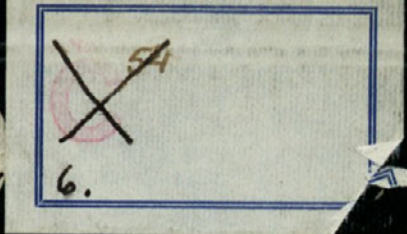

VII
A34099
g.

34099, VII, A, g.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri njem in pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

1. **Civilnopravdni zakoni**, z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, nad 900 strani, vez. à K 8.—.
2. **Dopolnilo Civilnopravdnim zakonom** za l. 1906-1909 K 1-20.
3. **Odvetniška tarifa** od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvaškega jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1-80.
4. **Nova odvetniška tarifa** od 3. junija 1909 z alfabetskim stvarnim kazalom K —80.
5. **Nova odvetniška tarifa** v obliki plakata za na steno K —80.
6. **Zakoni o javnih knjigah**, I. in II. del vez. à K 6.—.
7. **Zakoni o javnih knjigah**, I. del vez. à K 3-20.
8. **Zakoni o javnih knjigah**, II. del vez. à K 3-20.
9. **Tabela o zemljiškopravni kolkovnici** K —60.
10. **Zakoni o nespornem sodstvu** (VI. zvezek „Pravnikove“ zbirke), preko 40 pol, vez. à K 7.—.
11. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili à K —40.
12. **Pristojb. olajšave ob konverziji hip. terjatev**, à K —80.
13. **Predp. o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč**, à K 2.—.
14. **Predpisi o obrambi poljščine**, à K —80.
15. **Kazenska določila iz teh predpisov**, à K —20.
16. **Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih notarskih spisih**, à K —80.
17. **Navodilo občinskim predstojnikom za izročena jim sodna opravila**, à K —40.

b) knjige hrvaške:

1. **Zakoni o javnim knjigama** I. dio (A), vez. à K 3-60.
2. **Zakoni o javnim knjigama** I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.
3. **Zakon o dovoljavanju prijek. puteva**, sa tumačem à K —40.
4. **Tabela o zemljišničkoj biljegovini**, à K —80.
5. **Jezikovna naredba za Dalmaciju** od 20. apr. 1909, à K —08.

Društvo »P. AVNIK« v Ljubljani izdaja mesečnik »SLOVENSKI PRAVNIK«, v katerem so slovenski in hrvaški članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje slovenske pravne knjige:

Kazenski zakon, uredil dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Kazenskopravdni red (postupnik), dr. J. Kavčič, v. K 5-60.

Izvršilni red (ovršni postupnik) uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Ta dela se naročajo pri »Pravniku« in pri knjigarjih.

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnem povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali v poštnih znamkah.

===== Vsebina „Civilnopravdnih zakonov“ =====
(IV. zv. Pravnikove zbirke)

Uvodni zakon k sodnemu pravilniku

Sodni pravilnik

Dodatek I. Podsodnost vojaških oseb

Dodatek II. Zborna sodišča javnega prava

A Državno sodišče

B Upravno sodišče

Dodatek III. Konzularna sodišča

Uvodni zakon k civilnemu pravdnemu redu

Civilni pravdni red

Dostavek I. Postopanje v spornih zakonskih stvareh

Dostavek II. Sklepi, proti katerim ni dopusten a) samostojen
(posebe), b) sploh nikak rekurz

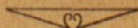
Dostavek III. Odvetniška tarifa

Dostavek IV. Določila o sodnem jeziku

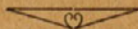
Dostavek V. Sodne pristojbine v post. po civilnopravdn. zak.

Kazalo

Zaznamek v tem zvezku priobčenih zakonov, ukazov in razpisov.

Kdor kupi to knjigo na novo, dobi „dopolnilo“ knjige
za l. 1906—1910 brezplačno.

Splošna vsebina za „Dopolnilo Civilnopravdnim zakonom“.

I. Popravki k „Civilnopravdnim zakonom“.

II. Novi predpisi.

III. Nova važna odločila vrhovnega sodišča.

Zbirka
avstrijskih zakonov
v
slovenskem jeziku.

VI. ZVEZEK.

Predpisi o nespornih pravnih stvareh.

(Notarski red. — Zapuščinski patent. — Sodni depoziti.)

V Ljubljani 1910.

Izdalo in založilo društvo »Pravnik«.

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

Notarski red

od dne 25. julija 1871, drž. zak. št. 75

in

drugi zakoni, ukazi in razpisi, tikajoči
se notarstva po avstrijskem pravu, z
odločbami vrhovnega sodišča ter stvar-
nim kazalom v hrvaškem in slovenskem
jeziku

uredil

dr. Eduard Volčič

c. kr. dež. sod. svetnik v Rudolfovem.

I. natis.

V Ljubljani 1910.

Izdalo in založilo društvo »Pravnik«.

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

K. K. Studienbibliothek Laibach

Notarski red

od dne 22. julija 1871, 412. zak. št. 73

in

drugi zakon, ukazi in razpisi, s katerimi
se notarski po avstrijskem pravu z
odločbami višjega sodišča ter stvar-
nih kuzalov v prvostopni in sledenjski

Urednik si pridržuje vse pravice.

— — —

030019466

K. K. Studienbibliothek Leipzig

Predgovor.

Tvarina temu zvezku je vrejena tako, kakor ona v IV. in V. zvezku »Pravnikove« zbirke. Večino besedila zakonov samih je prevel še France Levstik sam, po mojem prepričanju tega prevoda ni bilo popravljati iz razlogov, ki sem jih navel že v predgovoru k V. zvezku te zbirke, pač pa sem na dotičnih mestih opozarjal na sedaj sprejete izraze. Vsled tega sem v rečenem prevodu premenil edino izraze: *postava* v zakon, *pismo* v listino in *svojina* v lastnino. Vse to sem natančneje razložil ob napovedi te izdaje v Slov. Pravniku l. 1909, št. 2.

Strokovnjak lahko presodi, koliko je trebalo še stvarnega in jezikovnega dela, da se je tvarina podala tako, kakor jo zahtevata sedanji stan pravniškega slovstva in razvoj notarskega poslovanja. Kakor pri prejšnjih zvezkih sem tudi v tem v opomnjah in v stvarnem kazalu dodal izraze hrvatske pravne terminologije, kolikor se ne vjemajo s slovenskimi, da bo knjiga v korist morda tudi hrvatskim pravnikom.

Za pomoč pri delu se najtopleje zahvaljujem p. n. gospodom: L. Bašu, predsedniku notarske zbornice v Celju, ki mi je dal več jako umestnih nasvetov, dr. A. Kuharju, notarju v Trebnjem, ki mi je pripisal več odločeb vrhovnega sodišča, me opozoril ob pregledavanju rokopisa na več dopolnitve potrebnih točk in mi skrbno pomogel pri prvi korekturi tiska ter končno odboru društva »Pravnik«, ki je imel rokopis dalje časa na pregled.

V Novem mestu početkom leta 1910.

Dr. Ed. Volčič.

Kratice.

adv. tar. = advokatska (odvetniška) tarifa.
 cp. = civilni pravdni red.
 dvd. = dvorni dekret. —
 dpd. = dvorne pisarne dekret.
 dz. = drž. zak. št. = državnega zakonika št.
 dež. = dež. zak. št. = deželnega zakonika št.
 f. = fin. = finančno.
 gl. = glej.
 h. = hrvatski izraz.
 ir. = izvrš. r. = izvršilni red.
 Jm. = mnenje justičnega ministrstva.
 jn. = jurisdikcijska norma [sodni pravilnik (poslovnik)].
 m. = min. = ministrski.
 not. r. = notarski (beležniški) red.
 o. = odločba. — op. = opomnja.
 obj. = objava. — od. = odst. = odstavak.
 odz. = obč. drž. zak. = občeni državlanski zakonik.
 O. = izraz izvirnega (Levstikovega) prevoda.
 opr. = opr. r. = opravilni (poslovni) red.

pat. = patent, ces. pat. = cesarski patent.
 rg. = razglas. — rp. = razpis.
 su. = zak. o ur. sod. = zakon o uredbi sodišč.
 š. = št. = številka.
 t. = točka. — trg. = trgov. = trgovinski.
 T. = sedanja pravna terminologija (Babnik-Kavčnik).
 u. = ukaz (naredba). —
 uk. = ukaznik (Verordnungsblatt) prav. min.
 upr. s. = upravno sodišče.
 z. = zak. = zakon. — zz. = obč. zemljiškoknjižni z.
 zjz. = zbirka justičnih (pravnih) zakonov.
 Bartsch. = Das österreich. Grundbuchsgesetz in seiner prakt. Anwendung, v. Dr. H. Bartsch. — 1902.
 Budw. = zbornik odločeb upr. sodišča Ad. bar. Budwinskega.
 CB. = C. Bl. = Österr. Zentralblatt für jurist. Praxis.
 Gess. = Sammlung von Entsch. des obst. Gerichtshofes zu den Notariatsgesetzen von Dr. Otto Gesselbauer.

GH. = Gerichtshalle. —

GZ. = Gerichtszeitung.

J. = **Jk.** = judikatna
knjiga vrhovnega sodišča.

JB. = Juristische Blätter.

Links. = Die Rechtsspre-
chung des obst. Gerichtshofes, von Dr. E. Links.

Now. = Entscheidung des
obst. Gerichtshofes, von
Dr. R. Nowak.

NZ. = Not. Z. = Notariats-
zeitung.

Ö. R. Z. = Österr. Richter-
zeitung.

Prs. = Pravniki slovenski.

R. = **Rs.** = knjiga razsod.-
(Spruchrepertorium)
vrhovnega sodišča.

Reich. = Öst. Notariatshand-
buch für Berufsarbeit u.
Unterricht, von Dr. M.
Reich, k. k. Notar in Le-
oben, 1907.

Rus. = Urs. = upravnega
sodišča odločba.

uzb. = nova priloga civilno-
pravnih odločeb k ukaz-
niku prav. min.

Uzb. = stara priloga c. od-
ločeb k istemu ukazniku.

Zb. = zbornik odločeb vrh.
sod. Glaser-Unger.

Odločbe vrhovnega (najviš-
jega) sodišča v oklepih
(—) so nasprotno ondot-
nim odločbam brez okle-
pov.

Popravki motečih pogreškov.

Stran:	Vrsta:	Napačno:	Prav:
20	23	slušbo	službo
25	27	nad sodiščem	nadsodiščem
32	1	ces. pat. 9. avg. 154, dz. 208.	ces. pat. 9. avg. 1854, dz. 208.
52	10	pismu ²⁾	pismu ¹⁾
54	15	zapis ²⁾	zapis ¹⁾
61	4	predlogov	prelogov
63	8 pod črto	20. jan. 1887. š. 7405 Zb. 11415	26. jan. 1887, št. 11415 in 29. sept. 1883, š. 9595
70	22	stoperv	stoprv
140	29	š. 3287, 11529	š. 3287, Zb. 11529

Vsebina.

	Stran
Stvarno kazalo	X
Zaznamek zakona predpisov	XVIII
I. Notarski (beležniški) red.	
I. Poglavje: Beležniško področje (§ 1—5)	1
II. Poglavje: Podelitev in prestanek bel. uradovanja (§ 6—21)	17
III. Poglavje: Beležniške kavcije (založnine) [§ 22—30]	31
IV. Poglavje: Splošni predpisi o beležn. uradovanju (§ 31—51)	36
V. Poglavje: Posebni predpisi o beležn. uradovanju (§ 52—109)	45
I. oddelek: Izdelovanje bel. listin o pravnih izrecilih in pravnih poslih. (Beležniški zapisi) [§ 52—69]	45
II. oddelek: Zapisi o naredbah zadnje volje z močjo sodnih zadnjevoljskih naredeb (§ 70—75)	57
III. oddelek: Svedočila o dejanjih in izrecilih (§ 76—90)	59
a) Vidimiranje (poverilo) prepisov (§ 77)	60
b) Poverjanje prelogov (prevodov) [§ 78]	61
c) Poverjanje (legaliziranje) podpisov (§ 79)	61
d) Svedočilo o dobi, v kateri se je kaka listina pokazala (§ 80)	62
e) Svedočila, da kak človek še živi (§ 81—82)	63
f) Svedočila o priznanjevanju (objavi) izrecil (§ 83—86)	64
g) Svedočila o sklepih občnih zborov (§ 87)	65
h) Svedočila o dejanskih dogodkih (§ 88)	66
i) Protesti o menicah in trgovinskih papirjih (§ 89—90)	67

	Stran
IV. oddelek: Dajanje odpravkov, prepisov, izpisov in svedočeb (§ 91—103) . . .	68
V. oddelek: Prevzemanje listin v hrambo ter novcev in vrednostnih papirjev v oddajanje drugim ljudem ali v založbo (depozit) oblastvom (§ 104—109) . . .	73
VI. Poglavlje: Kako se dela s hranjenimi spisi in pišejo znameniki (§ 110—116) . . .	76
VII. Poglavlje: Beležniški kandidatje in substituti (§ 117—123) . . .	81
VIII. Poglavlje: Beležniški zbori in beležniške zbornice (§ 124—142) . . .	87
IX. Poglavlje: Beležniški arhivi (§ 143—152) . . .	97
X. Poglavlje: Nadzor nad beležniki in disciplinarno postopanje z njimi (§ 153—170) . . .	102
XI. Poglavlje: Beležniške pristojbine (§ 171—184) . . .	114
Dodatek. Beležn. cenovnik (notarska tarifa) . . .	120
II. Uradovanje beležnikov o sodnem komisarstvu.	
A. Še veljavna določila bel. reda od 21. maja 1855, dz. 94.	
1. Služba beležnikov v sodnem komisarstvu . . .	130
2. Pristojbinska tarifa . . .	137
B. Ukaz prav. min. od 7. maja 1860, dz. 120. . .	141
III. Zakon od 25. julija 1871, dz. 76. o zapovedanih beležniških spisih . . .	144
Pravosodnega min. razpis od 26. nov. 1904, št. 25601 . . .	150
IV. Določila zakona od 21. maja 1868, dz. 46. o disciplinarn. postopku za sodniške uradnike (k § 161. in 169. not. r.) . . .	156
V. Predpisi k bel. izpitu . . .	162

Stvarno kazalo k predpisom o notarstvu.

Številke poleg besedi pomenjajo stranice, h. = je hrvatski izraz.

Advokatura, glej odvetništvo.

Akti, glej spisi.

Arhiv, glej notarski a.

Arhivske pristojbine, 101.

Beležniki, beležniški, glej notarji, notarski.

Bilježnik, h. notar.

Borzni notar tržaški, 3.

Brezplačnost opravil notarjev v sodnem komisarstvu, 143.

Cenitve nepremičnin, po notarjih, 130.

Civilnopravdni red novi, določila o zastopstvu notarjev, 12.

Čas, glej doba.

Časarina notarjeva, 126.

Častno sodišče, je notarska zbornica, 92.

Črtanje (prečrtanje) besed v not. listinah, 43.

Dalmacija, izjeme zanjo, 1, 2, 4 — veljava izpitnih predpisov tudi zanjo, 162.

Dan, not. listine je pisati s črkami, 42.

Datum = dan.

Darilne pogodbe, kedaj jih ima opravljati notar, 145.

Dedinska pogodba, not. listina o njej, 54.

Dejstva, svedočila o njih, 59, 66.

Dekret za nastop uradovanja, 26.

Delavnost notarjev, 18.

Denar, glej novci.

Disciplina, glej ustrahovalna oblast.

Dnevi uradni, 19.

Doba, v kateri se notarju pokaže listina, svedočilo, 62.

Dobrovoljna sodnost = nesporno sodstvo.

Dodatki k not. spisu, 43.

Dokazilna moč not. listin, 5, 44, 57, 72.

Domovinska pravica notarjev, 17, 29.

Dopust (odpust), dovolitev notarjem, 94. — ob boleznih, 95. — ga ni treba za poslanstvo, 94.

Dota (veno), potrdilo o prejemu, 145.

Državna služba plačana se ne more družiti z notarsko, 18.

Državni pravdnik, njegovo delovanje pri notarstvu, 25, 31, 34, 94, 104. —

uradniki upokojeni, nastavljenje za notarje, 18.
Državni zbor, vanj voljeni notarji ne rabijo dopusta, 94.

Forma, glej oblika.

Globe, ustrahovalne kazni, 106.

Glušci, sestava not. spisov, 49, 58. — katere posle morajo napraviti notarski, 145.

Gotovine prevzemanje, 73.

Hibe = slabosti.

Honorar, glej pristojbine.

Identiteta, glej istost.

Imenovanje, glej notarji.

Imovina, izguba notarja upravljati z njo samovoljno je izguba notarstva, 111.

Intimacija, glej priznanilo.

Istost oseb, prič, potrdilo, 47, 61.

Istovietnost, h. = istost (istota).

Izjave = izrecila.

Izključenje notar. uradovanja, 37. — notarja od pravnega pooblastila, 40, 13–16.

Izpiski iz not. listin, 71. — nimajo izvršilne moči, 72.

Izprava, h. = listina.

Izpremembe v not. listini, 43.

Izrecila, svedočilo o obrestitvi, 64.

Izročba prevzetih vrednosti, 73.

Izvirnik (prvopis), hramba in izročitev, 44.

Izvodi, h. = izpiski.

Izvršeni red, določila o zastopanju, 14.

Izvršilna moč not. spisa, izpodbijanje, 9.

Izvršilnost (izvršenost) not. spisov, 4.

Jamčevina, h. = založnina (poroštvo).

Jezik, v katerem sme notar uradovati, 24; listine sestavljati, 24, 42, 52; ptuj, naprava not. listine v njem, 52; poverilo prevodov (prelogov), 61; v katerem sme dajati svedočila, 68.

Kavecija = založnina.

Kazenska, obsodba notarja, 29. — pravda proti notarju, 111, 112.

Knjige, ki jih mora notar pisati, 77.

Komisarji sodni, glej sodni k.

Kompetenčne prošnje, njih vložnje, 23. — rešitev zavrnjenih, 25.

Konkurz, vzrok odstavljenju, 29. — povod suspenziji, 111.

Konkurzni razpis, v napolnjevanje not. mest, 20.

Korespondenca notarjev v sodnem komisarstvu, 134.

Križ, glej podkrižanje.

Kurencij tarifa, glej tarifa.

Kvalifikacija prosilca za not. mesta, 20, 83.

Legalizacija (poverilo) podpisov, 61. — nje nepotrebnost, 48.

Listine, javne, njih naprava, 6. — uveti, ob katerih so not. spisi, 6, 36, 43, 55, 56, 73. — prevzemanje listin v hrambo, 73.

Listine zasebne, notarska potrditev, 46; njih sestava po notarjih, 10; pristojbine zanje, 119. — notarske, glej notarske l.

Mane h. glej hibe, slabosti.

Menice, protesti, 67. — prevzemanje v hrambo, 73.

Menični notarji, nekdanji, 3.

Molčečnost notarja, 39.

Mudnost (pomuda) uradskega dela, pritožbe, 73.

Nadležnost, h. = pristojnost.

Nadsodišče, glej više deželno sodišče.

Nadzor, glej notarji, not. kandidati.

Nameščanje notarjev, glej zastavljanje.

Napisnik, h. = zapisnik.

Naredbe, zadnjevoljske, notarski spis o njih, 54. — izdelovanje, 57. — odredbe po smrti narednika, 76, 101, 102.

Nedeljski počitek po not. pisarnab. 95.

Nedoletniki, notar z njimi ne sme uradno poslovati, 38.

Nemi, naprava not. listin z njimi, 49, 52, 58. — njih posli, ki jih treba napraviti notarski, 146.

Nemoglušci, izdelava not. spisov z njimi, 52, 58.

Nesposobnost za službo, 27, 112.

Nesporne stvari, vloge po notarjih, 10.

Notarji, njih področje, 1. — imenovanje po prav. ministrstvu, 20. — zapri-sega, 26, 37. — nastop službe, 26, 28. — preme-stitev, 27. — odpoved, 28, 30. — odpust (odprava), 29, 106. — uradni sedež, 36. — uradovanje, 37, 45. molčljivost, 39. — pri-vzetje dveh, 45. — na-mestovanje (substitucija), 84. — dopust, 94. — nad-zor in ustrahovanje, 102. — uravnavanje med sabo in strankami, 92. — popis (znamenik, lista), 93. — pristojbine, 114. — tarifa, 121. — njih raba, kadar so sodni komisarji, 1, 130, 141. — pristojbine s. ko-misarjev, 2, 137. — mudno in nezakonito ravnanje tedaj, 135. — izpit, 17, 162.

Notarska, pisarna, nje otvo-ritev, 28. — praksa (vadba), nje oprostitev, 17, 85; nje štetje, 81; pri substitutu še kandidatu, 87. — tarifa, 120. — zbornica, poslo-vanje starih, 4; predpisi zanje, ustanovitev, 87; pod-ročje, 92, 102; postopek, 95; pritožbe proti odred-bam, 96; razdruženje, 97; ustanavljanje naklad in njih izterjavanje, 92; pre-sojanje njenih računov, 92;

pisanje registrov o prosto-voljnih uradnih dneh, 19; nasvet za oddajo not. mest, 20, 23; dolžnost naznanila, da notar ni nastopil službe, 28; o smrti notarja, 30; ob izvolitvi odbornikov, 30. — služba, potrebnosti za njo, 17; z njo nezdružni posli, 18; določitev šte-vila, 19; sodelovanje ob nastavljanju, 20, 21.

Notarske, listine, so javne l., 6; pogoji v to, 36, 43, 55, 72; njih jezik, 42, 52, 58; njih sestava, 42; o pravnih poslih, 45; hranitev, 44, 76; njih priloge, 44, 56; odpravki, 68; poslovi, ob katerih se morajo napravljati, 144; izvršilne, 7. — pristojbine, 114, 120, 137.

Notarski, arhivi, predpisi o njih, 97; pregled zadnje-voljskih naredeb v njih, 102. — kandidati, predpisi o njih, 84; nadzor, 92; popisi o njih, 85, 92; štetje vajenske dobe, 84; veljavnost vaje pri not. kandidatu, namestniku, 87; potrdilo svedočeb o vadbi, 93; namestniki, predpisi o njih, 84; ustra-hovanje, 86, 107; pristoj-bine, 116. — praktikanti (vajenci) po starem n. redu, 3. — izpiti, 162. — red, novi, 1; od 21. maja 1855, njegovi še veljavni predpisi, 130. — odpravki,

svedočila, 6. — zapisniki, 5. — zbori (kolegiji), predpisi o njih, njih osnutev, 87; njih področje, 91.

Notarsko mesto, glej n. služba.

Notarstvo (notariat), predlogi o njegovem ustroju, 92; sposobnost za, 17.

Novci, prevzemanje v hram-bo, 73.

Občni zbori, svedočilo o sklepih, 65.

Oblika (obličnost) not. spisov, 54, 55.

Očitovanje, h. — izrecilo (izjava).

Oddaja, glej izročba.

Oddaljarina za notarje, 127.

Odgovornost notarjeva, 11, 39, 45. — v sodnem komi-sarstvu, 135; glej poroštvo.

Odpoved, glej odreka.

Odpravki, notarski, 6, 69, 72. — strankam, 71. — not. spisov, dajanje, 69, 100.

Odreka (vzkračenje) urad-skega deia, 38. — notar-stvu, 28, 30.

Odsotnost (odhod z doma) notarjeva, vzrok substi-tuciji, 84.

Odvetništvo se ne more družiti z notarijatom, 18. — izjema, 2. — prestop k njemu, 28.

Okrajšila niso dopustna v not. listinah, 42.

Opominj. redovna kazni, 104.

Oporoka, glej naredba zad-njevoljska in testament.

Opravila, glej posli.

Opravični red, not. zborov, 92. — not. zbornice, 93. — zapisnik v sodnokomisarskem uradovanju, 135. — iskalnik (repertorij) notarja, 77.

Ostavka, h. glej odpoved.

Ovršnost h. = izvršba.

Parnica, h. = pravda (spor).

Pečat uradni notarjev, kakovost, 25. — privolitev, 25. — hranjenje, izprememba, 41.

Pečatni pritisek (odtis), vpoložba, 26.

Pisarina notarjev, 129.

Pisma, glej listine, spisi.

Plačilo, notarjev, 12. — za vloge, 11. — za zasebne listine, 119. — za uradna opravila, 114. — v sodnem komisarstvu, 137. — ceni-tev v pristojbinske svrhe, 139, 140.

Pobijanje = izpodbijanje, glej izvršilna moč not. spisa.

Počastni sud, h. glej častno sodišče.

Podelitev not. mesta, prošnje, 20.

Podkrižanje stranke, ki ne zna pisati, 56.

Podpis notarja, predpisi o njem, 25, 41. — poverilo po predsedstvu viš. dež. sodišča, 93. — podpis not. namestnika, 86.

Podpisi na not. spisih, 55. — njih legalizacija, 61.

Podporni delavci notarjevi, 38, 81.

Področje, not. zbora, 91. — zbornice, 4, 87, 92. — glej notarji.

Pokazanje, listine, svedočilo dobe, 62. — predmetov, 66.

Pokojninski (penzijski) zavod društva avstr. notarjev, 107.

Položba pri oblastvih, prejem vrednosti v to, 74.

Pomočniki, glej podporni delavci.

Pomote, med notarji, 92. — med notarji in strankami, 92. — glej zmote.

Pooblastila (pooblastnice) za napravo izvršilne not. listine, 8.

Pooblastitev v opravilih, v katerih je bil notar sodni komisar, 133.

Pooblaščenici v spornih stvareh, smejo notarji biti. 12—16, 40.

Pooblaščenje, glej zastopanje.

Poroštvo, notarjev, 11, 39. — kavcije (založnine), 32; glej odgovornost.

Poslarina notarska, 120.

Posli, nezdružni z notarstvom, 18. — prepovedani, sumni, na videz izmišljeni, v katerih notar ne sme uradovati, 11, 37.

Poslovni red, glej opravilni r.

Poštnine oprostitev, not. zbornice, 93; notarjev v sodnem komisarstvu, 134.

Potarina notarjev, 127.

Poverjanje prevodov, 61.

Pravda civilna, glej sporne stvari.

Pravosodje, poročila o stanju, 92.

Pravosodni minister, določa število not. mest, 19. — vpliv na not. zbore in zbornice, 88, 91, 97. — na ustanovo not. arhivov, 97. — daje dopust, 94. — nadzor, 102.

Premestitev notarja, 26, 27, 30.

Prepiri med notarji, glej notarji.

Prepisi, dajanje iz spisov, 68, 100: poverilo (vidimovanje), 60.

Prepovedana opravila notarja, 18.

Preskušnje, glej notarski izpiti.

Prevodov poverilo, 61.

Priče, glej svedoki.

Priloge not. listin, 44, 56.

Prisega notarska, 27, 37.

Pristojba, h. = pristojbina.

Pristojbine notarske, predpisi, 114. — njih ustanovitev, terjanje, povračilo, 118. — cenovnik (tarifa), 120. — kadar so notarji sodni komisarji, 137.

Pristranost, glej udeležnost.

Pritožbe, proti notarjem, 92. — proti odredbam

not. zbornice, 96. — proti notarju branečem se uradnega dela, 38. — proti pomudam, 73. — proti kratenju pregleda ali prepisa, 70. — proti redovnim kaznim je ni, 104. — proti odredbam ustrahovalnega (disciplinarnega) sodišča, 110. — predlog za uravnavo pred pritožbo, 92.

Priznanilo notarsko, 64.

Protesti menic in trgov. papirjev, 67; vpisnik (register) o teh, 67, 38.

Punomočje, h. = pooblastilo (pooblastnica).

Redovne kazni, zoper notarje, 104; njih izbris, 110.

Register (vpisnik), iskalnik. o protestih, 67, 80; o uradnih dnevih, 19; opravljen, 77.

Ročno znamenje, glej podkrižanje.

Rok k otvoritvi pisarnice, 27.

Sedež uradni, 19, 36.

Skartiranje opravičnih registrov, 79.

Slabosti, telesne in dušne, 29, 112.

Slepci, izdelovanje not. listin, 51, 58. — zapovedano izdelovanje listin o pravnih poslih z njimi, 145.

Služba notarska, glej urad; državna, glej d. služba.

Smrt, notarjeva se ima javiti takoj just. ministrstvu, 30. — oporočnika, 76.

Sodni komisarji, notarji, predpisi o uporabi, 2, 130.

- odgovornost notarjev, kadar so, 135. — dotične pristojbine, 137. — dvor poda mnenje za podelitev not. mesta, 24. — dvori oskrbujejo posle not. zbornic, 30, 88, 91. — not. arhivov, 101.
- Sorodstvo**, vpliv na not. uradovanje, 37.
- Spiski** (znameniki), ki jih mora notar pisati, 77. — notarjev, 92, 94. — not. kandidatov, 82, 92.
- Spisi**, kako se dela s hranjenimi, 76. — pregled, 70. — prejemanje in hranjenje v arhivih, 97. — popolnitev, 100. — notarja v sodnem komisarstvu, 136. glej listine.
- Spisni** (zapisni) svedoki, privzetje in sposobnost, 50.
- Sporne stvari**, zastopanje strank, 13, 40. — zastopanje samega sebe, 13.
- Starost**, za notarsko službo, 17.
- Statistika** o not. kandidatih, 84.
- Substitucija** (nadomestovanje) notarjev, 84.
- Suspenzija** (odstavitev), disciplinarna kazen, 106; začasna odredba, 33, 111; posledica za volilno pravico, 90.
- Svedočbe**, not. svedočila o njih, 68.
- Svedočila** notarska, sojavne listine, 6. — o dejanjih in izrecilih, 59. — o poka-
- zanju (dobi) listine), 62. — da kak človek še živi, 63. — o priznanjevanju izrecil, 64. — o sklepih občnih zborov, 65. — o dejanskih dogodkih, o žrebanjih (razigrah) 66. — njih odpravki, 71.
- Svedoki**, njih privzema, k not. spisom, 47, 54, 57. — glej spisni svedoki, istost.
- Šivanje** not. listin, 44.
- Številke** se pišejo s črkami, 42.
- Taksa** za imenovanje, 26.
- Tarifa** (cenovnik) za dela v sodnem postopku, 16. — za notarsko uradovanje, 120. — isto v sodnem komisarstvu, 137.
- Testamenti** vzajemni, 146. — glej naredbe zadnjevoljske.
- Tolmač**, pri not. listinah, 52. — notarji tolmači, 61.
- Troški**, not. arhivov, kedo jih nosi, 98. — disciplinarnega postopka, 113.
- Učiteljstvo** poleg notarstva, 18.
- Udeleženost** notarjeva, 37.
- Udostovieren**, h. = poverjen.
- Ukor** pismen, redovna kazen, 104; disciplinarna kazen, 106; izbris, 110.
- Urad**, notarski, podelitev in prestanek, 17, 28. — nastop, 26, 27.
- Uradni**, glej delavnost, dnevi, pečat, registri, sedež.

Uradovanje notarjev, splošni predpisi, 36. — posebni predpisi, 45. — nadzor (ovanje), 92, 102. — odreka, 38. — prepovedano, 37.

Ustrahovalna (disciplinarna) oblast nad notarji, 92. — pristojnost, 12, 153. — določila o postopku proti sodniškim uradnikom, veljavna za notarje, 156.

Ustrahovalne kazni, 106.

Ustrahovalni postopek, 103, 135.

Ustrahovalno (disciplinarno) sodišče (starešinstvo) nad notarji, 109.

Varovancev in kridatarjev popis, 80.

Veljavnost pogodb, pogoj not. listina, 144.

Vidimovanje, glej prepisi.

Više deželno sodišče, oceni namestilni predlog, določa jezik za sestavo listin, 24. — izroča dekrete, zapri-sega notarje, 26; daje dopuste, 94; pritožbena stopinja, 105; disciplinarno (ustrahovalno) sodišče, 109.

Višega deželnega sodišča predsedstvo potrjuje podpise notarjev, 93.

Viši državni pravdnik, njegova udeležba pri notarstvu, 28, 109, 110.

Vlast, h. = oblastvo.

Vničenje spisov, glej skartiranje.

Volilna pravica suspendiranega notarja, ali not. na dopustu, 90.

Volitev predsednika in članov not. zbornice, glej not. zbornica.

Vpis not. kandidatov v imenik not. zbornice, 81.

Vpisnik (kazalnik), glej register.

Zakonodajstvo, nasveti, 93.

Zakonski drugovi, pogodbe med njimi treba napravljati notarski, 144.

Založba oblastvom na ostavo = položba pri oblastvih v hrambo.

Založnina, notarska, 31. — nje poroštvo, 32. — nedopolnitev okršene z. izguba uradovanja, 29, 34. — not. substitutov, 85. — popis not. zbornice o njej, 93.

Zamienik bilježnički, h. = substitut (podstav).

Zapisi, glej notarski spisi, spisi (akti), listine.

Zapisniki, o sestavi zadnjevoljskih naredeb, 58; o svedočilih, 62—66; ob prevzemi predmetov v hrambo, 73; ob prevzemanju spisov v not. arhiv, 49; ob popolnitvi spisov po n. arhivu, 99.

Zapletenost, glej udeležnost.

Zapretje notarja, 111.
Zasebne (privatne) listine,
 glej listine.
Zastavljanje not. mest, 20.
 — sodelovanje not. zbor-
 nice, 93.
Zastopanje strank po no-
 tarjih, 12—14, 40.
Zaupniki, glej svedoki.

Zemljarinski kataster, je-
 manje notic po notarjih
 s. komisarijih, 133.
Zmota, notarja odgovornost,
 39.
Ženitevske pogodbe trebajo
 notarskega spisa, 144.
Žitje, svedočilo o njem, glej
 svedočilo.

Zaznamek

v tem delu priobčenih, oziroma po vsebini na-
 vedenih zakonov, ukazov in razpisov.

Mastno tiskane številke (konceem vsakega odstavka) po-
 menjajo strani knjige.

Leta 1835:

22. dec. dvd. zjz. 109 — 61.

1840:

27. jan. pat. zjz. 404 — 26.

1850:

25. jan. men. red dz. 51, —
 čl. 87—90 — 67.

1851:

22. jun. u. fin. min. št. 28287
 — 26.

24. jul. u. prav. min. št. 8741
 — 26.

21. avg. razp. prav. min. viš.
 dež. sod. Dunaj št. 10351
 — 15.

1852:

17. febr. razp. prav. min. viš.
 dež. sod. Dunaj št. 17431
 — 15.

7. apr. razp. prav. min. viš.
 dež. sod. Praga št. 4453
 — 15.

1853:

3. maja pat. dz. 81. § 52 odst.
 1—6 — 133.

1854:

2. jun. razp. prav. min. do
 viš. dež. sod. Celovec št.
 9591 — 15.

9. avg. ces. pat. dz. 208. — 32.

10. okt. u. prav. min. dz. 262
— **162.**

11. okt. u. prav. min. dz. 266
— **162.**

1855:

15. okt. razp. prav. min.
št. 13938 — **12, 133.**

1856:

14. marca u. prav. min.
št. 4791 — **25.**

15. jul. u. prav. min. dz. 131.
odvet. zbor. — **92.**

1857:

17. jun. razp. prav. min. viš.
dež. sod. Dunaj št. 866 —
132.

1858:

8. jul. pat. dz. 102 — **26.**

1859:

21. sept. u. prav. min. št. 14305
— **25.**

18. okt. u. prav. min. dz. 394
— **101.**

18. okt. razp. prav. min.
št. 16171 — **101.**

1860:

29. apr. razp. prav. min.
št. 5020 — **101.**

7. maja u. prav. min. dz. 120,
§ 4 odst. 4. — **138.**

1861:

26. marca razp. fin. min.
št. 10164 — **32.**

1864:

22. avg. razp. prav. min.
št. 7455. viš. dež. sod. Kra-
kov — **131.**

1865:

20. okt. zak. dz. 108. čl. II
odst. 11 — **93.**

čl. II odst. 14, čl. IV, V, VII
— **134.**

1867:

15. nov. zak. dz. 131 — **18.**

21. dec. osnov. zak. dz. 141
§ 8 — **94.**

21. dec. osnov. zak. dz. 144
čl. 9 — **135.**

1871:

25. jul. zak. dz. 76 — **56.**

6. nov. razp. prav. min.
št. 12746 — **88.**

1872:

6. jun. u. prav. min. št. 6968
— **18.**

12. jul. zak. dz. 112 — **135.**

1873:

13. jan. razp. prav. min.
št. 16065 — **140.**

1874:

25. apr. razp. trgov. min.
št. 11608 — **93.**

28. maja razp. prav. min.
št. 6789 — **146.**

14. okt. razp. prav. min.
št. 13773 — **149.**

1875:

2. jun. u. prav. min. št. 7373
— **26, 27.**

3. nov. razp. prav. min.
št. 14383, bel. zbor. Praški
— **92.**

1876:

26. jan. razp. prav. min.
št. 14935/75 — **23.**

29. sept. u. prav. min. št. 11912
— 26.

25. dec. zak. dz. 3/77 — 18, 85.

1877:

19. maja razp. prav. min.
št. 6656 — 95.

1878:

20. febr. u. prav. min. št. 2222
— 18, 28.

10. avg. razp. prav. min.
št. 10923 — 28.

1879:

19. jan. razp. prav. min. št. 729
— 23.

4. jun. razp. prav. min. št. 9141
— 79.

1881:

22. maja razp. prav. min.
št. 5847 — 30.

7. okt. razp. prav. min.
št. 12196 vsem nadsod.
prezid. — 19.

1882:

7. jan. razp. prav. min.
št. 20499/81 — 85.

26. apr. razp. prav. min.
št. 6775 — 23.

4. jun. zak. dz. 67 — 46, 62.

1883:

13. febr. razp. prav. min.
št. 2402. — 80.

18. maja razp. preds. viš. dež.
sod. Insbruk št. 805 — 132.

8. jun. razp. prav. min. št. 5610
— 23.

20. dec. razp. prav. min.
št. 20123 — 30.

1884:

9. okt. razp. fin. min. št. 28863
— 133.

25. nov. razp. prav. min.
št. 18664 — 93.

31. dec. u. prav. min. št. 19668
— 25.

1885:

2. apr. zak. dz. 34. § 1 — 107.

12. apr. u. prav. min. dz. 35
— 107.

10. jun. razp. prav. min.
št. 8983 — 88.

3. nov. razp. viš. dež. sod. v
Pragi poobl. od prav. min.
št. 29591 — 70.

14. dec. razp. prav. min.
št. 21411 vsem bel. zbor.
— 80.

1887:

30. okt. razp. prav. min.
št. 9172 vsem bel. zbor. in
vsem sod. — 20, 83.

1888:

1. maja razp. preds. viš. dež.
sod. Insbruk št. 2370 — 132.

8. okt. razp. prav. min.
št. 17402 — 23.

1889:

16. marca razp. viš. dež. sod.
št. 2735 — 132.

14. apr. razp. prav. min.
št. 7551 — 23.

1890:

26. marca zak. dz. 58 — 16.

5. jun. zak. dz. 109 — 49.

23. jul. u. prav. min. št. 13903
— 133.

1891:

9. jan. u. prav. min. št. 1 — **23.**
 9. jan. u. prav. min. št. 9946/90
 — **83.**
 14. apr. dež. zak. za Koroško
 dež. 14 — **49.**
 18. apr. dež. zak. za Štajersko
 dež. 29 — **49.**

1895:

1. avg. uv. zak. k. civ. p. dz. 112
 — **16.**
 1. avg. zak. civ. pravde
 dz. 113, §§ 27, 28, 29, 42,
 463, 465, 506, 520 — **12.**
 8. nov. uk. prav. min. št. 23515
 — **23.**

1896:

27. maja zak. izvršbeni red
 dz. 79, § 52 — **14.**
 7. jul. dež. zak. za Kranjsko
 dež. 33 — **49.**
 15. jul. razp. prav. min.
 št. 12441 — **95.**
 25. okt. razp. prav. min.
 št. 12789 — **103.**
 5. dec. zak. dz. 222 — **18.**
 16. dec. razp. prav. min.
 št. 25645 — **19.**

1897:

5. maja uk. prav. min. dz. 112
 § 104 in nasl. or. **140.**

25. jul. zak. dz. 175. red za
 ceditve nepremičnin § 23
 odst. 2 — **131.**

11. dec. u. prav. min. dz. 293
 — **16.**

18. dec. razp. prav. min.
 št. 28378 — **104.**

1900:

27. marca razp. prav. min.
 (uk. št. 18.) — **102.**

1901:

10. maja razp. fin. min.
 št. 50412 — **139.**

1902:

13. jun. razp. prav. min.
 št. 12662 — **95.**

1904:

27. sept. dež. zak. za Go-
 riško dz. 18 — **49.**
 26. nov. razp. prav. min.
 št. 25601 — **132, 150.**

1906:

20. jan. razp. fin. min.
 št. 71789/05 — **5.**

1907:

21. jan. razp. prav. min.
 št. 935/7 — **5.**

1908:

16. marca razp. fin. min.
 št. 4819 — **115.**

I.

**Zakon od 25. julija 1871, dz. 75.,
o uvêdbi novega beléžniškega (notarskega)¹⁾
redú.**

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

Člen I. Niže pridejani beléžniški red dobodi tri mesece po tistem dnevu, katerega se razglasi,²⁾ a člen VI tega uvodnega zakona takój z razglasbo vred veljavnost.

¹⁾ Zaprav: beležništveni (notarstveni) red od beležništvo, notarstvo; hrvatsko: bilježništvo.

²⁾ 1. avgusta 1871., v XXXII. kosu drž. zak.

Člen II. Z omenjenim dnevom se razkrépajo¹⁾ vsi zakoni in ukazi, kateri se tičejo kake stvari tega beléžniškega redú, kolikor jih on deva v red, in to posebno: zakon notarstva od 21. maja 1855, dz. 94, in od 7. februarja 1858, dz. 23, ter dalmatinski kraljevini dne 15. maja 1827, razglašeni: Regolamentoo provvisorio per i notaj.

A po dalmatinski kraljevini²⁾ naj o visokosti beléžnikom (notarjem) postavljene založnine (kavcije) zdaj veljavna določila (člen VII v Circolare del Trib. d'Appello od 23. julija 1840) tudi po sedaj ostanejo v moči namesto določil, katera so v §. 22. tega beléžniškega redú.

Zdanji predpisi o službi beléžnikov za sodne komisarje, ter posebno 13. poglavje zakona notar-

stva od 21. maja 1855, oziroma od 7. februarja 1858 in §§ 27—30. dodanega jim cenovnika (tarife) o pristojbinah (prejemščinah), potem ukaz od 7. maja 1860, dz. 120, ohranjajo se za zdaj do prihodnje uredbe tega predela prostovoljne sodnosti³⁾ v moči s tem ustanovilo, da je prestopke tistih dolžnosti, katere se nakladajo beléžniku, kadar je za sodnega komisarja, tudi kaznovati po določilih X. poglavja tega zakona, ter da založnina, katero dá beléžnik, bodi tudi v poroštvo tistim povračilom in platežem, za kar bi kedo mogel beléžnika terjati s tega, ker je uradoval za sodnega komisarja.⁴⁾

¹⁾ T.: razveljavljajo; h. prestati će kriepost. — ²⁾ V Dalmaciji znašajo notarjem postavljene kavecije: v Dubrovniku, Kotoru, Spljitu in Zadru po 630 K, drugodi po 315 K.

³⁾ T.: nespornega sodstva; h. dobrovoljne sudbenosti. — ⁴⁾ Glej dotične predpise niže pod II.

§ 24. odst. 2. ir.: Kjer niso postavljeni posebni izvrševalni uradniki, se sme izročiti uprava posameznih važnih ali težkih izvršilnih dejanj beležnikom.

Člen III. Beléžnikov, že narečenih ¹⁾ tedaj, ko stopi v veljavnost pričujoči zakon, ne tiče se v njih službi ²⁾ ta beléžniški red.

V § 8. tega beléžniškega redú postavljeno določilo se razteza tudi na tiste beléžnike, kateri so v dalmatinski kraljevini že narečeni.

¹⁾ T.: imenovanih. — ²⁾ Zmisel: ostanejo v njih službi brez ozira na ta beležniški red.

Člen IV. Beléžnikom, kateri na podlogi do zdaj veljavnih zakonov na kmetih z beléžništvom združajo odvetništvo, ako so, ko ta zakon stopi v veljavnost, v odvetniškem imeniku vpisani, ne

bode se dalje odvetovati branilo, dokler ostanejo na istem uradnem sedežu.¹⁾

Pravica zdanjih méničnih beléžnikov ostaje v kreposti. Ta zakon tudi nič ne predružača službe tržáškega borznega beléžnika niti ne zdanjih posebnih predpisov o njegovem uradovanju.

¹⁾ Za te ne velja § 20. lit. b) odvetn. reda (§ 40. odv. r.).

Člen V. Tisti, kateri so bili odvetništvo že nastopili, ko je ta zakon obveljal, in tudi beléžniški vajenci, kateri so ob tem času že prebili beléžniško preskušnjo, mogó se za beléžnike nareči ¹⁾ tudi potem, ko ta zakon že obveljá. [Tako tudi beléžniški vajenci, katere je ob ti dobi že smeti k beléžniški preskušnji pustiti, mogó se za beléžnike nareči, ko je ta beléžniški red že obveljal, ako beléžniško preskušnjo prebodo v treh letih potem, ko obveljá ta zakon.]²⁾

¹⁾ T.: imenovati. — ²⁾ Odstavek v oklepju [—] sedaj nima več pomena.

[Člen VI. Minister za pravosodje se od pričete veljavnosti tega zakona pooblašča na tri leta, da prosníke, kolikor jih je treba, in kateri imajo vse drugo, česar zahteva zakon (§ 6. beléžniškega redú), ter mogó dokazati vsega vkup štiri leta dejanjske pravosodne službe, nareče za beléžnike, če tudi ne mogó dosvedočiti, da so dve leti bili za dejanjske vajence pri kakem beléžniku (§ 6. lit. d'), a to samo tedaj, kadar se za oddajávanje beléžniško službo ne oglasi noben prosník, kateri ima vse, česar zakon zahteva v dotične službe sposobnost.]¹⁾

¹⁾ Ta člen nima več pomena.

Člen VII. Začetek veljavnosti tega zakona za zdaj nič ne izpreminja obstanka in odkaza uradnemu sedežu tistih beléžniških zbornic, h katerim, ko ta zakon obveljá, spada toliko beléžniških mest, kolikor jih je vsled njega dovolj, da se iz njih osnuje zbornica. Beléžniške zbornice, kar jih je po teh okoliših, naj poslujejo dalje ter mahoma priredijo, česar je treba, da se zbornica zopet napolni po zakonu.

Beléžniškim zbornicam, pri katerih ni tega, kar se je tukaj povedalo, naj ob zaznamenani dobi prestane delavnost, in prvostopínskemu sodišču¹⁾ naj posle oddade v nadaljevanje. (§ 125. beležniškega redú.)

¹⁾ Prav: prvostop. zbornemu sodišču.

Člen VIII. Po dalmatinski kraljevini pri okrajnih sodiščih shranjena pisma¹⁾ umrlih ali iz službe stopivših beléžnikov naj okrajna sodišča izroče prvostopínskemu sodišču svojega okoliša, da jih prejme v písemsko hranišče (arhiv). To izročbo je javno razglasiti.

Ta zakon se ne tiče pravic, katere so si ob začetku veljavnosti pričujočega beléžniškega redú bile do kakega deleža beléžniških pristojbin že dobile druge osebe, ki niso v njem zaznamenane.

¹⁾ T.: spise.

Člen IX. Ta zakon izvršiti se naroča ministru za pravosodje.

Beléžniški red.

I. Poglavlje.

Beležniško področje.

§ 1. Beléžnike¹⁾ država postavlja in javno poverja, da po merilu tega zakona o pravnih izrecilih in pravnih poslih ter tudi o dogodkih, iz katerih se hoté kake pravice proizvajati, javne listine²⁾ narejajo in odpravljajo, ter da listine, katere jim zaupujejo stranke, hranijo, in novce in vrednostne papirje prevzemajo v preizročilo drugim ljudém ali na ostavo (v založbo)³⁾ oblastvom.⁴⁾

¹⁾ T.: notarje. — ²⁾ O.: javna pisma, h. izprave. —

³⁾ T. in h.: položba. — ⁴⁾ Rp. fin. min. 20. jan. 1906, š. 71789 ex 1905: Notar, ki je pravni posel za odmero pristojbine naznanil, ni več odgovoren zanj. NZ. 1906/101. — Rp. prav. min. 21. jan. 1907, š. 935/7: Beležniki so oprostiti porotniške službe, ako nimajo za substitute sposobnih kandidatov ali, ker bi jih bilo težko nadomestovati, ker je v kraju le po en beležnik. NZ. 1907/34.

§ 2. Pri beléžnikih narejena beléžniška listina¹⁾ (beléžniški zapisi,²⁾ beléžniški zapisniki in

§ 1. Proti odškodninski tožbi zaradi kršenja uradne dolžnosti v poverilnem poslovanju beležnik nima vgovora, da pravna pot ni dopustna; odškodninskih zahtevkov ni uveljavljati upravnim putem, 14. maja 1902, š. 6620, NZ. 1903/414. — Reich 460.

beléžniška svedočila) ter po tem zakonu izdani odpravki so javne listine ³⁾, ako se je ob narejanju in odpravljanju pazilo na vse bistveno predpisane obličnosti.

¹⁾ O.: pisma. — ²⁾ spisi, akti. — ³⁾ O.: pisma.

§ 3. Beléžniški zapisi,¹⁾ v katerih je dosvedočen dolg na novcih, ali na drugih stvaréh namesto novcev,²⁾ in v katerih je na tanko izrečena oseba upravlčnikova³⁾ in dolžnikova ter

§ 2. 1. Pisarniški uslužbenci beležnika smejo biti svedoki, da je pisanju nevešča pa beležniku osebno znana stranka potrdila svoj ročni znak (križ), ker tu ni govora niti o kakem beležniškem zapisu (spisu), o pravnih izrecilih in pravnih poslih v zmislu V. poglavja, I. odd. not. r., niti o potrdilu istosti, kake beležniku neznane osebe, za katere slučaje veljajo določila § 57. not. r., temuč le o privzetju svedokov v zmislu § 82. not. r. — 1. jan. 1908, Ds VIII 4. arg. NZ, 1908/30; 4. jan. 1907, š. 9077, Prs. 1907/2. (17. dec. 1903, š. 5252, R. 1904, š. 342.). Glej Reich 521.

2. Proti vsebini beležniške listine je dopusten vgovor, da vsebuje navidezen posel. — 12. marca 1891., š. 1883 Links 2097, 6. aprila 1888, š. 3918, Zb. 12129; (10. jun. 1879, š. 5363, Zb. 7508.); tudi vgovor, da vsebina nasprotuje pravnemu poslu (opravilu), ki so ga stranke nameravale. — 16. jan. 1877 š. 8686, Zb. 6350.

3. Dopusten je protidokaz, da beležniško legaliziran podpis ni pristen, 10. jan. 1882, š. 14120, Zb. 8823.

4. Proti beležniško potrjeni pobotnici je dopusten protidokaz, da ni bilo plačila. 6. jul. 1882, š. 7206, Zb. 9052.

5. Beležniški testament je veljaven, ako se v njem potrjuje, da se je ravnalo po zakonitih obličnostih, tudi ko bi testamentni svedoki trdili, da se te obličnosti niso izpolnjevale. 6. sept. 1854, š. 8968. Gess. 3.

6. Beležnik jamči za mandantovo škodo, katero je provzročil njegov uslužbenec, ex mandato in ex delicto, ker ni mandata izvršil osebno in ker ni uslužbenca nadziral po § 117 not. r. — 16. jan. 1907, š. 21178, NZ. 1908/32; 21. feb. 1907, š. 19043, NZ. 1907/16. — Glej o. pri § 117.

pravno ime, stvar in doba, ob kateri je treba izpolniti dolžnost, imajo tako izvršilnost, kakoršno uravníla,⁴⁾ sklenena pred sodiščem, ako je dolžnik ob enem v listini pritegnil, da je listina takoj izvršilna, kar se tiče priznanega dolga.

Ako je izpolnitev dolžnosti zvezana z nastopom kakega uveta (pogoja) ali kake ne po koledarju ustanovljene dobe, treba je v izvršilo, da se z javno listino tudi tega uveta ali te dobe nastop dokaže.

§ 3. 1. Konvencijska (dogovorna) kazni, dogovorjena v obliki izvršilnega beležniškega zapisa (spisa) ne daje izvršilnega naslova po § 1. š. 17. ir. Pogoj izvršilnosti beležniškega zapisa v zmislu § 3. not. r. in § 1. š. 17. in 7. ir. je najprej, da je v beležniškem spisu ugotovljen dolg v denarju ali drugih nadomestilnih stvareh in da je natančno določena doba dajatve. 28. dec. 1904, š. 19092, J. Bl. 1905/12.

2. Dopustna ni izvršba, da bi se izsilila priskrba varščine, objubljene v beležniškem zapisu (spisu). 23. maja 1894, š. 6353, Zb. 15127.

3. Strogo oblikovne (formalne) izvršilnostne izjave ne nadomešča dogovor o storitvah pod ogibom izvršbe. 18. marca 1902, š. 3811, NZ. 1902/27; 10. febr. 1891, š. 1490, Zb. 13603; — ustanovitve storitvene dobe ne nadomešča dogovor vsakočasne in takojšne izvršilnosti. 24. aprila 1889 š. 4659, Zb. 12694.

4. Kadar notarski zapis nima obveznosti k plačevanju zamudnih obresti, tudi ni dovoliti izvršbe zakonitim zamudnim obrestim. 28. maja 1895, š. 6685, Zb. 15497.

5. Storitveno obveze ni navezati na kako protistoritev. 4. jan. 1883 š. 15507, Zb. 9248. (Prim § 8. ir.).

6. Takojšnja izvršba ni dopustna za izterjavo konvencijske kazni, katera ne nastopa le vsled dolžnikove „more,“ temuč tudi po presoji in znižanju sodnikovem. 31. jul. 1894, š. 6599, Zb. 15188.

7. Sodišču ni poizvedovati, da li se je kak pogoj izpolnil. 30. dec. 1884, š. 14681, Zb. 10319.

Pooblastnice,⁵⁾ na katerih podlagi je beležniški zapis⁶⁾ narediti, naj bodo, da zapisu⁶⁾ zagotovijo izvršilnost, sodne ali beležniški poverjene, če niso že same na sebi javne listine.⁷⁾

¹⁾ T.: spisi. — ²⁾ Prav: ali na drugih nadomestilnih stvarih, (oder anderen vertretbaren Sachen). — ³⁾ T.: upravičenčeva, h. ovlaštenikova. — ⁴⁾ T.: poravnave, nagodbe. — ⁵⁾ T.: pooblastila. — ⁶⁾ T.: spis, spisu. — ⁷⁾ Glej §§ 1. š. 17, 4. š. 6, 88 in 138. ir. — Na podstavi sodnih nagodeb ali izvršilnih notarskih aktov ni dopustna izvršba v zavarovanje (Jm. k § 370. ir.).

8. Kadar se je pogodila dospelost (plačnost), ako bi se ne dali kaki obrestni ali glavnični obroki, ni za izterjanje vse glavnice treba dokazati, da dotični obrestni ali glavnični obrok ni bil poravnan. 16. okt. 1877, š. 10029, J. 100, 21. nov. 1876, š. 12549, Zb. 6262. (11. jan. 1877, 18653, Zb. 6348); — pač pa je treba dokaza z javnimi listinami drugim dejstvom (da se niso plačale obresti predidocih hipotečnih obresti ali davki), katerih nastop je zvezan z glavniško dospelostjo. 20. dec. 1900, š. 16568. GH. 1902/26, 12. jul. 1892, š. 8161, Zb. 14317.

9. Nedostajanje pooblastila ne nadomešča izjava enega pogodnika v beležniškem spisu, da drugega pogodnika priznava pooblaščenec določene osebe. 23. okt. 1889, š. 11869, Zb. 12925.

10. Izvršbe ni dovoliti, ako kak pogodnik ni doleten. 5. febr. 1885, š. 12699, Zb. 10416.

11. Izvršbeni prošnji je priložiti odpravek beležniškega zapisa (spisa). 11. febr. 1890, št. 1363, Zb. 13150.

12. Izvršbo je dovoliti, dasi je knjižno zabeležena tožba o neveljavnosti beležniškega zapisa (spisa). 30. aprila 1878, š. 5120, Zb. 6940.

13. Temeljem izvršilnega beležniškega zapisa (spisa) je vknjižiti izvršbena zastavna pravica, dasi v njem ni naslova k zastavni pravici. 7. sep. 1880, š. 10240, Zb. 8084.

14. Knjižbena zabeležba o izvršilnosti beležniškega spisa (zapisa) ni dopustna, 11. dec. 1894, š. 14767, Zb. 15328. Sodišča pa dopuščajo take zabeležbe. Glej o. 5. marca 1889 š. 1660, NZ. 1889/139; 30. jan. 1894, š. 1196, NZ. 1894/71;

§ 4. Ako bi se izvršilna moč kakega beležniškega zapisa¹⁾ hotela po civilnem pravu pobijati, tožiti je k tistemu sodišču, h kateremu po pravnih zakonih pristoji.

Prirediti je, da se za tedaj izvršilo²⁾ vsled take tožbe na zahtevanje tožnikovo ustavi, ako se dokaže s sodnim ogledom ali z dosvedočljivi-

29. aprila 1891, š. 5120 in 12. jul. 1899, š. 10019 Reich 288—301, Bartsch 600.

15. Temeljem beležniškega spisa je mogoča izvršba na zastavnino tudi proti njenemu kasnejšemu prevzemniku (hipotečni dolжник); s pozvanjem na izvršilni beležniški spis (zapis) v knjižnem vpisu v zmislu § 5. zz. je po § 9. zz. izkazan prehod obveze od osebnega dolžnika na hipotečnega, ugotovljene v izvršenem naslovu, da je dovoliti takojšna izvršba hipoteke, ako se dospela terjatev ne plača. 12. jul. 1899, š. 10017, Zb. 674. in dr. (11. maja 1898, š. 6449, Zb. 174, 3. maja 1887, š. 5250, Gess. 268, izvršba proti hipot. dolžniku le ob knjižni zabeležbi izvršljivosti).

16. Proti kasnejšemu prevzemniku zastavnine je izvršba voditi le na zastavnino, dasi je kupna pogodba, sklenjena brez upnikove udeležbe, v kateri kupec nepremičnine izvršilno terjatev prevzema na poračun kupnine, napravljena v beležniški obliki. 18. aprila 1900, š. 5176, Zb. 970.

17. Temeljem izvršilnega bel. spisa (zapisa) je v dovoljenje vknjižbe izvršbene zastavne pravice na nepremičnino, katere vložek je pri kakem zbornem sodišču, pristojno zborni sodišče, pri katerem se piše dotični vložek, tudi tedaj, kadar vložek ne spada v deželno ali rudniško ali železniško knjigo. 9. okt. 1900, št. 13625, Zb. 1142.

18. Predlog za dovolitev prisilne dražbe take nepremičnine, na kateri je (knjižno) vknjižena zastavna pravica s poočitbo, da je v zmislu § 3. not. reda takoj izvršljiva, se sme po § 138. ir. v izterjavo te terjatve, podati neposredno pred izvršilnim sodiščem. 27. maja 1902, š. 7378, uzb. 561; 17. jul. 1901, š. 10242. C. Bl. s. 743.

vimi pismi,³⁾ da se je beléžniški zapis⁴⁾ naredil ali odpravil, prestopivši take predpise, katerih se je po tem zakonu držati, ako si zapis⁴⁾ hoče ohraniti javnolistinsko in izvršilno moč.⁵⁾

¹⁾ T.: akta (spisa). — ²⁾ T.: izvršba. — ³⁾ T.: polnovernimi listinami. — ⁴⁾ akt. — ⁵⁾ Glej čl. XVII. ter §§ 36. in 42 ir.

§. 5. Razen uradne delavnosti, zaznameneane v § 1., dovoljuje se beléžnikom tudi, po dolžnosti njih službe,¹⁾ če zahtevajo stranke, sestavljati neprepirne vloge,²⁾ da se podajo katerim si bodi oblastvom, ter narejati zasebne (privatne) listine.

19. Pristojnost za dovoljenje izvršbe proti več kakor enemu obvezancu temeljem izvršilnega beležniškega spisa (zapisa) določa za vsakega obvezanca njegova obča podsodnost v spornih stvareh (§ 4 š. 6. ir.). Podsodnost sosporništva po § 93. ju. ne velja v tem primeru. 17. sept. 1901 š. 10317. Uzb. 474.

§ 4. 1. Za tožbo proti upniku, bivajočemu v ogrski državni polovici, na ugotovitev, da terjatev, pripoznana v beležniškem spisu (zapisu), narejenem v tuzemstvu, ni iztožna (dolg na igri) sme se uveljavljati podsodnost § 35. ogrskega c. pr. r. — 6. jun. 1900, š. 7853, Zb. 1033.

2. Za tožbo na proglas neveljavnosti notarskega spisa (zapisa), iz katerega se je izvršba že dovolila, je pristojno izvršbo dovoljujoče sodišče. 4. marca 1902, š. 2337. JB. 1902/43; istotako za tožbo na razveljavljenje notarsk. spisa in vstavljenje iz njega tekoče izvršbe radi kasnejših, zahtevkov ovirajočih ali uničujočih dejstev. 11. aprila 1900, š. 5163. Zb. 968.

§ 5. 1. § 25. not. r. ne velja za beležniške posle po § 5. not. r. S § 1. not. r. IV. in V. poglavjem in pa čl. II. odst. 3. uv. zak. k not. r. je opisan uradni delokrog notarjev. V poslih po § 5. not. r. so notarji, kakor kaže odst. 2. tega paragrafa enaki drugim zapriseženim zastopnikom; glede takih poslov niso uradne osebe. 30. nov. 1904 š. 16676. Not. Z. 1905/12. — Glej o. pri § 25.

Beléžnikom je, kakor drugim priseženim namestvovalcem,³⁾ ta dela po zdanjih zakonih pošteno, tenko in pridno opravljati, kratiti vsako pripomoč k prepovedanim, sumnim ali na videz izmišljenim poslom, ter strankam biti porok za vsako kvaro (škodo), katere so sami krivi.⁴⁾

Vse vloge, katere sestavijo beléžniki, treba da tudi podpišó.

Plačilo, katero jim pristoji za sestavljanje vlog, ako ni že kakega dogovora, odmerjati je po zakonitih določilih o mezdni pogodbi.⁵⁾

2. Notar jamči dedičem za imovinsko oškodbo, provzročeno s tem, da se je po njem sestavljeni testament, v katerem so bili postavljeni isti dediči, izrekel za neveljavnega, ker so se opustile zanj predpisane obličnosti 6. okt. 1898 š. 12013, Zb. 330; istotako za škodo, nastalo vsled zakasnele pogodbene vknjižbe, katero je bil prevzel. 24. aprila 1900 š. 5088 Zb. 978.

3. Notarjeva odškodninska obveznost (radi napačnega pouka o zemljiškoknjižnem stanju) ni zavisna o tem, da oškodovana stranka na drug način (sicer) ne bi mogla dobiti odškodnine. 18. marca 1896 š. 1822 Zb. 15751.

4. Ako notar misli, da mu je kako zastopanje stranek (obizvedbiizvršbe) odkloniti, tedaj ima tega prosečo stranko takoj obvestiti. Za opuščenje odgovarja pred disciplinarnim oblastvom. 6. marca 1902 š. 443, GZ. 1902/32.

5. Tudi o sestavljanju zasebnih listin po § 5. not. r. je uporabljati § 34. Nasprotno ravnanje vtemeljuje disciplinarni pregrešek. 3. junija 1897 š. 4359 GZ. 1899/34 (Nasprotno: 28. aprila 1904 š. 17255 ex 1903 H. G. 1904/43, po kateri odločbi pa je pač discipl. pregrešek, ako notar pri sestavljanju kupne pogodbe in prepodaji zemljiškoknjižnega predloga zanemarja predpise § 5. not. r.). Primerjaj o. pri § 34.

6. Z redovno kaznijo je kaznovati opust podpisa na vlogi v spornih stvareh. 11. jun. 1885 š. 2203. Gess. 241.

7. Sumni posli v zmislu § 5. not. r., pri katerih se notarju ni vdeleževati nikakor, so tudi dobičkarska raz-

O plačilu za sestavljanje zasebnih listin velja XI. poglavje tega beležniškega redú z razločki tamkaj zaznamenanimi.

Nádzor in ustrahovalna oblast nad beležniki tudi o izvrševanju teh poslov pristoji oblastvom, zaznamenanim v X. poglavju, po predpisih ondukaj razglašenih.

¹⁾ H.: po zvanju svojem (berufsmäßig). — ²⁾ T.: vloge v nespornih stvareh. — ³⁾ T.: zastopnikom. — ⁴⁾ Civilnopravdni red od 1. avg. 1895., dz. 113. določa:

§ 27. Pred zbornimi sodišči prve stopinje in pred vsemi sodišči više stopinje se morajo dajati stranke zastopati po odvetnikih (zastopniška pravda).

Ta predpis ne velja o postopanju prve stopinje v zakonskih stvareh in, v kolikor ne določuje ta zakon nič drugega, tudi ne o tistih pravnih dejanjih, katera se opravljajo pred zaprošenim ali odrejenim sodnikom, pred predstojnikom dotičnega sodišča ali senatovim predstojnikom; on tudi ne velja o izjavah in dejanjih, ki jih je opravljati v sodni pisarnici.

kosavanja kmetskih domačij. 17. septembra 1903 š. 18032, GZ. 1904/9.

8. Notar tudi ob samo začasni suspenziji od službe ne sme službeno (iz svojega zvanja) opravljati v § 5. not. r. označene posle. 17. nov. 1904 š. 6041, GZ. 1905/19.

9. Došle varstvene novce mora notar takoj položiti k sodišču ali vsaj skrbeti, da se zakonito nalože, ne da bi čakal na poziv varstvenega sodišča ali intervencije varhove. 28. aprila 1904 š. 16399. GZ. 1905/25.

10. Notar, ki je sodni komisar, sme sicer od udeleženi strank prevzeti pooblastilo še predno je končal po sodišču mu izročen uradni posel, ne pa tedaj, kadar je misliti na možnost, da si prideta obojna posla, ki jih ima notar opraviti, navskriž. 11. jul. 1907, š. 6140. NZ. 1907/307. (Prof. L. Pfaff je mnenja, da bi notar pooblastila ne smel prevzeti, ozir. ga moral vrniti le tedaj, kadar bi oboje poslovanj resnično prišlo navzkriž. NZ. 1907/341. Glej rp. pr. min. 15. okt. 1855. š. 13938 pri § 186 prejšnjega not. r. pod II. A. 1.)

Oblast zastopanja po finančni prokuraturi ostane neprikrajšana tudi v tistih primerih, v katerih je zapovedano zastopanje strank po odvetnikih.

§ 28. Odvetniki, beležniki in pa za opravljanje sodniške službe vsposobljene in pri sodišču nameščene osebe ne potrebujejo, ako nastopajo v pravnem sporu kakor stranka, niti na prvi niti na višji stopinji zastopanja po odvetniku.

Kadar se prisodi taki stranki za časa pravde disciplinarna kazen, po kateri se izbriše iz imenika odvetnikov, odstavi od službe, vpokoji ali odpusti iz službe, tedaj mora ona za nadaljno postopanje postaviti odvetnika, ako je zapovedano v njem zastopanje po odvetnikih. Postopanje se zavoljo tega ne pretrga.

§ 29. V kolikor ni zapovedano zastopanje po odvetnikih in ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti zneska petsto goldinarjev, se sme postaviti za pooblaščenca vsaka svojepravna oseba moškega spola. V spornih stvareh nad petsto goldinarjev je v krajih, v katerih imata sedež vsaj dva odvetnika, pripuščati za pooblaščenca samo odvetnike.

11. Notar si iz zastopanja strank v civilnih spornih stvareh ne sme delati obrtovnih prihodkov. Določila c. pr. r. mu v to ne dajo pravice. Prestop po njegovem zvanju določene meje vtemeljuje nerednost v zmislu § 155. not. r. Iz § 5. not. r. izhaja, da notarska služba ne daje posebnega stanovskega upravičenja k zastopanju strank v spornih stvareh. Te omejitve tudi ni nič predrugačil civ. pr. red. 20. dec. 1905 š. 11673, GZ. 1906/5, Prs. 1907 s. 97; 24. sept. 1903 š. 5516, GZ. 1903/46. — Ne da se pa karati, da je beležnik, edini pravni pomočnik v kraju, zastopstva prevzemal, ker bi stranke vsled krajevnih razmer izgubile mnogo časa in denarja, ako bi jemale odvetnika drugodi. 4. jan. 1907 ad š. 9077/6, Prs. 1907 s. 99. Prim. o. 1. pri § 40.

12. Notarski zaslužek pri zastopanju strank v nespornem postopanju je sodno odmerjati v zmislu dvd. 4. okt. 1833 zjz. 2633. — 28. dec. 1892 š. 15274 Zb. 14536; 26. sept. 1883 š. 9837 Zb 9580 (pri tem ni popolno prezirati tudi nedostatnih računskih izdelkov).

Osebe, katere so znane sodniku, da so zakotni pisarji, se ne smejo niti k razpravi, niti k drugim pravnim dejanjem pripuščati za pooblaščenca. Zoper to odreko njih pripusta ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

§ 42. ... Kadar zastopajo stranko pooblaščenca, ki ne pripadajo k odvetniškemu ali beležniškemu stanu, tedaj je primorati propadlega nasprotnika, da povrne le kolkovne in druge državne pristojbine in potrebne gotove stroške, nastale vsled pravde.

Glej tudi §§ 463, 465, 506 in 520. cp.

Izvršbeni red od 27. maja 1896. dz. 79. določa:

§ 52. V izvršilnem postopanju smejo stranke in drugi udeleženci nastopati kakor sami, tako tudi po pooblaščencah. Zastopanje po odvetnikih ni zapovedano v izvršilnem postopanju niti pred okrajnimi sodišči niti pred zbornimi sodišči prve stopinje.

Jm. k § 52. ir. Vendar pa morajo pismeno vloženi recurzi imeti podpis odvetnika.

Jm. k § 33. cp. Pravica beležnikov v zastopanje strank v civilnih pravnih sporih se civilnim pravnim redom ni razširila; beležnikom posebno tudi v prihodnje

K min. rp. op. 5.

1. Beležniki smejo stranke zastopati v spornih stvareh pred sodišči, kolikor se smejo po pravnih zakonih jemati za pooblaščenca neodvetniki 17. dec. 1873 š. 9957, J. 83.

2. V takih primerih sme beležnik priti k sodišču tudi s stranko. 27. maja 1896 š. 5874 NZ. 1896/30, ali ga sme pri razpravi zastopati nadomestnik. 16. febr. 1870 š. 13461 Gess. 31; (10. dec. 1852 š. 12716, Gess. 2.).

3. Za take primere je dopustno tudi neposredno pooblaščenje beležniških kandidatov ali bel. pisarniških uradnikov. 20. okt. 1886 š. 12059, Gess. 258.

4. Sodišče ima uradoma odločiti, je li beležnika pripustiti, da zastopa stranko. Pravdni nasprotnik stranke nima recurza proti ti odločbi. 17. marca 1896 š. 3049, NZ. 1896/34.

5. Beležniku ni dovoljeno uporabljati splošnih na zastopanje v spornih stvareh glasečih se pooblastil. 17. dec.

ni dovoljeno napravljati si s zastopanjem strank trajen pridobitek ali zastopati v sporu kakega pooblaščenca, ki je bil stranka v notarskem spisu, po njih sestavljenem. (Rp. prav. min. 17. febr. 1852. š. 17431.).

Prav. min. je z rp. 21. avg. 1851 š. 10351 do viš. dež. sod. na Dunaju izreklo, da je beležnike, tudi kadar niso ob enem odvetniki, dopuščati kakor pooblaščenca strank v sumarnem postopanju, ker strankam v tem postopanju ni predpisan odvetnik in ima sodišče uradoma skrbeti, da se postopanje vrši redno. Umljivo pa je ob sebi, da je beležnikom, ker so javni funkcionarji, prepovedano, kakor pooblaščenec zastopati stranke v sumarnem pravnem sporu, nastalem iz beležniškega spisa, ki so ga bili sestavili prav oni.

Prav. min. je z rp. od 17. febr. 1852 š. 17431 do viš. dež. sod. na Dunaju, potem od 7. aprila 1852 š. 4453 do v. dež. sod. v Pragi in od 2. junija 1854 š. 9591 do v. dež. sod. v Celovcu gorenji rp. iz l. 1851 pojasnjevalo tako, da se omenjena pripustitev beležnikov k prevzetju pooblaščenj opira na § 9. sumarnega post., dovoljujočega tudi pooblaščenca, ki niso odvetniki. — Iz tega izhaja ob sebi, da si beležniki iz prevzetja takih pooblaščenj ne smejo napravljati pridobitni vir, kakor jim tudi ostane prepove-

1873 š. 9957 Zb. 5179; niti pečat, v katerem ni razvideti, da je beležnik. 19. jan. 1864 š. 420. Gess. 17.

6. Kadar beležnik ni upravičen zastopati, ne sme tega niti kakor odvetnikov namestnik. 19. jan. 1886 š. 691 Zb. 10904.

7. Prekoračenje pravice v zastopanju strank ne kaznovati kakor zakotno pisarstvo, temveč le po disciplinarnih predpisih. 25. jul. 1899 š. 11403, Zb. 883, NZ. 1899/48; (31. maja 1883 š. 2745, Gess. 216.)

8. Intervencijski troški unanjenja odvetnika v kaki okrajnosodni pravdi so imeti za potrebne, dasi je na kraju sodišča nameščen beležnik. 12. dec. 1900 š. 16532 JB. 1901/6.

9. V pravadah zastopajoči beležniki in bel. kandidati so glede prisoje troškov enaki odvetnikom ter je dvd. od 4. okt. 1833 zjz. 2633, uporabljati tudi nanje. 13. jun. 1900 š. 8321, Uzb. 255; (13. maja 1884 š. 5660, Zb. 10037.).

dano, da bi kako stranko iz beležniškega spisa, ki so ga bili oni sestavili, zastopali kakor pooblaščenci. — Tudi sodišča imajo paziti na ta načela, kadar postavljajo beležnike za skrbnike. — Ker je predpis § 9. o sumarnem postopanju uporabljati tudi tedaj, kadar so se stranke dogovorile na to postopanje za pravne stvari, presegajoče znesek 200 gold. konv. k., zato beležnikom tudi ob zastopanju v takih sporih ni delati nikakih omejitev. — Da pa beležniki ne morejo kakor pooblaščenci zastopati v meničnem postopanju, izhaja iz vsebine § 12. u. prav. min. od 25. jan. 1850, dz. 52, ki ne dovoljuje uporabe predpisa po § 9. sum. postopanja v meničnem postopanju.

Glej sestavek dr. M. D. v Slov. Pravniku 1907 š. 4.

⁵⁾ Pravosodni minister je na podstavi zak. 26. marca 1890., dz. 58, vzdržanega v veljavnosti s čl. IV. uv. zak. k cp. od 1. avg. 1895., dz. 112., izdal z ukazom 11. dec. 1897., dz. 293. tarifo o tistih opravah odvetnikov in njih pisarnic v sodnem postopanju, katere po svoji priprostosti in svojem vračanju pripuščajo povprečno ocenilo. Sedaj je tarifa urejena z min. ukazom od 3. jun. 1909, dz. 82.

V moči hraneč pravico do svobodnega dogovora in pa sodniško pravico, preskusiti potrebnost in primernost posameznih opravkov, velja tarifa ne samo v razmerju stranke k svojemu odvetniku, ampak tudi pri določbi tistih troškov, katere mora v spornem postopanju plačati pravdni nasprotnik (§ 2. pozv. z.). —

Tarifa velja tudi tedaj, kadar v nji označene opravke delajo notarji, ako so za to upravičeni in če nagrada ni uravnana z določili notarske tarife ali ni odmerjena po pristojbinski tarifi za notarje kot sodne komisarje. (§ 4. pozv. z.) Tarifo gl. v IV. zv. Pravnikove zbirke in v posebnem odtisu.

II. Poglavje.

Podelitev in prestanek beležniškega uradovanja.

§ 6.¹⁾ Ako prosnik hoče dobiti beležniško službo, treba da

- a) ima domovinsko pravico²⁾ v kateri občini teh kraljevin in dežel, da je štiri in dvajset let star, brezmadežnega življenja in svoje imovine samovoljni gospodar,
- b) da je izvršil pravoznanske in državoznanske uke ter prebil predpisane teoretične preskušnje, ali dospel do česti pravosodnega doktorstva;
- c) da je z uspehom opravil beležniško, odvetniško ali sodniško preskušnjo, ter
- d) da je bil v dejanski pravosodni službi štiri leta, od katerih je moral konči (vsaj) dve leti prebiti v vadbi pri kakem beležniku, a ostali čas je mogel tudi v sodni ali odvetniški vadbi ali pri kaki finančni prokuraturi biti;
- e) da zna deželne jezike, potrebne tistemu mestu, za katero želi biti imenovan.

Ali kazenski obsodbi sledi nesposobnost, dobiti beležniško službo, ali ne, to določajo splošni kazenski zakoni.³⁾

Za lit. d) povedanih potrebnosti dveletne vadbe pri beležniku sme pravosodni minister prosnika, imajočega druge zakonite potrebnosti, oprostiti tedaj, kadar se za prazno služno mesto ne

oglasil noben za to mesto pripraven prosnik, ki bi imel vse zakonite potrebne lastnosti.

¹⁾ To besedilo je nastalo z zak. 25. dec. 1876. dz. 3. l. 1877. — ²⁾ C. k. notarji zadobe z dnevom, ko nastopijo svoj urad, domovinsko pravico v tisti občini, v kateri jim je odkazan njih stalni uradni sedež. (Z. 5. dec. 1896., dz. 222, § 10.). — ³⁾ Dotična določila ima z. 15. nov. 1867, dz. 131., § 6. v I. zv. Pravn. zbirke.

§ 7. Z beležniško službo se ne more družiti odvetovanje ali opravljanje kake plačane državne službe, razen učiteljstva.¹⁾

Tudi se beležniku prepoveduje vsako opravilo, katero je samo na sebi ali nadaljevanje njegovo²⁾ nezdružno s čestjo in dostojnostjo beležnikovega stanu, ali katero bi utegnilo omajati polno zaupnost v njegovo nepristrastje³⁾ in v verjetnost listin od njega hodečih.

¹⁾ Glede odvetništva gl. izjemo v čl. IV. od. 1. tega zakona.

Sodne ali državnopravdniške za notarje imenovane uradnike je takoj izpustiti iz službovanja ter uradniška plačila jim je ustaviti (u. prav. min. 20. febr. 1878., š. 2222.). — Popolno ali začasno vpokojenim državnim uradnikom, ki dobe notarsko mesto, se pusti pokojnina kakor prej; vendar morajo ukazati, da se jih zopet namesti, biti poslušni ali pa morajo pustiti pokojnino (u. prav. min. 6. jun. 1872, š. 6968. vsem viš. dež. sodiščem).

²⁾ Določneje: ali neprestano vršenje njegovo (oder dessen [Geschäftes] fortgesetzter Betrieb). ³⁾ T. nepristranost.

§ 8. Uradna beležnikova delavnost se razteza na ves okoliš¹⁾ prvostopinskega sodišča,²⁾ v katerega je narečen.³⁾

§ 7. Beležnik na dopustu se sme vpisati v imenik odvetniških kandidatov. 26. nov. 1878, š. 13188, Gen. 135.

II. Podelitev in prestanek uradovanja. §§ 7—9. 19

Če je treba, môči je beležniku naložiti dolžnost, uradne dneve rokavno (perijodično) opravljati zunaj svojega uradnega sedeža.⁴⁾

1) Glej § 31. — 2) Prav: prvost. zbornega sodišča.
— 3) = za katero je imenovan.

4) Prav. ministrstvo je, vršeč najviše nadzorstvo o beležništvu v zmislu § 153. not. r., odločilo, da beležniku ni treba posebne dovolitve prav. min., ako hoče prostovoljno rokavno opravljati uradne dneve. Pri tem pa je prav. ministrstvo ustanovilo pogoj, da se s takimi uradnimi dnevi odveč ne posega v poslovni krog kakega drugega beležnika, da se torej taki uradni dnevi raztezajo le na okoliš okrajnega sodišča, v katerem ima beležnik svoj sedež, ter da se ne nasprotuje določilom §§ 31. od. 1. in 137. not. r. — Prav. ministrstvo odloča zato, da bi beležniškim zbornicam in predstojništvom zbornih sodišč omogočilo nadziranje in dobilo temelj k presoji, jeli treba uvesti obligatorične uradne dneve, da naj beležniške zbornice pišejo izkaznike o prostovoljnih uradnih dnevih, ki jih opravljajo beležniki njih okoliša, v katerih izkaznikih imajo biti navedeni kraji in dobe (Iz rp. prav. min. 7. okt. 1881, š. 12196, do vseh nadsodnih prezidij.)

Z razpisom od 7. okt. 1881, š. 12196 odrejeno pisanje izkaznikov o prostovoljnih dnevih beležnikov izroča prav. ministrstvo odslej beležniškim kamoram. Odslej se torej premembe o opravljanju prostovoljnih uradnih dni nimajo več javljati prezidijem prvostopinjskih zbornih sodišč in po teh prezidijem viših deželnih sodišč (rp. prav. min. 16. decembra 1896, š. 25645. vsem nadsodnim predsedstvom).

§ 9. Minister za pravosodje z ukazom ustanovi, po koliko beležniških mest bode po vsakem okolišu prvostopinjskega sodišča,¹⁾ in kod po okolišu bodo uradni sedeži.²⁾

Ali se število beležniških mest po okolišu zveča ali zmanjša, ter ali se uradni sedež premakne kam drugam, in o naredbah, po katerih se z beležnikovo službo družijo dolžnost, opravljati

uradne dneve, o tem je treba najprvo slišati misel beležniške zbornice.

¹⁾ Prav: prvostop. zbornega sodišča. — ²⁾ Od l. 1885 naprej prav. min. vsako leto objavlja uradni izkaz odvetnikov in beležnikov v kraljestvih in kronovinah avstrijsko-ogrske monarhije. Sredi meseca februarja 1908 je bilo ustanovljenih not. mest: za Avstrijo doleno 141, od teh Dunaju 65, za gorenjo 53, za Solnograd 18, za Češko 245, za Moravsko 92, za Šlezijo 26, za Štajersko 74, za Koroško 30, za Kranjsko 34, za Tirolso in Predarljsko 71, za Primorsko 41, za Galicijo 210, za Bukovino 21, za Dalmacijo 37, skupaj 1093 mest.

§ 10. Beležnike nareči¹⁾ pristoji ministru za pravosodje.

V napolnjevanje beležniških mest je praviloma razpisovati služabni oglas (konkurz), kateri se raztezati more tudi na tista beležniška mesta, ki so zato prazna, ker se je beležnik morebiti kam drugam premaknil.²⁾ Razpisuje in razglašga ga tista beležniška zbornica, v katere okolišu je dotično izpraznjeno mesto.

Samo iz važnih vzrokov se po nasvetu beležniške zbornice more postavljati v slušbo, če se tudi poprej služabni glas ni razpisal.³⁾

¹⁾ = imenovati. — ²⁾ ki so — premaknil. = ki bi se izpraznila s kako premestitvijo.

³⁾ Pravosodno ministrstvo je o zasedanju beležniških mest, o kvalifikaciji prosilcev in o izdelanju predlogov ob popolnitvi beležniških mest izdalo razpis od 31. okt. 1887, š. 9172 do vseh bel. zbornic in ga daje v znanje sodiščem z naročilom, da stvari, ki se tičejo zasedanja beležniških mest, pospešijo kar se da (u. 31. okt. 1887, š. 9172 vsem sodiščem, uk. š. 36.)

Razpis prav. ministrstva od 31. okt. 1887, š. 9172.
Vsem beležniškim zbornicam.

Ako je zasesti kako beležniško mesto, ima predsednik bel. zbornice preskrbeti, da brez odloga konkurz

II. Podelitev in prestanek uradovanja. § 10. 21

objavi s trikratno uvrstitvo konkurznega razglasa v uradnem deželnem listu. — Rok za vlaganje prošenj se postavlja na 14 dni po tretji uvrstitvi konkurznega razglasa tako, da se konec roku določa s koledarskim dnevom. Ob določitvi tega dneva je upoštevati dobo, ki bo previdoma pretekla, dokler se konkurzni razglas v deželnem uradnem listu trikrat objavi. Za vsako beležniško mesto, za katero se razpisuje konkurz, je podati posebno prošnjo. — Vsaki prošnji za službo je poleg potrebnih izkazil v izvirniku ali poverjenem prepisu priložiti tudi kvalifikacijsko tabelo po obrazcu I. Prvih pet predelov obrazca ima izpolniti prosilec sam; dobo praktične justične službe je računati do koledarskega dneva, katerega po besedilu konkurza konča prosilni rok. — Prosilcem, ki so beležniki ali bel. kandidati ima bel. zbornica, pod katero spadajo, preskusiti resničnost vpisanji izvesti morda potrebne popravke in oddati kvalifikacijsko mnenje v predelkih VI. in VII. z določno oznako, je I, sta prosilčeva sposobnost in rabnost (uporaba) zadostna, dobra, prav dobra ali izvrstna. — Kadar namestitelnega predloga ne daje bel. zbornica, pod katero spada prosilec, in se torej prošnja za službo vpošlje beležniški zbornici, pozvani za oddajo predloga, ter radi nujnosti ni možno, da bi bel. zbornica kvalifikacijsko mnenje oddala sama, tedaj ga ima sicer oddati predsednik bel. zbornice, toda prijaviti ga mora v naslednji seji bel. zbornici. Sklenjena, eventuelno odobrena kvalifikacija bel. kandidata je z navedbo dneva in vzroka kvalifikovanja vpisati v izkaz bel. kandidatov, predpisan v § 118. not. r. — V kvalifikacijski tabeli je vedno poodčititi, ali je kvalifikacijo sklenila bel. zbornica ali jo je predsednik napravil sam. — V predelu VIII. so zabeležiti in v predlogu razmotrivati poprejšnje disciplinarne razprave, opazbe o vedenju prosilčevem, ter druge okoliščnosti, ki bi utegnile uplivati na imenovanje kandidata (§§ 118, 153, 154, 155. not. r.) — Kadar so prosilec izmed uradnikov, ima oblastveni predstojnik dotičnega prosilca prvih 5 razpredelov preizkusiti, naslednje razpredela pa izpolniti sam.

Beležniška zbornica ima vsakemu namestitvenemu predlogu, ki ga odpravi na zborni sodišče I. stopinje, priložiti po obrazcu II. sestavljeno pregledno tabelo, v kateri imajo biti vpisani vsi prosilci po naslednjem redu:

I. Kvalifikacijska tabela (ime in priime) za beležniško mesto

Konec roku za podajo prošnje dne

19

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Priime in ime prosila, rojstni kraj, domovinska pravica, doba življenja, vera, stan, službeno svojestvo	Priloge	Pravoznanški in državoznanški uki, teoretične državne preskušnje, čast pravoslovnega doktorstva, znanje jezikov, druge sposobnosti	Priloge	Dan in uspeh beležniške, odvetniške, ali sodniške preskušnje	Vsta in trepež dejanske pravosodne službe	Povedba, ako je prosiliec v rodu ali svaštvsu sodnimi uradniki v okolju zbornega sodišča l. stopinje, v katerem je podeliti beležniško mesto	Sposobnosti Porabnost Opomnja

II. Pregledna tabela prosilcev za beležniško mesto

I	II	III	IV			V	VI	VII	VIII
Tekoče število	Priime in ime, službeno svoj- stvo in biva- lišče prosičev	Dan in uspeh beležniške, od- vetniške ali sod- niške skušnje	Vista in trepež delanske pravo- sodne službe			Sposob- nosti	Porabnost	Oznaka belež- niškega mesta, ki je prosičev želi	Opomnja
			Leta	Meseci	Dnevi				

1. beležniki po vrstnem redu, v katerem so bili imenovani za beležnika, 2. beležniški kandidati, 3. odvetniki, 4. odvetniški kandidati, 5. prosilci izmed državnih uradnikov, 6. morebitni drugi prosilci.

Prosilce, navedene pod 2—5 je v dotični kategoriji uvrstiti po trajanju praktične justične službe, ki je računati tako, da je imeti za sklepni rok tisti koledarski dan, s katerim po konkurzu jenja vlagalni rok prošelj.

Beležniška zbornica ima tudi v namestitvenem predlogu poočiti, ako se je le-ta sklenil soglasno ali z večino glasov ter morajo v poslednjem primeru pridejati glašovalni zapisnik ali njegov prepis. — Beležniškim zbornicam se naroča, naj stvari, ki se tičejo nameščanja beležniških mest, pospešijo kar se da. Razpisi prav. min. od 26. jan. 1876, š. 14935 ex 1875, od 19. jan. 1879, š. 729, od 26. aprila 1882, š. 6775 in od 8. jun. 1883, š. 5610 se ob enem razveljavljajo. —

Prav. min. je z u. 8. okt. 1888, š. 17402. (uk. š. 43) vsa sodišča opomnilo, da z rp. 31. okt. 1887 nikakor ni hotelo odpraviti eventualnih konkurzov za notarska mesta, kateri so upravičeni že s § 10. not. r.

Prav. min. je z u. 8. nov. 1895, š. 23515 (uk. š. 22.) vsem zbornim sodiščem I. in II. stopinje objavilo na vse beležniške zbornice izdani rp. 8. nov. 1895, š. 23515, da naj pogosteje razpisujejo eventuelne konkurze v zmislu § 10. not. r. —

Razpis konkurza za bel. mesto s pristavkom, da se na prošnje, dospele po preteku namestilnega roka, ne bode oziralo, nima zakonitega temelja (Rp. prav. min. 14. aprila 1889 š. 7551, obj. uk. 1889 s. 84.). Glej tudi u. prav. min. od 9. jan. 1891 uk. š. 1. pri § 118.

§ 11. Prošnje o podelitvi službe je s potrebnimi prilogami vkladati v roke beléžniške zbornice; prosniki izmed beléžnikov kakega drugega okoliša naj jih podajo po tisti beléžniški zbornici, pod katero so, a prosniki izmed odvetnikov po odvetniški zbornici.

Beležniška zbornica nasvetuje, komu je dati izpraznjeno mesto, in take nasvete potem pošilja

prvostopinjskemu sodišču,¹⁾ v katerega okolišu je dotično izpraznjeno mesto.

To sodišče nasvet s pridejanim svojim mnenjem položi pred više deželno sodišče, katero ga tudi s pristavljenim svojim mnenjem potem odpravi k ministru za pravosodje.

¹⁾ Prav: p. zbornemu sodišču (dem Gerichtshofe I. Instanz).

§ 12. Narečenemu¹⁾ beležniku, če je v okolišu njegovega uradnega sedeža po več jezikov navadnih, naj dá više deželno sodišče potrdilo, v katerem iz teh jezikov mu bode po izkazih, kakoršni se vidijo ob narečenju,²⁾ izdelovati beležniške listine.

Ako je v deželi, kjer je beležnikov uradni sedež, navadnih po več jezikov, more više deželno sodišče beležniku vselej dati oblast, da beležniške listine sestavlja v vseh teh jezikih, če dokaže, da zna te jezike. To oblast more više deželno sodišče beležniku zopet vzeti, ako pri izdelovanju beležniških listin on stori take napake, da svedočijo o njegovem nedovoljnem znanju teh jezikov.³⁾

¹⁾ = imenovanemu. — ²⁾ = imenovanju. — ³⁾ Po izvirniku: tega jezika (dieser Sprache).

§ 13. Novo narečenemu¹⁾ beležniku je dolžnost, pred prisego zakonito založnino (kavcijo) dati po predpisih naslednjega poglavja in dobiti, da se mu privoli pečat, katerega hoče rabiti v svojih opravilih.²⁾

Uradni pečat privoli beležniška zbornica v dogovoru z državnim pravdnikom potem, ko beležnik vpoloži načrtan pečat.

V uradnem pečatu treba da je: avstrijski orel, beležnikovo ime in priimek, njegovo zvanje za »c. kr. beležnika« ter ime dežele in uradnega sedeža. — Zvanje za beležnika ter imenovanje dežele in uradnega sedeža bodi v tistem jeziku, kateri je v beležnikovem okolišu navadni deželni jezik, in če je v tem okolišu navadnih po več deželnih jezikov nego eden, tedaj v vsakem teh jezikov.³⁾

¹⁾ = imenovanemu.

²⁾ Prav. min. odreja zaradi enotnega poslovanja: Više deželno sodišče ima dekret o imenovanju ali dovoljenem premeščanju izgotoviti in v svrho nadaljne zakonite odredbe obvestiti o imenovanju zborna sodišče prve stopinje, ki je bilo podalo svoje mnenje o nameščanju, priložec edino namestitveno poročilo beležniške zbornice, kadar se je pa notar premestil iz okoliša drugega zbornega sodišča, ima obvestiti tudi to sodišče. — Izgotovljeni dekret z vsemi prošnjami za podelitev beležniškega mesta je neposredno poslati beležniški zbornici, ki je bila razpisala natečaj, ~~to~~ skrb te beležniške zbornice je, da dekret dostavi in pa reši in vrne kompetenčne prošnje, ki so se zavrnile (u. 31. dec. 1884. š. 19668. vsem nad sodiščem, uk. 5.).

³⁾ Beležniški pečat je uradni pečat, vanj torej ne spada, kar se ne zлага s tem svojstvom, torej tudi ne vris rodbinskega grba pod državni orel v pečatu (u. 14. marca 1856. š. 4791. nadsod. v Inomostu).

Beležniku ni zabranjeno več in tudi različnih beležniških pečatov, ako določno javi, koliko in kakošnih pečatov ima ter da o vsakem uradnem pečatu, ki ga ima v rabi, poda odtis na način, predpisan v not. redu (u. 21. sept. 1859. š. 14305. nadsod. v Eperiesu).

§ 14. Kadar mu je privoljena založnina in uradni pečat, potem je beležniku, to izkazujočemu

in vpolagajočemu potrebno število pečatnih pritiskov in primerkov svojega podpisa, v katerem bodi njega ime in priimek ter zvanje ¹⁾ za c. kr. beležnika, prisega prositi višega deželnega sodišča.²⁾

¹⁾ T.: svojstvo. — ²⁾ Vsaka dopustitev k beležništvu, prva ali ponovna, t. j. dana za drug sodni okraj, zahteva zakonito predpisano takso (u. prav. min. 24. jul. 1851. š. 8741, u. fin. min. 22. jun. 1851. š. 28287). Premestitev ali imenovanje v istem sodnem okraju ne zahteva novega plačila takse (u. prav. min. 29. sept. 1876. š. 11912 vsem nadsod. vsled note fin. min. 12. sept. 1876. š. 22851). — Po § 212. pat. od 27. jan. 1840. zjz. 404 in § 7. ces. pat. 8. jul. 1858, dz. 102. znaša ta taksa 52 K 50 h.

Predno ni plačana taksa, ni beležnika niti zapriseči niti ni izdati v § 17. not. r. predpisanega razglasa (u. prav. min. 2. jun. 1875 š. 7373. vsem nadsod.).

§ 15. Prisega se pred višim deželnim sodiščem ali pred tistim prvostopinskim sodiščem,¹⁾ kateremu ono preizroča, in sicer s temi besedami:

»Prisegam, da bodem cesarju zvest in pokoren, da se hočem trdno držati osnovnih državnih zakonov, ter uradovanje c. kr. beležnika po predpisu zakonov opravljati natanko in vestno; kakor mi res Bog pomozil!«

¹⁾ Prav: p. zbornim sodiščem (Gerichtshofe I. Instanz).

§ 16. Po prisegi dá višje deželno sodišče beležniku dekret, izrekajoč, da more zdaj nastopiti uradovanje. Dan te prisega se razglasi z uradnimi deželnimi novinami ter še posebe naznani beležniški zbornici, državnemu pravdniku, kateri je tam, kjer ona stoluje, in vsem prvostopinjskim sodiščem tega sodnega ¹⁾ okoliša, v katerega je beležnik narečen,²⁾ ter vsakemu teh oblastev se pripošlje tudi po en vloženi pritisek beležniko-

vega pečata in po en vloženi podpis njegovega imena.

¹⁾ Prav: zbornosodnega (Gerichtshofs-). — ²⁾ = imenovan.

§ 17. Če se beležnik predene ¹⁾ v kak drug kraj, ni mu treba novič prisegati, a dobiti mu je od beležniške zbornice svojega novega uradnega sedeža samo privolitev v novi pečat in v dopolnitev založnine (§ 22), ako bi morebiti bila zahtevna.

Če se premésti v okoliš druge beležniške zbornice, tedaj je tudi že plačano založnino prezročiti onemu sodišču, ²⁾ katero je tam, kjer stoluje ta zbornica.

Dolžnost je beležniku, da držeč se predpisov § 14, poprosi višega deželnega sodišča, naj mu določi dan, katerega stopi s poprejšnjega ter nastopi novi urad. — Više deželno sodišče naredi, da se ta dan razglasi, kakor predpisuje §. 16. Kadar se premésti v okoliš kakega drugega višega deželnega sodišča, naj više deželno sodišče poprejšnjega uradnega sedeža stopi o tem v dogovor s tistim višim deželnim sodiščem, v čegar okoliš se predene beležnik. ³⁾

¹⁾ T.: premesti. — ²⁾ Prav: onemu zbornemu sodišču (jenem Gerichtshofe). — ³⁾ Gl. u. prav. min. 2. jun. 1875. š. 7373 pri § 14.

§. 18. Vsak novič narečni ¹⁾ ali na drug uraden sedež premeščeni beležnik treba da v treh mesecih od dneva, katerega se mu vroči narečni ²⁾ ali premestni dekret, ali v roku, ki mu ga je više deželno sodišče na njegovo prošnjo

morebiti podaljšalo, ustreže zakonitim predpisom, ter pisarnico odpre v svojem uradnem sedežu; ako tega ne stori, smatralo bi se, da se odreka podeljene službe.

Treba je, da više deželno sodišče, poslušavši višega državnega pravdnika, brez drugega razpravljanja, s prihrambo pritožbe vrhovnemu in ovržnemu sodišču,³⁾ izreče, kedaj ta pravni nasledek nastopi, in kadar je dobil pravno moč, da ga naznani ministru za pravosodje. Beležniška zbornica naj naznanilo, katerega je ob takem slučaju treba, poda višemu deželnemu sodišču.⁴⁾

¹⁾ = imenovani. — ²⁾ = imenovalni. — ³⁾ T.: najvišjemu in kasacijskemu sodišču. — ⁴⁾ V § 18. not. r. določeni rok imenovanemu ali premeščenemu beležniku nikakor ni rok za premislek z učinkom, da bi obdržal dosedanje mesto, ako se odreče novemu; ta rok je temuč zato, da beležnik more izpolniti zakonite predpise za nastop urada in otvoritev pisarnice. Beležnik, kateremu se je dovolila zaprosena premestitev v drugi kraj, s tem izgubi svoje prejšnje mesto ter ima v zmislu § 17. not. r. službovati le začasno in le še toliko časa na starem službenem mestu, kolikor se višemu dež. sodišču potrebno vidi rednemu pravosodju na korist. (Iz rp. prav. min. 10. avg. 1878, š. 10923 vsem nadsodiščem razun dunajskemu in lvovskemu). Glej u. od 20. febr. 1878., š. 2222. pri § 7.

§ 19. Beležniku mine uradovanje:

- a) vsled odpovedi, katero bi pravosodni minister sprejel;
- b) s prestopom k odvetništvu ali k drugemu takemu državnemu uradovanju, katero je po § 7. odstavku 1. nezdružno z beležništvom;

§ 18. 1. Rok v odstavku 2. prihranjeni pritožbi na najv. sodišče je 14 dni. 24. dec. 1872 š. 12945. Gess. 43.

- c) z izgubo domovinske pravice v teh kraljevinah in deželah;
- d) z izgubo samovoljnega upravljanja s svojo imovino (§ 6 lit. a);
- e) vsled nedopolnitve odkršene mu založnine ob slučaju § 27;
- f) ob slučajih, zaznamenovanih v občnem kazenskem zakonu, vsled kazenske obsodbe;
- g) vsled stalne nesposobnosti opravljati beležniško službo zaradi telesnih ali duševnih slabosti (§ 169);
- h) vsled ustrahovalne¹⁾ razsodbe, odpravo²⁾ od urada izrekajoče.

Ob slučajih, naštetih za lit. b) do f), naj više deželno sodišče, kateremu je treba da se poda naznanilo, poslušavši beležniško zbornico in višega državnega pravdnika, brez drugega razpravljanja beležnikovo odpravo²⁾ od urada izreče s prihranjeno pritožbo vrhovnemu in ovržnemu sodišču. Pritožba, ako se morebiti poda, nima ustavljajoče kreposti.

Kako je postopati, kadar se beležnik od urada odpravlja³⁾ zaradi nesposobnosti (lit. g) in po ustrahovalnem priredku (lit. h), ustanavlja X. poglavje.

Kadar kakemu beležniku mine uradovanje ter je to končno določeno, treba je vselej naznaniti ministru za pravosodje in beležniški zbornici, ter zglositi državnemu pravdniku in vsem sodnim oblastvom po tistem okolišu, v katerega je beležnik bil narečen.⁴⁾

- ¹⁾ T.: disciplinarne. — ²⁾ T.: odpust iz službe. —
³⁾ T.: odpušča. — ⁴⁾ T.: imenovan.

Slučaje, v katerih po § 19 lit. b—h beležniku mine uradovanje, ima v zmislu predpisov 4. odstavek istega paragrafa više dež. sodišče javiti prav. ministrstvu. — Pravosodno ministrstvo odreja, da morajo vse beležniške zbornice in pa zborna sodišča, katerim so odkazani posli beležniških zbornic, takoj pravosodnemu ministrstvu naznaniti smrtakega beležnika izmed beležniškega zbora. — Ravnotako se beležniškim zbornicam veleva, da v bodoče naznanijo od slučaja do slučaja vsako premembo v sestavi beležniške zbornice predsedniku zbornega sodišča I. stopinje na sedežu beležniške komore in ondotnemu državnemu pravdnistvu, predsedniku višega dež. sodišča in pa prav. ministrstvu. Kadar v zmislu § 125. not. r. beležniški zbornici odkazane posle opravlja sodni dvor I. stopinje, ima le-ta istotako naznaniti za vodstvo teh poslov določenega svetnika (§ 132. not. r.) in imena kakih za glasovalce izvoljenih beležnikov (Rp. pr. min. 20. dec. 1883. š. 1883. predsedstvom vseh nadsod. d. r.).

§ 20. Vsak beležnik, kateri se službe sam odreče, ali kateri se kam drugam premesti, treba da opravlja dozdanje delo dotle, dokler mu više deželno sodišče ne izreče odstopa.¹⁾ Beležnikov ni uradoma predstavljati.²⁾

- ¹⁾ T.: odpusta.

²⁾ V zmislu §§ 20. in 119. ni treba beležniku, katerega odstop se je sprejel, podajati posebne prošnje za odpust in prepustitev urada, kajti po § 20. not. r. ima le dolžnost delo še dalje opravljati, ne pa pravico k temu. Take posebne prošnje za odpust (rešitev) je tedaj treba le, kadar jo beležnik, ki se je bil odrekel, stavi sam, ker vsled bolezni ali drugih važnih vzrokov ne more zadostiti v § 20. not. r. naloženi dolžnosti; oblastvom pa take prošnje ni čakati, temuč ima više dež. sod. beležnika, katerega odreka se je bila sprejela, odpustiti ali uradoma ali na predlog zbornice ali zbornega sodišča I. stopinje (Rp. pr. min. 22. maja 1881 š. 5847. nadsod. dunajskemu).

§ 21. Ob slučajih, ob katerih je po določilih tega zakona beležniški zbornici razsodbo¹⁾ v dogovoru z državnim pravdnikom izrekati (§§ 13, 24, 26, 27, 28, 41, 169), naj beležniška zbornica, ako se med njo in med državnim pravdnikom pokaže različno mnenje, stvar na razsodbo¹⁾ položi pred više deželno sodišče.

¹⁾ T.: odločbo.

III. Poglavje.

Beležniške založnine.

§ 22. Kakoršen je uradni beležnikov sedež, tako se založnina ustanavlja, in sicer v glavnem dunajskem mestu je je 8.000 gold., po mestih, koder je konči (vsaj) po 30.000 stanovalcev 5.000 gld., po drugih mestih, koder stoluje sodišče¹⁾ prve stopinje, 2.000 gld., a po vseh ostalih krajih 1.000 gld.²⁾

¹⁾ Prav: zborna sodišče. — ²⁾ Glede Dalmacije gl. op. pri čl. II.

§ 23. Založnino je dati ali v gotovini ali v takih vrednostnih papirjih, kateri so po zakonitih določilih pripravi v založbo sirotinskih novcev, ali tudi s tako nepremičninsko zastavo, kakoršne je treba sirotinski imovini.¹⁾

Gotovino in vrednostne papirje ter listine o nepremičninskih zastavah treba da beležnik z izrecilom, da je to odmenjeno v založnino, izroči prvostopinjskemu sodišču,²⁾ v katerega sedežu je beležniška zbornica.³⁾

¹⁾ Gl. §§. 194. in nasl. ces. pat. 9. avg. 154, dz. 208.
 — ²⁾ Prav: prvostop. zbornemu sodišču. — ³⁾ Za vpis
 kavcije, opravljene z zastavo nepremičnine, ni predpi-
 savati nikake vpisnine, ker so beležniki javno nastav-
 ljene osebe, ker je položitev kavcije iz javne koristi odre-
 jena varnostna naprava za morebitne odškodninske za-
 htevke in ker ni določne osebe, ki bi z vpisom pridobila
 stvarno pravico (Rp. fin. min. 26. marca 1861. š. 10164, fin.
 uk. 10.).

§ 24. Založnino pregleda beležniška zbor-
 nica v dogovoru z državnim pravdnikom, kateri je
 v njenem sedežu. Borzni vrednostni papirji se
 vštejejo po kurzu tistega dne, ki je bil pred tem
 dnevom, katerega se je dala založnina, a vendar
 nikoli ne čez imensko vrednost.

Ako se najde, da založnina zakonu ustreza,
 naj to beležniška zbornica potrdi beležniku in
 tudi ob enem naznani sodišču prve stopinje,¹⁾ da
 zve, in ako je treba, priredi vinkuliranje založenih²⁾
 državnih dolžnih pisem.³⁾

¹⁾ Prav: zbornemu sodišču prve stopinje. — ²⁾ T:
 položenih. — ³⁾ = državnih zadolžnic.

§ 25. Založnina je v poroštvo¹⁾ vsem od-
 menam (odškodovanjem) in plačilom, izvirajočim
 iz beležnikovega uradovanja, za katera bi kedo
 terjal.

Ob drugih terjatvah se založnina more v
 zastavo ali v eksekucijo vzeti samo, kolikor se
 s tem ne bi kratilo predstvo v zgornjem odstavku
 imenovanih pravic, in take terjatve se iz založ-

§ 25. 1. Glej o. 1. pri § 5. Tako tudi o. 21. nov.
 1899, š. 16458. Zb. 757. (Nasprotno: 4. sept. 1895, š. 8656.
 NZ. 1901/35, 30. avg. 1871, š. 10415. Zb. 4255.).

2. Glej o. 4. pri § 29.

nine plačujejo edino tedaj, kadar se je prej postopalo po §§ 29 in 30.²⁾

¹⁾ Prav: zastavo (Pfand). — ²⁾ Ti predpisi se niso spremenili (Čl. IX. š. 2. ir.). — O uplivu zakonite zastavne pravice glej § 286. ir.

§ 26. Beležniški zbornici in državnemu pravdniku v njenem sedežu je čuvati, da se beležnikom njiju zborničnega okoliša založnine hranijo neokršene.

Kakor beležniška zbornica zve, da se je kakemu beležniku založnina ali že okršila ali da se utegne, naj v dogovoru z državnim pravdnikom odloči beležniku rok, v katerem mu je, kakoršen je slučaj, ali dati novo založnino, ali okršeno dopolniti, ali, plačavši dolgove,¹⁾ ubraniti, da se založnina ne krši.

Slučaje, ob katerih bi se založnina devala v eksekucijo, treba da sodišča mahoma naznajo beležniški zbornici.²⁾

¹⁾ Po nemškem izvirniku: dolg (Berichtigung der ausstehenden Schuld). — ²⁾ Ti predpisi so ostali nespremenjeni (Čl. I. ir.)

§ 27. Če kateri izmed slučajev poprejšnjega paragrafa zahteva, beležnika časno odstaviti od službe, naj beležniška zbornica poda potreben nasvet (§ 165.).

§ 26. 1. Ob premeni kavcije založene v vrednostnih papirjih v hipotečno, za višino slednje ni odločilna tedanja kurzna vrednost, temuč ustanovitev § 22. not. r. 10. avg. 1886 š. 9487. Now. III. 18.

2. Kavcije ni dopolniti, ako se je okršila vsled zmanjšane kurzne vrednosti vrednostnih papirjev. 18. jan. 1876. Gess. 80.

Ako se je založnina že okršila, ter beležnik ni izkazal, da je v postavljenem roku (§ 26.) ali staro založnino dopolnil ali novo dal, naj beležniška zbornica o tem precej dovpraša beležnika. Če beležnik pove dovolj tehtne vzroke, zakaj je odkladal, utegne se mu v dogovoru z državnim pravdnikom privoliti kratko podaljšan rok. Ako ne pove takih vzrokov, in tudi ako podaljšani rok doteče brez uspeha, treba da zbornica višemu deželnemu sodišču nasvetuje, da se izreče, naj beležnikovo uradovanje mine (§ 19.).

§ 28. Če beležnik umrje, če se odpravi od službe ali jo izgubi vsled kazenske obsodbe, more privolitev, da se lastniku ali njegovemu pravnemu nasledniku povrnejo v založnino dani novci, dolžna in zastavna pisma,¹⁾ ter tudi privolitev v razvezo in izbris, ako bi je morebiti bilo treba, zgoditi se samo po pritrdilu beležniške zbornice v dogovoru z državnim pravdnikom.

¹⁾ = zadolžnice in zastavne listine.

§ 29. Pred tem pritrdilom treba da beležniška zbornica po svojem okolišu in če je beležnik poprej bil postavljen v okolišu katere druge zbornice, tudi po nje okolišu, z oglasom, ki ga je trikrat natisniti v deželnih uradnih novinah, to stvar obče razznani, opominjaje, naj tisti, ki trdijo, da po § 25. prvem odstavku vsled svoje zakonite zastavne pravice morejo terjati kako pla-

§ 28. 1. Ako je beležniška zbornica pritrdila devinkulaciji kaveije, ne more upravnik konkurzne mase o beležnikovi zapuščini zahtevati, naj se mu kaveija izroči v poravnavo zahtevkov z zakonito zastavno pravico nanjo, katere zahtevke je bil baje on poplačal. 29. januarja 1895. š. 1028. Zb. 15389.

čilo iz založnine, njej v šest mesecih napovedo svoje terjatve, kajti ako tega ne bi storili, pri-
tegnili bi,¹⁾ da se po zvršetku tega roka brez ozira
na njih terjatve povrnejo lastniku ali njegovim
pravnim naslednikom v založnino dani novci,
vrednostni papirji in zastavne listine, ali da se
podeli tudi privolitev v razvezo ali izbris, ako bi
ga morebiti bilo treba.

¹⁾ Po izvirniku: pritrdilo (dovolilo) bi se, da se....

§ 30. O napovedanih terjativah je beležniški
zbornici udeležence dopraševati ustno, ter izku-
šati, da se vgovori z lepa uravnajo, če jih je
kaj. Kadar se tako uravnalo razdere, naj se pre-
pirnim strankam reče, da tožijo.¹⁾

Pritrdilno izrecilo, kateremu je odpravek na-
rediti po § 28., naj tiste terjatve, katerim se je

§ 29. 1. Za devinkulacijo in vračilo posameznih
vrednostnih papirjev iz kavcije treba ediktalnega postop-
panja tudi tedaj, kadar ostanek kavcije še dosega zakonito
mero § 22. not. r. 7. febr. 1893 š. 1345. NZ. 1893/12.

2. Ako premeščeni beležnik za novo mesto položil
novo kavcijo, je o prejšnji upotiti ediktalno postopanje,
15. marca 1892, š. 3098. NZ. 1892/17; tako tudi, ako be-
ležnik, premeščen na uradni kraj z manjšo kavcijo, hoče
dvigniti del svoje prejšnje kavcije. 19. avg. 1885, š. 9814.
Gess. 242.

3. Za devinkulacijo in izročitev kavcije treba edik-
talnega postopanja tudi kadar se beležnik prostovoljno
odreče beležništvu. 2. sept. 1896, š. 9933. Zb. 15844.

4. Izvršba kavcije je možna tudi za beležnikove
dolgove, ki niso nastali iz njegovega uradovanja. Upnik,
vodeči tako izvršbo, sme tudi ob beležnikovem urado-
vanju zahtevati uvedbo ediktalnega postopanja. 28. maja
1875, š. 3832. Zb. 5738.

§ 30. 1. Pritrdilo beležniške zbornice brez privo-
lila zastavnih upnikov ne zadostuje za izročitev kavcije.
29. jan. 1895, š. 1028. Zb. 15389.

do tega odpravka zahtevala v § 25 zaznamenovana zakonita zastavna pravica, pove izrekoma in poleg tega tudi uspeh uravnalne²⁾ razprave.

¹⁾ = se imajo prepirajoče stranke zavrtni na pravno pot. — ²⁾ T.: poravnalne, nagodbene.

IV. Poglavje.

Splošni predpisi o beležniškem uradovanju.

§ 31. Beležniku si je ustanoviti uradni sedež v tistem kraju, kateri se mu odkaže, ter zunaj tega kraja ne sme imeti stanovitnega uradnega mesta.¹⁾

On more samo v okolišu prvostopinskega sodišča,²⁾ v katerega je narečen,³⁾ uradovati, a v tem okolišu brez ozira, kje prebiva katera njegovih strank.

Beležniška listina, katero beležnik sestavi zunaj svojega okoliša, nima javnolistinske moči.

¹⁾ T.: poslovalnice (Geschäftslokale). — ²⁾ Prav: prvostop. zbornega sodišča (Gerichtshofes I. Instanz.) — ³⁾ T.: imenovan.

§ 31. 1. Beležnikovo zasebno stanovanje sme biti tudi izven uradnega sedeža. 12. okt. 1899, š. 7755. NZ. 1899/51.

2. Pač pa mora biti njegovo uradovanje dotičnim prebivalcem vsaki čas dosežno, ker je isto po okolišnih mahom potrebno, na kar kaže tudi § 173. not. r. Te možnosti pa ni, ako bel. stanuje več milj oddaljen od svojega sedeža tako, da ga tu ni od 4^h 27' popoldne do 10^h 10' dopoldne. 1. dec. 1904 š. 6324. NZ. 1905/3.

§ 32. Novo narečeni ¹⁾ beležnik ne sme uradovati, predno priseže, kakor je predpisano, a beležnik, kateri je prestavljen na drugo mesto, ne, predno se mu izreče, da ima pravico prevzeti svoje novo mesto (§§ 16, 17).

Beležnik ne more veljavno dalje uradovati potem, kadar se mu po tega zakona predpisu (§ 163) vroči sodna naredba, da je njegov urad minul ali da je začasno deven ²⁾ iz službe.

Beležniška listina, sestavljena proti tem predpisom, nima javnolistinske moči.

¹⁾ = imenovani. — ²⁾ = dejan.

§ 33. Niti o stvareh, v katere je zapleten ¹⁾ beležnik sam, niti ne o stvareh svoje žene ali takih oseb, ki so mu v ravnem rodu, v svaštvu, v posinstvu ali pohčerstvu, ali s katerimi si je v postranskem rodu do četrtega ali v svaštvu do drugega kolena, beležnik ne sme sestaviti beležniške listine. To velja tudi tedaj, kadar bi v listino bilo postaviti kako tako naredbo, ki bi njemu ali kateri poprej imenovanih oseb bila na korist.

Beležniška listina, izdelana brez pazke na ta določila, nima javnolistinske kreposti.

¹⁾ T.: pri katerih je udeležen.

§ 34. Beležnik ne sme uradovati o prepovedanih ali takih poslih, o katerih je utrjena sumnja, da jih stranke sklepajo samo na videz

§ 33. 1. Izključilni vzrok § 33. velja tudi za legalizacijo podpisov. Bel. ne sme napraviti nikakih legalizacij v stvareh zadruga, pri kateri je član načelstva. 20. jun. 1901. š. 6687. GZ. 1902/3. NZ. 1901/35.

ali da bi se ognile zakona ali komu drugemu na krivično kvaro.

Tako ¹⁾ se beležniku prepoveduje, uradno poslovati z osebami, o katerih ve ali sodi s trdnim vzrokom, da so k takemu pravnemu poslu nesposobne zaradi nedoletnosti ali zaradi česa drugega.

¹⁾ Isto tako (ebenso).

§ 35. Razen prej omenjenih slučajev (§§ 33 in 34) prošeni beležnik ne sme se braniti uradskega dela.

O kračenem ¹⁾ uradskem delu je udeležencem pot odprt, pritožiti se beležniški zbornici, in če zahtevajo, naj jim v to namero ²⁾ beležnik pisмено pove, zakaj se je branil.

¹⁾ = vzkračenem, odrečenem. — ²⁾ = svrho.

§ 34. 1. Beležnik je kaznjiv samo, ako je simulacijo (navideznost) v resnici sumil, pa je vendar dotični posel opravil. Dejanskega stanu temu paragrafu ni, ako beležnik ni imel potrebnega hitrega pregleda ali, ako je delal brezskrbno ter vsled tega ni spoznal, da je simulacija možna. 6. jun. 1907. š. 1641, NZ. 1907/43.

2. Na videz sklenen je vsaki posel, katerega prava kakovost se skriva; ni treba, da bi se z njim hotelo ogniti zakona. 23. aprila 1896, š. 2432. GZ. 1901/48.

3. Beležniku je prepovedano, da bi sodeloval pri odstopu indebite vknjižene hipotečne terjatve. 14. dec. 1899, š. 11105. GZ. 1900/31; istotako pri poslu, dajočem sum, da se je zamolčala kupnina, 17. marca 1898, š. 15459. GZ. 1898/37; istotako ob prodaji premičnin, tako, da se le-te ob enem prodajalcu dajo v najem, 8. marca 1900, š. 16986. GZ. 1900/30.

4. Beležnik ima paziti § 34. tudi ob legalizaciji podpisov na kaki listini. 29. sept. 1897. š. 296. J. 136.

5. Glej tudi odločbe š. 5. pri § 5.

§ 35. 1. Glej o. š. 4 pri § 5.

§ 36. Ako ima beležnik pomisleke, da stranka za dotično opravilo ni, ker nima potrebnega pooblastila ali iz drugih vzrokov upravičenja, naj ji pomisleke pove, a sicer, ako se stranka še zmirom drži svoje misli, naj sestavi beležniško listino ter v njej svoje opominjevanje ¹⁾ izrekoma zaznamená.²⁾

¹⁾ = opomnje. — ²⁾ = navede.

§ 37. Kolikor beležnika ta zakon ne veže razodevati, kaj je v njegovih uradnih spisih, dolžan je strankam, da molči o razpravah, katere so bile pri njem.¹⁾

Tudi je skrbeti beležniku, da njegovi podporni²⁾ delavci hranijo teh poslov skrivnosti.

¹⁾ Prim. § 321. š. 3 cp. — ²⁾ = pomožni.

§ 38. Beležnik je porok zato, kar kaka beležniška listina pripoveduje, da se je godilo v pričo njega, da je res tudi v pričo njega tako

§ 36. 1. Glej o. š. 5. pri § 5. ter š. 1. in 4. pri § 84.

§ 37. 1. Beležnik, ki zaprosen za posredovanje ob kaki izvršbi, eksekuta poprej obvesti o njej, je za to disciplinarno odgovoren. 6. marca 1902. š. 443. GZ. 1902/32.

2. Beležnik ima pri sebi hranjeno listino, uradno grajeno radi nedostatne pristojbine, na predlog finančnega oblastva predložiti sodišču tudi kadar ni v teku dohodarstveno kazensko postopanje. 11. nov. 1902. š. 15229. NZ. 1902/52.

3. Beležnik ni zasliševati za svedoka o beležniški oporoki, katero je bil izdelal. 27. novembra 1855, š. 11330 Gess. 4.

§ 38. 1. Beležnik ni odgovoren za opomnjo v protestu, ki sicer pravno ni resnična in dopustna, ki pa ne posvedočuje nikakega dejstva in ki ni preinačila protestnega pravnega učinka. 25. okt. 1882, š. 10991. Gess. 200.

²⁾ Prim. o. pri § 79.

bilo, kakor je zapisano, ter on je odgovoren o vsaki, celo po sami zmoti storjeni neresničnosti.¹⁾

¹⁾ T.: napaki.

§ 39. Vsak prestop uradnih dolžnosti, predpisanih s tem zakonom, beležnika dela kaznilnega,¹⁾ ter beležnik je strankam porok o kvari, ki bi iz tega prišla. Če da odmeno (odškodovanje) za kvaro, s tem še ne mine kaznilnost²⁾ zamujene dolžnosti.

¹⁾ = kaznivega. — ²⁾ = kaznivost.

§ 40. Beležnika v civilni pravdi, v kateri mu zdanji zakoni pritezajo¹⁾ stranke zastopati, ni pustiti za pravnega pooblaščenca stranki, ako bi v tem pravdnem prepiru za dokazilo bila kaka pri njem izdelana beležniška listina.²⁾

¹⁾ = dopuščajo. — ²⁾ Glej § 29 cp. pri § 5.

§ 39. 1. Beležnik jamči ob napačni posvedočbi v meničnem protestu za plačilo, katero je dal vsled opuščenega protesta oproščeni menični dolžnik, ker je mislil, da se je bil protest napravil pravilno. 14. decembra 1875. š. 10521. Gess. 76.

2. Beležnik jamči stranki, ki mu je poverila protestovanje, za regresne pravice, izgubljene vsled opuščenega regresa. Beležnik ima dokazati zatrjevano plačilno nezmožnost regresnega dolžnika. 7. maja 1867, š. 3435. Gess. 23.

3. Glej odločbe pri § 5.

§ 40. 1. § 29. cp. razločuje samo med odvetniki in navadnimi pooblaščenca; § 30. cp. označuje beležnike le glede poverjanja pooblastila; § 42. od. 2. cp. govori le o zastopniških troških, izhajajočih iz dejstva, da je stvar zastopal beležnik, nikakor pa ne o pravici zastopanja sami. Jasno je torej, da se iz vsebine navedenih točec ne da izvajati zatrjevana pravica zastopanja in vprašanje o delokrogu beležnikov sploh ne spada v procesno pravo,

§ 41. Beležniku je uradni pečat pod ključem hraniti. Če ga izgubi, mahoma je naznaniti beležniški zbornici in državnemu pravdniku v njenem sedežu.

Kakor se piše v § 13, tako mu je dobiti privolitev, da si napravi nov pečat, kateri je treba da se loči od izgubljenega.

Razen tega slučaja se pečat izpremeni samo iz važnih vzrokov in to s privolitvijo beležniške zbornice v dogovoru z državnim pravdnikom.

Zgornjega ¹⁾ odstavka določilo velja tudi tedaj, kadar bi kak beležnik hotel izpremeniti svoj podpis.

¹⁾ = ravno navedenega (des vorhergehenden).

§ 42. Kadar beležnik izpremeni pečat ali podpis, treba je beležniški zbornici prirediti, da se to v § 16 zaznamenanim oblastvom raz-

temuč je presojati le iz predpisov notarskega reda. Le-ta dovoljuje beležniku (§ 5), poleg uradnega delovanja (§ 1), izdelovanje vlog v nespornih stvareh in zasebnih listin. Ako beležnik stranke zastopa v spornih in izvršbenih stvareh, deluje izven zakonito predpisanega mu delokroga. Temu ne nasprotuje ni § 40. not. r., ker ta paragraf beležniku v gorenjem zmislu v zastopanju omejeno pravico pri spornih stvareh zmanjšuje še posebe, in sicer v zanikalnem zmislu na one primere, v katerih beležnik ni bil sestavil listine, ki naj bi bila za dokazilo. 23. febr. 1906. š. 11177. Ö. R. Z. 1906/4.

2. Pravdno zastopanje beležnika v sporu, v katerem se ima po njem sestavljena bel. listina rabiti v dokazilo, utemelja disciplinarni pregrešek. 1. jul. 1887, š. 4487. Gess. 267, (po o. 11. jun. 1895 š. 2203, Gess. 241, samo nerednost.)

3. Beležnik sme biti pravdni zastopnik v pravdni stvari, v kateri se uporablja le po njem napravljena posvedočba. 22. aprila 1863 š. 2756 Gess. 14.

4. Prim. odločbe pri § 5.

glasi po tega paragrafa predpisu ter ob enem naznani višemu deželnemu sodišču.

Ako beležnikova delavnost ¹⁾ s polna mine, ako je prestavljen ali se mu privoli izpremeniti uradni pečat, takrat je do zdaj rabljeni uradni pečat, in če se je izgubljeni pečat zopet našel, tega beležniškemu arhivu izročiti z zarezo, katera ne brani, da bi ga poznati ne bilo, ter s tem napraviti ga, da potem ni za rabo, in takega shraniti.

¹⁾ Prav.: uradna delavnost (Amtswirksamkeit).

§ 43. Beležniške listine je izdelovati v deželnem jeziku, navadnem po beležnikovem okolišu, a če je ondukaj navadnih po več deželnih jezikov, v teh jezikov enem, katerega hoče stranka.

Slučaje, ob katerih je v tujih jezikih pisati, določa ta zakon.

§ 44. Beležniške listine je spisovati razločno ter brez okrajšil in presledke napolnjevati s črtami.

Dan in leto beležniške listine in drugo znamenatev časa ter številke sploh je pisati s pismeni (črkami), kadar pridejo prvič na vrsto. Izmeta ¹⁾ so: vložna števila, ²⁾ hišne in katastrske številke, zemljiških knjig listi in tudi števila v imovinskih popisih (inventarih), v dedniških delitvah, v obračunavanju kupščine ter v računih sploh, kadar se jemlje v beležniško listino. A končne izdelke ³⁾ in vsote, katere je kedo po njih dolžan kakemu udeležencu, pisati je s pismeni.

Kadar se je oslanjati na kako drugo listino, tedaj se leto in dan te listine ter njen broj, ki utegne biti potreben, more zapisati s številkami.

¹⁾ = Izvzeta. — ²⁾ Prav: poslovno (opravilno število, Geschäftszahl). ³⁾ = izid (rezultat).

§ 45. V beležniški listini se ne sme nič izpraskati, zgoraj nadpisati ali med vrstice vtekniti.

Ako je besede prečrtati, naj se tako prečrtajo, da se mogó tudi potem čitati. Če je zaradi tega obsežek ¹⁾ listine potlej drugačen, naj se število prečrtanih besed ali na strani ali na koncu listine opomni in naj podpiše to opombo sam beležnik ter tudi stranke in svedoki (priče), ako jih tega zakona določila upravičajo v podpis.

Kadar je treba drugačnih izprememb ali dodatkov, naj se znamenje naredi ondi v listini, kamor jim je spadati. A te izpremembe in dodatke je s pridejanim številom dostavljenih besed zapisati ali na strani ali na koncu listine ter podpisati po določilu poprejšnjega odstavka.

¹⁾ T.: vsebina (Inhalt).

§ 46. Koliko nedostatki (pomanjkljivosti), narejeni proti določilom §§ 44 in 45, verjetnost beležniške listine s polna ali v posameznih delih slabé ali uničujejo, razsodba ¹⁾ o tem, kadar bi se pripetilo, prihranja se sodišču.

¹⁾ T.: razsoja (Beurteilung).

§ 47. Beležniška listina treba da ima število na vsaki stranici, in če jo je vpisati v opravljeni iskalnik, tudi opravilno število.

Kadar ima listina po več pol, naj beležnik vsako polo podpiše ter na koncu svojega podpisa pritisne uradni pečat.

Udeleženci in svedoki, če jih je treba, naj podpišejo na koncu, kolikor jih tega zakona določila upravičajo v podpis.

§ 48. Ako ima beležniška listina po več pol, treba jih je sešiti z vrvco, katero je na konci pisma pritrditi z beležnikovim uradnim pečatom.

Enako je tudi, če se da, z listino pooblastnice ¹⁾ in druge priloge zvezovati. Kadar se take priloge ne dade prišiti, tedaj naj se jim napiše priložno znamenje in opravilno število beležniške listine.

¹⁾ T.: pooblastila.

§ 49. Beležniške listine se praviloma hranijo v prvopisu ¹⁾ in to pri tistem beležniku, pri katerem so izdelane. Stranke namesto prvopisov ¹⁾ dobodo odpravke.

Slučaje, ob katerih se beležniška listina izdaje v prvopisu, ¹⁾ določa ta zakon.

¹⁾ T.: izvirnik (Urschrift).

§ 50. Razen posebnih, v tem zakonu navedenih slučajev, beležnik sme prvopis ¹⁾ beležniške listine samo vsled sodnega ukaza sodišču izročiti ali beležniški zbornici vsled njenega ukaza.

Kadar je to, naj beležnik med svoje spise tja, kjer je bil prvopis, ¹⁾ vloži brez kolka (štemplja) poverjen prepis, ki je treba da ga poveri tudi sodišče ali beležniška zbornica, in kadar se mu prvopis ¹⁾ vrne, naj shrani oboje.

§ 50. 1. Beležniku pripada pristojbina za predložbo izvirnika, katero je zahteval urad za odmero pristojbin, katero pristojbino sodišče določa in izterja od finančnega oblastva. 13. avg. 1889 š. 9430 Zb. 12860.

2. Beležnik mora izvirnik bel. spisa izročiti sodišču v svrhu kolkovne revizije po davčnem uradu. 5. dec. 1882 š. 14224 Zb. 9210.

Ta prepis naj se naredi po tistih določilih, ki v tem zakonu veljajo o izdavanju odpravkov (§§ 98, 99).

Dokler se prvopis¹⁾ ne povrne, more beležnik, če mu ne prepove sodišče ali zbornica, iz tega prepisa narejati odpravke; vendar mu je dolžnost, da o izdavanju takih odpravkov zapiše opombo na prepis, kateri leži med njegovimi spisi, ter tudi na prvopis,¹⁾ kadar se mu zopet vrne.²⁾

¹⁾ Glej op. 1. pri § 49. — ²⁾ Določila tega § se niso spremenila (čl. VII. š. 5. cp.).

§ 51. Ako se dva beležnika vzameta v sestavljanje beležniške listine, tedaj je tudi drugi beležnik odgovoren, da se dela vse po zakonitih predpisih.

Razpravo vodi tisti beležnik, katerega so naprosile stranke.

Določila o podpisu in pritisku uradnega pečata veljajo obema beležnikoma.

V. Poglavlje.

Posebni predpisi o beležniškem uradovanju.

I. oddelek.

Izdelovanje beležniških listin o pravnih izrecilih in pravnih poslih ali opravilih. (Beležniški zapisi.)

§ 52. Beležniku je dolžnost, kadar nareja beležniški zapis,¹⁾ da kolikor more, poizve vsake stranke osebno sposobnost in upravičenje k

sklepu dotičnega posla; da strankam razbistri pravi pomen ter nasledke tega posla, in da se uveri o njih trdni in resnični volji; da njih izrek popolnem jasno in določno zapiše, ter kadar se jim zapis¹⁾ prečita, da jih o njem povpraša sam in se tako zagotovi, da ustreza njih volji.

¹⁾ T.: spis (akt).

§ 53. Ako hoté stranke v beležniški zapis¹⁾ deti kaka temna ali dvoumna določila, iz katerih bi utegnila biti pravda, ali katera ne bi imela pravne moči, ali ako se je po pravici bati, da kako določilo meri na to, da bi se kedo izmed pogodnikov prevaril, naj beležnik strankam te pomisleke pove, primerno jih učeč. Kadar se stranke poleg vsega tega ne odmaknejo od takih določil, naj sicer zapis¹⁾ naredi, a vanj izrekoma postavi, kako jih je opominjal.

¹⁾ T.: spis (akt).

§ 54. Ako tisti, ki so kake listine udeleženi, ali nekateri iz njih med saboj hoté, da bi se beležniški potrdila kaka zasebna (privatna), že izdelana listina, treba je o tem sestaviti beležniški zapis.¹⁾

Zasebno listino je pred beležnika položiti, da jo pretehta po predpisu §§ 34, 36, 52 in 53, ter če naredbi tega zapisa²⁾ ni ovire, podpiše on sam in prizvani zapisni³⁾ svedoki (§ 56), ako jih je treba.

§ 52. 1. Beležniški zapis (spis) ima izdelati beležnik sam, sicer ni veljaven. 28. nov. 1877 š. 3203 Zb. 6676.

2. Beležnik sme oporočniku dati pravni pouk, vsled katerega le-ta predrugači svojo poslednjo voljo. 19. aprila 1871 š. 15318 Gess. 33.

Listine je potem prišiti k beležniškemu, po splošnih predpisih narejenemu zapisu,⁴⁾ kateremu je s tem, kar je v njem, potlej dopolnilen del.

T.: ¹⁾ spis, ²⁾ spisa, ³⁾ spisni, ⁴⁾ spisu.

§ 55. Treba je, da beležnik stranke ali sam pozna po licu in po imenu, ali da mu potrdira dva svedoka, po licu mu znana, ali prizvani drugi beležnik, da so ti ljudje res isti.

Istótni svedoki¹⁾ mogo s tistim, o čegar istóti²⁾ svedočijo, ali z beležnikom biti tudi v razmerju, zaznamenanem v § 33, a sicer naj bodo, kakoršnemu je biti sposobnemu zapisnemu ³⁾ svedoku.⁴⁾

¹⁾ T.: svedoki istosti. — ²⁾ T.: istosti (h. istovietnost). — ³⁾ T.: spisnemu.

⁴⁾ Olajšave poverjenja oz. njegova odprava.

§ 54. 1. Beležnik ne more odreči naprave beležniškega zapisa (spisa) glede takih pogodb in pravnih dejanj, katerih veljavnost je pogojena po § 1. zak. od 25. jul. 1871. dz. 76 s sestavo beležniškega spisa, zato, ker so stranke med seboj listino že napravile in je ni sestavil isti beležnik sam; v takem primeru se ima marveč beležnik, zaprosen za sestavo beležniškega spisa, ravnati po določitih § 54. not. r. 11. jun. 1901 š. 7941 GH 1902/11, 24. dec. 1872 š. 13084 R. 33.

§ 55. 1. Uslužbenci beležnikove pisarnice smejo biti svedoki ročnega znaka (križa) pri legalizacijah. 21. febr. 1907 š. 19043 NZ. 1907/16; 1. maja 1908 Ds VIII 4/8 NZ. 1908/30. (Glej Reich 284–301.)

2. Predpisu § 55. not. r., po katerem treba, da beležnik ob izdelovanju beležniškega spisa stranke sam pozna po licu in imenu, moči je po okolišnih danega primera zadovoljiti i tako, da se beležnik še le ob sestavljanju beležniškega spisa prepriča o istosti prej mu neznanе stranke. 23. okt. 1902 š. 11189. uzb. 628.

3. Beležnikova zmota ob presoji strankine istosti, ustanavlja disciplinarni pregrešek. 13. jun. 1900 š. 5024. GZ. 1900/42, NZ. 1900/43.

4. Prim. odločbe pri § 79.

Zakon od 4. jun. 1882. dz. 67. z določili o nepotrebnosti poverjevanja nekih podpisov na zemljiškoknjižnih listinah in o polakšicah dokaza istovetnosti (istosti) kake osebe pri poverjevanju podpisov in drugih pismenih posvedočbah.

§ 1. Zakoniti potrebnosti sodnega ali notarskega overovljanja podpisov zasebnih listin (pisem) v dosego zemljiškoknjižnega vpisa je zadovoljeno, kadar je overovljena (poverjena) pristnost podpisa tiste osebe, katere pravica se ima utesniti, obremeniti, razveljaviti ali predejati na drugo osebo.

§ 2. Kadar je podpis izdatnika kake zasebne (privatne) listine sodno ali po notarju (beležniku) overovljen, ni za vpis v zemljiško knjigo potrebno, da bi jo podpisavala še dva svedoka, kakor se to ukazuje v §§ 434. in 445 odz., v § 214 sodn. reda, § 182 zak. gal. sodn. reda, § 181 reda Regolamento giudiziario.

§ 3. Je li podpis na osebni listini pristen (pravoten), tega tedaj ni treba sodno ali po notarju overovljati, kadar ta listina na sebi nosi odobrujoče izrecilo oblastva državnega, deželnega ali okrajnega, katero je zvano potegniti se za korist (interese) tega, čegar pravica se ima utesniti, obremeniti, razveljaviti ali na drugo osebo predejati.

§ 4. Kadar je k sodnemu overovljanju treba privzeti svedoke ali priče istovetnosti, mora tak svedok najmanj dvajset let svoje dobe imeti, popolnem vere vreden in sodniku, katerega delo je, istovetnost kake osebe v čisto deti, osebno znan biti. Ženska se sme jemati samo za drugo pričo istovetnosti. — Zgornja določila so mero-dajna tudi za presojevanje svojstva ali kakovosti tistih svedokov istovetnosti, katere prevzema notar hoteč napisati notarsko (beležniško) listino ali kako drugo pismeno posvedočbo. Osebe, ki pri njem služi, notar ne sme jemati za pričo istovetnosti. Kadar v napravo notarske listine ali druge posvedočbe privzeti drugi notar potrjuje istovetnost katere osebe, tedaj ni treba jemati svedokov istovetnosti.

§ 5. Pri sodnih ali notarskih overovitvah in tako tudi pri drugih notarskih posvedočbah sme se privze-manje drugega svedoka istovetnosti tedaj opustiti, kadar tisti človek, čegar podpis je treba overoviti, pokaže izkaz-

nice (izkazne papirje), kakor so: izpiski iz rojstvenih in poročnih matic, domovinski listi, popotni listi, službodajni dekreti, matičnovpisni listi, svedočbe o službi, uradna priznala in takš., imetje katerih govori za to, da je ta, ki je tako izkaznico prinesel, istoveten s človekom, za katerega je namenjena, ako ni nikakega pomišljaja zoper to mnenje. — Prineseno izkaznico treba je tako v zapisniku, ki se naredi o uradnem djanju, kakor tudi v posvedočni po tanko oznameniti.

Glede odprave poverjenja v malostnih zemljiškoknjižnih stvarih glej drž. zakon od 5. jun. 1890. dz. 109. ter dež. zakone, med temi: za Koroško od 14. aprila 1891. dež. 14., za Štajarsko od 18. apr. 1891. dež. 29., za Kranjsko od 7. jul. 1896., dež. 33. in za Gorjsko od 27. sept. 1904., dež. 18. v V. zvezku Pravnikove zbirke.

§ 56. Po dva zapisna ¹⁾ svedoka je treba prizvati:

- a) kadar se beležniški zapis ²⁾ dela o dedniški pogodbi ali o drugi naredbi zadnje volje;
- b) kadar katera izmed strank ne zna pisati, ali
- c) ne umeje jezika, v katerem se izdeluje zapis, ²⁾ ali
- d) če je slepa, gluha ali néma (mutasta).

Namesto obeh svedokov je tudi moči drugega beležnika prizvati.

§ 56. 1. K beležniškim spisom, navedenim v § 2. not. r. spadajo tudi poverilni (legalizacijski) zapisniki; beležnik pri njih ne sme kakor zapisne (spisne) svedoke rabiti svoje pisarniško in službeno osebje (§ 57 od. 3 al. b, not. r.). Ako se po § 4. od. 2. zak. od 4. jul. 1882 dz. 67. beležnikovi uslužbenci izključujejo za istotne svedoke, o katerih so se uvele neke olajšave, tedaj so tim bolj izključeni za spisne svedoke, o katerih se niso dale nikake olajšave. 17. dec. 1903 š. 5252 GZ. 1904/34. — Glej o. 1. pri § 55.

Strankam je na izvoljo dano, da tudi ob drugih slučajih razen poprej imenovanih k izdelovanju beležniškega zapisa³⁾ privzemo svedoke.

T.: 1) spisna. — 2) spis. — 3) spisa.

§ 57. Zapisni¹⁾ svedoki je treba da so moškega spola, konči po dvajset let stari in beležniku znani po licu, ali da se njih istota potrdi, kakor ukazuje § 55.

Zapisnim²⁾ svedokom je razen slučaja, znamenane v § 65, razumeti jezik, v katerem se listina izdeluje ter konči eden med njimi je treba da zna čitati in pisati.

V zapisne³⁾ svedoke ne mogo biti:

a) tisti, kateri so telesno ali duševno taki, da niso zmožni svedočiti;

b) beležnikovo pisarniško in služabno osebje;

c) tiste osebe, katerim se ali samim v zapisu⁴⁾ odloča kaka korist, ali katere so s kako pri zapisu⁴⁾ udeleženo ali s tako osebo, ki se ji v njem daje prednost, ali z beležnikom v kakem izmed razmerij, raznamenanih v § 33.

T.: 1) spisni. — 2) spisnim. — 3) spisne. — 4) spisu.

§ 57. 1. Zaupnikom gluhonemega, neznaočega ni čitati ni pisati, ki se poleg obeh spisnih svedokov privzemo k sestavljanju beležniškega spisa, ni treba, da bi znali čitati in pisati. 20. jan. 1904 š. 11914 ex 03, uzb. 766.

2. Nesposobnost katerega k sestavljanju bel. spisa privzetega spisnega svedoka provzroča neveljavnost bel. zapisa (spisa), oziroma v primerih z. od 25. jul. 1871 dz. 76. tudi neveljavnost pravnega posla 25. jun. 1891 š. 6123. Zb. 13839.

3. V beležnikovi pisarnici vadeči se beležniški kandidati ne morejo biti zapisni (spisni) in istostni svedoki. 6. jun. 1889 š. 4061 Zb. 12778.

4. Glej o. 1. pri § 56.

§ 58. Če je priziv zapisnih svedokov potreben,¹⁾ biti jim je pričujočim najpozneje tedaj, ko se listina strankam čita in jo podpisujejo.

Kadar stranke izrekoma zahtevajo, mogo se sicer svedoki odpraviti, ko se listina čita; a strankam se je ob takem slučaju podpisati v pričo svedokov ter izrekoma dostaviti, da se jim je listina čitala ali da so jo sami čitali in da ustreza njih volji, ter v listini je izrekoma zabeležiti, da se je to storilo.

¹⁾ Bolje: Če so spisni svedoki potrebni; „priziv“ znači po sed. terminologiji v z k l i c (Berufung).

§ 59. Ako se beležniško pismo¹⁾ izdeluje slepemu človeku, treba da so zapisni²⁾ svedoki pričujoči, kadar stranke govore o določilih, katera je deti v pismo,¹⁾ ter tudi tedaj, kadar se pismo¹⁾ od kraja do konca čita, in kadar ga stranke odobravajo in podpisujejo.

V pismu¹⁾ je izrekoma povedati, da se je to zgodilo.

Isto velja, kadar se beležniško pismo¹⁾ nareja nemaku (mutcu) ali glušču, in držati se je poleg tega tudi predpisov, stojećih v §§ 60 in 61.

¹⁾ = zapis, zapisu (spisu), ²⁾ T.: spisni.

§ 60. Glušec, kateri čitati zna, treba da pismo¹⁾ sam prečita in izrekoma potrdi, da ga je prečital ter našel ustrezajoče svoji volji. To potrdilo je v pismu¹⁾ postaviti pred podpis.

Ako glušec ne zna čitati, tedaj je razen zapisnih²⁾ svedokov prizvati še enega človeka, kateremu upa in kateri umeje njegovo dopovedovanje z znamenji.

V zaupnike se brez razločka spolú prizvati mogo tudi take osebe, katere so glušču v rodu ali v svaštvu ali z njim zvezane s posinstvom ali pohčerstvom ali z ženitvijo. A sicer je tudi takim zaupnikom imeti, česar³⁾ je treba sposobnim zapisnim svedokom.

Beležniku se je o tem, če glušec umeje dopovedovanje z znamenji ali ne, dostojno uveriti z izkušnjami, ki ne merijo na nič tega, kar pride v pismo.¹⁾ Izrekoma je v pismu²⁾ povedati, da se je to storilo.

¹⁾ = zapis (spis). — ²⁾ T.: spisnih. — ³⁾ imeti, česar ... = imeti svojstva, kakoršna ...

§ 61. Ako se beležniški zapis¹⁾ izdeluje glušču ali nemoglušču, kateri zna čitati in pisati, naj beležniški zapis¹⁾ on sam prečita in s svojo roko zapiše nanj, da ga je prečital ter našel ustrezajočega svoji volji.

Če ne zna čitati ali pisati, prizvati je dva človeka, katerima upa in katera umejeta njegovo dopovedovanje z znamenji.

Tudi ob tem slučaju veljajo predpisi § 60. v odstavku 3. in 4.

¹⁾ T.: spis.

§ 62. Beležniški zapis¹⁾ se sme v jeziku, kateri v deželi, kjer beležnik uradno stoluje, ni navaden, izdelati samo tedaj, kadar stranke izrekoma zahtevajo in če je beležnik temu jeziku postavljen za tolmača. Da je to res, treba v zapis¹⁾ izrekoma postaviti.

§ 60. 1. Glej o. 1. pri § 57.

§ 61. 1. Glej o. 1. pri § 57.

Ob takem slučaju naj beležnik, izvedevši voljo svojih strank, izdela zapis¹⁾ v tujem jeziku, ter mu prišije poln prelog²⁾ v enega izmed deželnih jezikov svojega okoliša.

T.: ¹⁾ spis. — ²⁾ prevod.

§ 63. Kadar katera izmed strank ne zna jezika, ki se v njem izdeluje beležniški zapis,¹⁾ prizvati je v razpravo prisežnega tolmača, kateremu je ob enem imeti vse, česar je treba sposobnemu zapisnemu²⁾ svedoku.

A prizvati posebnega tolmača tedaj ni treba, kadar beležnik ter z njim oba svedoka ali v njiju mesto poklicani drugi beležnik stranke jezik umeje, in ako beležniku, vodečemu razpravo, kadar se stvar suče o deželnem jeziku, potrja više deželno sodišče, da ga zna (§ 12), a kadar se o tujem jeziku suče, ako mu potrja tisto,³⁾ ker je njemu⁴⁾ postavljen za tolmača. Ob takem slučaju svedokov ni odpravljati, predno se prečita ves zapis¹⁾ od kraja do konca, ter v zapisu⁵⁾ je izrekoma povedati, da se izdeluje brez tolmača zato, ker je ustrezno vsemu, kar se zgoraj zahteva.

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ T.: spisnemu. — ³⁾ = da ga zna (jezik). — ⁴⁾ = jeziku. — ⁵⁾ T.: spisu.

§ 64. Ako je po zmislu prvega odstavka poprejšnjega paragrafa prizvati tolmača, naj be-

§ 63. 1. Beležniški zapis (spis) ni neveljaven zato, ker se v njem ni izrekoma povedalo, da so spisni svedoki vešči jezika, v katerem se je zapis izdelal. 14. aprila 1898, š. 4849. Zb. 114.

2. Spričalo, da se beležnik „more dobro sporazumeti“, v drugem deželnem jeziku, ne zadostuje v izkaz, da je beležnik sposoben v nemškem jeziku brez tolmača sestavljati beležniške spise s strankami, znajočimi samo drugi deželni jezik. 16. okt. 1894. NZ. 1894/48.

ležnik po prizvanem tolmaču izve svojih strank voljo, ter beležniški zapis¹⁾ potem izdela v katerem izmed deželnih jezikov in reče tolmaču, spis²⁾ preložiti stranki. Če katera stranka zahteva, treba da ji tolmač izdela v njen jezik tega zapisa³⁾ prelog,⁴⁾ kateri se prišije k beležniškemu spisu.

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ = sestavek (Aufsatz). — ³⁾ T.: spisa. — ⁴⁾ T.: prevod.

§ 65. Če je po določitih § 56. prizvati svedoke ter stranke hoté svedoka takega, da katere stranke jezika ne umeje ali ne tistega jezika, ki se v njem izdeluje zapis,¹⁾ prizvati je v razpravo tolmača, kateremu je umeti vse, česar je treba spsobnemu zapisnemu svedoku.

Ta naj svedoku v pričo strank dopove, o čem se je razpravljalo, ter v zapis²⁾ je izrekoma postaviti, da se je to storilo.

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ T.: spisnemu.

§ 66. Beležniški zapis,¹⁾ izdelan brez obličnosti in ostrážnosti (previdnosti), ukazanih v §§ 54 do 65, nima javnolistinske moči.

¹⁾ T.: spis.

§ 67. Kadar se beležniški zapis¹⁾ izdeluje o dedniški²⁾ pogodbi ali o kaki drugi naredbi zadnje volje, držati se je tudi posebnih predpisov občnega državljanskega (civilnega) zakonika o veljavnosti take naredbe.

§ 67. 1. Za veljavnost v beležniški obliki izdelane oporoke ni treba, da bi se beležnik, privzet za tretjega oporočnega svedoka, podpisal izrecno „oporočni svedok“. 5. maja 1891, š. 4399. Zb. 13763.

Beležnik in prizvani zapisni³⁾ svedoki mogo, če so k temu sposobni, tudi biti za svedoke zadnje volje, ter ni tretjega svedoka treba prizvati, ako se prizoveta dva taka beležnika, katera sta oba zakonito sposobna, svedočiti o zadnji volji.

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ T.: dedinski. — ³⁾ T.: spisni.

§ 68. Pod izgubo javnolistinske moči je vsakemu beležniškemu zapisu¹⁾ treba imeti:

- a) kraj, potem leto, mesec in dan bivše razprave;
- b) ime in priimek ter uradni sedež prvega in tudi drugega beležnika, če je bil v pričo (§ 56, drugi odstavek);
- c) ime in priimek stranak ter prizvanih zapisnih²⁾ in istôtnih svedokov, zaupnih ljudi in tolmačev ako jih je bilo;
- d) potrdilo, da beležnik po licu zna stranke in svedoke, ali da mu je ter kedo mu je podpričal njih istôto;
- e) obsežek³⁾ posla, z ozirom na pooblastnice⁴⁾ ali druge priloge, če so;
- f) na koncu pristavek, da se je strankam zapis⁵⁾ prečital, ali imenovanje tistih obličnosti, ktere so po tega zakona predpisih čitanje nadomestile, ter pristavek, da stranke zapis⁵⁾ odobrujejo;
- g) podpis stranak, ter če je po tega zakona določenih treba prizvati svedoke, zaupne ljudi ali tolmače, podpis tudi teh.

Istôtni svedoki se mogó podpisati ali na koncu listine ali pod izrečenim potrdilom o istôti.

Če kaka stranka ali svedok ne zna pisati, naj se podkriža, a treba je, da ime

take stranke pripiše kak svedok ali drugi beležnik, in takega svedoka ime drugi svedok.

Ako bi se stranka ni podkrižati ne mogla, treba da se ta ovira izrekoma zapiše ter da jo zapisni⁶⁾ svedoki posebno potrdijo.

- h) Podpis beležnikov s pritiskom njegovega uradnega pečata, in ob slučaju drugega odstavka § 56, obeh beležnikov.

Beležniku je vrhu tega, kakor mu povedo ali po svojem znanju v zapis⁵⁾ postaviti stan in prebivališče stranek, zapisnih⁷⁾ in istôtnih svedokov, zaupnih ljudi in tolmačev, posebno tedaj, ako se zdi potrebno s tem osebo določneje zaznamenati. A če se zapis⁵⁾ tudi ogne tega določila, vendar mu to ne jemlje javnolistinske kreposti.

¹⁾ T.: spisu. — ²⁾ T.: spisnih. — ³⁾ T.: vsebino. —

⁴⁾ T.: pooblastila. — ⁵⁾ T.: spis. — ⁶⁾ T.: spisni. — ⁷⁾ T.: spisnih.

§ 69. Pooblastnice¹⁾ in druge priloge k beležniškemu zapisu²⁾ mogo stranke podati v izvirnem spisu³⁾ ali v prepisu. A te listine zaradi tega, če so na ostavo⁴⁾ založene pri beležniku, ne dobodo nič večje verjetnosti, nego so imele poprej, ako jih izdavitelj ne potrdi v beležniškem zapisu.²⁾

Priloge, katerih niso že podpisale stranke ali katere niso javne listine, naj podpišo stranke

§ 68. 1. Ni treba, da bi se pri bel. spisu o zadolžnici vdeležil tudi upnik. 2. aprila 1884, š. 3705. Zb. 9975, 15. jun. 1875, š. 5192. Zb. 5756. — Prim. pa. § 1. č. b) z. od 25. jul. 1871. dz. 76. in odločbe pri njem.

ter tudi zapisni⁵⁾ svedoki ali drugi beležnik, če so v pričo. Priloge čitati je samo toliko treba, kolikor zahtevajo stranke.

¹⁾ T.: pooblastila. — ²⁾ spisu. — ³⁾ izvirniku. —

⁴⁾ = v hrambo položene. — ⁵⁾ spisni.

II. oddelek.

Zapisi¹⁾ o naredbah zadnje volje z močjo sodnih zadnjevoljskih naredeb.

§ 70. Zadnjevoljske naredbe, katere se pred dvema beležnikoma ali pred beležnikom in dvema svedokoma ustno izreko ali pismeno podade, čislati je za enake sodnim zadnjevoljskim naredbam, ako so se po občnih predpisih o beležniškem uradovanju izdelale, oziroma sprejele, in ako se je ob tem delalo, kakor predpisi o sestavljanju sodnih zadnjevoljskih naredeb ukazujejo v §§ 569, 587—592 in 594—596. odz., ter pazilo na obličnosti, zapovedane v §§ 72 in 73 tega zakona.

¹⁾ = zapisovanja, sestavljanja (Aufnahmen), h. sačinjanje.

§ 71. Ob izdelovanju ustnih zadnjevoljskih naredeb naj beležnik primerno pouči zaveščatelja (zapustnika)¹⁾, če hoče postavljati temna ali dvo-

§ 70. 1. Opust zapečatenja (§ 588, odz.) ob sebi ne provzroča neveljavnosti po beležniku sestavljene nunkupativne oporoke. 12. dec. 1877, š. 6176. Zb. 6699.

2. Oporoka še ne 18letne osebe ni veljavna, ako beležnik v zapisniku samo potrjuje, da je oporočnik svojo voljo izrekel „pri zavesti, brez sile, prevare in zmote“, ne da bi posvedočil v § 569 odz. predpisano poizvedovanje. 30. marca 1887, š. 2731. Zb. 11522 (12. dec. 1877, š. 6176. Zb. 6699.).

§ 71. 1. Glej o. 2. pri § 52.

umna določila, iz katerih bi pravda utegnila priti ali katera ne bi mogla imeti veljavnosti, kakoršne želi zaveščatelj.

Kadar se zaveščatelj poleg vsega tega ne odmakne od takih določil, naj beležnik sicer izdela zadnjevoljsko naredbo, a vanjo izrekoma postavi, kako ga je opominjal.

¹⁾ h. oporučnik.

§ 72. Ako je zaveščatelj slep, gluha, nem ali nemogluha, treba se je tudi ob tem slučaju vladati po predpisih, ukazanih v §§ 59—61, in če zaradi njegovega jezikovega neznanja pristopi kak izmed slučajev, zaznamenovanih v §§ 62—64, držati se je tudi predpisov, tamkaj zapovedanih.

§ 73. O uradni razpravi ¹⁾ je narediti zapisnik po določenih § 68.

Ako bi se stranka ni podkrižati ²⁾ ne mogla, treba da se ta ovira izrekoma zapiše ter da jo zapisni ³⁾ svedoki potrdijo.

Če se zadnjevoljska naredba pismeno izroča, ⁴⁾ na izvoljo je dano stranki, da svoj pečat udari na zapor zavitku, v katerem je zadnjevoljska naredba. Kadar se to zgodi, omeniti je v zapisniku.

¹⁾ = O uradovanju (Über die Amtshandlung), h. O uredovnom dielu. — ²⁾ h. rukoznak pridati. — ³⁾ T.: spisni. — ⁴⁾ = napravlja.

§ 72. 1. Nemogluhi ne morejo svoje poslednje volje veljavno izreči samo sodno ali z bel. spisom, temuč tudi v zmislu § 585 odz. v navzočnosti oseb, ki umejo njih dopovedovanje z znamenji. 7. okt. 1892, š. 6993. Zb. 14415. NZ. 1892/52.

§ 73. 1. Oporoka ni neveljavna, ako se samo zapisnik ni sestavil, da se je le ravnalo po vseh drugih obličnostih. 12. dec. 1879, š. 10912. Zb. 7694.

§ 74. Pismena, po § 70 beležniku izročena zadnjevolska naredba se more povrniti pokladatelju,¹⁾ a edino tedaj, kadar osebno zahteva, ali kadar zahteva kedo tak, kateri izkaže nalašč v ta namen dano, uradno poverjeno pooblastnico.²⁾ O vračevanju je izdelati beležniški zapis.³⁾

S takim vračilom zadnjevolsko ustanovilo izgubi moč sodne zadnjevolske naredbe.

¹⁾ T.: predajalec, h. predatniku (Übergeber). —

²⁾ T.: pooblastilo. — ³⁾ T.: spis.

§ 75. Predpisi §§ 70—73 veljajo tudi tedaj, kadar stranka oporeka¹⁾ tako zadnjevolsko naredbo, katero ima krepost sodne zadnjevolske naredbe.

Če je oporečena zadnjevolska naredba bila izdelana pri beležniku, zabeležiti je oporeko v zapisniku, takoj spočetka narejenem,²⁾ a kadar se oporekava beležniku izročena pismena zadnjevolska naredba, zabeležiti nanjo, ne samo na zavitek.

Enako zabeležiti je treba tudi tedaj, kadar beležnik o oporeki izdeluje beležniški zapis,³⁾ ali kadar se oporeka taka zadnjevolska naredba, o kateri je on beležniški zapis³⁾ izdelal.

¹⁾ = preklicuje, h. opoziva. — ²⁾ zabeležiti narejenem = zabeležiti je oporeko na prvotno narejenem zapisniku. — ³⁾ T.: spis.

III. oddelek.

Svedočila o dejanjih in izrecilih.

§ 76. Beležniki imajo pravico po tega oddelka določenih dajati svedočila:¹⁾

a) da se prepisi zlagajo z izvirnimi listinami (poverilo);

- b) da so prelogi ²⁾ natančni;
- c) da so podpisi pristni (legaliziranje);
- d) o kateri dobi so se listine pokazale;
- e) o tem, da kak človek še živi;
- f) o priznanjevanju ³⁾ izrecil;
- g) o sklepih društvenih občnih zborov;
- h) o protestih menic in trgovskih papirjev;
- i) o drugih dejanskih dogodkih.

Javnolistinsko dokazno moč imajo ta svedočila tedaj, če se izdelajo in izdade po predpisih, o izdavanju vsakega svedočila posebe veljavnih, stoječih v naslednjih §§ 77—90.

¹⁾ T.: posvedočbe. — ²⁾ T.: prevodi. — ³⁾ T.: naznanitvi.

a) Poverilo ¹⁾ prepisov.

§ 77. Beležnik sme tedaj poveriti, da se prepis ujemlje z izvirno listino, kadar je prepis narejen v jeziku, katerega beležnik umeje.

Beležniku je prepis tenko primeriti s prvotno listino, ter na prepis postaviti poverilo, da se popolnem zлага.

Ako so mesta v pokazani listini izpremenjena, prečrtana, vtaknena ali na strani dostavljena, ako je listina raztrgana ali po vnanji obliki očitno pomisleka vredna, naj se to v poverilnem dostavku pove.

V dostavku bodi tudi, če je pokazana listina po vidu izviren spis ali odpravek ali prepis, ter če ima kolek (štempelj), in kakšen je.

Da bi se to vpisovalo v pravilni iskalnik ²⁾ ter prvotna listina vlagala v beležnikove zapise, ³⁾ ni treba.

¹⁾ V novih civilnopravnih zakonih „potrjevanje“ (Vidimierung). — ²⁾ T.: vpisnik, register. — ³⁾ T.: spise (Akten).

b) Poverilo ¹⁾ predlogov.²⁾

§ 78. Beležniki, kateri so kakemu tujemu jeziku postavljeni za tolmače, imajo tudi pravico, beležniški poverjati preloge v tem jeziku ali iz njega narejene, katere so oni sami izdelali ali pretehtali.³⁾

Isto velja o poverjevanju prelogov iz deželnega jezika v drug deželni jezik, če je beležnik dobil pravico, v obeh jezikih izdelovati beležniške listine.

Poverilo je na sam prelog prvopisno postaviti ter prelog pridružiti preloženi listini z nitjo in uradnim pečatom.

Da bi se to vpisovalo v opravični iskalnik ter prvotno listino vlagalo v beležnikove zapise,⁴⁾ ni treba.

¹⁾ Novi civilnopravni zakoni: poverjanje (Beglaubigung). — ²⁾ T.: prevodov. — ³⁾ Po d. 22. dec. 1835 z. 109. je poleg odvetnikov posebno beležnike postavljati za tolmače. ⁴⁾ T.: spise.

c) Poverilo ¹⁾ podpisov (legaliziranje).

§ 79. Z legaliziranjem beležnik svedoči, da je stranka listino v pričo njega svojeručno podpisala ali pred njim priznala, da je na listini stoječi podpis njen. Če stranke po lici ne zna, treba da mu njeno istoto potrdita dva svedoka, po lici mu znana.

Svedočilo je z izrecno opombo, da beležnik podpisnika po licu ²⁾ zna, ali da sta mu njeno istoto potrdila dva svedoka, katera je imenovati, prvopisno postaviti na legalizirano listino. Beležniku

je, o čem govori listina, samo toliko izvedeti, kolikor je treba zabeležiti v zapisnik. On ni odgovoren o tem, o čemer govori listina, niti ne o izdateljevem upravičenju.³⁾

¹⁾ Novi civilnopravdni zakoni: poverjanje. ²⁾ = osebno (persönlich), h. u glavu. — ³⁾ Glej zak. od 4. jun. 1882., dz. 67. pri § 55.

d) Svedočilo o dobi, v kateri se je kaka listina pokazala.

§ 80. Svedočilo o dobi, v kateri se beležniku pokaže kaka listina, naj beležnik na samo to listino postavi prvopisno, pridevaje dan, mesec in leto, če je treba tudi uro, v kateri se mu je listina pokazala.

Ako se zahteva in bi se zdelo treba, pristaviti je tudi svedočilo o istôti pokazalčeve osebe, držeč se predpisov § 79.¹⁾

¹⁾ Glej §§ 4. in 5. zak. 4. jun. 1882., dz. 67. pri § 55.

§ 79. 1. Za potrdilo beležnika, da mu je kaka oseba znana, ni zadostno, da mu je znana po obličju, temuč jo mora poznati po licu in po imenu. 17. marca 1892 š. 608. Now. IV 439;

znanje mora biti trajno, nastalo že pred legalizacijo. 11. nov. 1897 š. 9150 GZ. 1899/66;

2. Slučajno snidenje z osebo, ne da bi se bila predstavila, in ne da bi se bilo občevalo z njo, ne utemeljuje osebnega znanja, kakor si ga § 79 not. r. misli. 31. jan. 1907 š. 18673 ex 1904. NZ. 1907/13, GZ. 1907/51.

3. Vgovor proti pravosti listinske vsebine, oddan ob priznanju pristnosti podpisa na listini je vzeti v legalizacijsko potrdilo. 16. sept. 1863 š. 6634 Zb. 1798.

4. Legalizacije ne nadomešča beležniško svedočilo, da je stranka na poziv drugega svoj podpis priznala za pristen. 6. sept. 1892 š. 10689 Zb. 14365.

5. Zapisniki o legalizaciji so beležniške listine v zmislu § 2. not. r.; imeti imajo predpisane obličnosti, ni

e) Svedočila, da kak človek še živi.

§ 81. Beležniku je samo tedaj svedočiti, da kak človek še živi, kadar osebo, katere življenje je potrditi, zna po licu ali mu njeno istoto podpričata dva istôtna svedoka.

V prvopisnem svedočilu naj se potrdi, da je pred beležnikom osebno bila stranka, o čegar življenju se svedoči, z dnevom, mesecem, letom, in če se zahteva tudi z uro, kedaj je to bilo, ter z dostavkom, kako se je njena istôta dosvedočila. (§ 79)¹⁾

¹⁾ Glej §§ 4. in 5. zak. 4. jun. 1882., dz. 67. pri § 55.

§ 82. Ob dajanju svedočil, navedenih v §§ 79—81, naj beležnik naredi zapisnik ter vanj postavi vsa dejanja, katera je v svedočilu potrditi. Zapisnik naj podpiše stranka in oba svedoka, ako sta prizvana.¹⁾

jim pa treba uradnega pečata (z ozirom na § 82.). 14. dec. 1899 š. 11105, GZ. 1900/31.

6. O izključbi beležnika pri legalizaciji glej o pri. §§ 33 in 34.

7. Navedba pomotnega priimka pri istotnem potrdilu ni disciplinarno kaznjiva. 28. okt. 1880 š. 6109, Gess. 167; niti označenje, da je podpisovalec „posestnik“, dasi ni. 20. jan. 1887 š. 7405, Zb. 11415.

8. Potrdila, da je stranka, ki je na listino napravila le ročni znak (križ), listino „podpisala“, in pa legalizacija podpisov na pravno neveljavnih pogodbah niso kaznovati za nerednosti. 28. okt. 1880 š. 6109, Gess. 167.

9. Izostanje letnice je nerednost. 14. dec. 1899 š. 11105, navedena pod št. 5.

10. Dejanska pristnost legalizovanih podpisov ob legalizaciji, ki jo je beležnik opravil izven svojega okoliša, brez osebnega znanja in brez istotnih svedokov ne izbrisuje beležnikove disciplinarne obveznosti. 15. febr. 1900 š. 17396 NZ. 1901/12.

11. Glej o. 1. pri § 2.

Če katera stranka ne zna pisati, naj se podkriža ter naj se prizoveta dva svedoka, katerih eden pristavi podpisnikovo ime. Kadar en svedok ne zna pisati, naj njegov križ drugi svedok potrdi.

¹⁾ Prav: in svedoki, ako so prizvani (und den etwa zugezogenen Zeugen).

f) Svedočilo o priznanjevanju izrecil.

§ 83. O izrecilih od stranke na stranko ima beležnik tedaj pravico dajati svedočila, kadar je izrecilo namenjeno, utrditi kako pravno veljavnost.¹⁾

Kar stranka zahteva, o tem je narediti beležniku zapisnik ter vanj od besede do besede postaviti izrecilo, katero je priznaniti. Zapisnik naj stranka podpiše. (§ 82).

Z zapisnikom naj beležnik ide v tisto prostorišče, kamor ga prosi ta stranka, da oni stranki²⁾ tam priznani izrecilo.

O dejanju in dobi svojega priznanila je beležniku zapisnik nadaljevati. Odgovor one stranke³⁾ se v zapisnik sme postaviti samo tedaj, če ona zahteva ali privoljuje ter zapisnik v odobrilno znamenje podpiše. (§ 82, odst. 2.)

¹⁾ = učinek (Wirkung), h. posledice. — ²⁾ = nasprotni stranki. — ³⁾ = nasprotne stranke (der Gegenpartei).

§ 84. O priznanilu je proseči stranki, ter če ona stranka¹⁾ zahteva, tudi njej dati prvo-pisno svedočilo. V svedočilu naj bodeta imeni obeh strank, izrecilo od besede do besede, dan, mesec, leto, in če je treba, tudi ura, katero se priznanja. Odgovor one stranke¹⁾ se v svedočilo

§ 82. 1. Glej o. 1. pri § 2.

sme postaviti samo tedaj, če je postavljen v zapisnik. (§ 83.)

Ako bi se zdelo treba (§ 79),²⁾ pristaviti je tudi svedočilo o osebni istoti proseče stranke. Razen tega slučaja beležnik ni porok za istoto proseče stranke.³⁾

¹⁾ Glej op. 2) in 3) pri § 83. — ²⁾ Po izvirniku: Ako so pogoji za to (Wenn die Voraussetzungen hierzu vorliegen). — ³⁾ Glej op. pri § 81.

§ 85. Če stranke, kateri je izrecilo povedati, ni v odkazanem prostorišču, ali če krati beležniku dohod ali posluh, naj beležnik, ako zahteva proseča stranka, odpravek svedočila po pošti rekomandiran pošlje onej stranki,¹⁾ ali naj položi ta odpravek pred sodišče, kateremu je potem narediti, da se vroči po redu civilne pravde.²⁾

Ta dogodek je postaviti v zapisnik in v svedočilo ter ob enem zabeležiti, kaj se je storilo oni stranki ¹⁾ v priznanilo.

¹⁾ Glej op. 2) in 3) pri § 83. — ²⁾ Glej §§ 87—122 civ. pr. r. od 1. avg. 1895, dz. 113. (v IV. zv. Pravnikove zbirke).

§ 86. Stranka, katera kako izrecilo hoče priznati drugi stranki (§ 83), more to od beležnika tudi pismeno ali po telegrafu zahtevati; pismo ali telegram ob takem slučaju nadomešča prošnjo v zapisniku, ter naj se prišije k zapisniku, katerega je narediti.

V svedočilu je beležniku povedati, da se mu je prošnja poslala, kakor je bilo zgoraj rečeno.

g) Svedočilo o sklepih občnih zborov.

§ 87. Ob svedočilu občnozborskih sklepov delničarskih ¹⁾ ali drugih društev je beležniku,

pridevajočemu kraj in čas takega zbora, narediti zapisnik ter vanj na tanko postaviti sklepe tam ukrenene ter vse dogodke, ki so se v zboru v pričo njega vršili, in vsa povedana izrecila, kar je važnih zaradi presojila o rednosti te dogodbe.

Zapisnik naj podpiše tisti, ki je zboru prvosedoval, in dva druga zborova družabnika.

Če se zdi treba, more se postaviti v zapisnik tudi potrdilo o prvosednikovi istôti ali drugih, v zboru bivših²⁾ oseb (§ 79). Ako tega potrdila ni, beležnik niti porok ni o istôti v zapisniku imenovanih oseb.³⁾

Svedočilo, dano v prvopisu, treba da objema ves zapisnikov obsežek.⁴⁾

¹⁾ T.: delniških. — ²⁾ = prisotnih, navzočih (anwesenden). — ³⁾ Glej op. pri § 81. — ⁴⁾ = vsebina (Inhalt). — Pisarina je računati le od svedočila, ne pa od zapisnika (§ 18 not. tarife, NZ. 1907/321.)

h) Svedočilo o dejanjskih dogodkih.

§ 88. O drugih dejanjskih dogodkih, posebno o ponudnih razpravah, o razigrah¹⁾ ali o izkazovanju kakih stvari ima beležnik pravico narejati svedočila, ako so namenjena utrditi kako pravno veljavnost²⁾ in če se je dejanje godilo pred očmi beležnika samega.

V ta namen je beležniku, prizvavšemu dva po licu znana svedoka, narediti zapisnik ter v njem na tanko popisati dogodek, bivši pred njegovimi in obeh svedokov očmi, dostaviti kraj in

§ 87. 1. Posvedočba, da je predsednik potrdil sklepnost zbora, je imeti za posvedočenje sklepčnosti same. 6. nov. 1894 š. 13206 NZ. 1895/3.

čas tega dogodka, ime in priimek proseče stranke in drugih oseb, deležnih tega dejanja. Če se zdi treba in se zahteva, dosvedočiti³⁾ je v zapisniku istôto proseče stranke in drugih, tega dejanja deležnih oseb. (§ 79.)⁴⁾

Zapisnik naj podpišeta oba svedoka in proseča stranka. (§ 82, odst. 2.)

V prvopisno danem svedočilu treba da je ves zapisnikov obsežek.⁵⁾

¹⁾ T.: žrebanjih. — ²⁾ = učinek (Wirkung begründen), h. posledice. — ³⁾ = ugotoviti (feststellen), h. uglasiti. — ⁴⁾ Glej op. pri § 81. — ⁵⁾ Glej op. 4. pri § 87.

1) Protesti o menicah in trgovinskih papirjih.

§ 89. Kadar beležnik izdeluje proteste o menicah ter o njih drži kazalnik,¹⁾ naj izpolnjuje zdaj veljavne posebne predpise.

Po istih predpisov zmislu se dela tudi tedaj, kadar je beležnik prošen, izreči protest²⁾ o trgovinskih papirjih, slovóčih na ukaz.³⁾ (Čl. 301 in 302 trg. zak.) Izdelane proteste je postaviti v splošni protestni kazalnik,¹⁾ pridevaje, da se protest ni izrekel o menici nego o drugem trgovinskem⁴⁾ papirju.⁵⁾

¹⁾ T.: vpisnik, register. — ²⁾ h. prosvied. — ³⁾ h. na nared (an Ordre). — ⁴⁾ T.: trgovskem (kaufmännisch), h. trgovačkom. — ⁵⁾ Glej men. red od 25. jan. 1850 dz. 51, čl. 87—90.

§ 88. Beležnik ni upravičen posvedočevati (potrjevati) dogodke javnega prava, n. pr. občinske volitve. 20. nov. 1890 š. 6740 GZ. 1891/4.

§ 89. Glej o. 1. in 2. pri § 39.

§ 90. Beležnik, kateri ima pravico v tujem jeziku izdelovati beležniške zapise,¹⁾ sme v tem jeziku tudi svedočila dajati.

¹⁾ T.: spise.

IV. oddelek.

Dajanje odpravkov, prepisov, izpiskov in svedočeb.

§ 91. Dokler sam beležnik hrani svoje zapise,¹⁾ ima edin on pravico, iz njih dajati odpravke, svedočila in prepise.

Koliko je o tem izimka ob pomudah in kadar beležnika nadomešča podstav,²⁾ določata §§ 103 in 123. Če ob takem slučaju drug beležnik dá odpravek ali svedočilo, treba je dobljeni uradni poziv³⁾ vanje postaviti.

¹⁾ T.: spise. — ²⁾ T.: namestnik. — ³⁾ T.: nalog (Auftrag).

§ 92. Od beležniških zapisov¹⁾ se dajo odpravki in poverjeni ali nepoverjeni prepisi. Da je listina odpravek ali samo prepis, to ji je na čelo postaviti z napisom.

¹⁾ T.: spisov.

§ 93. Odpravke od beležniških zapisov¹⁾ je smeti, ako v listini ni kako drugače pogojeno, izdajati samo tistim strankam, katere so bile pri izdelovanju listine udeležene, ter vsaki med njimi samo po enkrat.

Večkratne odpravke sme beležnik tem osebam izdajati samo tedaj, kadar pritrdijo tisti, ki so bili pri listini udeleženi, ali kadar oseba, zahtevajoča odpravek, beležniku svoj poprejšnji odpravek zopet vrne zaradiakega nedostatka (pomanjk-

ljivosti), ali kadar dokaže, da se je izdani ji odpravek umrtvil zaradi izgube, ali kadar beležniku veli sodni poziv.²⁾

Tak poziv²⁾ je moči dati samo tedaj, kadar prosnik dovolj verjetno dokaže, da res potrebuje novega odpravka, in kadar ob enem ni o tem kakega upravičenega pomisleka.

Prošnjo je vpložiti prvostopinjskemu sodišču,³⁾ v katerega okolišu beležnik uradno stoluje, ter z odlokom rešiti. Ako se vanjo privoli, priznati je tistim, kateri so pri listini udeleženi. Pritožbe⁴⁾ proti privolitvi ni.

1) T.: spisov. — 2) T.: nalog. — 3) Prav: zbornemu sodišču (Gerichtshof). — 4) Prav: Rekurza.

§ 94. O pritrdilu udeležencev v izdatev zopetnega odpravka je izdelati beležniški zapis.¹⁾ Ob tem in tudi ob slučajih drugega odstavka § 93. je v poverilnem dostavku izrekoma povedati vzrok, zakaj se zopeten odpravek daje, ter ob enem zabeležiti, ali je ta odpravek drugi, tretji ali še večkratni.

1) T.: spis.

§ 95. Poverjeni prepisi od beležniških zapisov¹⁾ se mogo, če pri izdelovanju ni bilo nič drugega pogojeno, tistim, kateri so na svoje ime udeleženi, potem njih zakonitim zastopnikom, pooblaščenem in pravnim naslednikom izdavat po večkrat, tudi ako s svoje strani²⁾ prosijo.

§ 93. 1. Ako je terjatev, vtemeljena z bel. spisom z izvršbo prešla na drugega, ima le-ta pravico zahtevati odpravek bel. spisa. 28. jan. 1891 š. 849 Zb. 13586.

O teh osebah isto velja tudi kar se tiče dajanja nepoverjenih prepisov in privolitve v pregled.

Kakim drugim osebam se sme v pregled in v jemanje nepoverjenih ali poverjenih prepisov edino s pritrditvijo tistih udeležencev, kateri bi mogli sami iskati pregleda ali prepisa, ter poleg tega samo tedaj privoliti, kadar dokažejo, da jim je v pravnem zmislu kaj do te stvari,³⁾ in če ob enem ni takega pomisleka o privolitvi. Ako beležnik s takega pomisleka pregled ali prepis krati, more se stranka pritožiti beležniški zbornici.⁴⁾

¹⁾ T.: spisov. — ²⁾ = le sami prosijo (auf ihr einseitiges Verlangen). — ³⁾ h. da ih se stvar pravno tiče (wenn sie ein rechtliches Interesse an der Sache dartun). — ⁴⁾ Omejitev tega odstavka se v zmislu § 97 pristojb. zak. ne razteza na izkazavše se uradnike finančnega oblastva, ki imajo opraviti revizijo kolkov (Rp. viš. dež. sod. v Pragi od 3. nov. 1885, š. 29591, pooblaščenega po prav. min., gl. uk. 1885. s. 205.).

§ 96. Od zapisnikov, izdelanih o zadnjevoljskih naredbah, in od zadnjevoljskih beležniku pismeno izročenih naredeb izdavajo se poverjeni in nepoverjeni prepisi. Isto velja tudi tedaj, kadar se o zadnjevoljski naredbi izdela beležniški zapis.¹⁾

A izdavati jih je, dokler zaveščatelj²⁾ še živi, samo njemu ali njegovemu pooblaščenču. o tem poslu uradno poverjeno pooblastnico³⁾ imejočemu, a po zaveščateljevi²⁾ smrti stoperv tedaj, kadar je že bil sodni razglas.

Dan tega razglasa je na izdanem prepisu zabeležiti.

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ T.: zapustnik. — ³⁾ T.: pooblastilo.

§ 97. Svedočila, kakoršna so zaznamena v §§ 81—89, naj beležnik izdava tudi po večkrat in vsem tistim osebam, katere dokažejo, da jim je v pravnem zmislu kaj do te stvari.¹⁾ Istim osebam je, če zahtevajo, tudi izdavat poverjene prepise od zapisnika, narejenega zaradi svedočila.

Ako bi se izdatev takega svedočila ali prepisa kratila, moči se je pritožiti beležniški zbornici.

¹⁾ Glej op. 3) pri § 95.

§ 98. Odpravki naj se s prvopisom ujemajo do besede in bodo taki, da jih je lahko čitati, pisani brez praznih presledkov ter v bistvenih delih brez okrajšil. Nič se ne sme prečrtati, izpraskati, vtekniti ali zgoraj nadpisati; vendar je smeti izpremembe, popravke in dostavke, v prvopisu navedene z dostojnimi obličnostmi, ne opominjaje, da so izpremembe, popravki in dostavki, devati na samo tisto mesto, kamor spadajo po zmislu govorske zveze.¹⁾

V zapisovo²⁾ govorsko zvezo je tudi prepise pooblastnic³⁾ in ostalih zapisovih⁴⁾ prilog tako vtekniti ali z njo združiti, da ni dvomiti, da splošni poverilni dostavek obseza tudi te priloge; vendar jih je v poverilnem dostavku⁵⁾ v misel vzeti.

Če se stvar ne suče o odpravku beležniškega zapisa,⁶⁾ kateri ima izvršilno moč (§ 3), mogó se priloge v odpravku preskočiti, ako zahtevajo stranke. A v poverilnem dostavku⁵⁾ je izrekoma povedati, da je stranka to zahtevala.

¹⁾ = po zvezi besedi (kontekst). — ²⁾ T.: spisovo. — ³⁾ T.: pooblastil. — ⁴⁾ T.: spisovih. — ⁵⁾ = poverilni klavzuli, sklepnem poverilu. — ⁶⁾ T.: spisa.

§ 99. Beležnik treba da poveri vsak odpravek. Poverilni dostavek¹⁾ je deti na konec odpravka. V njem je potrdilo, da se odpravek zлага s prvopisom, ležečim v beležnikovih zapisih,²⁾ povedba, kateri osebi je odpravek namenjen, ter dan, mesec in leto odpravka.

Beležniku ga je podpisati in udariti nanj svoj uradni pečat.

¹⁾ T.: klavzula, opomba, pristavek. — ²⁾ T.: spisih.

§ 100. Odpravek, kateri se ne bi držal predpisov, zapovedanih v tem oddelku, niti ne bi imel javnolistinske moči.

§ 101. Beležniku je na prvopisu, ležečem v njegovih zapisih,¹⁾ ali če tukaj ni prostora, na prišiti mu poli zaznamenati izdatev vsakega odpravka ter imenovati osebo, kateri se je izgotovil, in dan odpravka.

Kadar se daje zopeten odpravek, naj se prejeti sodni poziv²⁾ ali povrnjeni odpravek shrani poleg prvopisa ter na povrnem odpravku za-beleži, da se je povrnil ter izgubil krepost javne listine.

¹⁾ T.: spisih. — ²⁾ T.: nalog.

§ 102. Ako beležniška listina obseza več samostojnih pravnih opravil, tedaj se udeležencem namesto polnega odpravka more tudi iz listine dati okrajšan izpisek o posameznih izmed teh pravnih opravil.

Da je odpravek samo okrajšan izpisek, to je treba v njem povedati. Okrajšan izpisek nima izvršilne moči, omenjene v § 3.

Ob dajanju izpiskov se je držati določil, katera so v tem oddelku o dajanju odpravkov.

Svedočbe, da kak beležniški zapis¹⁾ res biva, naj beležnik daje tistim, kateri so upravičeni jemati poverjen prepis takega zapisa.²⁾

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ T.: spisa.

§ 103. Beležniku je dolžnost skrbeti, da odpravki, izpiski in prepisi, katerih ni nad tri pole, odhajajo brez pomude ter najpozneje v treh dnevih, a kadar so večji, v primernem roku.

Pritožbe o pomudah je podajati beležniški zbornici, katera naj odpošlje drugega beležnika v izvršitev, če se zdi treba.¹⁾

¹⁾ Nemški izvirnik: nach Umständen.

V. oddelek.

Prevzemanje listin v hrambo ter novcev in vrednostnih papirjev v oddavanje drugim ljudem ali v založbo¹⁾ oblastvom.

§ 104. Beležniki imajo pravico, listine vsake vrste, med njimi tudi menice, jemati v hrambo.

A gotove novce, javna dolžna pisma²⁾ in druge vrednostne papirje splošnega občila ima beležnik vsled svojega urada samo pravico v hrambo za nekaj časa jemati po določitih §§ 107 do 109.

¹⁾ T.: položitev. ²⁾ T.: javne zadolžnice.

§ 105. Kadar beležnik prevzema listine, treba da naredi zapisnik ter vanj postavi kraj in čas oddajatve,¹⁾ pokladateljevo ime in priimek ter stan in prebivališče, potem znamenovanje²⁾ oddanih listin ter osebe, katerim pokladatelj³⁾ mo-

rebiti hoče, da se listine izroče. Zapisnik naj podpiše stranka in beležnik, kateri naj tudi svoj uradni pečat nanj udari.

Ako se beležniku listine pošljó z dopisom, tedaj je dopis namesto zapisnika.

Stranki naj se dá prejemnica.

¹⁾ T.: položitve. — ²⁾ = oznako (Bezeichnung). —

³⁾ T.: položnik.

§ 106. Kadar beležnik prevzete listine zopet oddaje, naj mu prejemnik potrdi v prevzemalnem zapisniku ali v drugem, posebe o tem izdelanem zapisniku, da jih je res dobil (§ 82, odstavek 2).

Če beležnik prejemnika ne zna po licu,¹⁾ naj beležnik v istôtno potrdilo prizove dva svedoka, katera treba da zapisnik tudi podpišeta.

Ako se o prejemnem potrdilu naredi poseben zapisnik, tedaj je oddatbo v prevzemalni zapisnik zabeležiti, opiraje se na posebe narejeni zapisnik.

¹⁾ = osebno.

§ 107. Gotove novce, javna dolžna pisma¹⁾ in druge vrednostne papirje splošnega občila ima beležnik vsled svojega urada samo tedaj pravico prevzemati, ako mu jih ob narejanju beležniške listine stranka izroči, da jih on potlej odda kakemu povedanemu prejemniku ali založi oblastvom na ostavo.²⁾

Beležniku je ob prejemanju narediti zapisnik in vanj postaviti opravilno število splošnega in posebnega iskalnika,³⁾ kraj in čas prevzemanja ter na tanko povedano vsoto prejetih novcev in papirjev s pokladateljevim imenom in njegovim

izrecilom, kaj je storiti z izročenimi novci in vrednostnimi papirji.

Ako se je priposlalo z dopisom, tedaj je dopis prišiti k zapisniku, ki se o tem naredi.

Pokladatelju naj se dá prejemnica. Prevzete stvari je hraniti vsako v svojem zavezku (paketu.)⁴⁾

¹⁾ T.: javne zadolžnice. — ²⁾ = položi pri oblastvih v hrambo. — ³⁾ T.: vpisnika (registra). — ⁴⁾ Nadpoudnik sme $\frac{1}{4}$ kupne cene položiti tudi pri beležniku (§ 196. ir.)

§ 108. Beležniku je narediti, da se založba ¹⁾ sodišču ali kakemu drugemu oblastvu opravi brez pomude.

Beležnik naj vsote, podane v preizročitev kaki drugi osebi, preizroči najpozneje v 14 dneh, če pokladatelj ni drugačnega obroka odločil. Ako beležnik ne more narediti, da bi se preizročitev dognala v omenjenem roku, naj po izvršetku te dobe brez kakšne pomude prevzete vrednosti ali pošlje vrniti pokladatelju ali založi sodišču na ostavo.²⁾

¹⁾ T.: položba. — ²⁾ T.: položi pri sodišču (v hrambo).

§ 109. Kadar se oddaje naznačenemu prejemniku, tedaj se je beležniku vladati po določilu § 106, a prejemnico od urada dobljeno o tem, da se je založba ¹⁾ zgodila, treba prišiti k prevzemalnemu zapisniku.

Pokladatelju naj se priznani, da se je oddalo ali založilo.

¹⁾ T.: položba. — ²⁾ položilo.

§ 107. 1. Glej o. 1. pri § 5.

VI. Poglavlje.

Kako se dela s hranjenimi spisi in pišejo znameniki.¹⁾

§ 110. Beležniku je vse zapise,²⁾ katere sam naredi, in katere mu izroče stranke ali odkaže beležniška zbornica, devati v red po tekočem opravielnem številu ter skrbno pod ključem hraniti v brezopasnem (varnem) in suhem kraju svojega stanovanja ali svoje pisarnice.

Če kako beležniško listino naredita dva beležnika, naj prvopis hrani tisti beležnik, kateri je vodil razpravo.

¹⁾ T.: popisi. — ²⁾ T.: spise.

§ 111. Kadar beležnik izve, da je umrl kedo tistih ljudi, o čegar zadnjevoljski naredbi je on izdelal beležniški zapis,²⁾ ali kateri je po § 70 zadnjevoljsko naredbo pred njim ustno izrekel ali mu jo pismeno podal, naj, poziva ne čakaje, zadnjevoljske naredbe in zapisnikov prvopis, ako se je bil morebiti napravil po § 73, vpoloži sodišču svojega uradnega sedeža, ali če je tam dedniško²⁾ sodišče, mahoma temu v razglas. Pri sodišču se takoj v pričo beležnika zapisnik sestavi, kakšni so se našli pečati, ako so bili pritisnjeni, ter tudi o razpečetavanju.

Po razglasu se vrnejo vpoloženi prvopisi beležniku, kateri treba da njih poverjene prepise brez pomude izroči sodišču.

Prepisarino je plačati iz ostaline.³⁾ Zadnjevoljske naredbe, katere je beležnik samo hranil

po § 104, naj sodišču na prejemno potrdilo izroči v prvopisu.

Kadar tisto sodišče, ki razglša, ni ob enem dedniško²⁾ sodišče, naj ono poverjen prepis ali prvopis zadnjevoljske naredbe, katero je beležnik po § 104 bil samo v hrambo prevzel, z razglasnim zapisnikom vred pošlje dedniškemu⁴⁾ sodišču.

¹⁾ T.: spis. — ²⁾ T.: dedinsko. — ³⁾ T.: zapuščine. — ⁴⁾ T.: dedinskemu.

§ 112. Beležniku je dolžnost pisati splošen opravljen iskalnik¹⁾ (repertorij), v katerega mu je po časovem redu postavljati vsako beležniško uradovanje, kar se jih pri njem izvrši.

Od zapisovanja v opravljeni iskalnik¹⁾ se iznemajo samo:

- a) protesti o menicah in trgovinskih papirjih, o katerih je imeti poseben iskalnik¹⁾ (§ 89);

§ 111. 1. Ker odpravek ženitne pogodbe in vzajemna oporoka nista izvirni listini, dasi sta napravljeni v beležniški obliki, mora beležnik po § 111 not. r. sodišču predložiti izvirnik poslednjevoljne naredbe, ki ima le-to razglasiti in izvirnik vrniti beležniku. Odstavek 2. izreka določeno, da ima beležnik poverjen prepis izvirnikov nemudoma izročiti sodišču; beležniku je za to predložitev prisoditi dotično pristojbino. 3. okt. 1905 š. 15309 NZ. 1905/44.

2. Dedinske pogodbe niso sodišču predložiti v razglasitev. 12. sept. 1894 š. 10954 Zb. 15221, NZ. 1894/47; pač pa spisi, ki vsebujejo i dedinsko pogodbo i zadnjevoljske odredbe. 20. marca 1895 š. 3487 Zb. 15446.

3. Beležnik je upravičen za rekurz, ker se predložitev ni sprejela, a prisoditi mu ni rekurznih troškov. 20. marca 1895 š. 3487 Zb. 15446.

4. Beležnik ni upravičen, ako je sodni komisar, ob sprejemu smrtovnice sam razglasiti oporoke, ki se je pri njem napravila ali odprta deponirala, predložiti jo mora sodišču. 31. jan. 1893 š. 975 Zb. 14569.

- b) tista svedočila, o katerih pričujejo zakon to izrekoma dovoljuje.

Beležniška zbornica opravični iskalnik,¹⁾ imejoč število na vsaki stranici, beležniku daje ob njegovih troških, ter v njem je ali po 25 ali po 50 ali po 100 listov, kakor beležnik sam hoče. Prvosednik beležniške zbornice zaznamena, koliko listov je, in podpisavši zadnji list izdavnega iskalnika udari nanj uradni pečat beležniške zbornice; njemu je v poseben znamenik²⁾ postavljati števila teh listov in dobo njih izdavanja. Beležniku ne sme rabiti noben drug opravičen iskalnik,¹⁾ ter v novega pisati mu je pričeti stoprv tedaj, ko je stari že ves napolnjen ter pristojno podpisan (§ 115.).

¹⁾ T.: vpisnik, register. — ²⁾ T.: zapis.

§ 113. V iskalniku treba, da so ti predelki ali rubrike, v katere je pisati:

- a) tekoče opravilno število;
- b) datum, ali: dan, mesec in leto zapisa;¹⁾
- c) ime in priimek, stan in prebivališče strank;
- d) stvar, o kateri je pogodba ali opravilo s povedano vrednostjo, ako je v listini določena, in z omenjenim kolkom te listine;
- e) pristojbine, katere zahteva beležnik;
- f) kake opombe.

¹⁾ T.: spisa.

§ 114. Iskalnik¹⁾ je razločno, brez izpraskanja ter tako pisati, da od opravičnega do opravičnega števila ne ostaje za vso vrsto praznega prostora.

Beležniku je vsako stran iskalnika¹⁾ posebe podpisati, kadar je koli napolnjena, ter na prvo in poslednjo stran udariti svoj uradni pečat.

¹⁾ Glej op. 1) pri § 112.

§ 115. V prvih deset dnevih vsakega koledarskega četrletja treba da beležnik opravnega iskalnika¹⁾ tenek prepis,²⁾ katerega sam poveri, in če je iskalnik¹⁾ že ves popisán, tudi sam iskalnik¹⁾ poda beležniške zbornice prvosedniku.

Temu ga je pregledati, najdene hibe, če more, odpraviti ali beležniški zbornici o njih podati primerne nasvete. Prvopisni iskalnik¹⁾ naj zopet vrne brez pomude, na koncu, ako je ves napolnjen, svoj pregled nanj potrdivši in podpisavši ga.

¹⁾ Glej op. pri § 112. — ²⁾ Ni pomisleka proti, da beležniške zbornice ondi, kjer je tako svetovati vsled malih prostorov, v lastnem delokrogu, ne da bi bile vezane na postopek predpisan za skartiranje sodnih spisov, odrede vničenje vsled § 115. not. r. beležniškim zbornicam poslanih prepisov opravnega registra, čim so se izvirniki teh registrov v zmislu § 146. not. r. izročili beležniškemu arhivu (rp. prav. min. 4. jun. 1879. š. 9141 vsem nadsodiščem).

§ 116. Razen splošnega opravnega iskalnika⁴⁾ je beležniku tudi naslednje knjige držati:

- a) abecedni znamenik¹⁾ vseh strank, o katerih je v iskalniku kaj vpisano z dostavljenimi vsemi opravnimi števili tistih iskalnikovih⁴⁾ vpisov, ki se te stranke tičejo;
- b) poseben abecedni znamenik¹⁾ vseh oseb, o katerih je zadnjevoljska izrecila izdelal ali v hrambo prevzel, tudi z dostavljenimi dotičnimi opravnimi števili. Če oseba umrje, ali če zadnjevoljsko naredbo oporeče ali

- zopet v svoje roke vzame, treba to v znamenik ¹⁾ zabeležiti;
- c) zaznamenik ¹⁾ o prevzetih novčnih vsotah in vrednostnih papirjih (§§ 107 do 109), s pridetim dotičnim opravičnim številom iz iskalnika ⁴⁾ ter s pokladateljevim in odmenjenega prejemnika imenom;
- d) iskalnik ⁴⁾ o protestih (§ 89);
- e) znamenik ¹⁾ iz novin svoje kronovine, sestavljen o vseh osebah, ki so po tej kronovini pod oskrbnikom ²⁾ zato, ker so izrečene za blazne, glupoumce ali raztočnike (zapravljivce), o katerih se je očetovska ali oskrbnikova oblast podaljšala čez doletno starost, ali o katerih imovini je bil razglašen konkurz.³⁾

Ta znamenik ¹⁾ je vedno imeti prilepljen v pisarnici, ter če beležnik umrje ali stopi iz službe, preizročiti ga je nasledniku njegovega sedeža.

¹⁾ T.: popis (Verzeichnis). — ²⁾ T.: skrbnikom, kursorjem. — ³⁾ Društvo avstrijskih beležnikov (Österreichischer Notarenverein in Wien) izdaje vsakih 14 dni tiskan popis vseh v tem odstavku navedenih oseb ter ga od 1. jan. 1896. naprej pošilja brezplačno vsem naročnikom lista „Zeitschrift für Notariat und freiwillige Gerichtsbarkeit in Österreich“ ter vsem beležnikom, ki so člani tega društva. (Rp. prav. min. 14. dec. 1885 š. 21411 vsem beležniškim zbornicam). To dopošiljanje se je dejanski opustilo; pač pa nekatere zbornice same pošiljajo take popise beležnikom njih okoliša. — ⁴⁾ Glej op. 1. pri § 112.

§ 116. 1. Popis skrbljencev in kridatarjev mora beležnik dopolnjevati takoj po izidu uradnega lista dotične kronovine. 30. aprila 1891 š. 14075 NZ. 1891/25.

VII. Poglavlje.

Beležniški kandidatje in beležniški podstavi (substituti).

§ 117. Vsak beležnik si more v pisarnico privzeti podpornih delavcev ¹⁾ ter jih pod svojim vodstvom in nadzorstvom izobraževati v beležniški posel.

Te podporne delavce ¹⁾ je za beležniške kandidate smatrati samo tedaj, kadar so v to ime vpisani v imenik, ki ga ima beležniška zbornica.

Zaradi vpisovanja v ta imenik je beležniku njih vstop v svojo pisarnico in tudi odstop iz nje ali kak presledek v vaji mahoma naznaniti k beležniški zbornici. Delo pri beležniku se za beležniško vajo šteje stoprv od onega dne, katerega beležniški zbornici doide naznanilo o vstopu v pisarnico.

Beležnik je odgovoren, da je tudi res kandidat v njegovi pisarnici bil ves čas vadbe, kar ga je on potrdil.

¹⁾ T.: pomočniki, h. pomočniki.

§ 117. 1. V 7. poglavju navedene dolžnosti so za beležnika sicer obvezne, toda po svoji kakovosti in važnosti niso take, da bi bil vsak prestopok proti njim imeti za službeni pregrešek. 22. nov. 1905 š. 7550 NZ. 1906/4.

2. Nedostajanje nadzora kekega pomočnika, kateremu je beležnik popolno prepustil občevarje s strankami in ravnanje z denarjem, je disciplinarni pregrešek. 8. maja 1891 š. 9004 Now. III 181.

3. Beležnik ne zadostava dolžnosti radi položitve računa s tem, da jo da za stranko sestaviti pomočniku

§ 118. Beležniška zbornica drži znamenik¹⁾ o vseh beležniških kandidatih svojega okoliša.

V ta znamenik¹⁾ je zapisovati dan vstopa v vadbo in odstopa iz nje, beležnik, pri katerem je bila vadba, uspeh opravljene preskušnje ter druge okoliščnosti, ki bi utegnile biti važne zaradi kandidatove povzdige za beležnika.

Za beležniškega kandidata vpisati je mōči samo tistega, kateri ob vpisu izkaže, da je z uspehom opravil konči dve teoretični državni preskušnji, med njima pravosodno, ali se dopel česti pravoslovskega doktorstva.

Vadba treba da je samo pri beležniku; kandidatu ni dovoljeno, ob enem se tudi pri odvetniku ali pri sodišču vaditi, niti ne delati v kaki

(solicitorju), ki ni v to upravičen. 11. apr. 1899 š. 3833 Zb. 574.

4. Ni dopustno beležnikove pomočnike sodno izključiti od vpogleda v zemljiško knjigo. 22. maja 1883 š. 6099, Gess. 214.

5. Glej o. pri § 2.

6. Dasi beležnik naznani notarski zbornici, da je beležniški kandidat že poprejšnji čas bil v uporabi, vendar je šteti vajo beležniško še le z dnem prijave (26. junija 1883 NZ. 31.)

7. Beležnikov pomočnik je lahko zastopnik dedičev ali volilobjemnikov pri zapuščinski razpravi, ki jo vrši beležnik kot sodni komisar. (11. junija 1885 NZ. 235.)

§ 118. 1. Vadbe beležniškega kandidata ni vračunovati v praktično uporabo, predpisano po § 1 *d* in § 2 *a* in *b* odvetniškega reda. 9. marca 1900 š. 2828 Uzb. 215, NZ. 1900/401 (16. marca 1898 š. 3520 NZ. 1899/18).

2. Disciplinarno, pa ne radi nečastnih dejanj vpo-kojeni justični uradnik je vpisati v listo kandidatov, ako se nahajajo v to zakoniti zahtevki. 1. dec. 1891 š. 14333 NZ. 1892/16.

drugi državni ali zasebni službi, katera bi kratila samoedino beležniško vadbo.

Zbornici ter zlasti nje prvosedniku je čuti, da se beležniški kandidatje res tudi pri beležniku vadijo tako, kakor ukazuje zakon.

Svedočbe o dovršeni vadbi daje beležnik a potrja beležniška zbornica, poprej, ako bi se zdelo treba, ovedevši, kako so stvari bile.²⁾

¹⁾ T.: popis.

²⁾ Prav. min. je z u. od 9. jan. 1891 š. 9949 ex 1890 (uk. š. 1.) vsem višim dež. sodiščem prijavilo rp. istega dne in iste številke, izdan vsem bel. zbornicam, z naročilom, naj se po njem ravnajo ob predlogih, dospelih jim za izpraznjena bel. mesta.

Omenjeni razpis veleva, da imajo v bodoče vse bel. zbornice in sodni dvori I. stopinje poslujoči mesto bel. zbornice, ugotoviti ob vsakem vpisu v popis, ki je držati po § 118. not. r., je li dotični kandidat bil že poprej v okoliših drugih zbornic v beležniški vadbi, in v katerih, ali je bil pri odvetništvu ter, ako je to bilo, poprašati pri dotičnih beležniških zbornicah, odnosno odborih odvetniških zbornic, je-li dotični kandidat imel kake disciplinarne ali redovne kazni in katere, beležniške zbornice pa še posebej, ali se je dotičnemu kandidatu, ko je bil v uporabi v okrožju tiste beležniške komore, dala kaka kvalifikacija in katera. — Ti poizvedeni podatki so vpisati v popis beležniških kandidatov. — Tista bel. zbornica, ki ima po rp. prav. min. od 31. okt. 1887 š. 9172 (glej pri § 10.) izgotoviti kvalifikacijo prosilca, mora ob namestitnih predlogih predpisani kvalifikacijski tabeli priklopiti navadne prepise dotičnih vpisov v popisu kandidatov in jih upoštevati pri oddaji namestitnega predloga. Prav. min. je z rp. 13. febr. 1883 š. 2402 odredilo, da imajo vse bel. zbornice vsako leto m. januarja po priloženem obrazcu prav. ministrstvu predložiti statistični izkaz o beležniških kandidatih, ki so bili koncem prejšnjega leta vpisani v imenik beležniških kandidatov c. kr. bel. zbornice.

Statistični izkaz

o beležniških kandidatih v okolišu c. kr. beležniške zbornice v koncem leta 19.....

Število beležniških kandidatov (§ 117. od. 2. not. r.)	Od teh jih je bilo			Od teh so dovršili		Od teh so položili uspešno			Opomnja
	na sedežu sodnega dvora	v drugih krajih	na sedežu beležniške zbornice	dve leti v vadbi pri beležniku	štiri leta v dejanski just. službi	beležniško pre-skušnjo	odvetniško pre-skušnjo	sodniško pre-skušnjo	

Statistični pregledi o beležniških kandidatih se objavljajo vsako leto v ukazniku prav. ministrstva.

O zakonitosti samoedine beležniške vadbe glej obj. prav. min. v uk. 1897 s. 125.

§ 119.¹⁾ Kadar je treba podstava dati beležniku zaradi dopusta, bolezni, odhoda z doma, zaradi časno vstavljene ali za vselej vzete službe, zaradi smrti ali odstopa ali zaradi česa drugega, naj ga po beležniške zbornice nasvetu vmesti oni prvostopinjski sodni dvor, kateri je v sedežu te zbornice.²⁾

Ob dopustu ali bolezni naj sposobnega podstava nasvetuje sam beležnik, kateremu ga je treba, a ob drugih slučajih beležniška zbornica. Za podstava naj se jemlje samo beležnik istega zbornega okoliša, kamor spada mesto, za katero

se išče, ali tudi tak beležniški kandidat, kateri ima vse, česar je treba v dobitev beležniške službe. Ako pa tako ni moči najti podstava, sme se po beležniške zbornice nasvetu in z odobrenjem pravosodnega ministra vzeti za podstava tudi tak človek, ki zahtevu dveletne beležniške službe, izrečenemu pod čr. d) v § 6. ne ustreza, a v drugem ima vse, kar je v dosego beležniške službe potrebno.

¹⁾ Besedilo tega § je nastalo z zak. 25. dec. 1876., dz. 3, l. 1877. — ²⁾ Prav. min. je z rp. 7. jan. 1882, š. 20499 ex 1881 na vprašanje beležniške zbornice v Lvovu izreklo mnenje, da zborni sodišče I. stopinje ob vmeščevanju bel. substitutov ni vezano na nasvet bel. zbornice.

§ 120. Ob nujnih slučajih tudi prvostopinjsko sodišče,¹⁾ v katerega okoliš izpraznjeno mesto spada, more za tedaj vmestiti podstava, ne čakaje od beležniške zbornice niti nasveta niti priporočila. Treba je, da ob enem po predpisu § 119. priznanilo beležniški zbornici in tudi sodišču²⁾ v njenem sedežu pošlje zaradi tega, da se podstav vmesti.

Prav: ¹⁾ zborni sodišče, ²⁾ zbornemu sodišču.

§ 121. Kadar se beležniški kandidat za podstava dene namesto beležnika, časno odstavljene, naj sam da založnino. Razen tega slučaja naj v podstava izbrani beležniški kandidat zakonito predpisano založnino da samb tedaj, kadar

§ 119. 1. Časno v uradovanju zadržani beležnik mora postavljenemu substitutu na svoje troške pripraviti uradu primeren pisarniški prostor ter opremiti ga s potrebno opravo, to pa z ozirom na §§ 31, 110 in 123. not. r. 22. nov. 1905, š. 16384. GZ. 1906/16.

2. Glej o. pri § 137.

beležnik, na čegar mesto pride, izrekoma ne pri-trdi, da on s svojo založnino hoče porok biti za njegovo uradovanje. Tako beležnikovo izrecilo treba da beležniška zbornica naznani državnemu pravdniku svojega sedeža.

§ 122. V podstava devenemu ¹⁾ kandidatu je pred nastopom svoje službe priseči za beležniškega podstava pred onim prvostopinjskim sodiščem, ²⁾ katero ga je vmestilo, če ni že poprej kedaj za podstava prisezal. Tudi mu je potrebno število svojih podpisov položiti pred to sodišče.

Dan, katerega podstav službo nastopi, sodišče odloči ter ga naznani oblastvom, imenovanim v § 16, a če se je beležniški kandidat vmestil za podstava, odpošiljaje jim ob enem tudi po enega iz vpoloženih podpisov. Podstavu naj se da vmestni ³⁾ dekret.

¹⁾ = dejanemu. — ²⁾ Prav: prvost. zbornim sodiščem. — ³⁾ = namestilni.

§ 123. Podstavu je v beležnika mesto opravljati vse njegove posle ter pisati njegove opravilne iskalnike in znamenike.

Podpisujoč beležniške listine dostavlja, da je podstav, a opiraje se na svoj vmestni dekret.

Če ni sam beležnik, rabiti mu je uradni pečat onega beležnika, v čegar mesto je podstavljen.

Beležnikom veljajoči predpisi se raztezajo tudi nanj, ter beležnikom za enakega se smatra, posebno kar se tiče nadzora in ustrahovalnega postopanja.

Dokler postavilo ¹⁾ trpi, postavljenemu beležniku ni dovoljeno, da bi sam beležniški uradoval.²⁾

¹⁾ T.: nadomestitev, substitucija. — ²⁾ Prav. min. je objavilo mnenje najvišjega sodišča, da je všteti za veljavno tudi vajo bel. kandidata, opravljeno pri bel. substitutu, ki je še sam bel. kandidat. (Obj. uk. 1895. s. 98.).

VIII. Poglavje.

Beležniški zbori in beležniške zbornice.

§ 124. Kolikor beležnikov po okolišu kakega prvostopinskega sodišča ¹⁾ uradno stoluje, vsi ti so beležniški zbor.

¹⁾ Prav: zbornega sodišča.

§ 125. Vsakemu okolišu prvostopinskega sodišča, ¹⁾ po katerem je konči 15 beležniških mest ustanovljenih, naj se iz beležniškega zbora osnuje beležniška zbornica.

Zbornici bodi uradni sedež tam, kjer stoluje sodišče.²⁾ a)

Po okoliših takih sodišč,³⁾ katerim ni moči beležniške zbornice osnovati, naj sodišče ⁴⁾ opravlja tiste posle, ki jih ta zakon odkazuje beležniški zbornici.⁵⁾ b)

Prevzem teh poslov naj pravosodni minister z ukazom izroči prvostopinskemu sodišču ⁶⁾ tudi tedaj, kadar se okolišu kakega sodišča zbornica pač osnuje, a pokaže se, da ni moči v njej vseh čestnih zborničnih mest zastaviti.

^{1)–6)} pred samostalnikom „sodišče“ ima stati vselej dotični sklon adjektiva „zborna“, (Gerichtshof). — a) Tudi, kadar je bel. zbornica izvolila predsednikom beležnika, na-

stavljenega izven sedeža zbornega sodišča, imej zbornica na uradnem sedežu stalno pisarnico, v kateri se prejemajo zbornici došli poslovni kosi, sprejemajo odlokov želeče stranke in hranijo zbornični spisi, ker je le ob obstoju take pisarnice moči govoriti, da ima zbornica sedež na kraju v to določenem in ker moreta le takrat predsednik zbornega sodišča in državni pravdnik vršiti v § 142. not. r. njima dane pravice (rp. prav. min. 10. jun. 1885. š. 8983 v uk. s. 112.). — *b)* To velja za okoliše okrožnih sodišč Kotor in Dubrovnik.

§ 126. Beležniški zbor v okolišu takega sodišča,¹⁾ v katerem je po menj nego po 15 beležniških mest ustanovljenih, more se z beležniškim zborom enega samega ali več sosednjih sodnih okolišev, bivajočih v istega višega deželnega sodišča okolišu, zediniti v en vkupen beležniški zbor, da se iz njega potem osnuje vkupna beležniška zbornica.

Tako združbo naredi pravosodni minister, doprašavši tiste beležniške zbore, kar jih je zediniti, a če katerih med njimi že ima svojo beležniško zbornico, tudi njo doprašavši. On odloči, kje bode vkupni zbornici uradno stolovati.

Ni te združbe niti ne združbe takih beležniških zborov, kateri vsak ima po 15 ali po več beležniških mest, pravosodni minister ne more braniti, ako jo udeleženi beležniški zbori soglasno nasvetujejo.

Združbe, zložene po zgornjih odstavkih, mogo se prenařejati samo v dogovoru z beležniškimi zbornicami.²⁾

¹⁾ Prav: zbornega sodišča. — ²⁾ Navodila o zlaganju b. zborov daje rp. pr. min. 6. nov. 1871, š. 12746.

§ 127. V beležniški zbornici je prvosednik in po štirje zborniki, kadar ima beležniški zbor

po pet in dvajset ali po menj beležnikov; a po šest zbornikov je v nji tedaj, kadar ima beležniški zbor po več beležnikov. Dunajska beležniška zbornica ima prvosednika in osem zbornikov.¹⁾

Prvosednik zbornici prvoseduje tudi beležniškemu zboru.

¹⁾ Tudi bel. zbornica v Pragi je sklenila združiti se z drugimi b. zbornicami v Čeah; imela bode 8 zbornikov.

§ 128. Prvosednika in zbornike beležniki, spadajoči k beležniškemu zboru, izmed sebe v skrivni¹⁾ volitvi z glasovali²⁾ volijo na tri leta, in kadar mine ta doba, moči jih je zopet izvoliti.

Prvosedniku ter najmenj polovici zbornikov je uradno tam stolovati, kjer je zbornica, ali konči v njenem prvem obližju.

Kakor ima zbornica po štiri, po šest ali po osem zbornikov, tako je tudi po dva, po tri ali po štiri nadomestnike izvoliti v zavetje, ako bi prvosednik ali kedo med zborniki ne mogel dela opravljati.³⁾

¹⁾ = tajni. — ²⁾ = glasovnicami (Stimmzettel). —

³⁾ Gl. rp. prav. min. 20. dec. 1883., š. 20123 pri § 19.

§ 129. Prvosednika, zbornike in nadomestnike je tisti dan, ki ga ustanovi beležniška zbornica, z nadpolovično večino glasov izvoliti v shodu beležniškega zbora, kateri je v okolišu te zbornice.¹⁾

Beležniki, uradno stolujoči zunaj kraja, v katerem je zbornica, mogo tudi volitvene liste poslati zborniškemu prvosedniku. Da bodo ti volitveni listi veljavni, podpisati in z uradnim pečatom naudariti jih je beležniku.²⁾

Ako se ob prvem voljenju ne more potrebna večina glasov dobiti vsem čestnim mestom, kar jih je zastaviti, zopet je volitev razpisati mestom, ne še zastavljenim. Če se niti ob drugem voljenju ne dobode nadpolovična večina glasov, tedaj v ožjo volitev pridejo tisti, kateri so ob drugem voljenju imeli oziroma³⁾ po največ glasov. A deti je v ožjo volitev vselej po dvakrat toliko mož, po kolikor jih je treba izvoliti.

Neveljaven je vsak glas, kateri zadene koga v ožji volitvi ne bivšega.

Kadar je po enoliko glasov, razsodi žreb (los).

Če je voliti v novo-osnovano zbornico, razpisati in voditi je voljenje prvosedniku prvostopinjskega sodišča⁴⁾ v zborničnem sedežu.

¹⁾ = dotičnega zborničnega okoliša. — ²⁾ Volilne pravice nima kazensko suspendirani beležnik (§§ 163 in 158. not. r.), pač pa jo ima beležnik na dopustu (obj. prav. min. v uk. 1896 s. 181.). — ³⁾ = relativno. — ⁴⁾ Prav: prvostop. zbornega sodišča.

§ 130. Kadar se kak zbornik za vselej iz zbornice loči, stopi nadomestnik za zbornika na vso dobo, dokler bi onemu še bilo uradovati. Če je prvosednik oviran, izvoli mu zbornica nadomestnika v toliko dobo, dokler bode to oviranje. Tako volitev je najstarejšemu zborniku razpisati, in tudi opravljati mu je nujne posle med tem časom.

§ 131. Noben beležnik se ne sme braniti, ako ga zadene volitev za prvosednika, zbornika ali nadomestnika, prevzeti jo, če je minolo tri leta, kar je stopil iz zbornice, a iz važnih vzrokov ga vsled njegove uprosbe more zbornica tega osvoboditi.

§ 132. Ako posle, po določilih § 125 odkazane beležniški zbornici, opravlja sodišče,¹⁾ naj se mu svetnik stalno postavi v njih vodbo, in o teh stvareh se je v zborih posvetovati in odločati jih štirim glasovalcem pod prvosedstvom poslovodnega svetnika.

Če je moči, naj vsled naredbe pravosodnega ministra dva iz poprej imenovanih glasovalcev bodeta dva beležnika sodnega³⁾ okoliša, uradno stolujoča tam, kjer je sodišče,²⁾ ali konči v njega prvem obližju, in ta dva je beležniškemu zboru tako izvoliti, kakor beležniške zbornike.

Svetnik, ki mu je izročena vodba zborničnih poslov, naj prvoseduje tudi beležniškemu zboru.

Kadar v kakem sodnem³⁾ okolišu ni konči šest ustanovljenih beležniških mest, tudi beležniškega zbora področje preide sodišču⁴⁾ v roke, in dotične posle je tako opravljati, kakor posle beležniške zbornice.⁵⁾

¹⁾ Prav: zborni sodišče. — ²⁾ Prav: je zborni s. — ³⁾ Prav: zbornosodnega, zbornosodnem. — ⁴⁾ Prav: zbornemu sodišču. — ⁵⁾ Tako je v zbornosodnem okolišu Kotorskem.

§ 133. Beležniškemu zboru in tudi zbornici je dolžnost, paziti česti in dostojnosti svojega stanu ter zastopati njegove koristi.

§ 134. V beležniškega zbora področje spada:

1. Voliti prvosednika, zbornike in teh nadomestnike;

§ 134. Ni dopustno troške konkurznega razpisa za kako beležniško mesto izterjavati od imenovanca, dasi tako izterjavo splošno odreja sklep beležniškega zbora. 1. febr. 1888, š. 1178. NZ. 1888/8.

2. poročati, kako stoji pravosodje, ter nasvetovati, da se odpravijo najdeni nedostatki (pomanjkljivosti), in v sprejem nasvetovati nove zakone;

3. nasvetovati in svoje mnenje izrekati o združbi beležniških zborov, ter sploh nasvetovati o beležniškem ustroju (organizmu);

4. ustanavljati razdelitve davkov,¹⁾ katere nasvetuje zbornica, in presoјati zbornične račune;²⁾

5. ustanavljati si opravični red, ki ga je pred pravosodnega ministra pokladati v potrditev.

¹⁾ = priklad, naklad (Umlagen). — ²⁾ Ukaz od 15. jul. 1856, dz. 131 izdan za odvetniške zbornice ni uporaben tudi za beležniške naklade, za te bi bilo najumestneje opominjevalno in bagatelno postopanje (rp. prav. min. 3. nov. 1875, š. 14383. bel. zbornici Praški).

§ 135. Beležniški zbornici so odkazane te stvari:

- a) Nadzorovati o vedenju in uradovanju beležnikov in beležniških kandidatov svojega okoliša, ter o njih pisati znamenike;¹⁾
- b) držati ustrahovalno oblast nad beležniki in beležniškimi kandidati v čestni sodbi;²⁾
- c) uravnavati beležnike svojega okoliša ob pomotah in prepirih, ki se tičejo izpolnjevanja njih službe.

Dolžnost je beležnikom, zbornico poklicati uravnavat, predno se je prijeli pritožbe;

- d) uravnavati, kadar so med beležniki nje okoliša ter med strankami pomote in prepiri o uradovanju ali o pristojbinah, katere beležnik zahteva;

- e) razsojati o podanih pritožbah ob slučajih, zaznamenovanih s tem zakonom;
- f) potrjati beležniškim kandidatom svedočbe o vadbi;
- g) nasvetovati in izrekati mnenje o zakonodajstvu, o izpremembah beležniškega ustroja ali o določbah, kod naj zbornicam bodo okoliši ali sedeži, o pomnoževanju ali zmanjševanju beležniških mest ali o predevanju beležniških uradnih sedežev, o izpremembah v pristojbinskem cenovniku (tarifi) itd.;
- h) podporovati,³⁾ kadar se zastavljajo beležniška mesta ter dajo in vračajo založnine;
- i) skrbeti o gospodarskih stvareh ter ustanoviti opravični red, ki ga je pred pravosodnega ministra položiti v potrditev;
- k) sklicavati beležniški zbor.⁴⁾

¹⁾ T.: popise. — ²⁾ = v častnem sodišču (Ehrengericht), h. počastni sud. — ³⁾ = sodelovati (die Mitwirkung). — ⁴⁾ Kadar ima predsedstvo višega dež. sodišča potrjevati podpis kakega beležnika, ga zaprosi leta lahko sam neposrednje (rp. prav. min. 25. nov. 1884. š. 18664.). Po čl. II. odst. 11. zak. 2. okt. 1865., dz. 108. je poštne prosto bel. zbornice dopisovanje c. k. civilnim in vojaškim oblastvom in uradom, ter njim enakim organom, dvornim uradom, pisarnicam c. kr. redov in njih vodjem, državno-zborski nadzorovalni komisiji o državnem dolgu, deželnim odborom, združbam po ustavi le-tim enakim in pa njim podrejenim organom. Vsled rp. trgov. min. od 25. aprila 1874, š. 11608, pa ni poštne prosto dopisovanje med bel. zbornicami samimi.

§ 136. Beležniški zbornici je pisati znamenik¹⁾ o vseh beležnikih svojega okoliša. Vanj je postavljati dan, katerega je beležnik prisegel in službo nastopil, vsoto podane založnine, vsak

ukor (grajo), katerega bi o beležniku izrekla zbornica, ali kaznen, ki bi mu jo morebiti sodišče utegnilo prisoditi, in dan, katerega mu jo minola uradna delavnost, ter tudi opombo, kaj se je naredilo z njegovimi spisi.

¹⁾ T.: popis.

§ 137. Beležniku, kateri se hoče od uradnega sedeža oddaljiti na več nego na osem dni uradovat v kak drug kraj svojega beležniškega okoliša, prositi je privolitve od beležniške zbornice.

A kadar se ne oddalji po uradnih opravilih, treba da beležnik, ako ostane čez tri dni zunaj, dobode odpust,¹⁾ katerega mu v letu dni beležniška zbornica more dajati do šest tednov in višje deželno sodišče do treh mesecev, a kar je več, pravosodni minister.

Beležniške zbornice prvosednik naj beležnike, kateri se tem predpisom vprek oddaljé z uradnega sedeža, pozove, da se domov povrnejo.

Vsak podani odpust¹⁾ je naznaniti državnemu pravdniku v sedežu beležniške zbornice in prvostopinskemu sodišču,²⁾ v katerega okolišu beležnik uradno stoluje.³⁾

¹⁾ T.: dopust (Urlaub). — ²⁾ Prav: prvostopinskemu zbornemu sodišču. — ³⁾ Po § 8. drž. osnovnega zak. od 21. dec. 1867. dz. 141, ni treba v državni zbor voljenim uradnikom in funkcionarjem za izvrševanje svojega mandata nikakega dopusta. Kakor meni prav. min. je to določilo uporabljati tudi za beležnike, da celo, kadar so voljeni v deželni zbor. Dovolj je torej, da beležnik predloži volilno potrdilo in po bel. zbornici prijavi, da se bo vdeleževal dotičnega zasedanja, obenem pa zaprosi za isto dobo postavitve namestnika ter se izreče o založnini. Bel. zbornica ima predlog takoj odstopiti prvostopinskemu zbornemu sodišču na sedežu zbornice, ki mora, kolikor

je to v njegovem območju, postaviti namestnika, uradovati po § 122. not. r. in beležnika o tem obvestiti potom bel. zbornice (rp. prav. min. 19. maja 1877, š. 6656). — Prav. min. je z rp. 15. jul. 1896., š. 12441. neki bel. zbor. razodelo, da določila § 137. not. r. ne upravičujejo nedeljskega počitka po bel. pisarnah, ter da bi odreka uradovanja ob nedeljah ne bila upravičena z ozirom na §§ 33, 34 in 35. not. r. (obj. v uk. 1896. s. 181.). — Prav. min. je z rp. 13. jun. 1902. š. 12662 neki bel. zbornici objavilo, da se določilo § 137. odst. 2. not. r. razteza tudi na oddaljitev z uradnega sedeža vsled bolezni, ter da si dobodi beležnik dopust, če oddaljitev traja nad tri dni. (Obj. v uk. 1902. s. 192.).

§ 138. Zbornica se na prvosednikov poziv praviloma snide konči po enkrat vsak mesec, in razen tega, kadar je treba.

Kadar se sklepa o redovni kazni ter tudi o nasvetih in mnenjih tikajočih se zakonodajnih stvari, treba da se snidejo konči po štirje glasovalci, na Dunaju da se jih snide konči po šest poleg prvosednika, ob vseh drugih slučajih da se konči po dva, na Dunaju konči po štirje poleg prvosednika.

Tudi prvosednik ima odločilen glas; kadar je po enoliko glasov, tedaj njegov razsodi.¹⁾

¹⁾ = odloči.

§ 139. Noben družabnik ¹⁾ beležniške zbornice niti nadomestnik se ne sme nikakoršnega sklepa, da mu ne odvzame veljavnosti, udeležiti, kadar koli se stvar suče o družabniku ali nadomestniku samem ali o kaki osebi, ki si je z njim v katerem izmed razmerij, zaznamenovanih v § 33.

Dolžnost je družabniku, imejočemu tako oviro, da jo prvosedniku ob pravem času naznani.

¹⁾ = član (Mitglied).

§ 140. Zbornični prvosednik treba da nad vedenjem beležnikov tako čuje, kakor zbornica.¹⁾ Ob nujnih slučajih je namesto zbornice njemu preiskovati beležniške pisarnice svojega okoliša (§ 154). zbornično uravnavanje ob slučajih lit. c) in d) § 135. pripravljati oziroma tudi opravljati, svedočke o vadbi potrjevati, in razsojati o pritožbah kake stranke, da se je beležnik branil uradovati ali da je kriv pomude (§§ 35 in 103), ob zadnjem slučaju tudi kakemu drugemu beležniku dati potrebni poziv.²⁾

¹⁾ Za prav: Zbornični prvosednik in zbornica imata čuti nad vedenjem beležnikov. ²⁾ T.: nalog.

§ 141. Na zbornične ali prvosednikove sklepe ali naredbe se je moči, kolikor ta zakon ne vstavlja kako drugače, k višemu deželnemu sodišču pritožiti v 14 dneh od tistega dneva, katerega je vročen bil sklep ali naredba.

Pritožbo je izročiti beležniški zbornici.

Ako razsodbe¹⁾ niso ravnoslovne,²⁾ tedaj se je na višega deželnega sodišča razsodbo pritožiti k vrhovnemu³⁾ in ovržnemu⁴⁾ sodišču.

¹⁾ T.: odločbe. — ²⁾ T.: enakoglasne. — ³⁾ = najvišemu. — ⁴⁾ = kasacijskemu.

§ 142. Prvosednik prvostopinskega sodišča¹⁾ v zborničnem sedežu in tudi ondukajšnji državni pravdnik sta upravičena, pregledovati zbornične zapisnike in spise, da zmirom na tanko vesta, če zakonito uraduje ali ne, ter tudi zahtevati prepise in izpiske v to namero.

Zbornike²⁾ ali nadomestnike, ne izpolnjujoče te svoje dolžnosti, moči je izločiti iz zbornice. A izločilo nastopi vsled razsodbe³⁾ ustrahoval-

nega⁴⁾ sodišča in samo tedaj, ako se je prej delalo po §§ 159—163.

Zbornico razdružiti more pravosodni minister.

¹⁾ Prav: prvostopinjskega zborn. sodišča. — ²⁾ = člane.
— ³⁾ T.: razsodilo (Erkenntnis). — ⁴⁾ T.: disciplinarne.

IX. Poglavje.

Beležniški arhivi.

§ 143. Beležniški arhivi so za to, da prejemajo in trajalno¹⁾ hranijo spise in pečate iz službe stopivših in umrlih beležnikov.

Po katerih krajih in katerim okolišem je ustanoviti beležniške arhive, ter tudi njih ustroj se razglasi z ukazom pravosodnega ministra kakor pokaže potreba ter se oglasijo udeležene beležniške zbornice, katerih mu je doprašati.

¹⁾ = trajno.

§ 144. Vsakemu beležniškemu arhivu se postavi ravnatelj, in ako je treba, pristav, kateremu je, kadar bi ravnatelj bil oviran, tudi opravljati njegove posle.

Če ni pristava, naj prvostopinjskega sodišča¹⁾ prvosednik postavi nadomestnika, dokler bode ovira.

§ 141. 1. Rok 14. dni velja tudi za pritožbe, ki se v slučaju neenakoglasnih odločeb podajo na najvišje sodišče. 8. okt. 1895. š. 11815. NZ. 1895/45.

Pisarnične posle opravlja tajnik. Ako se pokaže potreba, postavijo se tudi arhivski pisarji in služabniki.

Pravosodnemu ministru je nareči²⁾ ravnatelja in pristava, a ostale uradnike in služabnike višemu deželnemu sodišču.

Državna blagajnica plačuje arhivske uradnike in služabnike in troške za prevzemanje in hranilo spisov ter druge izdatke za arhivsko uradno poslovanje.

¹⁾ Prav: pr. zbornega sodišča. — ²⁾ = imenovati.

§ 145. V ravnatelje in pristave je, kolikor se dá, narekati¹⁾ zaslužne beležnike, katerim vendar potlej ni svobodno, opravljati beležniške posle, kadar prevzemo te službe.

V zastavljanje teh mest naj beležniška zbornica, v čegar okolišu je arhiv, razpisava konkurz in priporočilo²⁾ pošilja višemu deželnemu sodišču, kateremu dostavi svoje mnenje ter ga položi pred pravosodnega ministra.

V zastavljanje ostalih mest naj beležniška zbornica priporočilo²⁾ pošilja višemu deželnemu sodišču.

¹⁾ = imenovati. — ²⁾ T.: predlog, nasvet.

§ 146. Ako beležnik umrje ali se dene iz službe ali prestavi na kak drug kraj, tedaj je spise, opravilne kazalnike¹⁾ in znamenike²⁾ z uradnim pečatom vred po beležniški zbornici pre-

§ 145. 1. Glej o. od 24. sept. 1903. š. 5516 pod 10 § 5.

§ 146. 1. O beležnikovi prošnji, naj se mu dovoli, da ob premeščenju spise vzame na novi uradni sedež, odločajo na viši stopinji v § 153. not. r. postavljena nadzorna oblastva, ne pa sodišča. 2. jul. 1878. š. 7588. Gess. 130.

izročiti beležniškemu arhivu njegovega okoliša. Kadar je naredba o teh spisih zelo nujna, bodi najbližjemu okrajnemu sodišču skrb, da se shranijo nekaj časa.

Ako se beležnik predene z mesta na mesto v okolišu istega beležniškega arhiva, tedaj prvostopniško sodišče,³⁾ dovprašavši beležniško zbornico njegovega dozdanjega uradnega sedeža, more mu s posebno ozirnih vzrokov privoliti, spise vzeti s saboj na novi uradni sedež. A vselej treba javno razglasiti tako privolitev in tudi spisov preizročevanje arhivu.

¹⁾ T.: vpisnike, registre. — ²⁾ T.: popise, zaznamke. — ³⁾ Prav: prvostopniško zbornico sodišče.

§ 147. V prevzemanje spisov naj beležniška zbornica odpošlje svojega zbornika,¹⁾ kateri naj tenko preišče, ali so spisi, opravični kazalniki²⁾ in znameniki²⁾ vsi ali ne, ter naj o tem sestavi zapisnik in ga s pismi³⁾ vred vpolaži beležniški zbornici. Zbornica treba da pisma,³⁾ in če se pokaže, da niso vsa, najprvo priredivši postopek v njih dopolnitev, odda beležniškemu arhivu.

Kadar se najdo novci ali vrednostni papirji, beležniku izročeni po §§ 107—109, na drobno jih je zabeležiti z dostavkom, kako so bili hranjeni, in s popisom dotičnih zavezkov, ter brez nobene pomude sodišču oddati.

¹⁾ = člana. — ²⁾ Gl. op. 1. in 2. pri § 146. — ³⁾ T.: spise (Akten).

§ 148. Kadar kakih spisov ni, tedaj beležniku, kateremu je spise oddajati, ali če je on mrtev, zastopniku njegove ostaline beležniška zbornica ukaže, spise, kar jih nedostaje (manjka), takoj

določiti,¹⁾ ali če je treba, v roku, kateri se mu po okolnostih postavi. Ako jih ne doloži,¹⁾ treba udeležencem v njih pravic obrambo osebno, in kadar se to ne bi moglo, z razglasom povedati, da se je našel nedostatek (manjkanje.)

Če ima odpravek od izgubljenega prvopisa²⁾ kak udeleženec ali ga hrani katero oblastvo ali drug beležnik, naj ga beležniška zbornica v svoje roke zahteva, ter od njega, ako ni pomisleka, naredi prepis, ki ga poverita zbornica in arhivski načelnik, potem naj ga shrani, da se z njim dopolnijo beležniški spisi in od njega dalje izdelujejo odpravki. Zahtevani odpravek se povrne.

Če opravični kazalnik³⁾ ali kak znamenik ni poln, prirediti je, da se dopolni, kolikor more.

Treba je o dopolnitvi spisov in o tem, kako se je to napravilo, izdelati zapisnik ter ga spisom prideti s tistimi pismi⁴⁾ vred, kar se jih tiče dopolnitve.

Troški o dopolnitvi zadeno vselej beležnika, ki je spise izročiti dolžan, ali njegovo ostalino.⁵⁾

¹⁾ = donesti (beibringen). — ²⁾ = izvirnika. — ³⁾ = vpisnik, register. — ⁴⁾ = spisi (Schriftstücke). — ⁵⁾ = zapuščino.

§ 149. Arhivski ravnatelj edin ima pravico, da od spisov, kateri so v beležniškem arhivu, daje odpravke, izpiske, prepise ali svedoče, da privoljuje pregledovati jih ali da povrne kako listino, katero je bil v hrambo prevzel beležnik, a zdaj se nahaja pri teh spisih.

Iz arhiva izdavane beležniške listine poveruje arhivski ravnatelj in pritiska nanje arhivski pečat.

Predpisi o teh vrstah poslovanja zapovedani beležnikom raztezajo se po svojem zmislu tudi na arhivskega ravnatelja.

Arhivske pristojbine se pobirajo ¹⁾ po cenovniku beležnikom predpisanem, ter gredo v državno blagajnico.

¹⁾ Način določajo pr. min. u. 18. okt. 1859, dz. 394, rp. 18. okt. 1859, š. 16171 in 29. apr. 1860, š. 5020.

§ 150. Ako se arhivskemu ravnatelju zdi, stranki ne privoliti, da bi se ji dal odpravek, izpisek, svedočba ali prepis iz spisov, ali da bi smela spise pregledovati ali se ji povrnita kaka zadnjevoljska naredba ali v hrambo izročena listina, naj stranki, če zahteva, takoj pismeno pove, zakaj se tega brani.

Kadar stranka méní, da krivico trpi zaradi takega branila ali z odmerilom pristojbin, utegne ¹⁾ se pritožiti onemu prvostopinjskemu sodišču, ²⁾ ki je v sedežu beležniškega arhiva, da ji razsodi ³⁾ s prihrambo pritožbe višemu deželnemu sodišču.

Arhivskega ravnatelja razsodba ⁴⁾ se more izpremeniti samo tedaj, ako je bil poprej dovprašan.

¹⁾ = sme, more. — ²⁾ Prav: prv. zbornemu sodišču. — ³⁾ = odloči (entscheidet). — ⁴⁾ = odločilo, odločba.

§ 151. Kar je po § 111 beležniku storiti, kadar umrje človek, čegar zadnjevoljska naredba je med njegovimi spisi, to je tudi arhivu izpolnjevati o zadnjevoljskih naredbah pri njem hranjenih.

§ 152. Po tistih okoliših prvostopinjskih sodišč, ¹⁾ koder ni beležniških arhivov, naj ta sodišča opravljajo posle, pripadajoče arhivskim urad-

nikom. Sodni prvosednik naj v to namero enemu izmed svetnikov tega sodišča izroči poslovanje arhivskega ravnatelja.²⁾

¹⁾ Prav: p. zbornega sodišča. — ²⁾ Prav. min. je z rp. 27. marca 1900, (uk. š. 18.) sodišču nakazalo, kako imajo imeti v pregledu zadnjevoljske naredbe, ki so prišle s spisi kakega beležnika v beležniški arhiv.

X. Poglavje.

Nádzor nad beležniki in ustrahovalno ¹⁾ postopanje z njimi.

§ 153. Najviši nádzor nad beležništvom pristoji pravosodnemu ministru, a pazka o beležnikov in beležniških zbornic uradovanju prvosedniku prvostopinjskih in drugostopinjskih sodišč.²⁾

Beležniškim zbornicam je prvim na beležnike paziti o njih uradni delavnosti in kako njih vedenje ustreza svojemu stanu.³⁾

§ 153. 1. Sodišča nimajo pravice, da bi beležniku grajali ali prepovedali obrtovno zastopanje stranek. 17. sept. 1895. š. 11335. NZ. 1895/421, beležnikovo uradovanje smejo nadzorovati le takrat, kadar je le-ta sodni komisar. 18. apr. 1901. š. 342. GZ. 1901/36;

2. samo tedaj smejo beležnike tudi kaznovati z opomini in kaznimi zaradi nereda. 19. nov. 1873. š. 9240 Gess. 50;

3. pač pa smejo beležnikom naložiti denarno kazen zaradi kršenja dolžnega ugleda. 21. maja 1875. š. 5249. Gess. 70.

4. Sodiščem ob sebi ni dopustno, da bi beležnikom grajali nerednosti, ki so jih opazila ob sprejemanju beležniških spisov. 24. maja 1881. š. 5834. Gess. 173. NZ. 1881/28.

¹⁾ disciplinarno. — ²⁾ Prav: drugostopinjskih zbornih sodišč. — ³⁾ O dolžnosti beležnikov podajati statistične preglede o beležniških aktih in spisih, ki so jih sprejeli kakor sodni komisarji, gl. rp. prav. min. 25. okt. 1896. š. 21789., uk. 39.

§ 154. Beležniški zbornici je dolžnost, zdaj ter zdaj odpravljati poslanca pregledovat spise okrog beležnikov svojega okoliša, da se uveri, ali njih uradovanje ¹⁾ prav teče ali ne.

O manjših nedostatkih, zvedenih tako ali drugače, naj ona beležnike primerno opomni, a večje, vsakakor poprej beležnika dovprašavši, naj višemu deželnemu sodišču naznani.

Prvosednikom viših deželnih in prvostopinjskih sodišč ²⁾ po sedežih dotičnih zbornic je nadzorovati, da se beležniška zbornica ne ogiblje, ³⁾ večkrat spise pregledovati okrog beležnikov svojega okoliša.

Prvosedniku prvostopinjskega sodišča ⁴⁾ v zborničnem sedežu je zdaj ter zdaj preiskovati zbornično in arhivsko pisarnico, ter potem, kakor preiskovanje pokaže, prirediti, česar bi se zdelo treba.

A ta prvosednik ima tudi pravico, ako nastane trden pomislek o kakega beležnika iz zborničnega okoliša rednosti v poslovanju, da sam ali sodnika odposlavši, stvar ob enem priznanjaje beležniške zbornice prvosedniku, preišče beležnikove spise, ter kakor preiskovanje pokaže, pri-

§ 154. 1. Okolnost, da je bel. zbornica radi nedostatka opominjala v zmislu § 154. od. 2., ne ovira kasnejše izvedbe disciplinarnega postopanja zaradi istega dejstva. 6. maja 1897. š. 3049. GZ. 1899/27.

redi, česar je treba. K beležniški zbornici je naznaniti, kaj preiskovanje na videž dene.

Kadar se ob preiskovanju spisov beležnikovih ali arhivskih pokaže nedostatek, prirediti je postopanje v dopolnitev (§ 147 in dalje).⁵⁾

¹⁾ = poslovanje (Geschäftsgang). — ²⁾ Prav: prvo-stopinjskih zbornih sodišč. — ³⁾ = zanemarja (vernachlässigt). — ⁴⁾ Prav: prvostopinjskega zbornega sodišča. ⁵⁾ Uradno revizijo o ravnanju z novci stranek določa rp. pr. min. 18. dec. 1897, š. 28378.

§ 155. Beležnika, čegar vedenje jemlje čast ali dostojnost njegovi službi, naj zbornica zadene z redovnimi kaznimi.

Redovni kazni sta opominjevanje, kake dolžnosti naklada stan, ter pismen ukor (graja).

Na tako naredbo pritožbe ni. Državnemu pravdniku v zborničnem sedežu naj se priznani vsaka redovna kazen.

Enako se tudi beležniški kandidatje mogo opominjati in koriti (grajati).

§ 155. 1. Nerednost ni:

legalizacija podpisov na pravno neveljavnih pogodbah. 28. okt. 1880. š. 6109. Gess. 167;

neuporaba uradnega pečata ob legalizacijah. 14. dec. 1899. š. 11105. GZ. 1900/31;

izdelovanje za prisojilo o zapuščini potrebnih spisov, dasi je beležniku znano, da jih hoče zapuščinsko sodišče izdelati samo. 16. marca 1899. š. 14641. NZ. 1899/24;

okolnost, da beležnik pri razpravi, ki jo ima kakor sodni komisar, da svojemu pomočniku zastopati kako stranko. 11. junija 1885. š. 2203. Gess. 241;

Glej tudi o. 8. pri § 79.

2. Zaradi nerednosti je kaznovati:

javno ponudbo, da se bodo bel. opravlila izgotavljala za ceni honorar. 28. jun. 1898. š. 7722. GZ. 1898/42;

dalje glej o. 6. pri § 5, 9. pri § 79.

§ 156. Kadar je prvostopinjskemu sodišču ¹⁾ opravljati beležniške zbornice posle, tedaj to sodišče v zboru, osnovanem vsled § 132, sme po zgornjega paragrafa določilu beležnike in beležniške kandidate opominjati in koriti v redovno kazen.

Kadar beležnika sodišče kóri, svobodno mu je pritožiti se višemu deželnemu sodišču.

¹⁾ Prav: prvostopinjskemu zbornemu sodišču.

§ 157. Če beležnik kako dolžnost, s tem zakonom ukazano beležnikom, prestopi ali z vedenjem sramoti svojega stanu čast ali dostojnost, postopati je z njim ustrahovalno ¹⁾ ter zadeti ga z ustrahovalno ¹⁾ kaznijo.

3. Višega deželnega sodišča disciplinarni senat more le v primerih § 157. not. r. po meri §§ 160, 162. not. r. postopati proti beležniku, v primerih § 155. not. r. pa odloča bel. komora, na kar zasebniku ni pritožbe. 16. nov. 1905. š. 9134. NZ. 1906/12 (19. maja 1882. š. 4745. Gess. 193.)

4. Kadar disciplin. senat viš. dež. sodišča v dejanskem stanu, odkazanem po § 157. not. r. javni razpravi, uvidi samo nerednost, odloči sam na kako § v 155. not. r. navedeno kazen zaradi nereda. 24. nov. 1904. š. 10669. GZ. 1905/221, tako tudi ob konkurenci disciplinarnih in redovnih pregreškov. 8. maja 1881. š. 9004. Now. III, 181.

§ 157. 1. Meja med disciplinarnimi pregreški, označenimi v § 155. in 157. not. r. je v velikosti obdolženega dejanja. 18. nov. 1897. š. 10015. GZ. 1897/50.

2. Ni zadržka, da bi se storilec ne kaznoval disciplinarno, dasi se je bila radi istega dejanja že izrekla kazenska sodba. 18. nov. 1897. š. 10015. GZ. 1897/50;

nití tedaj, kadar se je kazensko postopanje zaradi dejanja, ki je kaznovati disciplinarno, končalo z oprostilno sodbo. 13. dec. 1900. 10369. GZ. 1901;

nití, kadar je bel. zbornica radi istega dejanja že dala opomin po § 154. od. 2. not. r. 6. maja 1897 š. 3049, GZ. 1899/27.

Vsem oblastvom je dolžnost, ako ob svojem uradovanju zapazijo kakega beležnika ustraховalen prestop, naznaniti ga beležniški zbornici, državnemu pravdnistvu ali prvostopinjskemu sodišču²⁾ v sedežu beležniške zbornice. To naznaniti so upravičene tudi stranke.

¹⁾ = disciplinarno. — ²⁾ Prav: prvostop. zbornemu sodišču.

§ 158. Ustrahovalne kazni so:

- a) Pismen ukor;
- b) do petsto goldinarjev globe;
- c) odstava¹⁾ od službe največ na leto dni;
- d) odprava od uradovanja.

Z odstavom se beležniku tudi prepoveduje, opravljati v § 5. zaznamene uradne posle.

3. Disciplinarni pregreški niso:

nedopustno in obrtovno zastopanje v spornih stvareh. 31. maja 1883. š. 2745. Gess. 216 (25. julija 1899. š. 11403. Zb. 683); — zamudno vračilo spisov, ki jih je beležnik prevzel, da bi izrekel pravno mnenje. 1. aprila 1880, š. 2692. Gess. 157; — prepustiti pomočniku zapuščinsko razpravo, ki se je beležniku izročila kakor sodnemu komisarju. 11. jun. 1885, š. 2203. Gess. 241; — zahtevanje manjših pristojbin kakor so po tarifi. 26. jan. 1864. š. 591. Gess. 18.

4. Disciplinarni pregrešek je, ako beležnik ob sestavljanju bel. spisa, katerega predmet je zemljišče, poleg knjižnega stanu ne upošteva tudi dejanskih posestnih razmer; beležnik je odgovoren za dotično zamudo po § 157. not. r. 11. febr. 1904. š. 7351. GZ. 1904/341.;

ravnatoko, ako si beležnik v pravnem, če tudi v svoji stvari sklenjenem poslu, nakloni neprimerno visoke koristi, vodeče k gospodarskemu oškodovanju sopogodnika. 5. nov. 1903. š. 17128, GZ. 1904/13.

5. Druge odločbe o disciplinarni oceni beležnikovih dejanj ali opustitev glej posebno pri §§ 2, 5, 31, 33, 34, 40, 55, 88, 117, 154, 155.

Beležniške kandidate, vmeščene za beležniške podstave,²⁾ moreta zaradi ustrahovalnega³⁾ prestopka zadeti kazni sub a) in b) zaznamenovani, ter tudi kaznen odprave s podstavila, poslednja s to močjo, da kandidat podstavila, s katerega mu je odstopiti, novič ne more nikjer prevzeti, dokler leto ne mine.

Globa⁴⁾ se more prisoditi ob enem tudi s kaznijo odstave, oziroma odprave s podstavila.⁵⁾

¹⁾ T.: odstavitev (Suspension). — ²⁾ T.: namestnike — ³⁾ Gl. op. 1. pri § 157. — ⁴⁾ T.: denarna globa (Geldbusse).

⁵⁾ Zakon 2. aprila 1885., dz. 34., § 1.: Globe, katere se kot disciplinarne kazni prisojajo beležnikom in beležničkim podstavom po § 158. bel. reda od 25. jul. 1871., dz. 75., pripadajo penzijskemu zavodu avstrijskega društva beležnikov na Dunaju. — Dokler vendar obstoji družba za beležniške vdove in sirote v kraljevini češki, pripadajo tej družbi globe, katere so kot disciplinarne kazni nalagajo beležnikom na Češkem. — Ukaz ministrstva za pravosodje od 12. aprila 1885, dz. 35.:

V izvršitev zak. od 2. aprila 1885. dz. 34., ukazuje ministrstvo pravosodja naslednje:

1. V disciplinarnem razsodilu, s katerim se beležniku ali beležniškemu podstavu prisoja kaka globa, treba je povedati, komu pripada globa.

2. Više deželno sodišče naj precej, čim se upravo-krepi disciplinarno razsodilo, izrekuječe neko globo, priobči izpisek iz disciplinarnega razsodila onemu sodišču prve stopinje, katerega dolžnost je po § 163 beležniškega reda, izvršilo opraviti in nadzirati.

3. Sodišče prve stopinje naj reče obsojencu, da globo v štirinajstih dneh položi pri sodišču, ker bi se sicer posilno poterjalo.

§ 158. 1. V izterjanje beležniku naloženih denarnih glob moči je seči z izvršbo tudi na beležniško kavcijo. 7. maja 1890. š. 9541. Zb. 13275.

4. Ako ta poziv brez uspeha ostane, naj sodišče prve stopinje globo poterja po predpisih o izterjavanju glob v kazenskem postopku.

5. Iznos globe naj sodišče prve stopinje odpravi onemu penzijskemu zavodu, kateremu se je izreklo, da globa pripada.

§ 159. Treba da ustrahovalno sodišče odmeri kazen po tem, kolikoršna je prestopljena dolžnost ali preteča kvara. Posebno mu je gledati premišljenosti, mere neskrbnosti, vdejstvanja,¹⁾ katero prestopljena dolžnost more imeti do moči izdelanih beležniških listin in do poznejše zaupnosti k beležniku, ter tudi na to, če so beležnika morebiti že prej niže kazni zadele brez uspeha.

Ustrahovalno sodišče manjše kazni nego 25 gld. globe zlasti ne more tedaj prisoditi, kadar je ustrahovalni pregrešek zoper kakega tistih predpisov tega zakona, katerih se je zato držati, ker sicer beležniška listina izgubi javnolistinsko krepost, ali kadar beležnik potrdi v beležniški listini, da se je kako dejanje vršilo v pričo njega, če tudi se v pričo njega nikakor ni godilo.

Ako je beležnik zaračunil više pristojbine nego po cenovniku, ter se ne more opravičiti z nikakoršno izgovorljivo pomoto, ni mu prisoditi manjše kazni nego štirikrat tolikšno globo, kolikor je preveč zahteval, a če je to storil že večkrat, ne manjše nego osemkrat tolikšno, kolikor je preveč zahteval.

¹⁾ T.: vpliv, vplivanje (Einfluss).

§ 159. 1. Denarne globe 500 gold. ni prisoditi niti v primeru § 159. zadnji odst. not. r. 5. avg. 1880. š. 1510 Gess. 161.

§ 160. Ustrahovalne kazni više deželno sodišče, v katerega okolišu uradno stoluje krivičeni ¹⁾ beležnik, prisoja, prej postopavši po tem zakonu ter poslušavši višega državnega pravdnika.

¹⁾ = obdolženi (angeschuldigte).

§ 161. O sestavi ustrahovalnega starešinstva (senata) in o ustrahovalnem postopanju veljajo po svojem zmislu predpisi, kateri so z zakonom od 21. maja 1868, dz. 46 o sodnih uradnikov ustrahovalnem preiskovanju v §§ 9—26 in 39—41 ukazani postopanju v prvi in v drugi stopinji, kolikor v naslednjih paragrafihi ni posebnih določil.

§ 162. S pritrditvijo višega državnega pravdnika more ustrahovalno sodišče, obdolženca poprej ne dovprašavši ter ne ukrenivši nikakoršnega posebnega sklepa o pričetku ustrahovalne preiskave,

§ 160. 1. Disciplin. pregreški beležnikov in njih namestnikov ne zastarajo. 28. febr. 1879. š. 12205. Gess. 140.

2. Moč disciplin. senata viš. dež. sodišča ne jenja z odreko beležništvu, oziroma z izstopom iz vrste kandidatov. 19. jan. 1888. š. 8590 neobjavljeno. (2. okt. 1872. š. 9108. Gess. 42).

3. Glej o. pri § 153.

§ 161. 1. V disciplin. postopanju ne velja obtožbeno načelo. 16. marca 1899. š. 14641. GZ. 1899/28.

2. Sodba civilnega sodišča ne more biti edini temelj disciplinarnemu razsodilu. 23. aprila 1896. š. 2432. GZ. 1901/48.

3. Dopolnitve k vzklicnim izvodom v disciplin. postopanju je podati v 8. dneh po vročitvi razsodila 7. maja 1879, š. 3225. Gess. 141.

4. Obnova disciplin. postopanja proti notarjem je dopustna; tu se uporabljata §§ 30 in 35. zak. od 21. maja 1868. dz. 46. — 10. aprila 1885. š. 245. Gess. 240.

5. Glej o. 3. pri § 155.

takoj prirediti ustno razpravo in krivičenega ¹⁾ beležnika neposredno pozvati nanjo.

Beležniku na to naredbo pritožbe ni.

¹⁾ = obdolženega.

§ 163. Vsak sklep o pričetku ustrahovalne preiskave ter vsako oprostilno ali obsodilno ustrahovalno razsodbo,¹⁾ kadar v pravno moč stopi, treba priznati k beležniški zbornici.

Ako razsodba ¹⁾ izreka odstavo ali odpravo od uradovanja, treba da se razglasi tudi z uradnimi deželnimi novinami ter naznani sodiščem, zaznamenanim v § 16.

Odpravo od uradovanja treba vrhu tega naznani pravosodnemu ministru.

Priredba, da se prisojena kazen izvrši, in pazka nad izvršilom pristoji prvostopinjskemu sodišču,²⁾ v katerega okolišu beležnik uradno stoluje.

Kazen odstave ali odprave z uradovanja stopi v moč od tistega dneva dalje, ko se beležniku vroči izvršilni ukaz ali taka razsodba,¹⁾ o kateri se ni moči dalje pritožiti. Sodišče, kateremu se izvršilo naroči, naj samo ali po sodniku uradni pečat beležniku vzame in beležniški zbornici da v hrambo (§ 42.).

¹⁾ T.: razsodilo (Erkenntnis). — ²⁾ Prav: prvostop. zbornemu sodišču.

§ 164. Po triletnem brezmadežnem vedenju more beležnik prositi, da se mu izbriše vsaka redovna kazen, vpisana v beležniški znamenik

§ 164. V vpisniku se smejo izbrisati samo kazni zaradi nereda in ukori, ne pa hujše disciplinarne kazni.
7. jul. 1891 š. 7316 NZ. 1891/35.

ali vanj zaznamenovani pismeni ukor. Rzsodba¹⁾ o tem pristoji beležniški zbornici in oziroma ustrahovalnemu sodišču.

¹⁾ T.: odločba.

§ 165. Odstavo z uradovanja za tedaj¹⁾ naj ustrahovalno sodišče ukrene:

- a) kadar se beležnik v zapor dene, dokler teče redna kazenska pravda;
- b) kadar brani kak resen pomislek, da bi med ustrahovalno preiskavo ali kazensko pravdo še dalje uradoval;
- c) kadar se njegova založnina pokaže zelo okršena § 27);
- d) kadar beležnika zadene konkurz, ali kadar iz drugih vzrokov izgubi samovoljno upravljanje z imovino.

Ako je ob teh slučajih odkladati pogibeljno (nevarno), more prvostopinjsko sodišče,²⁾ v katerega okolišu beležnik uradno stoluje, prirediti časno odstavo; a treba da jo naznani ob enem ustrahovalnemu sodišču, kateremu je odstavo nemudoma ali potrditi ali ovreči.

¹⁾ = začasno (mittlerweile). — ²⁾ Prav: prvostop. zborni sodišče.

§ 166. Na ustrahovalnega sodišča sklep, s katerim se prisodi časna odstava, svobodno je beležniku, a na sklep, s katerim se odstava odvrne, svobodno višemu državnemu pravdniku pritožiti se k vrhovnemu¹⁾ sodišču.

Take pritožbe je vpolagati v osmih dnevih po priznanilu¹⁾ sklepa ter nemajo ustavljajoče moči.

Izvršilo časne odstave se godi tako, kakor ustanavlja § 163.

1) T.: najvišemu. — 2) T.: obvestilu.

§ 167. Ako razvidi ustrahovalno sodišče, da se more ustrahovalni pregrešek, katerega se beležnik dolži, tudi kaznovati po občnem kazenskem zakonu, naj naznani nadstojnemu 1) kazenskemu sodišču.

Dokler preiskava pri kazenskem sodišču teče, ne sme zaradi istega dejanja teči zoper beležnika tudi ustrahovalno postopanje.

Kazenskim sodiščem je dolžnost, kadar koli se kakemu beležniku preiskava prične ali ga zapor zadene, to naznaniti beležniški zbornici in višemu deželnemu sodišču, a kadar kazensko postopanje mine, tem oblastvom podati prepis tiste razsodbe, 2) s katero se je postopanje dokončalo.

Enako priznanilo 3) je podati beležniški zbornici, ako se je kazensko postopanje godilo z beležniškim kandidatom.

1) T.: pristojnemu. — 2) T.: odločbe (Entscheidung).
— 3) Gl. op. 2) pri § 166.

§ 168. Če beležniške zbornice prvosednik zve, da beležnika nad 14 dni brez privolitve v svojem uradnem kraju ni, naj naznani nadstojnemu 1) ustrahovalnemu sodišču.

1) Gl. op. 1) pri § 167.

§ 169. Kadar kak beležnik zaradi telesnih ali dušnih slabosti 1) bode stalno nesposoben opravljati službo, naj mu beležniška zbornica, a kadar ona dolžnosti ne stori, tedaj prvosednik

§ 167. Glej o. 2. pri § 157.

prvostopinjskega sodišča²⁾ v zborničnem sedežu, naloži, da iz beležniške službe stopi v roku primerno ustanovljenem.

Ako beležnik temu naložilu ne ustreže, naj beležniška zbornica, oziroma sodni prvosednik naznani višemu deželnemu sodišču.

Višemu deželnemu sodišču je delati po zmislú §§ 52—54 tistega zakona, ki je o ustrahovalnem postopanju s sodnimi uradniki, ter izreči sodbo, da je uradovanje beležniku minolo.

¹⁾ = hib, napak (Gebrechen), h. mana. — ²⁾ Prav: prvostop. zbornega sodišča. — ³⁾ Prav: zbornega sodišča prvosednik.

§ 170. Troške uradnih opravil o nadzоровanju in o ustrahovalni oblasti plačuje država, kolikor ta opravila spadajo sodiščem v področje, a beležniška zbornica, kolikor spadajo v njeno področje.

Ako te vrste uradna opravila dokažo, da je beležnik res kriv, naj on povrne troške, kar se jih je narastlo.

Kjer beležniške zbornice posle izvršuje sodišče (§ 132), tam država temu sodišču zalaga tudi tiste troške, kar jih ima, ko nadzorno in

§ 169. 1. Beležniku ni pritožbe proti zdravniški preiskavi, ki jo je odredil predsednik zbornega sodišča I. stopinje vsled mudnosti beležniške zbornice. 24. sept. 1896 š. 8089 GZ. 1897/47.

2. Odredbe in odločbe, ki so izdati temeljem § 169. not. r. spadajo v delokrog nadsodnega disciplin. senata. 24. sept. 1896 š. 8089 GZ. 1897/47.

3. Beležništvo radi duševne bolezni pod skrbnika dejanega beležnika mine takoj, ne da bi se postopalo po § 169. not. r. 18. aprila 1883 š. 4548. Gess. 209.

ustrahovalno uraduje, beležniške zbornice področje opravlja.

Kedor troške zalaga¹⁾, temu naposled tudi ostanejo, ako se beležniku ne dokaže krivica,²⁾ ali ako jih ni izterjati.³⁾

¹⁾ = predujme (h. predujmice) daje (vorschiesst). — ²⁾ T.: krivda (Verschulden). — ³⁾ V veljavnosti ostanejo predpisi o sodelovanju sodišč v stvareh notarstva. (jn. čl. VIII. š. 6.)

XI. Poglavje.

Beležniške pristojbine.

§ 171. Beležniki smejo od svojih uradnih opravil pristojbine jemati samo po določenih, katera so v pridejanem cenovniku (tarifi).

Prepovedane ter neveljavne so pogodbe o viši meri pristojbin, nego jo ustanavlja cenovnik.

Samo kadar se stvar suče o poslih, ki so ne navadno obsežni, vrlo težavni ali ki nakladajo posebno odgovornost ter jim je treba zelo obšir-

§ 171. 1. Dohodki iz beležnikovega uradovanja se ne dajo izvršbeno sekvestrirati. 26. jun. 1883. š. 7745 Zb. 9495.

2. Zahtevanje manjših pristojbin, kakor so po tarifi, ni disciplinarno kaznjivo. 26. jan. 1864 š. 591 Gess. 18.

3. Disciplinarni pregrešek je javna ponudba, da se beležniški posli preskrbujejo za nizko nagrado. 28. jun. 1898 š. 7722 GZ. 1898/42.

4. § 171. odst. 3. not. r. ustanavlja pogoje zaračunjanju viših kakor cenovniških pristojbin alternativno, ne kumulativno, en sam pogoj § 171. odst. 3. not. r. zadostuje v zaračunjanje viših pristojbin. 17. maja 1906 š. 3563 Not. Z. 1906/241 GZ. 1906/37—39.

nega pripravljanja, ali kateri vzemo neprimerno obilo časa, more beležnik, izrekoma povedavši vzroke, zakaj bi pristojbina po cenovniku ne bila dovolj, zahtevati višo, svojemu nenavadnemu delu ustrezajočo pristojbino, katero je, ako se z lepa ne dogovori, s sodnim ustanovilom ukreniti.¹⁾

¹⁾ = ustanoviti (feststellen).

§ 172. Če je kaka beležniška listina izdelana o dveh ali o več, med saboj zvezanih pravnih opravilih, sme se pristojbino zahtevati samo od enega izmed njih; a odmeriti jo je po tistem cenovniku, semkaj spadajočem postavku, kateri beležniku najbolj ugaja.¹⁾

¹⁾ I. Vavroh misli, da je smeti le enojno pristojbino zahtevati ob notranji zvezi, kadar posamezna pravna opravila nimajo zase obstoja, sicer pa da je računati pristojbino za vsako pravno opravilo zase. (NZ. 1907/320).

§ 173. Od posla, katerega beležnik na zahtevanje kake stranke dela v tistem času, kar ga je od 7. ure zvečer do 8. ure zjutraj, poviša se vsaka pristojbina za polovico nad cenovnikov postavek.

§ 174. Od pričetih uradnih poslov, kateri so brez beležnikove krivde ostali nedovršeni, beležniku pristoji primerna odmena (odškodovanje), katera nikakor ne more sezati do pristojbine, odmerjene dovršenemu uradnemu poslu.

Ako se ni moči z lepa dogovoriti, naj sodno ustanovilo ukrene odmeno.¹⁾

¹⁾ Rp. fin. min. 16. marca 1908 š. 4819. (uk. 1908/114) izvaja, da mora beležnik tudi kadar je sodni komisar in

§ 173. 1. Glej o. 2. pri § 31.

predloži spise sodišču z izrecnim zahtevkom, naj se mu troški prisodijo, dotične predložne pole kolkovati po 1 K, tudi, kadar je tak zahtevek na zapuščinskem zapisniku samem; ako so ob takem slučaju troški navedeni na posebnih polah, so le-te kolkovati za priloge (po 30 h). Po rečenem bi pol ne bilo kolkovati, ako ob predlogu ni stavljen izrecen zahtevek za prisodbo pristojbin. (Glej kritiko o neumestnosti tega razpisa v NZ. 1908/141).

§ 175. V plačilo pristojbin so za poroka, če ni o tem kakega posebnega dogovora, vsi tisti, kateri so uradno opravilo zahtevali ali se v njem zaradi česa pogodili, in to vsi za enega, eden za vse.¹⁾

¹⁾ = nerazdelno (zur ungeteilten Hand).

§ 176. Beležnik je upravičen, takoj po dokončanem uradnem opraviilu zahtevati, da se mu plačajo pristojbine.

V zalogo ¹⁾ tistih gotovinskih izplačil, kar jih je vedeti da bodo, more beležnik tudi pred začetim uradnim opraviilom zahtevati, da mu stranka takoj tedaj naprej odšteje primerno vsoto.

Beležniku je dolžnost, odpravke, izpiske, prepise, svedočbe in svedočila stoprv (še le) izdajati, kadar so pristojbine že plačane.

¹⁾ = v pokritje (Zur Deckung).

§ 177. Namesto beležnika vmeščeni podstav ¹⁾ je upravičen, pristojbine od stranke jemati ne samo od uradnih poslov, kar jih sam opravlja, nego tudi od onih odpravkov, izpiskov, prepisov, svedočeb

§ 176. 1. Beležnik mora prepis beležniškega spisa predložiti v odmero pristojbine, če se mu je bila beležniška pristojbina plačala ali ne. Upr. s. o. 22. sept. 1891 š. 3857 Budw. 6119.

in svedočil,²⁾ kar jih daje iz zapisov³⁾ tistega beležnika, katerega nadomešča.

Ako je podstav vmeščen za odstavljenega⁴⁾ beležnika, ta ne sme imeti deleža od pristojbin, katere podstav dobiva. Dogovor o tem ni veljaven.

¹⁾ = namestnik (Substitut). — ²⁾ T.: posvedočeb (Beurkundungen). — ³⁾ = spisov (Akten). — ⁴⁾ = suspendiranega.

§ 178. Treba da beležnik zaračunjene pristojbine najpoprej zabeleži na beležniške listine prvopis, ki ostane med njegovimi spisi, in potem na stranki izdavani odpravek, poverjeni prepis, svedočilo ali svedočbo, ter da prejem potrdi na prvopisu,¹⁾ in ako se zahteva, tudi na izdavani beležniški listini.

Kadar stranka hoče, izda ji beležnik ob njenih stroških poseben pristojbinski znamenik, na katerem je, kadar se plačilo prejme, potrditi, da je res prejeto.

¹⁾ = izvirniku.

§ 179. Če se stranka protivi pristojbinam, kakor si jih beležnik odmeri, in beležniška zbor-

§ 178. 1. Beležnik nima retencijske pravice do spisov, vročenih mu od stranke, ker mu le-ta ne plača zastopniških troškov. 31. dec. 1879 š. 14256 Zb. 7713.

§ 179. 1. Zadostuje navadno upiranje stranke, da bi plačala beležniške pristojbine. 11. aprila 1878 š. 3877 Gess. 117.

2. Predpis § 179 not. r. se tiče le pravih beležniških pristojbin beležnikov in njih zaslužka za sestavljanje zasebnih listin, ne tudi zaslužka za izdelavo vlog. 7. nov. 1876 š. 13228 Zb. 6276.

3. Glej o. 11. pri § 5. in o. 9. k op. ⁵⁾ § 5.

nica brez uspeha to stvar z lepa uravnava, ali če stranka tega uravnala¹⁾ iskati neče, naj, ako beležnik ali stranka uprosi, prvostopinjsko sodišče²⁾ v zborničnem sedežu pristojbine ustanovi, poprej doprašavši tudi ono stranko, ter vsakakor zvedevši beležniške zbornice mnenje (§§ 171, 174).

Poprime se li stranka pritožbe proti sodnemu izreku, ta pritožba samo tedaj ovira izterjati pristojbino, kakoršno je ustanovilo sodišče, kadar jo stranka sodišču založi.³⁾

¹⁾ = posredovanja (Vermittlung). — ²⁾ Prav: prvost. zborni sodišče. — ³⁾ T.: položi.

§ 180. Beležnikove pristojbine, kar jih ustanovi sodišče, terjajo se po tistih predpisih, kateri veljajo o terjanju pristojbin, plačevanih za sodne uradne posle.

§ 181. Od beležniške listine, katera je iz napake v obliki ali sicer iz beležnikove krivde neveljavna, od odpravkov, izpiskov, prepisov, svedočeb in svedočil, ki iz nedostatkov niso za rabo, ni plačevati nič pristojbin, ter zahtevati se more vračilo, ako so že plačane.

§ 182. Beležnik, kateri večjo pristojbino postavi nego je določena v pridejanem cenovniku, naj udeležencem povrne, kolikor je vzel preveč, in vrhu tega je postopati z njim po X. poglavja predpisih.

§ 183. Pravosodni minister ima oblast, da vsled nasveta beležniške zbornice ali njo doprašavši po razmerah, v kakoršnih je posameznim krajem občilo ali cena, utegne določene postavke

pridejanega cenovnika vse ali nekatere med njimi povečati ali zmanjšati, a ne več nego za 20 odstotkov ustanovljenih pristojbin.

§ 184. Zgornja določila, razen onih, ki so v § 181,¹⁾ po svojem zmislu veljajo tudi o plači, katera beležniku pristoji od sestavljanja zasebnih (privatnih) listin.

Beležniku je tudi ob tem slučaju dolžnost, da zahtevane pristojbine zabeleži na listine izdavane strankam, ter da to podpisuje. A ne sme ob taki priliki niti pristaviti, da je beležnik, niti ne naudariti uradnega pečata.

¹⁾ Ta številka je pomotna v izvirniku in v prevodih; biti mora 180.

§ 184. 1. a) Beležnik, kateremu je kakor sodnemu komisarju izročena zapuščinska razprava, ni upravičen, da bi dedičem delal vloge in jih podajal sodiščem.

b) Kadar je sodni komisar, ne sme strankam računati nikakoršnih pristojbin, temuč mora sodiščem prepustiti njih odmero in izterjanje. 5. nov. 1903 š. 17128 GZ. 1904/13.

Dodatek.

Beležniški cenovnik (tarifa).

§ 1. Beležniške pristojbine so:

- I. Poslarina (plačilo od posla),¹⁾ ali po vrednosti, kakoršne je stvar, ali po ustanovljeni ceni;
- II. časarina;²⁾
- III. oddaljarina in potarina;³⁾
- IV. pisarina.

¹⁾ adv. tar.: opravilna nagrada. — ²⁾ adv. tar.: pristojbina za zamudo časa. — ³⁾ adv. tar.: razdaljne pristojbine in potni troški.

I. Poslarina ali po vrednosti, kakoršne je stvar, ali po ustanovljeni ceni.¹⁾

§ 2. Poslarino po vrednosti je beležniškim listinam, v katerih se vrednost stvari z določeno številko ali pripoveduje ali določiti da iz podanih navedkov, razmerjati po teh razredih:

1. Razred. Od predevanja lastnine, od delitev, od pogodeb o mezdi, najmu ali zakupu, od

§ 1. 1. Kadar pristojbinski cenovnik za beležnike, ko so sodni komisarji, nima predpisa o zaslužku, pripadajočemu za sodnega komisarja, tedaj se imajo zmislooma uporabljati predpisi beležniškega cenovnika. 14. nov. 1905 š. 17485 NZ. 1905/50.

pogodeb o dosmrtnih dohodkih, od društvenih in darovnih ter tudi od dvostranskih pogodeb sploh in od zadnjevoljskih naredeb, kolikor ni o tem izimka v naslednjih določilih,

ob vrednosti ²⁾ do	400 K	po	.	.	.	.	2 K
»	»	nad	400 »	do	1000 K	po	4 »
»	»	»	1000 »	»	2000 »	»	6 »
»	»	»	2000 »	»	4000 »	»	8 »
»	»	»	4000 »	»	10000 »	»	10 »

Ob vrednosti nad 10000 K se pristojbina odmerja tudi na 10 K, katerim se potem pridene po 1 K od vsakih 2000 K, kar je nad 10000 K vrednosti; a nikoli ne sme pristojbine biti nad 1000 K.

¹⁾ = vsoti (Betrag). — ²⁾ V cenovnik se je vzela kronska vrednost mesto avstrijske.

§ 3. 2. R a z r e d. Od dolžnih pisem (zadolžnic) in drugih dolžnih izrecil z dovolitvijo vpisa v zemljiško knjigo ali brez nje ali z ukonom pod takoj izvršno eksekucijo ali brez njega; od cesij, če dolžnik pripozna dolg ali ne, ali če se ukloni pod takoj izvršno eksekucijo ali ne, če odstopi ali ne kako prednost, ali če se prednosti odreče ali ne; od uravnil (poravnav, nagodeb) o novčni vsoti, od izrecil o zastavljanju, poroštvu, založnini, (kavciji), namenilnih pismih in asignacijah, ter naposled od vsake beležniške listine o enostranskih izrecilih svoje volje, kar jih ne spada pod kako drugo določilo tega zakona:

ob vrednosti do	600 K	po	.	.	.	.	2 K
»	»	nad	600 »	do	1600 K	po	4 »
»	»	»	1600 »	»	4000 »	»	6 »
»	»	»	4000 »	»	10000 »	»	8 »

Ob vrednosti nad 10000 K se pristojbina odmerja tudi na 8 K, katerim se potem pridene po 50 h od vsakih 2000 K, kar je nad 10000 K vrednosti; a nikoli ne sme pristojbine biti nad 100 K.

§ 4. 3. Razred. Od plačilnic (pobotnic) z dovolitvijo izbrisila iz javnih knjig ali brez nje je polovico pristojbine, kakoršna je določena v 2. razredu, a nikoli ne izpod 2 K ter nikoli nad 40 K.

§ 5. Kadar beležnik ob poslih, zaznamenanih v §§ 2—4, listine ne izdeluje, nego edino sestavlja beležniški zapis (spis) po § 54 beležniškega redu, tedaj sme jemati samo polovico pristojbine, ustanovljene v §§ 2—4. A poslarine naj ne bode izpod 2 K.

§ 6. Zlatim in srebrnim novcem ter vrednostnim, na borzi zaznamenanim papirjem se vrednost določa po tistem kurzu, kakoršen je na borzi bil prej ta dan, predno se je posel dovršil. Kadar se posli vrše o dajatvah, katere se ponavljajo, n. pr. o dohodkovnih (rentnih), zakupnih in najemnih pogodbah, tedaj je ob neprestanih dajatvah jemati dvajseterico, ob dosmrtnih ali na nedoločeno dobo postavljenih deseterico letne vsote, a ob dajatvah na določeno dobo postavljenih jemati je celokupno vsoto dajatev, vendar nikakor ne več nego deseterico letne vsote.

Ob pogodbah o méni je pristojbino odmerjati od polovice vkupne vrednosti vseh stvari, kar jih je v méni, ob delitvah imovine od vse vrednosti deljene imovine brez ozira na dolgove.

§ 7. 4. Razred. Od protestov o menicah in od protestov o trgovinskih papirjih:

ob vrednosti do	400 K	po	2 K
»	»	nad 400 » do 2000 K	po 4 »
»	»	» 2000 » » 8000 »	» 6 »
»	»	» 8000 »	» 8 »

vrhu tega od vsakega pokazanega (vsake prezentacije) zasilnega nadpisa po 80 h.

§ 8. 5. Razred. Od prevzetih novcev in vrednostnih papirjev, da se potem oddade komu drugemu ali založe oblastvom, naj se od hrambe ob vrednosti do 2000 K plača po $\frac{1}{4}$ odstotka, a nikoli ne izpod 2 K. Ob vrednosti nad 2000 K je od vrednosti, kar je bode nad 2000 K, plačati še po $\frac{1}{20}$ odstotkov.¹⁾

Vrhu tega je od sestavljanja zapisnika in dane prejemnice plačevati po 2 K, od prevzete stvari preizročevanja odločenemu prejemniku ali od pošiljanja (vračila) pokladatelju po 2 K, od preskrbila, da se založi (položi) oblastvom po 2 K, ako je do 2000 K vsote; a če je več, treba česarino plačati.

¹⁾ Od vrednosti nad 2000 K bi bilo torej plačati $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{20}$ % (Notariatszeitung 1907/272, Ö. Richterzeitung 1906/10).

§ 9. Poslarina po ustanovljeni ceni (vsoti) se odmerja:

- a) od izdelane pooblastnice, svedočbe same na sebi, od izrecila, v katerem je samo pritrditev k vpisu ali izbrisu v javnih knjigah ali samo odstop kake prednosti, ali da se kedo te prednosti odreka, ali potrdilo o izpolnjenih obvezljivostih brez naznačene cene, po 2 K — h

- b) od potrdila, da se ujemajo prepisi (vidimiranje), katerih ni nad dve stranici (stranica po 25 vrst), po 60 h, od vsake naslednje stranice po — K 20 h

Ako je po več vrst, potem ako so izkazki številek, od obeh prvih stranic po 1 » — »
od vsake naslednje po — » 30 »

- c) od danega svedočila, da je prav izvršen kak prelog (prevod), katerega ni nad dve stranici, po 2 » — »
od vsake naslednje stranice po — » 80 »

Določilo sub lit. b) ustanovljeno o številu vrst velja tudi ob tem slučaju. Kadar imajo stranice po več vrst nego je tam določeno, plačevati je po 2 K 80 h, oziroma po 1 K pristojbine;

- d) od poverila podpisa je plačevati:
I. ako stvar, o kateri govori spis, ne dosega 200 K vrednosti, po — » 60 »
II. ako ta vrednost 200 K dosega, ali ako ni razvidna:
1. na vknjižljivi listini po 1 » 20 »
2. ob drugih slučajih po 2 » — »

Od slučaja ad II, 2. je družinčetom in osebam na korist, o katerih se dokaže, da žive ob dnini ali tednini, ta izimek, da od poverila podpisa plačujejo samo po — K 60 h

Če je poveriti podpis dveh ali več oseb, katere ob enem pridejo k beležniku, plačati je od drugega in potem od vsakega podpisa dalje samo polovico one pristojbine, kolikor bi plačala oseba, katere podpis je poverjati, ako bi se poverjal samo njen podpis.

Ob slučaju ad II, 1. ne sme pristojbine od poverila, če tudi se poverja po več podpisov, biti nikoli več, nego bi po tem cenovniku bilo pristojbine od listine, na kateri se podpisi poverjajo;

e)	od svedočila o dnevu, mesecu in letu, katerega se kaka listina pokaže, po	1 K — h
f)	od izdelane svedočbe, da kak človek živi, po	2 » — »
g)	od sestavljanja kakega izrecila, katero je priznaniti, s priznanilom tega izrecila in s svedočilom vred, danim stranki, katera ga je prosila, po	6 » — »
	od svedočila danega oni (nasprotni) stranki, ter od vsakega drugič danega svedočila, po . .	2 » — »
h)	od sestavljenega zapisnika o izročilu na ostavo (hranitev) z dano prejemnico vred, in od hrambe na ostavo danih listin, vsega vkupe po	3 » — »

- od oddavanja listin, na ostavo izročenih, z narejenim posebnim oddajalnim zapisnikom, po . . . 2 K — h
- od oddavanja listine, na ostavo izročene, brez posebnega oddajalnega zapisnika, po . . . 1 » — »
- i) od privolitve v pregledovanje kakega beležniškega zapisa (spisa, Urkunde) po . . . 1 » — »
- od vsake pole beležniške, na zahtevanje kake stranke prečitane listine, hranjene pri beležniku, po — » 40 »
- k) od potrdila, da kaka beležniška listina res biva, po . . . 1 » — »
- l) od osebnega preizročila kake listine sodišču, posebno od preizročila zadnjevoljske, med beležnikovimi spisi hranjene naredbi, po . . . 3 » — »
- m) od poslatve kake listine stranki ali oblastvu, ali od oznanila, da se kaki listini odmeri pristojbina, ki jo je od nje plačati, po . . . 1 » — »
- n) od golega pismenega priznanila stranki o kakem uradnem poslu, po . . . — » 40 »
- o) od sestavljanja zapisnika (§ 73) o zadnjevoljski naredbi, beležniku zaprto izročeni, po . . . 8 » — »

II. Časarina.

§ 10. Časarina se jemlje po meri tistega časa, kar ga je treba uradnemu opraviilu, in to namesto poslarine od one vrste listin, v katerih

ni vrednosti nič povedane ali nič navedkov, da bi se dala iz njih določiti, in katere niso v nobenem izmed poprejšnjih cenovnikovih postavkov, dalje od vseh svedočil o dejanjih, in siceršnjih beležniških uradnih poslov, kateri ne spadajo pod druge odstavke tega cenovnika. Plačuje se je od prve, če tudi stoprv začete ure po 4 K, od vsake naslednje, če tudi stoprv začete pol ure po 2 K.

Od odpravka katerega tistih svedočil, kar je zaznamenovanih v §§ 87 in 88 bel. r., dajati je vrhu tega po 2 K trdne pristojbine poleg pisarine (§ 17 v cenovniku.)

§ 11. Ako se k uradnemu opraviu beleževat prizove drugi beležnik, sme zahtevati samo časarino, a nikdar ne po več nego prvi beležnik dobode pristojbine.

§ 12. Od izdelovanja zadnjevoljskih naredeb, podaritev, dedniških (dedinskih) in ženitevskih pogodeb, v katerih nič ni povedana imovinska številka ali se ne da nič dognati, moči je dvojno časarino zahtevati.

§ 13. V čas, porabljen k opraviu, ne šteje se edino tisti čas, kolikor ga je treba, da se listina spiše, nego tudi tisti, kar se ga pred svedočilom potrebuje z udeleženci v razgovorih, pripravljajočih listino, kar ga vzemo beležnikova pričetna dela, ko udeležencev ni pri njem, in ob poslih zunaj beležnikovega uradnega prostorišča, kar ga vzame hoja v tisti kraj, kjer je razprava in iz tega kraja nazaj.

III. Oddaljarina in potarina.

§ 14. Kadar se na zahtevanje kake stranke zunaj beležnikove pisarnice vrši uraden posel,

kateri ni že sam na sebi tak, da bi ga bilo treba zunaj opravljati, dati je beležniku od takega uradnega posla poleg cenovniške pristojbine še po 2 K oddaljarine; a kadar se uradni posel vrši zunaj kraja, v katerem on uradno stoluje, tedaj mu namesto oddaljarine pristoji časarina od tistega časa, kar ga tja in sem potrebno zahodi.¹⁾

Od sestavljanja protestov o menicah in trgovskih papirjih ter od priznanjevanja izrecil more beležnik, če te spise zdeluje zunaj kraja svojega uradnega sedeža, časarino zahtevati po zgornjih določilih.

¹⁾ Po tem poslednjem odstavku in ne po 2 K od kosa je računati tudi pristojbino in porazdeliti jo primerno na posamezna poslovanja ob prostovoljnih uradnih dneh beležnikovih (Notariatszeitung) 1907/321).

§ 15. Beležniku dalje, kadar po uradnem pravilu ide ven iz okrožja tistega kraja, kjer uradno stoluje, pristoji povračilo za voz z dvema konjema, ako mu voza ne da sama stranka, poleg mostarine; a če more iti po železnici ali paroplovniku, povračilo vozarine v prvem razredu. Enako mu po glavnih mestih pristoji povračilo za voz z dvema konjema, kadar po uradnem poslu ide iz mesta v predmestje ali iz predmestnega okraja v drug predmesten okraj ali v mesto.

Kadar se oddalji čez avstrijsko miljo,¹⁾ pristoji mu tudi povračilo (oskrbnega) troška, njegovemu stanu primernega, ako opravilo trpi čez pol dneva.

¹⁾ Sedaj oddaljenje čez 7,5 km (min. u. 28. jun. 1876., dz. 97.).

§ 16. Pristojbin, ustanovljenih v §§ 14 in 15, ni zahtevati, kadar uradno opravilo v takem kraju, koder je beležnik dolžnost prevzel rokavno (perijodično) se ustavljati, teče ob takem ustavljanju ali v takem kraju, kamor je umeščen za podstava (namestnika, substituta).

IV. Pisarina.

§ 17. Pisarine je po 20 h od vsake stranice, katera nima čez 25 vrst; ob večjem obsežku in računih, tabelarskih ali takih razkazilih, v katerih so največ številke, od vsake stranice po 40 h.

Pričeta stranica se šteje za polno.

§ 18. Ni od protestov o menicah in trgovskih papirjih, ni od poverilnega dostavka, da se prepisi zlagajo z izvirnimi listinami (od vidimiranja) in da so podpisi pristni, ni od potrjevanja prelogov (prevodov), ni od zapisnikov, sestavljenih v dajanje kakega svedočila, ni od črtežev, katere se beležniku treba zdi osnovati, predno zdela prvopis beležniške listine, ni zahtevati pisarine.

§ 19. Od odpravkov je poleg pisarine tudi pristojbino od poverila (vidimiranja) dajati.

§ 20. Zgornja določila tudi tedaj, kadar se beležniku odmerja plača, katera mu pristoji od izdelanih zasebnih listin, veljajo s tem razločkom, da je poslarino ali časarino odmerjati na četrtniže, nego kolikor pristojbine piše cenovnik. A tudi od izdelane zasebne listine ob slučajih §§ 2, 3, 4, 5 in 9, lit. a) ni plačevati izpod 2 K pristojbine.

II.

Uradovanje beležnikov, kadar so sodni komisarji.

A. Določila beležniškega reda od 21. maja 1855. dz. 94.¹⁾ in njemu pridejane tarife, ki so po čl. II. uvodnega zakona k beležniškemu redu od 25. julija 1871. ostala v moči za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in kronovine razun Dalmacije.

1. Služba beležnikov v sodnem komisarstvu.

§ 183. Beležnikom se sme naložiti dolžnost, da kakor sodni komisarji oskrbujejo naslednja opravila:

- a) zapisovanje smrtoznic (zapečatba, zapor) in opravo drugih v zapuščinski razpravi in v sirotinskih stvareh potrebnih dejanj, pri katerih ni treba odločevati sodišču;²⁾
- b) sodne cenitve v spornih in nespornih stvareh;³⁾
- c) sodne prodaje premičnin v spornih in nespornih stvareh;

§ 183. 1. Beležnik ni upravičen, da bi odklonil izročeno mu sodno poslovanje. 28. julija 1885 š. 8149 Zb. 10645.

2. Zapisnik o zapuščinski razpravi ima moč javne listine tudi o priznanju dolga, zapisanega v njem. 29. dec. 1877 š. 12694 Gess. 107.

3. Pregled pristojbinskega izkaza, ki ga je sodišče izročilo beležniku, ni omejiti samo na računsko presojo; njegova naloga je tudi presoja pristojbinske dolžnosti. 28. febr. 1900 š. 2588 Zb. 914.

4. Glej o. 2. pri § 117, 3. pri § 157. not. r.

d) prodaje nepremičnin v nespornih stvareh.

Razun tega se beležnikom sme naročiti pregled varstvenih računov in izdelanje imovinskih delitev.

Beležniki se morajo v vseh teh primerih podpisovati za sodne komisarje in v nespornem postopanju imajo ob prodaji premočnin pravico izdajati oglase.

¹⁾ Slovenski prevod tega reda se nahaja v deželnem zakoniku za Kranjsko l. 1855, seveda jezikovno ni več rabljiv in je tu izpravljen.

²⁾ Zaobljubovanje varhov ne spada med sodnokomisarske pravice beležnikov. (Iz rp. prav. min. 22. avg. 1864 š. 7455 viš. dež. sod. Krakovo).

³⁾ § 24. odst. 2. ir. glej pri op. 3. čl. III. not. r. — § 23. odst. 2. reda za cinitve nepremičnin. 25. jul. 1897 dz. 175.: Je-li izročiti opravo cinitve zavoljo važnosti ali težavnosti primera notarju (§ 24. ir.), določa sodišče.

§ 184. Kadar se beležniku izroči oprava dejanj v zapuščinskih stvareh za posamezne primere ali za kako celo občino ali cel kraj, se mu mora dati pismeno naročilo, v katerem se, opozoreč na že storjeno uradno prisego, opominja k vestnemu izpolnjevanju zakonov.

Imenovanje beležnikov v zapisovanje mrličev (smrtovnic) in v druge zapuščinskorazpravne stvari za cele občine ali kraje se mora primerno razglasiti in skrbeti je, da se beležniku umrši (smrtni slučaj) naznanijo brez odloga.

§ 185. Uporabljajoč beležnike za sodne komisarje je treba paziti i na pospešitev opravil v korist udeležencem i na njih pravično razdelitev tako, da se beležnikom ne izročajo samo brezplačni opravki, ampak tudi odplatni, ki jim mo-

rejo dati primerno plačilo za njih uporabo pri takih opravilih v obče.¹⁾

¹⁾ Vobče ni zakonitega zadržka, da bi se beležniki tudi izven okraja svojega uradnega sedeža, pa v okolihu zbornega sodišča I. stopinje, za kateri so imenovani, ne uporabljali kakor sodni komisarji, vendar samo, ako se s to uporabo namerava in dosega pospešitev opravil strankam na korist, ter da se taka uporaba strinja z opravili, ki jih ima beležnik po svojem poklicu v okraju svojega uradnega sedeža in da tem opravilom ne škoduje. Zato treba začasno doprašati sodno oblastvo tistega okraja, v katerem ima svoj sedež beležnik, ki se hoče v ptujem okraju izven njegovega sedeža postaviti sodnim komisarjem za opravo zapuščinskostvarnih dejanj vse občine ali vsega kraja, je-li taka postavitev izvedljiva z ozirom na ondu potrebno uporabo; postavitev je izvršiti še le, ako se proti njej ne podajo utemeljeni zadržki. (Rp. prav. min. 17. jan. 1857. š. 866. viš. dež. sodišču na Dunaju.)

Predsedstv. rp. viš. dež. sod. v Insbruku od 18. maja 1883. š. 805. pravi, da ima sodišče ob posameznih primerih pretresati, jeli naj sodišče vsled malenkostne imovine in priprostosti opravila samo razpravlja zapuščino ali naj v to poveri beležnika, kar se zgodi posebno, kadar bi troški za izvedbo opravila dediča pri očitnem imetju ne težili občutno.

Isto predsedstvo vелеva v rp. 1. maja 1888. š. 2370. podstojnim sodiščem, naj postopajo najstrožeje proti zakotnim pisacem in c. kr. beležnike uporabljajo za sodne komisarje v vseh slučajih, kjer to pripuščā vrsta (značaj) dotičnega opravila in kadar to stranki ne provzroča znatnih stroškov.

Slično izvaja rp. viš. dež. sod. na Dunaju od 16. marca 1889. š. 2735. — Glej tudi rp. prav. min. od 26. nov. 1904. š. 25601. na drugem mestu tega zvezka.

O davčni dolžnosti beležnikov iz pridobitka pri opravilih sodnega komisarstva glej obvestilo v uk. 1896/242.

§ 186. Beležnik ima pri opravilih, za katera je sodni komisar, izpolnjevati za sodišča veljavne predpise.¹⁾

¹⁾ Ker veljajo določila § 52. pat. od 3. maja 1853. dz. 81. odst. 1—6. tudi za beležnike, kadar so sodni komisarji, zato beležniki v isti stvari obenem ne morejo biti sodni komisarji in pooblaščenici. Beležnik, ki je postavljen sodnim komisarjem, sme torej v isti stvari od udeležencev sprejeti pooblastitev le tedaj, kadar je njegovo sodnokomisarsko uradovanje že končano. Pa tudi v takem primeru mora beležnik sodišču, pred katerim stvar teče, naznati sprejem pooblastila, da je sodišče v stanu, ako treba, postaviti drugega beležnika sodnim komisarjem in provzročiti izvedbo beležniku ostalih ali dopolnitev ali popravo že storjenih činov. (Rp. pr. min. 15. okt. 1855. š. 13933.). Glej o. 10. pri § 5. not. r. Giasom rp. fin. min. 9. oktobra 1884. š. 28863. smejo tudi beležniki, kadar so sodni komisarji, iz operatov zemljarinskega katastra jemati notice proti temu, da se pravilno izkažejo in da se zabeležke tičejo samo predmetov, za katere se sodno naročilo glasi. (U. 23. jul. 1890. š. 13903, uk. š. 35.)

§ 186. 1. Beležnik jamči za primanjkljaj novcev, izročenih mu ob njegovem sodnem komisarstvu, tako, da ga ima nadomestiti, dokler ne dokaže svoje nekrivde. 25. jan. 1887. š. 812. Zb. 11413.

2. Zaradi zapuščinskih novcev, ki jih nima v svojstvu sodn. komisarja, temuč, ker je pooblaščenec dedičev, mu nima sodišče dajati nikakih ukazov. 13. aprila 1887. š. 4131. Zb. 11539, 4. jan. 1887. š. 14566. Zb. 11390.

3. Beležnik se ne more odreči pričevanju o okolnostih, ki jih je opazil za svojega sodnega komisarstva. 1. febr. 1876. š. 1273. Zb. 6012 (21. dec. 1864. š. 9627. Zb. 2712.).

4. Beležnik, tudi kadar je sodni komisar, ni upravičen k zaprosbi na drugo sodišče za pravno pomoč. Odredba prav. min. v Not. Z. 1901/35.

5. Izvršbeni čin, ki ga je opravil beležnik kakor sodni komisar, je ničev, ako je isti beležnik v pravdi zastopal tožnika (nasprotno stranko). 19. aprila 1882. š. 4167 Zb. 9788.

6. Beležnik, ki je pred početkom prodaje prijavil nagodbeni predlog izvršenca, sme opraviti prodajo. 16. maja 1876. š. 5635, Gess. 86.

§ 187. Pozive strankam in vročbe sploh, ki so opraviti, kadar beležniki uradujejo za sodne komisarje, ima preskrbeti, ako oni tako zahtevajo, občinski predstojnik ali sodišče po sodnih slugah.¹⁾

¹⁾ Po zak. 2. okt. 1865. dz. 108 je poštne prosta korespondenca notarjev, kadar so sodni komisarji, s c. k. civilnimi in vojaškimi oblastmi in uradi, z organi, ki so tem enakovrstni, njih predstojniki, izpostavljenimi uradniki in samostojnimi vojaškimi osebami, z dvornimi štabi in njih uradi, s pisarnicami c. k. redov in njih načelniki in z občinskimi uradi (čl. II. od. 14). Ta prostost se pa ne razteza na mestno pošto (čl. IV.). Dopisi so poštne prosti tudi tedaj, kadar so težji kakor je dopustno pri listovni pošti, ako ne vsebujejo drugega kakor dokumente, pisma, račune, spise, zemljevide, načrte, tiskovine, in sicer, ne da bi se napovedala kaka vrednost. (čl. VII.). Dopisi morajo biti poleg označila, da so od sodnega komisarja, zaprti s pečatom in imeti določno oznako pošiljavčevega svojstva in predmeta, vsled česar je prostost poštne upravičena (čl. V.).

7. Ako sodišče zahteva, mu mora predložiti izkaze o delovanju v sodnem komisarstvu. 26. jun. 1878. š. 7146. Gess. 128; na sodišče nima podajati dopisov (Noten), temuč vloge (Eingaben). 24. jul. 1862. š. 4935. Gess. 12.

8. Sodišče mu sme nerednost opaziti (ausstellen), ne pa mu jo očitati (rügen). 19. jul. 1881. š. 8405. Gess. 175.

9. Rekurza nima:

proti napotilom sodišča. 1. jun. 1892. š. 6624. Zb. 14286; proti temu, da se je zapuščinska inventura izročila izvrševalnemu uradniku. 9. okt. 1900. š. 13880. Zb. 1143, NZ. 1900/49; proti sodnemu odloku v stvareh stranek. 15. sept. 1886. š. 10262. NZ. 1888/1;

ker se mu je delo odvzelo, 12. jun. 1901. š. 8513. NZ. 1901/37;

ker se je kako uradovanje odkazalo njegovemu tovarišu. 22. dec. 1887. š. 14185 NZ. 1888/12;

ker se za kak primer ni imenoval komisarjem. 22. jun. 1864. š. 4313. Gess. 19.

§ 188. Zavoljo mudnega ali nezakonitega beležnikovega ravnanja, kadar uraduje za sodnega komisarja, mora sodišče, katero ga je postavilo, ali dano oblast preklicati, ali proti njemu izreči primerne ukore ali denarne kazni, v važnejših primerih pa podati naznanilo višemu deželnemu sodišču, ki ima po okolnostih zoper njega odrediti disciplinarno preiskavo in mu prisoditi umestno kazen, če bi bilo pa treba, celo začasno ali trajno odstavitev z beležniškega urada.

Razun tega je beležnik strankam odgovoren za vsako škodo, katero je povzročil po svoji krivdi.¹⁾

¹⁾ Prim. čl. II. od. 3. uv. zak. k not. r., dalje zak. od 12. jul. 1872. dz. 112., s katerim se, izvršujoč čl. 9. drž. osnovn. zak. od 21. dec. 1867. dz. 144. o sodni oblasti, ureja tožbena pravica strank zaradi pravnih žalitev, storjenih po sodniških uradnikih, kadar uradujejo. O tem glej tudi §§ 600—602 ep.

§ 189. Beležniku je dolžnost pisati o svojih sodnokomisarskih uradovanjih poseben opravljen zapisnik po letnih tečajih. Ta zapisnik imej te-le predelke (rubrike):

- a) tekoče število za beležnikova sodna opravila, katero se ima pisati zase ločeno od števila za beležniška opravila;

§ 188. 1. Okrajni sodnik ima beležnikovo uradovanje nadzorovati le toliko, kolikor le ta opravlja posle sodnega komisarja. 18. aprila 1901, š. 342. GZ. 1901/36.

2. Čl. II. uv. zak. k not. r. ni razveljavil pravice sodišča, da sme proti uradnemu beležniku izreči ukore in denarne kazni. Prememba se tiče le velikih nemarnosti v dolžnosti. 19. nov. 1875 š. 12503. Gess. 75.

- b) datum, t. j. dan, mesec in leto, pri silnih opravilih tudi uro, kedaj je dobil nalog (naročilo) ali priliko za uradno dejanje;
- c) priliko samo, torej ali posebno sodnikov nalog, prošnjo stranke, ali naznanilo n. pr. da je kedo umrl;
- d) oznako tega uradnega dejanja;
- e) povedbo, kedaj se je le-to opravilo in koliko časa je bilo k temu treba;
- f) povedbo, kedaj se je spis predložil sodišču ali dalo poročilo o tem, ali kedaj se je spis izročil stranki;
- g) kakošne opomnje, v kateri predelek treba posebno zapisovati vzroke zakasnitvi, ako bi se primerila. Ako beležniku dajo naloge razna sodišča, mora voditi poseben zapisnik za opravila, ki se zgodijo pri vsakem izmed njih.

§ 190. Spisi beležnika kakor sodnega komisarja se, dokler ostanejo pri beležniku, hranijo po redu pravičnega zapisnika, ločeni od pravih beležniških spisov, in tako, da se denejo skupaj tisti, ki se tičejo enega in istega opravila.

§ 191. Ako se o priliki, ko beležnik uraduje kakor sodni komisar, naredi pravi beležniški spis (zapis), se sicer to omeni v sodnem pravičnem zapisniku in v sodišču danem poročilu, z beležniškim spisom pa se ravna kakor sicer.

§ 192. Ako beležnika prestavijo v drug sodni okraj, ali, ako njegovo uradovanje neha iz kakršnegakoli vzroka, prevzame sodišče njegov

opravilni zapisnik in spise, kar jih je o njegovem sodnem uradovanju.

§ 193. Žalitve in protivnosti proti beležnikom, uradujočim za sodne komisarje, se kaznujejo po splošnih, v bran javnim uradnikom danih kazenskih zakonih.

2. Pristojbinska tarifa.

Pristojbine beležnikov v sodnem komisarstvu.

§ 27. Za zapisek po mrliču (smrtovnico) nima beležnik zahtevati ničesar, kadar popisana (inventirana) vrednost imetja ne dosega 210 K

§ 27. 1. V § 27. določenih pristojbin sodnik ne sme zmanjševati. 4. nov. 1873 š. 10836 Gess. 49.

2. Pristojbina se sme povišati tudi pri tarifiranih uradnih činih ob posebnem trudu in znatni zapuščinski vrednosti. 5. maja 1896 š. 4885 Zb. 15779.

3. Za več prodaj istega imetja, določenih v različnih stvareh istega izvršitelja je moč pristojbino zaračunati samo enkrat. 1. sept. 1886, š. 10384, Zb. 11154.

4. Ako se uradovanje nadaljuje ob več poldnevih, je za vsakega poldneva plačati 3 gld. 15 kr. 11. jul. 1893, š. 8113, Zb. 14765, NZ. 1894/7.

5. Beležniku pripada voznina ob uradovanju tudi v mestu samem, kjer ima svoj sedež. 23. jul. 1890, š. 8392, Zb. 13351. — Za kraje, v katere vodi železnica, ne more zahtevati dvovprežnega voza, temuč le pristojbino za železniško voznino. 8. jan. 1890, š. 122, Zb. 13089 (7. nov. 1876, š. 12809, Zb. 7274.

6. Beležnik, uradujoč izven svojega uradnega sedeža, ne more razun uradovalne pristojbine naračunati tudi prehranilnino in dieto. 2. jan. 1896, š. 15517, Zb. 15667, (2. avg. 1881, š. 8870, Zb. 8462.

7. Pristojbine za inventuro, cenitev in razpravo zapuščine ni odmerjati po taksi, temveč po § 28. 30. marca 1887, š. 2316, Zb. 11520.

(100 gld. konv. kova), ako se zapissek napravi v kraju, kjer je v obče odbran k zapisovanju za mrliče.¹⁾

V drugih primerih, kakor tudi za napravo zapuščinskega popisa (inventarja), za vcenitev ali dražbo (prodajo), mu pripada, ako opravilo s potovanjem vred ne traja čez pol dneva, znesek 6 K 30 h, (3 gld. konv. kova), za cel dan pa 10 K 50 h, (5 gld. konv. kova) in povrh tudi povračilo vožnine za dva konja.

¹⁾ Ta odstavek je razveljavljen z odst. 4. § 4. u. pr. min. od 7. maja 1860 dz. 120. (Glej nižje pod B.)

§ 28. Pri drugih uradnih opravilih izmerja sodišče pristojbine glede na čas, trud in marljivi-

§ 28. 1. Beležniku so troški sodnega uradovanja odmeriti kadar jih opravi njegov uslužbenec ter ozirajoč se na to, da se tudi uvodna dela vrše z njegovo odgovornostjo. 6. marca 1907, š. 2924, NZ. 1907/15.

2. Kadar pristojbinska tarifa za sodno komisarstvo beležnika nima določil o plačilih, ki sodnemu komisarju pripadajo, je zmiseloma uporabljati predpise beležniške tarife. 14. nov. 1905, š. 17485, NZ. 1905/50.

3. V primerih § 28. ni uporabljati časovne tarife. 27. marca 1878, š. 3401, Gess. 114.

4. — § 28. je zmiselno uporabljati tudi ob določitvi po odvetniku v nespornih stvareh napovedanih pristojbin. 10. aprila 1884, š. 4434, Now. IV 579.

5. Beležnik ima pristojbine, zahtevane za svoje uradovanje, nadrobno navesti in po številkah nastaviti. 20. marca 1883, š. 3422, Gess. 208; ni dopusten dogovor s stranko, da bi se ognila sodna ustanovitev pristojbin. 10. aprila 1888, š. 3606, Zb. 12131.

6. Beležnikov rekurz proti odmeri njegovih pristojbin za izvršbene čine ni navezan na krajše roke spornega postopanja, vršivšega se pred izvršbo. 12. jan. 1892, š. 142, Zb. 14071; proti odmeri njegovih pristojbin v nespornih stvareh je dopusten izredni revizijski rekurz. 10. oktobra 1899, š. 15012, Zb. 714.

vost, s pridržkom pritožbe na više deželno sodišče.¹⁾

¹⁾ Fin. min. je v soglasju s prav. min. objavilo z rp. 10. maja 1901, š. 50412, da ima računski oddelek višega deželnega sodišča odmerjati troške sodnih vcenitev nepremičnin in premičnin, izvršivših se v pristojbinske

7. Pri odmerjanju pristojbin v zapuščinskih opravilih se je ozirati tudi na imovinsko stanje zapuščine. 28. febr. 1900, š. 2588, Zb. 914.

8. Beležniku pripada pristojbina za registriranje, evidenco in vračilo sodnih naročil, ki se niso izvela. 12. jan. 1892, š. 13, Zb. 14069 (10. maja 1887, š. 5495, Zb. 11583.).

9. Beležnik ne sme zahtevati pristojbine:

za hranbo zasebne zadolžnice prevzete ob napravi smrtovnice. 15. febr. 1882, š. 1623, Zb. 8886;

za sodno položbo ob dražbi mu prepodane ustavitvene varščine, položene brez naročila. 23. aprila 1873, š. 3631, Zb. 4950;

za protizakonito mu naloženo prodajo nepremičnin, 16. aprila 1878, š. 4405, Zb. 6916;

tudi ne posebnega plačila (zasačnine) za izsleditev prej neznanih zapuščinskih predmetov. 16. januarja 1900, š. 191, Zb. 848.

10. Beležnik sme poleg časovne tarife zahtevati posebno pristojbino:

ako ob napisanju smrtovnice razglasi poslednjo voljo, napiše inventar ali zapisnik o prigrisatvi dedičev, 21. febr. 1894, š. 2026, Zb. 15040, 15. jul. 1888, š. 8736, Zb. 12284;

ako ob napisanju smrtovnice ali ob prodaji prevzame novce ali vrednostne stvari za sodno položbo, katera pristojbina je odmeriti po § 8. bel. tarifa. 2. marca 1898, š. 2873, Zb. 49, (10. aprila 1872, š. 3753, Zb. 4573.);

za sestavo in izdelanje opravljenega inventarja, izvršitev zapečatbe itd. 11. jul. 1893, š. 8113, Zb. 14765;

ob izvedbi cele zap. razprave za poizvedbe, storjene za izsledbo zapuščinskih predmetov. 16. jan. 1900, š. 324, Zb. 850;

za čistopis dražbenega zapisnika in položbo skupila. 13. nov. 1888, š. 13225, Zb. 12434.

svrhe (§§ 50 in 52 prist. zak.), katere ima najprej plačati erar, samo toliko, kolikor jih zahtevajo sodni uradniki.

Imenovani računski oddelek popreskusi v zmislu rp. prav. min. 13. jan. 1873, š. 16065 partikularia, pri katerih so beležniki uradovali za sodne komisarje le zato, da sodiščem ob zakonito pristoječem odmerjanju omogoči ozir na morebitno očitane pogreškov, (Uk. 1901, š. 153.).

§ 30. O plačilni dolžnosti in izterjavanju pristojbin, določenih beležnikom za sodnokomisarska opravila, veljajo predpisi za vplačilo sodnih ¹⁾ pristojbin.

¹⁾ Glej o tem §§ 104 in nasl. or. (u. pr. min. 5. maja 1897, dz. 112.).

§ 30. 1. Država ne jamči za beležniške pristojbine, ki se ne dajo izterjati tako kakor sodne pristojbine. 30. dec. 1890, š. 14357, Zb. 13528 (4. nov. 1884, š. 12446, Zb. 10243); odločba o povračilu takih pristojbin iz uradnega pavšala je stvar justične uprave ter o njej nima odločevati sodišče, temuč njegov predsednik. 2. okt. 1900, š. 11617, Zb. 1137.

2. Za sodnega komisarja imenovani beležnik ni upravičen od stranke zahtevati predujma na pristojbino, 16. sept. 1880, š. 8075, Zb. 8098.

3. Beležniku je takoj dosoditi za posamezna zapuščinska opravila spadajoče pristojbine. 28. nov. 1894, š. 13934, Zb. 15311.

4. Beležniku za razpravljanje pripadajoče pristojbine se smejo izvršbeno zavarovati na kaki zapuščinski nepremičnini. 5. aprila 1887, š. 3287, 11529, — tudi v plačilo naložiti enemu izmed dedičev, pridržujoč mu regresne pravice proti sodedičem. 29. okt. 1878, š. 12091, Gess. 132, — tega pa ne pogojno priglasivšemu se dediču, ako se je o zapuščini otvoril konkurz. 14. jan. 1896, š. 293, Zb. 15684.

5. Pristojbina, ki se je dosodila dediču v plačilo, se sme izterjati od kupca dedščine. 7. jun. 1887, š. 6462, Zb. 11629; — pristojbina, dosojena za kako uradno dejanje od odvetnika, ki je dejanje predlagal zastopajoč stranko. 4. febr. 1890, š. 1325, Zb. 13139.

B. Ukaz pravosodnega ministrstva od 7. maja 1860. dz. 120,

o uporabi beležnikov za sodne komisarje.

Vsled najv. pooblaščenja od 4. maja 1860, daje se radi pospešnega poslovanja in zmanjšanja sodnih uradnih opravil za vse kronovine, v katerih velja beležniški red od 21. maja 1855. dz. 94, le-ta ukaz:

§ 1. Beležnikom je v bodoče v mestih in krajih, v katerih so že zborna sodišča I. stopinje

6. Pristojbina je izterjati uradoma tudi, ako je beležnik umrl in je pravica do pristojbine prešla na njegove dediče. 1. sept. 1897, š. 10287, Zb. 16100.

7. Beležniku so prisoditi troški za izterjalni predlog. 20. febr. 1894, š. 1929, Zb. 15027.

8. Kadar ni zadostnega skupila, so pristojbine prodaje izplačati po enakih delih z insercijskimi troški oklica, ki jih je poravnal uradoma postavljeni zastopnik izvršitelja. 16. maja 1882, š. 5529, Gess. 192.

9. Pristojbine o razpravnih činih nimajo zakonite prednostne zastavne pravice na skupilu izvršbeno prodane zapuščinske nepremičnine. 5. jun. 1901, š. 6216, Uk. 428; pač pa so razpravne pristojbine beležniku pred vsemi odkazati ob prostovoljni prodaji izvršbeno rubljene zapuščinske imovine. 28. avg. 1894, š. 10146, Zb. 15205.

10. Pristojbina za inventiranje konkurzne mase je izplačati še le, kadar je kaj razpoložljivega imetja mase. 25. maja 1893, š. 5913, Zb. 14715, potem pa takoj, ne oziirajoč se na to, ali se poplačajo vsi troški mase. 26. sept. 1876, š. 11324, Zb. 6245 (15. sept. 1875, š. 10128, Zb. 5855.);

pristojbina za zapuščinski inventar spada k skladnim troškom o zapuščini otvorjenega konkurza. 26. nov. 1896, š. 13846, Zb. 15912; tudi tedaj, kadar se je v konkurzu napravil nov inventar. 26. nov. 1896, š. 13846, Zb. 15912 (3. dec. 1884, š. 13552, Zb. 10286.).

ali se še ustanove, kakor sodnim komisarjem po meri § 184. not. r. izročiti oskrbo tistih opravil, katerih izvedba se po § 183. not. r. sme poveriti (prepuščati) beležnikom kakor sodnim komisajem.

Imenovanje beležnikov za sodne komisarje po vsih okrajih na deželi pa ostane le dovoljeno, kakor je navedeno početkom § 183. not. r.

§ 2. Kadar je na sedežu zbornega sodišča nastavljenih več beležnikov, so ta opravila razdeliti med nje ali po gotovih oddelkih mestnega okraja, ali v povratnem sporedu, menjajočem po gotovih dobah, sicer pa držéč se predpisov § 185. not. r.

Ta razdelitev mora biti vedno nabita na sodnem poslopu.

§ 3. Tem beležnikom je tudi odrediti naprava v §§ 3. in 29. zakona od 9. avgusta 1854, dz. 208 omenjenih zapuščinskih izkazov in dedinskih delitev, in pa sploh osnova vseh spisov, potrebnih v dosego prisodbe.

Strankam pa je svobodno, da te izkaze in vloge izdelajo in sodišču predlože ali same, ali da v to pooblaste zakonito upravičene pooblaščenice. Sestava takih izkazov in vlog je izročiti beležniku le takrat, kadar so oni, ki jih je izdelala stranka sama, tako pomanjkljivi, da z njimi ni moč nobene svrhi primerne rešitve.

§ 1. 1. Beležniška zbornica ni upravičena v posameznem primeru pritožiti se, da se kakemu beležniku ni poslovanje izvršilo. 9. okt. 1867, š. 8889. Gess. 24.

§ 4. Beležniki imajo izročena jim uradna opravila napraviti brezplačno, ako vrednost imovine, za katero se opravijo, ne dosega 100 gld. a. v.

Po vsem drugem ostanejo določila pristojbinske tarife k not. r. od 21. maja 1855, dz. 94. neizpremenjena.

§ 4. 1. Za opravila o zapuščinah sme beležnik zahtevati pristojbino, ako vrednost zapuščinskih aktiv presega 100 gld., ne, da bi se odštela pasiva. 23. nov. 1886, š. 12630, Zb. 11967, pa naj tudi vrednost aktiv vsled kasnejših izločitev pade pod 100 gld. 24. febr. 1887, š. 1940, Zb. 11470.

2. Pristojbine pa ne sme zahtevati:

ako kurzna vrednost zapuščine, obstoječe iz vrednostnih papirjev, ne dosega 100 gld., dasi je imenovalna vrednost viša. 2. avg. 1870, š. 8934, Zb. 3840;

za kasnejšo inventiranje vrednosti pod 100 gld. k zapuščini, presegajoči toliko vrednost. 4. nov. 1891, š. 12860, Zb. 13972.

3. Med uradovanja, ki so opraviti brezplačno, ako imovinska vrednost ne dosega 100 gld., spadajo tudi prodaje premičnin. 1. jun. 1880, š. 6437, Zb. 8000.

4. Za izvršbeno prodajo sme beležnik zahtevati pristojbino, ako cenilna vrednost prodajalnih predmetov presega 100 gld. 19. jun. 1894, š. 7492, Zb. 15155, — tudi, ako samo terjatev, ki je poravnati z izvršbo, presega 100 gld. 6. nov. 1894, š. 13181, Zb. 15279.

5. Beležnik ima uradni čin opraviti brezplačno, naj se ima to zgoditi na njegovem uradnem sedežu ali izven njega; vendar beležniku ni iz svojega plačati potrebnih vožnih izdatkov. 8. npv. 1876, š. 13195, Zb. 6280.

III.

Zakon od 25. julija 1871, dz. 76.,

da je nekatere pravne posle treba beležniški
napravljati.

§ 1. Spodaj zaznamene pogodbje in pravni posli ne veljajo, ako se o njih ne napravi beležniški zapis: ¹⁾

a) ženitevske pogodbje;

b) med poročenim možem in njegovo ženo sklenene pogodbje o kupu, méni, dohodkih in

§ 1. 1. Zakonito zahtevanega beležniškega spisa (zapisa) ne nadomešča pred sodiščem sklenjena pogodba. 3. maja 1888, š. 3553, NZ. 1888/30. 13. jul. 1886, š. 7942, Zb. 11112.

2. Tudi predhodna pogodba k pogodbi, zahtevajoči beležniškega izdelanja, potrebuje k veljavnosti beležniškega spisa (zapisa). 8. jun. 1898, š. 7624, Zb. 216, (21. aprila 1887, š. 4197, Zb. 12517).

3. Uradoma ni opazati, da nedostaje beležniškega spisa (zapisa). 10. jan. 1890, š. 14984, Zb. 13099, (5. jan. 1889, š. 14500, Zb. 12548).

4. Pripoznanje dolga, neveljavnega, ker ni beležniškega spisa (zapisa), ni veljavno. 14. jan. 1890, š. 154, Zb. 13103, (5. aprila 1888, š. 794, Zb. 12127).

§ 1 a. 1. Obljuba, ki jo da kak drug človek, posebno nevestin oče ženinu o priskrbi dote, treba beležniškega zapisa (spisa). 6. okt. 1893, š. 10944, Zb. 14854, 17. jan. 1883, š. 14484, R. 109, (19. nov. 1879, š. 8727, Zb. 7661).

2. Pač pa se sme dota veljavno dati, ne da bi se izdelala ženitevska pogodba. 22. dec. 1898, š. 16703, Zb. 432, (27. jan. 1885, š. 13795, Zb. 10397), — ter se dota, izročena brez ženitevske pogodbje, ne more s conditio

zajmih ter izrecila o dolgu ženi od moža ali njemu od nje;

- c) potrdila o prejetem vénu (doti), tudi kadar se dajo drugim ljudem a ne soprogi;
- d) pogodbe o podaritvah brez resničnega preizročevanja;
- e) o pravnih poslih med živimi ljudmi vse listine, katere delajo slepci, ali katere glušci,

terjati nazaj. 13. dec. 1899, š. 16123, NZ. 1900/23, 29. marca 1894, š. 3149, Zb. 15074, (7. marca 1894, š. 2438, Zb. 15050).

3. Dovoljen je protidokaz, da se je dota izplačala le delno proti potrdilu nje popolnega sprejema v ženitevski pogodbi. 18. nov. 1891, š. 11948, Zb. 13987.

4. Predpis § 1229, odz., tikajoč se vračila dote, ni uporaben na ženitevskie pogodbe, ki niso izdelane beležniški. 6. okt. 1893, š. 10944, Zb. 14854.

5. Obljuba, da se bode dota zavarovala, treba za veljavnost beležniškega spisa. 14. februarja 1894, š. 1516, Zb. 15018.

6. Beležniškega spisa potrebuje obljuba, dana ženinu in nevesti z ozirom na ženitevsko zvezo: o stanovanju. 7. okt. 1880, š. 9301, Zb. 8130; o lastninski prepodaji nepremičnine. 16. aprila 1891, š. 3722, Zb. 13732, (16. nov. 1899, š. 14656, Zb. 748); o gospodarskem pripomočku. 28. maja 1897, š. 6429, Zb. 16046; o prvi pomoči. 8. nov. 1887, š. 9107, Zb. 11822.

7. Beležniškega spisa treba tudi obljuba dote, ki jo je dal hčeri oče (mati). 17. maja 1902, 3376 GH. 1903/9, 11. aprila 1894, š. 4381, Zb. 15095, (13. maja 1884, š. 5558, Zb. 10036; glej o. zdolaj pod 12.); ravnotako obljuba ženitne oprave (bale), ki jo je dal oče ženinu. 11. okt. 1898, š. 12730, Zb. 333, (11. marca 1885, š. 2549, Zb. 10475);

ne pa očetovo zagotovilo, dano za balo hčeri. 10. jun. 1884, š. 6428, Zb. 11331.

8. Pogodbi o vkupnosti imovine treba beležniškega spisa. 8. maja 1895, š. 5687, Zb. 15482, NZ. 1895/32.

9. Tudi dogovor, da se ženitvena pogodba razveljavi, treba beležniškega spisa. 7. decembra 1899, š. 16338, Zb. 791.

ki čitati, ali nemáki, ki pisati ne znajo, ako pravni posel napravljajo osebno.

Ta zakon nič ne predrugača zdanjih ostalih posebnih določil, vsled katerih je pravni posel treba sodno ali beležniški napravljati.

¹⁾ T. spis.

§ 2. V veljavnost naj ta zakon stopi tisti dan, katerega obvelja novi beležniški red.

10. Brez beležniškega spisa imajo veljavo:

kupna pogodba, dogovorjena s pogojem ženitve. 16. sept. 1891, š. 9127, NZ. 1892/52 — pogodbe na razsodnika (kompromis) o sporni terjatvi na doti. 23. marca 1875, š. 2961, Zb. 5665, — obljuba nevestinih roditeljev, da dote, ki jo dajo, ne bodo zahtevali nazaj, ako hči umrje. 22. okt. 1879, š. 8474, Zb. 7618, — naročilo drugemu, da naj kak znesek izplača za doto in pa sprejem tega naročila. 19. jan. 1892, š. 14643, Zb. 14077.

11. § 1 a ni uporaben na vzajemne testamente, napravljene med soprogi (§ 1248 odz.). 2. jul. 1878, š. 3837, R. 90. (Enako mnenje v rp. prav. min. 28. maja 1874, š. 6789).

12. Ženitevška pogodba ni, kadar obljubijo roditelji hčeri doto in le-ta obljubo sprejme, taki pogodbi torej ni treba notarskega spisa, ako in koliko visokost obljubljenega zneska ne presega zakonite dolžnosti, dati ji doto. 31. maja 1907, 6307. uzb. 1094.

§ 1 b. 1. Med soprogi brez beležniškega spisa nasteti zajem (posojilo) sme se zahtevati nazaj s *condictio*. 25. maja 1905, š. 8422 uzb. 900, 22. jan. 1895, š. 261, Zb. 15375, (3. aprila 1894, š. 3628, Zb. 15077), — tudi proti konkurzni masi prejemnika, 29. nov. 1899, š. 11762, JB. 1901/20, 20. jan. 1890, š. 14088, Zb. 13113, (6. nov. 1890, š. 11592, Zb. 13471), — ni treba, da se zajem pred beležnikom našteje, 6. nov. 1890, š. 11593, Zb. 13472.

2. Zahtev ek iz posloводства med ženinom in nevesto obdrži veljavnost, tudi ako se po poroki novira (spremeni) v zajem brez obličnosti. 25. maja 1892, š. 5746, Zb. 14274.

A po Bukovini, po Tirolskem, razen okolišev Tridentskega in Roveredskega sodišča, po Predarelskem, Salcburškem, Koroškem, Kranjskem, in Dalmatinskem naj ta zakon obvelja stoprv tisto dobo, katero, ko bode že dovolj beležnikov postavljenih, pravosodni minister ukazoma odloči in se razglasi v Državnem zakoniku.¹⁾

3. Plačilo dolga enega soproga po drugem daje pravico do povračila, za katero ni treba beležniškega spisa. 13. aprila 1897, š. 3692, Zb. 16009.

4. Kupna pogodba, ki ni veljavna, ker ni izdelana z beležniškim spisom, ob zahtevani izločitvi (ekscindiranju) ni zadostno izkazilo za vstavljenje izvršbe, 21. maja 1879, š. 2570, Zb. 7475.

5. Tudi ob ločitvi zakona oddano priznanje dolga med soprogi potrebuje za veljavnost beležniškega spisa. 20. nov. 1894, š. 13708, Zb. 15305.

6. Akceptacija (sprejem) menice o dolgu soproge soprogu ni veljavna, ker ni beležniškega spisa. 30. jul. 1891, š. 9276, Zb. 13860, (2. jun. 1884, š. 5962, Zb. 11061).

7. Odplatnim odstopnicam med soprogi treba beležniškega spisa. 19. nov. 1901, š. 9661, uzb. 501, (24. maja 1882, š. 5463, Zb. 9000).

8. Med soprogi zahteva izročitev stvari mesto plačila za veljavnost beležniškega spisa, ker je to kupna pogodba. 15. okt. 1895, š. 11683, Zb. 15589.

§ 1 c. 1. Izročitev dote se more sprejemniku dokazati tudi z drugimi dokazili, ne samo z beležniškim spisom (zapisom). 2. jun. 1899, š. 6133, Zb. 630, (19. marca 1902, š. 2056, JB. 1902/31, NZ. 1902/51, 5. marca 1890, š. 1768, Zb. 1387.), -- proti konkurznemu skladu soproga pa samo z beležniškim spisom. 5. decembra 1888, š. 12975, Zb. 12470.

2. Vgovor akceptanta, da je z meničnim akceptom potrdil sprejem dote, ni upoštevati, ker nedostaje beležniškega spisa. 7. marca 1894, š. 2438, Zb. 15050.

3. Tožba na izročitev beležniškega potrdila o dani doti je dopustna. 1. okt. 1889, š. 9161, Zb. 12926, (1. febr. 1888, š. 591, NZ. 1888/15.)

¹⁾ Ta zakon je stopil v veljavo: na Predarlškem in v Dalmaciji 1. jan. 1873, na Koroškem in Kranjskem 1. marca 1873, v Bukovini 1. oktobra 1888, v Salzburgu 1. okt. 1890, na Tirolskem sploh še ne, izvzemši okrožja sodn. dvora v Tridentu in Roveredu; po vseh drugih deželah 1. nov. 1871.

§ 3. Izvršiti se ta zakon naroča ministru za pravosodje.¹⁾

§ 1 d. 1. Podarjeni odstop kake terjatve zahteva beležniškega spisa, ako se dolžna terjatev v resnici ni prepodala v zmislu § 427. odz. Po okolišnih pozameznega primera je presoditi, je li se je prepodaja v zmislu § 427 odz. izvršila resnično. 20. jun. 1899, š. 20. Uzb. 81, Zb. 650. J. 142, (6. okt. 1898, š. 9641. NZ. 1900/15, 31. okt. 1894, š. 12196, Zb. 15272); — samo pripoznanje odstopljenega dolžnika nasproti odstopojemniku ne zadostuje. 25. maja 1900, š. 6749, Zb. 1016; — izročitev zadolžnice ne zadostuje. 23. marca 1893, š. 2786, Zb. 14178, (28. sept. 1886, š. 11374, Zb. 11182.)

2. Nagradni daritvi treba za veljavnost beležniškega spisa. 4. febr. 1892, š. 326, Zb. 14105; — ravnotako zapustnikovi obljubi, da služinčadi po smrti zapusti žalne obleke. 23. maja 1894, š. 5795, Zb. 15123; — tako tudi ženinovi obljubi, da bode dajal nevestini materi prispevek k preživitku. 25. febr. 1891, š. 1056, Zb. 13627; — dalje tako pogojni odpovedi (odredbi), ako je imeti za darilno obljubo, do pravice k vračilu tega, kar se je ženinu dalo za nakup oprave, za slučaj, da ženitev izostane. 23. nov. 1900, š. 13331, Zb. 1196.

3. K napravi beležniškega spisa o daritvi se mora obdarovanec privzeti, sicer pogodba ne velja. 9. okt. 1894, š. 9551, Zb. 12249; — ali se mora daritev vsaj sprejeti v roku § 862. odz. 8. maja 1900, š. 6303, Zb. 993.

4. Daritev je veljavna brez beležniškega spisa ob telesni prepodaji, čeprav se stvar darovalcu takoj vrne za užitek. 26. novembra 1889, š. 10658, Zb. 13015; — ob prepodaji z izjavo (izrecilom) v zmislu 428. odz. 9. okt. 1895, š. 1086, Zb. 15586; (8. maja 1889, š. 4792, Zb. 12730); — ob posestni prepodaji nepremičnin. 27. jun. 1901, š. 4533.

¹⁾ Prav. min. je izreklo z razp. 14. okt. 1874. š. 13773, da imajo sodišča dolžnost, vstaviti se odločno vsakemu, ki bi se hotel odtegniti določbam pozvanega zakona, da še tako pravočasno zaščitijo stranke, katerim te določbe niso znane, večkrat nepreračunljivih škod. Ravnotako bi se omajalo zaupanje v javne knjige, ako bi sodišča prenašala lastninsko pravico na podlagi oblikovno neveljavnih vpisov.

NZ. 1901/35, 16. nov. 1899, š. 14656. Zb. 748; — ob prepodaji meničnega akcepta. 6. avgusta 1896, š. 8981, CB. 1896/410; — ne pa ob vlogi v hranilnico na ime obdarjenca, ako vložna knjižica ostane v posesti darovalca. 14. nov. 1894, š. 13418, Zb. 15296, (27. maja 1884, š. 5917, Zb. 10051).

5. Za daritev pravic iz police zadostuje nje prepodaja. 1. marca 1893, š. 2469, Zb. 14622; — ravnotako zadostuje prepodaja pri papirjih slovočih na imetnika. 26. nov. 1889, š. 10658, Zb. 13015.

6. Brezplačni odpust dolga ne potrebuje za veljavnost beležniškega spisa. 23. nov. 1887, š. 12367, Zb. 11850, 8. avg. 1872, š. 7577, Zb. 4682, R. 15, (7. jan. 1886, š. 14770, Zb. 10884); — niti brezplačna dovolitev prednosti v zastavni pravici. 5. dec. 1877, š. 3785, Zb. 6686, — niti odreka dedščini ali pravicam iz dedinske pogodbe. 28. jun. 1893, š. 7291, Zb. 14750; — niti odstop pripale dedščine descendentu na odplačilo njegovemu dedinskemu zahtevku. 23. jun. 1891, š. 7194, Zb. 13826; —

beležniškega spisa pa treba upnikova odpoved do hipotečne terjatve, ako se ni napravila izbrisna izjava. 21. jun. 1900, š. 8713, Uzb. 267.

7. Daritev ni obljuba, torej ji ni treba beležniškega spisa, občine ali zasebnika k prispevku v javne svrhe, tako k šolskim in sodnim zgradbam. 29. marca 1894, š. 3727, Zb. 15076; — tudi ne obljuba odškodbe za nasledke onečastenja in zaplodbe. 11. nov. 1902, š. 12977, NZ. 1902/53.

§ 1 e. 1. Menični akcept slepca brez beležniškega spisa ni veljaven. 31. okt. 1878, š. 6145. Gess. 133.

2. Sodna legalizacija slepčevega podpisa ne nado-mešča beležniškega spisa. 24. febr. 1876, š. 2080, Zb. 6049.

C. Pravosodnega ministra razpis od 26. nov. 1904. št. 25601., o željah in pritožbah notarjev in advokatov.

Konferenca, ki je bila 22. dan oktobra t. l. v pravosodnem ministrstvu z zastopniki notarskega stanu, ter konferenca v prav. ministrstvu z zastopniki advokatskega stanu od 28. oktobra t. l., sta se rešili skupno v istem razpisu c. k. prav. ministrstva od 26. okt. 1904, št. 25601, ki se je predsedniku avstrijskega notarskega društva dr. F. Mayrhoferju, ob enem predsedniku c. kr. nižeavstrijske notarske zbornice, priznanil z dopisom od 26. novembra 1904, št. 25601/4. — Ta dopis slove: Pravosodno ministrstvo počašča se Vašemu Visokorodju kakor predsedniku avstrijskega notarskega društva doposlati v prepisu razpis pravosodnega ministrstva od 26. nov. 1864, št. 25610, v katerem skuša pravosodno ministrstvo zadovoljiti one želje in pritožbe, ki so po njegovih mislih najvažnejše in kolikor se tičejo njegovega uradnega obsega. Vaše Visokorodje naj obenem vzame v znanje, da pravosodno ministrstvo namerava nekatere ostale predmete, o katerih je bil govor v konferenci 22. okt. t. l., posebno pritožbe, tikajoče se določnih slučajev, rešiti s posebnimi razpisi, v kar se obenem odredjajo potrebne ovedbe. Vprašanje, je-li prisojilni sklep vročiti brez izjeme le strankam samim, je v zvezi s pristojbinsko-pravnim vprašanjem, zato je pravosodno ministrstvo o tem stopilo v dogovor s finančnim ministrstvom.

Na Dunaju 26. dan novembra 1904.

Koerber, m. p.

Na c. kr. predsedstva viših deželnih sodišč (vseh) upravljeni razpis se glasi tako:

V posvetovanjih, ki so bila 22. in 28. okt. t. l. v pravosodnem ministrstvu z odposlanci notar. avstrijskega društva in s člani stalne delegacije avstrijskih advokatskih zbornic, izrekli so zastopniki le-teh v organizmu pravnih ustanovil važne funkcije opravljajočih strokovnih stanov skrb, da utegne ravnanje sodnih uradnikov stanje notarjev in advokatov omajati in izpodbiti zaupanje prebivalstva vanje. — Pravosodno ministrstvo priznanja sodiščem pritožbe,

na katere so se oslanjale omenjene skrbi in pričakuje, da se v bodoče ne dogode zopet v naslednjem očitani pogreški: ¹⁾

Pozivalna hvalitev brezplačnega sodnega poslovanja. 1. Ni odobravati, ako se brezplačnost sodnega poslovanja nasproti postavlja poslovanju odvetnika ali notarja, povdarjajoč, da jima je treba njih delo plačati. — Pravosodnemu ministrstvu se tudi ne vidi dopustno, da bi se stranke, ki se hote ali mislijo zateči h kakemu pravnemu zastopniku, odpravile od te namere s tem, da se jim ponudi brezplačno posredovanje sodišča, s čimer bi se oškodili advokati in notarji. — Pravosodno ministrstvo istotako ne odobruje, da se ob nedeljah ne daje vpogleda v zemljiške knjige in sodne spise zastopnikom strank, čeprav je strankam samim dovoljen. — Ob poizvedbah za uvedbo sodnih dni je priporočati, da se poizve tudi mnenje notarjev in advokatov, katerih koristi se taka naprava dotika, s čimer jim je omogočeno, da pojasnijo okoliščnosti, ki so po njih nazoru važne na stvari.

Upoštevanje v zmislu zakonov podanega pooblastilnega razmerja. 2. Pravosodno ministrstvo neče ob pritožbah, podanih radi neupoštevanja kakega pooblastilnega razmerja, razmotrivati stvari, ki spadajo v pravosodje, na primer vprašanje, je-li dopustno pooblastilo notarju, ki je v stvari sodni komisar, dalje, so-li troški zastopanja plačati iz varovančeve imovine, ako je njegov zakoniti zastopnik svoja opravila v izvedbo poveril pravnemu zastopniku, dasi tega sodišče ni odobrilo, ali, je-li za sprejem denarja predložiti posebno, na to glaseče se pooblastilo, in pa v katerem stadiju postopanja. — Pač pa se z ozirom na koristi strank in njih zastopnikov ne more imenovati umestno, ako se sodišča ob razpravah, zasliševanjih in vročbah ne ozirajo na dokazano in zakonito dopustno pooblastilno razmerje in ako za hrbtom zastopnika stranke pregovarjajo, naj pooblastilo odpovejo. — Odveč je tudi poučilo za izvedbo knjižnega prepisa uradnim potom (form. za nesporno post. 38.) vročevati še strankam tedaj, kadar se prisojilni

¹⁾ Dalje se podaje deloma le jedro pozvanega razpisa.

sklep že vroči zastopniku stranke. Kajti, kadar stranka postavi zastopnika, se sme smatrati, da je hotela zastopniku prepustiti tudi način poslovne izvedbe.

Žaleča izvajanja naj se v sodnih sklepih opuste. 3. Sodišča ob utemeljevanju odločeb, posebno sklepov o odmeri troškov, kakor pravijo podane pritožbe, nekaterikrat, ne delajo posebnih obzirov nasproti zastopnikom strank. — Pravosodno ministrstvo sicer ni mnenja, da naj se sklep ob odmeritvi pristojbin sodnega komisarja ali zastopnika proti njegovi stranki vroči samo notarju ali strankinemu zastopniku, ne pa tudi stranki, ter tudi ne priznava za pravo, da naj se v takih primerih odpravki sklepa za stranko in zastopnika stranke izgotove različno, upravičena pa se mu vidi želja, da se ob utemeljevanju takih sklepov, posebno ob utemeljevanju troškovnih črtanj rabijo samo stvarni razlogi in da naj se opuščajo zastopnikom strank žaljiva namigavanja.

Vmešavanje sodnih pisarnic in zakotnih pisarjev. 4. Te pritožbe radi sestavljanja listin in radi legaliziranja so povod, da se sodni predstojniki in vodje oddelkov znova opominjajo na svojo dolžnost, vsled katere imajo pisarnico skrbno nadzirati. Ravno tako se je v prid prebivalstvu in pravosodju treba previdno in ostro postaviti proti zakotnemu pisaštvu, ne ozirajoč se na osebe, ki se pečajo z njim. — Sodni predstojniki in vodje oddelkov imajo dalje točno paziti, da težavnih pravnih stvari na zapisnik ne sprejemajo pisarniški, temuč samo sodniški uradniki. Podajanj, ki sploh ne spadajo v poslovanje sodišč, ni sprejemati pri sodišču na zapisnik. Pisarniški uradniki smejo službena potovanja zgolj radi kakega legalizovanja napraviti le tedaj, kadar se je izkazalo, da stranka ne more k sodišču priti. — Po okolnostih utegne biti koristno, da organi, katerim je poverjen pregled kakega sodišča, doprašujejo pri notarjih in, kolikor moč, pri advokatih, bivajočih v sodnem kraju, tako, da imajo le-ti priliko pregledovalcu povedati svoje opazke, je-li se sodna pisarnica drži svojega delovalnega kroga in je-li nepoklicanci za plačilo sestavljajo prošnje in druge vloge. V vizitacijskih operatih je v razpredelu „Odredbe zoper zakotno pisaštvo“ navesti uspeh teh ovedeb.

Izbris starih knjižnih bremen. (Samo za Dunaj, Brno, Prago in Trst.) 5. Pravosodnemu ministrstvu se je naznanilo, da se je ob več primerih ravnilo proti izrecnemu napotilu iz razpisa prav. ministrstva od 29. nov. 1901, št. 23778, po katerem stranke nikakor ni siliti, da bi taka bremena izbrisavala in se je ogibati vsakemu povodu za pritožbe radi težav, ki bi jih stranke imele vsled tega ali radi usiljene pomoči sodišč. — S tega stališča na priliko ni umestno, ako se stranke k takim izbrisom priganjajo ali, preteč jim globe, vabijo k sodišču. — Kjer se odvetniki in notarji zanimajo za izbrisavanje ne več obstoječih knjižnih bremen, utegne zadostovati, ako se stranke predvsem le opozore z dostavljenim jim poukom, da je vknjiženo breme že ugasnilo in pa na koristnost knjižnega izbrisa. — Najvestneje je paziti ob sprejemanju tožeb proti neznanim udeležencem pri kaki vpisani pravici in ob odobritvi nagodbe z njim postavljenim skrbnikom. Po §§ 115. in 116. cp. se sme skrbnik postaviti le tedaj, kadar je izkazano, da bivališče osebe, kateri je vročba opraviti, dejansko ni znano. Brez takega izkazila vročba na roke skrbniku — kar izkušnja uči — ni varno in sicer ni oblikovno dopustno.

Odmera troškov. 6. Več pritožeb je proti temu, da sodišča ne zaslišujejo zastopnika stranke, kadar odmerjajo njegove troške nasproti stranki sami; da tako ravnanje v kazenskem postopanju ni zakonito, kaže § 395. odst. 1. k. pr. r. Pa tudi ob odmerjanju troškov v civilnih pravnih stvareh je priporočati poprejšnje zaslišanje advokata vselej takrat, kadar se sodišče s tem more najboljše poučiti o posameznih točkah (n. pr. o potrebi in primernosti posameznih opravkov, o svrhi, v kateri se je klientu poslal troškovnik). — Več pritožeb se tiče odmeritve troškov za posredovanje (intervencijo) pri opravi izvršbe. Pravosodno ministrstvo pač meni, ne da bi s tem hotelo uplivati na sodniške odločbe, da nepriznanje intervencijskih stroškov ni upravičeno, kadar v tem oziru odločilne okolnosti zahtevajočemu upniku oziroma njegovemu zastopniku niso bile znane in kadar se o tem tudi pravočasno niso mogle storiti poizvedbe. Po mnenju pravosodnega ministrstva ni imeti nepotrebnimi stroškov tiste korespondence, s katero zunanji advokat poizveduje o odločilnih okolnostih pri advokatu na sedežu izvršil-

nega sodišča ali prepušča svojemu substitutu, naj glede intervencije odloči po njemu znanih razmerah. — Kakor se je pravosodnemu ministrstvu javilo, dvomijo sodišča, je li advokatska tarifa uporabna ob potovanju advokatov v kazenskem postopanju. O tem je opozoriti, da se je advokatska tarifa po besedilu § 1. ukaza od 11. dec. 1897, dz. 293, predvsem izdala resnično le za opravila v civilno-pravnih stvareh, da pa pravosodno ministrstvo sodi, da se njena določila o potnini, razdaljni in manipulacijski pristojbini smejo zmislooma vselej uporabljati tudi v kazenskem postopanju. (Glej določila o sedaj veljavnem tarifu v u. od 3. jun. 1909, dz. 82, § 1.)

Koncentracija razprave. (Vsem višim sodiščem). 7. Kakor se je sporočalo ob konferenci dne 28. okt. tega leta, vabijo sodišča stranke in svedoke že naprej k ustni razpravi baje tudi takrat, kadar po pripravljalnih spisih ali sodniku sicer znanih razmerah previdoma ne bo spora ob okolnostih važnih za razsojo in vsled tega tudi ne sprejemanja dokazov. Pravosodno ministrstvo ceni sicer visoko, ako predsedniki in posamezni sodniki v zmislu dolžnosti, predpisanih v §§ 180. in 183. cp. skrbe, da se razprave, kolikor moč, morejo brez pretrganja vršiti do konca, toda gorenja poročila mu dajo povod, opozarjati sodišča z nova na to, da onih predpisov ni uporabljati kar vprek, temuč, da je vsak posamezen primer premotriti posebej in da je vodstvo pravde uravnati tako, da se vsakokratni pravni spor reši najprimerneje.

Imenovanje notarjev za sodne komisarje. (Samo za Dunaj, Brno, Inomost, Gradec, Prago in Trst). 8. Notarji se mnogo zavzemajo za to, da bi jih enakomerno in izdatno jemali v opravljanje sodnih poslovanj. Ukaz pravosodnega ministrstva od 7. maja 1860, dz. 120¹⁾ ima obvezne predpise glede poslovanj te vrste za sedeže zbornih sodišč; za druge prilike pa daje § 3. zapuščin-skega patenta zakoniti temelj, kedaj naj se notarji postavljajo za sodne komisarje. Notarje je torej imenovati sodnimi komisarji, kadar je to strankam v korist. — Sodišče naj si šteje v dolžnost po izprevidu presoditi, je-li podan ta zakoniti pogoj, pri čemer je oceniti i krajevne razmere (n. pr. poslovna kolikost sodišča, način sodnega

¹⁾ zgoraj pod B.

zunanjega poslovanja itd.), i okolnosti posameznega primera (tako n. pr. količina zapuščinskih vrednosti in bremen, imovinsko stanje zapuščinskih udeležencev težavnost in zamotanost zapuščinske razprave). Nikakor ni poslov med sodiščem in notarjem deliti samovoljno, niti po sodnikovi naklonjenosti ali nenaklonjenosti ali po njegovem osebnem prepričanju, je-li med justičnimi napravami notarstvo potrebno ali ne. Pridržujoč si vsled posebnih razmer vsakega okraja v zmislu § 3. zap. pat. potrebne razlike, sme po nazorih § 185 not. r. iz l. 1855 biti delitvi poslovanj med sodiščem in notarjem pri zapuščinah, pri katerih so udeležene le samosvoje osebe, v merilo aktivno stanje zapuščine, ki brez odštetih pasiv ne znaša nad 1000 K, tako da je zapuščine pod to vrednostjo razpravljati pri sodišču, da pa ni sila zapuščin vrednih nad 1000 K — kedar ni posebnih razmer — razpravljati pri sodišču, razun, kadar je zapuščina prezadolžena in kadar so dediči tako siromašni, da bi jih pristojbine sodnega komisarja jako težile. — Zapuščine, pri katerih so udeleženi nedoletni ali varovanci, so radi zveze med zapuščinsko uravnavo in varstvenim vodstvom razpravljati pri sodišču, razun kadar je imetje znatno. Ob takem imovinskem stanju in ob zamotanih imovinskih in opraviških razmerah, katerih vreditev bi vzela mnogo časa, smeti je tudi izvedbo zapuščine, pri katerih so udeleženi nedoletniki ali varovanci, na korist vsem strankam izročiti kakemu sposobnemu notarju. — Kadar se sodišču vidi potrebno, da je mero, po kateri se je kak notar doslej uporabljal za sodnega komisarja, znatno premeniti, tedaj te premembe, ako moč, ni izvesti nenadno; marveč se priporoča, da se notarju, uvrstivši neko prehodnje stanje, omogoči, da svoje pisarniške moči prilagodi predrugačenim poslovnim razmeram.

Pravosodno ministrstvo prosi, da se ta razpis da v znanje vsem sodiščem.

IV.

Določila zakona od 21. maja 1868, dz. 46. o disciplinarnem postopku za sodniške uradnike,

kolikor so po §§ 161. in 169. not. r. zmislooma uporabljati v disciplinarnem postopku proti notarjem.

Sestava disciplinarnih sodišč.

K § 161. not. reda.

§ 9. Viša deželna sodišča odločajo kakor disciplinarna sodišča v senatih iz 4 članov, najviše in kasacijsko sodišče pa odloča v senatu, sestavljenem iz 8 članov, senate vodi predsednik ali njegov namestnik.

Predsednik ima disciplinarni senat sestaviti početkom vsakega leta za vse leto ter ima ob enem določiti svojega namestnika in nadomestujoče člane. Število poslednjih se določa za viša deželna sodišča na 2, za najviše in kasacijsko sodišče na 4; na mesto senatnih članov imajo stopati po vrsti, v kateri so se imenovali in samo tedaj, kadar so bili senatni člani zadržani ali odklonjeni.

Sestavo disciplinarnih senatov je naznaniti pravosodnemu ministru, predsednik višega deželnega sodišča jo ima javiti tudi najvišemu in kasacijskemu sodišču.

Izključba ali odklon članov disciplinarnega senata.

§ 10. Glede izključbe članov disciplinarnega senata so uporabljati zmislooma predpisi kazenskopravnega reda. Obdolženi uradnik ima pravico, odkloniti dva člana disciplinarnega senata, in sicer ne da bi v to navel kake razloge. Ako bi vsled tega disciplinarni senat ne imel zahtevanega števila članov (§ 19), tedaj je popolniti s svetniki dotičnega zbornega sodišča, in sicer po vrsti njih činovnega reda.

Odklon pristojnega disciplinarnega sodišča.

§ 11. Ako so vzroki, ki bi dali dvomiti o nepristranosti pristojnega višega deželnega sodišča kakor dis-

ciplinarnega sodišča, tedaj sme najviše in kasacijsko sodišče na predlog višega državnega pravdnika ali obdolženca rešitev kake disciplinarne stvari odkazati od pristojnega višega deželnega sodišča disciplinarnemu sodišču kakega drugega višega deželnega sodišča.

Odločba o pristojnostnih sporih.

§ 12. O sporih, ki nastanejo o pristojnosti viših deželnih sodišč v disciplinarnih stvareh, odloča najviše in kasacijsko sodišče.

Uvedba disciplinarne preiskave.

§ 13. Disciplinarna preiskava se sme uvesti samo s sklepom disciplinarnega sodišča, poprašavši višega državnega pravdnika (generalnega prokuratorja) in zaslišavši obdolženega uradnika.

V sklepu morajo biti obdolžitvene točke določno navedene.

Pravni pomočki.

§ 14. Proti sklepu, s katerim se je disciplinarna preiskava uvedla, ni pravnega pomočka.

Proti sklepu višega deželnega sodišča, s katerim se je uvod disciplinarne preiskave odklonil, ima viši državni pravdnik v 8 dneh pritožbo na disciplinarni senat najvišega in kasacijskega sodišča.

Ovedbe (predhodne poizvedbe).

§ 15. Kadar je v pripravo ustni razpravi treba ovedeb, tedaj določi predsednik disciplinarnega senata za njih izvedbo sodnika, ki mora obdolženca zaslišati, svedoke izprašati, ako treba pod prisego, ter poizvedeti uradoma vse okoliščnosti in dokazila, potrebna za popolno pojasnjenje stvari.

Zaključene ovedbe se priobčijo višemu državnemu pravdniku (generalnemu prokuratorju), kateri jih s svojimi predlogi predloži disciplinarnemu sodišču.

Ako viši državni pravdnik (generalni prokurator) uvidi, da je treba še nadaljnjih ovedeb, tedaj jih ima odrejeni sodnik izvesti. Kadar je o tem različnega mnenja z višim državnim pravdnikom (generalnim prokuratorjem), ima zaprositi sklep disciplinarnega sodišča.

Za ovedbe odrejeni sodnik se nima udeležiti ustne razprave in odločbe o stvari.

Ustavilen in odkazni sklep.

§ 16. Kadar disciplinarno sodišče, po predloženih mu odredbah misli, da ni razloga nadaljevanju disciplinarnega postopanja, tedaj mora preiskavo s sklepom ustaviti, spise neposrednjemu uradnikovemu predstojniku priobčiti in uradniku vročiti ustavilen sklep z razlogi.

V nasprotnem primeru odkaze disciplinarno sodišče stvar za ustno razpravo.

Odkazni sklep mora imeti obdolžitvene točke označene določno.

Pravni pomočki proti navedenim sklepom.

§ 17. Proti ustavilnim sklepom, izdanim po disciplinarnem senatu kakega višega deželnega sodišča, ima viši državni pravdnik v 8 dneh pritožbo na disciplinarni senat najvišega in kasacijskega sodišča.

Proti odkaznim sklepom ni pravnega pomočka.

Ustna razprava.

§ 18. Predsednik disciplinarnega senata določa dan ustni razpravi in poziva nanjo uradnika, priobčujoč mu odkazni sklep ali, kadar ni bilo ovedeb (§ 15.), uvodni sklep.

Razprava se vrši v nejavni seji; toda obdolženi uradnik sme zahtevati, da se privzamejo trije zaupniki.

Razprava se pričinja z opisom stvarnega položaja, ki ga daje poročevalec, katerega je iz članov disciplinarnega senata izbral le-tega predsednik. Nato se zasliši uradnik, potem pa posluša viši državni pravdnik (generalni prokurator) z njegovimi izvajanjmi in s predlogom ter uradnik s svojim zagovorom. Uradnik ima pravico zadnje besede.

Nadaljne ovedbe.

§ 19. Ako se disciplinarnemu sodišču na predlog ali uradoma vidi umestno, da se zaslišijo svedoki, ali po odrejenem sodniku ali v razpravi sami, ali, da pripravi drugih sredstev za pojasnitev stvari, tedaj izda potrebno

odredbo in, če je treba, določi nadaljevanje razprave na kak drugi dan.

Zastopanje k sodbi pozvanega uradnika.

§ 20. Obdolženi uradnik ima pravico, bodisi, da je navzoč osebno ali ne, vzeti si zagovornika izmed svojih stanovskih tovarišev ali izmed pravnikov, vpisanih v imenik zagovornikov ter si ga izbrati sam ali zaprositi predsednika disciplinarnega sodišča, da ga imenuje. V poslednjem primeru je zagovornika vzeti izmed stanovskih tovarišev.

Disciplinarno sodišče pa sme vselej odrediti, da obdolženec pride sam, tudi s pristavkom, da bi se izostavšemu ne dopustil zastopnik.

Razsodilo disciplinarnega sodišča.

§ 21. Disciplinarno sodišče se ima ob razsojanju ozirati samo na to, kar se je dogodilo v ustni razpravi; pri razsoji ni vezano na nikaka zakonita dokazna pravila, temuč ima razsoditi po svojem svobodnem prepričanju, dobljenem po skrbnem preudarku dokazil, doveđenih za obdolženca in zoper njega.

§ 22. Razsodilo disciplinarnega sodišča mora obdolženega uradnika ali oprostiti določenega prekrška dolžnosti, katerega se je dolžil, ali ga obsoditi, da je tega kriv. V kazenskem razsodilu mora biti tudi izrek o disciplinarni ali redovni kazni, v katero je bil krivim spoznani uradnik obsojen, ter o povračilu troškov kazenskega postopanja. Razsodilo se ima takoj razglasiti ter vročiti z razlogi vred najdalje v 8 dneh višemu državnemu pravdniku (generalnemu prokuratorju) in uradniku.

Pisanje zapisnika.

§ 23. O ustni razpravi je pisati zapisnik, v katerem so navedena imena navzočih in bistvene točke razprave. Zapisnik podpisujeta predsednik in zapisnikar.

Pravni pomočki proti razsodilu.

§ 24. Proti razsodilom disciplinarnega senata najvišega in kasacijskega sodišča ni pravnega pomočka.

Proti razsodilom disciplinarnega senata viših deželnih sodišč imata viši državni pravdnik in udeleženi uradnik vzklic na disciplinarni senat najvišega in kasacijskega sodišča.

Zglasitev (prijava) in izvod vzklica.

§ 25. Vzklic je prijaviti v 8. dneh po vročbi razsodila pri disciplinarnem senatu višega deželnega sodišča, kateri je razsodilo izrekel. V tistem roku sme vzklicatelj ondi podati izvod razlogov svojega vzklica. V svrhu tega izvoda je dovoliti njemu in njegovemu zagovorniku upogled razpravnih spisov. Po došlem izvodu ali po roku, določenem za izvod, je spise predložiti disciplinarnemu senatu najvišega in kasacijskega sodišča.

Predhodno posvetovanje disciplinarnega senata pri najvišem in kasacijskem sodišču.

§ 26. Disciplinarni senat najvišega in kasacijskega dvora mora vzklic takoj zavreči, kadar se je vzklicala taka oseba, ki nima vzklicne pravice; kadar uvidi, da je treba preiskavo dopolniti, ima dopolnitev provzročiti po disciplinarnem senatu višega deželnega sodišča; ako pa bistveni nedostatki razprave zahtevajo njeno ponovitev na I. stopinji, tedaj ima razsodilo razveljaviti in stvar zopet odkazati disciplinarnemu senatu višega deželnega sodišča.

Kadar ni nobenega navedenih primerov, tedaj predsednik disciplinarnega senata določi dan za ustno razpravo. V nadaljnjem postopanju so uporabljati zmisloma predpisi, veljavni za disciplinarne postopanje na prvi stopinji.

Roki niso podaljšljivi.

§ 39. Roki, ki jih ta zakon daje višemu državnemu pravdniku (generalnemu prokuratorju) in obdolženemu uradniku, niso podaljšljivi.

Zakasnele podaje se zavračajo uradoma.

Vročbe.

§ 40. Vse vročbe, ki jih je opraviti po tem zakonu, so veljavne in provzročajo tek rokov, ako se opravijo

udeležencu samemu, ali da se, kadar je odsoten, nabijejo na vrata njegovega zadnjega stanovanja v sodnem kraju, če pa ondi nima več stanovanja, v uradnem poslopu, kjer bi imel uradovati.

Ni dopustno niti ediktalno postopanje niti razglašenje razsodila po javnih listih.

Odškodninski zahtevki iz službenega pregreška.

§ 41. Odškodninskih zahtevkov, ki jih kedo izvaja iz službenega pregreška kakega sodniškega uradnika, ni moč uveljavljati v disciplinarnem postopanju.

O neprostovoljni upokojitvi sodniških uradnikov.¹⁾

§ 52. Ako v to pozvani sodnik v enem mesecu ne zaprosi, naj se ga dene v pokoj, tedaj je to prijaviti disciplinarnemu sodišču.

Predsednik tega sodišča odredi potem sodnika, da poizve okolnosti, ki imajo upokojenje upravičiti, da, če treba, zasliši priče in izvedence tudi pod prisego in končno sprejme izjavo dotičnega uradnika.

§ 53. Končane ovedbe se predlože disciplinarnemu sodišču. Le-to ima, zaslišavši višega državnega pravdnika (generalnega prokuratorja), storiti sklep, je-li podan vzrok upokojitve ali ne.

Disciplinarno sodišče sme pred storjenim sklepom v seji ustno zaslišati i dotičnega uradnika i svedoke in izvedence.

§ 54. Kadar je sklep o upokojitvi storil disciplinarni senat kakega višega deželnega sodišča, imata viši državni pravdnik in udeleženi sodnik pravico, da se v osmih dneh pritožita na disciplinarni senat najvišega in kasačjskega sodišča.

¹⁾ K § 169. not. r.

V.

Predpisi o beležniškem izpitu

se nahajajo v ukazu prav. ministrstva od 11. oktobra 1854, dz. 266 in v ukazu istega ministrstva o sodniškem izpitu od 10. oktobra 1854, dz. 262. V prvoomenjenem ukazu se stavijo za vstop v notarsko prakso slični pogoji, kakor v 7. poglavju notarskega reda, v drugem ukazu pa so notarskemu izpitu prilagoden določila za sodniški izpit.

Nesporni postopnik

po cesarskem patentu od 9. avg. 1854

in

drugi predpisi avstrijskega prava o nespornih, posebno zapuščinskih, pravnih stvareh, z odločbami vrhovnih sodišč ter stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku.

Uredil

dr. Eduard Volčič

c. kr. dež. sod. svetnik v Rudolfovem.

I. natis.

V Ljubljani 1910.

Izdalo in založilo društvo »Pravnik«.

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

Predgovor.

Glavni del tega zvezka obsega cesarski patent od 9. avgusta 1854, drž. zak. št. 208., s kasnejšimi predpisi. Prvi slovenski prevod tega patenta se nahaja že v deželnem vladnem listu za kranjsko vojvodino l. 1854., toda razumljivo je, da ni popolen in dosleden. Za to izdajo se je torej moral prevod prirediti z nova, katero ne lahko delo je opravil dragi tovariš g. c. kr. sodnik Jurij Gregorec. On je dodal večino odločeb vrhovnih sodišč, priredil tudi nekaj drugih prevodov in znatno pripomogel pri tiskovni korekturi; toplo se mu zahvaljujem za to vztrajno delo.

Pri prevodu druge obširne tvarine mi je tudi pripomoglo več mladih gg. tovarišev, izrekam jim toplo zahvalo. Uredba obsežne in deloma raznovrstne snovi ni bila lahka ni v stvarnem ni v jezikovnem oziru. V poslednjem sem se kolikor moč držal pravopisa zadnjih »Pravnikovih« zvezkov in sprejete pravniške terminologije. V to sem sprejel edino zopet *postopek* mesto postopanja, kakor sicer stoji v uradnem prevodu državljanskega zakonika že od l. 1900 dalje in, ki gotovo tudi

točneje izraža dovršeno skupnost (red) onih predpisov, po katerih se naj ravnamo (postopamo) v pravnih stvareh. Od tod je tudi po hrvatskem vzgledu *postopnik*. Kakor je videti iz opomenj v tekstu in iz abecednega kazala, sem tudi v ta zvezek sprejel hrvatske pravniške izraze, kolikor se bistveno razlikujejo od slovenskih; medsobni občevalni in prometni stiki so pač že toliki, da zahtevajo popolno znanje obojnih izrazov za iste pravne pojme.

V jezikovnem in pravopisnem oziru mi je pri tiskovnih izpravah zdržema pomagal gospod profesor Davorin Majcen, bodi mu pristrčna hvala za trudapolno delo in prijazno pomoč.

V Rudolfovem početkom leta 1910.

Dr. Ed. Volčič.

Kratice.

adv. tar. = advokatska (odvetniška) tarifa.

cp. = civilni pravdni red.

dvd. = dvorni dekret.

dpd. = dvornepisarnedekret.

dz. = drž. zak. št. = državnega zakonika št.

dež. = dež. zak. št. = deželnega zakonika št.

f. = fin. = finančno.

F. = uradni obrazec.

gl. = glej.

h. = hrvatski izraz.

ir. = izvrš. r. = izvršilni red.

Jm. = mnjenje justičnoga ministarstva. J. m. = prav. min.

jn. = jurisdikcijska norma [sodni pravilnik (poslovnik)].

m. = min. = ministarski.

not. r. = notarski (beležniški) red.

o. = odločba. — op. = opomnja.

obj. = objava. — od. =

odst. = odstavek. — odd. = oddelek.

odz. = obč. drž. zak. = občeni državljanski zakonik.

or. = opr. r. = opravilni (poslovni) red.

p. z. = pz. = pristojbinski zakon.

pat. = patent, ces. pat. = cesarski patent.

prav. min. = pravosodno ministarstvo.

rg. = razglas. — rp. = razpis.

su. = zak. o ur. sod. = zakon o uredbi sodišč.

š. = št. = številka.

t. = točka. — trg. = trgov. = trgovinski. — t. p. = tarifna postavka.

T. = sedanja pravna terminologija (Babnik-Kavčnik).

u. = ukaz (naredba) prav. min. — uk. = ukaznik (Verordnungsblatt) prav. min.

upr. s. = upravno sodišče.

z. = zak. = zakon. — zz. = obč. zemljiškoknjižni z.

zjz. = zbirka justičnih (pravni) zakonov.

Bartsch. = Das österreich. Grundbuchsgesetz in seiner prakt. Anwendung, v. Dr. H. Bartsch. — 1902.

Budw. = zbornik odločeb upr. sodišča Ad. bar. Budwinskega.

Gess. = Sammlung von
Entsch. des obst. Gerichtshofes zu den Notariatsgesetzen von Dr. Otto Gesselebauer.
CB. = C. Bl. = Österr. Zentralblatt für jurist. Praxis.
GH. = Gerichtshalle. —
GZ. = Gerichtszeitung.
J. = **Jk.** = judikatna knjiga vrhovnega sodišča.
JB. = Juristische Blätter.
Links. = Die Rechtssprechung des obst. Gerichtshofes, von Dr. E. Links.
Now. = Entscheidung des obst. Gerichtshofes, von Dr. R. Nowak.
NZ. = Not. Z. = Notariatszeitung.
R. = **Rs.** = knjiga razsodil (Spruchrepertorium) vrhovnega sodišča.

Ö. R. Z. = Österr. Richterzeitung.

Prs. = Pravnik slovenski.

Reich. = Öst. Notariatshandbuch für Berufsarbeit u. Unterricht, von Dr. M. Reich, k. k. Notar in Leoben. 1907.

Rus. = Urs. = upravnega sodišča odločba.

uzb. = nova priloga civilno-pravdnih odločeb k ukazniku prav. min.

Uzb. = stara priloga c. odločeb k istemu ukazniku.

Zb. = zbornik odločeb vrh. sod. Glaser-Unger.

Odločbe brez pristavka so odločbe vrhovnega (najvišjega) sodišča one v oklepkih (—) so nasprotno onodotnim odločbam brez oklepov.

Moteči pogreški.

Str.:	Vrsta:	Napačno:	Prav:
2	3	urejajoče	ki jih ureja
8	31	izključljiv, rok	izključljiv rok
15	8	rekurz, se	rekurz, ki se
26	4	zapuščino	z zapuščino
44	20	pravem	pravnem
49	20	9. marca,	9. marca 1898,
50	{ 3	š. 27. uk.	š. 27. uk. a)
	{ 12	1. Tudi	a) 1. Tudi
54	29	zoporedna	zaporedna
54	3	1969	1869
56	7	oblastvu one	oblastvu, sicer pa na-
			mestništvu one
67	{ 1	spadajočih listin	spadajoče listine
	{ <i>med 14. in 15. vrsto</i>		premičnin
86	21	protizakonitemu	proti zakonitemu
102	6	nepremičnine	premičnine
108	27	uradnih	uradih
117	32	odpravljene dediče va-	odpravljeni dediči va-
		ruje	rujejo
124	28	katero	katera
131	8	se ga mora	se mora
140	12	<i>zdolaj</i> varuha	skrbnika
165	8	varuhi	varuhi,
230	5	posebni predpisi	posebni prav taki pred-
			pisi
238	{ 15	nakazila	nakazila,
	{ 25	izdani	izdajni
245	{ 21	1950	1850
	{ 27	8. maja	8. junija
275	2	17. febr.	17. jan.
313	29	odredbah	odrekah
314	18	pristojbine	pristojbin
316	1	odmerjanju prezadol-	odmerjanju pristojbin
		žene	prezadolžene
318	25	pomeri	po meri
319	1	dvomov,	dvomov
328	3	od 42 K do 120 K	od 82 K do 120 K
359	7	III. Odhodnina	X. Odhodnina

Vsebina.

	Stran
Stvarno kazalo	XII
Zaznamek zak. predpisov	XXIV
Ces. patent od 9. avgusta 1854, dz. 208	1

Zakon o sodnem postopku v nespornih pravnih stvareh.

Prvo poglavje. Splošne odredbe (§ 1—19) . . .	2
Drugo poglavje. O razpravljanju zapuščin (§ 20-180)	
1. del. Splošne odredbe (§ 20—33) . . .	22
2. del. O smrtovnici (§ 34—60)	29
3. del. O razglasitvi izreka poslednje volje (§ 61—70)	41
4. del. Odredbe sodišča o smrtovnici in o izreku poslednje volje (§ 71—91) . . .	45
5. del. O inventarju in prisego nadome- stujoči napovedi imovine (§ 92-114) . . .	61
6. del. O oglasitvi za dediča (§ 115-132) . . .	77
7. del. O sklicu zapuščinskih upnikov (§ 133—136)	95
8. del. O posebnih odredbah pri zapu- ščinah inozemcev (§§ 137—144) . . .	97
9. del. Odredbe o posameznih zapuščin- skih stvareh v času, dokler traja zapuščinska razprava (§ 145-148) . . .	101
10. del. O prisodbi zapuščine (§ 149-180) . . .	105
Tretje poglavje. O postopku v varstvenih in skrb- stvenih stvareh (§ 181—219) . . .	132
Četrto poglavje. O skrbi za fidejkomise (§ 220-256)	178
Peto poglavje. O adoptiji, legitimaciji in izpustu iz očetovske oblasti (§ 257-266) . . .	190
Šesto poglavje. O prostovoljni ceditvi in dražbi (§ 267—280)	196
Sedmo poglavje. O sodnih spričevalih sploh, o po- trjevanju prepisov in poverjanju listin (§ 281—293)	202
Obrazci (formulari)	210

Dodatki. — I. Navodilo županom o izročenih jim	
uradnih opravilih sodišč	214
II. Red za javne dražbe	224
III. Odstotek za uboge	229
IV. O proglasitvi za mrtvega in dokazu	
smrti	230
V. Amortizacija izgubljenih listin	235
VI. Razpravljanje z zapuščinami inozemcev	256
VII. Hranba vrednotnic pri bankah.	
1. Pri avstrijsko-ogrski banki	275
2. Pri deželni banki češki	283
VIII. Vlaganje varovanške in oskrbovanške	
gotovine: — 1. v hranilnicah	284
2. v poštni hranilnici	285
IX. Sodelovanje sodišč pri odmeri in izter-	
javanju zapuščinskih pritojbin.	
A. Dedna pritojбина a) Predmet pritojбини	290
b) Dolžnost naznanila	293
c) Odmerjajoča oblastva	297
d) Ocena zapuščine	300
e) Odmera pritojbine pri nekaterih vrstah	
volil	307
f) Plačilo pritojbine in zaveza zanjo	308
g) Izmera pritojbine	311
h) Pritojбина ob odrekah	313
i) Pritojbin oproščene zapuščine	314
j) Zaokroženje pritojbinske osnove	314
k) Izredna doklada k prist. postavkom	315
l) Odmera pritojbin ob prezadolženih za-	
puščinah	315
m) Pritojбина za poslednjevoljsko naredbo	319
n) Zapisniki in vloge, kolka prosti	319
o) Vračilo kolkovnin	320
Obrazi. Zapuščinski izkaz	321
Zakon od 18. junija 1901, dz. 74	326
Min. ukaz od 21. junija 1901, dz. 75	341
B. Zakoniti prispevki javnim zavodom.	
1. Doneski k dež. šolskim zakladom	351
2. Bolniški prispevek	358
X. Odhodnina	359

Stvarno kazalo k nespornemu postopniku.

Številke poleg besedi pomenjajo stranice, h. = hrvatski izraz.

Adopcija, 191.

Advokati, glej odvetniki.

Agenti zasebni, njih pravice, 11.

Aktivnost, namen inventarju, 64.

Alzacija in Lotaringija, glej Nemčija.

Amerika, razpravljanje z ondotnimi podaniki, 256. — severna, notarska legalizacija, 14. — prevod listin, 206. — sestava listin, 257.

Amortizacija, predpisi, 235. — predmet, 235. — podsodnost, 237. — postopek, 240. — dovolitev prepovedi, 250. — radi izgubljenih talonov, 251. — pri zastavnih listih, 253.

Anglija, razpravljanje po nje podanikih, 258. — potrdila o veljavnem pravu, 203. — ravnanje z varovanci in umobolnimi, 141.

Arhivi, predmeti iz njih, 36.

Avstrijsko nad Anižo in pod Anižo, ubožni odstotek, 229. — šolski prispevek, 357.

Badensko vojvodstvo, razpravljanje o zapuščinah podanikov, 264.

Banka avstroogrška, smrt lastnika ondi branjenih denarjev in vrednotnic, 104. — položba vrednotnic za varovance, 275. — amortizacija njenih delnic in listin, 239. — bankovci se ne morejo amortizirati, 236.

Bavarska, razpravljanje o zapuščinah podanikov, 264.

Beležniki = notarji.

Belgija, spričevalo o tamošnjem pravu, 203. — razpravljanje po njenih podanikih, 258.

Beriva, h. = prejemki, 54.

Blagajne javne, smrt oseb, ki dobivajo prejemke iz njih, 54.

Blagajnični ključi, v zapuščinah, 36.

Blaznice, odredbe ob od-daji v blaznico, 144.

Bodensko jezero, smrti in rojstva na njem, 264.

Bogomile, h. = pobožna volila.

Bolnice, smrti v njih, 39. — prispevki v Trstu, 358.

Bosna, poverjanje listin, 14. — razpravljanje z zapuščinami podanikov, 24. — pristojbine o takih zapuščinah, 290.

Brazilijska, razpravljanje o zapuščinah nj. podanikov, 257.

Britanija, glej Anglija.

Bukovina, donesek šolskemu zakladu, 357.

Cenilci, glej izvedenci.

Cenitev prostovoljna, 187, 200.

Certifikati, dosluženih podčastnikov, 61.

Cesije, glej odstopi.

Častni znaki, glej odlikovanja.

Dalmacija, šolski donesek, 357.

Danska, razpravljanje po podanih, 258.

Daritev za slučaj smrti, pristojbina, 308.

Deca = otroci.

Dediči, njih obveščanje, 47. odredbe, če niso znani oni ali njih bivališča, 62, 89, 92. — njih oklic, 84, 89, 93, 95, 98. — zaslišanje

ob dvomljivem dednem pravu, 84. — odsotni, imenovanje skrbnikov, 92. — nedoletni ali skrbenci, skrbniki zanje, 49. — — — inventar, 61. — izročitev prisojene imovine, 123. — neznani, postavitev skrbnikov, 49, 51. — imenovanje zapuščinskega skrbnika, 90.

Dedinske prijave, njih zahtevanje, 77. — čas za premislek, 78. — posledice zamujenih, 79. — kake morajo biti, 80. — opuščene, 89, 92. — nasprotujoče, 84. — — dedinske pogodbe, njih razglasitev, 45. — pristojbine vsled njih, 308.

Dedščina, nje delitev, 114. — pristojbina ob delitvi, 334.

Dedščine pobožne, njih naznanilo, 52.

Delne zadolžnice, varstvo imetnikov, 177.

Demoliranje, reverzi v to, 162.

Denarna kazni, 20. — njih poraba, 22.

Dnevnik o zapuščini, 28.

Dobra nepremična, glej nepremičnine.

Doklada pristojbinskim postavkom, 315.

Dolgovi, inventarjenje, 71. — njih izkaz radi odmere pristojbin, 293, 302. — dokazila tedaj, 303.

Domačini, zaslišanje ob smrtovnici, 32, 83. — o varstvenih stvareh, 144.

Domobranci, njih smrt, 60.

Donavsko parobrodno društvo, amortizacija delnic, 240.

Dopustniki, glej vojaštvo.

Dostavitev, glej vročba.

Dražba, prostovoljna, 196, 224. — zapuščinskih predmetov, 105. — odstotek za uboge ob njih, 229.

Dražbeni red, občen, 224.

Državna zemljišča, cenitev in dražba, 199.

Državni papirji, amortizacija, 237, 242. — zamenjava amortizovanih, 246. — amortizovanje tem enakih papirjev, 247.

Duhovniki, viši, njih smrt, 38. — prebendarji, povračilo za zgradbe, 73.

Edikti = oklici.

Ferijalne stvari, glej prazniške st.

Fevdi, razprave o njih, 25. — inventar o f. zemljiščih, 73.

Fidejkomisi, razprave o njih, 25, 64, 73. — ustanovitev in skrb, 178. — pristojbine in sodni troški, 180. — obremenitev, 183. — razdolžitve, 187. — zapuščinske pristojbine, 305. — inventarji o njih, 179. — skrbnik zanje, 181. — zapisniki o njih, 190.

Fidejkomisna, imovina, nje zavarovanje, 182. — — oblasti, nadzor viši, 190. — zemljišča, inventarjenje, 73.

Finančna prokuratura, kedaj zastopa, 49. — posreduje za cerkve, ustanove itd., 53. — priznava terjatve, 96.

Finančno ministrstvo, naznanilo smrti, 55. — navodilo zaradi pristojbinske oprostitve vsled reciprocitete, 292.

Fiskus, predaja brezdednih zapuščin, 91.

Formulari, glej obrazci.

Francosko, naznanilo o smrti franc. državljanov, 98. — prevod franc. listin, 206. — razpravljanje po podanikih, 259.

Galerije slik, njih predmeti, 36.

Galicija, šolski donesek, 357.

Globa, glej denarna kazen.

Goriška-Gradiška, šolski prispevek, 353.

Gradec, prispevek za štajerski ubožni zaklad, 359.

Grška, razpravljanje po podanikih, 259.

Hercegovina, glej Bosna.

Hranilnice, vloge, 151, 284.

Inozemci, zap. razprava po njih, 23, 99. — obveščanje o njih smrti 197. — postavitev varuha, 140. —

- pristojbinstvo njih zapuščin, 291, 256.
- Inozemstvo**, oblika listin iz inoz., 13. — pristojbinstvo ondotne imovine avstr. podanikov, 291.
- Invalidi**, patentni, njih smrt, 60.
- Inventar**, naprava, 52, 61. — namen, 64. — ob raznih smrtnih slučajih, 72. — troški, 74. — obrazec, 211, 220.
- Irska**, glej Anglija.
- Isprava**, h. = listina.
- Istra**, šolski prispevek, 353.
- Italija**, poverjanje listin, 14. — prevodov, 206. — razpravljanje po podanih, 260.
- Izdanje**, h. = izročitev.
- Izkaz** o dolžnem deležu, 112.
- Izkazi**, o tekočih razpravah, 28. — potrebni za prisodbo, 105, 213. — za plačilo zap. pristojbin, 108, 294, 321. — glej razkazi.
- Izreki** poslednje volje, njih razglasitev, 41.
- Izrok**, h. vide oklici.
- Izvedenci**, pri inventarjenju, 63, 69. —
- Izžrebanje** vrednotnic, nadzor, 167.
- Jonski otoki**, glej Grška.
- Jure crediti** prisodba, 46. — odmera pristojbin, 315. — izkazi o njih, 300.
- Kaducitete**, njih predaja fisku, 91, 109. — glej zapadlostna pravica.
- Katastralni izdelki**, njih uporaba, 128.
- Knetska** posestva, pristojbinske olajšave, 330. — njih prevzete po sodedi-
čih, 115.
- Knjiga**, javna, 2. — vpis, prisojila vanjo, 123, volil, 129. — v to potrebno legalizovanje, 204.
- Knjižnice**, predmeti iz njih, 36.
- Kolajne**, po smrti, 55.
- Kolki**, pristojbina o njih, 297. — izkazi za to, 280.
- Kolkovnine** prostost ubogih nedoletnikov, 140.
- Komorniki**, naznanilo smrti, 56.
- Končni** izkaz, 120.
- Konkurz**, o zapuščini, 47.
- Kontumačni** zavodi, smrti v njih, 39.
- Konzularna**, sodišča, uporabljajo nesporni postopnik, 1. — uradi, zap. pristojbine, 292.
- Konzulati**, poveritve, 13. — konzulatni funkcionarji, njih pravice, 13, 288.
- Koroška**, šolski prispevek, 354.
- Kranjska**, naznanila blazine, 29. — šolski prispevek, 355.
- Križa** svetega kosi, 198.
- Krošnjari**, njih smrt, 60.
- Kućarac**, h. = krošnjar.

Kuksna nakazila, njih amortizacija, 236.

Kurator, glej skrbnik.

La Plata, države ob, glej Amerika.

Legalizacija, tozemskih listin, 204. — inozemskih listin, 13. — v sev. Ameriki, 14. — — pogodba o l. z Italijo, Nemčijo, Srbijo, 14.

Legatarji, njih obvestitev, nedoletnih, negotovih, 111. — plačilo ob nezadostni zapuščini, 113. — potrdilo za knjižni vpis, 129. — glej volila.

Legati, glej volila.

Lichtensteinski knezi, rodbinska pogodba, 26.

Licitacije, glej dražba.

Listine, dokazilnost, 13. — inozemske, 13. — o pravnih poslih, 9, 147, 209. — shranjevanje o zadnjevoljskih izrecilih, 44.

Loterijski, listki, amortizacija, 237. — nabiralec (kolektant), naznanilo smrti, 53.

Malodobnik, h. = pupil, varovanec.

Maloletnik = nedoletnik.

Maše, ustanovitev. 111.

Matrike, dopolnitev. 139.

Medajle, glej kolajne.

Mexiko, glej Amerika.

Moravska, šolski prispevek, 358. — ubožni odstotek ob dražbah, 229.

Municija v zapuščinah, 104.

Muzeji, predmeti iz njih, 36.

Nadarbine, duhovniške, inventarjenje, 72.

Nadležnost, h. = pristojnost.

Nagajivost, kazni, 18.

Naložitev novcev, glej varovanski novci.

Napisnik, h. = zapisnik.

Naredba zadnjevoljska = izrek zadnjev.

Nasljednik, h. = dedič.

Naznanilo, smrti radi zap. razprave, 29. — smrti po zapušč. oblastvu, 53, 293. — posebnih volil, 52.

Nedoletniki, volila zanje, 52, 111. — prepodaja dedščine, 123. — sodna skrb za osebne razmere, 133. — njih zaslišanje, 144. — ubogih pravica, 140. — pogodbe, 145. — prívólitev za ženitev, 147. — notarski spisi, 150. — nalaganje imovine, 150, 284, 285. — izročitev imovine, 175. — izpust iz očetovske oblasti, 195. — dovolitev obrti, 196. — glej dediči.

Nemčija, pogodba o legalizaciji, 14. — razpravljanje po nje podanikih, 263.

Nepremičnine, njih inventarjenje, 67. — dražba, 200. — pristojbine ob prenosu, 326.

Ničnostna pritožba, 18.

Ništovna žaoba, h. = ničnostna pritožba.

Nizozemsko, razpravljanje po podanih, 265.

Norveška, razpravljanje po podanih, 265.

Notarji, njih uporaba, 9. — pravica delati predloge, 11. — poverjenje listin, 13. — delovanje ob zap. razpravah, 27, 29, 62, 106. — njih smrti, 39, 55. — razglas oporok po njih napravljenih, 44. — obvestitev o skrbstvih, 144. — prostovoljne cenitve in dražbe, 199. — so poroki za pristojbine, 311.

Notarski spisi, potrebni za veljavnost pogodbe, 9. — za nedoletnike, 150. — njih amortizacija, 236.

Nujni dediči, nedoletni, izkazi o dolžnem deležu, 112.

Nužni nasljednik, h. = nujni dedič.

Občinski predstojnik, sodelovanje pri zap. razpravah, 28. — pri cenitvah in dražbah, 199. — navodilo za izročena jim sodna opravila, 214; pristojbine, 219.

Objesan, h. = objesten, nagajiv.

Obraznava, glej (zapuščinska) razprava.

Obrazi, za postopek v nespornih stvarih, 210. — za občinske predstojnike, 220. — za pristojbinske

izkaze, 321. — listov za pristojbinsko odmero, 325.

Obresti dvig, glej varuh.

Obrt, nadaljevanje na račun zapuščine, 104. — dovolitev opravljanja nedoletniku, 196. — inventar obrt. imovine, 72.

Obveščanje, dedičev, 46. — izvrševalca oporoke, 51. — voliljemnikov, 52, 112. — pristojbinskega oblastva, 52, 293.

Očetovstvo, nesporna ugotovitev, 195. — izpust iz oblasti, 185.

Očitovanje, h. = izrek.

Odbitki od zapuščine, njih izkaz, 294, 302.

Odhodnina, 359.

Odlikovanje, naznanilo o smrti oseb, ki so jih imela, 55.

Odpust, h. = izpust.

Odredbe sodišča, pravna moč, 19. — pravni pomočki, 14. — izvršitev, 17. — o smrtovnici in zadnjevoljski naredbi, 45. — o posameznih zapušč. stvareh, 101.

Odreka (odpoved), pristojbina ob nji, 313.

Odstavljenje varuhov in skrbnikov, 20.

Odstopi terjatev državi, 255.

Odvetniki, zastopanje strank, 11. — njih smrt, 55. — odgovornost za pristojbine, 311.

Oglas, glej oklici.

- Ogrska**, adopcija njenih državljanov, 193. — poverjanje prevodov, 207. — pristojbinstvo, 290. — izkazi o ondotni zapuščini, 296.
- Oklici** za sklic dedičev, 84, 90, 93, 94, 99. — upnikov, 95, 98, 99. — ob podaljšanju varstva in ob skrbstvu, 143. — obrazci o njih, 211. — ob proglašenju za mrtvega, 232. — ob dražbah, 224. — ob amortizovanju, 240.
- Oporoka**, glej volja poslednja.
- Opozoritev** protiodredbam, 15.
- Orožje**, v zapuščini, 104.
- Oskrbovalnice**, smrt, 39.
- Ostalina** = zapuščina.
- Ostavina**, h. = ostalina, zapuščina.
- Ošasna ostavina**, h. = brezdedna zapuščina.
- Otroci**, nezakonski, pozakonitev, 194. — njih varstvo, 137. — posinovitev (adopcija) 191.
- Ovršba**, ovršitelj, h. = izvršba, izvršitelj.
- Perzija**, razpravljanje po podanikih, 265.
- Pjeneznica**, h. = blagajna.
- Poboljševalnice** za varovanje, 138.
- Pobožna volila**, plačilo ali zavarovanje radi prisojila, 105, 108.
- Pobožne**, dedščine in volila, obveščenje o njih, 52.
- Pogodbe**, sklepanje, 8. — notarski spis, 150. — nedoletnikov, 146.
- Pogrešanci**, glej smrt.
- Pohranjivanje**, h. = shranjevanje.
- Poljedelska nepremičnina**, olajšave pristojbin, 330.
- Pooblastila**, preizkus, 5.
- Portugalska**, prevodilistin, 206. — razpravljanje po podanikih, 265.
- Posesti** prepustitev dediču, 101.
- Poslednja volja**, glej izrek p. v.
- Poslaniki**, zapuščina prosta pristojbin, 292.
- Poslanstva**, poveritev po njih, 13.
- Postavitev** v prejšnji stan, 19.
- Postopek**, sodni v nespor-
nih pravnih stvareh, 1.
— v njem ni vlagati za-
pisniških načrtov, 9.
- Poštna hranilnica**, vl. knji-
žice, njih amortizacije, 236.
— nalaganje varstvenih
novcev, 284.
- Potomstvo**, skrbnik, 49.
- Povjerbina**, h. = fidej-
komis.
- Povjerenstvo**, h. = komi-
sija, komisarstvo.
- Pravna**, vprašanja sporna,
6. — opravila (posli), 5,
9. — nedoletnikov, 145.
— sestava listin o, 209. —
moč odredb, 19. — pot,
zavrnitev, 6.

Pravni pomočki, glej odredbe.

Prazniške stvari, 12.

Prebende = nadarbine.

Predaja, h. = izročitev, predati = podati.

Predarlsko, šolski prispevek, 358.

Predlogi, njih oblika in jezik, 10.

Predmeti, tuji, njih inventarjenje, 70, — ki se morajo poslati drugim oblastvom, 39.

Premičnine, inventiranje, 67.

Prenosnina imovinska, 290.

Prepisi, vidimovanje, 203.

Prestave = prevodi.

Prevodi, poverjanje, 205.

Prezadolžene zupuščine, glej jure crediti.

Priče, glej svedoki.

Prijava, terjatev, 95. — glej dedinska prijava, naznaniilo, — glej oglasitev.

Prioritetne obligacije, naložitev varovanskih novcev, 157. — zavarovanje njih imetnikov, 177.

Prisega prič ustne poslednje volje, 43, 44.

Prisodba zupuščine, 105.

Prisojilo, (prisojilna odredba, listina), 121. — vpis v javne knjige, 123.

Prispevki javnim zavodom, 351.

Pristojbine, njih zavarovanje, 33, 343, 347. — o zupuščinah, 290. — izkaz o plačilu, 108. — o fidej-

komisih, 180, 305. — obveščenje oblastva radi odmerjenja, 52, 393. — njih plačilo, 330. — oproščene zupuščine, 314. — olajšave, 326 — glej zupuščine.

Pristojnost, preizkus v ne-spornem postopku, 4. — zap. razpravi, 22. — k smrtovnici, 29. — v varstvenih stvareh, 132. — v fidejkomisnih stvareh, 178. — za adopcijo in legitimacijo, 191. — za ugotovitev, da je odpravljen ženitni zadržek in ugotovitev očetovstva radi legitimacije, 194. — za cennitev in dražbo, 196. — za uradna spričevala, 202. — za vidimovanje, 203. — za legalizovanje, 204. — za proglas smrti, 230. — za amortizovanje, 235.

Pritožbe proti odredbam, 14. — nagajive se imajo kaznovati, 18.

Privilegiji, amortizovanje dot. listin, 236.

Procjena, h. = cennitev.

Prodaja, zupuščinskih stvari, 101. — državnih papirjev, ki se žrebajo, 163. glej dražba.

Prošnje, glej predlogi.

Protuslovne prijave, h. = nasprotujoče si p.

Prusija, glej Nemčija.

Ptuji državljani, glej inozemci.

Punomoč, h. = pooblastilo.

Pupilarni novci, glej nedoletniki.

Rasipnost, h. = zapravljivost.

Razglasi, glej oklici.

Razkazi, ki jih razpravna sodišča objavljajo radi pobožnih pristojbin, 351.

Razlogi odločbeni, 17.

Razprava, glej zapuščinska r.

Reciprociteta, ob razpravah po inozemcih, 24, 25. — ob pristojbinski odmeri, 291.

Redi, glej odlikovanja.

Redovne kazni, 21.

Redovniška obljuba, skrbnik radi nje, 140.

Registrature, predmeti iz njih, 36.

Rekurzi, proti odredbam, 14. — sodnikovi, 18. — revizijski, 18.

Relikvije, njih prodaja, 198.

Rezervisti, njih smrt, 60.

Rok, opozoritvam in rekurzom, 16. — revizijskemu rekurzu, 18. — oglasitvi za dediča, 77, 78. — tožbi o dedinski pravici, 85. — sklicu dedičev neznanega bivališča, 92. — sklicu neznanih dedičev, 90. — sklicu upnikov, 95. — varuškim računom, 170. — naznanilu zapuščin radi pristojbine, 295.

Roki, njih določitev, 7. — računanje, 12.

Rudarski podjetnik, naznanilo o njegovi smrti, 61.

— naznanilo, če se mu je postavil skrbnik, 144.

Rudniški deleži, glej kuksna nakazila.

Rusija, postavitev skrbnikov, 142. — razpravljanje po podanikih, 265. — pristojbine zapuščinske, 268.

Sačinjanje, h. = sestava.

Saksonska glej Nemčija.

Saziv, h. = poziv, sklic.

Sekvestracija zapuščine, 89.

Shranjevanje, zadnjevoljskih naredeb, 44. — zapuščinskih spisov, 122.

Siam, dogovor o zapuščinah, 268.

Siromaki, odstotek ob prost. dražbah, 229. — njih pristojbinska prostost v postopku, 10. — spričevala zanje, 140.

Sirotinska knjiga, 145.

Skladovni listi, njih amortizacija, 249.

Skrbnik, odgovornost, 20. — odstavitve, 21. — za predlog, da se oporočne priče zaprisežejo, 44. — za razpravljanje, 49, 89. — odsotnemu dediču, 92. — vsled redovniške obljube, 140. — fidejkomisni, 181. — radi proglasitve za mrtvega, 232, 234.

Skrbstvene stvari, 132, 177. pomoč občinskih predstojnikov, 219.

Smrt, dokaz, 230. — naznanilo, 29. — nje zapis, glej smrtovnica.

Smrtovnica, 29. — poročilo o nji, 35. — odredbe o nji, 45. — obrazec, 210.

Sodišče, okrajno, sodelovanje ob zap. razpravah, 27, 29. — razpravni postopek pri njem, 77, 78, 96, 106, 108. — ob rešitvi varuških računov, 165. — sodelovanje pri odmeri pristojbin, 293, 297. — skrb za osebne razmere nedoletnikov, 133. — za dopolnitev matrik, 139. — najvišje (vrhovno), rekurz nanj, 17.

Sodstvo, preiskava njegovih mej, 4. — za zap. razpravo, 23.

Sodnik, dolžnosti, 4. — pravica rekurza, 18. — poročstvo za pristojbine, 311.

Solnograško, ubožni odstotek, 230. — šolski prispevek, 358.

Sorodstvo, vpliv na prenosnino, 311, 326.

Spisi, odločba njim nasprotna, 18.

Sporočilo poslednje volje — izrek p. v.

Spričevala sodna, 202.

Srbija, poveritev listin, 14, 206. — imenovanje varhov deci iz S., 142. — dogovor o zapuščinah, 269.

Srečkanje, glej izžrebanje.

Srečke, glej žrebi.

Stečaj, h. — konkurz.

Stolniki c. k., naznanilo smrti, 56.

Strelivo, glej municija.

Substitucije, fidejkomisne razprave, 25, 62, 110. — imenovanjeskrbnikov, 49. — zap. pristojbine, 306.

Sud, kotarski, h. — sodišče, okrajno.

Svećenik, h. — duhovnik.

Svedočbe = spričevala.

Svedoki poslednje volje, prisega in zaslišanje, 43.

Svojci, glej domačini.

Šlezija, nima šolskega prispevka, 351. — ubožni odstotek, 230.

Šolski prispevek, občni predpis, 351. — glej Avstrija nad in pod Anizo, Bukovina, Česka, Dalmacija, Galicija, Gorica-Gradiška, Istra, Koroška, Kranjska, Moravska, Predarlska, Solnograška, Štajerska, Tirolska, Trst.

Španija, dogovor o zapuščinah, 274.

Štajerska, šolski prispevek, 356.

Švedija, razpravljanje po podanikih, 274.

Švica, razpravljanje po podanikih, 274.

Taloni, se ne amortizujejo, 236, 251.

Terjatve, inventarjenje, 66.

Testamenti, glej oporoke.

Tirolsko, ubožni odstotek ob dražbah, 230. — šolski prispevek, 358.

Tobak, prodaja, 198.

Tolmači, 205.

Tražbina, h. = terjatev, iskovina.

Trgovci, inventarjenje njih zapuščine, 172.

Trpezniki, h. = stolniki.

Trst, donesek šolski, 356. — bolnišniški, 358.

Tunis, dogovor o zapuščinah, 275.

Turški podaniki, zapuščine, 100. — določbe o prenosnini, 291.

Tutor, h. = varuh.

Ubožci, ubožna spričevala, glej siromaki.

Učitelji, naznanilo smrti, 54.

Ugovor, h. = dogovor, pogodba.

Umrtilo = amortizacija.

Upniki, njih sklic, 95. — odredbe, da se poplačajo tozemski, 98.

Uprava (oskrba), glej zapuščine.

Upravno oblastvo, priložitev k prisodbi, 109.

Uradni novci in spisi, odredba o njih, 36.

Uradniki, smrt takih, ki so morali dajati račune, 53, 108.

Uradoma, postopek, 3. — skrb, 4. — preiskava pristojnosti, 8. — zahteva listin, 5. — poizvedbe, 6. — določitev rokov, 7. — uporaba izvršbe, 20. — postavitev skrbnikov, 20, 49. — sestavitev inventarja, 62. — vknjiženje, 123.

Urednik, h. = uradnik.

Uručba, h. = prisodba.

Ustanove, imenovanje skrbnika, 49. — izdaja, 111.

Ustnost postopka, 10.

Utok, h. = rekurz.

Varovanci, gl. nedoletniki.

Varstvene stvari, 132. — sodelovanje županov, 214.

Varstvo, računi, 165. — končni r., 174. — podaljšanje, 143.

Varuh, odgovornost in odstava, 21. — pooblastitev za sklepanje pogodb, 145. — za dvig obresti, 154, 164.

Vazali vladarski, smrt, 55.

Velika Britanija, glej Anglija.

Vidimovanje, glej prepisi.

Vinkulacija, hranilniških vlog varovancev, 155. — fidejkomisnih zadolžnic, 183.

Vjetrovnik, h. = upnik.

Vještak, h. = izvedenec, veščak.

Vojaki, na dopustu, njih smrt, 60.

Vojaštvo, smrti, 37, 53; ob dopustu, 60. — ediktalni poziv ob smrtnih slučajih, 93. — ženitev, 149. — izročitve, 177. — v. oblastva uradujejo ob smrti, 54. — obligacije za ženitne kavcije, amortizacija, 240. — v. kapelniki, naznanilo smrti, 55. — v. kolajne, glej kolajne.

Volila, pobožna ter za nedoletnike in varovance, 52, 110. — odbitek, 113. — odmera pristojbine pri nekaterih, 307. — volilojemniki, glej legatarji.

Volja, poslednja, razglasitev, 41, 42, 45, 131. — izkaz o izpolnitvi, 109. — njen izvršitelj, 114.

Vrednotnice, njih inventarjenje, 66.

Vročba, rešitev, 12. — sodelovanje županstev, 219.

Zadužbina, h. = nadarbina, prebenda.

Zakladni list, h. = zastavni list.

Zakoni, spričevala o njih veljavnosti, 202.

Zakotnjaki (zakotni pisači), 11.

Zamjena, h. = substitucija.

Zapadlostna pravica fiska, 91.

Zapečatenje, 33.

Zapis, h. = legat, volilo.

Zaporna kazen, 20.

Zapuščine, inozemcev, posebne odredbe, 23, 97, 99.

— brezdedne, 91. — prisodba, 105. — male, 106.

— razprava, nje primeri in pristojnost, 22. — ura-

dovanje sodišč in drugih organov, 27. — nadzor-

stvo in dnevnik, 28. — izkazi o nerešenih, 28.

— izkazi o plačilu pri-

stojbin, 108. — predpisi o njih, 290. — oprostitev, 314. — zmanjšanje, 326.

— obrazci izkaza, 321. — posamezni predmeti, od-

redbe o njih, 101. — up-

niki, njih sklic, 95. — imovina, prepoved samo-

lastnega razpolaganja, 30.

— če je ni, ali dolgovi prevladujejo, 46. — in-

ventar o nji, 61. — pri-

sego nadomestujoča na-

poved, 76. — oskrbovanje po skrbniku, 49, 50; po

dediču, 101. — realiza-

cija, 101. — izročitev, 175.

— kasneje najdene, 130.

— glej skrbnik.

Zastave prostovoljne, nater-

jatvah do države, 255.

Zastavne listine, varstvo imetniških pravic, 177.

Zastopniki pravni, 11.

Zavrnitev, razlogi, 7, 17.

Zemljišča, glej nepremič-

nine.

Zemljiška knjiga, glej knjiga javna.

Zglasitev, glej prijava.

Zvezdarne, njih uradni spisi, 36.

Žaoba, h. = pritožba.

Ženitev, dovolitev nedolet-

nikom, 147.

Žrebi, nadziranje izžrebanja, 167.

Župan, glej občinski pred-

stojnik.

Zaznamek

**v tem delu priobčenih, oziroma po vsebini na-
vedenih zakonov, ukazov in razpisov.**

Številke za pomišljajem (koncem vsakega odstavka) pome-
njajo strani te knjige; (Kr. = Kranjsko, Kor. = Koroško,
Štaj. = Štajersko, Gor. = Goriško).

Leta 1784:

4. marca, dvd. zjz. 254. — 236.

15. marca, dvd. zjz. 262. — 241.

3. jun., dvd. zjz. 298. — 40.

1785:

14. marca, pat. zjz. 396. —

15. sept., dvd. zjz. 467. —

1786:

15. jul., dvd. zjz. 565 (draž-
beni red). — 224—228.

1789:

12. jan., dvd. zjz. 951. — 40.

1801:

31. dec., dvd. zjz. 549. — 95.

1803:

28. marca, pat. zjz. 599. —
242. — 250.

1812:

8. febr., dvd. zjz. 971. — 13.

25. aprila, dvd. zjz. 987. —
229—230.

1815:

14. sept., dvpd. zjz. 101. —
224.

1817:

15. avg., pat. zjz. 1361. —
244—250.

1818:

16. apr., dvpd. zjz. 1436. —
13.

1819:

23. jul., pat. zjz. 1582. — 244.

1821:

22. sept., dvd. zjz. 1802. —
148.

1822:

3. avg., dvd. zjz. 1885. — 242.

1824:

30. jul., dvd. zjz. 2027. — 73.

1826:

3. febr., dvd. zjz. 2158. —
165.

25. nov., dvd. zjz. 2234. —
198.

1827:

28. nov., najv. sklep. — 41.

1828:

11. febr., dvd. zjz. 222. — 41.

17. jun., dvd. zjz. 2348. — 104.

1829:

5. avg., dvpd. zjz. 2422. — 40.

27. avg., pog. zjz. 2505, čl. XI. — 257.

1831:

27. dec., dvd. š. 46525. — 55.

1835:

11. jul., carinski in drž. monopolski red. — 198.

12. okt., dvd. zjz. 90. — 92.

5. nov., dvpd. zjz. 92. — 40.

7. dec., dvd. zjz. 101. — 242.

22. dec., dvd. zjz. 109. — 206.

1837:

24. marca, dvd. zjz. 187. — 229—230.

30. jun., dvpd. zpz. zv. 65. — 40.

18. dec., dvd. š. 30414. — 40.

1838:

22. jan., dvd. zjz. 249. — 13.

10. febr., dvd. š. 18188. — 244.

1839:

9. jun., pog. zjz. 370. — 258.

22. nov., dvpd. zjz. 390. — 165.

1840:

30. marca, dvd. zjz. 418. — 162.

1842:

30. jul., pog. zjz. 626, čl. X. — 257.

1844:

26. sept., dvd. zjz. 832, § 17. — 241.

1846:

5. avg., dvd. zjz. 977. — 240.

1847:

10. dec., dvd. zjz. 1104. — 265. — 274.

1848:

8. maja, addic. konvencija dz. 179 za 1850, čl. II. — 258.

1850:

25. jan., pat. (men. r.), čl. 73. — 241—249.

9. febr., z. dz. 50. — 283. — 290—326.

16. aprila, ces. pat. dz. 249, § 25. — 56.

3. maja, u. fin. min. dz. 181. — 309. — 335.

28. maja, razp. fin. min. š. 1067. — 245.

28. jun., u. prav. min. dz. 256. — 214—223.

1851:

29. apr., rp. fin. min. š. 12605. — 320.

13. dec., u. dz. 41, l. 1852. — 40.

1852:

23. marca, u. fin. min. dz. 82. — 295.

23. marca, u. fin. min. dz. 84. — 295.

6. apr., rp. fin. min. š. 41825.
— 313.

22. junija, rp. prav. min.
š. 8089. — 219.

15. avg., izvrš. predp. k pri-
vilegijsk. zak. dz. 184,
§§ 22, 31. — 236.

13. dec., min. u. dz. 256. —
310.

15. dec., r. fin. min. š. 40322.
— 302.

1853:

8. febr., u. fin. min. dz. 110.
— 145.

19. marca, ces. u. dz. 53, § 1.
— 306.

§§ 3, 4, 5. — 335.

26. marca, razp. fin. min.
š. 1500. — 303.

26. apr., min. u. dz. 73. —
199.

13. jul., rp. fin. min. š. 25911.
— 314.

25. jul., rp. fin. min. dz. 148.
— 295. — 303.

1854:

13. febr., u. dz. 40. — 205.

6. apr., rp. fin. min. š. 27412.
— 312.

8. apr., min. u. dz. 84. — 291
— 292.

20. apr., min. u. dz. 106. —
293. — 318.

23. maja, z. dz. 146 (rud. z.),
§ 189. — 61. — 144.

9. avg., ces. pat. dz. 208 —
1. — 213. — 314. — 337.

25. sept., izvrš. predp. k rud.
zak., § 87. — 236.

9. dec., razp. prav. min.
š. 23929. — 245.

1855:

23. apr., rp. fin. min. š. 2789.
— 313.

7. maja, rp. fin. min. š. 1032.
— 306.

20. avg., min. u. dz. 146. —
229—230.

1856:

3. jan., u. š. 26852, iz l. 1855.
— 38.

17. jan., pog. dz. 91 za 1857,
čl. XVII. — 275.

6. aprila, u. fin. min. dz. 50.
— 295.

1856:

18. maja, u. š. 8316. — 38.

8. junija, rp. š. 12095. — 108.

12. junija, pog. dz. 169. — 259.

26. junija, u. dz. 115. — 258.

2. avg., rp. fin. min. š. 26389.
— 313.

20. okt., dopis fin. min.
š. 48619. — 247.

1857:

18. febr., rp. š. 3673. — 108.

17. maja, pog. dz. 74 za 1858,
čl. 11. — 265.

20. avg., u. dz. 159. — 104.

1. sept., rp. pr. min. š. 18250.
— 11.

22. dec., u. š. 22699. — 111.

1858:

22. jan., rp. š. 23300. — 28.

18. febr., rp. š. 2826. — 251.

5. jun., nota prav. min.
š. 8984. — 265.

23. jun., r. fin. min. š. 31140.
— 312.

31. avg., r. fin. min. dz. 138.
— 312.

6. okt., rp. š. 19492. — 257.
 27. okt., razp. prav. min.
 š. 19246. — 245.
 9. nov., ces. u. dz. 205, § 1.
 — 156.
 16. dec., u. dz. 233. — 36.

1859:

5. jan., min. obj. dz. 17. — 264.
 12. marca, rp. š. 4191. — 68.
 12. maja, u. dz. 85. — 56.
 17. maja, ces. u. dz. 89. — 315.
 26. maja, rp. min. za uk in
 bogočastje š. 102 ex 1858.
 — 37.
 14. jul., u. š. 9455. — 56.
 3. avg., rp. fin. min. š. 28546.
 — 312.
 4. avg., r. fin. min. š. 34834.
 — 312.
 15. avg., u. min. prav. in fin.
 dz. 154. — 176.
 13. nov., rp. š. 15697. — 258.
 6. dec., u. š. 19317. — 195.

1860:

26. febr., razp. fin. min. dz. 53.
 — 246.
 19. marca, u. š. 2712. — 196.
 24. marca, rp. š. 3809. — 258.
 1. jun., r. fin. min. š. 17061.
 — 312.
 2. jun., u. š. 7854. — 97.
 28. avg., u. dz. 205, § 1. in 4.
 — 17.
 10. okt., u. š. 14939. — 141.
 20. okt., rp. fin. min. š. 58135.
 — 312.

1861:

7. marca, u. š. 16690. — 55.

1862:

6. apr., dopis š. 1165. — 248.

18. apr., min. rp. dz. 23. —
 264.

26. apr., obj. vnanj. min.
 dz. 27. — 264.

13. dec., z. dz. 89, § 11. — 309.
 § 2. — 319.
 § 6. — 325.

1863:

16. apr., u. š. 3297. — 99.
 3. jun., rp. fin. min. š. 19977.
 — 314.
 16. jul., razgl. fin. min. dz. 67,
 § 7. — 236.

1864:

26. jan., u. š. 678. — 61.
 16. dec., rp. š. 8071. — 274.

1865:

14. jan., rp. fin. min. š. 487.
 — 292.

1866:

11. dec., pog. dz. 168. — 259.

1867:

3. marca, min. u. dz. 52, § 8.
 — 177.
 8. jun., dopis š. 2216. — 245.

1868:

16. apr., rp. min. notar. š. 5281.
 — 98.
 3. maja, z. dz. 35, §§ 1 in 2.
 — 247.
 3. maja, dz. 36, §§ 1 in 2. —
 238. — 248.
 §§ 3, 4, 5. — 248.
 4. maja, u. š. 4917. — 98.
 13. jun., z. dz. 61. — 178. —
 183.
 1. jul., u. fin. min. š. 19291.
 — 302.
 2. jul., z. dz. 88, § 1. — 236.
 — 251. — 253.

1869:

2. marca, rp. fin. min. š. 5306.
— 303.
12. apr., u. š. 4269. — 142.
20. maja, z. dz. 78, § 13. — 54.
17. sept., razgl. fin. min.
š. 11184. — 244.

1870:

15. apr., u. š. 4348. — 60.
20. okt., rp. fin. min. š. 29079.
— 303.

1871:

8. maja, nagodba dz. 8. za
1873 čl. XV. — 268.
11. avg., razp. fin. min. š. 1414.
— 246.
18. avg., razp. prav. min.
š. 9381. — 246.

1872:

12. jul., min. u. dz. 98, odst.
15. — 61.

1873:

19. maja, rp. fin. min. š. 11774.
— 313.

1874:

28. febr., z. Kor. dež. 13 —
354.
7. maja, z. dz. 50, § 57. — 73.
14. maja, u. min. za notr.
stvari dz. 71, §§ 9, 12, 22.
— 144.
15. maja, konz. konvenc.
dz. 96 za 1875, čl. 12—15.
— 260—263.
6. avg., u. š. 8661. — 183.
24. okt., u. š. 14380. — 142.
18. dec. z. Kr. dež. 1. l. 1875
— 355.

1875:

29. okt. rp. š. 13980. — 257.

1876:

13. jun., min. u. dz. 90. — 351.

1877:

6. avg. u. š. 10546. — 207.

1878:

8. jan., u. min. notr. stvari
š. 17699. — 29.
16. jan., u. š. 761. — 29.
18. febr., z. dz. 30, § 24. — 3.
27. jun., z. dz. 66. — 104.
13. jul., u. š. 7967. — 61.

1879:

1. okt., rp. fin. min. š. 14183.
— 313.

1880:

15. jan., rp. prav. min. š. 558.
— 264.
15. maja, statuti, § 77. — 239.

1881:

7. marca, u. min. prav. in
financ dz. 17. — 264.
27. marca, u. š. 116 Pr. — 55.
6. maja, drž. dogovor dz. 89
za 1882, čl. I—XII —
269—274.
29. okt., statuti, § 95. — 239.
21. dec., u. š. 9040. — 107.

1882:

18. jan., u. š. 863. — 203.
24. febr., u. š. 19545. — 155.
28. maja, z. dz. 56, čl. 14. —
236.
15. jun., u. š. 8993. — 205.
21. sept., u. dz. 138. — 260.

1883:

20. febr., z. dz. 20. — 230.
 7. marca, rp. š. 2457. — 265.
 15. marca, dz. 39, § 56. —
 104. — 196.
 23. marca, rp. š. 4234. — 268.
 23. maja, z. dz. 82. — 123.
 — 124.
 25. sept., razgl. fin. min.
 dz. 154, §§ 8, 11. — 240.

1884:

22. apr., z. dz. 62. — 275.
 25. apr., u. š. 4407. — 128.
 5. maja, pog. dz. 112, čl. XVII.
 — 264.
 16. jun., u. š. 4305. — 28.
 25. nov., u. š. 18664. — 205.

1885:

10. marca, u. š. 22 uk. — 60.
 31. marca, u. dz. 58, § 33. — 1.
 2. apr., z. dz. 93, § 14. — 54.
 24. apr., min. u. dz. 49,
 §§ 10—12. — 253.
 12. okt., u. uk. 68 — 59.
 14. dec., u. uk. 83. — 143.

1886:

11. jan., rp. š. 40801. uk. fin. 2.
 — 291.
 12. jun., rg. š. 2341, Kr. dež.
 14. — 29.
 Priobčilo v uk. s. 150. — 14.

1887:

18. jan., u. uk. 2. — 37.
 30. apr., z. Kor. dež. 25 —
 354.
 21. maja, z. dz. 51, čl. 97. — 104.
 čl. 88. — 236.
 čl. 99. — 239.
 čl. 71. — 275—283.

7. okt., u. uk. 32. — 142.

18. okt., u. uk. 34 — 60.

1888:

16. febr., u. uk. 10. — 203.
 28. jul., u. uk. 36. — 259.
 27. dec. u. š. 19341, uk. 51.
 — 298.

1889:

11. apr., z. dz. 41 (vojn. z.),
 § 50. — 149.
 28. apr., z. dz. 64, § 39. — 249.
 6. jul., z. Kr. dež. 15. — 355.
 21. dec. u. š. 1. uk. 1890. — 57.

1890:

31. marca, z. dz. 53, §§ 1—5.
 — 335.
 19. maja, u. uk. 23. — 57.
 24. sept., u. uk. 45. — 55.

1892:

29. marca, u. uk. 9. — 59.
 6. jul., rp. š. 12935. — 11.
 22. sept., u. uk. 30. — 274.
 8. nov., u. uk. 35. — 274.
 15. dec. u. uk. 40. — 59.

1893:

18. apr., u. uk. 14. — 60.
 21. jun., min. u. dz. 103. — 275.
 11. sept., rp. fin. min. š. 32725.
 — 313.
 10. nov., u. š. 19462, uk. 31.
 — 133.

1894:

10. marca, rp. fin. min. š. 6918.
 fin. uk. 2. — 292.
 11. apr., u. uk. 14. — 60.
 17. apr., u. uk. 15. — 319.
 8. maja, u. š. 4119, uk. s. 95.
 — 115.
 22. jun., u. uk. 23. — 60.

1895:

1. avg., z. dz. 110 (uv. z. k
sodnemu pravilniku),
 čl. VIII. — 23.
 „ XIII. — 100.
 „ XVI. — 3.
1. avg., z. dz. 111 (jn.), §§ 41
in 44. — 9.
1. avg., z. dz. 112 (uv. z. k
civ. pr. redu), čl. XXXVI.
— 12.
17. sept. rp. fin. min. š. 27486.
— 302.

1896:

12. febr., u. uk. 5. — 58.
25. maja, u. š. 10617. — 143.
27. maja, z. dz. 79 (ir.), § 1,
š. 6. — 21.
7. jul., z. dz. 140, § 9. — 3.
§ 26. — 22.
12. sept., u. š. 10090, uk. 42.
— 118.
22. sept. rp. š. 9148. uk. 1896.
— 258.
19. okt. Kor. dež. 10. l. 1898
— 354.
27. nov., z. dz. 217 (su.),

§ 83. — 15.

§ 84. — 17.

§ 85. — 9. — 10.

§ 86. — 12.

§ 87. — 21.

§ 124. — 9.

15. dec. u. š. 25370, uk. 43.
— 143.

1897:

5. maja, min. u. dz. 112 (or.)
§ 44. — 12.
§ 373. — 242.
28. maja, min. uk. 130, § 20.
— 140.

24. okt., min. u. dz. 251. —
255 — 256.

26. dec., ces. uk. dz. 305, § 13.
— 10.

§ 1. — 319, 320.

26. dec., u. fin. min. š. 49. —
292. — 299.

28. dec., u. dz. 306, § 9. —
145. — 320.

1898:

1. jan., u. uk. 2. — 282.
9. marca, služb. navodilo fin.
prokuraturam dz. 41, § 15.
— 96.
6. maja, r. fin. min. š. 45840
ex 1897. — 305.
22. jun., u. š. 33870, priloga
k uk. š. 12. — 125.
28. jun., u. š. 13476, uk. 20.
— 168.
23. avg., z. dež. 22. za Trst.
— 258.
4. nov., u. uk. 33. obj. š. 317.
— 282.
Objava v uk. š. 228. — 57.

1899:

20. jun., rp. fin. min. š. 34044.
— 305.
29. avg., u. uk. 36. — 298. —
325.
21. sept., ces. u. dz. 176. —
239.
7. okt., u. uk. 38. — 300.
3. dec., u. uk. 49. — 128.
29. dec., ces. u. dz. 268. —
290—291. — 296—297.
30. dec., u. fin. min. dz. 3 ex
1900. — 306—307.
Objava v uk., š. 263. — 22.

1900:

1. febr., u. uk. 5. — 139.
 15. jun., rp. fin. min. š. 10875.
 — 307.
 30. jun., rp. š. 11767. — 69.
 17. jul., u. š. 8305. — 169.
 16. sept., z. Trst dež. 25. —
 358.
 23. nov., r. fin. min. š. 49381.
 — 302.

1901:

18. jun., z. dz. 74. — 316. —
 317. — 318. — 326.
 21. jun., izvr. u. dz. 75. —
 325. — 341. — 350.
 21. jun., rp. fin. min. š. 26606.
 — 305.
 23. dec., z. Štaj. dež. 9. 1. 1902.
 — 356.

1902:

10. apr., u. š. 7493, uk. 1902,
 s. 96. — 135.
 11. jun., u. uk. 27. — 53.
 4. nov., r. fin. min. š. 24886.
 — 300.
 10. nov., u. uk. 50. — 300.
 20. dec., z. Štaj. dež. 17 za
 1903 — 356.
 20. dec., z. Trst dež. 3 iz 1903.
 — 356.

1903:

28. marca, rp. — 264.
 3. maja, z. Gor. dež. 8. 1. 1904.
 — 353.
 7. maja, u. uk. 14. — 139.
 29. maja, u. uk. 18. — 300.
 1. sept., u. š. 20462, uk. 1903,
 s. 245. — 128. — 129.
 31. okt., u. š. 21076 v uk.
 1903, s. 256. — 139.

Objava v uk. š. 286. — 93,
 94.

1904:

11. febr., izvrš. u. Gor. dež. 9.
 — 353.
 23. jul., u. uk. 31. — 135.

1905:

17. jan., r. š. 25600 iz 1904,
 uk. s. 21. — 125.
 23. maja, u. uk. 9. — 135.
 22. avg., rp. š. 10470, uk. s.
 245. — 320.

1906:

15. febr., pog. dz. 46, čl. 22.
 — 265—267.
 10. marca, u. uk. 8. — 267—
 268.
 21. nov., u. Trst dež. 28. —
 356.

1907:

10. dec., izvrš. u. Trst dež.
 16 leta 1908. — 358.
 27. dec., rp. š. 30996, uk. 1908,
 s. 3. — 110.

1908:

5. jun., z. Istra dež. 30. —
 353.
 15. jul., obj. u. uk. 8. — 58.

1909:

10. maja, z. dz. 77. — 283—
 284.
 15. sept., z. dz. 198. — 284—
 286.
 2. dec., min. u. dz. 199. —
 285. — 288.
 15. dec., min. u. dz. 201. —
 284.
 25. dec., razp. pr. min.
 š. 36346. — 288—290.

Cesarski patent od 9. avg. 1854, dz. 208,

s katerim se uvaja nov zakon o sodnem postopku
v nespornih pravnih stvareh.

Mi Fran Jožef Prvi

po božji milosti cesar avstrijski, kralj ogrski in
češki itd., itd.

smo sklenili v namenu, da se sodni postopek v
nespornih pravnih stvareh v vseh Naših krono-
vinah uredi enolično in v soglasju s predpisi
državljanskega prava, zaslišavši Naše ministre in
doprašavši Naš državni zbor, tako:

I. V vseh Naših kronovinah,¹⁾ izvzemši vo-
jaško krajino, se uvaja priloženi zakon o sodnem
postopku v nespornih pravnih stvareh.

¹⁾ Sedaj obsega to ozemlje vse v drž. zboru zastopane kraljevine in dežele. Poleg tega imajo postopati po predpisih patenta 9. avg. 1854. c. in kr. konzularna sodišča v osmanski državi v nespornih pravnih stvareh, glede avstrijskih zaščitnikov pa se imajo ravnati po onih predpisih tega patenta, ki se tičejo zapuščin inozemcev ter varstva o nedoletnih otrocih zamrlih inozemcev. (Ukaz 31. marca 1885, dz. 58, § 33).

Ta patent je tudi še v veljavi za kralj. Hrvatsko.

II. Njegova obvezna moč se prične v vsaki kronovini tistega dne, katerega stopi ondi v moč novi zakon o uredbi sodišč ...

III. Kadar stopi ta zakon v veljavnost, so v vsaki kronovini ob moč vsi prejšnji predpisi, ki se nanašajo na predmete, urejajoče ta zakon.

IV. (Ta točka govori o začasnih odredbah za sirotinske komisije in skupne sirotinske blagajne, ki sedaj več nimajo veljave.)

V. V onih nespornih pravnih stvareh, ki se tičejo javnih knjig,¹⁾ se je ravnati po posebnih, v različnih kronovinah za to veljajočih predpisih.

Našemu pravosodnemu ministru se naroča izvršitev tega patenta.

¹⁾ Gl. predpise o javnih knjigah v V. zv. Pravnik. zbirke.

Zakon o sodnem postopku v nespornih pravnih stvareh.

Prvo poglavje.

Splošne odredbe.

Sodnikova dolžnost, uradovati uradoma.

§ 1. V nespornih pravnih stvareh mora sodišče uradovati samo ob sebi ali na prošnjo strank le toliko, kolikor odredjajo zakoni.¹⁾

¹⁾ Čl. XVI. jn.: Očetovstvo nezakonskega otroka za stran njegove pozakornitve vsled pozneje sklenenega zakona (§ 161 odz.) je po smrti domnevnega očeta ugotoviti po določilih nespornega postopka. — Isto velja, kadar je ugotoviti poznejšo odpravo ali nekrivno nedvednost zakonskega zadržka, da se doseže pozakonitev v zakonu rojenega otroka, (§ 160 odz.).

Razmere, ki so merodajne za sodno določitev odškodnine radi razlastitve pri stavbi železnic se imajo preiskati po načelih nespornega postopanja. (Z. 18. febr. 1878. dz. 30. § 24.)

Enako v zak. o podeljevanju poti za silo. 7. jul. 1896, dz. 140, § 9. gl. v V. zv. Pravn. zb.).

§ 1. 1. Nesporne pravne stvari so:

zahteva zakonskega druga, da se sodrug prisili na vrnitev v zakonsko skupnost. 2. junija 1898, š. 7674, Zb. 208;

zahteva proti zakonskim ascendentom na preživitke, ako ni pogodbenega dogovora o višini preživnine, 22. maja 1900, š. 7196, Zb. 1008, in 24. apr. 1889, š. 1631. Zb. 12689;

§ 2. Ob oskrbovanju nespornega sodstva mora sodišče ne le natanko uvaževati splošne predpise o potrebnostih pravnoveljavnih razprav in odredb, temuč tudi uradoma skrbeti za osebe, ki so pod posebnim varstvom zakonov, in v primerih, ki so v zakonu določeni natančneje, tudi za varstvo drugih oseb.¹⁾

Zlasti:

1. Naj sodišče tudi v nespornih pravnih stvareh ne prekorači mej svojega sodstva, in naj napoti stranke, kadar treba, na pristojno sodišče.²⁾

zahteva matere in varuha na preskrbo in vzgojo nezakonskega otroka. 1. okt. 1890, š. 10641, Zb. 13420;

zahteva soproge, da se vzame zopet v zakonsko skupnost in preživlja v tej skupnosti. 4. jul. 1900, š. 9149, Zb. 1078;

zahteva ločenega zakonskega druga, da se mu začasno izroči njegov otrok. 8. marca 1887, š. 2652, Zb. 11485;

zahteva soproge, da se ji odkaže začasno vzdrževanje. 24. dec. 1879, š. 13785, Zb. 7705;

zahteva neomožene hčere, da ji dá doto, kedor je po zakonu v to zavezan. 4. jul. 1901, š. 9504, Zb. 1493;

prošnja nezakonskega očeta za poskus poravnave glede preživljanja nezakon. otroka. 12. febr. 1895, š. 1522, Zb. 15401;

Varstveno sodišče ni upravičeno, da bi nezak. očetu proti njegovi volji v nespornem postopku naložilo, naj daje določeno preživnino ali, da bi določilo višino preživnine, pač pa lahko odloči proti varuhovemu predlogu, ali zadostuje po nezak. očetu ponujano preživilo ali naj se nez. oče toži. 22. jun. 1909, R. VI 179/9 Prs. 1909/11.;

sodna postavitev upravitelja skupne stvari, ako ni treba pri tem odstaviti dosedanjega zakonitega upravitelja. 20. jan. 1903, š. 798, Not. Z. 1903/15 in 29. apr. 1903, š. 6339, Not. Z. 1903/26;

postavitev sekvestra za dobo spora radi delitve. 31. marca 1886, š. 3854, Zb. 10984;

javna prodaja po čl. 310 in 375 trg. zak. ozir. po § 47 uv. zak. k trg. zak. Pls sr, 22. apr. 1903, š. 3745, uzb. 591;

2. Naj osebam, ki nimajo pravice, zastopati se samih pred sodiščem, ne dopušča opravljati pravnih poslov brez prizvanja njih zakonitih zastopnikov.

3. Naj natančno preskusi pooblastila in poverilne listine oseb, ki ne delujejo v svojem imenu, ter naj jih pridrži, ako treba, pri spisih.

4. Naj pazi na to, da se ne sklene nikak pravni posel brez tistih, katerih zaslišanje ali privoljenje je za veljavnost posla potrebno.

zahteva na obnovitev mej, tudi ako mejaši vgo-varjajo in če tudi meje nikakor ni znati, samo da ni sporna. 26. novembra 1902, š. 15714. Not. Z. 1903/16, 31. avg. 1898, š. 11712, Zb. 293 in 18. apr. 1900, š. 5173, Zb. 969.

2. V nespornem postopku ni odločati:

o zakonskem rojstvu otroka. 17. sept. 1902. š. 12588, J. B. 1903/4;

o zahtevi nezak. otroka na preživnino proti svojemu očetu, tudi ako je ta očetovstvo sodno priznal. 15. junija 1909, R. VI. 169/9. Prs. 1909/12. 22. sept. 1903, š. 13258, Not. Z. 1903/44;

o zahtevi starišev na preživljanje proti otrokom. 12. jun. 1894, š. 6982, Zb. 15142;

o zahtevi omožene hčere, da ji dá doto, kedor je k temu po zakonu zavezan. 11. jun. 1902, š. 7991, J. B. 1902/50, Not. Z. 1903/19;

o spornih zapuščinskih vprašanjih, niti kadar za to prosijo soglasno vsi udeleženci. 12. aprila 1870, š. 4247, Zb. 3774.

3. Sodišče sme opominjevati in odpovedovati dolgove, vendar ni k temu zavezano. 26. marca 1885, š. 3397, Zb. 10500, 30. apr. 1889, š. 4858, Zb. 12707 in 20. apr. 1898, š. 5578, Zb. 134.

4. Sodišče pa ne sme odpovedovati pogodbenih uprav. 17. febr. 1891. š. 1850, Zb. 13612; službenih pogodeb, 9. nov. 1881. š. 12739, Zb. 8549; denarnih vlog pri denarnih zavodih. 27. maja 1891, š. 5890, Zb. 13796.

5. Sodišče mora dajati davčnemu oblastvu pravno pomoč s tem, da zasliši gospodarja o prejemkih njegovih nastavljenecv. 10. dec. 1902, š. 16284, G. H. 1903/21.

5. Vse okoliščnosti in razmerja, ki vplivajo na sodniško odredbo, mora sodišče preiskati uradoma, zaslišati o tem stranke same ali druge osebe, katerim je stvar znana, ako treba, tudi izvedence, ali pozvedovati na drug pripraven način, in zahtevati vse listine, s katerimi se more stvar tanje razjasniti.³⁾

6. V nespornih pravnih stvareh je sodišče dolžno, uvaževati tudi dejanske okoliščnosti, katerih niso navele stranke, katere je pa sodišče na drug način zvedelo, zlasti pa ima uvaževati prejšnje sodne razprave o taisti stvari.

7. Ako so odredbe o predmetih prostovoljnega sodstva zavisne od pretresovanja spornih pravnih vprašanj, ali od dejanskih okoliščnosti, ki se morejo razjasniti samo z oblikovnim dokaznim postopanjem, naj se sodišče ne prenaagli z odločbo o pravicah strank, temuč ali naj takoj uvede pravno razpravo, ali naj udeležence napoti na pravno pot in skrbi, kolikor odreja po posebnih predpisi, za to, da se da varnost do izida pravnega spora, ali da se pravni položaj ne izpremeni.

§ 2. š. 5. 1. Odvetnik je dolžan molčati o razmerah svojega klijenta tudi v nesp. post. 3. nov. 1886, š. 12306, Zb. 11230.

2. Stroški prošnje in postopka se stranki v nesp. post. ne smejo prisoditi. 26. nov. 1902, š. 15714, Not. Z. 1903/16; — tudi ne v postopku pri zemljiškoknjižni oddružitvi. 8. marca 1893, š. 2728, R 158; 31. okt. 1888, š. 12833, Zb. 12427 (13. apr. 1887, š. 4070, Zb. 11538); — pač pa v postopku o dovoljevanju poti za silo. Plssr. 13. maja 1902, š. 12380, uzb. 608.

3. Kedor provzroči postavitve skrbnika v nesp. post., ni dolžan trpeti stroškov postavitve. § 10. cp. ni uporabljati analogno. 16. avg. 1898, š. 11373, Zb. 284.

8. Ako se kaka prošnja odbije, je treba ali povedati v odloku razloge, s katerih se prošnji ni ugodilo, ali kolikor treba poučiti, kako naj se popravijo napake vloge ali predloženih listin.

9. Ako ima sodišče dolžnost, siliti uradoma na to, da se opravilo konča, se morajo strankam in njihovim zakonitim zastopnikom določiti primerni roki za izpolnitev danih naročil, ter, ako ti rokovi preteko brezuspešno, se imajo uporabiti zakonita sredstva (§ 19.).

§ 2. š. 7. 1. določba §-a 2. š. 7 je splošno pravilo nesp. post. in nima veljave tam, kjer obstoje posebne določbe kakor n. pr. pri § 179. 15. jul. 1903, š. 10137, Not. Z. 1904/18.

2. Sodišču ni na vsak način prepovedano, odločati o spornih pravnih vprašanjih v nespornem postopku, le prehitro ne sme odločati o pravicah strank. 31. maja 1906, š. 8971, Not. Z. 1906/31.

3. Uradoma sme sodišče odločati:

o izročitvi zapuščine varuštvo mladoletnega. 3. okt. 1882, š. 10824, Zb. 10331;

o izročitvi po očetu upravljane premoženja sinu, ki je postal polnoleten. 13. apr. 1870. š. 14624, Zb. 3777;

o vprašanju, je-li naredba poslednje volje oporoka ali kodicil. 3. sept. 1901, š. 12099, Not. Z. 1901/48.

4. Sodni vgovor očeta proti zakonstvu otroka je v krstnih knjigah zaznamovati, ne da bi se moralo o njem preje odločiti v spornem postopku. 9. junija 1897, š. 6791, Zb. 16049.

5. Uradoma se ne sme odločati;

o izročitvi zapuščine varovancu, ki je postal polnoleten. 2. jul. 1878, š. 6808, Zb. 7050;

o tem, ako ima spis lastnosti naredbe poslednje volje. 23. sept. 1891, š. 11555, Zb. 13923;

o veljavnosti naredbe poslednje volje. 6. okt. 1891, Zb. 13265, Not. Z. 1891/45;

o veljavnosti postavitve za dediča. 10. dec. 1896, š. 14165, Zb. 15918;

6. Dedič se v nesp. postopku ne more siliti, da bi izročil sporni zapuščinski predmet, v čigar posest je prišel

Sodišče naj sicer:

10. Ne zanemari nobene opreznosti, potrebne za njegovo in udeležencev varnost, ali tudi naj ne dela strankam škode z omahljivostjo in strašljivostjo, ali z zavračanjem prošenj radi pomanjkanja nebistvenih oblik.

11. Ob sklepanju pogodb se mora paziti na to, da se razločno izrazi namen stranek, da ne nastanejo pomote o pravnih posledicah pogodbe, da se izpolni oblika, potrebna za veljavnost pogodbe in da se sestavijo listine tako popolno in jasno, da se izognejo vsi prepiri.⁴⁾

¹⁾ Odredbe o varstvu otrok glej kasneje v tej knjigi.

²⁾ Ko pride pravna stvar sporne ali nesporne sodne oblasti pred sodišče, mora to precej uradoma preiskati, je-li pristojno. — . . . V nespornih državljanskih pravnih stvaren pa, . . . mora sodišče, ne da bi je vezale povedbe stranek, uradoma preiskati za pristojnost merodajne okol-

še pred pripadom dedščine. 19. maja 1908, R VI. 164/8, Ő. Z. B. 1908/7;

7. Sklep, ki odobruje dogovor o izračunanju nujnih deležev, ki se pa ni dostavil udeležencem, je brez moči; tudi ni mogoče v nesp. post. doseči, da bi se ta dogovor priznal. 21. nov. 1906, š. 18465, Ő. Z. B. 1907/2.

§ 2. š. 9. 1. Sodišče sme pozvedovati o zapuščin-skem premoženju pri drugih osebah (hranilnicah). Dopustno pa ni zahtevati pojasnila z zagrojitvijo kazni. §§ 2 št. 9 in 19 se tičeta le stranek in njih zakonitih zastopnikov. 3. apr. 1906, š. 5224, Ő. Z. B. 1906/5.

2. Sodišče sme dati finančni prokuraturi za tožbeno uveljavljanje ustanovnega legata izključljiv, rok. 18. jan. 1898. š. 482, Zb. 5.

§ 2. š. 10. 1. Pomanjkljiva prošnja se ne sme takoj zavrniti, temveč se mora provzročiti da se popravi. 20. febr. 1891, š. 2329, Zb. 1298.

2. Utemeljitev prošnje v nespornih stvareh se med postopanjem lahko predrugači. 19. jan. 1870, š. 439, Zb. 3763.

nosti. V ta namen sme zahtevati od udeležencev vsa potrebna pojasnila. (iz § 41 jn.).

Kadar je za katero v nesporno sodno oblast spadajočo pravno stvar, . . . pristojno kako drugo sodišče na mesto pozvanega, tedaj mora to v vsaki dobi postopka uradoma ali po predlogu izreči s sklepom svojo nepristojnost ter odkazati pravno stvar pristojnemu sodišču, ako mu je po razmerah posameznega primera mogoče, določiti to pristojno sodišče. — Ta odkaz, ki je skleniti brez poprednje ustne razprave, je strankam dati na znanje. — Sodišče, katero je izreklo svojo nepristojnost, pa ni sklenilo, kam je odkazati pravno stvar, sme, dokler ne zadobi njegov izrek pravne moči, ukreniti vse, kar je potrebno v obrambo javnih koristi ali v zavarovanje strank ali namena, ki ga ima postopek (iz § 44. jn.).

³⁾ § 85. su.: Za vzdržbo reda pri narokih in ustnih razpravah v nespornih pravnih stvareh veljajo predpisi cp. (§ 197 do 203) zmislu primerno. § 124. su.: Zapisniki narokov v nespornem postopku se zmislu primerno sestavljajo po predpisih cp. — Najv. sod. je z odl. 8. okt. 1889, š. 11709, pozvalo viš. dež. sod., naj neko okrajno sodišče ostro graja, ker je popolno nepoznajoč svojo nalogo pri-pustilo, da so se priložili načrti zapisnika, katerih vsebina večinoma ni spadala k stvari, ter da je popolnoma prezrlo svojo dolžnost delati na to, da se razjasnijo sporne točke, kakor tudi da ni posredovalno vplivalo. O imenovanju gozdnih izvedencev glej u. 14. aprila 1889, uk. 20. Obj. v uk. 1889. s. 213.

⁴⁾ Pravne posle, ki so veljavni le, ako se napravi o njih notarska listina, določa § 1. z. 25. julija 1871, dz. 76.

§ 3. V kronovinah, v katerih je uveden ¹⁾ notarski red, sme sodišče pooblastiti, če je to strankam v korist, javno nastavljene notarje, da opravijo v svojem okraju kakor sodni komisarji ona dela v nespornih poslovi, ki niso odvisna od prejšnje sodniške odločbe.²⁾

¹⁾ Sedaj v vseh v drž. zboru zastopanih kronovinah.

²⁾ Dotična določila glej v notarskem redu, v tej zbirki prirejenem.

Oblika prošenj.

§ 4. Pri okrajnih sodiščih je strankam dano na izbero, podajati svoje prošnje pismeno ali ustno, če posebni predpisi ne določajo kake izjeme.¹⁾

Pri zbornih sodiščih prve stopinje naj se prošnje praviloma pismeno vlagajo. Le pri ozira vrednih okolnostih se imajo napraviti izjeme od tega pravila in ustno podane prošnje vzprejemati na zapisnik.

Pismene prošnje morajo biti pisane v katerem onih jezikov, ki so pri sodišču navadni, in glede splošnih potrebnosti oblike morajo biti urejene po predpisih pravnega reda. Od prilog, ki niso pisane v katerem teh jezikov, je treba preložiti poverjene prevode.²⁾

¹⁾ Iz ces. uk. 26. decembra 1897, dz. 305, § 13. V tar. š. 75 o, z. 13. dec. 1862 (dz. 89) za sodni sporni postopek zaukazana osebna pristojbinska prostost ubogih strank je dovoljena tudi v nespornem sodnem postopku. — Kolikor gre za to pristojbinsko prostost, se uporabljajo §§ 63. do 73. cp. zmisloma tudi zunaj civilne pravde v vseh vrstah sodnega postopka.

²⁾ § 85. su. Strankam, katere oskrunijo v stvareh nesporne sodne oblasti v pisмениh vlogah sodišču dolžno spoštovanje z žaljivimi napadi ali katere razžalijo v pisмениh vlogah drugo stranko, zastopnika, pooblaščenca, pričo ali izvedenca, sme sodišče, ne krateč kazenskosodnega preganjanja, ki nastopi vsled tega, prisoditi kazen zavoljo nereda (§ 220 cp.). — Iz istih vzrokov je dopustno prisoditi kazen zavoljo nereda odvetniku, ki je podpisal pismeno vlogo. — Zastran vzdržbe reda pri narokih in

§ 4. — 1. Stranka ni dolžna, da bi uradoma izdanemu zaprosilu pridejane priloge dala prevajati na jezik zaprosenega sodišča. 24. apr. 1892, š. 5091, Now. IV. 455.

2. Vloge v jeziku nenavadnem pri sodišču se imajo zavračati. 16. sept. 1885, š. 10747, Zb. 10697.

ustnih razpravah, ki se opravljajo v stvareh nesporne sodne oblasti so uporabljati zmisloma predpisi civ. prav. reda, (§§ 197 do 203.).

Predstojniki sodišč ter s strankami občujoči sodniški uradniki sploh naj skušajo strankam zagotoviti koristi ustnih podatkov in razprav toliko, kolikor dovoljuje zakon, zato je treba stranke vselej opozoriti na njih pravico do ustne razprave ter na koristi, ki jih imajo od tega, tudi, kadar bi stranke ne podale takih predlogov. Rp. pr. min. 6. jul. 1892, š. 12935, vsem predstojništvom viš. dež. sod.).

Zaradi oblike vlog glej §§ 75 nasl. ep. v IV. zv. Pravnikove zbirke, dalje § 89. su. O poveritvi predlogov prim. §§ 287 nasl. t. z.

Raba pravnih zastopnikov.

§ 5. V nespornih pravnih stvareh pravilno ni nihče dolžan, jemati si odvetnika. Vendar smejo sodišča stranke, katere jih opetovano nadlegujejo s pogrešnimi ali nedopustnimi prošnjami, primorati, da dajo svoje vloge sestaviti in podpisati kakemu odvetniku, ako so odvetniki na sedežu sodišča.¹⁾

¹⁾ Vloge v nespornih pr. stvareh smejo podajati notarji (§ 5 not. r.)

Zasebni agenti tega ne smejo obrtno (Rp. pr. min. 1. sep. 1857, š. 18520, viš. dež. sod. v Gradcu).

Tako tudi ne zakonjniki (zakotni pisarji). (Glej u. 8. jan. 1857, dz. 114 pri čl. IV. ep. v IV. zv. Pravn. zb.).

§ 5. 1. Tudi pismeno podani rekurzi ne potrebujejo odvetnikovega podpisa. 16. marca 1898, š. 3724, Zb. 66.

2. Zastopniški troški odvetnikov se imajo v nesp. post. odmeriti po dvd. od 4. okt. 1833, zjz. 2633, 18. julija 1893, š. 8294, Links 3307;

3. pri tem naj se uporabljajo v zmislu zak. od 26. marca 1890, dz. 58. izdane tarife. 29. sept. 1891, š. 11768, Zb. 13932 odnosno § 28. pristojbinske tarife za notarje v sodnem komisarstvu.

Vročba rešitev.

§ 6. Odloki v nespornih pravnih stvareh se smejo vročati tudi domačinom. Vročbo stranki sami ali njenemu s pravilnim pooblastilom izkazanemu odvetniku se ima odrediti le tedaj, kadar jo zakon predpisuje izrecno, ali kadar sodnik misli, da je treba večje opreznosti radi izvirnih listin, priloženih odločbi ali rešeni prošnji, ali iz drugih razlogov.¹⁾

¹⁾ Vročbe v nespornih pr. stvareh in v konkurznih stvareh se opravljajo tako, kakor vročbe v drž. spornih stvareh in sicer uradoma (§ 88. su.). — O vročbah sodnih rešitev glej §§ 87. nasl. ep. in §§ 211—213, 339—377. or.

Računanje rokov.

§ 7. Računanje rokov v nespornih stvareh se ravna po predpisih, veljajočih za pravdni postopek.¹⁾

Odredeb, storjenih o predmetih nespornega poslovanja ob sodnih praznikih, radi tega ni moč izpodbijati za nične. Nujna opravila mora sodišče opraviti tudi ob nedeljah in praznikih.²⁾

¹⁾ Glej §§ 123. nasl. ep., § 89. su., §§ 97—99. or.

²⁾ Čl. XXXVI.: Predpisi civ. pravnega reda o sodnih praznikih se ne uporabljajo na stvari kazensko-sodnega postopka, na konkurzni postopek in pa na reševanje stvari zemljiških knjig. Z drugimi stvarmi nespornega postopka je ravnati kakor s prazniškimi stvarmi, ako bi utegnili vsled zakasnele naredbe nastati stranki škoda.

Stvari nesporne sodne oblasti, . . . izreči za prazniške . . . , ima pravico predstojnik sodišča ali predsednik senata, v katerem je sklepati o opravi stvari. (iz § 86 su.). — Naroki ob praznikih le kadar je nevarnost v odlogu (iz § 44 or.).

Dokazna moč listin.

§ 8. Zasebne listine, izdane sicer v tozemstvu, toda izven kronovine, v kateri ima sodišče svoj sedež, morajo biti sodno poverjene,¹⁾ da imajo v nespornih pravnih stvareh pri sodišču dokazno moč. Kjer je uveden notarijat, sme poverjati tudi javen notar. Izprevidu sodnika se prepušča, zahtevati pri posebno važnih listinah poverjenje tudi, če so se izdale sicer v isti kronovini, toda ne na kraju, kjer je sodišče.

O dokazni moči listin, izdanih v inozemstvu, se je ravnati po predpisih, za to veljajočih.

¹⁾ Prim. o sodnih legalizacijah, §§ 285. nasl. tega z., o notarskih legalizacijah not. r. 25. jul. 1871, § 79.

(Poveritev po poslanstvih ali konzulatih.) U. 13. jan. 1809, zjz. 880, določa, da je listine, prispele iz krajev, v katerih se nahaja c. kr. konzulat, priznavati za veljavne in sprejemati le tedaj, kadar jim je pridejana legalizacija konzulata. Ta odredba se znova potrjuje ter ponavlja s pristavkom, naj se iz dežel in pokrajin, kjer se nahaja c. kr. poslanstvo ali avstr. konzulat, sploh ne sprejemajo ter za pravoveljavna spoznavajo niti pooblastila ali menični protesti niti razsodbe ali notarske listine, ako jih niso, kadar se tiče pravic c. kr. podanikov, izdala omenjena poslanstva ali konzulati sami ali jih niso ona, kadar se tičejo v dednih deželah naseljenih tujcev, vsaj legalizovala pravilno., (Dvd. 8. febr. 1812. zjz. 971.)

Predpis dvd. 13. jan. 1809, š. 880 in 8. febr. 1812, š. 971 zjz., se za vse dežele, ki niso pod ces. otomansko državo, omeji tako, da se naj notarske listine, izdane v kakem kraju v inozemstvu, kjer je c. kr. avstr. poslanik ali konzul, spoznajo za prave le tedaj, ako jih je legalizoval poslanik ali konzul. (Dvpd. 16. apr. 1818. zjz. 1436.) Zastran notarskih in drugih javnih listin, sestavljenih v inozemstvu, naj se da (prizna) legalizaciji po c. kr. avstr. vladi priznanega poslanstva ali konzula tuje države, v katere ozemlju je bila izdelana listina, polna dokazna moč. (Dvd. 22. jan. 1838. š. 249. zjz.)

Določila o poverjevanju listin po sodiščih in oblastvih v Bosni in Hercegovini, Italiji, Srbiji, Nemčiji z Alzacijo in Lotaringijo, ter po funkcionarjih Francije, Portugalske, Italije, Združenih držav sev. Amerike, poslujočih v Avstriji in pa avstrijskih v ravno omenjenih državah, glej pri § 293 cp., IV. zv. Pravnikove zbirke.

(Zedinjene države v severni Ameriki.) Departement of State v Washingtonu je odgovoril tamošnjemu c. kr. poslanstvu na vprašanje tikajoče se § 8. ces. pat. 9. avg. 1854. š. 208, dz., ali in koliko je javnim notarjem v Zedinjenih državah dovoljena legalizacija podpisov na zasebnih listinah, ki jim daje moč javnopravne poveritve, tako: To vprašanje je pri sodiščih sporno, in državni departement nima pravice, da bi se o njem merodajno izrekel (to speak authoritatively), ker je to vprašanje pridržano lokalnim zakonom (municipal-law) ter se ima presoditi po *lex fori*. — Za splošno pravilo (a general rule) se da navesti, da velja v posameznih sodnooblastvenih okrajih kakor zadostno dokazilo že pečat ondi uradujočega javnega notarja; toda pri pošiljattvah iz dežele se utegne zahtevati nadaljno potrdilo ali dokazovanje (extrinsic certification or proof), kakor je navada pri sodnem oblastvu, kateremu se pošlje listina. — Listine, namenjene v inozemstvo, ki so jih legalizovali javni notarji, na zahtevo poveruje državni departement sam v Washingtonu, toda le tedaj, če imajo veliki pečat dotične države, če so torej više (super) poverjene. (Priob. v uk. 1886. s. 150.)

Pravni pripomočki proti sodnim odredbam.

§ 9. Vsakemu, ki se misli z odredbo prve stopinje v stvareh nesporne sodnosti okrivljenega, je dano na izbor, ali podati pri nižem sodniku opozoritev, glasečo se na tega samega, ali rekurz (pritožbo), ¹⁾ ali zediniti z opozoritvijo rekurz.

V vseh teh slučajih sme prva stopinja svojo prejšno odredbo, če niso ž njo druge osebe pridobile kake pravice, spremeniti, in tako sama rešiti opozoritev ali pritožbo.

Ako se ji to ne vidi umestno, ali če se more sprememba radi pravic tretjih oseb izvršiti le pri višem sodniku, mora vposlati vloženo pritožbo višemu sodišču, ali, če se je podala le opozoritev, zavrnuti stranko na prejšnjo odredbo in jo, če se še ni zgodilo, poučiti o razlogih one odredbe.

Proti temu odloku sme stranka poprijeti rekurz, se ima podati ravno tako prvi stopinji, katera ga mora predložiti višemu sodišču.²⁾

1) h. utok. — 2) Po § 83. su. so sklepi zbornega sodišča, opravljeni v nespornih stvareh razveljaviti za nične, ako senat ob sklepanju ni bil po predpisih sestavljen ter se ta nedostatek uveljavlja z rekurzom ali ga je više sodišče opazilo ob kakem iz drugih razlogov podanem rekurzu.

§ 10. Strankam ni zabranjeno navesti v opozoritvah in rekurzih nove okolnosti in dokazila; tudi smejo obenem poslati drugi stopinji prepis rekurza, ki se je vložil pri prvi stopinji.

§ 9. 1. Pravdni nasprotnik varovanja ali oskrbovanca ima pravico rekurza, ako varstveno ali skrbstveno sodišče ne odobri poravnave, ki jo je sklenil z njim pred pravnim sodiščem. 8. jan. 1907 š. 21255 iz l. 1906, Ö. Z. B. 1907/4.

2. Ločena soproga ima pravico rekurza proti sklepu, s katerim se je odrekla postavitev njenega moža pod skrbstvo. 28. dec. 1875. š. 14122, G. H. 1876/76.

3. Vsled opozoritve sme sodišče preklicati: sklep, da se kak predmet sprejme v zapuščinski inventar. 13. marca 1877, š. 2936, Zb. 6408; — da se poviša vzgojevalnina varovancu. 13. apr. 1870. š. 4253, Zb. 3778; — prisojilo, izdano temeljem nične inventure. 28. dec. 1875, š. 14122, GH. 1876/76.

§ 10. 1. Rekurno sodišče mora presoјati pravni položaj po stanju, kakoršno je bilo za časa prvosodnega sklepa. 18. marca 1902. š. 4100, Not. Z. 1902/17.

§ 11. Opozoritve proti odredbam v nespornih pravnih stvareh se imajo podati v štirinajstih dneh, računajoč od dneva vročitve dalje, rekurzi pa ali v ravno tistem roku, ali pa, če se je podala opozoritev, v štirinajstih dneh od časa vročitve onega odloka, ki se je nanjo izdal.

Vendar se prepušča izprevidu sodišča, da se na opozoritve in pritožbe ozira tudi po preteklem roku takrat, kadar se more spremeniti odredba še brez škode za drugo osebo. Rekurze v nespornih pravnih stvareh mora torej prva stopinja

§ 11. 1. Predložitev pooblastila k rekurzu po preteku rekurznege roka ne vsebuje zakasnitve rekurza. 5. febr. 1885. š. 1175, Zb. 10421.

2. Rekurzni rok proti meritorni vsebini sklepa, ki vsebuje besedilo prisojilne listine, se začinja z dostavo tega sklepa, če tudi se je prisojilna listina dostavila še-le pozneje. 28. apr. 1898. š. 5822, Zb. 148.

3. Prisojilna listina, izdana na podlagi dedinske odpovedi po mladoletnem dediču, ki ni bil zakonito zastopan, je nična in je zato proti takemu prisojilu dopusten rekurz tudi po preteku v § 11. določenega roka. 23. sept. 1902. š. 13105, Not. Z. 1903/51.

4. Rok rekurzu proti zavrnitvi prisilne zemljiško-knjižne predznambe v nespornem postopanju naloženih alimentacij je izmeriti po nespornem postopku 29. jan. 1879. št. 964. Zb. 7310.

5. Na zakasnjeno opozoritev ali pritožbo se sme spremeniti: odlok, s katerim se je sprejela priglasitev dedičem s pogojem, da se pozneje dokaže njen pravni naslov. 14. nov. 1894. š. 13515. JB. 1894/52; zavrnitev proglasitve mrtvim. 13. jan. 1885, š. 173, Zb. 10373; — odmera pobožnih pristojbin od zapuščin. 11. sept. 1894. š. 11006. Now. IV. 603, Zb. 15220, ne pa določitev inventurnih pristojbin. 12. jun. 1866. š. 5298, Zb. 2519.

6. Rok za podanje rekurza proti rešitvi varstvenega računa je peremptoren in se ne sme podaljšati. 27. jan. 1874. š. 767. Zb. 5237.

tudi po preteku roka sprejeti in predložiti višemu oblastvu.¹⁾

¹⁾ Rekurzi proti odločbam sodišč prve in druge instance se smejo podati le pri prvi instanci; neposredno pri sodišču višje instance podani rekurz treba zavrniti. — Če sodišče predložitev rekurza zavrača, se sme vsaka stranka obrniti za pomoč neposredno na višje sodišče. (U. 28. avg. 1860. š. 205. dz. §§ 1. in 4.) — Prim. § 89 su.

§ 12. Odredbe o nespornih pravnih stvareh se smejo izvršiti takoj, kolikor ni določenih v tem zakonu nikakih izjem (§§ 177., 191) ali, če se sodniku iz posebnih razlogov ne vidi potrebno počakati, da poteče rekurzni rok.¹⁾

Kadar je pa rekurz že podan, ne sme prva stopinja odloka več izvršiti, dokler se rekurz ne reši, in le, če bi bila nevarnost silna, ima ukreniti, kar je potrebno za varstvo udeležencev.²⁾

¹⁾ § 84 su. Kadar izreče v stvari nesporne sodne oblasti kak senat sklep, ki se opira po prepričanosti senatovega predsednika na očiten prelom ali nepravo uporabo zakona in bi bil nedoletnikom ali pa varovancem in oskrbovancem v škodo ali bi spravljal sodišče v nevarnost, da bi bilo dolžno, dati povračilo, tedaj sme senatov predsednik začasno ustaviti izdatbo sklepa in predložiti spise nadrejenemu sodišču v odločbo. — ²⁾ Glej op. pri § 19.

§ 13. V spornem postopku veljajoči predpisi o izdajanju odločbenih razlogov in pravici strank, jemati prepise poročil o rekurzih, se uporabljajo tudi v postopku o nespornih pravnih stvareh.¹⁾

¹⁾ Glej § 428 cp.

§ 14. Ako višje sodišče spremeni odredbo prvega sodnika, se proti temu ne more podati opozoritev na drugo stopinjo samo, ampak mogoče je le rekurz na najvišje sodišče. Tudi ta rekurz

se mora podati v štirinajstih dneh na prvi stopinji, ki ga mora predložiti po višem sodišču najvišemu sodišču v rešitev.

§ 15. Sodnik prve stopinje sme podati proti odredbi višega sodišča rekurz, če se je njemu samemu naložila kazen ali povračilo škode, ali če se boji, da bi bila odredba višega sodišča v nepovratno škodo osebam, ki se ne morejo same zastopati. Le v poslednjem primeru mu je dovoljeno odložiti izdatek in vročbo od sodišča izdane odredbe do odločbe najvišega sodišča.

Niži sodnik pa ni odgovoren za odredbe višega sodišča, če je tudi opustil rekurz.

Vsak rekurz prve stopinje se mora podati z vsemi razpravnimi spisi višemu sodišču, katero ga mora poslati najvišemu sodišču.

§ 16. Ako je v nespornih stvareh više sodišče potrdilo odlok nižega sodnika, je dopustna pritožba na najviše sodišče le takrat, kadar je odločba očitvidno nezakonita ali spisom nasprotna, ali kadar se je storila kaka ničnost.

Nagajivo pritoževanje se ima kaznovati po predpisih pravnega reda.¹⁾

¹⁾ Prim. § 528. cp.

§ 14. 1. V postopku o dovoljevanju zasilnih poti ni dopustna pritožba na višo stopinjo proti sklepu rekurznega sodišča, ki razveljavlja odločbo prvega sodnika in odreja dopolnitev postopku. 28. febr. 1901. š. 2258. Zb. 1313.

§ 16. V postopku radi obnovitve mej ni revizijskega rekurza proti odredbi druge stopinje, potrjujoči sklep prvega sodnika. 26. jun. 1900. š. 9207. Zb. 1070.

2. Proti določitvi notarskih pristožbin v nespornem postopku je dopusten izredni revizijski rekurz. 10. okt. 1899. š. 15012, Zb. 714.

Postavitev v prejšnji stan.

§ 17. Predpisi pravnega reda o postavitvi v prejšnji stan radi zamude preteklega roka ali naroka veljajo tudi v nespornih poslih, kadar je združena z zamudo roka ali naroka kaka pravna škoda, ki se ne more popraviti s pritožbo na višjega sodnika ali z novo vlogo.¹⁾

¹⁾ Prim. §§ 146. nasl. cp.

Pravna moč sodnih odredb.

§ 18. Proti odredbam v stvareh nespornega sodstva, ki jih je sodišče izdalo brez pridržka kakega nadaljnega pravnega pretresovanja, se ne more začeti pravni spor. Kedor misli, da trpi krivico s tem, da se mu ni pridržala pot pravde, se mora poprijeti v § 9. omenjenih pravnih sredstev.

Vendar te določbe ne veljajo v onih primerih, v katerih se ali pokažejo pravice drugih oseb,

§ 17. 1. Postavitev v prejšnji stan proti zamudi roka za tožbo radi priznanja dedinske pravice kakor tudi proti zamudi naroka za dovršitev zapuščinske razprave ni dopustna. 17. nov. 1869. š. 12840, Zb. 3571.

2. Dovoljena je postavitev v prejšnji stan proti preteklemu roku k prijavi zahtev v postopku radi zapalosti (kaduciteti) starih depozit. 10. junija 1896, š. 6655, zb. 15803.

§ 18. 1. Tožba na neveljavnost pravomočnega pri-sojila radi nepravne uporabe zakona po osebah, ki so nastopale pri razpravi, ni dopustna. 26. marca 1885, š. 2651, Zb. 10496. (3. maja 1876, š. 2056, Zb. 6125).

2. Dedinska pravica se sme dosoditi tudi v spornem pravnem postopku, ako se je priglasitev za dediča zavrnila pravomočno. 28. okt. 1900, š. 11903, Zb. 1160.

3. Dopustna je tožba na izpravo zemljiškoknjižnega vpisa, ki se je izvršil vsled pomotnega prisojila. 23. dec. 1896., š. 14772, Zb. 15925.

ki niso sodelovale pri razpravi, ali zakon stranki dopušča posebno pravico tožbe.

Izvršba.

§ 19. Proti strankam, ki ne izpolnijo danih sodnih odredb, se imajo uradoma uporabiti brez daljnega pravnega postopka primerna prisilna sredstva. Če ukori, globe ali zaporne kazni ne pomagajo, naj se po okolnostih na troške mudnih postavijo skrbniki, da se stvar konča.¹⁾

Varuhi in skrbniki, ki ne zadoste sodnim odredbam, dasi so se priganjali, se smejo tudi

§ 19. 1. Ni dopustna zagrožitev denarne kazni, da bi se prisilil osebni prihod stranke. 3. maja 1881, š. 5094, Zb. 8382.

2. Neprihod stranke k naroku nima zamudnih posledic; dopustna ni opomba, da se smatrajo nedošli pritrjujočimi. 19. sept. 1893, š. 10890, Zb. 14817.

3. Izvršba v nespornem postopku izdanega sklepa se mora dovoliti, tudi ako ni določen rok dajatve. 19. dec. 1900. š. 16858, Zb. 1703.

4. Izvršba v nespornem postopku danega naloga, da se izroči otrok očetu, se zaprosi lahko neposredno pri izvršilnem sodišču. 4. apr. 1902. š. 4654, Not. Z. 1902/26.

5. Sodna nagodba zakoncev o vzgoji otrok ni izvršilen naslov; varstveno sodišče mora samo ukreniti kar je v korist otroka potrebno. 25. feb. 1903, š. 2727. Not. Z. 1903/41. (24. jun. 1896, š. 7607, Zb. 13833).

6. Odredbe v zapuščinskih stvareh se morejo prisilnim potom izvesti le proti onim osebam, ki so pri razpravi udeležene neposredno, ne pa tudi proti takim, ki so bile z zapustnikom v kakem drugem pravnem razmerju. 15. maja 1863, š. 2758, Zb. 1717; zapuščinski dolжник se v nespornem postopku ne more siliti, da bi dal varnost v korist nedoletnim dedičem. 26. sept. 1876, š. 11130, Zb. 6244.

7. Glej o. 1. pri § 2. št. 9.

odstaviti od svoje službe in izreči odgovorne za škodo, ki se je provzročila skrbljencu.

Na podlagi pravnomočnih, v nespornih pravnih stvareh izdanih odločeb se sme uvesti pa tudi izvršba po predpisih civilnopravnega reda. Sodišče odredi lahko izvršbo po okolnostih ali uradoma, ali pa postavi skrbnika, da stori izvršilne korake.

Ako je pa obstoj terjatve vsled 7. odstavka § 2. sporen, tedaj je na izprevidu sodišča, da počaka z daljnimi izvršilnimi koraki, dokler se ne konča civilna pravda, ali pa jih nadaljuje do zavarovanja.²⁾

¹⁾ § 87. su. Osebe, ki se ne odzovejo povabilu sodišča, se smejo, ko se jim je zapretilo, da bodo zavoljo nereda kaznovane, povabiti znova ter s prisodbo te kazni prisiliti, da pridejo k sodišču. Ako izostanejo zaporedoma, se sme kazen zavoljo nereda v zakoniti izmeri podvojiti in v nujnih primerih ukazati, da jih privede sodni sluga siloma. — Za prisodbo in uporabo kazni zavoljo nereda veljajo določila ep. o kaznih (§ 220). — ²⁾ Ostalo neizpremenjeno (čl. XIII. š. 3. ir.)

Izvršilni naslovi . . . so . . . odredbe civ. sodišč izdane v nespornih pravnih stvareh, kolikor se po zato veljajočih predpisih (§ 12 nesp. post.) smejo izvršiti (§ 1. š. 6. ir.)

Katere odredbe izdane v nespornih pravnih stvareh imajo izvršilno moč, je tudi v bodoče presojati po nespornem postopku in po pravosodstvu, ki se nanj naslaja. — To velja zlasti zastran vprašanj, je-li se more na podlagi prisojila (prisojilne listine) zahtevati, da se dovoli proti zapuščino posedujočim sodedičem prisilna uvedba v posest, kar so razsodila dosedaj većinoma zanikala, ter velja-li po § 178 nav. patenta izdano potrdilo za izvršilni naslov proti dediču, ki se brani izročiti zapuščinsko stvar. (Jm. k § 1. ir. t. 2.)

Kolikor potrebujejo po zakonu glede dovolitve zasilnih poti izdane pravomočne odločbe prisiine izvršbe,

se more na njih podlagi izvesti izvršba po predpisih nespornega postopka (Z. 7. jul. 1896. š. 140 dz. § 26.)

(Uporaba denarnih glob, izterjanih pri nespornem postopku.) J. m. je o tem naznanilo nekemu viš. dež. sod. tako: J. m. je s fin. m. edino v nazoru, naj se denarne kazni prisojene po sodiščih v nespornem postopku stekajo v ubožni zaklad tudi tedaj, če v zakonu glede načina o uporabi ni ničesar izrecno določenega. (Objava z nagibi v uk. 1899, s. 263.)

Drugo poglavje.

O razpravljanju zapuščin.

Prvi del.

Splošne odredbe.

Primeri zapuščinske razprave.

§ 20. Sodna oblastva imajo o zapuščinah razpravljati, kadar kedo umre in kadar se kedo pravnomočno proglasi za mrtvega.¹⁾

¹⁾ Glej dotične odredbe na drugem mestu te knjige.

Natančnejše določbe o pristojnosti sodišč;

§ 21. Sodišče, kateremu po zakonu o pristojnosti v državljanskih pravnih stvareh pripada razprava o zapuščini toženca, mora razpravljati

§ 20. 1. Upnik nima rekurza proti odredbi, da se ne uvede zap. razprava. 14. dec. 1892, š. 14584, GZ. 1893/23.

§ 21. Za razpravo tozemske premičnine in nepremične kakor tudi inozemske premične zapuščine Avstrijca, ki je bival in umrl v inozemstvu je izključno pristojno tozemsko sodišče. 17. maja 1893, š. 5299, Zb. 14708; — to tudi tedaj, če bi se bila zapuščina v inozemstvu že prisodila. 18. dec. 1901, š. 17020, Zb. 1672.

o vsi, kjerkoli se nahajajoči premični pokojnikovi imovini in o pokojnikovih nepremičninah, ki leže v avstrijskem cesarstvu.¹⁾

¹⁾ Glej določila o pristojnosti za zapuščinsko razpravljanje v §§ 105 sl. jn., čl. III, VIII. š. 1 in 2. jn., o delegaciji pa § 31. jn. v IV. zvezku te zbirke.

posebno pri zapuščinah inozemcev.

§ 22. O nepremičninah umrlega inozemca, ki leže v avstrijski državi, pristoji razprava v vsem obsegu avstrijskemu sodišču, ki je v to pozvano po zakonu o pristojnosti v državljanskih pravnih stvareh, če ni drugače dogovorjeno v državnih pogodbah.¹⁾ Ono mora tedaj po tozemskih zakonih presojudati o pravicah vseh udeležencev in skrbeti, da se poplačajo vse zapuščinske pristojbine.

¹⁾ Predpisi o sodstvu tozemskih sodišč glede zapuščin inozemcev, zlasti predpisi §§ 22—25 nespornega postopka, kakor tudi v državnih pogodbah obsežena določila o zapuščinstvu in pa varstvu in skrbstvu ostanejo v veljavi (Čl. VIII. š. 3. jn.) Prim. § 107. jn.

§ 23. Glede premakljive imovine v avstrijski državi ali v inozemstvu umrlega inozemca morajo avstrijska sodišča, ako pokojnik pripada državi, ki ravna po enakih načelih, prepustiti zapuščinsko razpravo kakor tudi razsojo vseh spornih dednih pravic pristojnemu inozemskemu oblastvu zapustnika in se omejiti navadno na to, da skrbe za varstvo zapuščine in pravic onih dedičev in volilojemnikov (legatarjev), ki so avstrijski podaniki ali v avstrijski državi bivajoči tujci, potem za poplačilo tozemskih upnikov po predpisih §§ 137.—139.

Ako pripada umrli inozemec državi, ki ne pripozna v enaki meri pristojnosti avstrijskih sodnih oblastev glede ondi se nahajajoče zapuščine avstrijskih podanikov, — o čemer naj oblastva izprosijo, ako o tem dvomijo, pouka pravosodnega ministrstva, — ali ako se ne more izvedeti, kako ona ravna, se je držati v prvem primeru načela vzajemnosti, v drugem primeru je pa postopati o tukaj se nahajajoči zapuščini takega inozemca tako, kakor o zapuščini vsakega tozemca.¹⁾

¹⁾ Prim. § 108 jn.

Kako se ravna z zapuščinami ogrskih, bosanskih in hercegovinskih državljanov.

Kr. ogrsko justično ministrstvo je s pogojem, da bo isto veljalo v Avstriji, priznalo dolžnost ogrskih sodišč, da prepuste razpravo o premakljivi zapuščini na Ogrskem umrlih avstrijskih državljanov avstrijskim sodiščem. Ukaz deželne vlade za Bosno in Hercegovino ddo. Sarajevo, 11. apr. 1885. š. 2442, o začasni uredbi dedinskega prava in postopka, ki stopi v veljavo pri zapuščinah nemohamedancev v Bosni in Hercegovini, določa v čl. II.:

„Z avstro-ogorskimi državljanji naj se v zapuščinskih stvareh ravna kakor z inozemci ter naj glede njih zapuščin zmislju primerno veljajo odločbe §§ 22—24 in 137—140 ces. pat. 9. avg. 1854. Glede nepremičnin, ležečih v Bosni in Hercegovini, ki spadajo k zapuščini avstrijskega ali ogrskega državljana, je za zapuščinsko razpravo pristojen oni tozemski okrajni kakor sodni urad, v kojega okraju leže vse nepremičnine ali vsaj njih večina.“ — Izvršitveno navodilo ddo. Sarajevo, 14. apr. 1885. k temu u. določa pod čl. I.: „Ako so za razpravo o zapuščinah avstro-ogorskih državljanov pristojna tozemska sodišča, velja glede postopka ravno tako, kakor pri zapuščinah deželanov, patent 9. avg. 1854“. — O postopanju z zapuščinami drugih inozemcem glej kasneje v ti knjigi.

§ 24. Ako bi tedaj, kadar bi moralo po navedenih določbah (§ 23.) inozemsko oblastvo raz-

pravljati o zapuščini inozemca, ki je imel svoje redno bivališče v avstrijski državi, v tozemstvu bivajoči udeleženci prosili, da opravi razpravo avstrijsko sodno oblastvo, mora le-to opraviti dedinsko razpravo po avstrijskih zakonih, ako se po poprejšnjem oklicnem pozivu podvržejo ti razpravi tudi inozemski udeleženci, ki so morda prijavili svoje dedinske pravice.

Kako je pri tem ravnati in kako je postopati zlasti glede zapuščin turških podanikov, ki so umrli v avstrijski državi, določajo §§ 140.—144.

§ 25. Premično zapuščino inozemcev, o katerih se ne more zvedeti, kateri državi pripadajo, ali ki so izgubili državljanstvo v oni državi, kateri so pripadali, morajo razpravljati avstrijska sodišča in po avstrijskih zakonih.¹⁾

¹⁾ Prim. § 108 jn.

Posebne razprave o fevdih, fidejkomisih in o imovini, ki je obremenjena s fidejkomisno substitucijo.

§ 26. Ako je imel umrli razun svoje protodedne imovine tudi kak fidejkomis, fevd ali

§ 24. 1. Sorodniki, ki ne uveljavljajo dedinske pravice, niso upravičeni zahtevati, da se prepusti zapuščinska razprava inozemstvu. 15. apr. 1856, š. 1833, Zb. 188.

2. Ako je dedič zahteval zapuščinsko razpravo ali posamezna dejanja razprave pri tozemskem sodišču, ne more več zahtevati, da se odstopi inozemstvu. 1. sept. 1897, š. 10524, Zb. 16101.

§ 25. V Avstriji nahajajoča se premična zapuščina inozemca, katerega državljanstvo se ne more pozvedeti, se mora razpravljati pri avstrijskih sodiščih tudi tedaj, ako je njegovo zadnje stanovališče bilo v inozemstvu. 2. maja 1901, š. 6377, Zb. 1405.

imovino, obremenjeno s fidejkomisno substitucijo, se morajo različni dedinski skladi pri razpravi ločiti popolnoma.¹⁾

¹⁾ Postopek zapuščino vsakočasnega glavarja vojvodov Nasavskih določa z. 30. apr. 1873, dz. 95; ono o zapuščinah knjezov kneževine Lichtensteinske pa z. 12. jan. 1898.

Oblasti¹⁾ (pravice) razpravne stopinje.

§ 27. Sodišče, kateremu pristoji zapuščinska razprava, je upravičeno v primerih, določenih v zakonu (§§ 77., 78.), postaviti skrbnike za razpravo vsem dedičem, legatarjem in drugim udeležencem, četudi so za svojo osebo podvrženi drugemu sodstvu. Razpravno sodišče mora razpravljati o vseh vprašanjih, ki nastanejo pri dedinski razpravi, tudi tedaj, ako so dediči varovanci ali oskrbovanci, ki niso pod njegovim sodstvom. Ako se pa hoče pri delitvi dedščine glede prevzetja nepremičnin ali v drugih važnih točkah opustiti naredba zakona ali zapustnika s posebnim dogovorom ali skleniti poravnava (nagodba) o dvomljivih pravicah, je treba za to odobrenja varstvenega ali skrbstvenega oblastva.

¹⁾ h. Povlastice.

§ 26. 1. Tudi ako posestnik fidejkomisa za življenja fidejkomis izroči nasledniku, se mora po njegovi smrti vršiti zap. razprava. 22. okt. 1867, š. 8831, Zb. 2887.

2. Fidejkomisni namestni dedič se mora priglasiti po smrti fiducijarja dedičem. 9. jan. 1889, š. 137, Now. IV. 102.

3. Ako prvi dedič umre pred nastopom, se mora sprejeti priglasitev dedičem namestnega dediča brez pridržka. 11. jul. 1894, š. 8071, Zb. 15176.

§ 27. 1. Glej o. 2. pri § 109. jn. v IV. zvezku Pravnikove zbirke.

Sodelovanje okrajnih sodišč pri vseh zapuščinskih razpravah.

§ 28. Zapis smrtovnice in zapečatenje zapuščine, odpiranje in razglaševanje poslednje volje in vse o zapuščinski imovini potrebne neodložive naredbe pristojne okrajnemu sodišču, v katerega okraju se je smrt dogodila, navadno tudi tedaj, kadar mora zapuščinsko razpravo po določbah zakona o pristojnosti sodišč opraviti kako drugo okrajno sodišče ali zborni sodišče, ali kadar je razpravo prepustiti kakemu inozemskemu sodnemu oblastvu (§ 23.).

Kadar pa pristoji razprava zbornemu sodišču, opravi, ko zve o smrti, lahko tudi ono ta dejanja po lastnih odposlancih, na prošnjo udeležencev ali uradoma.

Sodelovanje javnih notarjev.

§ 29. V onih kronovinah, kjer je notarijat, se smejo javni notarji (§ 3.) odposlati ne le, da opravijo zapis smrti (§§ 36., 93.), napravijo inventuro in opravijo dražbe, temveč oni smejo tudi, potem ko je sodišče oglasitve za dediča sprejelo, sestavljati zapuščinske izkaze in deliti dedščino ter vsa v dosego prisojila potrebna dejanja tako pripravljati in predlagati v sodno odobrenje, da je sodniku moči izdati o ti notarjevi vlogi takoj prisojilno listino.¹⁾

¹⁾ Prim. u. 7. maja 1860, dz. 120. § 3.

§ 30. Javni notarji se morajo v teh poslih ravnati po predpisih, veljavnih za sodne odposlance.

Sodelovanje občin in njih predstojnikov.

§ 31. Posebni predpisi določajo, koliko pri-
stoji sodelovanje v stvareh zapuščinske razprave
občinam in njih predstojnikom ¹⁾

¹⁾ Dotični u. od 28. jun. 1850, dz. 256, glej v dodatku.

Po rp. just. min. graškemu viš. dežel. sod. 22. jan. 1858, š. 23300 nimajo sodišča nikake disciplinarne oblasti nad občinskimi predstojniki, temveč se imajo, ako bi se občinski predstojniki branili izvesti naprosila sodišč ali pa bi bili prepočasni, zateči k pristojnemu političn. okrajnemu oblastvu, da počasneža primerno graja ali kaznuje.

(Občina se brani sodelovati v zapuščinskih stvareh.) Just. min. pooblašča predstojništvo viž. dež. sod., da onim občinam, ki bi se branile kakor dosedaj sodelovati pri zapuščinskih razpravah, naznani, da se ima začasno za-
stran preskrbe smrtovnice in drugih v zmislu u. 28. jun. 1850, dz. 256, prenesenih poslov v onih občinah, ki se zdaj branijo teh uradnih poslovanj, odposlati sodni ko-
misar ali notar. Obenem se ima občina, ki se brani, takoj naznani just. min. (Uk. 16. jun. 1884, š. 4305 predst. viš. dež. sod. na Dunaju.)

Nadzorstvo, da se zapuščinske raz- prave vrše pravilno.

§ 32. Pri zbornih sodiščih je pisati o vsaki
zapuščinski razpravi dnevnik, ki mora biti tako
urejen, da daje vsak čas pregled o stanju raz-
prave in o naredbah, ki jih je ukreniti o njej.¹⁾

¹⁾ Prim. §§ 273, 274 or.

§ 33. Zakon o opravičnem redu sodnih obla-
stev določa,¹⁾ katere izkaze o nerešenih zapu-
ščinskih razpravah mora vsako sodišče koncem
leta predložiti višjemu sodišču.

¹⁾ Prim. §§ 394, nasl. or.

Drugi del.

O zapisu smrtovnice.

Naznanilo vseh smrtnih primerov.

§ 34. Okrajna sodišča morajo skrbeti za to, da zvejo takoj o vseh smrtnih primerih, ki se dogóde v njih okraju. Na deželi naj občinski predstojniki sodišču takoj naznanijo vsak smrtni primer, ki se je dogodil v njih občinah.¹⁾

¹⁾ Prim. § 406, š. 10. or.

Statut za kranjsko deželno blaznico (razgl. dežel. odb. za vojvodino Kranjsko 12. jun. 1886, š. 2341, dež. 14. za Kranjsko) določa v § 29, da ima ravnateljstvo sodiščem naznanjati izredne dogodke ter smrtne primere.

Zakon o proglasitvi za mrtvega od 16. febr. 1883, dz. 20, glej niže v tem zvezku.

C. kr. min. za not. stvari se je z min. za uk in bogočastje pogodilo (domenilo), da se imajo vse iz inozemstva prihajajoče stanovske listine onih avstr. državljanov, katerih pristojnost se po prejšnjem preiskovanju ne da ugotoviti, ter se torej listine ne dajo uporabiti, kakor je določeno zastran razvidnosti, v domači deželi, zvirati in hraniti, in da se naj v ta namen vsako leto razglasi seznam hranjenih listin v uradnih listih za posamezne dežele. O ti odredbi se daje obvestilo s pristavkom, da s tem nikakor ni rečeno, da ni treba v posameznih primerih obširnih preiskovanj, temveč, da se morajo preiskovanja vršiti, dokler ni dvomiti, da so brezvspešna, in da se naj smrtni listi, če je le količkaj opore za pojasnitev, vedno izroče sodiščem, katera naj store svojo dolžnost, kakor oblastvo, pristojno za razpravo ter morebitno varstvo in skrbstvo. Šele po natančnem brezuspešnem preiskovanju naj se dotične listine vpošljejo semkaj, da se shranijo. (U. min. notr. stvari 8. jan. 1878, š. 17699.) Ta ukaz se je naznanil sodnim oblastvom z u. 16. jan. 1878, š. 761, s pristavkom, da naj take listine, ako jih imajo, po viš. dež. sod. vpošljejo just. min.

§ 35. Svojci in domačini pokojnikov, kakor tudi druge osebe se morajo strogo vzdržati vsakega samolastnega razpolaganja z zapuščinsko imovino.

Kedaj je odrediti zapis smrtovnice.

§ 36. Kakor dobi okrajno sodišče poročilo o smrti, mora provzročiti zapis smrtovnice po kakem sodnem odposlancu ali po javnem notarju. V važnih primerih se postavita za to lahko tudi dva sodna odposlanca.¹⁾

¹⁾ Glej op. k § 31.

§ 37. Okrajno sodišče sme v svojem okolišu javnega notarja pooblastiti tudi splošno, da opravi zapis vseh smrti, ki se dogode v določenem okraju.¹⁾

¹⁾ O tem prim. § 184 not. r. 21. maja 1855, dz. 94, ki je ostal v veljavi vsled čl. II. not. r. 25. jul. 1871.

Kako je ravnati pri zapisovanju.

§ 38. Sodni odposlanec, kateremu se je naročil zapis smrti, se mora napotiti v to svrho kar najhitreje, in če bi bilo nevarno odlagati, takoj v pokojnikovo stanovanje, in ondi, privzemši dva domačina, ali če bi teh ne bilo, dve drugi priči, poizvedovati po onih okolnostih, ki vplivajo na zapuščinsko razpravo, ter ima, ako treba, zapečatiti zapuščino.

§ 36. 1. Zapuščinska razprava se sme upotiti na podlagi poverila inozemskega stanovskega uradnika o sve-dočbah, ki potrjujejo dotično smrt. 18. nov. 1880, š. 11155, Zb. 8185.

§ 39. Pri tem je zlasti poizvedovati:

1. o imenu in priimku, stanu ali opravi, starosti in veri pokojnika;

2. o dnevu in kraju smrti, o zadnjem rednem domovališču zapustnikovem in vseh okolnostih, ki določajo sodno pristojnost;

3. o imenu in bivališču morda preživšega zakonskega druga, in

4. o imenu, stanu, starosti in bivališču polnoletnih in mladoletnih otrok zapustnikovih. Ako

5. dedno nasledstvo ali varuštvo nad zapustnikovimi otroci spada najbližjim sorodnikom, je poizvedeti njih ime, stan, starost in bivališče. in če je takrat, ko se prvič poizveduje, oporočni dedič že znan, tudi domovališče njegovo.

Sodni odposlanec skušaj:

6. poizvedeti najprvo splošno o tem, če je zapuščina znatne vrednosti, če pripadajo k njej, kake nepremičnine in katere, ter če je nemara več dolgov, ki presegajo morda imovino. Ako

7. niso sodišču poslednje zapustnikove naredbre že itak znane, je preiskati prav skrbno, če bi se našla kaka poslednja volja, dedinska pogodba, daritev za slučaj smrti ali ženitna pogodba, ali če je shranjena kje drugje, morda pri kakem sodišču ali javnem notarju.

8. Je poizvedeti, katera varuštva in skrbstva je pokojnik opravljal; če so morda že imenovani za njegove otroke ali dediče varuhi ali skrbniki, in koga misli preživša vdova predlagati za sovaruha; potem

9. če je imel umrli račune o uradnem denarju, dobival plačo, pokojnino, ustanovo ali preživnino iz javnih blagajn; končno

10. če se niso našli v zapuščini predmeti, ki zahtevajo po pozneje (§§ 90. in 91.) navedenih predpisih posebnega naznanila.¹⁾

¹⁾ Glej uradni obrazec smrtovnice.

§ 40. O navedenih točkah mora sodni odposlanec zaslišati zapustnikove domačine in svojce ter druge osebe, katerim so znane njegove razmere.

Če je treba, naj se odprejo in pregledajo tudi zapustnikove omare in shrambe, v katerih bi mogoče bilo shranjeno kako sporočilo poslednje volje ali drugi za zapuščinsko razpravo važni papirji. Pri tem se naj ravna vselej s potrebno obzirnostjo (prizanesljivostjo). Vendar smejo odposlanci, če bi se jim delale kake ovire, uporabiti primerna prisilna sredstva, in sicer tudi brez prejšnjega dovoljenja po sodišču, če bi bilo nevarno odlašati.

§ 41. Ako se najde kak odprt izrek poslednje volje, ga mora sodni odposlanec takoj razglasiti s tem, da ga prečita v prisotnosti dveh prič in drugih oseb, ki so morda navzoče. Zapečatene izjave poslednje volje se morajo oddati sodišču, da jih odpre in razglasi, če ne opravi zapisa smrti predstojnik sodišča sam. Le takrat, kadar bi se vsebina z razglasitvijo pri sodišču ne mogla izvedeti dovolj zgodaj, je upravičen tudi sodni odposlanec, da te listine takoj sam odpre in razglasi. Pri razglasitvi poslednje volje mora ravnati vselej po predpisu §§ 61—64.

§ 41. Kadar so notarji sodni komisarji, niso opravičeni razglaševati odprtih pri njih shranjenih oporok; morajo jih izročiti sodišču, da jih razglasi. 31. jan. 1893, š. 975. Zb. 14569. Not. Z. 1893/19.

§ 42. Ako je zapustnik ustno razodel svojo poslednjo voljo, in če niso že priče napravile kakega zapiska, ki bi o tem dal pojasnilo, se mora v smrtovnici navesti ime, stan in bivališče prič.

Zapečatenje.

§ 43. Ako so znani ali dozdevni dediči sposobni svojo imovino sami upravljati, je zapuščinski sklad, ne da bi se zavaroval s sodnim pečatom, prepustiti navadno v hrambi le-teh ali njih upraviteljev, ki imajo pravilno pooblastilo, ali v hrambi oseb, ki jih je zapustnik določil za to. Vendar treba skrbeti tudi v tem primeru, da se po predpisih zavarujejo zapuščinske pristojbine. Ako pa dediči niso zmožni, da bi svojo imovino opravljali sami, ako so odsotni ali popolnoma neznani; ako se je bati, da bodo dolгови presegali imovino, ali ako druge okoliščnosti zahtevajo posebno opreznost, tedaj se mora zapuščinski sklad zapečatiti takoj.

§ 44. Tudi, kadar dovoli sodišče na prošnjo dedinskega upnika, volilojemnika ali nujnega dediča vsled § 812. odz. ločitev zapuščine od imovine dedičeve, se mora zapuščinska imovina zapečatiti takoj.

§ 45. Kadar je treba zapuščino zapečatiti, mora sodni odposlanec gotovino, zlatnino in srebrnino, dragocenosti, javne in zasebne zadolžnice in kar je drugih važnih listin položiti pri sodišču¹⁾; druge zapuščinske spise, premičnine in opravo pa,

§ 42. 1. Notar v sodnem komisarstvu ni upravičen zasliševati priče ustne oporoke niti razglasiti jo. 12. dec. 1884, š. 13974, Zb. 10298.

kolikor je mogoče in potrebno v zavarovanje udeležencev, previdno zakleniti v eni ali več sobah ali na drugem pripravnem kraju, zapečatiti vrata, shrambe ali omare in jih od vseh strani zavarovati tako, da se brez poškodovanja pečata in brez vidne sile ne more odstraniti ničesar.

¹⁾ O vlaganju vrednostnih papirjev pri avstro-ogrski banki gl. u. 21. jun. 1893, dz. 103, pri § 193.

§ 46. Obenem mora sodni odposlanec izročiti nadzorstvo o zapuščinski imovini in hišno gospodarstvo, začasno in dokler sodišče kaj drugega ne ukrene, kakemu zapustnikovemu domačinu ali drugi pripravi osebi. Ti je dati iz zapuščinskega denarja tudi potrebni znesek, da plača pogrebne troške in druge nujne izdatke in da opravlja hišno gospodarstvo, ter ji izročiti one premičnine, ki se po svoji kakovosti ne morejo zakleniti, se lahko pokvarijo, ali so neobhodno potrebne za gospodarstvo ali obratovanje, ali pri katerih se ni bati nikake pogube.

§ 47. Ako se ve gotovo, kedo bo varuh ali skrbnik dedičev, se smejo po okolnostih tudi vse zapuščinske reči, katerih ni treba položiti pri sodišču, pustiti v njegovi hrambi nezapečatene.

§ 48. Vendar se morajo nezaklenene premičnine po možnosti vselej popisati.

Tudi se mora o denarju, dragocenostih in listinah, ki jih je sodni odposlanec sprejel, napraviti takoj spis, katerega mora ta podpisati in izročiti dedičem ali oni osebi, kateri se je prepuščilo oskrbovanje zapuščine.

§ 49. Ako so le nekateri dediči nezmožni opravljati svojo imovino, ali če so odsotni, ali če

nastopijo te okoliščnosti le pri nujnih dedičih ali volilnojemnikih, se sodišče lahko zadovolji s sodno položbo onega dela za to prikladnih zapuščinskih reči, ki zadostuje za pokritje teh pravic. Tudi ta položba se sme odpustiti, če je v zapuščini nepremičnina, ki je pripravna za zavarovanje.

Poročilo o zapisu smrtovnice.

§ 50. Sodišču je nemudoma poročati o okoliščinah, ki so se pozvedele pri zapisu smrtovnice v zmislu § 39., o odredbah, ki so se ukrenile, in zlasti če se je morda zapečatila imovina in razglasila poslednja volja.

Ta poročila, za katera se uporabljajo lahko tiskani, po vzorcu št. 1. urejeni obrazci, morajo svojeročno podpisati sodni odposlanec, dve prisotni priči in one osebe, ki so prevzele zapuščino v nadzorstvo in oskrbo, ki so prejele predujme ali oddale obvezne izjave.

Denar, dragocenosti in listine, ki se položijo pri sodišču, se morajo navesti, ako se ne izroče s prošnjo, katero ena od prič podpiše, v poročilu o zapisu smrtovnice same, ali v posebnem spisku ali zapisniku, na katerem so podpisane priče.

§ 51. O zapisu smrtovnice treba poročati tudi tedaj, če je bil pokojnik brez vsake imovine. Zapis smrtovnice se sme opustiti le pri nedoletnih, ki so bili za časa smrti pod očetovsko oblastjo in ki niso imeli nikake imovine, če roditelji ali drugi udeleženci ne zahtevajo zapisa smrtovnice.

§ 52. Ako je zapuščina premajhna, da bi se uvedle o nji daljne sodne razprave, naj se to

v smrtovnici naznani in, če se ponudi kak drug človek, da bi prevzel vso zapuščino na račun svoje terjatve ali v poplačilo dolgov in troškov, naj se obenem tudi o tem potrebno omeni.¹⁾

¹⁾ Prim. §§ 72 in 73.

Posebne odredbe: a) o uradnih spisih, denarjih in blagajničnih ključih;

§ 53. Ako je znano ali se domneva, da je imel umrli v svojem stanovanju uradne spise, uradni denar ali ključe javnih blagajn, mora oblastvo, katerega član ali podložnik je bil umrli, poslati takoj poverjenika (komisarja), ki se naj napoti s sodnim odposlancem v zapustnikovo stanovanje, sprejme te uradne stvari in potrdi njih prejem. Ako sodišče ne more odložiti svojih uradnih opravil do komisarjevega prihoda, ali če se dobe uradni spisi, denar ali blagajnični ključi v zapuščini osebe, kjer se ni domnevalo, da so, naj jih sodni odposlanec varno hrani in izroči kakor hitro mogoče pristojnemu oblastvu, pri tem pa se naj vzdrži vsakega preiskovanja v uradnih spisih, ki mu ne pristoji.¹⁾

¹⁾ Ako javno oblastvo ali urad ali njega organ pri uradnem poslu vidi ali izve za stvari lastne kakemu zasebniku ali določene za daljni promet, ki pa so iz javnih arhivov, registratur, knjižnic, muzejev, prirodoznanskih, fizikalnih, zvezdoslovnih, zemljeznanskih kabinetov, iz znanstvenih ali umetniških zbirk, zakladnic, galerij slik i. t. d., in na katerih je to lastnost takoj spoznati iz njih kakovosti, zunanjih znamenj ali iz drugih okolišnosti ter se ne da takoj dokazati, na kak način so poštenim potom prešle v zasebno posest, ima take stvari takoj vzeti v svoje varstvo ter uvesti zakoniti uradni postopek, da pripomore onemu javnemu zavodu do lastnine, katerega so te stvari. (U. 16. dec. 1858, dz. 233.)

Ob premembi ravnatelja ali uradnega osebja kake zvezdarne ali enakega zavoda imeti je vse dopise, poročila itd., ki so jih oni o stvari napravljali, za uradne spise, razun, ako je dotičnik imel dovoljenje, da jih vzame s sabo. (Rp. min. za uk in bogočastje 26. maja 1859, š. 102 ex 1858).

§ 54. Ako je bil zapustnik uradnik ravno tistega sodišča, ki mora opraviti zapis smrtovnice, prevzame spise, denar in ključe sodni odposlanec sam, jih popiše in izroči sodišču.

§ 55. Po predpisih § 53. se je ravnati tudi kadar umre kaka vojaška oseba, katere zapuščino razpravlja civilno sodišče, če se najdejo v zapuščini predmeti, ki se nanašajo na vojaško službo.

Tudi se morajo poslati vsi z roko risani načrti ali črteži tozemskih in inozemskih trdnjav ali utrjenih krajev, vse z roko narisane pokrajine in načrti bitek, vse pismene opazke, ročni izpiski, osnutki in projekti, ki se tičejo vojaške službe, višemu vojnemu poveljstvu, da presodi, katere teh reči se smejo izročiti dedičem.¹⁾

¹⁾ Na mesto viš. vojaškega poveljstva je prišlo c. in kr. drž. vojno ministrstvo.

U. 31. maja 1876, š. 6698, in u. 18. jan. 1887, š. 2 uk. priporočata, da naj se predpisi §§ 53 in 55 zap. pat. izpolnjujejo natančno.

b) zastran spisov, ki se tičejo dušnega pastirstva;

§ 56. Listine in knjige, ki jih zapuste dušni pastirji in duhovniki in ki se tičejo njih uradnih opravil, kakor: krstne, poročne in mrtvaške knjige, zapisniki o cerkvenih stvareh in duhovskih službenih opravilih, cerkvi ali župniji lastne listine,

potem zasebni spisi, ki se tičejo duševnih ali disciplinarnih stvari, se morajo ločiti že pri zapisu smrtovnice od zapuščinske imovine, zapisati v posebni spisec in izročiti duhovnemu komisarju, ki je poslan, da jih sprejme in ki naj potrdi njih prejem.

Ta komisar se mora poklicati že k prvim poizvedbam v zapustnikovem stanovanju, ali pa se mu morajo izročiti spisi pozneje kakor hitro mogoče. Radi njih imenovanja se naj obračajo sodišča, če je treba na škofovski konzistorij, pri nekatoliških kristijanskih dušnih pastirjih na njih više duhovne, ali morda tudi na politično oblastvo.¹⁾

Kjer pišejo židovske krstne, poročne ali mrtvaške knjige židovski učitelji veronauka ali občinski člani, mora sodišče tudi ukreniti potrebno, da se te knjige varno shranijo in izroče.

¹⁾ Spisi, tičeči se dušnega pastirstva, se imajo takoj in nemudoma zapisati ter izročiti odposlanemu duhovnemu komisarju; v zapečatbo se ne smejo dati nikoli. Tudi pri drugih zapuščinskih stvareh naj se zapečatba izvrši natančno, da je kolikor mogoče malo ovir pri uporabi župnega poslopja, ter treba skrbeti, da se razpečatba pospeši kolikor mogoče. (U. 18. maja 1856, š. 8316, viš. dež. sod. na Ogrskem.) Duhovni komisar, ki se udeleži popisa po kakem duhovniku, pa nima nobene pravice do dijet ali kakega drugega povračila iz zapuščine, temuž zglati naj se, ker nastopa v interesu prebende, pri onem zakladu, katerega zastopa. (U. 3. jan. 1856, š. 26852, iz l. 1855, vsem viš. dež. sod. na Ogrskem.)

e) kadar umre kak viši duhovnik;

§ 57. Kedaj je treba poklicati v nekaterih kronovinah k zapisu smrtovnice pri zapuščinah članov više duhovščine tudi zastopnike države

blagajnice ali javnih zakladov ali odposlance političnih oblastev, določajo posebni predpisi.

d) kadar umre javen notar;

§ 58. Ako umre v kronovinah, kjer je uvedeno notarstvo, poslujoč javni notar, je treba poklicati po predpisu notarskega reda odposlanca notarskega arhiva (notarske zbornice), kateremu se morajo izročiti vse notarstva se tikajoče knjige in spisi z notarskim pečatom vred.

Ako ni mogoče poklicati takega odposlanca, mora pa sodni odposlanec skrbeti, da se imenovani predmeti začasno varno shranijo.¹⁾

¹⁾ Prim. §§ 146, 147 in 148 not. r.

e) o predmetih, ki se morajo poslati drugim oblastvom;

§ 59. Ako se v zapuščini najdejo predmeti, katere mora sodišče poslati po predpisu §§ 87., 90. in 91. drugim oblastvom, jih mora sodni odposlanec sprejeti takoj pri zapisu smrtovnice in jih predložiti sodišču, da o njih dalje odredi.¹⁾

¹⁾ Prim. op. k § 53.

f) kadar umre kedo v bolnici, kontumačnem zavodu in oskrbovalnici;

§ 60. Po obstoječih posebnih predpisih o zapisu smrti pri osebah, ki umro v javnih oskrbovalnicah, bolnicah ali kontumačnih zavodih, se treba ravnati tudi v bodoče.¹⁾

§ 60. 1. Dvd. 3. jun. 1784, zjz. 298, se ne sme uporabljati pri osebah, ki so dobivale iz ubožnega zaklada letno podporo, ne da bi bile v kakem oskrbovališču preskrbljevane ali dobivale iz njega odmerjene deleže na roko. 30. avg. 1892, š. 10234, Now. III. 241, Zb. 14361.

¹⁾ Ako kedo umre v bolnici ali oskrbovališču, se mora k zapisu smrtovnice poklicati kak uradnik zavoda, kateri naj označi stvari, ki so last zavoda; te stvari se, ako ni nikakega dvoma, sploh ne popišejo, ako pa je kak dvom, se vzamejo v inventar le s to pripombo. (Dvpd. 5. nov. 1835, zjz. 92.) Stvari v bolnicah umrlih članov se smejo shraniti v zavodu, vendar mora razpravno oblastvo tekom 6 tednov kaj odrediti o njih, sicer se stvari odpošljejo tija, ali če bi to bilo predrago, se poda naznailo višemu sodišču. (Dvpd. 5. avg. 1829, š. 2422, zjz. — dvd. 18. dec. 1837, š. 30414.)

Ako v oskrbovališču umrli zapusti kako imovino, treba preiskati, je-li to že posedoval pred vstopom v zavod, ali si jo je pridobil v času, ko je bival v zavodu, ali si jo prihranil od preskrbnin. V prvem primeru se imajo zavodu povrniti vsi oskrbovalni troški, v drugem primeru le začenshi z dnem pridobivanja, v tretjem primeru pa ne more zavod ničesar zahtevati. (Dvd. 3. jun. 1784, zjz. 298, ter 12. jan. 1789, zjz. 951.) Ob smrtnih primerih v zdravstvenozapornih (kontumacijskih) zavodih ima inventar napraviti zavod, ako je bolnik umrl na kugi ali rumeni mrzlici. — Ako so stvari, kar jih je, malo vredne, se imajo za malo odškodnino uničiti; ako pa so dragocene, se vkrene vse potrebno za razkužbo, h kateri se pa nikdar ne sme vzeti životnega ter posteljnega perila, ki ga je bolnik rabil v času bolezni. (Dvpd. 30. jun. 1837. u. 13. dec. 1851, dz. 41, l. 1852.)

Namestništvo za Gor. Avstrijo je z o. 12. marca 1883, š. 14176, ex 1882, zastran v gor. avstr. javnih bolnicah umrlih deželanov vseh dežel tostranske drž. polovice in ogrske krone, ki iz deželnih ali drugih javnih skladov plačujejo oskrbovalne troške za osebe, ki same ne morejo plačevati, določilo med drugim tako:

Oskrbiništva bolnic nikakor ne smejo z zapuščinskimi stvarmi ubožnih bolnikov, umrlih v dotičnih javnih zavodih razpolagati samovoljno; treba je torej vedno sporazumno ravnati z dotičnimi sodnimi in razpravnimi oblastmi, katerim treba javiti vsak smrtni primer ter naznaniti oskrbovalne troške, ostale na dolgu, in katerim treba prepustiti zaostale stvari in gotovine.

Z zaostalo obleko naj se ravna kakor z drugimi zapuščinskimi stvarmi, razun one, v katerih se je pokojnik

pokopal ali, katera se je morala uničiti radi nalezljivih bolezni ali mrčesa.

Tretji del.

O razglasitvi izreka poslednje volje.

Razglasitev pismenih izrekov poslednje volje.

§ 61. Pismene oporoke in kodicili se morajo, kakor hitro ni dvoma o smrti zapustnika, tudi če bi imeli kak zakonit nedostatek, takoj odpreti in razglasiti. Izročiti se morajo predstojniku onega sodišča, katero mora opraviti zapis smrtovnice.

Ta predstojnik jih mora, če se niso razglasili že pri zapisu smrtovnice (§ 41.), odpreti, ne da bi se poškodoval pečat, v prisotnosti dveh prič in jih pričam prečitati, ali jih dati kakemu sodnemu uradniku, da jih prečita.

Ako je zapustnik zapustil več naredeb poslednje volje, se razglasijo vse, tedaj tudi tiste, o katerih se zdi, da so razveljavljene ali predru-gačene.¹⁾

¹⁾ Predsedniku dotične dežele se imajo takoj poslati uradni prepisi vseh onih oporok, ki vsebujejo nevarna politična načela ali žaljive izreke proti državni upravi ali dež. vladarju (Najv. sklep 28. nov. 1827, razgl. z dvd. 11. febr. 1828, zjz. 222).

§ 61. 1. Pravilo takojšne razglasitve posl. volje ne nasprotuje zapustnikovi odredbi, da se mora razglasitev odložiti na čas, ki ga je določil on. 21. dec. 1887, š. 11624, Zb. 11895.

2. Razglasiti se morajo tudi naredbe poslednje volje, pri katerih so podpisi izrezani. 31. jul. 1883, š. 8999, Zb. 9526; — ki so pisane v trgovsko knjigo. 31. julija 1888, š. 8977, Not. Z. 1888/52.

§ 62. Poslednja volja se razglaša, ne da bi se udeleženci vabili. Vendar jim ni zabranjeno priti k razglasitvi, ne da bi bili zvani.

§ 63. O razglasitvi poslednje volje se mora spisati zapisnik in v njem obenem navesti:

1. število in datum najdenih naredeb poslednje volje,
2. kedo jih je izročil sodišču,
3. katere priče so bile prisotne, ko so se listine odprle in razglasile, in
4. če so se listine izročile odprte ali zapečatenе.
5. Ako bi se zapazila, kadar se odprejo, kaka poškodba pečata ali na listini sami kak izstružek, poprava ali kaj drugega sumljivega, treba opomniti tudi to.

Zapisnik morajo sodnik in privzeti priči podpisati.

§ 64. Na naredbi poslednje volje sami treba označiti dan razglasitve, kakor tudi število in datum še drugih, če tudi ne istočasno najdenih oporok in kodicilov in to zaznambo mora sodnik podpisati.

Ako se najde poslednja volja potem, ko se je že rešila smrtovnica, treba uvaževati odredbe, ki so predpisane v §§ 75, 76., 80. in 84.

Razglasitev ustnih naredeb.

§ 65. Ako sodišče izve, da je zapustnik svojo poslednjo voljo izrekel ustno, in ako se

§ 62. 1. Od razglasitve poslednje volje začenja zastaranje pravice, zahtevati dolžni delež ali njega dopolnilo. 23. marca 1876, š. 14259, Zb. 6070.

§ 65. 1. Tudi ženske, navedene za priče ustne naredbe poslednje volje, se morajo zaslišati. 6. jul. 1866, š. 7030, Zb. 11955.

je naredil o tem pravilno sestavljen, od vseh prič lastnoročno podpisan zapis, tedaj ga je razglasiti ravno tako kakor pismeno oporoko. Sicer mora sodišče povabiti uradoma vse priče, zaslišati vsako zase, najprvo brez prisege (§ 123.), o njenem imenu in stanu, o njeni starosti, potem o vsebini izreka poslednje volje in o okolnostih, od katerih zavisi njegova veljavnost, kakor tudi o tem, kedaj in kje je zapustnik izrekel poslednjo voljo, ter razglasiti o tem spisan zapisnik.

§ 66. Ako pa zahteva kaka stranka v zmislu § 586. odz., da se zaslišijo priče, ki so bile privzete k naredbi ustne poslednje volje, pod prisego, mora sodnik povabiti brez prejšnjega pravnega postopka prosilca, priče, in ako ni nevarno odlagati, ostale stranke, ki so že kaj storile radi dedinske pravice do zapuščine, zapriseči priče in jih zaslišati nato na zapisnik po predpisih pravnega reda vsako v odsotnosti ostalih o splošnih vprašanjih, o izrečni poslednji volji in o zgoraj (§ 65.) omenjenih okolnostih. Ako treba, se pričam pri tem lahko prečita zapis, ki se je že na-

§ 66. 1. Razpravni sodnik ne sme vzprejeti dokaza o zapustnikovih izjavah, ki niso naredba poslednje volje, temveč le obljuba med živimi. 18. septembra 1900, š. 12899, Zb. 1121.

2. Dopustno je ponovno zaslišanje oporočnih prič v dopolnitev ali razjasnitev. 28. avgusta 1894, š. 10199, Zb. 15206.

3. Tudi po prisodbi zapuščine se morajo zaslišati priče ustne oporoke, katere so jo izvedele. 17. jun. 1879, š. 5892, Zb. 7515. (15. okt. 1861, š. 6910, Zb. 1401).

4. Tudi ako že teče pravda na priznanje dedinske pravice, se smejo priče zaslišati pod prisego. 5. maja 1868, š. 4260, Zb. 3055.

pravil o poslednji volji. Tudi je povabljenim strankam, dovoljeno, da predlagajo pred narokom ali pri njem vprašanja, na katera se mora sodnik, ako se mu zde umestna, ozirati pri zaslišavanju prič.

Radi zaslišanja tistih prič, ki so pod kakim drugim sodiščem, mora razpravno oblastvo le-to zaprositi. Ako se ni prosilo za zaprisego prič, a je iz vsebine njih izpovedbe razvidno, da so udeležene osebe, za katerih pravice je treba skrbeti uradoma, mora sodišče postaviti, ako bi bilo nevarno odlagati, in če ne more zastopnik omenjenih oseb nastopiti za nje dovolj zgodaj, skrbnika in mu naročiti, da prosi v imenu teh udeležencev, da se priče zaprisežejo.

§ 67. Na ta način s prisego potrjen ustni izrek poslednje volje ima dokazno moč ne le za one, ki so za to prosili, ali ki so bili sicer povabljeni k zaslišanju, temveč tudi za vse osebe, ki so udeležene pri zapuščini. Vsakemu udeležencu je pa na voljo, izpodbijati v pravem postopku veljavnost pričevanja ali naredbe poslednje volje s tem, da dokaže nedostatke, ki se niso pokazali pri zaslišanju prič, ali nasprotujoče si okolnosti.

Shranjevanje listin.

§ 68. Izvirniki listin o naredbah poslednje volje se morajo strogo hraniti v registraturi, kakor predpisuje opravljeni red. Na zahtevanje jih mora

§ 67. 1. V pravnem postopku izpodbijana veljavnost ustne naredbe se more dokazati le po oporočnih pričah, zaslišanih v zap. razpravi. 18. marca 1891, š. 2732, Now. IV., 349, Zb. 13661.

uradnik registrature pokazati v registraturi ali sodni sobi sodnim uradnikom in strankam, katerim je kaj na tem.¹⁾

Od vsake take listine se mora napraviti takoj po razglasitvi poverjen prepis in priložiti razpravnim spisom.

¹⁾ Prim. § 285 or.

Dedinske pogodbe.

§ 69. Predpisi §§ 61., 64. in 68. veljajo tudi za dedinske pogodbe zakonskih drugov.

Razglasitev sporočil poslednje volje, ki so jih napravili notarji.

§ 70. Kako mora sodišče ravnati pri razglasitvi sporočila poslednje volje, ki ga je zapisal javen notar, in kje se mora hraniti njega izvirnik, določa notarski red.

Četrto del.

Odredbe sodišča o zapisu smrtovnice in o izreku poslednje volje.

§ 71. Okrajno sodišče, ako je obenem razpravno oblastvo, mora po naslednjih določbah samo rešiti smrtovnico, potem ko jo je preje preiskusilo in, ako je bilo treba, dopolnilo; v nasprotnem primeru pa jo mora poslati pristojnemu razpravnemu oblastvu, da jo reši. Razpravna oblastva morajo zlasti takoj določiti, ako in kaj je treba morda še ukreniti v zavarovanje in oskrbovanje zapuščine, in koga je treba obvestiti.

Naredbe: a) kadar ni imovine;

§ 72. Kadar se pokaže iz smrtovnice, da pokojnik ni zapustil nikake imovine, reši razpravno oblastvo poročilo o smrtovnici tako, da ne bo zapuščinske razprave, ker ni nikake imovine.

b) ako dolgovi prevladujejo;

§ 73. Ako je zapuščina neznatna in se po okolnostih lahko domneva, da se bodo mogli plačati le najnujnejši zapuščinski dolgovi, mora sodišče zaslišati stranke o kakovosti in vrednosti zapuščine, potem o znesku bolezenskih in pogrebniških stroškov in o drugih terjatvah, ki imajo

§ 72. 1. Zap. razprave ni, ako je zapustnik vso zapuščino za slučaj smrti podaril. 18. junija 1889, š. 7224, Now. IV. 149; 11. feb. 1868, š. 1184, Zb. 2987.

2. Ako ni gotovo, če je kaj zapuščine, se mora pred uvedbo zap. razprave zapuščina dokazati. 10. okt. 1888, š. 11432, Zb. 12391, (20. apr. 1880, š. 4059, Zb. 9724).

3. Ako se je oglasitev za dediče že sprejela, se mora nadaljevati zap. razprava. 12. februarja 1890, š. 1009, Zb. 13152.

4. Zapustnikovi upniki nimajo pravice rekurza proti končanju zapuščine radi pomanjkanja imovine. 30. aprila 1902, š. 5986, Not. Z. 1902/30.

5. Volilojemnik ni legitimovan k tožbi v korist zapuščini, ki se je končala radi pomanjkanja imovine, ker se ni nihče oglasil za dediča. 4. nov. 1892, š. 12662, Zb. 14444, Not. Z. 1893/30.

§ 73. 1. Kedor prevzame zapuščino iure crediti, je ne reprezentuje, zato je treba postaviti za njo skrbnika pri tožbah proti nji. 9. jul. 1895, š. 8459, Zb. 15528.

2. Terjatve, ki bi imele prednost v konkurzu, jo imajo tudi tukaj. 14. apr. 1874, š. 3581, Zb. 5331.

3. Brez privolitve upnikov ni dopustno prepustiti prezadolženo zapuščino kakim drugim osebam proti temu, da bi odpravila upnike z deleži, sorazmernimi z vrednostjo zapuščine. 23. jul. 1901, š. 10678, Zb. 1515.

posebno prednostno pravico, in prepustiti s tem povzeto imovino upnikom mesto plačila. V odloku, s katerim se razprava na ta način konča, se morajo pa natančno navesti posamezne terjatve upnikov, za katerih poplačilo se je zapuščina prepustila mesto plačila.

§ 74. Konkurni red določa¹⁾, kedaj je treba poskrbeti, da se otvori konkurz radi dolgov, ki presegajo zapuščino.

¹⁾ Ako po smrti dolžnikovi dedič ali zapuščinski skrbnik zahteva, da se otvori konkurz, se ima konkurz takoj otvoriti (§ 62, š. 2 konk. r.) Prim. §§ 72, 37 i 106 hrv. konk. r. od 28. marca 1897.

c) obveščanje dedičev;¹⁾

§ 75. Razun v navedenih slučajih (§§ 72. do 74.) mora sodišče obvestiti dozdevne naslednike (dediče) o pripadu dedščine (nasledstva) kakor je določeno v §§ 115. in 116., in jih pozvati, naj se oglasio za dediče, da se more vršiti dedinska razprava.

§ 74. 1. K zapuščini, o kateri se je otvoril konkurz, se ne sme sprejeti oglasitev za dediča. 17. oktobra 1900, š. 14053, Zb. 1154.

2. Razpravno sodišče ne sme vplivati, da bi se o prezadolženi zapuščini otvoril konkurz, 23. julija. 1901, š. 10678, Zb. 1515.

§ 75. 1. Oporočnega dediča se ima pozvati, da se priglasi dedičem, tudi ako oporoka, kakor se kaže, ni veljavna. 20. avg. 1869, š. 9238, Zb. 3494; — zakonitega dediča, tudi ako je zapustnik napravil oporoko. 4. marca 1863, š. 1366, Zb. 1669.

2. Ako se opusti obvestitev o pripadu dedščine, je nadaljnji postopek ničen. 12. sept. 1871, š. 11779, Zb. 4261.

3. Razpravno sodišče ima odločati o tem, je li v naredbi poslednje volje postavljen kedo dedičem. 3. sept. 1901, š. 12099, Zb. 1545, Not. Z. 1901/48.

Za dozdevne dediče je imeti po tem, kakor nastopi ali zakonito, ali oporočno, ali pogodbeno nasledstvo (podedovanje), one, ki so poklicani k temu ali onemu.

¹⁾ h. nasljednici.

§ 76. Ako so dediči polnoletni in sami upravičeni oskrbovati svojo imovino, treba pozvati nje same, da se oglasijo za dediče.

Nedoletnim ali oskrbovancem pripale dedščine je naznaniti njihovim varuhom ali skrbnikom z naročilom, naj jih oglasijo za dediče. Ako bi jim še ne bili postavljeni varuhi ali skrbniki, treba poskrbeti, da se zakonito postavijo.

Ako so varovanci ¹⁾ ali oskrbovanci pod kakim drugim sodstvom, mora razpravna stopinja naznaniti podedovanje njih pristojnemu sodišču, da se poda oglasilo za dediče, in pojasniti potrebno o vsebini poslednje volje, ki se je morda našla.

¹⁾ h. malodobnici (pupili).

§ 76. 1. Priglasiti dedičem otroka, ki je pod očetovsko oblastjo, je oče upravičen, tudi ako ga je bil zapustnik izključil od uprave naklonjene imovine. 9. jan. 1890, š. 14276, Zb. 13091, (29. sept. 1863, š. 7128, Zb. 1804); — ako je skrbstveno sodišče očetu odvzelo upravo imovine, pa imovinski skrbnik. 27. septembra 1893, š. 11343, Zb. 14839, Not. Z. 1893/45.

2. Varuh se mora pozvati, da se priglasijo dedičem za varovanca, tudi ako se je uprava zapuščine v zmislu oporoke odkazala skrbniku. 9. septembra 1880, š. 10289, Zb. 8087.

3. Ni dopustno, pozvati očeta, da se priglasijo dedičem za svoje nerojene otroke. 10. novembra 1891, š. 13341, Zb. 13975.

§ 77. Razpravno oblastvo mora postaviti uradoma skrbnike za razpravo o zapuščini:

1. nedoletnim ali oskrbovanim dedičem, katerih zakonitim zastopnikom je zastopanje pri razpravi prepovedano, ker je ali njih lastna korist v nasprotju s koristjo njih varovancev, ali ker so koristi varovancev, katere zastopajo, med seboj v nasprotju (§§ 271. in 272. odz.);

2. dozdevnim dedičem ali sodedičem, katerih bivališče ni znano ali tako oddaljeno, da ne morejo pravočasno sami zastopati svojih pravic;

3. še ne rojenemu potomstvu, ki je pozvano neposredno k dednemu nasledstvu po rodbinskem fidejkomisu, ali fidejkomisarski substituciji, kakor tudi sploh po sporočilu poslednje volje.

4. onim ustanovam in javnim zavodom, katerim še ni postavljen zastopnik državnega zaklada, in za toliko časa, dokler oblastvo o tem kaj ne odredi.¹⁾

¹⁾ Glej službeno navodilo za c. kr. fin. prokurature 9. marca, dz. 41, (§§ 1. in 2., a) pri čl. IV. cp. v IV. zvezku Pravn. zbirke. — Glede posredovanja finan. prokurature

§ 77. 1. Nerojenim otrokom ni postaviti skrbnika, ako so postavljeni za dediče otroci, kolikor jih bo ob smrti matere. 7. maja, 1872, š. 4769, Zb. 4601.

2. Naredba poslednje volje, da se imajo v dedni delež otrok vračunati prejšnji prejemki očetovi, ne upravičuje postavitve skrbnika za otroke. 16. febr. 1886, š. 1977, Zb. 10940; niti okolnost, da je oče dolžnik zapuščini, 13. jan. 1888, š. 390, Zb. 12011.

3. Ako pravica dediča, prosto razpolagati z zapuščino ni omejena, tudi ni nikake substitucije. 14. maja 1895, š. 5842, Zb. 15487, Not. Z. 1895/31.

4. Ako si koristi raznih potomcev ne nasprotujejo, jih zastopa lahko isti skrbnik. 7. nov. 1893, š. 13230, Zb. 14899, Not. Z. 1893/52.

pri volilih in postavitvah za dediča v prid cerkvam, prebendam in cerkvenim ustanovam gl. u. 11. jun. 1902, š. 27. uk.

§ 78. Za oskrbovanje zapuščin, katerih dediči so popolnoma neznani, ali glede katerih se dediči, čeravno so znani, ne poslužijo svoje dedinske pravice, dasi so se obvestili, treba postaviti skrbnika, o čemer določajo natančneje §§ 128. in 129.

§ 79. Razun navedenih in sicer v zakonu imenovanih slučajev (§§ 690., 811., 812. odz.) ne

1. Tudi, kadar se imovina nakloni že obstoječi ustanovi, je fin. prok. upravičena to imovino zastopati. 30. okt. 1900, š. 14365, Zb. 1164.

2. Fin. prokuraturi pristojna zastopstvo revnih pri neoporočnem dedovanju po katoliškem duhovniku tudi tedaj, kadar ubožna tretjina ne pripade župnijskemu ubožnemu zavodu, temveč krajevnemu ubožnemu zakladu. 26. sept. 1900, š. 12770, Zb. 1131.

3. Fin. prok. je upravičena zastopati javne koristi le po naročilu pristojnega upravnega oblastva. 6. dec. 1899, š. 17500, Zb. 1244.

4. Pravica fin. prokurate, zastopati ustanovo, ki se ima ustanoviti, obsega tudi pravico, podati v njenem imenu priglasitev dedičem. 30. decembra 1902, š. 17390, JB. 1903/21; ne pa tudi pravice, upravljati imovino, naklonjeno ustanovi med zapuščinsko razpravo. 19. febr. 1891, š. 1926, Now. IV. 339, Zb. 13620.

§ 79. 1. Nenastopljeni zapuščini je treba postaviti skrbnika za pravdo proti nji, dokler sodišče še ni sprejelo priglasitev dedičem. 30. marca 1876, š. 746, Zb. 6083; — dokler zemljiškoknjižnemu sodišču ni znano, da se je priglasitev dedičem sprejela, je vročitev zemljiškoknjižnega odloka skrbniku pravnoveljavna. 6. maja 1874, š. 3674, Zb. 5358; — pravdna dejanja skrbnika po sprejeti priglasitvi dedičem so nična. 17. feb. 1876, š. 1844, Zb. 6037; — vendar je dopustno, postaviti tudi po sprejeti priglasitvi dedičem skrbnika za vročitev tožbe. 11. maja 1881, š. 5330, Zb. 8390.

sme sodišče proti njih volji vsiliti skrbnikov niti polnoletnim dedičem, niti varuhom mladoletnih.

Uradovanje odsotnim, neznanim ali negotovim dedičem postavljenega skrbnika preneha, čim se za dediča izve in ta pri sodišču ali nastopi sam ali postavi za to kakega pooblaščenca.

d) obvestilo izvrševalca oporoke;

§ 80. Ako je v poslednji volji imenovan izvrševalec oporoke, mu mora sodišče to odredbo zapustnikovo naznaniti. Tudi se mu lahko poveri v zgoraj omenjenih slučajih (§§ 77.—79.)

2. Skrbnik, postavljen toženi ležeči zapuščini oporoko zapustivšega zapustnika, mora zapuščino tako dolgo zastopati, da se postavljeni dedič priglasi dedičem. Ako se v oporoki izključen sorodnik priglasi dedičem na podlagi zakona, to ni razlog za odpust skrbnika. 22. okt. 1895, š. 11826, uk. 1214, Now. III. 415, Zb. 15599.

3. Da se je postavil skrbnik za pravdo, ni treba razglasiti z oklicem. 23. sept. 1880, š. 10135, Zb. 8108; — postavitev skrbnika povodom zaprosene izvršbe treba prepustiti zapuščinskemu sodišču. 6. febr. 1869, š. 1050, Zb. 3280, — skrbnik ima pravico, da se oprosti od kolkov in pristojbin. 9. aprila 1888, š. 3920, Zb. 12667, ne da bi moral zato prositi. 19. dec. 1893, š. 14781.

4. Dopustno je postaviti skrbnika v svrhu nujne prodaje, ako si priglasitve dedičev nasprotujejo. 27. febr. 1877, š. 12590, Zb. 6390.

5. Da zastopa zapuščino proti terjatvi dediča kakor upnika, treba postaviti skrbnika. 30. nov. 1886, š. 13971, Zb. 11278.

6. Oporočna postavitev razpravljalca veže dediča. 12. jul. 1876, š. 8158, Zb. 6204.

7. Skrbnik kot zastopnik zapuščinskega sklada je dolžan solidarično s tem plačati lestvične pristojbine. Odl. upr. sod. 18. febr. 1890, š. 543, Budw. 5161.

§ 80. Glej odl. pri § 164.

obenem skrbstvo, ako ga je zmožen in pripravljen prevzeti.

e) priprave glede inventure;

§ 81. Ako se razvidi že iz smrtovnice, da je treba napraviti inventar ali pozvati dediče z oklicem (§§ 92., 128., 131.), je obenem odrediti o tem vse potrebno ob rešitvi smrtovnice.

f) obvestilo oblastva za odmero pristojbin;

§ 82. O vsaki smrtovnici in njeni rešitvi se mora obvestiti po veljajočem pristojbinskem zakonu urad, ki je določen za odmero zapuščinskih pristojbin.¹⁾

¹⁾ Glej pristojbinske predpise v dodatku.

Posebna naznanila: g) glede volil v prid nedoletnim ali oskrbovancem;

§ 83. Nedoletnim ali oskrbovancem namenjena volila se morajo naznaniti uradoma njih varuhom ali skrbnikom tako kakor določa § 76.

h) glede pobožnih dedščin in volil;

§ 84. Dedščine in večja volila, ki pripadejo po zakonu ali poslednji volji državnim blagajnam ali javnim zavodom, občini, cerkvi, šoli, ubogim ali kaki pobožni ustanovi, mora sodišče naznaniti takoj državnemu namestniku.

Ravno tja je poslati koncem vsakega poluleta zaznamek vseh takih manjših volil.¹⁾

¹⁾ Sodišča se opozarjajo, da imajo vzlic naznanilu dež. polit. oblastvom po § 84. nesp. postop. v zmislu dvl. 13. januarja 1821, zjz. 1730, in § 2, š. 9 služb. navodila za c. kr. finančne prokurature (Ü. 9. marca 1898, dz. 41)

o volilih in postavitvah za dediča v prid cerkvam, prebendam ter cerkvenim ustanovam obvestiti finančno prokuraturo, zastopajočo za dediče postavljene pravne osebe. Finančna prokuratura ima pripad javiti oskrbništvom cerkvene imovine, ki imajo razpolagati s pripalo imovino in se zlasti sporazumeti z zakonitimi zastopniki za dediče postavljenih pravnih oseb o oddaji oglasitve za dediča. — Izjave, s katerimi se kedo odpove pripalim volilom ali dedščinam take vrste, je smatrati za prodajo dela cerkvene ali nadarbene imovine ali imovine cerkvenih zavodov, zato je treba v zmislu § 51 z. 7. maja 1874, dz. 50 in uk. 20. jun. 1860, dz. 162, da jim pritrdijo cerkvena in državna oblastva. Zato se na podlagi takih odpovednih izjav brez dokaza te pritrditve ne more vršiti zapuščinska razprava. (U. 11. jun. 1902, uk. 27.)

i) smrti uradnikov, ki so dolžni dajati račune;

§ 85. Smrt uradnikov ali slug, o katerih je znano, ali se tudi le domneva, da so morali dajati račune o uradnem denarju, mora sodišče naznaniti onemu deželnemu oblastvu, kateremu je bil uradnik podrejen, in če bi to ne bilo znano, deželnemu načelniku. Smrt loterijskega nabiralca (kolektanta) se mora naznaniti loterijskemu ravnateljstvu.

Smrt javnega uradnika, ki ni imel zaračunjavati uradnega denarja, se mora naznaniti oblastvu, kateremu je bil podrejen, le tedaj, če to ni v tistem kraju, kjer je uradnik umrl.

k) smrti vojaških oseb;

§ 86. [Civilna sodišča morajo smrt tistih vojaških oseb, katerih zapuščino razpravljajo vojaška sodišča, le naznaniti najbližjemu vojaškemu poveljstvu, če mu to ni že itak znano, in samo,

če bi bilo nevarno odlagati, zapuščino zapečatiti in skrbeti, da se shranijo pokojnikove stvari.¹⁾)

¹⁾ § 13. z. 20. maja 1869, dz. 78. Ako kedo umrje v vojaškem ali po vojaštvu zasedenem poslopju, ima vojaško oblastvo opraviti posmrtni zapis. — Vojaško oblastvo ima opraviti i vsa neodložna uradna opravila nespornega sodstva, tičoča se v § 10. navedenih oseb, ki so v dejanski (aktivni) službi stalne vojske in vojne mornarice, dalje opravila glede oseb izrecno naštetih v navedenem zakonu, nastavljenih ali služečih pri vojaški upravi in v dejanski (aktivni) službi, njih soprog, otrok, ki so pod očetovo oblastjo in glede službujočih oseb, tedaj, ako živijo skupno (v skupnem domačem gospodarstvu) z vojaško osebo, ako se imajo izvršiti v vojaškem ali po vojaštvu zasedenem poslopju, ali ako ni v kraju, kjer je opravilo izgotoviti, nobenega pristojnega sodišča, ki bi odredilo to uradno opravilo. — Pri istih pogojih je vojaško oblastvo pristojno tudi v postavljenje začasnega zakonitega zastopnika, kadar je nujno potrebno zastopanje nedoletne dece. V vseh označenih primerih je obvestiti pristojno sodišče o odredbah, ki so se ukrenile. — Z. 2. aprila 1885, dz. 93. § 14.: Določila § 13. z. 20. maja 1869, dz. 78, o področju vojaških sodišč, veljajo tudi za deželno brambo.

1) smrti oseb, ki dobivajo prejemke iz javnih blagajen;

§ 87. Smrt vseh oseb, ki so dobivale iz kateregakoli naslova penzijo, provizijo, pokojnino (mirovnico), preživnino, ustanovnino, prebende, nadarbine, gratifikacije ali podobna zoporedna plačila iz javnih blagajen ali ustanov, ki so pod javnim nadzorstvom, ali iz ubožnih zakladov, se mora naznaniti neposredno onemu oblastvu, pod katerim je dotična blagajna, ustanova ali zaklad in pridejati je obenem plačilno polo ali kako drugo nakazno listino, ali če bi se te ne moglo najti, natančno povedati ime in stan pokojnika, kakovost in znesek dobivanega užitka.¹⁾

¹⁾ Taka naznanila se imajo, ako so po označenih predpisih sploh utemeljena, vedno poslati onemu oblastvu, ki ima pravico, dotične prejemke nakazati in ustaviti, torej c. kr. fin. min. le tedaj, ako se tičejo aktivnih uradnikov ali slug fin. min. samega, ki so umrli izven Dunaja, ali za pokojninske prejemke, ki so nakazani pri ministrskem plačilnem uradu, ker je fin. min. le o teh primerih oblastvo, ki ima nalogo prejemke nakazovati in ustavljati. (U. 27. marca 1881, š. 116 Pr.)

Prim. tudi u. 24. sept. 1890, š. 45. uk.:

Smrt oseb, ki so prejemale pokojnino in e. iz c. kr. dvornega plačilnega urada, se ima javiti uradu najv. dvornika. (Dvd. 27. dec. 1831, š. 46525). — Smrt članov penzijskega društva vojaških kapelnikov c. kr. avstrijske armade imajo razpravna oblastva vedno javiti deželnemu generalnemu poveljstvu. (U. 7. marca 1861, š. 16690).

m) smrti vladarskih (cesarskih) vazalov;

§ 88. O smrti vladarskih vazalov se mora poročati vladarskemu fevdnemu dvoru, ako je imel zapustnik tudi le deloma fevdno zemljišče.

n) smrti odvetnikov in notarjev;

§ 89. Ako umre odvetnik ali javen notar, se mora obvestiti o smrti v prvem slučaju odvetniška zbornica (odvetniški odbor), v drugem notarska zbornica.

o) smrti oseb, ki so vživale odlikovanja;

§ 90. Redovi, častni križi, kolajne in enaki odlikovni znaki se morajo vrniti, ako ne ostanejo po posebnih za to veljajočih predpisih dedičem ali domačinom pokojnika, ali ako niso bili zasebna lastnina zapustnikova.¹⁾

Inozemski redovi se morajo poslati neposredno c. kr. ministrstvu za zunanje stvari in cesarski rod, tozemski redovi pa ali neposredno ali po dunajskem namestništvu redovni pisarni. Druga tozemska odlikovanja se morajo poslati v daljno odredbo, ako so vojaška, c. kr. deželnemu vojaškemu oblastvu one kronovine, v kateri je odlikovanec umrl.²⁾

Komorniški ključi in častni znaki c. kr. stolnikov se morajo vrniti najvišemu dvornemu komorništvu.³⁾

Vselej, kadar umre kak c. kr. tajni svetnik, se mora naznaniti to c. kr. ministrstvu za zunanje stvari in cesarski rod.⁴⁾

¹⁾ Po smrti vodnika ladji, se ima častni prapor, ki se mu je bil prisodil, za vedno izpostaviti v občinski dvorani njegovega rojstnega kraja, ako umrli ni določil za shrambo občinske dvorane kake druge avstr. občine. (Ces. p. 16. apr. 1850, dz. 249, § 25.).

²⁾ Ako umrje s to- ali inozemskim redom ali kakim vojaškim častnim znakom odlikovana, iz vojaškega stanu odpuščena oseba, ali ako se odvzame red ali vojaški častni znak radi kazenskosočne obsodbe, naj je ta oseba častnik ali pa iz moštva, in naj se ima red ali častni znak vrniti ali ne, se ima to javiti dotičnemu deželnemu generalnemu poveljstvu takoj zastran poprave protokola, ki se nahaja pri višem armadnem poveljstvu. (U. 12. maja 1859, dz. 85.).

Vojaških križcev za zasluge ni treba po smrti posestnikov več vračati c. kr. najv. dvornemu komisarstvu, temuč ostanejo rodbini ali dedičem umrlih, torej imajo dotična oblastva omenjenemu najv. dvornemu uradu samo javiti smrt odlikovancev, ne da bi vrnila križce. (U. 14. jul. 1859, š. 9455.)

Pravila za vojaško zaslužno svetinjo (kolajno), ki jo je Nj. Veličanstvo ustanovilo z najv. uk. 12. marca 1890, določajo v odstavkih 9 in 10, da ostane vojaška zaslužna svetinja ob smrti posestnika dedičem, dalje da se izgubi v vseh onih primerih, v katerih nastopi izguba drugih

častnih znakov radi kazenskospodne obsodbe ter da se ima za slučaj izgube radi kazenskospodne obsodbe vrniti ministrstvu, katero ima skrbeti za njeno oddajo in razvidnost. (U. 19. maja 1890, š. 23. uk.)

„Častni znak za znanost in umetnost“, ki ga je Nj. Veličanstvo ustanovilo z najv. ročnim pismom 18. avg. 1887, se ima na podlagi § 5 določil v pravilih po smrti posestnika vrniti najv. komorništvu Nj. Veličanstva.

Sodišča, ki imajo po §§ 59 in 60 nesp. post. dolžnost častne znake umrlih prevzeti ter vrniti, morajo častne znake, ki jih pobere sodni komisar ob zapisu smrtovnice, čim je smrtovnica rešena, poslati neposredno najv. komorništvu ter obenem naznaniti popolnoma ime in dan smrti pokojnika in če mogoče tudi datum odloka, s katerim se je podelilo odlikovanje. Ako pa sodišče iz katerega-koli vzroka sploh ali vsaj takoj ne bi moglo vpslati častnega znaka, ima tudi to javiti najv. komorništvu.

Določba d. d. 3. avg. 1827, z. j. 2296, da imajo odlikovanja, ki si jih je odlikovanec nabavil sam, ostati dedičem, ostane nespremenjena. (U. 21. decembra 1889, š. 1 uk. 1890.)

Red Elizabetni, ustanovljen z ročnim pismom 17. sept. 1898 se ima po čl. V. pravil po smrti odlikovančevi s pravili vred vrniti redovni pisarnici. Kolajne Elizabetne pa ni treba vračati po smrti odlikovanca. (Uk. 1898, s. 228.)

Nj. Veličanstvo je blagovolilo z najvišim odlokom 22. maja 1874 odrediti, da se naj razun reda zlatega runa, vojaškega reda Marije Terezije in križca z zvezdo, c. kr. redovna odlikovanja in križci za zasluge, podeljeni inozemcem, po smrti odlikovancev ne zahtevajo več nazaj, ako so odlikovanci podaniki takih držav, ki se zestrans svojih redov in odlikovanj proti nam ravnaajo po istih načelih. Ako pa odlikovanec izgubi svoje odlikovanje vsled sodne razsodbe, se mora odlikovanje vrniti.

Tozemska redovna odlikovanja imajo sodišča vpslati neposredno redovnim pisarnam na Dunaju, zlati in srebrni zaslužni križec s krono ter brez krone neposredno pisarni ces. Franc Jožefovega reda na Dunaju in pri tem se ima paziti, da je treba pri vseh redovnih velikih križcih in redovih I. r., kakor tudi pri komtur. križcu Franc Jožefovega reda z zvezdo vrniti poleg reda s trakom tudi srebrno redovno zvezdico, dalje pri vel. križcih kr. oger. reda

sv. Štefana ter ces. avstr. Leopoldovega reda, kakor pri ces. avstr. redu železne krone I. r. tudi zlato redovno verižico (kolano), slednjič pri vseh odlikovanjih, razun ces. reda z zvezdnim križcem in zaslužnih križcev, tudi pravila. Pri vpošiljatvi se ima redovni pisarni istočasno naznaniti dan smrti redovnega odlikovanca ali imetnika zaslužnega križca, in če je imel ime in priimek, ki je navaden večkrat, ali če se je iz drugih vzrokov bati zamenjave oseb, ako je mogoče tudi datum odloka, s katerim se je podelilo dotično odlikovanje. Vprašanje: se li sme kāk tozemski red z biseri pustiti dedičem, se ima vedno predložiti v razsojo neposredno redovni pisarni. Določba dvd. 3. avgusta 1827, zjz. 2296, vsled katere se imajo odlikovanja, ki jih je dal odlikovanec sam napraviti, pustiti dedičem, se s tem ne spreminja. Sodiščem se zlasti nalaga dolžnost, da takoj po končanem zapisu smrti vpošljejo odlikovanja redovnim pisarnam. (U. 23. maja 1877, š. 5442.).

Just. min. je zvedelo, da se tozemski redovi in druga častna znamenja po smrti odlikovanih oseb večkrat sploh ne vračajo ali po posredovanju svojcev umrlih šele zelo pozno.

Sodišča se tedaj pozivljajo, da se pri slučajih smrti odlikovancev ravna po gori omenjenih določbah, kakor tudi, da vztrajajo pri natančni poizvedbi dotičnih okolnosti po organih, ki zapisujejo smrtnice. (U. 12. febr. 1896. š. 5. uk.)

Niže navedena inozemska odlikovanja se ne vračajo po smrti odlikovancev: 1.) Redovi z briljanti (Danska zahteva vrnitev velikih križcev s trakovi, zvezde ostanejo dedičem); 2.) bavarski zaslužni križec; 3.) braziljski, 4.) kitajski; 5.) francoski; 6.) italijanski (razun Anuciatin. reda); vendar je c. in kr. min. za vnanje stvari odredilo, da odpravi nesporazumljenja, da se imajo — vzlic tozadevni določbi kr. ital. vlade — če stvar tako nanese, vrniti siciliska, toskanska, parmezanska in modenska odlikovanja. 7.) črnogorski se sedaj vrača. (Obj. uk. 15. jul. 1908, uk. 8); 8.) perzijski; 9.) portugalski; 10.) dostojanstva kr. pruskega kron. reda III. in IV. r. s spominskim trakom; 11.) dostojanstva kr. pruskega splošnega častnega znaka z rudečim križem ali brez njega ter s spominskim trakom; 12.) rumunski; 13.) ruski; (vendar je pri teh treba smrt naznaniti c. kr. min. za vnanje stvari), rede V. vrste sv. Ju-

rija in sv. Ane, ki so jih dobili vojaki med moštvo, vrniti dot. generaln. poveljstvu; 14.) srbski; 15.) španski (razun zatega runa, kolane reda Karola III., križca in traku k redu plem. gospe; 16.) tuniški; 17.) turški. Odlikovanja ces. mehikanskega Guadeloup. reda se tudi ne vračajo, ako se sploh še nahajajo. Redovni patent inozemskih redov sploh in pravila gori označenih redov se ne vračajo. Inozemske svetinje in častni znaki, ki se ne prištevajo redovom, ostanejo dedičem ali rodbini odlikovancev. Drugi inozemski redovi, ki niso gori navedeni, in ravno tako zraven spadajoča pravila se ne smejo pustiti svojcem umrlih in se ima zastran teh inozemskih redov ter redovnih pravil postopati po določbah §§ 39 š. 10, 59 in 90, alineja 2 ces. pat. 9. avg. 1854, dz. 208. Z ozirom na te določbe se ima pri zapisu smrti kolikor mogoče natančno in popolno pozvedeti, je-li umrl bil sploh ter s kakimi inozemskimi redovi odlikovan; ako so med redovi taki, ki se po gor. seznamu morajo vrniti, jih mora odposlanec sodišča v svojem poročilu o zapisu smrti (po 15. form. š. 1 k § 50 nespornega postopanja,) natančno označiti, odlikovanja in pravila takoj pri zapisu smrti vzeti ter predložiti sodišču, event. naznaniti okolnosti, ki zabranjujejo takojšnjo predložitev. Tudi ruske redove, če tudi jih ni treba zahtevati, mora sodni komisar v poročilu o smrtovnici navesti. Sodišče ima nalogo, nadzirati pobiranje dvomljivih redov in pravil, ter pobrane redove s pravili — pri ruskih redovih samo naznanilo smrti — neposredno in nemudoma predložiti c. in kr. ministrstvu za vnanje stvari. Pri tem je naznaniti popolno ime in dan smrti odlikovanca, kakor sploh veleva že navedeni u. 23. maja 1877, š. 5442. Ako bi reda, oz. pravil iz katerega-koli vzroka ne bilo moči poslati sploh ali vsaj ne v najbližem času, ima sodišče tudi to neposredno naznaniti c. in kr. min. za vnanje stvari. Vsi prejšnji ukazi just. min. tičeči se postopanja z inozemskimi redovi po smrti odlikovancev, zlasti u. 2. jun. 1880, š. 7680 in u. 14. avg. 1881, š. 13670, izgubijo s tem moč in veljavo. (U. 12. okt. 1885, š. 68 uk.)

Papeški redovi se naj po smrti odlikovanca ne vračajo. (U. 29. marca 1892, š. 9 uk.).

Kr. švedske zlate svetinje ni treba vračati po imeteljevi smrti. (U. 15. dec. 1892, š. 40 uk.)

Zaslužna svetinja vel. vojvodine toskanske preide po pravilih v last odlikovancu ter je po smrti ni treba vračati. (U. 18. okt. 1887, š. 34 uk.)

O odlikovanjih malteškega vit. reda velja:

One osebe, ki se na lastno prošnjo sprejmejo v red za častne viteze, si smejo na svoje troške preskrbeti redovna odlikovanja; teh odlikovanj torej ni treba vračati. Ako se je pa odlikovanje s častnim velikim križcem zgodilo vsled inicijative reda, in takrat preskrbi dotična odlikovanja red sam, tedaj red po smrti dotične osebe ne zahteva vračila odlikovanj, toda red vračila tudi ne odbije, ako se odlikovanja ponudijo. Na ta način ravna red tudi glede podeljenih Donatskih križcev I. in II. reda. (U. 18. apr. 1893, š. 14 uk.)

Svetinje kr. pruskega rdečega orla ni treba po smrti odlikovanca vračati. (U. 11. apr. 1894, š. 14 uk.)

Spomin. znaka vel. vojvod. badenske za 1870/7, ter značila kr. württemberskega Olginega reda po smrti imetniku ni vračati. (U. 22. jun. 1894, š. 23. uk.)

³⁾ Nj. Veličanstvo je z najv. odlokom 4. apr. 1870 dovolilo da se smejo komorniški ključi pustiti zaostali rodbini umrlega ali njenim svojcem. (U. 15. apr. 1870, š. 4348.) Vsako sodišče, kateremu se naznani smrt kakega c. kr. komornika, ima to takoj javiti c. kr. najv. kom. uradu. (U. 10. marca 1885, š. 22. uk.)

⁴⁾ Natančneje o tem govore: u. 2. febr. 1858, š. 787, 12. oktobra 1880, š. 15867 in 30. sept. 1884, š. 16026.

p) smrti patentnih invalidov, vojakov, ki so na dopustu in krošnjarjev.

§ 91. Ako umre kak patentni invalid, vojak, ki je na dopustu ali krošnjar, se mora poslati patentna listina ali dopustni list najbližjemu vojaškemu poveljstvu, krošnjarski list pa se mora uničiti.¹⁾

¹⁾ Ob smrti vojakov iz moštva, ki so za kratek čas ali stalno na dopustu, rezervistov c. kr. vojske in vojne mornarice, domobrancev in neuvrščenih novincev ima razpravno oblastvo vposlati legitimacijske listine umrlega,

kakor: dopustnico, vojaško ali domobransko prehodnico in namembnico, predstojniku občine, v kateri je nastopila smrt, ne pa neposredno najbližjemu vojaškemu poveljstvu. — Ob smrti patentnih invalidov ali onih ki imajo pridrževalne listine, se imajo patentne ali pridrževalne listine vposlati onemu nadomestnemu okrajnemu poveljstvu, v katerega okolišu je umrl prebival ali se zadnjič mudil. (U. 13. jul. 1878, š. 7967.) — Ob smrti invalidov vojaške policijske straže se ima patentna preskrbovalna ali pridrževalna listina invalidov vposlati političnemu deželnemu oblastvu zadnjega iz listine razvidnega kraja, v katerem je bival umrl. (U. 26. januarja 1864, š. 678.)

Ako umrje kak upravičenec po z. 19. aprila 1872, dz. 60, o podelitvi služb doslužnim podčastnikom, ima razpravno oblastvo najdeni izvirni certifikat vposlati nadomestnemu okrajnemu poveljstvu (brambovski razvidnosti), v katerega okolišu je umrl redno bival, in od tod se ima vse predložiti državnemu vojn. min. (domobr. min.). Ako se pri zapisu smrti sicer ne najde certifikat, toda se drugače izve, da je bil umrl upravičen, se mora njega smrt javiti gori omenj. voj. oblastvu. (Min. u. 12. jul. 1872, dz. 98, odst. 15).

Ako umrje rudarski podjetnik, se ima to javiti rudarskemu oblastvu ter mu naznaniti postavljenega skrbnika za rudnik. (§ 189. obč. rud. z.).

Peti del.

O inventarju in prisego nadomestujoči napovedi imovine.

1. Inventar. Kedaj ga je napraviti.

§ 92. Inventar o zapuščini se mora napraviti, ako se kedo oglasi pogojno za dediča, ako prosi za njega napravo oseba, ki je po občnem državljskem zakoniku k temu upravičena, ali ako se zahteva ločitev zapuščine¹⁾ od dedičeve imovine (§§ 802., 804., 812. odz.).

Uradoma mora sodnik sestaviti inventar, ako se

1. ne ve za dediča ali njegovo bivališče, ako je dedič pod varuštvom ali skrbstvom, ali če se mu zaradi zapuščinske razprave postavi skrbnik, ali če nastopijo take okolnosti tudi le pri enem izmed več sodedičev;

2. ako pripade dedščina ali dedni delež ubogim, kaki ustanovi, občini, cerkvi, javnemu zavodu ali državi;

3. ako je zapustnik naložil dediču, da zapusti dedščino ali nje razmerni del drugim osebam. Končno se mora

4. sestaviti poseben inventar o fidejkomisih in fevdih, kadarkoli pridejo od enega dediča na drugega, brez ozira na razmerja, ki nastopijo pri prostodedni zapustnikovi imovini.

¹⁾ Obseg zapuščine določa § 531 odz.

Določitev sodnih odposlancev za to.

§ 93. Za napravo inventarja mora sodišče določiti enega, ali v posebno važnih slučajih dva odposlanca, ali jo izročiti kakemu javnemu notarju (§ 29.). Zborna sodišča naj kolikor mogoče ne odpošiljajo lastnih uradnikov izven kraja, kjer

§ 92. 1. Pogojno priglasi zakoniti dedič lahko zahteva, da se napravi inventar proti nepogojno priglasi oporočnemu dediču. 17. maja 1892, š. 5758, Now. III 229, Zb. 14252.

2. V poslednji volji izrečena prepoved prodaje nima posledice, da bi se moral napraviti uradoma inventar. 12. maja 1868, š. 4774, Zb. 3603;

3. pač pa nesoglasje udeležencev o tem, je-li vsebuje naredba poslednje volje substitucijo. 9. junija 1891, š. 6898, Zb. 13808.

so, in naj se poslužujejo pomoči okrajnih sodišč ali kakega v bližini nastavljenega notarja v njih okolišu.¹⁾

¹⁾ Glej op. pri § 3. in 29.

§ 94. Ako leži imovina izven okoliša razpravne instance, ali ako je pod drugo realno instanco, se mora razpravno oblastvo obrniti na pristojno sodišče, da izvrši inventuro po svojih lastnih sodnih odposlancih, ali pa postavi za to kakega notarja.¹⁾

¹⁾ Glej § 117 jn.

Vabilo strank in izvedencev.

§ 95. Opravi inventure mora inventurni komisar privzeti poleg potrebnih izvedencev vselej za priči dva zapustnikova domačina ali druga verodostojna moža. Znani dediči, ki so navzoči v kraju, kjer se vrši inventura, ali tako blizu, da se povabijo lahko brez odloga; skrbnik zapuščine, ki se je morda postavil, izvrševalec poslednje volje, ako se je imenoval, in upniki, katerim se je morda dovolila ločitev zapuščine od dedičeve imovine, se morajo povabiti uradoma.

§ 94. 1. Ako stvarno (realno) sodišče zahteva inventuro zemljišč, ki leže v njegovem okolišu, je po razpravnem sodišču napravljena inventura nična. 29. nov. 1893, š. 13814, Not. Z. 1894/1.

2. O sprejemu cenitve ima odločati stvarno, ne razpravno sodišče. 28. sept. 1897, š. 11976, Zb. 16118.

§ 95. 1. Nujni dedič se mora povabiti k inventuri in cenitvi zapuščine, ker bi bili sicer nični. 4. dec. 1888, š. 13910, Zb. 12466; 4. dec. 1886, š. 14853, Zb. 11305.

2. Udeleženec, ki je zapisnik brez vgovora podpisal, ne more izpodbijati inventure, ker se k nji nista privzela dva domačina. 31. jul. 1894, š. 9124, Zb. 15190.

Kadar pripade kak fevd, fidejkomis ali substitucija, se morajo privzeti razun neposrednega naslednika tudi prisotni bodoči najbližji dediči, cesarski fevdni komisar, fidejkomisni skrbniki in dozdevni dediči prostodedne zapustnikove imovine ali njih zakoniti zastopniki.

Ako bi povabljeni ob predpisani uri ne prišli, se lahko izvrši inventar tudi v njih odsotnosti. Vendar se mora inventurni komisar preje prepričati, če so se povabila pravilno dostavila in ima to zaznamiti na inventarju.

Oprava inventarja pri zapisu smrtovnice.

§ 96. Pri manjših zapuščinah se ima inventar sestaviti, ako se mora napraviti uradoma, ali ako prosi za to kak dedič, takoj pri zapisu smrtovnice in predložiti se ima sodišču.

Namen inventarju.

§ 97. Inventar mora obsegati natančen in popolen popis vse premične in nepremične imo-

§ 97. 1. Po zapustniku za slučaj njegove smrti v korist njegovim dedičem ali pravnim naslednikom zavarovana vsota ne tvori zapuščinske imovine. 9. maja 1900, š. 6571, Zb. 998; 6. jul. 1897, š. 8190, Zb. 16076; (13. avg. 1867, š. 6942, Zb. 5200); — tudi ne, ako je upnik, kateremu je bila polica zastavljena, položil ostanek potegnjene vsote za zapuščino. 9. jun. 1897, š. 6913, Zb. 16050; — istotako ne, ako se je na nji bremeneči zastavni zapustnikov dolg poplačal iz zapuščine. 9. maja 1900, š. 6571, Zb. 998; — pač pa, ako je zapustnik o zarovalnini v poslednji volji kaj določil. 19. maja 1897, š. 5961, Zb. 16042;

2. V zapuščini zavarovanega najdena polica, glaseča se na imetnika, ozir. na tako polico pripadajoča vsota

vine, ki jo je zapustnik posedoval ob času svoje smrti, in jasno pokazati njeno tedanjo vrednost in skupni znesek.

Posamezne imovinske sestavine se morajo urediti po razpredelkih in na koncu inventarja se morajo glavne vsote vseh razpredelkov ponoviti in sešteti.

V inventarju treba pripomniti, ob katerem času in v čegavi prisotnosti je bil sestavljen.

Ravnanje sodnega odposlanca pri načrpi inventarja.

§ 98. Sodni odposlanci si morajo dobiti o stanju imovine popolno pojasnilo s tem, da pre-

tvori zap. imovino. 26. oktobra 1898, š. 14141, Zb. 355; 19. maja 1897, š. 5961, Zb. 16042.

3. Tudi na doživetje druge osebe v korist zapustniku glaseče se zavarovanje tvori zapuščinsko imovino. 4. julija 1893, š. 7693, Zb. 14754; 9. aprila 1889, š. 4070, Zb. 12669.

4. V inventar treba vzprejeti:

po možu svoji soprogi v zaženilo določeno blago. 25. jun. 1865, š. 520, Zb. 2104;

pravico zahtevka, da se vrne dota, ako tudi je bilo izgovorjeno, da se ima vrniti neposredno zakonitim dedičem. 25. jan. 1899, š. 757, Zb. 485, Not. Z. 1799/13.

5. V inventar pa ni vzprejeti:

predmeta pogodbene daritve za slučaj smrti. 27. jul. 1892, š. 8937, Not. Z. 1892/38; — predmetov, ki jih je zapustnik med živimi podaril soprogi za časa obstoja zakonske imovinske skupnosti. 14. jun. 1892, š. 6817, Zb. 15350, Not. Z. 1896/5; — vrednosti koncesije ali pravice v nadaljevanje dopuščene zapustnikove obrti za dediče. 23. februarja 1897, š. 1829, Zb. 15973; (8. januarja 1895, š. 15633, Zb. 15361.).

6. Upnik ima pravico rekurza proti izločitvi imovinskih delov iz inventarja. 10. jul. 1889, š. 7968, Zb. 12824.

iščejo zapuščinske spise in dobljene listine, da sami pregledajo zemljišča in premičnine, zaslišijo dediče, sorodnike in domačine, uporabijo javne knjige in sodne spise ter na drug shoden (pripraven) način.

Podvizati se morajo, da kar najbrže dokončajo in podajo inventar, vzdržati se morajo pod strogo odgovornostjo vsake samolastne odredbe z zapuščinskimi predmeti in ne smejo, tudi s kupom ne, pridobiti niti najmanjše stvari.

Vpis vrednostnih papirjev;

§ 99. Vrednostni papirji, ki spadajo k zapuščini, se morajo natančno navesti po vrsti, številu, dnevu, kedaj so se izdali, in kaka jim je obrestna mera. Obenem se mora navesti znesek do dneva smrti zaostalih obresti. Take papirje treba navesti v inventarju začasno le z njih imenovnim zneskom, določitev njih prave vrednosti pa je pridržana razpravi.

drugih dolžnih terjatev;

§ 100. Pri drugih zapustnikovih terjatvah se mora navesti ime dolžnika, dan, katerega se

§ 98. 1. Sodni odposlanec je upravičen zahtevati, da se shrambe odpro in zagroziti, da se privzame ključavničar, ter poiskati v njih vrednosti. 10. jul. 1888, š. 8298, Zb. 12254.

2. Dopustno je ukazati osebi, s katero je imel zapustnik račun, da predloži svoje trgovske knjige sodno odposlanemu izvedencu v knjigovodstvu. 16. nov. 1892, š. 13284, Zb. 14454, Not. Z. 1893/10.

3. Ravno tako ravnateljstvu hranilnice, da naznani morebitne vloge zapustnika. 7. jun. 1899, š. 8683, Zb. 635; 20. febr. 1894, š. 1947, Zb. 15029, Not. Z. 1894/20.

4. Gl. o. 1. pri § 2. št. 9.

je izdala zadolžnica in k njej spadajočih listin, obrestna mera, znesek glavnice in obresti, ki so zapale do dneva smrti, ter pripomniti, ako je glavnica zavarovana in kako.

Ako za kak postavek ni listin, se mora v inventarju pripomniti, na čem temelji, kar se navaja o tej terjatvi.

Listine, računi in spisi, ki bi bili važni za udeležence, a se ne nanašajo na posamezne postavke dolga, se morajo kratko označiti koncem inventarja.¹⁾

¹⁾ Popisati se morajo tudi zaostanki plačilnih in drugih občasnih dobivanj iz javnih blagajn. (Dvd. 4. maja 1813, 25. nov. 1818 in 30. marca 1821. zpz. zv. 40, 46 in 49.).

§ 101. Premičnine treba navesti ali po njih vrsti, številu, meri in teži, ali popisati posamezno.

Večje zaloge ali zbirke stvari iste vrste se popišejo lahko v posebnih spiskih, ki se priklopijo inventarju.

nepremičnin;

§ 102. Vrednost nepremičnin, kolikor jo je treba vedeti za odmero pristojb in, se poizve po predpisu pristojbinskega zakona in vpiše v inventar.

§ 100. 1. Tudi sporne terjatve proti sodediču se imajo sprejeti v inventar. Razpravno sodišče se pa ne sme vmešavati v spor dedičev o pravnem obstoju terjatev in razprave tudi ne odložiti do rešitve spora. 12. marca 1895, š. 2844, Zb. 15434, Not. Z. 1895/39; 29. avgusta 1893, š. 10184, Zb. 14789, Not. Z. 1893/43.

2. Zapuščinsko sodišče ni upravičeno zavarovati zapuščinske terjatve s prepovedjo izplačila. 27. okt. 1885, š. 11626, Zb. 11370.

Z ozirom na pravice strank treba sodno cenitev radi razpravljanja zapuščine opraviti le takrat, ako kak dedič za to prosi, ali ako jo sodišče izrecno določi radi izračunanja dolžnega dela ali iz drugih posebnih razlogov. Razun tega slučaja se sme preračunati vrednost nepremičnin v inventarju po zadnji cenitvi, ki se je preje opravila, ali po pogodbi, ki se je sklenila pri zadnji premembi posesti, ali končno po davčnih vpiskih (registrih).¹⁾

Listine, ki izkazujejo vrednost nepremičnine, se morajo pridejati inventarju v izvirniku ali po verjenem prepisu, ali pa se morajo vsaj natančno navesti v njem.

¹⁾ Pri vsaki zapuščini se mora ustanoviti z inventuro ali s prisego nadomestujočo napovedjo imovine, ali se pri dotičnih nepremičninah nahaja kaka pritiklina (fundus instructus) v zmislu § 296 odz. (Rp. 12. marca 1859, š. 4191.).

§ 102. 1. Za poizvedbo vrednosti hiše zaradi odmere zakladnih pristojbin je brez pomena, ako so stanovanja prazna. 11. dec. 1906, š. 19082, Ö. Z. Bl. 1907/2.

2. Sodna cenitev zap. zemljišča na predlog fin. oblastva, da se izpravi pristojbinska odmera, je dopustna tudi po prisojilu in potem, ko je prešlo zemljišče v drugo roko. 29. apr. 1903, š. 6440, Not. Z. 1903/26; 10. dec. 1902, š. 14055, JB. 1903/109.

3. V izračunanje dolžnega deleža se mora izvršiti ocena zap. zemljišč po sodni cenitvi, ne po davčnem znesku. 25. jun. 1886, š. 7356, Not. Z. 1889/36; 11. maja 1877, š. 1227, Zb. 6481.

4. Dediči ne morejo zahtevati, da bi se zaradi vračunanja v dolžni delež cenilo zemljišče, katerega je prepustil zapustnik še za življenja osebi, ki je upravičena zahtevati dolžni delež. 7. nov. 1881, š. 12917, Zb. 12431.

5. Ako se dedni udeleženec ne zadovoljuje z že sprejeto drugačno poizvedbo o vrednosti, mora troške cenitve trpeti sam. 20. dec. 1898, š. 17126, Zb. 421; 15. jan. 1895, š. 199, Zb. 15368.

§ 103. Za cenitev nepremičnin, večjih zbirk knjig, umotvorov ali redkob in drugih premičnin posebne vrednosti je treba dveh zapriseženih izvedencev.

Druge premičnine ceni lahko en sam zaprisežen izvedenec, ako ne zahteva kak udeleženec, da se privzame še drug izvedenec, v katerem slučaju mora dotične troške trpeti sam.

Zapriseženi cenilci imajo za dobo, ob kateri je zapustnik umrl, točno in vestno označiti navadno vrednost nepremičnin.¹⁾

¹⁾ Prim. §§ 304, 305, 306 odz. in za izvršilno postopanje izdani red za cenitve nepremičnin 25. julija 1897, dz. 175 (v III. zv. Pravnikove zbirke).

Just. min. meni, da ne samo da v bodoče ni več treba vporabljeti v nespornem postopku predpisov prejšnjega pravnega reda o dokazu izvedencev (obvezna dokaz. teorija), temveč, da ima neodvisno od real. ceniln. reda v nespornem postopku za določitev cene veljati načelo svobodne sodnikove ocene (§ 272 cp.). (Rp. 30. junija 1900, š. 11767.)

6. Poizvedba o vrednosti zap: zemljišč z njih prodajo ni dopustna. 20. avg. 1896, š. 9670, Zb. 15841.

7. Da se dokaže vrednost, je treba pridejati listine le takrat, kadar se vrednost ni dokazala po cenitvi. 28. sept. 1897, š. 11976, Zb. 16118.

8. Gl. o. pri §§ 94. in 95.

9. Le kadar treba določiti vrednost nepremičnin v svrhu odmere pristožbin, se ima postopati po izrecnem predpisu § 102. odst. 1. in 114. odst. 3. Z ozirom na pravice udeležencev se sme opraviti cenitev tudi po § 102. odst. 3. ali pa s prisego nadomestujočo napovedjo po § 114. 23. apr. 1903, š. 5686, Not. Z. 1904/14.

10. Ni dopustno po zapriseženih izvedencih opravljeno cenitev preskusiti po drugih izvedencih. 28. febr. 1900, š. 2728, Zb. 915.

predmetov, ki so baje tuji ali v posesti drugih oseb;

§ 104. Baje tuje reči, ki jih je posedoval zapustnik, se morajo vzprejeti v inventar, ni pa treba navesti njih vrednosti niti jih jemati v poštev pri računanju imovine, ako so lastninske pravice drugih oseb jasne.

Vselej treba pri tem opomniti, kedo in iz katerega razloga se je oglasil za te stvari.

§ 103. 1. Pri cenitvi zemljišč v nespornem postopku treba uvaževati predpise ep. in ir., kakor tudi min. uk. 25. julija 1897, dz. 175. 20. marca 1901, š. 3490, Zb. 1343, Not. Z. 1901/27.

§ 104. 1. V inventar se ima vzprejeti: zemljišče, ki je bilo v posesti zapustnika, tudi ako je, kakor se vidi, last druge osebe. 24. marca 1885, š. 2744, Zb. 10489; — v zapuščini našle zapečatenе vrednostne papirje, označene, da so last druge osebe. 23. sept. 1891, š. 11556, Zb. 13924; — vrednostne papirje, ki jih je zapustnik zaupal drugi osebi, da jih izroči dedičem. 12. febr. 1895, š. 1661, Zb. 15404, Not. Z. 1895/19.

2. V inventar ni vzprejeti na zapustnika glaseče se hranilne knjižice, ki je v rokah druge osebe. 7. marca 1894, š. 2756, Zb. 15054, Not. Z. 1894/19; (31. julija 1894, š. 9124, Zb. 15190.)

3. Dokler ni izkazano, je li naj se hranilna knjižica vzame v inventar, se tudi hranilnici ne sme prepovedati izplačilo. 7. jun. 1899, š. 8683, Zb. 635.

4. Kadar se vzamejo v inventar v rokah drugih oseb nahajajoči se predmeti, treba poizvedeti tudi o posestnih razmerah za časa smrti in kako so prišli predmeti v roke drugih oseb. 17. febr. 1863, š. 1048, Zb. 1656.

5. Spor med dedičem in drugo osebo, je li spada predmet v zapuščino ali je last druge osebe, se mora zavrniti na pravno pot, ne da bi se oficijozno odkazalo, kedo bodi tožnik. 7. marca 1894, š. 2756, Zb. 15054, Not. Z. 1894/19; 23. sept. 1891, š. 11556, Zb. 13924; (2. sept. 1902, š. 12521, Not. Z. 1903/24.)

Tudi stvari, ki so zapustnikova last, a so v rokah tretjih oseb, treba vzprejeti v inventar in navesti pri tem razlog, zakaj jih ima druga oseba.

Dolgovi.

§ 105. Ako je znesek in kakovost zapuščinskih dolgov moč pojasniti brez obširnih razprav in velike dangube (izgube časa), se morajo sprejeti tudi ti v inventar in izračunati zaostanki na obrestih teh dolgov, na dolžnih davkih in drugih zaporednih plačilih do dneva zapustnikove smrti. Pri tem se mora natančno opomniti, na kaj se opirajo navedbe o vsakem posameznem postavku dolga.

Dolgovi se morajo poizvedeti pri napravi inventure kolikor mogoče popolno zlasti takrat, ako se inventar napravi že pri zapisu smrtovnice (§ 96.), da se s tem sodišču omogoči končati zapuščinsko razpravo brez nadaljnjih poizvedeb.

Koncem inventarja se izračuna glavna vsota dolgov in čiste imovine, ki ostane po odračunu dolgov.

§ 105. 1. Dolg, ki ga priznava večina dedičev, se ima vzprejeti med dolgove, ne glede na vgovor drugih sodedičev. 28. avg. 1883, š. 10150, Zb. 11915; pri tem se ima pa označiti, kateri dediči so to zahtevali in kateri so vgovarjali. 16. januarja 1895, š. 312, Zb. 15372, Not. Z. 1895/10.

2. Z nepreklicno daritvijo za slučaj smrti obljubljena vsota se ima vzeti med dolgove. 1. jun. 1886, š. 6606, Zb. 11952.

3. Terjatve proti zapuščini, ki jih dediči ne priznavajo, se imajo zavrniti na pravno pot, ne da bi se odkazala vloga tožnika in določil rok tožbi. 5. marca 1895, š. 2730, Zb. 15430, Not. Z. 1895/21; 10. jul. 1894, š. 8100, Zb. 15174, Not. Z. 1894/35.

Inventar o trgovski, tovarniški ali obrtniški imovini.

§ 106. Ako se nahajajo trgovske, tovarniške ali obrtniške knjige, se mora omeniti njih kakovost v inventarju, potem se morajo knjige z ozirom na dan smrti, ako treba po privzetju zapriseženih izvedencev, skleniti, in sprejeti v inventar stanje imovine, ki se tako pokaže.

Ako je bil zapustnik pri kaki trgovini, tovarniškem ali obrtniškem podjetju le družabnik, treba predložiti o njegovem deležu računski sklep in po okoliščinah provzročiti, da ga preskusijo zapriseženi izvedenci.

Delnice, ki so izdane o deležih pri delniških družbah, treba navesti med vrednostnimi papirji (§ 99.).

Inventar po posestnikih duhovskih nadarbin.

§ 107. Ako je zapustnik posedoval duhovsko nadarbino, treba k napravi inventarja po posebnih predpisih, zastran tega danih, privzeti duhovskega

§ 106. 1. Da se izve zapuščina trgovskega družabnika, sme sodišče odrediti likvidacijo družbe in predložitev knjig. 7. jun. 1865, š. 4768, Zb. 2199.

2. Za cenitev kuksa se ima sodnemu odposlanstvu dopustiti vpogled v poslovne knjige rudarske družbe. 21. dec. 1880, š. 14322, Zb. 8217.

3. Zapustniku pripadajoč delež družbene imovine, kakor se pokaže iz računskega zaključka družbe, treba na zahtevanje dedičev zaznamovati, da je sporen. 8. febr. 1898, š. 2001, Zb. 20.

4. Za vrednost zapustnikovega deleža pri tovarniškem podjetju se sme vzeti mesto knjižne vrednosti tudi po izvedencih izračunana cenilna vrednost. 14. okt. 1896, š. 11791, Zb. 15870.

komisarja ali kakega drugega odposlanca državne uprave, odločiti nadarbinsko imovino od umrlemu lastne imovine in popisati vsako v posebnem spisku. Pri tem se mora izračunati s pomočjo ustanovnih listin in nadarbinskega inventarja in, ako treba, po izvedencih ugotoviti znesek, ki ga ima nadarbina od zapuščine terjati, ali ga le-tej vrniti. Patron se mora o napravi inventarja obvestiti prej in mu je dovoliti, da pride zraven na svoje troške.

Kedaj je treba privzeti v nekaterih kronovinah k napravi inventarja o zapuščini člana više katoliške duhovščine tudi zastopnika državnega zaklada in odposlanca političnih oblastev, določajo ondi veljajoči posebni predpisi.¹⁾

¹⁾ Nj. Veličanstvo je zaukazalo vsem deželnim oblastvom: da imajo pri smrtnih slučajih duhovskih prebendarjev takoj potrebna in koristna poslopja na posestvih in zemljiščih, katera so uživali, po izvedencih preiskati natančno, za zidavo novih in popravo poškodovanih poslopij nemudoma izdelati proračun, in znesek troškov za zidavo ali popravo od zapuščine umrlega pridržati še predno se prisodi dedičem, ali pa zavarovati kakor najbolje. — O tem se imajo obvestiti vse podrejene razpravne inštanace z naročilom: da torej zapuščin umrlih prebendarjev njihovim dedičem ne smejo prisoditi prej, predno ni izplačana ali kar najbolje zavarovana odškodnina, ki se tiče poslopij, katera spadajo k nadarbini. (Dvd. 30. jul. 1824, š. 2027, zjz. apel. sodiščem razun dalmatinskemu.) — Razun tega ostanejo v veljavi predpisi, ki so v posameznih kronovinah zastran naprave in poprave katol. cerkvenih in nadarbinskih poslopij, dalje zastran dobave cerkvenih priprav pohištva in potrebščin. (Z. 7. maja 1874, dz. 50, § 57.)

Inventar o fevdnih ali fidejkomisnih
zemljiščih.

§ 108. Ako je zapustnik užival fidejkomis, treba v fidejkomisnem inventarju popisati ne le

imovino, ki se je v resnici našla, temveč tudi omeniti, če obstoje vsa po naredbi poslednje volje fidejkomisnega ustanovnika in po zadnjih starejših inventarjih k fidejkomisu spadajoča zemljišča in premičnine, ali koliko jih vseh manjka.

Ako so na fidejkomisnem zemljišču pridelki in druge premičnine, ki spadajo k prostodedni imovini, se mora napraviti o teh poseben inventar. Isti predpisi veljajo tudi za fevde.

Podpis in predložitev inventarja.

§ 109. Inventar morajo podpisati sodni odposlanci, izvedenci, priče in udeleženci, ki so bili pri njegovi sestavi prisotni, in izročiti se mora z vsemi prilogami sodišču, ki ga ima pregledati in shraniti ter dati na zahtevanje vsakomur njega prepis.

Zložitev delnih inventarjev v glavni inventar.

§ 110. Ako se je zapustnikova prostodedna imovina popisovala v več oddelkih, mora zapuščinsko oblastvo zložiti vse te delne inventarje skupno (sumarno) v en sam inventar, ki obsega vso zapustnikovo imovino.

Obrazec št. II. kaže primer zapuščinskega inventarja.

Troški inventarja.

§ 111. Troške inventarja ima trpeti navadno zapuščinski sklad.

§ 109. Dokler se zapuščina ni prisodila, se sme inventar, dasi ga je bilo sodišče pravnomočno sprejelo, popraviti. 8. marca 1899, š. 3415, Zb. 542. Not. Z. 1899/30.

Troški inventarja o fidejkomisnih, fevdnih in substitucijskih zapuščinah pripadajo onim, na katere po zapustniku preide užitek teh zemljišč.

§ 112. Inventurnemu komisarju ni dovoljeno izplačati izvedencem pristoječe pristojbine takoj pri sestavi inventarja in brez sodne določbe. On mora temveč plačilo, ki ga izvedenci zahtevajo, zapisati in z morebitnimi pripombami strank navesti natančno, koliko dni in ur se je za inventuro rabilo, izkazati potne troške in dnevnine, ki pristojе morda njemu samemu, ter zaprositi odločbo sodišča o tem.

§ 113. Sodišče mora odločiti v odloku o predloženem inventarju tudi o troških in odrediti njih izterjanje in poplačilo.

§ 111. 1. Ako je zapuščina pasivna, mora dedič trpeti troške inventure, ki se je napravila, ker se je prijavil pogojno dedičem. 3. febr. 1905, š. 1248, Uzb. 891.

2. Troške inventarja, napravljenega na zahtevanje nujnega dediča, mora trpeti zapuščinski sklad. 19. avg. 1873, š. 8213, Zb. 5058.

3. Ako se proti oporočnemu dediču, ki je nastopil dedščino brezpogojno, zakoniti dedič prijavlasi na podlagi zakona pogojno, mora ta založiti troške inventure s pridržkom pravice na povračilo. 17. maja 1892, š. 5758, Now. III. 229; 17. apr. 1888, š. 4616, Zb. 12144; (6. oktobra 1865, š. 8545, Gess. 21.)

4. Inventurne troške že izplačanega volila trpi legatar. 22. jan. 1880, š. 434, Zb. 7824; — prodane dedščine kupec. 7. jun. 1887, š. 6492, Zb. 11629; — iz zapuščine prodanega predmeta dediči. 21. okt. 1884, š. 9422, Zb. 10216; — duhovne nadarbinske imovine naslednji uživalec. 12. novembra 1895, š. 13286, Zb. 15615.

§ 113. 1. Ako fin. oblastvo zaprosi cenitev zapuščine, mora razpravno sodišče pri naložitvi troškov ravnati v zmislu § 53. prist. zak. 4. febr. 1896, š. 1406, Zb. 15710.

Pri določitvi izvedencem pristoječega plačila se je treba primerno ozirati na njih trud, znatnosti in potrebno porabo časa, kakor tudi na imovinsko stanje zapuščine in razmere strank.

Pri neznatnih zapuščinah ne morejo izvedenci zahtevati nikakega plačila, če je tudi dedič v siromašnih imovinskih razmerah.

2. Prisego nadomestujoča napoved imovine.

§ 114. Kadar se kedo oglasi brezpogojno za dediča, mora popisati zapuščinsko imovino v vseh njenih sestavinah ravno tako kakor v inventarju in potrditi resničnost navedeb mesto prisege z lastnoročnim podpisom ali sam, ali po pooblaščenju, ki ima za to posebno pooblastilo.

To napoved o imovini je vzeti mesto inventarja za podlago zapuščinski razpravi.

Kako da se radi odmere pristojbin določi vrednost v napovedi o imovini navedenih predmetov, določajo pristojbinski zakoni.¹⁾

¹⁾ Prim. op. pri § 102.

§ 114. 1. Glej pri § 102, o. 1.

2. Vrednost prisego nadomestujoče napovedi imovine lahko vzame svojepraven nujni dedič za podlago pri izračunu dolžnega deleža. 14. decembra 1880, š. 13820, Zb. 8814.

3. Ako se vrednosti, označeni s prisego nadomestujočo napovedjo, ni vgovarjalo, fin. oblastvo nima pravice, zahtevati sodno cenitev zapuščinskega zemljišča. 29. avg. 1901, š. 12341, Zb. 1543, Not. Z. 1901/49; zlasti ne po prisojilu v svrhu naknadne odmere pristojbin. 24. jul. 1894, š. 9027, Zb. 15185, Not. Z. 1894/34.

Šesti del.

O oglasitvi za dediča.

Zahtevanje oglasitve za dediča.

§ 115. Pri zbornih sodiščih se ima oglasitev za dediča pravilno (§ 4.) podajati pismeno, za kar mora sodišče določiti dediču ali njegovemu zakonitemu zastopniku primeren rok.

§ 116. Okrajna sodišča morajo dediče ali njih zakonite zastopnike pravilno pozvati k naroku, da se oglasijo za dediče, in jim v pozivnici naročiti, naj prinesejo s seboj dokazila, ki so morda potrebna, da izkažejo svojo dedinsko pravico. Pri naroku se mora zahtevati od vsakega izjava, hoče li nastopiti dedščino in na kak način ali pa se ji hoče odreči. Sodišče mora tiste, ki nimajo prava veščega zastopnika, poučiti o zakonitih posledicah pogojne in brezpogojne oglasitve za dediča in o sklicanju zapuščinskih upnikov, ter vzeti njih izjave ali oglasitve za dediča na zapisnik.

Kjer je mogoče, naj sodni uradnik ali tega nadomestujoči javni notar oglasitev za dediča zapiše obenem s smrtovnico.

§ 115. 1. Fidejkomisni substitucijski dedič se mora po smrti instituta priglasiti dedičem. 9. jan. 1889, š. 137, Now. IV. 102.

2. Ako dedičevi dediči zahtevajo zapuščino, se ima postaviti najprvo zapuščini prvega dediča skrbnik, ki se mora priglasiti dedičem k zapuščini zapustnika. 5. jan. 1881, š. 14745, Zb. 8286.

§ 116. 1. Kdor se priglasi dedičem na podlagi nične naredbe poslednje volje, ne more le-te izpodbijati. 21. jan. 1903, š. 15235, Not. Z. 1903/19.

2. Nujni dedič, ki se priglasi dedičem na podlagi oporoke, katera prikrajšuje dolžni delež, ni več upravičen

§ 117. Pa tudi pri okrajnih sodiščih je dediču na prosto dano, da se pismeno oglasi za dediča.

Ako so dediči ali njih zakoniti zastopniki predaleč, da bi se mogli zaslišati ustno, prepušča se tudi izprevidu sodišča, da jih da zaslišati o oglasitvi za dediče ali drugih točkah razprave po sodišču njih bivališča, ali pa jih napoti, da imenujejo pooblaščenca v okraju razpravnega oblastva.

Ako ob pismenem razpravljanju dediči ali njih zakoniti zastopniki ne stanujejo v kraju, kjer je razpravno oblastvo, imajo na odredbo tega oblastva imenovati ondi pooblaščenca, naj se že razpravlja pri zbornem ali okrajnem sodišču.

Čas za premislek.

§ 118. Dediču se sme dovoliti iz tehtnih razlogov čas za premislek in zato podaljšanje oglasitvi za dediča določenega roka ali preložitve za to odrejenega naroka. Vendar se to ne sme dovoliti za več kakor za eno leto.

zahtevati neobremenjen dolžni delež. 17. okt. 1901, š. 12198, Uzb. 483.

3. Izjave, katere dedič odda tekom razprave v korist drugim osebam, se lahko prekličejo, dokler jih niso le-te sprejele. 13. nov. 1900, š. 11900, uzb. 336, Zb. 1179.

4. Kedor se dedščini sodno odpove, ne more več preklicati odpovedi. 17. junija 1893, š. 6636, Zb. 14731, Not. Z. 1893/41; 26. sept. 1889, š. 9245, Zb. 12924.

§ 117. 1. V inozemstvu bivajoči delati, katerih bivališče je znano, se morajo obvestiti o pripadu dedščine. Ni dopustno postaviti zanje skrbnika. Priglasitev dedičem, ki jo je oddal morda postavljeni skrbnik, se mora zavrniti. 31. marca 1897, š. 3786, Zb. 16002.

§ 119. Ako razlog za podaljšanje roka nastane le pri tem ali onem izmed več dedičev, se morajo drugi sicer tudi preje zaslišati o njih oglasitvi za dediča, vendar se proti njih volji ne morejo siliti, da bi oddali svojo izjavo pred pretekom daljšega roka, ki je dovoljen sodediču.

Posledice zamujene oglasitve za dediča.

§ 120. Ako dediči, ki smejo sami upravljati svojo imovino, ne pridejo k naroku, ali se pri naroku, ali v roku, ki je določen za pismeno oglasitev (§ 115), ne oglasijo za dediče, se ima o dedščini razpravljati brez ozira na njih pravice le z onimi, ki so se za dediče oglasili in ona se jim mora prisoditi, ako imajo do nje pravico. Na to se morajo torej dediči izrecno opomniti ali že pri prvem vabilu k naroku ali kadar se zahteva pismena oglasitev, ali, če se to takrat ni potrebno zdelo, v slučaju zamude, pri določitvi novega naroka ali roka.

Zastopniki nedoletnih ali takih dedičev, ki so pod skrbstvom, se imajo, ako treba, primorati s primernimi prisilnimi sredstvi, da nastopijo dedščino, ali donesejo za nje odklonitev potrebno odobrilo varstvenega oblastva.¹⁾

¹⁾ Prim. u. 11. jun. 1902. uk. 27, pri § 84.

§ 120. 1. Tudi po danem roku, vendar pred prisodbo oddana priglasitev dedičem se mora sprejeti. 29. jan. 1895, š. 973, Zb. 15388, Not. Z. 1895/40; 6. novembra 1894, š. 13203, Zb. 15280, Not. Z. 1894/50; — nadaljne priglasitve dedičem treba sprejeti, tudi ako se je napravil že načrt prisojilne listine, katera se pa dedičem še ni vročila. 25. avg. 1897, š. 10269, Zb. 16095; — vendar ne več po pravnomočnem prisojilu. 27. jun. 1900, š. 8579, Zb. 1071.

Kaka mora biti oglasitev za dediča.

§ 121. Vsak dedič mora izkazati za nastop dedščine oglasitev za dediča z vsemi potrebščinami, navedenimi v §§ 799. in 800 odz.

To velja tudi takrat, kadar volilojemniki hočejo, da se smatrajo sorazmerno za dediče, ker so se s poslednjo voljo poklicani ali zakoniti dediči odrekli dedščini (§ 726. odz.).

§ 121. 1. Sprejeti se mora priglasitev dedičem:

a) *ex testamento*: na podlagi oporoke pomanjkljive v obliki. 9. aprila 1895, š. 4418, Zb. 15463, Not. Z. 1895/26; (15. marca, 1888, š. 1691, Not. Z. 1888/7); — nepopolne oporoke. 11. avg. 1870, š. 9364, Zb. 3846; — na podlagi po pričah potrjene ustne postavitve dedičem, tudi ako se ni našla napravljena, enako se glaseča pismena oporoka. 4. febr. 1896, š. 1331, Zb. 15708; — na podlagi vzajemne daritve za slučaj smrti neporočenega pogodnika. 5. maja 1885, š. 5003, Zb. 10556.

b) *ex lege*: zakonitega dediča, ki izpodbija oporočno lastnost našle naredbe o poslednji volji. 25. junija 1901, š. 9256, Zb. 1481, Not. Z. 1901/34; — oporočenega dediča. 5. marca 1872, š. 2199, Zb. 4505; — po bližnjem dednem upravičencu izključenega sorodnika. 21. apr. 1874, š. 4018, Zb. 5346; 26. nov. 1873, š. 11120, Zb. 5152; (24. avg. 1887, š. 9532, Zb. 11721); — po napravljene oporoki rojenega zakonitega dediča. 23. oktobra 1894, š. 12617, Zb. 15264, Not. Z. 1894/49.

2. Zavrnuti se mora priglasitev dedičem:

a) *ex testamento*: na podlagi naredbe o poslednji volji, ki vsebuje le volila. 19. apr. 1900, š. 5217, Zb. 972; 25. okt. 1898, š. 14261, Zb. 348; (10. februarja 1869, š. 1323, Zb. 3284); — na podlagi oporoke, v kateri je postavljena vesoljnim dedičem druga oseba. 14. junija 1892, š. 7113, Zb. 14293, Not. Z. 1893/5; — fidejkomisnega substituta: predno nastopi substitucijski primer. 18. decembra 1895, š. 14762, Zb. 15657, Not. Z. 331; po ugasli substituciji, 22. avg. 1894, š. 9852, Zb. 15203; — k fidejkomisu, ker manjka; dokaza o rojstvu iz veljavnega zakona. 24. marca

§ 122. Vsako oglasitev za dediča mora dedič ali njegov izkazani zastopnik lastnoročno podpisati. Ako biva dedič zunaj kronovine, v kateri je

1868, š. 1871, Zb. 3020; izključitve bližnjih pričakovalcev. 1. febr. 1876, š. 838, Zb. 6008.

b) *ex lege*: sorodnikov matere nezakonskega otroka k zapuščini le-tega. 2. jun. 1896, š. 7693, Zb. 15820; 14. nov. 1894, š. 13515, Now. III. 378, Zb. 15298; ako tudi je bil *per rescriptum principis* legitimovan. 24. apr. 1883, š. 4723, Zb. 9402; — nezakonskega otroka k zapuščini njegovih nezakonskih bratov in sester. 14. dec. 1869, š. 14269, Zb. 3604; preživečega zakonskega druga na užitek po § 757 odz. 26. marca, 1879, š. 3347, Zb. 7388; — nujnega dediča, ki zahteva le dolžni delež. 17. marca 1891, š. 3160, Zb. 13659.

3. Zavrtni se ima priglasitev dedičem, tistega, ki se je dedinski pravici odpovedal ali jo je zavrnil. 17. jun. 1893, š. 6636, Not. Z. 1893/41; 26. septembra 1889, š. 9245, Zb. 12924; (17. jun. 1884, š. 6926, Zb. 11334.);

vendar treba sprejeti priglasitev dedičem glede novo našle zapuščinske imovine, dasi se je preje dedščina zavrnila. 14. febr. 1878, št. 1560, Zb. 6841; 8. feb. 1870, š. 1357, Zb. 3702.

4. Tudi že sprejeto priglasitev dediča, ki ni zmožen dedovati, treba pozneje zavrniti. 3. junija 1867, š. 5384, Zb. 2815.

5. Sprejeti se mora priglasitev dedičem iste osebe na podlagi zakona in na podlagi oporoke za slučaj, da bi se izkazal podani kodicil kot oporoka. 15. okt. 1867, š. 9121, Zb. 2883; — ravno tako priglasitev dedičem iste osebe na podlagi zakona za slučaj, da bi se izkazala pogodba ali oporoka nična ali slednja le kodicil. 18. nov. 1886, š. 13114, Zb. 11263; 9. jan. 1883, š. 77, Zb. 9249.

6. Ako se je spoznala pismena oporoka za neveljavno, se lahko na novo prihlasi dedičem na podlagi iste naredbe poslednje volje kakor ustne. 22. maja 1900, št. 7341, Zb. 1010.

7. Sprejeti se ima priglasitev dedičem, oddana k celi zapuščini deloma na podlagi zakona, ne da bi se imenovali deleži. 6. jul. 1887, š. 7810, Zb. 11666.

sodišče, mora biti podpis poverjen sodno ali po javnem notarju. Vsako v predpisani obliki sestavljeno oglasitev za dediča mora sodišče sprejeti in shraniti pri zapuščinskih spisih. Dokaz o naslovu

8. Priglasitev dedičem „na podlagi zakona“ brez vsakih dejanskih navedeb treba zavrni. 15. apr. 1868, š. 3363, Zb. 3035.

9. Ako manjka določne izjave, jeli se nastopi dedščina pogojno ali brezpogojno, tedaj je razprava nična. 11. jun. 1873, š. 5648, Zb. 5005.

10. Dasi se je priglasitev dedičem pravnomočno zavrnila, se lahko prizna dedinska pravica pravnim potom. 24. okt. 1900, š. 11903, Zb. 1160.

§ 122. 1. Sprejeti se ima priglasitev za dediča: na podlagi izgubljene oporoke. 6. oktobra 1885, š. 11779, Zb. 10729; — na podlagi dedinske pogodbe, ki se pa ni predložila. 26. avg. 1879, š. 9504, Zb. 6858; tudi ako se ni dokazal naslov dedinske pravice. 30. okt. 1895, š. 12470, Zb. 15610; — nezakonskega otroka na podlagi zakona k očetovi zapuščini s pridržkom poznejšega dokaza po njem zatrjevane legitimacije per subsequens matrimonium. 30. okt. 1883, š. 12003, Zb. 10358.

2. Priglasiti se za dediča ni upravičen: dedičev upnik v dedičevem imenu. 24. novembra 1891, š. 13989, Zb. 13998; — dedičev cesijonar, ako dedič vgovarja. 4. sept. 1900, š. 11933, Zb. 1113; — cerkveno predstojništvo v imenu cerkve. 10. nov. 1896, š. 13198, Zb. 15900.

3. Splošno za izjave te vrste glaseče se pooblastilo upravičuje nastopiti dedščino. 19. decembra 1876, š. 14847, Zb. 6322.

4. Glej št. 1. pri § 76.

5. Obenem z nastopom dedščine poda dedič lahko tudi izjavo, da priznava zapustnikov načrt oporoke za del njegove poslednje volje. 28. apr. 1896, š. 4797, Zb. 15776.

6. O edini priglasitvi za dediča na podlagi dvomljive oporoke sodišče ne sme uvesti postopka po § 125, nesp. post. z zapalostnim erarjem, temveč mora oficijozno odločiti, ali naj se sprejme priglasitev za dediča, ali ne. 30. jul. 1895, š. 9096, Zb. 15549.

dedinske pravice se poda lahko tudi kasneje. Ako se pa hočejo doseči v §§ 810. in 819. odz. ome-njene sodne odredbe, mora dedič kakor treba iz-kazati svojo dedinsko pravico, k čemur se mu ima dati potrebno navodilo.

§ 123. Kedor je po nesumljivih napovedbah, ki so jih dali pri zapisu smrtovnice ali njene do-polnitve svojci in domačini ali druge verodostojne priče, najbližji k dednemu nasledstvu poklicani sorodnik, ali kedor je postavljen za dediča v po-slednji volji, ki je napravljena po vsebini in zu-nanji obliki kakor je predpisano, tega je imeti toliko časa za pravega dediča, dokler temu ne vgovarjajo drugi ali bližji sorodniki ali dokler se ne izpodbija pravoveljavnost oporoke.

7. Sodišče sme zahtevati, da dedič dokaže sorod-stvo, ki utemeljuje njegovo dedinsko pravico, tudi ako je priglasitev za dediča pravnomočno sprejelo. 21. aprila 1858, š. 2380, Zb. 546.

8. Sodišče mora oficijozno odločiti o vprašanju, je li naredba poslednje volje oporoka ali kodicil. 3. sept. 1901, š. 12009, Zb. 1545, Not. Z. 1901/48.

§ 123. 1. Ako se najde drugo, nedatirano izrecilo poslednje volje, se imajo zaslišati najprvo udeleženci pr-vega, ako smatrajo to še za veljavno. 20. marca 1900, š. 3438, Zb. 934.

2. Po zunanji obliki pravilna oporoka se mora vzeti za podlago razpravi. Sodišču ni treba preskušati veljav-nosti postavitve za dediča. 9. jul. 1901, š. 9808, Zb. 1499, Not. Z. 1901/43.

3. Ni dopustno zasliševati priče pismene oporoke v informativne namene. 9. julija 1901, š. 9808, Zb. 1499, Not. Z. 1901/43.

4. Ni dopustno zaslišati na pismeni oporoki le za „priče“ podpisane osebe o tem, ali so vedele, da so one bile oporočne priče. 22. jan. 1884, š. 652, Zb. 9852.

Ako se oglasitev za dediča opira na ustno oporoko, ni za izkaz pravnega naslova že ob sebi potreba, da bi se zaprisegle priče, od katerih ima sodišče lastnoročno podpisan zapis oporoke, ali ki so bile zaslišane po predpisu § 65, na zapisnik.

§ 124. Ako se ima o dedščini razpravljati na podlagi zakona, se prepušča izprevidu sodišča, da zasliši, ako je najbližja ali izključna dedinska pravica dozdevnega dediča dvomljiva, osebe, ki so poklicane k dednemu nasledstvu morda z močnejšo ali enako pravico pred njim ali z njim, in da jih po okolnostih pozove v zmislu § 128. z oklicem.

Kako ravnati, kadar si oglasitve za dediča nasprotujejo.

§ 125. Ako se k isti zapuščini poda več oglasitev za dediča, ki si med seboj nasprotujejo, treba sicer sprejeti vse, toda sodišče mora po

§ 124. 1. Ako se po oporoki izključeni zakoniti dediči priglase za dediče, sodišče lahko pozove na fin. prok., da se izjavi v imenu zapalostnega erarja. 26. sept. 1882, š. 11257, Zb. 9108.

2. Dopustno je poizvedovati uradoma o sorodstvenih razmerah zapustnika, ako priglašeni zakoniti dediči svojega sorodstva ne dokažejo z listinami. 26. jan. 1876, š. 772, Zb. 5999.

§ 125. 1. Postopek po § 125. ni dopusten, ako so sporne pravice do volil. 23. junija 1905, š. 10029, Not. Z. 1905/29; 28. dec. 1899, š. 18862, Zb. 809, Not. Z. 1900/7; 28. dec. 1899, š. 18704, Zb. 807, Not. Z. 1900/14; 16. jan. 1894, š. 662, Zb. 14986; 11. sept. 1884, š. 10424, Zb. 10156; (18. nov. 1886, š. 13114, Zb. 11263); — tudi ako gre pri tem za isto pravno vprašanje, ki je sporno tudi med

zaslišanju strank odločiti, katera bodi tožnica proti drugi. Obenem mora sodišče ustanoviti primeren rok, v katerem se mora podati tožba, ker bi se sicer zapuščina razpravljala brez ozira na dedinske zahtevke, ki so se zavrnil na pravno pot.

dednimi pretendenti. 29. maja 1895, š. 6619, Zb. 15502; — ako je sporna veljavnost kodicila. 4. maja 1897, š. 5422, Zb. 16029; 7. jan. 1897, š. 15351, Zb. 15933; 10. sept. 1873, š. 8945, Zb. 5074; (21. avg. 1888, š. 9528, Zb. 12313); — ako se tiče pravice nujnega dediča do dolžnega deleža, tudi ako se zahteva tako, kakor nasprotujoča prigrasitev za dediča. 28. dec. 1899, š. 18862, Zb. 809, Not. Z. 1900/7; (16. nov. 1899, š. 15982, Zb. 1902/6); — ako si prigrasitev za dediča in zapalostna pravica erarja nasprotujeta. 9. jul. 1901, š. 9808, Zb. 1499, Not. Z. 1901/43; 19. januarja 1897, š. 230, Zb. 15942; — ako velja vprašanje, je-li morajo legatarji dopustiti, da se jim utrga od volil, ker je zapuščina premajhna. 23. okt. 1901, š. 14377, Zb. 1599; — ako je med dediči spor: radi vračunanja prejšnjih prejemkov v dedni delež. 9. sept. 1881, š. 11008, Now. IV. 400; radi delitve in odkazila. 7. jul. 1891, š. 8402, Zb. 13854; — ako se je med dediči sporno vprašanje že oficijozno pravnomočno odločilo. 23. jan. 1900, š. 784, Zb. 857.

2. Med dediči in volilojemniki sporno vprašanje o veljavnosti volila, ozir. o veljavnosti dotične naredbe poslednje volje ne spada v okvir nespornega postopka. 23. jun. 1905, š. 10029, Not. Z. 1905/29.

3. Terjatve proti zapuščini se morajo zavrniti na pravno pot, ne da bi se določila vloga tožnika ali rok za tožbo. 5. marca 1895, š. 2730, Zb. 15430, Not. Z. 1895/21; 10. jul. 1894, š. 8100, Zb. 15174, Not. Z. 1894/35.

4. Postopanje po § 125. se mora uvesti še-le takrat, kadar vsi dedni upravičenci, tudi substituti oddajo svoje prigrasitve za dediče. 27. januarja 1903, š. 948, Not. Z. 1903/14; — vendar pred prisojilom. 29. sept. 1869, š. 11016, Zb. 3521.

5. Ni dopustno, da bi se zavrnil dedni pretendent na pravno pot, predno se je njegova dedinska pravica oficijozno preskusila. 10. jun. 1863, š. 4121, Zb. 1747.

§ 126. Proti pogodbenemu dediču, ki se opira na pogodbo, katera ima vse potrebne obličnosti in katere pristnosti se ne vgovarja, mora v

6. Sodniški rok za vložitev tožbe na priznanje dedinske pravice začenja, ako se je podal rekurz, še-le z vročitvijo pravnomočnega odloka o razdelitvi strankinih vlog. 20. sept. 1887, š. 10628, Zb. 11752; 5. avgusta 1884, š. 8729, Zb. 10120.

7. Ta rok je podaljšljiv. 15. jul. 1873, š. 6414, Zb. 5039; — vendar se naj zavrne prošnja za podaljšanje roka, podana še le, ko je bil rok že potekel. 26. oktobra 1882, š. 11248, Zb. 9152.

8. Ni dopustna postavitev v prejšnji stan proti zamudi tega roka. 17. nov. 1869, š. 12840, Zb. 3571.

§ 126. 1. Pri razdelitvi tožbenih strank treba le preskusiti, ali se je zadostilo obliki o izreku poslednje volje. O vprašanju, ali naj se oporočne priče pozovejo, nima odločati razpravni sodnik. 10. nov. 1903, š. 15526, J. B. 1904/9.

2. Vloga tožnika se ima podeliti:

a) pogodbenemu dediču: iz dedinske pogodbe, napravljene pri sodišču protizakonitemu dediču. 2. jun. 1885, š. 6395, Zb. 10591; protizakonitemu dediču glede prostemu razpolaganju pridržane četrtinke. 16. okt. 1860, š. 12226, Zb. 1208; — v dedinski pogodbi dedičem postavljeni tretji osebi proti dedičem iz poznejše oporoke. 14. jun. 1870, š. 7003, Zb. 3812; 10. dec. 1863, š. 8839, Zb. 1838.

b) zakonitemu dediču: proti dediču iz varstveno ne odobrene dedinske pogodbe nedoletnika. 4. apr. 1866, š. 2759, Zb. 2440; — proti dediču iz ustne oporoke. 16. sept. 1896, š. 10803, Zb. 15852; — proti dediču iz oporoke, ki sicer ni priznana za pristno, ki pa ni sumna in bržkone veljavna. 13. jan. 1903, š. 78, J. B. 1903/51; — proti dediču iz pismene oporoke, tudi ako so se oporočne priče podpisale le „kot priče“. 4. apr. 1888, š. 4019, Zb. 12125; 21. maja 1869, š. 5439, Zb. 3419; ali, ako sledi zapustnikovemu podpisu še nekaj besed. 26. jan. 1897, š. 773, Zb. 15952; ali, ako pristavek pri pričinem podpisu ni čitljiv. 8. jun. 1869, š. 6301, Zb. 3433; — proti dediču iz oblikovno pravilne oporoke, če tudi se vgovarja: da

izpodbijanje dedinske pravice kakor tožnik nastopiti vsakdo, čegar pravica je oprta le na poslednjo voljo ali na zakonito dedno nasledstvo, proti dediču, iz pravilno napravljenega in glede

v oporoki ni postavljen dedič. 28. jun. 1894, š. 7753, Zb. 15169, Not. Z. 1894/33; 30. junija 1890, š. 6470, Zb. 13318; da se je izrekla poslednja volja ustno le s pritrditvijo danega nasveta. 19. septembra 1888, š. 10941, Zb. 12356; da zapustnik ni bil sposoben napraviti oporoke. 29. maja 1895, š. 6619, Zb. 15502; da se niso upoštevali predpisi §§ 579–581 odz. 3. nov. 1887, š. 12277, Zb. 11818; 14. jul. 1885, š. 8287, Zb. 10637; (30. okt. 1888, š. 12551, Zb. 14.052); — proti dediču iz notarske oporoke sedemnajstletnika, ako je v zapisniku potrjeno, da je zapustnik napravil oporoko brez sile, goljufije in zmote. 27. okt. 1875, š. 11856, Zb. 5895.

c) oporočnemu dediču proti zakonitemu dediču:

Ako je pismena oporoka na kosce raztrgana. 24. jul. 1855, š. 6743, Zb. 115; tudi ako je zopet skupaj zlepljena. 13. marca 1877, š. 2035, Zb. 6405; 5. jan. 1875, š. 59, Zb. 5589; — ako je bil zapustnik radi slaboumnosti pod skrbstvom. 31. jul. 1877, š. 4247, Zb. 6528; 24. jan. 1855, š. 311, Zb. 66; ako izpovedbe prič ustne oporoke ne soglašajo med seboj. 5. apr. 1864, š. 2376, Zb. 1895; — ako se je pismena oporoka izgubila, dasi oporočne priče potrdijo nje vsebino. 4. marca 1869, š. 2103, Zb. 3327.

3. Ne zadostuje, da se izpodbija le pristnost oporoke, temveč treba se je sklicevati na vidne pogoške, ki dajejo povod, da se ima oporoka za nepristno. 8. nov. 1882, š. 11814, Zb. 9172; 4. februarja 1880, š. 1213, Zb. 7840; 6. avg. 1879, š. 8629, Zb. 8654 i. dr. (25. okt. 1876, š. 4744, Zb. 6266; 10. marca 1869, š. 2480, Zb. 3333).

4. Proti dediču iz oporoke, katero je napravil zapustnik, predno je bil dan radi slaboumnosti pod skrbstvo, treba podeliti vlogo tožnika dediču, ki se opira na oporoko, napravljeno za časa skrbstva. 12. nov. 1907, š. 14160, Not. Z. 1908/10.

5. Vlogo tožnika treba podeliti:

pri zakonitem nasledstvu dediču iz daljnega rodu proti dedičem iz bližjega rodu. 3. jan. 1899, š. 17870, Zb.

pristnosti neizpodbijanega izreka poslednje volje vsakdo, čegar pravice temelje le na zakonitem dednem nasledstvu.

Ako si pa oglasitve za dediča oporočnih ali zakonitih dedičev nasprotujejo med seboj, mora sodišče po zaslišanju obeh strank napotiti k tožbi onega prepirajočih se dedičev, ki bi moral, ako hoče uveljavljati svojo dedinsko pravico, ovreči najprvo močnejši naslov o dedinski pravici svojega nasprotnika.

443, Not. Z. 1899/33; — ako so v oporoki poklicani potomci iz plemenitega zakona, bližjemu sorodniku, ki ni iz takega zakona, proti oddaljenejšim, ki so iz plemenitega zakona. 25. okt. 1898, š. 14515, Zb. 351; — ako so poklicani dediči po „dedinskem pravu“, posinovljencu, ki v času, ko se je oporoka naredila, še ni bil sprejet, proti krvnim sorodnikom. 14. apr. 1898, š. 4939, Zb. 116; — v oporoki ne poklicanemu namestnemu dediču postavljenega dediča proti ostalim sodedičem. 8. nov. 1893, š. 13185, Zb. 14901; — na podlagi starejše oporoke priglasičenemu dediču proti pretendentu iz poznejše, čeprav se slednja radi „notranje oblike“ izpodbija. 18. februarja 1890, š. 1535, Zb. 13156; — dediču, ki se sklicuje na to, da se je sodedič dedinski pravici odpovedal, ali da je ni vreden. 27. julija 1892, š. 8989, Zb. 14332, Not. Z. 1892/41; 14. marca 1871, š. 2957, Zb. 4092; — per subsequens matr. legitimovanemu pretendentu proti ostalim v oporoki postavljenim zakonitim dedičem. 24. jun. 1896, š. 7303, Zb. 15814; 16. jan. 1894, š. 235, Zb. 14983.

6. Ako je na strani, kateri se je odkazala vloga toženca, substitucija, treba podeliti vlogo toženca razun institutu izrecno tudi substitucijskemu skrbniku. 15. marca 1900, š. 3550, Zb. 932.

7. Ako si nasprotujejo dediči iz dveh oporok in zakona, treba podeliti vlogo tožnika dediču iz starejše oporoke proti dediču iz mlajše in zakonitemu dediču proti oporočnemu, ki je prvo pravdo dobil, ter paziti na nadaljevanje prvega spora. 14. avgusta 1895, š. 9819, Zb. 15554.

§ 127. Ako na pravno pot zavrtna stranka pod a tožbo v določenem roku, se mora prenehati z zapuščinsko razpravo dokler se pravda ne konča. Vendar je vsaki stranki na voljo dano prositi, da se zapuščina sodno sekvestrira.

Ako prosi za sodno sekvestracijo zapuščine sporna stranka proti drugi, kateri je sodišče že prepustilo oskrbovanje zapuščine, se more sekvestracija dovoliti le po predpisih sodnega reda.¹⁾

¹⁾ Prim. §§ 381 sl. ir.

Odredbe, kadar dediči niso znani, ali kadar se ne oglase za dediče.

§ 128. Ako dediči zapuščine sodišču celo niso znani, ali ako se znani dediči, čeprav so bili obveščeni, ne poslužijo svoje dedinske pravice v

§ 127. 1. Izredna revizija v pravdi radi priznanja dedinske pravice ne ovira prisojila. 17. febr. 1885, š. 1627, Zb. 10433.

2. Uprava zapuščine se ne sme prepustiti dediču, čigar dedinska pravica je sporna. 28. dec. 1894, š. 15342, Zb. 15343, Not. Z. 1895/7; 15. septembra 1894, š. 7840, JB. 1895/143; 27. jun. 1894, š. 7884, Now. IV. 596, Zb. 15166.

3. Tudi pred vložitvijo tožbe radi priznanja dedinske pravice se mora dovoliti sekvestracijo zapuščine. 23. jan. 1895, š. 801, Zb. 15384, Not. Z. 1895/10; 16. maja 1883, š. 5101, Zb. 9435; (27. nov. 1889, š. 13368, Zb. 13021).

4. Sekvestracije ni več dovoliti, ako se je zamudil rok za vložitev tožbe radi priznanja dedinske pravice. 31. okt. 1893, š. 12889, Zb. 14892.

5. Zahtevk dediča za sekvestracijo po § 127. odst. 1. mora sodišče preskusiti. 1. jul. 1903, š. 9462, JB. 1903/41.

6. Za sekvestracijo po 2. odst. § 127 je treba verovno izkazati pogoje. §§ 381 in 382 ir. 1. jul. 1903, š. 9462, JB. 1903/41; 17. jan. 1899, š. 639, Zb. 464, Not. Z. 1899/23; — vendar ne, ako se prepusti dediču uprava le dejansko, ne izrecno. 31. oktobra 1893, š. 12856, Zb. 14891, Not. Z. 1894/42.

določenem roku, ali če se mudnemu dediču pripali dedni delež ne nastopi v zmislu § 120., mora sodišče postaviti zapuščinskega skrbnika (§ 78.) in pozvati neznane dediče uradoma z oklicem po obrazcu št. III. in z opominom, da se morajo v enem letu zglasiti in oglasiti za dediče, ker bi se dedščina sicer razpravljala z onimi, ki so se oglasili za dediče in izkazali svoj naslov dedinske pravice, ter jim prisodila po razmerju njih pravic, nena-stopljeni del pa, ali če bi se nihče ne oglasil za dediča, celo zapuščino, bi pa kakor brezdedno zasegla država. Onim dedičem, ki se oglase morda pozneje, se pridrže njih pravice toliko časa, dokler ne zastarajo.¹⁾

¹⁾ Glej obrazec III. k § 128. kasneje. — F. (nesp.) 19.

§ 129. Zapuščinski skrbnik mora uporabiti, dasiravno se je razglasil oklic, tudi vsa druga sredstva, s katerimi je moč izvedeti za dediče in

7. Predno se postavi sekvester, treba zaslišati obe stranki o njegovi osebi. 16. maja 1883, š. 5101, Zb. 9435; 25. apr. 1866, š. 3814, Zb. 2469.

§ 128. 1. Ako se je sprejela priglasitev dedičem na podlagi daritve za slučaj smrti, ni dopusten postopek po § 128. 26. avg. 1885, š. 9868, Zb. 10670; — istotako ne, ako se po smrti priglaščenega dediča le-tega dediči odpo-vejo nastopljeni dedščini. 26. jan. 1886, š. 698, Zb. 10910.

2. Tudi po smrti nezakonsko rojenega po svoji ma-teri brez otrok umrlega zapustnika je postopati po § 128. 10. jun. 1863, š. 4121, Zb. 1747.

3. Dediču, ki se je na oklic oglasil, se sme dovoliti daljni rok, da izkaže naslov svoje dedinske pravice. 10. nov. 1880, š. 11510, Zb. 8178.

4. Priglasitev za dediča, podana po preteku oklicne dobe, vendar predno se zapuščinska razprava konča, se mora sprejeti. 14. febr. 1888, š. 1577, Zb. 12050; 6. dec. 1887, š. 13650, Now. III. 50.

njih bivališče, in naznaniti uspeh sodišču. Skrbeti mora tudi za upravo in zastopstvo zapuščine, posebno za izterjanje njenih terjatev, in poplačati zapuščinske upnike in volilojemnike, kakor hitro se to lahko varno zgodi. Zapuščinski skrbnik ob sebi ne more podati niti oglasitve za dediča, niti izpodbijati oglasitve za dediča, podane po kom drugem ali naredbe poslednje volje. Ako treba, da se pri sodišču podajo tožbe v korist zapuščinskemu skladu, ali da se sklenejo poravnave, potrebuje skrbnik za to odobrila zapuščinskega oblastva, ki mora zaslišati po važnosti predmeta oglasivše se dediče ali druge udeležence.

Predaja (izročitev) brezdednih zapuščin fisku.

§ 130. Ako vzlic oklicnemu pozivu v določenem roku nihče ne oglasi in ne izkaže dedne

§ 129. Ako skrbnik ne privoli izplačila po polnoletnih volilojemnikih zahtevanih volil, se morajo le-ti zavrniti na pravdno pot. 19. novembra 1902, š. 15428, GH. 1903/12.

§ 130. 1. Da se odkaže po sodišču za brezdedno spoznana zapuščina državi v poteg, je treba izjave finančne prokurature; ni dopustno, da se to izreče uradoma. 20. febr. 1907. š. 1831, Not. Z. 1907/25.

2. Fiskus je upravičen prevzeti brezdedno zapuščino, ni pa k temu obvezan. 30. sept. 1904, š. 12716, JB. 1904/23.

3. Predno se je izrekla zapuščina za zapalo, nima finančna prokuratura nikakega vpliva na zapuščinsko razpravo. 27. jan. 1904, š. 1155, Not. Z. 1904/8.

4. Priglasitev dedičem zapalostnega erarja se mora zavrniti. 8. maja 1894, š. 5640, Zb. 15112, Not. Z. 1894/23; 24. febr. 1892, š. 2272, Zb. 14133, Not. Z. 1892/13.

pravice, mora razpravno oblastvo, ne da bi se vršila zapuščinska razprava, zapuščino kakor brezdedno izročiti fisku,¹⁾ in naznaniti to o tem pristojnemu oblastvu (§ 155.)

¹⁾ Zapuščine brez dedičev more takoj vzeti fiskus, ako je ostal predpisani javni poziv dedičev brezuspešen in je potekel določeni ediktalni rok za oglasitev dedne pravice. Dediči se morejo tudi po prevzetju zapuščine po fisku potegniti za svoje pravice, dokler niso vsled zastaranja ugasnile. Fiskus ima glede plodov prevzetih brezdednih zapuščin, kakor tudi glede razpolaganja z zapuščinsko imovino vse take pravice kakor pošten posestnik. Ti predpisi veljajo tudi za brezdedne zapuščine, ki pripadejo po zakonu zakladu za invalide. (Dvd. 12. okt. 1835, zjz. 90.)

Odredbe, kadar je znan dedič, ni pa znano njegovo bivališče.

§ 131. Ako je sodišču sicer znana oseba dediča, ni pa znano njegovo bivališče, mu je postaviti skrbnika, kateremu se naj, ako se je nadeti uspeha, določi primeren rok za to, da more odsotnika izslediti in mu naznaniti pripad dedščine.

5. Zapalostni erar je upravičen uveljavljati pravnim potom neveljavnost oporoke proti dedičem in volilojemnikom. 24. nov. 1898, š. 12531, Zb. 386.

§ 131. 1. Po inozemskem skrbniku neznano kje odsotnega dediča podana priglasitev dedičem se ima zavrniti. 11. apr. 1900, š. 4607, Zb. 965.

2. V inozemstvu bivajoči dediči, katerih bivališče je znano, se morajo obvestiti o pripadu dedščine. Ni dopustno postaviti za nje skrbnika. 31. marca 1897, š. 3786, Zb. 16002.

3. Troške skrbnika za njegov trud mora trpeti oskrbovanec. 13. jun. 1876, š. 6515, Zb. 6180.

Ako pa ni pričakovati, da bi se odsotnik izsledil, ali ako ostanejo dotični poskusi brez uspeha, mora sodišče na predlog skrbnika, kateremu se ne sme dovoliti nikako zadržavanje, naznaniti odsotnemu pripad dedščine z oklicem, glasečim se na eno leto po obrazcu št. IV. in s pristavkom, da bo nastopil dedščino v njegovem imenu skrbnik, če bi v imenovanem času ne prišel sam ali ne imenoval pooblaščenca, ter da se bo vršila razprava in čista zapuščina, ki mu pripade, shranila zanj pri sodišču (§ 278 odz.), dokler se ne izkaže, da je umrl, ali se proglasil za mrtvega.¹⁾

¹⁾ F (nesp.) 20. — Ni potrebno, da bi se (zahtevano) imenovanje takega skrbnika razglasilo z ediktom, ker predpisuje § 132 nesp. post. razglasitev edikta samo za gotove druge primere. Še manj bi bilo upravičeno, vsled imenovanja skrbnika za odsotnika, čigar bivališče je znano, se ravnati po § 131 odst. 2. ter odlašati z zapuščinsko razpravo, ker tu sploh ni podan primer za imenovanje kuratorja po § 131. — Kako je skrbnik v postopku branil koristi odsotnika, ga po možnosti obveščeval o stvarnem položaju ter se ravnal po event. navodilih, treba presoditi pri skrbstvenosodni presoji njegovih korakov, katera se mora na vsak način vršiti, in sicer ne samo, kadar preneha služba skrbnikova po § 79 nesp. post. vsled neposredne odsotnikove zahteve ali vsled imenovanja pooblaščenca, temveč tudi, ako se je cela razprava izvršila z njim. — (Ravnanje z zapuščinami, pri katerih so udeleženi odsotniki.) Sodišče naj predvsem po § 40 nespornega post. v dopolnitev smrtovnice skuša zvedeti naslov odsotnika posebno s popraševanjem pri svojcih zapustnikovih ali z njih posredovanjem. Šele ako se tem potom ali na kak drug pripraven način ne da zvedeti bivališče odsotnika, so dani potrebni pogoji za uvedbo postopka po § 131 ces. pat. — Ako se pa s pozvedovanjem, katero je sodišče ukrenilo v dopolnitev smrtovnice, posreči izvedeti naslov odsotnika, je po § 77 ces. pat. dovoljeno, da se izogne nepotrebnim zavlačevanjem, z uradoma postavljenim skrb-

nikom napraviti prve potrebne korake, da celo opraviti vso zapuščinsko razpravo, ako odsotnik radi oddaljenosti bivališča ne more pravočasno sam zastopati svojih pravic. — Ali so dani pogoji za imenovanje skrbnika odsotniku, čegar bivališče ni znano, po § 77, š. 2. nesp. post., ima odločiti sodišče po oceni okolnosti, ki pridejo tu v poštev, (kakovost zapuščine, bivališče odsotnika i. t. d.) oziraje se na § 79, odz. 1. Seveda je sodniku dano na prosto voljo, da iz posebnih vzrokov naprosi tudi inozemska oblastva, da po § 75 obvestijo dediča, po §§ 116, 117 sprejmejo izreke ali preskrbijo pooblastilo odsotnika. — Pri tem pa ni pozabiti, da v imenovanju skrbnika odsotniku ni podano samo varstvo njegovih pravic, temveč zakonito ukazano skrbstvo za koristi sodedičev, ki mora nastopiti po § 276 odz., ako bi bil pri odsotnosti enega udeleženca drugi oviran v zasledovanju svojih pravic. Radi tega je odlašanje z zapuščinsko razpravo, da bi se mogla vršiti z odsotnim, ki biva daleč, ali z njegovim pooblaščenecem samim ter da bi se izognilo razpravi s kuratorjem, dopustno le v izjemnih slučajih. (Obj. uk. 1903, š. 286.)

Razglaševanje oklicev.

§ 132. Razglasi, ki se izdajajo vsled §§ 128. in 131, se morajo nabiti pri sodišču in uvrstiti trikrat v liste, ki so določeni za javne razglase v kronovini, po okolnostih pa naj se razglašajo tudi v listih drugih kronovin in celo v inozemstvu.

Ako se zgodi istočasno več slučajev take vrste, se izda lahko za več zapuščin samo en razglas. Pristojbine za natis se plačajo iz zapuščine, ali, če se izda razglas samo radi posameznih dednih deležev, iz teh.

Sedmi del.

O sklicevanju zapuščinskih upnikov.

Razglasi za sklic upnikov.

§ 133. Razglasi za sklic upnikov se imajo izdajati v zmislu določeb §§ 813. in 815. odz. na prošnjo dediča ali zapuščinskega skrbnika po obrazcu št. V. Po okolnostih se upniki lahko pozivajo z istim razglasom, s katerim se pozivajo dediči.¹⁾

¹⁾ F (nesp.) 21.

§ 134. Ako se ima pri civilnem sodišču razpravljati zapuščino osebe, spadajoče v vojaški stan, ki bi utegnila vojaškemu erarju kaj dolgovati, tedaj treba v zmislu predpisov dvornega dekreta od 31. decembra 1801. št. 549 uradoma provzročiti sklic upnikov, določiti jim šestmesečni rok, ter obvestiti o tem deželno vojaško oblastvo.¹⁾

¹⁾ V prihodnje se ima izdati ob vseh smrtnih slučajih častniških in vojaških oseb, onih, ki so bile v obračunu in onih, ki niso vezane z jamstvom za pravost računa, takoj po dogodivši se smrti sklicni razglas s šestmesečnim rokom ter se ima podati dvornemu vojnemu računovodstvu, da prijavi kake mogoče erarne terjatve; po preteku navedenega roka se ima razprava dokončati in zapuščina izročiti dedičem, ne da bi se čakalo potrdila od omenjenega računovodstva, da zapustnik vojaškemu erarju ne dolguje ničesar. Pravna in zapuščinska oblastva se torej opozarjajo, da pri takih zapuščinah ne dajo v sklicnem razglasu roka izpod šestih mesecev in da razglase nemudno vpošiljajo na dvorni vojni svet po dotičnem generalskem poveljstvu. (Iz dvd. 31. dec. 1801, zjz. 549.)

Zglasite v¹⁾ terjatev.

§ 135. Ako se pozovejo neznani dediči ali upniki, da naj se zglasijo določenega dne pri so-

dišču, treba k temu naroku povabiti tudi znane dediče ali zapuščinskega skrbnika. O dedinskih zahtevkih in terjatvah, ki se prijavijo pri tem naroku, se sestavi poseben zapisnik, ki se mora pridejati zapuščinskim spisom.

V tem se mora naznačiti ime in bivališče vsakega dediča ali upnika ali njegovega pooblaščenca, kakovost pravic ali terjatev in dan, katerega so bile izdane morda predložene listine. Pismene prijave se morajo priklopiti temu zapisniku in obveste se o tem dediči ali zapuščinski skrbnik.

¹⁾ h. prijava.

§ 136. Pri okrajnih sodiščih se mora razjasniti pri naroku, določenem za prijavo pravic, kolikor možno, tudi resničnost in znesek prijavljenih terjatev, ako zahtevajo to dediči ali zapuščinski skrbnik. Dedič se pri tem zaslišava o vsakem posameznem dolgu in navedbe upnika se primerjajo z donešenimi zadolžnicami in drugimi dokazili. Prijavni zapisnik mora obsegati v tem slučaju razun v § 135. navedenih točkah obenem tudi, ako so dediči priznali vsako terjatev za resnično in v katerem znesku. Terjatve, glede katerih se ni moč poravnati, se imajo zavriniti na pravno pot.

Po okoliščinah se lahko povabijo tudi posamezni znani upniki posebej, da se sodno ugotove njih terjatve.¹⁾

¹⁾ Pri zapuščinskih razpravah ima finančna prokuratura pravico priznati pasivne postavke do 2000 gold. (4000 K), ako se pri natančni presoji stvarnega položaja da z verjetnostjo misliti, da bo sodišče dotične postavke pri event. pravnem sporu spoznalo za likvidne. (Služb. navodilo fin. prokuraturam 9. marca 1898, dz. 41, § 15.)

Osmi del.

O posebnih odredbah pri zapuščinah inozemcev.

Odredbe predno se izroče zapuščine inozemcev:

a) da se zavarujejo pravice tozemskih dedičev in volilojemnikov.

§ 137. Kadar umre kak inozemec, o čigar zapuščini se ima dedinska razprava in odločba spornih dednopравnih pravic v zmislu določeb § 23. prepustiti inozemskemu sodnemu oblastvu, mora na zahtevanje tistih dedičev in volilojemnikov, ki so avstrijski državljani ali v avstrijski državi bivajoči tujci, tozemsko sodno oblastvo, predno izroči zapuščino ali za teh pokritje potrebni del izozemstvu, vendar počakati dotle, dokler tamkajšnja sodna oblastva pravomočno ne razsodijo o njih pravicah.¹⁾

1) Ni potrebno inozemskih vlad obveščati o smrti njih podanikov v Avstriji, kolikor ni to potrebno radi odredb, ki se imajo izvršiti v tozemstvu ali iz drugih posebnih namenov, ali, ako ni izrecno predpisano vsled posebnega dogovora z inozemskimi državami, ki se tiče vzajemnega naznanila smrtnih slučajev. (U. 2. jun. 1860, š. 7854 viš. dež. sod. na Dunaju).

§ 136. Za vložitev tožbe s svojo terjatvijo na pravno pot zavrženemu upniku ni določiti nikakega roka. 26. apr. 1870, š. 4980, Zb. 3786; — tudi mu ni dati nikakega odloga in z ozirom na to odlagati konec razprave. 26. sept. 1894, š. 11428, Zb. 15236, Not. Z. 1894/15.

§ 137. 1. §§ 137—139 se imajo uporabiti tudi pri zapuščinah ogrskih podanikov. 7. oktobra 1879, š. 10953, Zb. 7597.

2. Tudi ako so nedoletni dediči, ni uradoma skrbeti za izterjanje zapuščinskih terjatev. 23. marca 1899, š. 4345, Zb. 558, Not. Z. 1899/24.

Sodiščem se naznanja, da naj, čim izvejo iz uradnega naznanila ali na kak drug način, da je umrl kak francoski državljani, to takoj v zmislu čl. III. dogovora 11. dec. 1866, dz. 168 javijo dotičnemu francoskemu konzulu. Slično se mora zgoditi v smrtnih slučajih podanikov drugih držav, napram katerim obstoja glede delovanja konzularnih oblastev podobno razmerje, kakor napram Franciji. (U. 4. maja 1868, š. 4917.)

V naznanilih smrti, ki jih magistrati ali občinska predstojništva pošiljajo sodiščem, naj se vedno tudi pripomni, kateri tuji državi je pripadal umrlí. (Rp. min. notr. stvari 16. apr. 1868, št. 5281).

b) da se poplačajo tozemski upniki.

§ 138. Za upnike pa, ki so avstrijski državljani ali v tozemstvu bivajoči tujci, in ki so tožili za svoje terjatve proti zapustniku, ko je še živel, ali ki vložijo tožbo vsaj pred resnično izročitvijo zapuščine ali sodno prijavijo terjatve, morajo avstrijska sodna oblastva vselej skrbeti to-

§ 138. 1. Avstrijski sodnik ne sme odrediti ločitve zapuščine v zmislu § 812 odz., ako pridrží zapuščino inozemca za toliko časa, da se zavarujejo zapuščino zahtevajoči tozemci, temveč mora pred izročitvijo zapuščinske imovine inozemskemu sodišču le potrebno ukreniti, da se terjatve poplačajo ali zavarujejo. 22. maja 1907, š. 6807, Ö. Z. Bl. 1907/7.

2. Ni dopustno zavarovanje tozemskih upnikov glede v Avstriji nahajajoče se zapuščine, ako se je zapuščina v inozemstvu umrlega inozemca ondi že odkazala dediču. 9. apr. 1890, š. 4032, Now. IV. 266.

3. Sodišče mora uradoma odločiti, če se ima pridržati zapuščina v zavarovanje prijavljene, vendar ne s tožbo uveljavljene terjatve, preskušavši nje podlago. 27. februarja 1890, š. 1070, Zb. 13176; (7. oktobra 1879, š. 10953, Zb. 7597).

4. Upniku, ki prijavi terjatve proti zapuščini inozemca, ni določiti prekluzivnega roka za njih sodno uveljavljenje. 12. febr. 1889, š. 1637, Now. III. 79; (10. febr. 1875, š. 1389, Zb. 5629).

liko, da se zapuščinska imovina sme izročiti še-le takrat, kadar se upniki poplačajo ali zavarujejo njih terjatve.

§ 139. Zato je treba vselej, kadar umre kak inozemec, z razglasom, ki se izda za primeren rok, pozvati vse dediče, volilorejmnike in upnike navedene vrste (§§ 137. in 138.), ki mislijo, da imajo do zapuščine kako pravico, da v tem roku svoje terjatve priglasijo, ker bi se zapuščina sicer izročila inozemskemu sodnemu oblastvu ali osebi, katero bi ono za prevzetje pravilno upravičilo.¹⁾

¹⁾ Naredbe predpisane v §§ 137—139. nesp. post. v prid avstr. državljanom ali tujcem, ki bivajo v Avstriji, same ob sebi in po določbah § 23 navedenega zakona ne zavise od tega, če ravna tuja država ravno tako, torej ne morejo biti predmet reciprociteti. (U. 16. apr. 1863, š. 3297, viš. dež. sod. v Benetkah.)

Kako je ravnati z zapuščinami inozemcev, ki so imeli v tozemstvu svoje redno bivališče.

§ 140. Ako umro inozemci, ki so imeli svoje redno bivališče v avstrijski državi (§ 24.), in ako tukajšni dediči prosijo, da bi avstrijska sodna oblastva razpravljala zapuščino, treba v razglasu, ki se mora izdati, pozvati tudi morebitne inozemske dediče in volilorejmnike, da prijavijo svoje pravice, ker bi sicer avstrijska sodišča razpravljala z udeleženci, ki so za to prosili. Ako se na ta razglas, katerega je uvrstiti tudi v inozemske liste, ne oglasi nihče, ali ako so tisti, ki se oglašijo, zadovoljni, da avstrijsko sodišče razpravlja, se mora razpravljati po tozemskih zakonih. Ako pa zahtevajo udeleženci, ki so se oglasili, ali pri-

stojno inozemsko oblastvo samo, da se razpravlja pred inozemskim sodnikom, se mora tej zahtevi ugoditi.¹⁾

¹⁾ O umrlih pripadnikih dežel ogrske krone gl. op. pri § 23.

Predpisi o sodstvu tuzemskih sodišč zaradi zapuščine inozemcev, posebno §§ 140—144 nesp. post. ostanejo tudi po veljavnosti jn. nespremenjeni. (Čl. VIII. jn. odst. 3).

Posebni predpisi o zapuščinah turških podanikov.

§ 141. Zapuščine turških, v avstrijski državi umrlih podanikov, glede tukaj zapuščene pre-makljive imovine naj avstrijsko sodno oblastvo, ki je pristojno po bivališču zapustnika, po avstrijskih zakonih razpravlja in prisodi dedičem, ako so ti znani in v avstrijski državi naseljeni, in ako za razpravo prosijo.

§ 142. Ako dediči niso znani, ali ako znani dediči zahtevajo, se morajo vsi tisti, ki imajo do zapuščine kako pravico, pozvati z razglasom, da tekom šestih mesecev svoje pravice prijavijo in jih pravilno izkažejo, ker bi se izročila sicer cela zapuščina ali nje primerni del (§ 143.) najbližjemu otomanskemu poslanstvu.

Vsekako pa mora po prejšnjem paragrafu pristojno sodno oblastvo skrbeti, da se stvari in spisi umrlega varno shranijo.

§ 143. Ako se ne prijavijo nikaki zahtevki, ali ako prijavljeni ne povzamejo vse zapuščine, ali ako zahtevajo nekateri udeleženi turških po-

§ 142. 1. Tudi ako znani dediči zahtevajo, da se izroči zapuščina turškemu konzulatu, je treba dedne upravičence povabiti z oklicem. 14. maja 1902, š. 6817, uzb. 558.

danikov, da se izroči njih dedni delež otomanski vladi, tedaj se mora izročiti najbližjemu otomanskemu poslanstvu ali cela zapuščina, ali oni del, ki ostane po opravljeni razpravi s prijavljenimi dediči in po izplačilu sicer prijavljenih in pravilno izkazanih terjatev. Isto se mora zgoditi tudi z onim delom zapuščine, do katerega so prijavili turški podaniki kako pravico, katero drugi turški podaniki izpodbijajo, in ako ta ali ona stranka zahteva, da se izroči otomanskemu poslanstvu.

§ 144. Posebni predpisi določajo, je-li treba od zapuščin turških podanikov plačevati kake pristojbine.

Deveti del.

Odredbe o posameznih zapuščinskih stvareh v času, dokler traja zapuščinska razprava.

Dovoljenje za prodajo zapuščinskih stvari.

§ 145. Dediču ali njegovemu zakonitemu zastopniku, čigar dedinska pravica je zadostno izkazana (§ 810. odz.), ima sodišče prepustiti zapuščino, da jo oskrbuje in upravlja. Ta ali pa zapuščinski skrbnik je s privoljenjem sodišča upravičen, prodajati in zastavljati nepremičnine in

§ 145. 1. Oskrbovanje in uprava dedščine se sme prepustiti:

dediču, ki je radi zapravlživosti pod skrbstvom; zanj mora voditi upravo njegov skrbnik. 10. dec. 1895, š. 14501, Zb. 15645, Not. Z. 1896/3; — uživalcu. 6. julija 1898, š. 9238, Zb. 248; — dediču skupno z legatarjem, 26. nov. 1878, š. 9121, Zb. 7225; — zaupniku legatarjev, ako je zapuščina z volili povzeta. 7. marca 1882, š. 2493,

premičnine, odstopati terjatve, ali sprejemati od dolžnikov denar, ako so te odredbe v poslednji volji ukazane ali ako so potrebne, da se poplačajo troški bolezni in pogreba ali druga nujna plačila, ali da se izogne očitni škodi; zlasti ako se nepremičnine ne morejo hraniti brez nevarnosti oškodovanja ali neprimernih troškov. V tem zadnjem slučaju je upravičena ne le razpravna stopinja, ampak po okolnostih celo ono sodišče, ki je opravilo zapis smrtovnice in inventuro, da odredi prodajo in določi, da se predmeti, ki se ne morejo shraniti, lahko pri tej prodajo tudi pod cenilno vrednostjo.

Zb. 8912; — dediču, ne da bi bilo treba privolitve nujnega dediča. 17. avg. 1883, š. 9734, Zb. 11320.

2. Nujni dedič nima pravice do uprave o zapuščini. 22. jul. 1873, š. 7355, Zb. 5044.

3. Uprava zapuščine se ne more prepustiti dediču, čigar dedinska pravica je sporna. 28. dec. 1894, š. 15342, Zb. 15343, Not. Z. 1895/7; 27. jun. 1894, š. 7884, Now. IV. 596, Zb. 15166.

4. Ako se je dovolila ločitev po § 812 odz., se uprava ne more prepustiti dediču. 17. julija 1895, š. 8551, Zb. 15538.

5. Legatarju se ne sme prepustiti uprava voljenega predmeta. 15. jan. 1895, š. 422, Zb. 15370.

6. Uprava zapuščine se sme prepustiti ne glede na to, ako so se izpolnili pogoji 2. odst. § 145. 6. marca 1900, š. 2986, Zb. 918.

7. Polnoletni dediči ne potrebujejo sodne odobritve, da iztožijo zapuščinsko terjatev. 10. nov. 1885, š. 12036, Zb. 13533.

8. Še ne priglasi dedič ni upravičen odpovedovati zakupnih in najemnih pogodb. 14. jan. 1896, š. 327, Zb. 15682; — pač pa zapuščinski upravitelj, ki jih sme tudi sklepati. 28. dec. 1894, š. 15332, Zb. 15342.

9. Razpravno sodišče mora zahtevati od upravitelja, da položi račun. 14. maja 1878, š. 4108, Zb. 6963; — ra-

Dediču ali njegovemu zakonitemu zastopniku, čigar neomejena izključna dedinska pravica in prosta oblast, razpolagati s svojo imovino je javno izkazana, sme zapuščinska stopinja prepustiti posamezne glavnice in druge premakljive stvari v pravno posest tudi pred končano razpravo, in mu dovoliti sodno ali izvensodno prodajo teh predmetov, ako so krite z ostalo zapuščino pristojbine, ki jih je plačati od zapuščine, in izpolnitev poslednje volje, ali ako privolijo k temu udeleženci.¹⁾

čuna pa ni rešiti uradoma, temveč naj se zavrne oni, ki račun graja, na pravdno pot. 24. oktobra 1888, š. 10993, Zb. 12410.

10. Posekan les se sme prodati, tudi ako ima vdova neomejeno pravico do gospodarstva. 29. dec. 1898, š. 17144, Zb. 435.

11. Prodaja iz proste roke se ima odobriti le tedaj, ako privolijo k temu vsi dediči. 9. aprila 1902, š. 4918, Not. Z. 1902/32; 15. okt. 1895, š. 12340, Zb. 15592; — vendar se sme odobriti ne glede na zavarovanje polnoletnih legatarjev ali nujnih dedičev. 11. novembra 1890, š. 12705, Zb. 13476; — in ne glede na privolitev upnikov, ki so uvedli izvršbo z utesnitvijo po § 822. odz.; njih zastavne pravice se morajo prenesti le na izkupilo. 24. apr. 1902, š. 5587. GH. 1903/14.

12. Ako dediči zapuščinske predmete prodajo pred prisojilom brez sodne odobritve, je prodaja proti zapustnikovim upnikom brez moči. 27. nov. 1860, š. 12576, Zb. 1236; — ravno tako proti zdražitelju, kateremu se ne sme dati potrdilo po § 178. 21. apr. 1898, š. 5573, Zb. 137.

13. Vzlic vgovoru sodedičev se sme izročiti dediču znesek, ki bi tudi v najneugodnejšem primeru ne dosegel njegovega dednega deleža. 12. nov. 1895, š. 13358, Zb. 15616.

14. Da se poplačajo nujni zapuščinski dolgovi, se sme dovoliti, da se vzame posojilo na zapuščinsko nepremičnino. 7. maja 1900, š. 7821, Zb. 989.

¹⁾ Dvd. 17. jun. 1828, zjz. 2348 odreja: 1.) Ako se zaostanki na plačah, pokojninah, provizijah ali miloščinah umrlih oseb: a) ugotove še pred končano sodno zapuščinsko razpravo ter so pripravljeni pri blagajni, da se izplačajo, in je b) obenem razpravno oblastvo tozemsko, tedaj se imajo dotični zneski proti primernim pobotnicam izplačati oni osebi, katero je razpravno oblastvo posebej zato pooblastilo. — 2.) Ako pa se je omenjena ugotovitev izvršila šele po končani razpravi o zapuščini umrlih upnikov državne blagajne ali če je razpravno oblastvo inozemsko, zadostuje, da se prinese pravilno izdana poverilnica dotičnega to- ali inozemskega razpravnega ali za dviganje v imenu dedičev sicer pristojnega oblastva.

Ako se v zapuščini umrlega ali med stvarmi določenimi za javno dražbo nahaja orožje ali strelivo, katero je sicer smel posedovati dosedANJI lastnik, novi pridobitelj pa zato potrebuje posebnega dovoljenja, se sme to izročiti le proti izkazu takega dovoljenja, sicer se mora oddati političnemu oblastvu. (U. min. za notr. stvari ter justičnega in najv. policijskega oblastva. 20. avg. 1857, dz. 159, veljaven za vse kronovine razun Tirolske in Predarlske.)

Ako je umrl lastnik denarjev ali vrednostnih papirjev naloženih v avstro-ogrski banki, ima zastopnik zapuščinske mase obvestiti banko o tem po pristojnem sodišču ter jej naznaniti osebe, ki imajo pravico razpolagati z denarji in vrednostnimi papirji. Ako se to ne zgodi, ni banka odgovorna za eventuelno škodo, ki bi jo vsled tega imela zapuščinska masa. (Čl. 97. pravil v z. 27. jun. 1878 dz. 66, oz. v z. 21. maja 1887 dz. 51.)

Za nadaljevanje obrti na račun mase v času, ko se vrši zapuščinska razprava, ni treba niti novega naznani niti dovoljenja. V tem slučaju se ima, ako to zahteva obrt, postaviti sposoben namestnik (poslovodja). [Z. 15. marca 1883, dz. 39. § 56.]

§ 146. Ako je zapuščina iz kakega v §§ 43. in 44. navedenih razlogov še pod sodnim pečatom, se mora vršiti prodaja sodno in izkupilo shraniti ali pa takoj izkazati, kako se je porabilo.

Prodaja.

§ 147. Ako so udeleženi pri zapuščini dediči, za katerih pravice mora sodišče skrbeti uradoma, se mora prodaja vršiti praviloma po javni dražbi.

§ 148. Prodajo naj opravi po okolišnih (§§ 93. in 94.) ali sodišče samo, ki naj poveri enega ali dva uradnika, ali javnega notarja, ali pa naj naprosi pristojno ali vsaj bližnje sodišče.

Pri prodaji se mora ravnati po predpisih, ki so v šestem poglavju o prostovoljni cenitvi in prodaji.¹⁾

¹⁾ Prim. op. pri § 53.

Deseti del.

O prisodbi zapuščine.

Potrebščine za prisodbo: razpravni, izkazi.

§ 149. Da doseže dedič prisodbo,¹⁾ mora kakor treba dokazati ne le svojo dedinsko pravico, ampak tudi izkazati:

a) da je plačal zapuščinske pristojbine in

b) da je izpolnil po okolišnih vse druge obveznosti, ki mu jih nalaga zakon ali zapustnik.

Zato mora sodišče skrbeti, da se brez odlašanja podajo izkazi o tem, da je mogoče, ako ni zadržka, zapuščino prisoditi, v nasprotnem slučaju pa odrediti, da se dopolni, kar še manjka.

¹⁾ h. uručba.

§ 149. 1. Izpodbojna tožba ne ovira prisojila. 8. jan. 1895, š. 130, Zb. 13365, Not. Z. 1895/8; — pač pa prošnja za separatio bonorum. 22. dec. 1891, š. 15208, Zb. 14036.

§ 150. Za to morajo zborna sodišča dediču naročiti, da donese potrebna izkazila praviloma pismeno, in mu določiti za to primerne roke.

§ 151. Okrajna sodišča se morajo pri malih in manj težavnih zapuščinah potruditi, da opravijo v enem zapored tekočem zapisniku kolikor mogoče cel zapuščinski posel, namreč smrtovnico, inventuro, oglasitev za dediča, vzajemno priznanje dedinske pravice, izkaz dedičem naloženih obveznosti in po okolnostih delitev dedščine ali končni dedni izkaz in zlasti, kjer nastopajo revni dediči, da ti ne gube čas po nepotrebnem. a)

a) 1.) Določba § 151 nesp. post. o načinu, kako se o vseh razpravnih činih napravi eden zapisnik, ki se mora hitro rešiti, se ne uporablja tako natančno in v vsakem zato pripravnem slučaju, kakor bi se to moralo goditi v korist dedičem ter po volji zakonodajalca. — 2.) Dogaja se tudi, da se po odposlancu sodišča večkrat po nepotrebnem ukrene izpopolnitev ali zopetna sestava poročila o smrtnem slučaju, ker ga je občinski predstojnik pomanjkljivo sestavil, in sicer na stanovališču umrlega ter se s tem provzroče večji komisijski troški; da sodni uradniki v eni in isti zapuščinski stvari na mestu smrti opravljajo posamezna razpravna opravila sukcesivno, čeprav bi to lahko opravili skupno z inventuro, kakor tudi, da se več zapisov inventara ali drugih razpravnih opravil v različnih zapuščinskih stvareh na istem komisijskem mestu ne vrši istočasno in ne na tak način, da bi se mogli samo enkratni komisijski troški deliti; da sestavljajo zapise zapuščinskih inventarjev, katere bi lahko napravili občinski predstojniki, v ta namen odposlani sodni uradniki, — da se cenijo nepremičnine tudi v slučajih, ko bi se po § 102 nespornega post. cena lahko določila na drug cenejši način, ter da se k cenitvi malih prebivalnih in gospodarskih poslopij, ki so največkrat malo vredna, kličejo razni stavbni veščaki in s tem zvišajo troški nad vse razmere. — 3.) Glede izročitve zapuščinskih razprav notarjem je v nekaterih okrajih po deželi navada, da se vse zapuščinske razprave, brez izjeme odstopajo notarjem kakor sodnim komisarjem,

kar se pa ne strinja z veljajočimi predpisi. Dogaja se nadalje v tem pogledu, da notar pristojbine, ki mu pristojajo v sodnem komisarstvu, od strank izterja sam brez predidoče sodne ustanovitve, da se zapuščinske razprave oddajajo notarjem šele potem, ko je inventuro že izvršil v ta namen odposlani sodni uradnik, kar seveda provzroča višje troške; da se notarjem v razpravnem komisarstvu odkazujejo uradna opravila, katera ima opravljati sodišče, ali da take uradne posle opravljajo prostovoljno, da jim pa zato sodišča vendar dosojajo posebne pristojbine, kakor n. pr. razglas sporočil poslednje volje ter sestava načrta za prisojilno listino (prisojilnico); — da se pri ustanovitvi pristojbin notarjev kakor sodnih komisarjev natančno ne izpolnjujejo veljavni predpisi, posebno pa, da nekatera okrajna sodišča iz neosnovanih vzrokov prisojajo pristojbine tudi za uradne posle, čeprav imovinska vrednost, za katero se opravljajo, ne dosega 100 gld. — Sodiščem se torej strogo nalaga dolžnost, da se ogibljejo navedenih, kakor tudi sploh vseh napak, ki se kažejo pri manjših zapuščinskih razpravah, da se po možnosti pospeši tek razprav in prihranijo strankam vsi ne ravno neobhodno potrebni troški. — Obenem se živo povdarjajo določbe nesp. postopka (§§ 102., 113., 151), ukaz 7. maja 1860, dz. 120, ter določbe not. reda. 21. maja 1855, dz. 94, ki so ostale v veljavi in zraven spadajoče pristojbinske tarife ter se glede ravnanja pri izročitvi zapuščinskih razprav notarjem opozarja na ozire, ki so izraženi v § 3. nesp. post. in v § 185. not. r. 21. maja 1855, dz. 94. — Končno se naroča, da naj se daje vsa pozornost tudi na delovanje občinskih predstojnikov v zapuščinskih stvareh, kolikor se ima vršiti po u. 28. jun. 1850, dz. 256 ter, da se ima vsaka zloraba, zlasti pa eventuelno pobiranje pristojbin za dotične uradne posle občinskih predstojnikov, nemudoma sem naznaniti z navedbo dotičnih občin, da bo mogoče ukreniti o tem potrebno. (U. 21. dec. 1881, š. 9040.) Glej tudi rp. 26. nov. 1904, š. 25601 v Pravniki izdaji not. reda. — F. nesp. 33 a.

§ 152. Ako to ni mogoče, naj okrajno sodišče, potem ko je izvršilo potrebne priprave, pozove dediče in stranke, katerih zaslišanje je potrebno, k posebnemu naroku, da opravi ž njimi razpravni izkaz.

Pri večjih zapuščinah, ali ako stranke žele, pa lahko tudi okrajno sodišče od njih zahteva pismene izkaze, ali jim dovoli, da jih prinesejo k naroku.

Pri zapuščinah kmetskih ljudi naj se ne zahteva pismenih izkazov in naj se dovoli le na izrecno željo strank, da jih prinesejo.

§ 153. Kako se sme pripravljajanje vseh za prisojilo potrebnih poslov izročiti tudi javnim notarjem, določa § 29.

Izkaz o plačilu zapuščinskih pritojbin.

§ 154. Koliko naj vpliva sodišče na odmero pritojbin, ki jih je plačati od zapuščin in v svrhu te odmere na poizvedbo imovine in dolgov, določajo posebni predpisi, ki se morajo izpolniti, predno se zapuščina prisodi.¹⁾

¹⁾ Prim. določila v dodatku.

Zap. oblastva naj sama pri davčnih uradih dobe potrebnih pojasnil, če so pritojbine o kaki zapuščini že odmerjene in poravnane; nadalje imajo po § 149. nesp. post. dediči sami dokazati, da so poravnali zapuščinske pritojbine; po § 72. pritojb. z. 9. febr. 1850 pa je mogoče zapuščino prisoditi tudi pred poplačilom pritojbin proti popolni varščini; sodiščem se torej prepušča, da dovolijo prisodbo proti varščini pritojbin, ako so to varščino uvidela za popolno. Sicer pa je treba, da se odmera pritojbin pri davčnih uradnih pospeši, naročiti sodiščem prve inštanice, da imajo davčnim uradom potrebne podatke in pripomočke kar najhitreje naznanjati, da se jim s tem omogoči odmera: (Rp. 8. jun. 1856, š. 12095, viš. dež. sod. v Gradcu in Trstu in 18. febr. 1857, š. 3673, ostalim. viš. dež. sodiščem).

§ 154. 1. Tudi že končno odmerjena zakladna pritojbina se tekom razprave lahko poviša. 1. aprila 1903, š. 4703, Not. Z. 1903/28.

§ 155. Od zapuščin, ki pripadejo kakor brezdedne državi (§ 130.), se morajo izračunati in odbiti, predno se izroče državnemu zakladu, le one pristojbine, ki odpadejo na zaklade, kateri se sploh ne zalagajo iz državnega zaklada ali se zalagajo le deloma.

Privolitev upravnega oblastva pri zapuščinah uradnikov, ki so dolžni dajati račune.

§ 156. Zapuščine oseb, ki so zaračunjavale z državnim zakladom, se ne smejo prisoditi, dokler ne privoli oblastvo, katerega se to tiče.¹⁾

¹⁾ Prim. opombe pri § 134, in pri § 107.

Izkaz o izpolnitvi poslednje volje.

§ 157. V oporočnem izkazu mora dedič izkazati točko za točko, kako so se izpolnila naročila, ki jih je zapustnik odredil v oporoki ali kodicilu.¹⁾

¹⁾ h. zapisu (kodicilu).

2. Ako substitucijska imovina preide na namestnega dediča, je treba to naznaniti finančnemu oblastvu, da odmeri pristojbino. 28. febr. 1888, š. 2397, Zb. 12077.

§ 156. 1. Po posestniku duhovske nadarbine se sme prisojilo izdati še-le po plačanih ali zavarovanih vračilih za zgradbe, ki jih je prijavilo nadzorno oblastvo za zgradbe. 19. marca 1902, š. 285, Not. Z. 1903/16.

§ 157. 1. Pred prisodbo je treba izkazati, da se je oporočno naročilo izpolnilo ali zavarovalo. 10. sept. 1896 š. 10427, Zb. 15849; 22. apr. 1896, š. 4792, Zb. 15775.

2. Oporočni izkaz treba odobriti, dasi se je znesek, ki ga je določil zapustnik za pogreb in spomenik, izdal le približno. 4. jul. 1893, š. 7969, Zb. 14756, Not. Z. 1893/33.

§ 158. Substitucije ¹⁾ in po §§ 707.—709. odz. tem enake naredbe se morajo vpisati v javnih knjigah na zemljišča, ki so tem naredbam podvržena. Ako so predmet takih naredeb ali substitucij glavnice ali druga premakljiva imovina, ki se ima izročiti postavljenemu dediču ali legatarju, se mora to zavarovati s pupilarno varnostjo, ako ni zavarovanje v poslednji volji sami odpuščeno, ali ako se mu udeleženci ne odpovejo pravoveljavno. Ti predpisi veljajo tudi o užitku dedščine ali dednega deleža.²⁾

¹⁾ h. zamjene. — ²⁾ Ako so za dediče poleg živečih postavljeni še ne rojeni potomci (nascituri), ki ob zapustnikovi smrti niso niti rojeni niti zakonito imeti za rojene, tedaj se ima — ako temu ne nasprotuje izrecna zapustnikova odredba — zapuščina prisoditi zakonitim dedičem ali živečim oporočnim sodedičem z omejitvami v korist še ne rojenim potomcem, kakor so pri substitucijah v zmislu § 707 odz., §§ 158 in 174, od. 2. št. 3. zap. pat. (Rp. 27. dec. 1907, š. 30996, uk. 1908 s. 3.).

§ 159. Predno ni izkazano, da so plačana ali zavarovana volila, ki so določena ubogim, ustanovam, cerkvam, šolam, duhovnim občinam,

§ 158. 1. Substitucija se sme zavarovati tudi z zemljiškoknjižno zaznambo naredbe o poslednji volji. 30. maja 1900, š. 7580, Zb. 1025.

2. Legatarju užitka treba zapuščinske predmete izročiti le proti zavarovanju dedičev. 7. marca 1900, š. 3306, Zb. 921.

3. Pridržati se smejo ne pupilarno varni vrednostni papirji, ki so v substitucijski imovini. 8. maja 1894, š. 5642, Zb. 15113, Not. Z. 1894/30.

4. Ako je določena substitucija v prid nedoletnim, se mora zavarovanje substitucijske imovine zahtevati, dasi se je odpustilo v poslednji volji. 6. jul. 1897, š. 8200, Zb. 16077.

javnim zavodom ali sicer pobožnim ali občekoristnim namenom, se zapuščina ne sme prisoditi.

Vendar se sme izdati ustanovna listina o takih volilih tudi šele po prisodbi.¹⁾

¹⁾ Ako zapustnik dediču izrecno naloži, da ima plačati gotovo število maš, če tudi se ima to izvršiti v poljubnih ali daljših določenih dobah, se ima potrebni znesek po predpisu § 149 z. 9. avg. 1854 zavarovati pred izvršeno prisodbo zapuščine. (U. 22. dec. 1857, š. 22699 viš. dež. sod. v Trstu). — O nastopanju fin. prokurature ob izterjavanju dedščin in volil v prid katol. cerkvam in cerkv. nadarbinam ter ob osnovi čisto cerkvenih ustanov, glej rp. min. za vero in nauk od 5. dec. 1903, št. 23155 ex 1899, v uk. 1904, s. 42. in slični u. prav. min. od 11. jun. 1902, uk. š. 27.

§ 160. Ako je volilojemnik (legatar) nedoleten ali oskrbovanec, ali ako njegova oseba še ni gotova, se mora volilo ali sodno položiti ali

§ 159. 1. Prisojilo, ki se je izdalo predno so se pobožna volila zavarovala s pupilarno varnostjo, je ničeno. 16. maja 1883, š. 4929, Zb. 9434.

2. Za zavarovanje pobožnih volil, dasi je njih veljavnost sporna, mora skrbeti razpravno sodišče, dokler se njih neveljavnost ne ugotovi pravnim potom. 11. jul. 1901, š. 9832, Zb. 1503, Not. Z. 1901/37.

3. Pravdnim potom je treba odločiti, katera volila je imeti za „pobožna“ v zmislu § 685 odz. ako je to sporno. 26. nov. 1895, š. 13900, Zb. 15629; 29. avg. 1893, š. 10077, Zb. 14788, Now. IV. 529.

4. Za vložitev tožbe na priznanje veljavnosti spornega pobožnega volila sme sodišče določiti prekluziven rok. 28. dec. 1899, š. 18704, Zb. 807, Not. Z. 1900/14.

5. Dedič, ki je zapuščino nastopil pogojno, se ne more siliti, da bi pobožne legatate zavaroval bolj kakor z zastavitvijo zapuščinske imovine. 17. julija 1900, š. 10020, Zb. 1090.

6. Določba § 159. velja le za volila tozemskih volilojemnikov. 6. jun. 1900, š. 7219. Zb. 1031, uzb. 272.

primerno zavarovati. Legatarju, čigar bivališče ni znano, se mora izvršena sodna položba ali zavarovanje naznaniti z razglasom.

§ 161. Glede ostalih volil je dovolj, ako se izkaže, da so se volilojemniki o njih sodno ali izvensodno obvestili (§ 817. odz.).

Volilojemniki so pa upravičeni zahtevati pred prisodbo in po nji zakonito varščino za tekoča letna plačila in druga volila, katerih izplačilo se še ne more terjati, ker še ni potekel zakoniti rok (685. odz.), ali ker je v poslednji volji pristavljena določba časa ali pogojev.

Izkaz o dolžnem deležu¹⁾ nujnih dedičev, ki so pod skrbstvom.

§ 162. Ako je dvomljivo, je-li nedoleten nujni dedič ali nujni dedič, ki je pod skrbstvom,

§ 160. 1. Sodišče ne sme zahtevati sodne položbe nedoletnemu voljenih vrednostnih papirjev, ako je to prepovedano v poslednji volji. 3. novembra 1897, š. 14126, Zb. 16136.

§ 161. 1. Obvestiti se morajo tudi legatarji, ki so postavljeni v očitno neveljavni ali razveljavljeni naredbi poslednje volje. 7. jul. 1868, š. 6864, Zb. 3093.

2. Oficijozno je treba odločiti o legatarjevi zahtevi, da se zavarujejo zaporedna, rokovna ali pogojna volila. 29. sept. 1859, š. 10893, Zb. 879; — oficijozno zavarovanje drugih volil se ne more zahtevati. 10. jan. 1900, š. 9, Zb. 841.

3. Način zavarovanja se ima prepustiti dediču in se ne more zahtevati sodna položba denarnega volila. 13. febr. 1867, š. 1158, Zb. 2743.

4. Rentno volilo treba zavarovati s sodno položbo pokritne glavnice. 14. jun. 1898, š. 8175, Zb. 119.

5. Zemljiškoknjižno zavarovanje volila pri pode-dovanem zemljišču se sme dovoliti na podlagi oporoke in prisojilne listine brez zapuščinsko oblastvenega potrdila. 29. okt. 1891, š. 12979, Links. 2431).

prikrajšan v dolžnem deležu, se mora siliti uradoma na to, da se izkaže dolžni delež tako, kakor določajo §§ 783.—789. odz.

1) h. zakoniti delež.

Sorazmerno izplačilo volilojemnikov, ako je zapuščina premajhna.

§ 163. Ako se morejo izplačati volila le deloma, ker je zapuščina premajhna, mora dedič, ki ima pravno dobroto inventarja, predložiti pre-račun čiste zapuščinske imovine in sorazmernega odbitka pri vsakem volilu.

§ 162. 1. Razpravno sodišče ne more izreči zapu-stnikovih naredeb za neveljavne, ker utesnjujejo dolžni delež nedoletnika. 18. jun. 1895, š. 7392, Zb. 15515.

2. Ako udeleženci ne soglašajo v načinu, kako se ima izračunati dolžni delež, treba to odločiti uradoma. 17. jan. 1893, š. 275, Zb. 14552, Not. Z. 1893/42.

3. Ako si nasprotujejo priglasitve dedičem oporoč-nega vesoljnega dediča in zastopnika nedoletnega nujnega dediča, treba uradoma zahtevati izkaza o dolžnem deležu. 20. avg. 1869, š. 9101, Zb. 3493.

4. Ako se je za nedoletnika podala priglasitev de-dičem, razpravno sodišče ne more zahtevati izločitve pro-stega dolžnega deleža. 16. julija 1901, š. 10213, Zb. 1507, Not. Z. 1901/39.

5. Proti izračunu dolžnega deleža imajo zapuščin-ski upniki pravico rekurza. 25. aprila 1889, š. 3587, Zb. 12696.

6. Sodišče ne sme odločati uradoma o dopolnitvi ali obrestovanju dolžnega deleža polnoletnikov. 16. julija 1895, š. 8604, Zb. 15536, Not. Z. 1895/34; 26. sept. 1894, š. 11558, Zb. 15237, Not. Z. 1894/46.

§ 163. 1. Odbitki, katere morajo, ako je zapuščina premajhna, trpeti legatarji, se ne morejo oficijozno ugo-toviti. 23. okt. 1901, š. 14377, Zb. 1599; 27. febr. 1879, š. 8336, Zb. 7352.

Sodelovanje izvršitelja oporoke pri izpolnitvi poslednje volje.

§ 164. Ako je zapustnik imenoval izvršitelja oporoke, morata on in dedič v §§ 157.—161. omenjene izkaze donesti skupaj.

Delitev dedščine.

§ 165. Konec zapuščinske razprave se tudi takrat, kadar nastopajo nedoletni dediči ali dediči, ki so pod skrbstvom, praviloma ne sme odlašati do delitve dedščine. Kjer pa ni nikakih zadržkov, zlasti pri majhnih zapuščinah, ki obstoje v gotovem denarju, terjatvah ali premičninah, se mora dedščina vselej deliti privzemši tudi zakonite zastopnike varovancev ali oskrbovancev.¹⁾

¹⁾ Posebno, ako se tiče kmetijskih posestev, bi ne odgovarjalo stališču sodišča, ako bi ne oziraje se na splošne razmere pri delitvi dedščine nasproti vobče nedenarnim in

§ 164. 1. Izvrševalec oporoke ima pravico rekurza proti sprejemu priglasitve dedičem. 30. dec. 1902, š. 17390, JB. 1903/21; 17. marca 1891, š. 3160, Zb. 13659; — ni pa upravičen izpodbijati oporoko. 18. januarja 1881, š. 312, Zb. 8255.

2. Uprava zapuščine se sme prepustiti dediču, tudi ako je imenovan izvrševalec oporoke. 30. dec. 1861, š. 8214, Zb. 2076; — uprava zapuščine ne spada v delokrog izvrševalca oporoke. 1. maja 1894, š. 5332, Zb. 15108, Not. Z. 1895/9.

3. Izvrševalec oporoke je upravičen izterjavati zapuščinske terjatve le, ako mu je to v poslednji volji naročeno. 3. jul. 1860, š. 6476, Zb. 1156; — po nastopu dedščine pa tudi v tem primeru ni upravičen pričeti pravde za zapuščino. 31. jan. 1884, š. 746, Zb. 9871.

4. Izvrševalec oporoke mora paziti tudi po prisojilu, da se poslednja volja izvrši. 23. marca 1899, š. 3602, Not. Z. 1901/10.

večkrat manj izurjenim prevzemnikom posestva uveljavljalo svoj oblastni vpliv le v to, da se za odkupno glavnico nedoletnega sodediča doseže čezmerno obrestovanje. Tembolj bi bilo z ozirom na označene okoliščnosti umestno, da bi se pri presoji umestne obrestne mere primerno oziralo na istočasno obrestno mero kumulativnih sirotinskih blagajnic (zdaj 4%) in najbližjih drugih hipotečnih kreditnih zavodov, kakor tudi na posebne razmere slučaja; potem bi bilo mogoče, ako okoliščine tako naneso, iti doli do 3%, ako mora zavarovanec živeti pri onem, ki je gospodarstvo prevzel. To ne velja samo za podelitev hipoteke, ki se izvrši pri delitvi dedščine. Tudi glede že na više obresti naloženih, iz omenjenih dednih delitev izvira-jočih hipotek nedoletnih bi se moglo ustreči prošnji stranke za znižanje obrestne mere, ako ne nasprotujejo drugi vzroki. Sodišče bi imelo nalogo, da dovoljeno znižanje obrestne mere zaznamuje v sirotinski knjigi. Zemljiškoknjizna izvršitev znižanja obrestne mere bi se lahko vobče opustila, ako se strankam ne zdi važna. Ker se tu gre za ugodnost hipot. dolžnika posebe v takih slučajih, kjer so dolžniki roditelji ali bratje in sestre nedoletnega hipot. upnika, bilo bi priporočati, da se omogoči zvišanje obrestne mere za slučaj, da preide posestvo na osebo, ki z nedoletnim hipot. upnikom ni v enaki stopinji v rodu, in sicer potom pridržka odpovedi ali podobnih opreznosti. (U. preds. viš. dež. sod. na Dunaju 8. maja 1894, š. 4119, uk. 1894, s. 95.)

Delitve dedščin, kadar kmetska posestva prevzame eden izmed sodedičev. Zakon zahteva, da se pri delitvi dedščine glede odpravnih zneskov, katere imajo prejeti umaknivši se sodediči in katere ima knjižno zavarovati prevzemnik posestva brez izjeme izgovori, da imajo upniki najmanj pravico odpovedi na pol ali četrto leta, ter da se imajo odpravni zneski od dne zapustnikove smrti dalje obrestovati, in da se morajo tudi te postranske zaveznosti zaznamovati v zemljiški knjigi.

Glede odpovedne pravice treba po § 195. nesp. post. potom sprejema primerne določbe v zavezno izjavo dolžnikovo vedno poskrbeti tudi za slučaj, da je dolžnik v izpolnjevanju svojih obveznosti v zamudi. — Glede višine obrestovanja se ne dajo postaviti splošna načela. Prav. min. se to zadevno omejuje na izjavo, da se povsem zadovoljuje

(strinja) z vodili, ki so razložena v rp. preds. viš. dež. sod. na Dunaju. 8. maja 1894, š. 4119. (Uk. 1894, s. 95).

Popolnoma neodvisno od vprašanja o dogovorih, ki se imajo izvršiti potom delitve dedščine ter na njeni podlagi zavarovati, je drugo vprašanje, koliko je dovoljeno, da varstveno sodišče prevzemniku posestva, ki oskrbuje in vzgaja nedoletne sodediče brez računa odpusti obresti odpravnih kapitalov za plačilo oskrbovalnih ter vzgojevalnih troškov. — Za tako odredbo varstvenega sodišča obstoja v določbah §§ 150 in 238 odz. povsem zakonita podstava, ako seveda odpadajoče obresti ne prese-gajo omenjenih troškov. — Toda te odredbe varstvenega sodišča se gibljejo izven pogodbenega prava, ker izvirajo iz varstveno-oblastvenega poslovanja. Nikakor se torej ne more poseči v pravice in dolžnosti varstva in posebno tudi varstvenega sodišča, da skrbi za nedoletnega (§ 188 odz.), zlasti za njega vzgojo (§ 216 odz.), (torej po § 139 odz.) za življenje in zdravje varovanca, za njega primerno vzdrževanje ter za primeren pouk, in da sme z ozirom na to dovolitev za prosto uporabo obresti varovančeve imovine vsaki čas preklicati, eventuelno v korist oskrbovancev odrediti še kaj več.

Ako bi pa v posebnih slučajih iz kakršnih-koli vzrokov bilo umestno glede oskrbovanja varovancev pri prevzemniku posestva proti začasnemu odpustu obresti, katere dolguje, napraviti pogodbo, tedaj se mora tak dogovor strogo ločiti od dogovorov sklenenih pri delitvi dedščine in ne more biti predmet vknjižbi kakor oni. Tak dogovor je seveda dovoljen le z prevzemnikom posestva samim. Tudi se pri tem pod vsemi okoliščinami varstvenemu oblastvu pridrži pravica, takoj razveljaviti pravno razmerje, ako se spremenijo okoliščine, zlasti torej potem, ako prevzemnik posestva ne izpolnjuje svoje dolžnosti v oskrbovanju in vzgoji varovanca, ali ako preide posestvo popolnoma ali deloma v druge roke. V zagotovilu, da se brez računa popuste obresti odpravnih kapitalov — bodisi, da se je dalo to zagotovilo potom enostranske varstveno-oblastne odredbe, bodisi potom pogodbe — je indirektno podana tudi začasna odpoved drugačni naložbi odpravnih zneskov ter s tem odpovedni pravici nasproti prevzemniku posestva. Ako so se skupno s popustitvijo obresti brez računa pogodili tudi kaki dogo-

vori glede odpovedne pravice, se morajo pri tem določiti iste omejitve, katere smo označili za potrebne pri pogodbah za puščanje obresti brez računa.

V tem oziru se priporoča, da se ravna kakor je običajno v okolišu viš. dež. sodišča v Gradcu, da se namreč dovoli pogodbeni omejitev odpovedne pravice glede odpravnih zneskov za nedoletne le s tem pogojem, da dosepejo odpravni zneski razun v sicer običajno dogovorjenih slučajih tudi takrat v plačilo, ako varstveno oblastvo odredi, da se imajo ti zneski povrniti.

Le-ti splošni oziri ne smejo v varstvenem in skrbstvenem pravu ovirati dogovorov, ki so ozirom na položaj posameznih slučajev potrebni ter zakonito dovoljeni in tudi ne dovoljenja varstvenega in skrbstvenega oblastva za take dogovore. Eventualnost, da se kedo pri naložbi varovančevega denarja odpove odpovedni pravici za vso dobo varstva, da pod okoliščinami celo za delj časa, je v § 188. nesp. post. izrecno omenjena. Ako je varnost odpravnih zneskov zakonita, se brez pomisleka lahko privoli, da se ne odpovejo tekom gotovega časa, ki naj se izmeri in določi z ozirom na koristi varovančeve.

V zmislu § 236. odz. treba razsoditi, ako je mogoče prevzemniku posestva za njegovo osebo, če tudi potom pogodbe dovoliti kake časovne omejitve odpovedne pravice in katere. Iz istih ozirov, ki so predsedništvo viš. dež. sodišča na Dunaju pripravili do tega, da v u. 8. maja 1894, š. 4119. zagovarja uporabo zmerne obrestne mere za odpravne kapitale, se bo, ako okolnosti tako naneso, zdelo za odpravljene sodediče celo koristno, ako se skupni dolžnik potom omejitve odpovedne pravice obvaruje nevarnosti gospodarskega poloma in se s tem odpravljene sodediče varuje celo mogoče popolne ali delne izgube njih terjatev. —

Z uporabo § 220. odz., ki dovoljuje, da se načne kapital, ako ne zadostujejo obresti, da se založijo troški, ki so potrebni za trajno vzdrževanje nedoletnika, se da končno pri zelo mali odpravni glavnici celo opravičiti, ako se s prevzemnikom posestva, ako da njegova osebnost zato potrebnih jamstev, sklenejo primerni dogovori z zagotovitvijo, da se mu zagotovi plačilo iz glavnice, ki jo dolguje.

V tem oziru pridejo po položaju specijelnih razmer v poštev: sklepanje in zavarovanje pogodb o do-smrtnih prihodkih za varovance, nezmožne kaj pridobiti in sicer za dobo njihove nezmožnosti, zagotovilo takozvane hoje na dom, to je, da sme v slučaju bolezni ter v času, ko ni dela, biti nekaj časa na posestvu prevzemnika, slednjič prepustitev malenkostnih delov dedščine dolžniku za vzgojevanje. (Iz u. 12. sept. 1896, š. 10090, š. 42 uk.)

§ 166. Pri večjih in zamotanih zapuščinah, v katere vstopajo nedoletniki ali oskrbovanci ali sami, ali s polnoletniki, se ima dedščina deliti, kakor okolnosti dopuščajo, pred prisodbo ali po nji in odobriti razdelitev po razpravnem oblastvu, ali jo je po okolnostih (§ 27.) sporočiti varstvenemu oblastvu, da jo odobri.

§ 167. Pri preračunu čiste zapuščine v svrho delitve dedščine se mora določiti najprvo zapuščinska imovina po inventarju, potem po stanju, kakoršna je bila na dan zapustnikove smrti, potem treba izkazati, za koliko se je pozneje pomnožila ali zmanjšala in koliko znašajo dolgovi in bremen. Pri prodanih zemljiščih in premoženjih se ima vzeti v račun prodajna cena. Vrednost neprodanih zemljišč in premoženj, ki pripadejo več dedičem po razmerju njih dednih deležev; se sme izračunati po inventarju, če tudi bi se mu bila vzela za podlago kaka o drugi priliki opravljena cenitev, kupna cena pri prejšnji izpremambi posesti, ali račun po davčnih vpisnikih (registrih).

§ 165. 1. Delitev dedščine se mora izkazati tudi takrat, kadar stopijo nedoletni reprezentanti na mesto umrlega svojepravnega dediča, kateremu je bila dedščina že pripala. 27. sept. 1906, š. 16085, uzb. 1037.

§ 167. 1. Troške sedmine ni šteti med zapuščinske dolgove. 14. marca 1893, š. 3047, Zb. 14638, Not. Z. 1893/18.

Ako pa se naj v izkazu o dolžnih deležih ali v načrtu o delitvi dedščine posamezni predmeti ne odkažejo sorazmerno vsakemu dediču, treba določiti vrednost zemljišč s sodno cenitvijo, h kateri se morajo povabiti udeleženci, ako se zdi to potrebno v korist varovancem ali oskrbovancem, ali ako zahteva kak drug sodedič.

§ 168. Na koncu izkaza se morajo določno napovedati deli čiste dedinske imovine, kar je je bilo ob času, ko se je račun sklenil. Potem se mora preračunati velikost dednega deleža vsakega oskrbovanca in zaznamovati predmete, ki se odkažejo vsakemu udeležencu ali samemu ali skupaj z drugimi.

Varstveno ali skrbstveno oblastvo naj z ozirom na korist oskrbovancev presodi, je-li se naj izvrši obenem delitev v naravi. Tudi se morajo pri vsaki delitvi dedščine strogo izpolnjevati predpisi, ki utesnjujejo delivost nepremičnin.

Obrazec št. VI. daje primer razdelbne listine.

§ 169. Potrjena izvirna listina o razdelbi se mora shraniti pri sodišču, strankam pa se ima na njih prošnjo izročiti v poverjenem prepisu.

§ 170. Ako pri zapuščini nastopajo le polnoletni dediči, ki se morejo sami zastopati, jim je na voljo, če hočejo dedščino razdeliti sodno ali izvensodno, pred prisojilom ali po njem.

§ 170. 1. Ako so se zapuščinski predmeti pri prisojilu odkazali le provizorično, je sodna delitev dedščine dopustna tudi po prisojilu. 20. novembra 1883, š. 13466, Zb. 10360.

2. Sodna delitev dedščine po prisojilu ni dopustna, ako prosi za njo le en sodedič. 18. nov. 1885, š. 13356, Zb. 10796.

§ 171. Ako oni prosijo, da bi sodišče dedščino delilo, treba na to prošnjo odrediti narok, pri katerem naj se izvrši z dediči, če se morejo z lepa zediniti, delitev in sestavi o njej natančen zapisnik.

Ako dediči k naroku prinesejo že popolnoma izgotovljeno listino o razdelbi in potrdijo, da je po njih volji, naj pristavi sodišče listini potrdilo o tej pred sodiščem dani izjavi in shrani listino pri zapuščinskih spisih.

Končni izkaz.

§ 172. Ako je zapustnik zapustil samo enega dediča, in je ta nedoleten ali pod skrbstvom, tedaj treba pred prisojilom ali po njem z varuhom ali skrbnikom mesto delitve dedščine sestaviti končni izkaz o čisti zapuščini po obrazcu št. VII., ki se mora sodno preskusiti in potrditi, in ki ima biti temelj bodočim varstvenim ali skrbstvenim računom.

§ 173. Po predpisih §§ 165. in sl. o delitvi dedščine in končnem izkazu o stanju čiste zapuščine se treba ravnati, kolikor so po svoji kakovosti uporabni, tudi takrat, kadar so pri zapuščini udeleženi kakor dediči ubogi, kaka ustanova, občina, cerkev, kak javen zavod ali državni zaklad,

§ 171. 1. Ako vsi dediči o delitvi niso edini, jih treba zavrniti na pravno pot. 27. maja 1862, š. 3054, Zb. 3620; 26. febr. 1856, š. 1050, Zb. 164.

2. Izjava, ki so jo dediči oddali o sporazumni delitvi dedščine na zapisnik, ima moč sodne poravnave. 16. maja 1888, š. 4744, Zb. 12189.

3. Ne more se oficijozno odločati, kak pomen ima v poslednji volji določena vrednost prelegata. 2. jun. 1874, š. 5615, Zb. 5382.

ali kadar se gre za fevde, fidejkomise in substitucijske dedščine.

Prisojilna odredba (prisojilo).¹⁾

§ 174. Čim je dedič zadostno izkazal svojo dedinsko pravico in izpolnil vse naložene mu dolžnosti, se mu mora dedščina prisoditi, masa, ako se je zapečatila, odpečatiti in izreči, da je zapuščinska razprava končana.

V prisojilni odredbi se mora zlasti navesti:

1. ime in priimek zapustnika in dan njegove smrti;

2. ime in priimek dediča, pravni naslov do dedščine, način oglasitve za dediča, in ako je več dedičev, razmerje, po katerem so dedščine deležni, sklicevaje se na delitev dedščine, ki se je morda izvršila že pred prisodbo. Iz prisojila mora biti razvidno

3. ali je zapuščina dediču pripala kakor prosta lastnina, ali ga glede vžitka ali razpolaganja s stvarino utesnjujejo obstoječe fidejkomisne, fevdne ali substitucijske vezi. Pri substitucijah²⁾ in tem enakih naredbah (§ 158.) treba imenovati zlasti določno substituta, kateremu se naj izroči

§ 174. 1. V prisojilni listini se ima poočititi volilo užitka. 28. dec. 1880, š. 13925, Zb. 8223; — in dovoliti njega vknjižba uradoma. 21. maja 1895, š. 6246, Zb. 15492, Not. Z. 1895/29.

2. Prisodba je opravljena z vročitvijo prisojilne listine (prisojila). 10. jul. 1891, š. 6925, Not. Z. 1891/28. se

3. Prisojilo, ki še ni vknjiženo, ne upravičuje sodedičev k tožbi na delitev. 2. februarja 1901, š. 17459, Zb. 1301.

imovina, kadar nastopi slučaj substitucije, ako je že znan.

4. Ako je dedič nedoleten ali pod skrbstvom, se mora to izrecno omeniti.

Obrazec št. VIII. daje vzgled prisojilne listine.³⁾

¹⁾ h. naredba uručbena. — ²⁾ h. zamjena. — ³⁾ F. nesp. 39.

§ 175. Po končani razpravi se mora pri sodišču pridržati smrtovnica, izrek poslednje volje, oglasitev za dediča, inventar ali napoved imovine, delitev dedščine, končni izkaz in sploh vse vloge in izjave strank, ki ustanavljajo pravice in dolžnosti, udeležencem pa se ima na njih prošnjo dovoliti, da jih pregledajo in dati jim je prepise.

Pobotnice o plačanih stroških bolezni in pogreba ter zapuščinskih dolgovi in druge listine, ki sodišču niso potrebne, se vrnejo lastniku.

4. Prisojilo, s katero se je zapuščina prisodila rojenim in nerojenim otrokom, se sme s privolitvijo skrbnika nerojenih na podlagi dokaza, da žena ni sposobna roditi, spremeniti na korist rojenih otrok. 10. avg. 1897, š. 9667, Zb. 16092.

5. Kadar je prisojilo postalo pravnomočno, ni dopustno izpodbijanje njegovih zapuščinsko oblastvenih odredb. 9. okt. 1907, š. 8887. GH. 1907/6.

6. Izpodbijanje pravnomočnega prisojila ni dopustno v nespornem postopku. 28. avg. 1888, š. 9946, Zb. 12325.

7. Ako se dedni udeleženci niso obvestili, prisojilo za nje ne more stopiti v moč. 10. septembra 1891, š. 9699, Zb. 13898.

8. Osebe, ki so se razprave udeležile, nimajo pravice tožiti na priznanje neveljavnosti pravnomočne prisojilne listine radi nepravilne uporabe zakona. 26. marca 1885, š. 2651, Zb. 10496; 23. maja 1872, š. 13001, Zb. 4611; (3. maja 1876, š. 2056, Zb. 6125).

izročitev imovine dedičev, ki so nedoletni ali pod skrbstvom.

§ 176. Ako je dedič nedoleten ali pod skrbstvom, mora razpravno oblastvo, ako je obenem varstveno ali skrbstveno oblastvo, skrbeti za to, da se pripiše dediču prisojena imovina, če se hrani pri sodišču, v depozitnem uradu ¹⁾, če je pa predmet javnih knjig, da se prepíše na nedoletnika ali oskrbovanca.

Ako pa razpravna stopinja ni obenem varstveno ali skrbstveno oblastvo, mora obvestiti pristojno sodišče o prisodbi in mu poslati predmete, ki so sposobni za hrambo.

¹⁾ h. ured ostavni.

Vpis prisojilne odredbe v javne knjige.

§ 177. Za vpis prisojila v javne knjige, da se prenese lastnina v njih vpisanih k zapuščini spadajočih zemljišč, ali na nepremičninah bremenečih terjatev, sme dedič prositi le pri razpravnem oblastvu, ki mora vpis dovoliti, če je prisojilo pravomočno, a če je nepremičnina pod drugim sodnim oblastvom, prositi le-to za izvršitev.¹⁾

¹⁾ Z. 23. maja 1883, dz. 82, ki je deloma spremenilo določila §§ 74 in 76 obč. zemljiško-knjižnega zakona, določa:

§ 2. Zemljiškoknjižne vpise, katerim so se podloge v teku ostalinske (zapuščinske) razprave ustanovile tako, kakor je za vknjižbo potreba, naj ostalinsko sodišče, ako ni obstoječim zakonitim naredbam ustrežajoče prošnje udele-

§ 175. 1. Dedičev upnik je upravičen radi izvršbe zahtevati prepise iz zapuščinskih spisov. 2. sept. 1890, š. 9990, Now. IV. 301; — ne pa dedičev pravdni nasprotnik v svrhu pravde. 1. febr. 1870, š. 1157, Zb. 3693.

žencev, izproži uradoma, potem ko je prisodba pravno moč zadobila, ako ima sodišče listine za dovoljenje vpisa potrebne pred seboj, kolikor te listine niso izdatki odločil ostalinskega sodišča. — Z uradnimi naredbami naj se, ako ni nasprotujočega izrecila udeležencev, čaka do iztečaja šestih tednov, potem ko je prisodba zadobila pravno moč. — Prepise listin, potrebne za listinsko zbirko in za priznambo oblastvu za izmero pristojbin, naj stranka za časa položi pred ostalinsko sodišče, drugače jih treba uradoma napraviti, za kar se pobira dvakrat toliko pristojbine, kolikor je določene za uradno poverjene prepise. — Stranki, katera predlaga listine ali njih prepise, da se izvedejo zgornja določila, naj se, ako zahteva, potrdi prejem. — Ako se zemljiška knjiga, v katero naj se vpisuje, ne piše pri ostalinskem sodišču, naj ono zaprosi pristojno zemljiškoknjižno sodišče, da izvrši vpis.

§ 3. Ako pride zemljiškoknjižnemu sodišču vsled kake ostalinske razprave uradno na znanje, da se je opustila vknjižba kake stvarne pravice, ki je v podlogo dolžnosti zemljiškega davka, ali če katastralno oblastvo prosi zemljiškoknjižno sodišče, naj naredi, da se izvrši opuščena vknjižba take pravice, naj sodišče obotavljajoči se stranki, zaslišavši jo, določi rok, do katerega ima urediti stanje zemljiške knjige, ali pa v slučaju kakih nasprotujočih ovir, izkazati se, kaj je storila, da se odstranijo te ovire. — Prestop tega roka, katerega doteklost naj se uradno nadzira, kaznuje se z 1 do 50 gld. avstr. veljave globe, katero se naprej zapreti in poviša, ako se prestop ponovi.

Postopa naj se po določilih o postopku v nepravdnih stvareh. — Vloge, zapisniki, priloge, rubrike, kolikor zadevajo samo uporabo zgornjih določil, so proste kolka, če nimajo za predmet prošnje kake stranke, da se jej dovoli zemljiškoknjižni vpis.

(Kolki in pristojbine v post. po z. 23. maja 1883, dz. 82. 1.) Ako ostalinsko sodišče po § 2 omenjenega zakona uradoma provzroči zemljiškoknjižne vpise, se od strank ne smejo zahtevati kolki; vsi udeleženci se obvestijo s koleka prostimi rubrikami. — 2.) Zakon, o katerem je govor, se ne dotika vprašanja, ali se mora za vpis po § 2, ki se izvrši uradoma vpisnina plačati po t. p. 45, B, lit. a z. 13. dec. 1862, dz. 89. — Pogoj ura-

dnemu vpisu ni, da bi se morala vpisnina plačati naprej. — Temveč tudi v slučajih, ko ta pristojbina brez izvanredne doklade ne znaša več kakor 4 gld. ni pomisleka, da sodišče opusti pobiranje kolkovnih pristojbin za take uradne vpise, katero pobiranje je v § 6 C, b, zakona 13. dec. 1862 predpisano samo tedaj, kadar se prepoda kaka zemljiškoknjižna prošnja, ter da se omeji na to, da naznani dotični knjižni odlok pristojnemu finančnemu oblastvu v neposrednji predpis $\frac{1}{2}\%$ pristojbine z doklado vred. — 3.) Kolkovna prostost, določena v § 3, odst. 4. zak. 23. maja 1883, dz. 82 ne obsega tudi vlog in prilog, katere stranke vlagajo pri postopku, ki je vravnan v § 2. t. z. in ki se tiče provzročitve knjižnih vpisov. Te vloge in priloge imajo ravno tako kolkovno dolžnost, kakor prošnje s prilogami za dovolitev knjižnega vpisa, ki so se po § 3 naved. z. vložile na zahtevo sodišča. Vloge, s katerimi se prosi za podaljšanje roka za napravo zemljiškoknjižnega reda v zmislu § 3. zak. 23. maja 1883, dz. 82, in njih priloge pa uživajo vendar pristojbinsko prostost, določeno v odst. 4. t. z. (U. 22. jun. 1898, š. 33870, pril. k uk. š. 12.)

Ako so stranke zadovoljne, da se podatki zapuščinskih razprav vknjižijo, pa same nečejo preskrbeti dotičnih prepisov, lahko sodišču za prepise izroče toliko kolkov po 1 K, kolikor pol papirja je za te prepise treba. (Rp. 17. jan. 1905, š. 25600/4, uk. s. 21.). — Glej tudi pripomnje pri tem zakonu v V. zvezku Pravnikove zbirke, II. del. s. 294. — V zakonu zaradi vknjižbe omenjenih pravic ni razlike med lastninsko pravico in drugimi zemljiškoknjižnimi pravicami na nepremičninah. Tudi razveljavljenje zemljiškoknjižnih pravic, ki se izraža z vknjižbo izbrisa, se more vknjižiti uradoma. — Zato se more na podlagi prisojila in drugih ugotovitev, ki so se zgodile tekom razprave po listinah ter odredb in odlokov izdanih od zapuščinskega sodišča, n. pr. potrdil, izdanih po § 178. nesp. post., nadalje na podlagi listin, potrjenih od zapuščinskega oblastva, predno se je prisodila zapuščina (delitve dedščin, kupne in menjalne pogodbe, prodajni spisi), vpisati oziroma izbrisati lastninska pravica, pa tudi zastavne pravice, služnosti, pravice preživitka ter realna (stvarna) bremena, ako so dani pogoji za vknjižbo, da se je dotična pravica pridobila, omejila,

predela ali da je prestala. — Po zakonu se sme v tem oziru delovati dotle, dokler je dosti varno, da bi ne nastale kake zamotanosti (komplikacije). — Glede omejitev v načelu izraženem v obče v § 2., ni dajati navodila, ki bi zadostovalo za vse slučaje, in se mora odločitev v posameznem slučaju prepustiti previdnosti sodnikovi, ki razsodi, kakor kažejo podane razmere. — Ob preteklem roku označenem v § 2. z., ki se mora nadzirati uradoma, ima razpravni sodnik z ozirom na § 94. zz. preudariti, s kakimi pogoji bi mogel udeležencem dovoliti one vknjižbe, katere bi se z ozirom na spremembo stvarnih pravic na zemljiškoknjižnih nepremičninah, ki se je zgodila vsled zapuščinske razprave izven zemljiške knjige, morale vpisati v zemljiško knjigo, ako bi udeleženci sami prosili zanje; moral se bo torej prepričati, predno povzroči vknjižbo uradoma, so-li označeni pogoji že izpolnjeni, in zlasti, če je stranka priložila vse listine, ki so v gornji namen potrebne ali, ako se gre samo za izdatke razpravnega oblastva, se-li v sodnih spisih nahajajo potrebni osnutki (referati). — V oblikovnem oziru ni, kakor so nekateri mislili, treba s strankami sestavljati zapisnika, v katerem se ugotavlja, da so zahtevani pogoji dani. — Razpravno sodišče ima samo v spisih jasno označiti, kaj je v svoji presoji našlo, da potem, ako misli, da so dani pogoji za uradno vknjižbo v smislu § 2. z., izda na zemljiškoknjižno sodišče primerno rekvizicijo ali, ako se zemljiška knjiga vodi pri zapuščinskem sodišču, neposredno sestavi knjižni odlok. — V zadnjem slučaju je umestno, da se zabeležek (uradna pripomnja), sestavljen za spise, vpiše v vložni zapisnik, da se pri izvršitvi vknjižbe izpolnjuje določba § 8. navodila k zz. glede „präsentatum-a,“ kakor brezpogojno zahteva načelo v § 93. zz. določeno za rešitev zemljiškoknjižnih prošenj, da se morajo take prošnje soditi po času, v katerem so se podale. — Potrebno je, da razpravni sodnik že v začetku zapuščinske razprave ter tekom nje pazi na svojo novo nalogo, ki mu jo daje z. 23. maja 1883, dz. 82. in ima pred očmi, da so se s tem določbe §§ 177 in 178 nesp. post., kakor tudi one u. 24. okt. 1858, š. 18636, deloma spremenile toliko, da sedaj nadomešča v njih vladajoče načelo, ki je pozneje v obče prešlo v § 76. zz., pod gotovimi okolnostmi načelo oficijoznega postopka.

Ako ob preteku roka določenega v drugem odst. § 2. zemljiškoknjižne novele niso dani pogoji za uradno vknjižbo, tedaj odpade za zapuščinskega sodnika dolžnost, da bi mesto stranke uradoma nastopal in s tem direktno deloval proti opasnosti za zemljiškoknjižni promet. — Od tedaj velja napram svojepravnim strankam oficijozni sodni vpliv samo še toliko, kolikor je želeti in dopuščati v korist soglasju zemljiške knjige z zemljiškodavčnim katastrom. — Vpisi, ki se tičejo samo hipotečne ali druge stvarne obremenitve oziroma razbremenitve zemljiškoknjižnih teles, odkupnih, prodajnih in rabokupnih pravic, kakor omejitve v razpolaganju, ne pridejo v tem poslednjem oziru v poštev. — Tedaj se ravna samo o vpisih za knjižno izvedbo sprememb v posesti, katere mora katastralno oblastvo imeti v razvidnosti radi obdačenja zemljišč po predpisu z. 23. maja 1883, dz. 83. ter po izvršilnem predpisu fin. min. 11. jun. 1883, dz. 91. Tu so torej vknjižbe neomejene lastninske pravice ali drugih z ozirom na davčno dolžnost prosti lastnini enakih pravnih razmer, kakor nastanejo pri fidejkomisih, fidejkomisnem postavljanju namestnega dediča ali pa pri ženitnih pogodbah, delitvah dedščine in drugih pogodbah.

Skrbi zato, da se take vknjižbe, ako jih zapuščinski sodnik po § 2. zemljiškoknjižne novele uradoma ni mogel provzročiti, ne zavlačujejo dalje, kakor je neobhodno potrebno, nima po § 3 večkrat omenjenega zakona več zapuščinsko temveč zemljiškoknjižno sodišče. Zapuščinsko sodišče prepusti torej to zemljiškoknjižnemu sodišču, ako pristojnost za razpravo ni z zemljiškoknjižnim sodstvom združena v istem sodišču. — Prva dolžnost sodišča v tem oziru je, da zasliši mudno stranko. — Kaj naj se odredi v vsakem posameznem slučaju, ima skrbno presoditi zemljiškoknjižni sodnik. — Zemljiškoknjižno sodišče se v drugem, v § 3. zakona določenem slučaju poziva tudi po naznanilih in zaprosilih, ki jih pošiljajo v zmislu zak. 23. maja 1883 dz. 83, § 43 po davčnem uradu v to poklicani organi (zemlje-merski uradniki), ki imajo v razvidnosti zemljiškodavčni kataster, da se devolucijski spisi, ki še niso vknjiženi, vknjižijo naknadno. — V tem oziru je vseeno, ali se je sprememba posesti, katero je treba vknjižiti, zgodila vsled smrti ali pa vsled prometa med živimi; istotako ni odločilno, ali se je pridobitni čin

zgodil pred veljavnostjo z. 23. maja 1883, dz. 82 in 83, ali po njej.

Revizije po občinah, katere imajo po § 24. z. 23. maja 1883, dz. 83 ter po izvršitvenih določbah izdanih k §§ 18—24 t. z. v u. fin. min. 11. jun. 1883, dz. 91. izvršiti zemljemerski uradniki v občasni presledkih, morejo imeti vspeh z medsebojno pomočjo. — Postopek, ki ga sodišče uvede na priobčilo oziroma na zaprosilo katastrskega oblastva, ako je pri presoji predpisani v § 43. z. 23. maja 1883, dz. 83, našlo, da se gre za zamujeni zemljiškoknjižni predlog, je isto, kakor v prej omenjenem slučaju, v katerem je oficijozna razprava radi neporabnosti § 2. z. 23. maja 1883, dz. 82, provzročila vporabo § 3. t. z. — Ako zemljiškoknjižni sodnik vsled presoje po zaslišanju stranke uvidi, da se tudi § 3. ne da uporabiti, ima v zmislu § 44. z. o razvidnosti katastra, dz. 83. to naznaniti davčnemu uradu. — V takem slučaju ostane, ker se mora davek na vsak način terjati od dejanskega posestnika, začasno glede posestnika že obstoječe nesoglasje zemljiške knjige, ki se vpiše v katastrskih izdelkih. — Načelo glede soglasja obeh oblastv. naprav izraženo v § 11. zakona o razvidnosti se pa v zmislu § 44, odst. 3. t. z. upošteva vsaj na ta način, da se v katastrskem izdelku jasno označi ime onega, ki je v zemljiški knjigi vpisan posestnik (lastnik). — Zemljiškoknjižno sodišče se ima nato ozirati pri sestavi odgovora na poročilo zemljemerskih uradnikov. — Sploh je treba vedno imeti pred očmi soglasje, v katerem se nahaja zakon 23. maja 1883, dz. 82. z istočasno izdanim zakonom o razvidnosti zemljiškodavčnega katastra. — Sodiščem se nikakor ne brani, da se, kjer je potrebno in koristno, služijo sodelovanja poklicanih zastopnikov strank, ker se čestokrat dogodi, da je treba postaviti skrbnika.

Kadar so c. kr. notarji razpravni komisarji, lahko zemljiškoknjižnemu sodišču najuspešneje pomorejo pri izvrševanju njegove naloge. (Iz u. 25. apr. 1884, š. 4407.)

(O vpogledu v katastrske izdelke po sodiščih in o naznanilu katastrskih podatkov sodiščem v nesp. post.) Pritožba nekega okrajnega sodišča radi odreke vpogleda in pismenega poročila katastrskih podatkov nekega davčnega urada je dala just. min. povod, da je izdalo sporazumno s fin. min. 1. sept. 1903, š. 20462 na pristojno predsedništvo viš. dež. sodišča ukaz te vsebine. Rekvizicije za

katastrske izpise naj se izdajajo le izjemoma, ker si sodišča zaželjene podatke navadno lahko preskrbijo kratkim potom. — Fin. min. je odredilo, da naj davčni uradi zadoste zahtevku sodišča, ki mora izrecno poudariti, da želi brezplačnega poročila katarstrskih podatkov, da pa ima tedaj, kadar se pojavijo vtemeljeni dvomi glede brezplačnosti, davčni urad k poročilu pripomniti, da v tej stvari poroča ob enem dež. fin. oblastvu, ki bo o dvomljivem slučaju odločilo sporazumno z viš. dež. sodiščem. (Obv. v uk. 1903, s. 245.)

§ 178. Tistim, katerim ne pripadajo v javnih knjigah vpisane nepremičnine ali na teh breme neče terjatve iz zapuščine, ker so dediči, ampak ker so volilojemniki, ali ker so se jim med razpravo prodale, mora dati razpravno oblastvo na njih prošnjo potrdilo, da se lahko vpišejo v javnih knjigah za lastnike. Po predpisu §§ 177. in 178.

§ 177. 1. Pri voljenem zemljišču ni dopustna vknjižba lastninske pravice za dediča. 29. novembra 1879, š. 13997, Zb. 6303.

2. Vknjižba lastninske pravice za dediča ni dopustna brez istočasne vknjižbe legatarju voljenega užitka. 21. jun. 1882, š. 5782, Zb. 9027.

3. Predmet zemljiškoknjižnih vknjižeb, ki jih treba izvršiti po § 2. zak. 23. maja 1883, dz. 82, niso le stvarne pravice, tvoreče podlago za zemljiški davek, temveč so stvarne pravice sploh. Plss. 8. apr. 1896, š. 3577, Zb. 15759, *Jk* 134.

§ 178. 1. Potrdilo za vknjižbo lastninske pravice se sme legatarju dati še-le po prisojilu. 9. maja 1905, š. 7402, Not. Z. 1905/23; 8. aprila 1884, š. 3817, Zb. 9981; 10. okt. 1876, š. 6643, Zb. 6255.

2. Na podlagi kodicila, najdenega po prisojilu, se legatarju ne more dati potrdila. 3. septembra 1902, š. 11173, Not. Z. 1903/18.

3. Potrdilo treba legatarju dati tudi, ako se pričakuje, da bodo zakoniti dediči oporoko izpodbijali. 17. marca 1896, š. 2961, Zb. 15750.

se treba ravnati tudi tedaj, ako je razpravno oblastvo v deželi, kjer ni deželne deske, mestne ali zemljiške knjige ali drugih javnih knjig te vrste, ako so v dedščini take nepremičnine ali na njih bremeneče terjatve, katerih lastnina se more pridobiti po zakonih dežele, v kateri leže, le z vpisom v javne knjige. Ako pa leže nepremičnine v deželah, kjer veljajo za pridobitev stvarnih pravic drugi predpisi, se morajo razpravna oblastva in udeleženci ravnati po pravilih, ki veljajo o tem.¹⁾

¹⁾ Predpisi o javnih knjigah ter o vpisih vanje se nahajajo v V. zv. Pravnikove zbirke. — F. nesp. 40, 39.

Kako treba postopati, kadar se pozneje najde kaka zapuščinska imovina.

§ 179. Ako se po gotovi prisodbi najde preje neznan zapuščinska imovina, se morajo opra-

4. Potrdilo treba dati le zaradi prenosa v zemljiški knjigi že vpisanih terjatev, ne tudi ob ustanovitvi novih. 28. jan. 1895, š. 802, Zb. 15385, Not. Z. 1895/13.

5. Glede zemljišča, ki se je iz zapuščine zdrazilo na prostovoljni dražbi, mora potrdilo dati stvarna stopinja, ne zapuščinsko oblastvo. 5. julija 1893, š. 7942, Zb. 14760, Not. Z. 1893/30.

6. Legatarjev upnik ni upravičen, zahtevati potrdilo. 2. maja 1878, š. 5310, Zb. 6949.

7. Brez zapuščinsko-oblastvenega potrdila ni pri voljenem zemljišču dopustna niti vknjižba niti predznamba lastninske pravice. 19. maja 1869, š. 5526, Zb. 3417.

§ 179. 1. Ako se je zapuščina prvotno prisodila iure crediti, je treba glede novo najdene imovine priglasitve dedičem in prisojila. 8. febr. 1870, š. 1357, Zb. 3702.

2. Separatio bonorum je dopustna tudi glede novo najdene imovine. 29. maja 1900, š. 7690, Zb. 1021.

viti o tem dodatno potrebna uradna dejanja, in je treba zlasti ukreniti, da se plačajo ali varujejo zakonite pristojbine. Vnovične oglasitve za dediča in vnovične prisodbe pri tem ni treba.

Kako treba postopati, kadar se pozneje najde izrek poslednje volje.

§ 180. Ako se najde potem, ko se je dedščina že prisodila, izrek poslednje volje, se ga mora predložiti oblastvu, ki je opravilo razpravo, in to ga naj razglasi in shrani pri spisih; tudi treba dati od njega udeležencem na njih prošnjo prepise (§§ 62., 64., 68.). Vnovične zapuščinske razprave ni treba. Osebe, ki bi utegnile pridobiti iz razglashene poslednje volje kake pravice in bi pri nje razglasitvi ne bile prisotne, se imajo o tem obvestiti, in prosto jim je, da po rednem potu uveljavijo svoje pravice proti posestniku dedščine.

3. Glede z nova najdene imovine se lahko priglasijo dedičem tudi oni, ki so bili od opravljene razprave izključeni v zmislu § 120. 4. februarja 1902, š. 1076, Not. Z. 1900/21.

§ 180. 1. Tudi ako se je zapuščina kot brezdedna prepustila državi, treba postopati po § 180., če se najde izrecilo poslednje volje. 30. marca 1898, š. 3859, Zb. 85.

2. Priče ustne oporoke, ki se navedo po prisojilu, mora zaslišati zapuščinsko oblastvo. 17. jun. 1879, š. 5892, Zb. 7515.

3. Zapuščinske razprave ni, tudi kadar se izkaže, da je oporoka, ki se je vzela za podlago prisojilu, nična. 26. maja 1898, š. 6409, Zb. 200. Uzb. 1.

Tretje poglavje.

O postopku v varstvenih in skrbstvenih stvareh.

Splošne določbe.

§ 181. Postopek v varstvenih in skrbstvenih stvareh se določuje v tem poglavju le toliko, kolikor ni o tem potrebnih predpisov že v državljanskem zakoniku.¹⁾

¹⁾ Ti predpisi se nahajajo v 4. poglavju prvega dela (§§ 187—283) odz. in v zakonih ter odredbah k temu izdanih.

O pristojnosti v varstvenih in skrbstvenih stvareh prim. §§ 109 nasl. jn. v IV. zv. Pravnikove zbirke.

(O skrbi za osebnost razmere nedoletnikov.) Večkrat izražene želje in opomini so dali just. min. povod, da opozarja podrejena sodišča na to, da se po določbah odz. njih skrbstvo za nedoletne ne sme omejiti samo na imovinske razmere, temveč da je njih dolžnost v mejah, določenih v 3. in 4. poglavju I. dela odz., se brigati tudi za osebne razmere nedoletnikov. — Potrebna občasna revizija sirotinske knjige daje povod in priliko za poizvedbo o izobraževanju ter vzgoji nedoletnikov. To dajo tudi druga, posebno kazenskosodna opravila. Zato imajo kazenska sodišča in kazenskosodni upravitelji civilna sodišča obvestiti o dotičnih dejstvih, ki so jih opazili. — V takem varstvenem oskrbovanju morejo sodišča v zmislu § 178. odz. zlasti tudi nedoletnika, katerega pravnemu razvoju preti v njegovem okrožju nevarnost, izročiti drugi rodbini, ki sodišču popolno jamči za dobro

§ 181. 1. Očetu se sme odvzeti zakonsko dete in izročiti drugam, tudi ako se ne odvzame očetovska oblast, 11. sept. 1902, š. 10605, Not. Z. 1902/40. — Oče potem nima več pravice, da bi otroku določil bivališče in občeval z njim brez sodnega dovoljenja. 11. decembra 1902, š. 16703. Not. Z. 1903/3.

vzgojo. Ako za to ni prilike, se da preteče zanemarjenje nedoletnih preprečiti s tem, da se izroče v poboljševalnico za mlade ljudi. (§ 16. z. 24. maja 1885, dz. 90). Sodiščem dajo splošne odredbe nesp. post. moč, da zakonite zastopnike opomnijo, da naj stavijo predlog, potreben po cit. § 16. —

Končno se pri tej priliki sodiščem naroča znova, da se natančno ravna po veljavnih predpisih o ločitvi mladih kaznjencev od drugih. (Iz u. 10. novembra 1893, š. 19462, uk. 31.)

(Delovanje sodišč za varstvo otrok.) Po § 177 odz. imajo očetje, ki zanemarjajo oskrbovanje in vzgojo svojih otrok, izgubiti očetovsko oblast in po § 178. odz. ima sodišče okolnostim primerno odrediti proti zlorabi očetovske oblasti, s katero se žalijo otrokove pravice, ali proti zanemarjanju dolžnosti, ki so v zvezi z očetovsko oblastjo. Sodišče more torej radi krivega ravnanja z otroci ter pretečega zanemarjenja tudi prisoditi, da oče izgubi svojo oblast ter odrediti, da se oskrba otrok prepusti drugi rodbini ali pa vzgojevalnici ali poboljševalnici. Veljavne izvrševalne predprave v prid zakonito vtemeljenim oskrbovalnim zahtevkom dovoljujejo tudi, da se s strogim in odločnim ravnanjem okrivljeni roditелji pritegnejo k plačilu oskrbovalnih stroškov, s čimer se prepreči, da bi sodno odredbo imeli za gmotno olajšavo ali oprostitev nadležne dolžnosti. — Zaradi poizvedeb v tem pogledu morajo kazenska sodišča spise o hudem ravnanju z otroci ali njih zanemarjanju in zlasti tudi spise, iz katerih je razvidno zapeljavanje otrok k beračenju ali njih uporaba zanj, vsakokrat izročiti pristojnemu varstvenemu in skrbstvenemu sodišču. — V tem oziru se opozarjajo sodišča znova na ukaz just. ministrstva. 10. nov. 1893, uk. 31. (U. 3. decembra 1899, uk. 49.)

I. Vspehi popraševanja o delovanju sodišč za resnično varstvo otrok proti grdemu ravnanju in pretečemu zanemarjanju dajejo just. min. povod, da sodišča opozarja na napotila v ukazu just. min. z dne 10. nov. 1893, uk. 31. in 3. dec. 1899, uk. š. 49.

Ako je v otrokov prid treba kaj nujno ukreniti, ne sme kazensko sodišče odlagati poročila skrbstvenemu oblastvu do konca kazenskega postopka, temveč mora nemudoma stvarni položaj sporočiti temu sodišču ter mu

tako dati priliko, da odredi potrebno, zlasti da začasno skrbi za varstvo in oskrbo otroka.

II. Sodiščem se naroča, da če mogoče, obveste razna zasebna dobrodelna društva o vseh slučajih, v katerih se z otroci grdo ravna, zlasti tudi da se poslužujejo njih pomoči, kadar izbirajo sposobnega rednika.

III. Ako se je ugotovilo, da se je doma kaznovalo več, ko je dopustno ali, da se je sicer kako zlorabljala vzgojevalna oblast ali, da se je otrok zanemarjal, da pa je ostal v dosedanji oskrbi, tedaj mora sodišče paziti na nadaljno vedenje roditeljev ali rednikov ter se ima v to svrho zlasti služiti pomoči policije in če se zdi umestno tudi pomoči zasebnih dobrodelnih društev.

IV. Predsedstva viših dež. sodišč naj poizvedo za taka društva in zavode v posameznih deželah, naj o njih napravijo spisek in ga prijavijo vsem sodiščem. Kjer še ni takih društev, zlasti v večjih mestih, bi bilo želeti, da se ustanove, jako hvalevredno bi bilo, ako bi uradniki sodišč in državnih pravdnikov, če treba, sami spodbujali k temu. (Iz u. 11. maja 1901, uk. š. 13. vsem sodiščem in državnim pravdnikom.) — Sodišča delujejo v tem pogledu odločneje, obzirneje in z večjo pomočjo. — V nekatereh točkah pa bi bil še nadaljni razvoj tega delovanja pogoj bolj vspešnemu zakonitemu varstvu.

O prilikah se opaža naziranje, ki po mnenju just. min. ni pravo, da se sme radi grdega ravnanja z otroci očetovska oblast vzeti le s pogoji, označenimi v §§ 414 in 415 k.z. Vendar nikakor ni izključeno, da se more po § 178. odz. tudi takrat odtegniti očetovska oblast, če se to smatra za „okolnostim primerno odredbo“, kadar kaz. postopek ni imel uspeha, ali če se ni niti uvedel. Iz primerjanj §§ 177 in 178 odz. se ne da sklepati, da se more očetovska oblast z razsodilom odreči samo, kadar se oskrbovanje in vzgoja zanemarljiva popolno, da so pa radi zlorabe očetovske oblasti dovoljene samo druge manj dalekosežne odredbe. Zadošča slučaj, da je dokazana težka poškodba na otroku, katere kaznovanje pa kazensko sodišče ne more izreči radi zastaranja ali iz kazenskopravnih vzrokov, ali da roditelji niso zanemarjali svojim razmeram primerne oskrbovanja in vzgoje, da pa svojo zakonito oblast zlorablajo v to, da otroka napeljujejo k nenravnemu življenju. V takih slučajih je najbližje in neob-

hodno potrebno sredstvo, da se otrok odtegne po § 178. odz. očetovski oblasti in tako obvaruje pred nevarnostmi, ki mu prete vsled njene zlorabe. — Ako se pa v kakem primeru ne vidi potrebno ali primerno, da bi se odtegnila očetovska oblast, določa § 178 odz., da je mogoče se omejiti na manj dalekosežno odredbo. Zlasti je dovoljeno, da se na podlagi te zakonite določbe očetu odtegne skrbstvo o otroku samem ali njegovi imovini, da se otrok očetu vzame ter da v oskrbo drugi rodbini ali pa v kak zavod ali otroško zavetišče. Potem oče nima več pravice, da bi brez privoljenja od sodišča določil otrokovo bivališče ter otroka zahteval od zavoda ali društva nazaj.

Podobno se sme ukreniti proti nezakonski materi po § 169. odz. in proti zakonski materi po § 218 odz.

Ako se izkaže potreba, otroka odvzeti roditeljem ter ga izročiti drugam v oskrbo, se mora to vselej odrediti s formalnim sklepom v zmislu § 178. odz. — Sodišče ima skrbeti, da se otroci po sodnih organih ali drugače od vzamejo roditeljem ter rednikom pripomoči do vseh potrebnih izkazil. (Iz u. 10. apr. 1902, š. 7493 predsedništvu viš. dež. sod. na Dunaju, v uk. 1902, s. 96). — Posebno važno je, da skrbstvena sodišča pozvejo, kadar je dete izpod 14 let zakrivilo kak pregrešek ali prestop, ali ako je policijsko oblastvo samo po § 273 k. z. kaj odredilo. Vsled rozp. min. za notr. stvari od 20. jul. 1904, š. 24752 se imajo skrbstvena sodišča vselej obveščati o takih odredbah. — Zborna sodišča in kaznilnice imajo skrbstvena sodišča obvestiti najkasneje 1 mesec prej predno se radi hudo delstva ali pregreška obsojeni mladostnik izpusti iz kazni. To velja tudi o mladostnikih, ki se izpuste iz kake poplajševalnice. Skrbstvena sodišča morajo o takih prilikah zaslišati mladostnikovega zastopnika, kaj naj se ukrene, da se mladostniku pomore vsaj v prvi dobi in da se obvaruje novih zagreškov. (Iz u. 23. jul. 1904, uk. 13.)

Kadar so nedorasli izpod 14 let obdolženci ali obtoženci, naj k glavni in vzklicni razpravi navadno ne hodijo brez zakonitega zastopnika, ki naj se torej redovito vabi k razpravi. (Iz u. 23. maja 1905, uk. 9. o pravni pomoči nedoraslim in mladoletnim v sodnem kaz. postopku).

Kazenska izvršitev za nedorasle in mladostne v jetnišnicah zbornih in okrajnih sodišč ter v kaznilnicah je posebno urejena z u. 30. sept. 1905, uk. 15.

Kazenski postopek pred posebnimi kazenskimi senati za mladostne, oziroma pred posebnimi varstvenimi sodniki se je odredil z u. 21. okt. 1908, uk. 18.

Ukaz pravos. ministra 4. sept. 1908, dz. 192, o obveščanju občinskih predstojnikov o civilnosodnih odredbah, ki jih je beležiti v imenikih volilcev: Da se obč. predstojnikom olajša tekoče popravljjanje imenikov.... se nalagajo sodiščem v naslednjem označene sodne odredbe, ki so naperjene proti avstrijskemu državljanu v starosti več nego 24 let, naznanjati predstojniku občine, v kateri ima ta oseba svoje bivališče. — Občinskim predstojnikom je poročati naslednje odredbe:

1. Podaljšanje očetovske oblasti ali varstva, stavljenje pod skrbnika in razveljavo vsake take odredbe; —
2. razglasitev konkurza, nadalje v primerih trgovskega konkurza podelitev zopetne usposobljenosti prezadolžencu glede pravic, oznamenjenih v § 246 konk. reda, 25. dec. 1868, dz. 1 iz l. 1869.), v drugih primerih konec konkurza; —
3. odvzete očetovske oblasti in razveljavo te odredbe.

V poročilu občinskemu predstojniku bodi: datum, številka in predmet sodne odredbe ter ime in priimek, opravilo in bivališče osebe, katere se tiče odredba. — V obvestilu občinskega predstojnika o odvzetju očetovske oblasti je navesti tudi rojstvene dneve otrok, ki pridejo pod tuje varstvo. Ako izstopijo ti otroci (če je več otrok, zadnji otrok) pozneje iz varstva iz drugih razlogov, ne zaradi tega, ker so dosegli doletnost, je poročati občinskemu predstojniku tudi o tem, da je nehalo varstvo, sklicuje se na odredbo o odvzetju očetovske oblasti.

(Kako se prevzame in vodi varstvo.) I. Predvsem naj se sodišča potrudijo, da vzbudijo v prebivalstvu prepričanje, da upravlja varuh uradni posel (§ 204 odz.) ter da s tem, da varstvo prevzame in ga zakonito vrši, izpolnjuje svoje dolžnosti napram človeški družbi ter dolžnost ljubezni do bližnjega, da si tedaj vesten varuh pridobi zaslug za občino, državo in človeško družbo sploh.

Pri neopravičenih poskusih, odkloniti varstvo, se imajo sicer presoditi natančno vsi zakoniti izgovori (§§ 193 do 195. odz.); obenem pa naj se sodišče potrudi, da obotavljalca pregovori s primernimi vgovori in zlasti s tem, da povdarja pomen varstva iz stališča človekoljubja in socialnih koristi, da bi se potem, če se odklonitev varstva

zavrne za neopravičeno, za varovanca ozlovoljen ne briga. — Gledati se ima na to, da se varovancu preskrbi rešnično in vspešno varstvo, kakor ga zahteva zakon.

II. Potrebno je, da sodišča pazijo, da se tam, kjer še to ni v navadi, ta splošna dolžnost prevzemanja varstev razdeli sorazmerneje. To naj se obenem skuša doseči s tem, da se sestavljajo imeniki za varuhe sposobnih moških.

III. Sodišča morajo paziti tudi na to, da se zaradi varstva in vzgoje varovancev zavzamejo skupni verski in stanovski ter strokovni in gospodarstveni sloji.

IV. Priporoča se zlasti pri nezakonskih otrocih, da se pozove mati, da naj predlaga, kedo bo varuh. — Pri imenovanju sovaruha po § 211. odz. je tak predlog obvezen; skušnje sodišče pa uče, da je tako predlaganje tudi sicer umestno.

V. Sodišča naj po okoliščinah skušajo, da odpravijo ovire za redno opravljanje varstvenih poslov s tem, da delegirajo drugo varstveno sodišče (§ 31 jn.) ali vsaj s tem, da izročijo drugam nadzorstvo in skrbstvo za varovanca (§ 111. jn.) ter postavijo drugega varuha (§§ 194, 254 odz.). — Ob uradnih pregledih treba paziti, da se navedeni predpisi izpolnjujejo. (Iz. u. 16. jan. 1902, uk. 4.)

Olajšave v občevanju varuhov s sodišči (— posebne poštnine proste dopisnice —) daje u. 9. marca 1906, uk. 7.

Zaradi otroškega varstva so se 1. 1906 osnovala občinska sirotinska svetovalstva. Predsedstvo višega dež. sodišča v Gradcu je tedaj poslalo podrejenim sodiščem tudi v slovenskem jeziku „Navodilo za opravila članov občinskega sirotinskega svetovalstva (sirotinskih svetnikov) in zaupnikov (sirotinskih skrbnikov).“ To svetovalstvo je pomožen ustroj za opravila, ki pristoje varstvenemu sodišču, osobito za nadzor osebnih razmer varovancev. Vsak sirotinski svetnik ima za vsakega v nadzor mu odkazanih varovancev poseben list (karto), ki ga z pooblastitvijo varstvenega sodišča, napisano na njem, poverja za varovančev obisk. Svetnik ima o nadzorstvu poročati letno, ako treba, pa tudi med letom.

V zaščito bedni in zapuščeni deci in mladini, ki je v vzgoji zanemarjena ali se je bati, da se zanemari, so se skoro v vsakem okrajnosodnem okraju osnovala društva za otroško varstvo in mladinsko skrb, za katerih prosep se imajo največ truditi sodni predstojniki.

Više dež. sodišče v Gradcu je v tem pogledu izdalo
 razpise od 27. nov. 1907 Pres. 16755/7, 16783/7 in 17033/7.

2/5

2/5

2/5

Na sodelovanje sodišč in šolskih oblastev za otroško
 skrbstvo in varstvo, ki se ima vršiti po novem šolskem
 in poučnem redu za narodne in meščanske šole, opozarja
 ukaz prav. min. 18. okt. 1905, uk. 19.

(O pridržavanju mladih ljudi v poboljševalnicah.) Osebe, ki še niso prestopile osemnajstega leta, se smejo oddati v poboljševalnice za mlade poboljševance in dokler še ni poskrbljeno za ustanovitev poboljševalnic, v posebne oddelke prisilnih delavnic, ki so določeni izključno za sprejem mladih poboljševancev, ali v zasebne poboljševalnice za mlade ljudi, ki imajo zato državno dovoljenje; to se more zgoditi v sledečih slučajih: 1.) na podlagi sodnega razsodila o dovolitvi zadrževanja v poboljševalnici, 2.) na podlagi odredbe varnostnega oblastva, 3.) razven navedenih slučajev pridrževanja mladih v poboljševalnici more to tudi na predlog zakonitega zastopnika (tudi zakonskega očeta) za vzgojno odredbo v zmislu § 16. odst. 2., z. 24. maja 1885, dz. 90. odrediti varstveno in skrbstveno oblastvo. To vzgojno sredstvo se lahko vporabi tudi pri otrocih pod desetimi leti, kolikor je po pravilih javnih in zasebnih poboljševalnic, ki se pri izvršitvi vpoštevajo, mogoče sprejemati otroke v tej starosti.

O sprejemu v poboljševalnico v teh slučajih ne odloča politična deželna komisija, ker se tu ne ravna o oddaji v poboljševalnico, ki jo je odredilo kazensko sodišče ali varnostno oblastvo, temveč za vzgojno odredbo, ki spada v zasebno pravo.

Za izvršitev je pristojno varstveno in skrbstveno sodišče, kateremu ako treba, pomorejo varnostna oblastva. Pred izvršitveno odredbo se ima varstveno in skrbstveno sodišče sporazumeti zaradi sprejema poboljševanca z deželnim odborom, pod kateri spada dotični zavod ali s predstojnikom zasebne poboljševalnice. Pri tem se mora zlasti tudi ugotoviti, kako da naj se pokrijejo troški za pridrževanje. Take odredbe se dajo izvršiti navadno samo takrat, kadar ima troške poravnati zakoniti zastopnik mladoletnika ali osebe, ki ga morajo vzdrževati, ako se dobi pokritje v lastni imovini mladoletnika ali če jih

prevzamejo zveze, poklicane za preskrbo siromakov, oziroma, če se morajo poravnati vsled zakonitih predpisov. — Koliko časa mora trajati pridrževanje v poboljševalnici, določa skrbstveno oblastvo, morda v mejah, označenih v pravilih zavoda, ako so se pri oddaji nedoletnega priznala. (U. 7. maja 1903, uk. 14.)

Izvajanje v u. 7. maja 1903, uk. 14 se je pri oni točki napačno razumevalo, ki se tiče oddaje mladih ljudi v poboljševalnico vsled odredbe varstvenega in skrbstvenega sodišča. Omenjeni pomisleki izgube veljavo iz letih nagibov: V zmislu z. 24. maja 1885 dz. 90, ločita se pridrževanje mladostnih na podlagi sodne razsoje in na podlagi odredbe varnostnega oblastva, torej odredba pridrževanja iz javno varnostnih razlogov in oddaja mladostnih v poboljševalnico kakor vzgojno sredstvo. Kakor ob uporabi drugih vzgojnih sredstev, je zato pred vsem merodajno mnenje in presoja zakonitega zastopnika. Radi odločilnega upliva, ki ga ima taka odredba, je treba vedno pritrditve po skrbstvenem oblastvu. Sodišče posreduje pri tem kakor skrbstveno oblastvo, uporabljajoč potrebna sredstva, predpisana v veljavnem privatnem pravu v §§ 178 in 217 odz., z namenom, da se prepreči ali da se odstrani preteče zanemarjenje varovančev. Navedena odredba je le izvajala, da je za oddajo v poboljševalnico, ki se ima zgoditi iz vzgojevalnih razlogov, pristojno sodišče, o nasprotnih drugih slučajih pridrževanja pa da je za izvršitev pristojna politična deželna komisija. — Seveda ni treba posredovanja sodnih organov ali uporabe prisilnih sredstev, da se nedoletnik spravi v zavod, ako to provzroči njegov zakoniti zastopnik sam. (Iz. uk. 31. oktobra 1903, š. 21076 v uk. 1903, s 256.)

(Dopolnjevanje krstnih in rojstnih knjig.) Ker včasih v tozemstvu rojene osebe sploh niso vpisane v krstne ali rojstne knjige, se sodiščem naroča, da, čim pri kaki priliki, zlasti pri poizvedovanju rojstnih podatkov o varovaneih opazijo kako tako nepopolnost knjig, to nemudoma javijo politič. okrajn. oblastvu prve stopinje, ki potem, ko je izvršilo potrebne poizvedbe, preskrbi dotični sklep polit. deželnega oblastva o izpopolnitvi knjig. (Dvd. 5. apr. 1844, zjz. š. 799). Ni treba naročati zakonitemu zastopniku nevpisanega varovanca, da bi sam skrbel za izpolnitev matrike. (U. 1. februarja 1900, uk. 5.)

(Izdaja ubožnih spričeval.) Za varovance in oskrbovance sme izdati to spričevalo tudi varstveno in skrbstveno oblastvo. (§ 65. cp.) Proti odreki spričevala po varstvenem in skrbstvenem oblastvu so dovoljeni pravni pomočki, dopustni v postopku v stvareh nespornega sodstva. (U. 23. maja 1897, uk. 130, § 20.)

Osebam, ki so v varstvu ali skrbstvu, se sme pravica revnih dovoliti le tedaj, ako se v zmislu cp. morejo prištevati revnim oni sami in pa tudi oni njih svojci, katerih zakonita dolžnost je za nje skrbeti ali jih vzdrževati. Ako sodni uradnik varstvenega ali skrbstvenega sodišča, ki je poročevalec v varstvenih ali skrbstvenih stvareh dotičnega varovanca, more iz svojega znanja zadevnih razmer potrditi, da so imovinske razmere oseb, ki pridejo v poštev pri oprostitvi pristojbin, ubožne v zmislu § 63. cp., sme varstveno in skrbstveno oblastvo tudi brez prilaganja izpolnjene vpraševalne pole o dotičnih imovinskih razmerah izdati spričevalo, kakor ga omenja § 65, odst. 4. cp. Posebne določbe tar. post. 75 p. z. 9. febr. 1850, dz. 50. in fin. u. 21. nov. 1892, dz. 202 se ne uporabljajo več. (U. 28. dec. 1897, dz. 306, § 9. odst. 3.)

§ 182. Ako kedo napravi redovno obljubo, ki provzroči po zakonu izgubo proste uprave z imovino, mora sodišče postaviti skrbnika za ono imovino, o kateri ni ničesar ukrenil med živimi.

§ 183. Ako inozemec zapusti nedoletnega otroka v avstrijski državi, mu mora sodišče postaviti varuha za toliko časa, dokler pristojno inozemsko oblastvo ne ukrene kaj drugega.¹⁾

§ 183. 1. § 183. velja le za nedoletne otroke inozemcev, ki imajo tudi svoje redno bivališče v inozemstvu. Ako ima oče svoje bivališče v tozemstvu, izvršuje tozemsko sodišče vse varstvene in skrbstvene posle. 28. jan. 1890, št. 899, Now. III. 133; (7. maja 1889, š. 5475, Zb. 12727.)

2. Ako imajo v tozemstvu bivajoči otroci inozemca v inozemstvu varuha, morajo tozemska sodišča odkloniti varstveno- in skrbstveno-oblastvene odredbe. 29. apr. 1902, š. 6112, Not. Z. 1902/24.

1) Avstrijska sodišča imajo v zmislu §§ 183 in 219 pat. 9. avg. 1854, dz. 208 dolžnost, v avstrijski državi nahajajočim se nedoletnim otrokom inozemcem, in pa tu bivaajočim polnoletnim inozemcem, ako nastane potreba postaviti varuha oziroma skrbnika dotle, dokler pristojno inozemsko oblastvo ne odredi kaj drugega, ne glede na to, kako se v tuji državi godi z avstr. podaniki. (Iz u. 10. okt. 1860, š. 14939 viš. dež. sod. na Dunaju.) a)

(Anglija.) Povodom posebnega slučaja je c. in kr. ministrstvo za vnanje stvari poizvedelo za določbe angleškega prava, ki se tičejo mednarodnih vprašanj varstva in skrbstva. — Na stavljena vprašanja je bil sledeči odgovor v neki notici Foreign Office:

1.) Angleški tribunali imajo zakonito oblast, postavljati varuhe nedoletnim angl. podanikom, ki bivajo v

3. Ako inozemsko oblastvo ustavi svoje varstveno ali skrbstveno-oblastne posle glede inozemskega v Avstriji bivajočega varovanca ali oskrbovanca, jih mora takoj prevzeti po jn. pristojno sodišče v zmislu § 183, ne da bi poizvedovalo preje o pooblastitvi tujega sodišča. Za to tudi ni treba delegovanja (izjava najviš. sod. v uk. 1900, str. 254).

4. Nedoletni inozemki, ki z možitvijo pridobi avstrijsko državljanstvo, tozemsko sodišče nima postaviti varuha. 31. dec. 1878, š. 14538, Zb. 7267.

5. Po § 183 postavljeno varuštvo se opravlja po avstrijskem zakonu, ako državne pogodbe ne določajo ničesar drugega. 15. jun. 1898, š. 8148, uzb. 2, Zb. 224.

6. Tozemsko sodišče ni upravičeno, da bi odobrilo prodajo inozemskim nedoletnikom lastnih tozemskih zemljišč. 4. jan. 1870, š. 14725, Zb. 3642.

7. Postavitev začasnega skrbnika umobolnemu inozemcu, ki je le mimogrede v tozemstvu, ne vtesnjuje njegove dejanske zmožnosti, temveč jo je imeti le za skrbstvo v zmislu §§ 21. in 269. odz. Tudi ni treba za njo odločbe zbornega sodišča v zmislu § 109 jn. (Mnenje najviš. sod. 12. jul. 1898, š. 288 praes., uk. 1898 str. 194.)

a) K § 183. Ako se tozемец, ki je pod skrbstvom izseli in pridobi tuje državljanstvo, je le sodišče njegove nove domovine pristojno, da prekliče skrbstvo. 12. jan. 1886, š. 86. Zb. 10892.

inozemstvu, toda to svojo pravico vrše le tedaj, ako imajo nedoletniki v Angliji kaj lastnine, ali če je sicer kak vzrok za tako imenovanje. — 2.) Angleški tribunal ima pravico, da imenuje varuha po svojem mnenju, oziraje se na koristi nedoletnika. Ako ni posebnih povodov, pa ne odstavi varuha, ki ga je oče postavil v oporoki. — 3.) Kjer je nedoletnikom v prid, postavijo angleški tribunali varuhe tudi tujim nedoletnikom, ki bivajo trajno ali začasno v Angliji. V takih slučajih se običajno ne izvrši začasno imenovanje, ker tribunal lahko vsak čas varuha, če treba, odpusti iz službe. — 4.) Tribunal ima isto diskrecijonarno oblast pri postavljanju varuha inozemskim ali angleškim nedoletnikom. — 5.) Določbe za pravno varstvo blaznih so v bistvu iste, četudi se v njih nahajajo gotove oblikovne razlike. Varuhi blaznih so takozvani „komitees“. — 6.) Vselej, kadar poseduje angleški nedoletnik ali blaznik v Angliji kako zemljišče, ukrene tribunal, ako se obrne nanj, korake, ki so običajni pri postavljanju varuha ali „komitees-a“. Ni sicer absolutnega pravila, da se morajo samo taki angl. podaniki izbrati za to mesto, ki redno bivajo v sodnem okolišu dotičnega sodišča, toda naravno je, da imajo prednost one osebe, ki trajno bivajo v kraju, kjer bodo opravljali svoj posel in jih vedno lahko nadzoruje tribunal. (U. 24. okt. 1874, š. 14380.)

Angleška vlada se je za posamezni slučaj izrekla, da se z ozirom na zakone veljavne v Angliji glede neimovitih blaznih ne smatra upravičeno, da na kak način skrbi za hrano v tuzemstvu na duhu obolele, revne, samske Angležinje ali za nje vrnitev v domovino. (U. 12. apr. 1869, š. 4269, viš. dež. sod. na Dunaju.)

(Rusija.) Splošne naredbe (§§ 21, 33 in 293 odz., §§ 183 in 219 nesp. post. ter u. 10. okt. 1860, š. 14939), po katerih se ima tu bivajočim inozemcem, ako treba skrbstva, za toliko časa postaviti skrbnik, da pristojno inozemsko oblastvo ne ukrene kaj drugega, veljajo tudi za ruske podanike. (Iz u. 7. okt. 1887, uk. 32, vsem sodiščem.)

(Srbija.) Ako zapusti pripadnik avstro-ogrske monarhije v Srbiji ali pripadnik knježevine (sedaj kraljevine) Srbije v Avstriji ali Ogrski nedoletnega otroka ali ako nastopi pri pripadniku avstro-ogrske monarhije, bivajočem v Srbiji, ali pri pripadniku Srbije, bivajočem v Avstriji ali Ogrski, potreba, da se postavi skrbnik, ima pristojno

lokalno oblastvo sporazumno s konzularnim zastopnikom uradnega okraja ali, če ga ni, z najbližjim konzularnim zastopnikom postaviti varuha ali skrbnika za toliko časa, da pristojno domovinsko oblastvo ne ukrene kaj drugega. (Pogodba 6. maja 1881, dz. 89, za l. 1882, čl. VIII.)

(Švica.) Po čl. 33, švicarskega zveznega zakona 25. jun. 1891, glede civilnopravnih razmer naseljencev in prebivalcev, se ima v Švici za inozemca odrejeno varstvo na zahtevo oddati inozemskemu pristojnemu domovinskemu oblastvu, ako velja isto v inozemski državi. (Uk. 1892, s. 143.)

Predpisi o pristojnosti v varstvenih in skrbstvenih stvareh inozemcev, nahajajoči se v § 183. nesp. post. in v drugih predpisih, kakor tudi določila v državnih pogodbah o zapuščinstvu, varstvu in skrbstvu, ostanejo po jn. v veljavnosti. (Jn. čl. VIII. š. 3.)

§ 184. Ako se kedo radi umobolnosti ali zapravljivosti postavi pod skrbstvo, ali ako se podaljša očetovska oblast ali varuštvo preko zakonite dobe; mora sodišče v onih kronovinah, kjer je uveden notarijat, poleg tega, da izda predpisani razglas,¹⁾ o tem posebej obvestiti javnega notarja, v čigar okraju se je slučaj pripetil.

¹⁾ Vsebina dotičnega razglasa ima biti: 1.) Imenovanje sodišča; 2.) ime, priimek, posel in bivališče varovanca; ako treba tudi njegova starost; 3.) podatek, če se tu ravna za nadaljevanje očetovske oblasti ali varstva ter eventuelno čas, katerega ima to dalje trajati, potem, ako se je odredilo skrbstvo, če se je to zgodilo radi blaznosti ali slaboumnosti ali radi zapravljanja; 4.) ime, priimek, posel in bivališče zakonitega zastopnika; 5.) dan sodne odredbe. (Iz. u. 14. dec. 1885, uk. 83.)

Sodiščem prve inštanice se znova naroča, da se imajo vedno natančno ravnati po navedenem ukazu. (Iz u. 15. dec. 1896, š. 25370, uk. 43.)

Just. min. naroča sodiščem prve stopinje, da insercijo skrbstvenih ediktov preskrbe kar najhitreje ter prosi predpostavljena predsedništva, da tudi v tem pogledu nadzorujejo. (U. 25. maja 1896, š. 10617, uk. 15.)

Glede kumulacije razglasov glej § 214 su.

Zdravniško vodstvo zasebne blaznice ima tekom 24 ur naznaniti zbornemu sodišču prve stopinje, v katerega okolišu leži zavod, da je sprejelo bolnika ter prositi za potrdilo tega sprejema. Tega naznanila samo tedaj ni treba, če ni dvoma, da se bolnik nahaja še v očetovski oblasti. Ako doseže tak bolnik tekom svojega bivanja v zavodu 24. leto, je to treba naznaniti gori omenjenemu sodnemu dvoru z natančnejšimi podatki o bolnikovih osebnih razmerah.

Isto se mora zgoditi, ako nastopijo okolnosti, katerih posledica je sprememba v osebi zakonitega zastopnika, ako za te okolnosti že itak ni moralo zvedeti varstveno in skrbstveno oblastvo. (U. min. za notr. stvari 14. maja 1874, dz. 71, § 9.) O izpustitvi ozdravljenih bolnikov, ki se nahajajo v skrbstvu, mora zavod obvestiti dotično sodišče, (ondi §§ 9 in 12). Tudi javne blaznice morajo poročila predpisana v §§ 9 in 12 pošiljati sodnim oblastvom označenim ravno tam. (§ 22.)

Ako se rudniškemu podjetniku postavi skrbnik, ima pristojno sodišče to javiti rudniškemu oblastvu ter naznaniti ime postavljenega oskrbnika. (Rud. z. 23. maja 1854, dz. 146, § 189.)

Z ozirom na dolžnost naloženo notarjem v § 116, e) not. r., da morajo voditi ravno tam omenjeni seznam, sme posebna v § 184, ces. pat. 9. avg. 1854, dz. 208, predpisana obvestitev notarja, v katerega okolišu se je slučaj zgodil odpasti, tedaj, kadar se v časnik, določen za uradne objave, uvrsti razglas, ki razglša omejitev dejanske zmoglosti. (U. 6. sept. 1888, dz. 39.)

Sodiščem se naroča, da izvršijo preiskavo o skrbstvu radi zapravljivosti kar najhitreje ter torej pospešijo odločbo. (Iz u. 2. marca 1886, uk. 7.)

§ 185. Vse razprave v varstvenih in skrbstvenih stvareh, bodisi da se opirajo na pismene vloge ali ustno prošnjo strank, ali pa se začno uradoma, se pred sodiščem praviloma opravljajo ustno.

Izprevidu sodišča se prepušča, da zasliši v važnih in dvomljivih slučajih, predno ugotovi varuhovim ali skrbnikovim predlogom, tudi prisotne

bližje oskrbovančeve sorodnike in njega samega, ako more presojudati o svoji stvari.¹⁾

¹⁾ Pri razpravah radi postavljanja skrbnika ubogim, blaznim ali slaboumnim se imajo potni troški in dijete sodnih odposlancev, troški za pot in hrano ter pristojbine izvedencev, končno troški za potrebno uvrstitev razglasov v časnikih poravnati iz državne blagajne. Toda sodišča imajo dolžnost, da potne troške ter one za hrano, kakor tudi pristojbine odmerijo natančno in vestno. (U. fin. min. 8. febr. 1853, dz. 110.)

Zaradi oprostitve pristojbin ubogih, ki se nahajajo v varstvu ali skrbstvu, gl. § 65. cp., u. 23. maja 1897, uk. 130, ter u. 28. dec. 1897, dz. 306, § 9, pri § 181, nesp. post.

§ 186. V §§ 207. in 208. odz. predpisano sirotinsko knjigo treba voditi po obrazcu št. IX.¹⁾ in pri vpisovanju se je sklicevati na izkaze, na katere se opirajo vpisi.

Predstojnik sodišča mora skrbeti za to, da se izpolnijo razpredelki vselej takoj, kadar se opravilo pripeti in ne še-le koncem leta ali sploh pozneje.

¹⁾ Sedaj po F. 31. k pravilnemu redu.

Odobritev pogodb nedoletnikov:

a) sploh;

§ 187. Odloki, s katerimi se odobrujejo opravila ali pogodbe, ki so se sklenile v imenu ne-

§ 185. 1. Preiskovanje dušnega stanja po zdravnikih ima voditi sodni komisar in pridejati svoje lastno mnenje. 5. apr. 1893, š. 3922, Zb. 14660, Not. Z. 1893/30.

2. Troške poizvedeb o predlogu na podaljšanje varstva treba plačati iz varovančeve imovine, tudi ako se je predlog zavrnil. 28. jan. 1890, š. 728, Zb. 13134.

3. Troške po skrbstvenem sodišču odrejenega preiskovanja dušnega stanja treba izterjati iz imovine preiskovanca. 30. jul. 1907, š. 9543, ÖZBl. 1907/10; -- predlagatelj jih tudi tedaj nima trpeti, ako se je stavljenje pod skrbstvo odreklo. 10. apr. 1906, š. 5764, JBl. 1906/26; 3. maja 1905, š. 7164, JBl. 1906/13).

doletnikov, se morajo osnovati pri zbornih kakor tudi pri okrajnih sodiščih vselej pismeno. Razlogi, ki so odločili sodnika za odobrenje, se morajo pristaviti osnutku odloka, tudi če se ne zdi potrebno, da bi se razglasili strankam.

§ 188. Pogodbe, s katerimi se razpolaga z imovino in dohodki nedoletnika, se morajo omejiti, ako se to lahko zgodi brez očitne škode, na varstveno dobo, zlasti se glavnice ne sme nalogati brez pogoja odpovedi za dalj časa kakor nedoletnost traja, niti sklepati za dalj časa družbenih, najemnih in zakupnih pogodb.

Vendar pa mora sodišče dovoliti tudi dalj časa tekoča plačila in celo dosmrtno preživnino iz varovančeve imovine in odobriti o tem sklenjene pogodbe, ako je to očitvidno v korist nedoletniku.¹⁾ Zakupovanje večjih posestev ali gospodarstev se sme vršiti praviloma le z javno dražbo.

¹⁾ Glede odprave dedičev-varovancev pri prevzetju kmetijskih posestev po sodiščih glej u. 12. dec. 1896, uk. 42. pri § 165.

§ 187. 1. Poravnava radi preživljanja nezakonskega otroka se sme odobriti brez pridržka morebitnih bodočih otrokovih pravic. 1. jul. 1880, š. 7760, Zb. 8037; — ravno tako tudi poravnava, da se otročji zahtevki odpravi popolno. 6. marca 1901, št. 2203, Zb. 1319, Not. Z. 1091/20.

2. Poravnava o odpravi nezakonskega otroka se sme odobriti le po uradnih poizvedbah o imovinskih in pridobninskih razmerah udeležencev. 19. febr. 1895, š. 2160, Zb. 15413.

3. Ni dovoliti, da bi se začela očitvidno brezvspešna pravda. 10. jan. 1900, š. 520, Zb. 844.

4. Druge osebe nimajo pravice rekurza proti odobritvi ali zabranitvi kakega opravila. 19. maja 1885, š. 5795, Zb. 10577; — tudi ne otrokova mati proti odobritvi poravnave med varuhom in nezakonskim očetom. 12. maja 1896, š. 5438, Zb. 15786.

§ 189. Za najme z navadno odpovedjo, ter za dajanje v zakup posameznih manj vrednih delov posestva in to za obroke, ki so v deželi navadni, sme sodišče za vsak primer posebej varuhu splošno podeliti dovoljenje, ne da bi mu bilo treba predložiti najemno ali zakupno pogodbo.

Zadolžnice in druge pismene pogodbe za varovance, katerih varuhi niso izkušeni v pravnih poslih, mora zlasti pri okrajnih sodiščih sodnik sam osnovati in po zaslišanju varuha in drugih udeležencev odobriti. Razun tega slučaja naj varuh predloži sodišču v odobritev popoln osnutek zadolžnice ali pogodbe, katero mora sodišče natančno preskusiti in, ako treba, po zaslišanju udeležencev izpraviti. Po odobrenju osnutka treba provzročiti odpravek pogodbe ali zadolžnice, izvirnik pa shraniti pri razpravnih spisih, ako ni pripraven, da bi se položil v depozitnem uradu.

Dano odobrenje se potrjuje z uradnim posvedočilom, ki se mora napisati na izvirno listino samo.

b) Glede privolitve za ženitev.

§ 190. Sodišče ne sme dovoliti ženitve ne-doletnika, dokler ne dobi dovoljnega pojasnila o imovini in dohodkih, kakor tudi o osebnih lastnostih in razmerah bodočega zakonskega druga, dokler ne povabi nedoletnika samega in se ne prepriča po njegovi lastni izjavi, izrečeni v od-

§ 189. 1. Potrdilo danega skrbstveno-oblastvenega odobrila na pogodbeni listini se ne sme odreči radi tega, ker je oskrbovanec med tem umrl. 2. dec. 1891, š. 14244, Zb. 14014; 14. jan. 1890, š. 333, Zb. 13105.

sotnosti varuha in bodočega zakonskega druga, da je njegov prosti, dobro premišljeni sklep, stopiti v ta zakon. Ako je varovanec od sodnega kraja preveč oddaljen, se lahko zaprosi kako njemu bližje sodišče, da ga o tem zasliši.

Dovolitve za ženitev se ne sme dati, dokler ni izgotovljena ženitna pogodba in dokler niso udeleženci edini o pogojih, katere je sodišče določilo v korist varovanca.¹⁾

1) Če stopi varovanec brez dovoljenja varstvenega oblastva v zakon ter je deželno sodišče to zakonsko oviro uradoma preiskalo in z naknadno podeljenim dovoljenjem odstranilo, . . . se določa: a) da nima samo varuh, temveč tudi varstveno oblastvo pravico izpodbijati v zmislu §§ 94 in 96 odz. veljavnost brez njegovega dovoljenja sklenskega zakona nedoletnikov, da pa se b) o postopku, po katerem se je v takih slučajih treba voditi v obče, ne more dati nobenega naročila, temveč se mora prepustiti previdnosti in razumnosti sodnikov, kako da je treba v posameznem slučaju ravnati. Sploh naj se varstvo toliko časa ne poslužuje svoje pravice izpodbijati zakon, dokler se strinja s koristjo varovanca. Sicer c) v slučajih, ko varstveno oblastvo zakon naknadno dovoli, ni potreba zopetne svečane izjave pred dušnim pastirjem in dvema zaupnima pričama, kakor določa § 88 odz. torej d) tudi ni treba zopetnega blagoslova. (Dvd. 22. septembra 1821, zjz. 1802.)

§ 191. Odlok, s katerim se nedoletniku dovoli, da sklene ženitev, mora obsegati razun imena in priimka ženina in neveste tudi ime va-

§ 190. 1. Ženitni pogodbi je odreči odobritev, ako se dota ni zavarovala, le tedaj, kadar se je dota dala iz imovine nedoletne neveste. 23. novembra 1892, š. 13480, Now. III. 258.

2. Ni odobriti dedinske pogodbe med ženinom in nevesto, v kateri se odreja tudi o četrtinki pridržani v prosto razpolaganje. 27. sept. 1860, š. 11445, Zb. 1199.

ruha ali varuhinje in sovaruha ter izrecno omeniti, da so ti dovoljenje dali ali odrekli.

Ako prva stopinja proti volji varuha dovoli zakon, ali ako nadsodišče dovoli od prve stopinje odbito ženitev, mora imeti odlok tudi pristavek, da se sme ženitev skleniti še-le tedaj, kadar bo s sodnim potrdilom brezdvomno izkazano, da je zadobil odlok pravno moč.

Ako je varovanec ali njegov bodoči zakonski drug vojak, ki se ne more poročiti brez dovoljenja svojega predstojnika, tedaj se ima odloku pristaviti izrecni pridržek, da se ženitev ne sme skleniti preje, dokler se ne dobi dovoljenje vojaškega oblastva.¹⁾

¹⁾ Vojn. z. 11. apr. 1889, dz. 41, § 50.: Ni dopuščeno nikomur oženiti se, predno kedo stopi v dobo naborni stavi podvrženo in dokler ne izstopi iz tretjega letnega razreda. Izimljejo se tisti, ki so bili izbrisani ob naboru ali ki v tretjem letnem razredu niso bili potrjeni. — Ob okolnostih vrednih posebnega ozira, sme komu minister za deželno bran ali deželno oblastvo, kateremu se ta stvar preizroči, izimno dovoliti, da se oženi, ali to dovoljenje ne ustanavlja mu nikakih ugodnosti v izpolnjevanju vojne dolžnosti. — Kedor prestopi gori navedeno prepoved ter se oženi, se kaznuje z globo od 30—300 gld. — Sokrivca take nedovoljene ženitve zadeva ista denarna kazen in razun tega se ravna proti njemu po službenih predpisih, ako je v javni službi.

§ 61.: Brez dovoljenja vojaškega oblastva se ne smejo ženiti:

a) Dejansko služeče osebe vojstva (vojnega pomorstva) in deželne brambe; — b) neuvrščeni novinci vojstva (vojnega pomorstva) in deželne brambe; — c) stalni dopustniki izmed liniji služnih, razven onih, ki so v zadnjih treh mesecih svoje službene dolžnosti v liniji, in onih, ki so na dopustu na podlagi § 32, II. odst. ali pa iz rodbinskih ozirov (§ 34, predzadnji odstavek); — d) častniki, ki so v pokojni stalež premeščeni, s probeležbo za lokalne

službe; — e) osebe vojstva (vojnega pomorstva) in deželne brambe, ki so sprejete v kako preskrbovalnico za onemogle vojake (v kako invalidnico).

Ko bi kedo prelomil to prepoved, se uporabljajo:

a) Na dejansko služeče vojaške osebe vojaški kazenski zakoni in predpisi; na b) nedejansko služeče takšne osebe kazenska določila § 50.

S sokrivci se ravna na isti način. — Vse osebe vojstva (vojnega pomorstva) in deželne brambe, ki niso tu imenovane, — z neuvrščenimi in nedejansko služečimi nadomestnimi rezervisti vred — ne potrebujejo za ženitev dovoljenja od vojaškega oblastva.

§ 192. Ako se mora napraviti o pravnem poslu nedoletnika notarski spis, mora sodišče zakonitega zastopnika preskrbeti s potrebnim po-verilnim pismom.

c) glede nalaganja glavnice.

§ 193. Varuh in sodišče sta odgovorna, da se gotovina varovanja, kolikor se je ne potrebuje, po predpisu § 230. odz. kakor hitro mogoče naloži plodonosno. Da se najde za to prilika, se ponudijo lahko posojila z naznanilom, ki naj se

§ 193. 1. Ako se je varovančev denar naložil na nezadostno hipoteko, je varstveno sodišče odgovorno za to. 11. dec. 1894, š. 14515, Zb. 15322; — poleg tega tudi varuh, ki je naložbo predlagal. 19. dec. 1889, š. 12989, Zb. 9705.

2. Skrbnik odsotnika je odgovoren, ako zastarajo kuponi sodno hranjenih papirjev. 31. marca 1880, š. 3300, Zb. 7909.

3. Tudi oče se lahko prisili, da pri sodišču položi hranilne knjižice otrok, ki so pod njegovo očetovsko oblastjo. 19. febr. 1901, š. 2256, Zb. 1295, Not. Z. 1901/15.

4. Državni papirji, ki jih je kupil v zmislu čl. XI. in XII. z. 28. maja 1882, dz. 56 poštno-hranilni urad, se smejo pustiti v njegovi hrambi, tudi ako so last nedoletnikov. 25. jun. 1902, s. 8738, GH. 1903/15, GZ. 1903/45,

nabije pri sodišču, in ako treba uvrsti tudi v novine.

O načinu nalaganja glavnice se ima vselej zaslišati varuh. Ako se naložitev na dovoljen način prepusti varuhu, mu mora sodišče naročiti, da se v primernem roku izkaže, da je izpolnil sodno naredbo.¹⁾

¹⁾ Bisere, druge dragocenosti in dolžna pisma, kakor tudi vse važne listine hrani sodišče (§ 229 odz.).

Na prošnjo udeležencev in s privolitvijo pristojnega sodišča se morejo vrednostni papirji, ki bi se morali po splošnih zakonskih določilih spraviti pri oblastvih ali sodnih položnih uradih, naložiti v svrhu hrambe ali uprave pri avstro-ogrski banki s kavtelami, ki jih določi sodišče ter s pogoji, ki jih je določila banka za opravila take vrste. (Čl. 71. odst. II. pravil avstro-ogrske banke potrjenih z z. 21. maja 1887, dz. 51, oziroma s ces. odr. 29. sept. 1899, dz. 176.)

§ 194. Zakonito dopuščeni načini, kako je plodonosno nalagati denar nedoletnikov, so:

1. Nakup nepremičnin;
2. posojila zasebnikom proti zakonitemu varstvu na nepremičninah;¹⁾
3. nakup avstrijskih državnih ali tem zakonito enakih javnih zadolžnic;²⁾
4. nakup zastavnih listov gališkega stanovskega kreditnega zavoda;³⁾
5. vloge pri avstrijskih hranilnicah, ki obstoje z javnim dovoljenjem, in pri Monte civico commerciale v Trstu, pri čemer pa vloge za po-

§ 194. 1. Ogrski državni papirji se ne morejo uporabiti za naložbo pupilarnega imetja. 13. jun. 1894, š. 7138, Zb. 15148, Not. Z. 1894/29.

2. Vsote, ki jih hrani sodišče le mimogrede, treba plodonosno naložiti v hranilnico. 24. junija 1888, š. 8708, Zb. 12279.

sameznega varovanja v nobenem primeru ne smejo presegati 500 gl. konv. denarja;⁴⁾

6. z nalaganjem v skupnih sirotinskih blagajnah,⁵⁾ ki so urejene po posebnih zakonskih določbah.

¹⁾ Prim. § 1374 odz.

²⁾ Avstrijske državne zadolžnice so one o splošnem dolgu avstro-ogrske države in pa tudi one o državnem dolgu v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel. — K splošnemu dolgu avstro-ogrske države spadajo:

1.) obligacije (obveznice) za skupni državni dolg, ki ga je v papirju in kovanem denarju ustanovil zakon 20. jun. 1868, dz. 66 in ki se efektivno obrestuje s 4²/₁₀%, katerega pa je z. 16. febr. 1903, dz. 37, večjidels premenil v obligacije, ki se davka prosto obrestujejo s 4⁰/₁₀ glaseč se na kronsko veljavo; — 2.) zadolžnice 4⁰/₁₀ avstrijskega posojila državne loterije od 4. marca 1854; — 3.) zadolžnice 5⁰/₁₀ nega avstrijskega posojila državne loterije od 15. marca 1860; — 4.) premijski (nagradni) listi brezobrestnega avstrijskega premijskega posojila z dne 11. febr. 1864; — 5.) zastavne listine državnih domen c. kr. priv. splošnega avstrijskega, zavoda za zemljiški kredit (Bodenkreditanstalt).

K državnemu dolgu v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel spadajo:

1.) zadolžnice 4⁰/₁₀ nega državnega rentnega posojila v zlatu; — 2.) 4⁰/₁₀ na renta v kronski veljavi. — 3.) 3¹/₂ ⁰/₁₀ na davka prosta investicijska renta; — 4.) železniške državne zadolžnice; 5.) v državne zadolžnice prepečatene železniške akcije (delnice); 6.) železniške prioritetne obligacije, katerih izplačevanje je prevzela država in sicer:

Železniške državne zadolžnice, ki jih je država izdala povodom pridobitve železnice cesarice Elizabete, železnice ces. Fran Jožefa, predarlske železnice ter železnice Plzen — Prizen (Komotov) na podlagi z. 23. dec. 1881, dz. 141, 8. apr. 1884, dz. 51, ter 8. jun. 1884, dz. 91, — delnice ces. Elizabetne železnice, ki so v zmislu § 12 v dogovoru 24. dec. 1880 in 28. jan. 1881, dz. 141 potom kolkovanja spremenjene v državne zadolžnice; prioritetne obligacije omenjenih že-

leznice, katerih izplačilo je prevzela država. (Razgl. fin. min. 13. jun. 1887, uk. fin. min. 25.); — $4\frac{3}{4}\%$ ne železniške državne zadolžnice izdane na podlagi z. 8. apr. 1884, dz. 51, povodom odkupa c. kr. priv. železnice cesarjeviča Rudolfa, kakor tudi 4% -ne prioritetne obligacije te železnice, katerih plačilo je prevzela država; na podlagi z. 25. nov. 1891, dz. 164, s prepečatbo v državne zadolžnice spremenjene delnice in prioritetne obligacije — izplačilo je prevzela država — c. kr. priv. gališke Karol-Ludvikove železnice (razgl. fin. min. 13. jun. 1893, š. 3729, uk. fin. min. 28); — 4% no prioritetno posojilo serija II. po 11 mil. mark, katerega plačilo je prevzela država na podlagi z. 27. dec. 1893, dz. 199 povodom pridobitve železnice avstr. družbe za lokalne železnice, kakor tudi 3% no prioritetno posojilo iste družbe znašajoče 70 mil. kron; — od države na podlagi z. 27. dec. 1893, dz. 10, povodom kupa lokalne železnice Černovice-Novoselica v plačilo prevzeto prioritetno posojilo akcijske (delniške) družbe bukovinskih lokalnih železnice za 5.000.000 kron (razgl. fin. min. 31. maja 1894, š. 2673, uk. fin. min. 22); — od države na podlagi z. 28. julija 1892, dz. 119, ob odkupu lokalne železnice Eisenerz-Vordernberg v plačilo prevzete 4% -ne prioritetne obligacije te železnice (izdaja 1. jan. 1890 ter 3. sept. 1892); — od države na podlagi z. 28. avg. 1891, dz. 135, ob odkupu c. kr. priv. železnice nadv. Albrehta izdane 4% železniške državne zadolžnice, kakor tudi od države v plačilo prevzete prioritetne obligacije te železnice in sicer 5% nega prioritetnega posojila v srebru od 1. maja 1872, 5% nega prioritetnega posojila v zlatu od 1. nov. 1890 (razgl. fin. min. 17. dec. 1894, š. 7111, uk. fin. min. 49); — od države na podlagi z. 12. aprila 1893, dz. 62, v plačilo prevzete 4% -ne prioritetne obligacije lokalne železnice Ljubljana — Kamnik od 12. jul. 1893; — od države na podlagi z. 11. dec. 1894, dz. 229, v plačilo prevzete 4% -ne prioritetne obligacije c. kr. priv. moravske obmejne železnice od 10. februarja 1895; — od države na podlagi z. 11. dec. 1894, dz. 229, in 19. jun. 1895, dz. 83, v plačilo prevzete 4% prioritetne obligacije c. kr. priv. češke zahodne železnice in sicer prioritetnega posojila v srebru od 28. februarja 1885, prioritetnega posojila v markah od 1. marca 1885, in prioritetnega posojila v kronah od 15. julija 1895; — od države na podlagi z. 11. dec. 1894,

dz. 229, v plačilo prevzete 4%-ne prioritetno obligacije moravsko-šlezke centralne železnice od 22. jun. 1895; — od države na podlagi z. 22. jun. 1894, dz. 137 v plačilo prevzete 4% prioritetne obligacije c. kr. priv. železniške družbe Lvov — Černovice — Jassy od 15. novembra 1894 (razgl. fin. min. 22. dec. 1895, š. 8062, uk. fin. min. 211).

³⁾ Gališki stanovski kreditni zavod se od 1. 1883 imenuje: Gališki zemljiški kreditni zavod.

⁴⁾ Olajšave v dviganju obresti od vlog, naloženih za varovanje in skrbljenje:

1.) Vložna knjižica ostane in deposito; vinkulira se pa tako: „Dviganje obresti se na podlagi izkaznega (legitimacijskega) odloka od prepušča varuhu (skrbniku itd.).“ 2.) Izkazni odlok za dviganje tekočih obresti in deposito shranjene vložne knjižice izpolni na zaprosbo za dviganje obresti upravičene osebe sodišče, ki je pristojno za dovolitev dviganja, in se vknjiži v obrestno knjižico, ki jo ima za dviganje upravičena oseba prinesiti s seboj in ki ima tudi primerne rubrike, da se razvidijo zaporedni dvigi. Ta obrestna knjižica, ki je označena z izkaznim odlokom, se uradoma odpošlje dotični hranilnici, ki ima izkaznico zaznamovati na dotičnem listu vloge, katere obresti je treba dvigniti, in ki more obrestno knjižico vrhu tega še posebej zaznamovati s pečatom i. t., da se prepričijo ponarejanja. Na podlagi take obrestne knjižice dviga obresti za zaporedno dviganje obresti upravičena oseba in hranilnica vknjiži vsak dvig v obrestno knjižico.

3.) Ako se vložna knjiga hoče vzeti iz sodne hranbe, se more to zgoditi le proti oddaji obrestne knjižice. Vložna knjižica se tedaj devinkulira, depozitni (davčni) urad jo uradoma vpošlje hranilnici, ki dvignene obresti vknjiži v vložno knjižico in na ta način spravi v soglasje vknjižbe vložne knjige in hranilničnega lista. Potem šele se more vložna knjižica dvigniti.

Neka hranilnica je opozorila na to — kar se vidi primerno —, da je tedaj, kadar se kaka obrestna knjižica izgubi, priporočljivo, da se stranki ne izda duplikat, temveč, da se zaradi mogoče zlorabe izda nova z novo številko označena obrestna knjižica, s katero naj se ravna kakor s prvotno. Just. min. neče omenjenega modusa procedendi predpisavati za vse slučaje, ampak samo odreja,

da se imajo sodišča pred vsem kakor je označeno v prejšnjem ukazu, obrniti na hranilnice svojega okoliša, da jih pregovore ter event. napotijo, da dogovorno sprejmejo ta način in kolikor je treba, spremene pravila. Glede izkaznih odlokov oziroma obrestnih knjižic je fin. min. v svojem dopisu 30. nov. 1881, š. 28548 izreklo, da te kot uradni izdatki v zmislu tar. post. 7 i z. 9. febr. 1850 niso predmet obdačenju. Viš. dežel. sod. se končno prosi, da pazi, kako sodišča izvršujejo to enostavnejše dviganje obresti, ki bi se od slučaja do slučaja moralo dogovoriti s hranilnicami ter da vsakega pol leta (julija-januarija) poročajo o tem, katera sodišča so s hranilnicami sklenila take dogovore in kake ovire so se stavile. (Iz u. 24. febr. 1882, š. 19545). Sodna hranba vložnih knjig v hranilnih vlogah nedoletnikov je število knjižic preveč kopičila. Min. notr. stvari je torej vzorni ustav za hranilnice od 19. maja 1892, š. 1139 popolnilo s § 20 a, v katerem dopušča vinkulovanje knjižic in določa njegov način.

Kadar dobe sodišča povod dovolitvi za vinkulacijo vložne knjižice, se treba ravnati po prej omenjenih in v pravila dotične hranilnice sprejetih dodatnih določbah ter sicer paziti na le-to: V odloku, s katerim se dovoljuje vinkulacija in katerega en izvod mora dobiti stranka enega pa hranilnica, se ima vinkulacija ukazati brez omejitve ali pa se mora izrecno odrediti, da se obresti smejo izplačevati; v zadnjem slučaju je treba obenem pristaviti, komu se imajo izplačati obresti in za kolik čas. Ako zakoniti zastopnik varovanca želi prvič vložiti ali izposlovati vinkulacijo vložne knjižice, ki se nahaja v njegovih rokah, ima prošnjo za vinkulacijo kratkomalo napraviti na hranilnico ter priložiti njemu izdani odlok, s katerim se dovoljuje vinkulacija. Kadar pa se tiče vinkulacije hranilne knjižice, shranjene pri sodišču, ter sodišče hranilne knjižice zakonitemu zastopniku varovanca zaradi vinkulacije izdati neče, tedaj mora sodišče hranilno knjižico neposredno vposlati hranilnici skupno z odlokom, ki odreja vinkulacijo. Hranilnico se mora pri tem prositi, da po izvršitvi vinkulacije hranilno knjižico zopet vrne sodišču v nadaljno odredbo. V odloku, s katerim varstveno sodišče dovoljuje devinkulacijo (razvezo) vinkulirane hranilne knjižice, se lahko, kakor slučaj na-

nese ob enem dovoli, da se devinkulirana hranilna knjižica izda stranki, ali pa hranilnica prosi, da vpošlje po izvršeni devinkulaciji od stranke sprejeto hranilno knjižico sodišču v depozitno uradno hranbo. (Iz u. 16. jun. 1895, š. 12290, uk. 13.)

⁵⁾ V bodoče imajo sodišča gotovine novih varovancev in oskrbovancev svojega sodnega okoliša, ako se po obstoječih zakonih ne morejo zanje posebej primerno plodonosno naložiti, naložiti v skupni sirotinski blagajni. (Ces. u. 9. nov. 1858, dz. 205, § 1.)

7. V plodonosno nalaganje denarja varovancev se smejo nadalje uporabljati naslednje zastavne listine ter komunalne, železniško-kreditne in bančne obveznice (obligacije):

a) Zastavne listine ter na podlagi posojil občinam izdane zadolžnice c. kr. priv. splošnega avstr. zemljiško-kreditnega zavoda (allgem. österreich. Bodenkreditanstalt) (čl. 86 njegovih pravil, u. 1. jun. 1864, dz. 49);

b) po deželni banki kraljestva češkega, v zmislu njenih pravil z deželno garancijo izdane zakladne in komunalne zadolžnice ter melioracijski listi. (Z. 6. apr. 1890, dz. 60); — istotako od te banke izdane železniške zadolžnice. (Z. 14. jul. 1896, dz. 126 in 24. jun. 1902, dz. 132.);

c) po deželni banki kraljestva Gališkega in Lodomerškega z veliko vojvodino Krakovsko izdane železniške obligacije v najvišem znesku 15. mil. gl. (z. 31. dec. 1894, dz. 10, za l. 1895); — istotako od te banke izdane komunalne obligacije III. in naslednje izdaje. (ces. u. 9. avg. 1898, dz. 147);

d) po deželni zemljedelski banki mejne grofije Moravske izdane komunalne in železniške zadolžnice. (z. 22. febr. 1897, dz. 62, in 26. jun. 1902, dz. 133);

e) po komunalnem kreditnem zavodu dežele Šleske izdane zadolžnice. (Ces. u. 15. jul. 1898, dz. 127);

f) po niževavstrijskem dež. hipot. zavodu izdane komunalne zadolžnice. (Ces. u. 22. jul. 1898, dz. 128);

g) po gornjeavstrijskem komunalnem kreditnem zavodu izdane zadolžnice. (Ces. u. 7. maja 1899 dz. 83.);

h) po osrednji banki nemških hranilnic v Pragi, kakor tudi po osrednji banki čeških hranilnic v Pragi izdane bančne zadolžnice (z. 26. jul. 1902, dz. 168.);

i) po c. kr. priv. avstr. kredit. zavodu za prometna podjetja in javne naprave (österr. Kreditinstitut für Verkehrsunternehmungen und öffentliche Arbeiten), 1. avgusta 1896, 1. februarja 1899, in 1. februarja 1901 izdane obligacije kategorije A. (Razgl. želez. min. 22. okt. 1896, dz. 196, u. t. min. 31. marca 1899, dz. 67 in 28. febr. 1901, dz. 20) in „državno garantirane kategorije“ od 1. febr. 1902. (Razg. fin. min. 12. marca 1902, dz. 69);

k) po hipotečnih, zemljiškokreditnih ali drugih zavodih, ustanovljenih za hipot. posojilna opravila z državnim dovoljenjem ter pod državnim nadzorstvom izdane zastavne listine (§ 1. z. 2. jul. 1868, dr. 93).

Ti zavodi so (u. 12. marca 1878, š. 3243, vsem viš. dež. sod.):

Dunaj: avstrijsko-ogrska banka kakor hipotečna banka (z. 27. junija 1878, dz. 66, oziroma z. 21. maja 1887 dr. 185), — avstrijska osrednja zemljiško-kreditna banka, — c. kr. priv. avstrijska hipotečna banka, — I. avstr. hranilnica na Dunaju, nižjeavstrijski deželni hipotečni zavod, uradniški kreditni zavod (Beamtenkreditanstalt), (u. fin. min. 24. avg. 1908, dz. 194.)

Avstrijsko gorenje: Gorenjeavstrijski hipotekarni zavod;

Bukovina: Bukovinska hranilnica;

Češka: Hipotekarna banka kraljestva Češkega;

Dalmacija: Zemljiški kreditni zavod za kraljevino Dalmacijo, (§ 18. pravil 22. marca 1892.);

Galicija: Gališki zemljiški kreditni zavod v Krakovem; — c. k. priv. Gališka delniška hipotekarna banka v Lvovu; —

Koroška: Koroški deželni hipotekarni zavod, (dež. nam. rg. 14. maja 1895, dež. 17. § 16.);

Moravska: Hipotekarna banka mejne grofije Moravske;

Slezija: Avstrijskošleski zemljiški kreditni zavod; — Komunalni kreditni zavod dežele Šleske (z. 7. jun. 1905, dz. 93.);

Štajerska: Društvo Štajerskih hranilnic v Gradcu.

8. Prijoritetne obligacije železnic v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih, ako imajo državno garancijo za obrestovanje in vračilo glavnice (§ 1. z. 14. marca 1870,

dz. 33.). — Sem spadajo (U. 12. sept. 1870 š. 9607 in 13. dec. 1874, š. 17028):

a) v srebru se obrestujoče prioritetne obligacije c. kr. priv. južno-severno nemške zvezne železnice, za izgotovitev podaljšane stranske železnice Schwadowitz-Königshain;

b) prioritetne obligacije od juž. žel. družbe vzetega posebnega zajma za izgotovitev žel. proge Beljak - Franzensfeste in St. Peter-Reka;

c) prioritetne obligacije avstr. ces. Ferdinanda sev. železnice za stavbo, moravsko-šleske sev. železnice;

d) prioritet. obligacije avstrijske sev. zah. železnice I. izdaja (torej brez priorit. obligacij te železnice II. izdaje lit. B. Železnica polabske doline);

e) prioritet. obligacije I. ogrsko-gališke, železniške delniške družbe, za progo od Přemysla do ogrske meje pri Lupkovu. — Dalje naslednje prioritetne obligacije:

f) delne zadolžnice delniške družbe „Dolenjske železnice“, na podlagi § 7 dopustilne listine 16. dec. 1891, dz. 9 za l. 1892, l. 1892 vzetega prioritetnega posojila v nom. znesku 7 mil. gl. (z. 13. avgusta 1892, dz. 140); — dalje zadolžnice 4 % prioritetnega posojila delniških družeb:

g) lokalna železnica St. Pölten-Kirchberg ob Pielach-Mank v nom. znesku 2,600.000 K; — h) družbi za „Pincgavsko lokalno železnico“ v nom. znesku 2,700.000 K; — i) železnice „Chabowka-Zakopane“ v nom. znesku 2 milijona 260.000 K (z. 21. dec. 1898, dz. 233 in u. 4. marca 1899 dz. 50.); — j) delne zadolžnice od delniške družbe za prioritetno posojilo za Niže avstrijski Waldviertel 1,820.00 K (Z. 21. dec. 1898, dz. 233 in u. 6. marca 1901, dz. 25) in prioritetnega posojila 2,332.800 K (u. 10. oktobra 1902, dz. 194); — k) delne zadolžnice delniške družbe „Pila-Jaworzno“ (u. žel. min. 6. jun. dz. 126); l) delne zadolžnice delniške družbe za lokalno železnico „Gänserdorf-Gannersdorf“ (u. žel. min. 20. apr. 1907, dz. 111.). — m) delne zadolžnice delniške družbe za lokalno železnico „Korneuburg-Ernstbrunn“ (u. žel. min. 20. apr. 1907, dz. 112).

9. Obligacije naslednjih deželnihih zajmov:

a) obligacije gališkega dež. posojila 1,600.000 gl., (z. 28. marca 1875, dz. 60);

b) obligacije dež. posojila Tirolske do zneska 3 milijonov (z. 13. marca 1883, dz. 31);

c) obligacije gališkega dež. posojila 3,800.000 gld. (z. 10. jun. 1884, dz. 96.);

d) delne zadolžnice dalmatinskega deželnega zajma 250.000 gl., najetega za pokritje troškov pri stavbi bolnic v Zadru, Šibeniku in Dubrovniku, ter za popravo bolnice v Saplitu, (z. 1. jun. 1883, dz. 101), dalje delne zadolžnice dalm. deželnega zajma 225.000 gl., dovoljenega z dež. z. za Dalmacijo 24. marca 1886 ter določenega za pokritje stavbnih troškov novih deželnih bolnic v prej navedenih mestih, (z. 6. jul. 1886, dz. 111);

e) obligacije gornjeavstrijskega deželnega zajma 400.000 gl. (z. 14. maja 1887, dz. 46.);

f) delne zadolžnice zajma, ki ga je vzel deželni zbor poknežene grofije Goriške in Gradiščanske do zneska 330.000 gld. za pokritje predujmov, ki jih ima dežela dovoliti vodni zadrugi tržaškega okraja, dalje za plačilo nezaloženega deželnega dolga (z. 8. jun. 1888, dz. 89);

g) obligacije kranjskega deželnega posojila 4. mil. gold., najetega ob premembi zemljiško-odveznega dolga (z. 17. jun. 1888, dz. 121);

h) za Galicijo in za Bukovino izdane zadolžnice za odkup samoprodajne (propinacijske) pravice (z. 27. maja 1889, dz. 84);

i) obligacije mejne grofije Moravske za deželni dolg v najvišem znesku 9,000.000 gl. (z. 6. jun. 1890, dz. 117);

j) obligacije dež. železn. posojila v najv. znesku 10,000.000 gl., na podlagi deželnozborskega sklepa 18. nov. 1890., potrjenega z najv. odl. 11. nov. 1890 za popravo in izgotovitev lokalnih železnic na Štajerskem (z. 15. jun. 1890, dz. 121);

k) delne zadolžnice dež. posojila 1,000.000, oziroma 354.800, 434.800, 700.000 in 1,500.000 gl. kraljestva Galicije in Lodomerije z vel. vojvodino Krakovsko (z. 9. avg. 1891, dz. 119);

l) obligacije ob konversiji zemljiško odveznega dolga po vojv. Bukovini najetega dež. posojila 6,250.000 gl. (z. 1. dec. 1893, dz. 174);

m) delne zadolžnice po dež. odboru kraljevine Dalmacije na podlagi dež. z. 18. febr. 1891, dež. 10. najetega zajma za izboljševalni zaklad v nom. znesku 400.000 K.

(z. 1. apr. 1894, dz. 66), — kakor tudi drugega posojila za izboljševalni zaklad 400.000 K najetega na podlagi dež. z. 11. sept. 1898, 227 (ces. u. 29. nov. 1900 dež. 205), — dalje komunalnega posojila 600.000 K na podlagi dež. z. 15. okt. 1895., dež. 23. (z. 26. jun. 1902, dz. 134);

n) obligacije po pokneženi grofiji Tirolski na podlagi deželnozborskega sklepa 11. januarja 1895., najetega 4°/_o obrestnega skupnega dež. zajma v najvišem znesku 10.000.000 K. (Z. 30. marca 1895., dz. 47);

o) obligacije nižavstroskega dež. zajma (z. 8. avg. 1895., dz. 126, člen III.), in pa železniškega posojila 18.000.000 K (z. 14. apr. 1903., dz. 86.);

p) delne zadolžnice obligacijskega zajma najetega po mestni občini tržaški (Trst) v najvišem znesku 24.000.000 K z z. 28. jun. 1899., dež. 17, (ces. odr. 5. julija 1899, dz. 114);

r) delne zadolžnice po mejni grofiji Istri izdanega dež. zajma v najvišem znesku 1.400.000 K (ces. u. 12. jul. 1900, dz. 116);

s) delne zadolžnice po pokneženi grofiji Goriški in Gradiščanski vsled deželnozborskega sklepa 11. jul. 1902., najetega posojila 1.000.000 K (z. 14. apr. 1903., dz. 87);

t) delne zadolžnice za dež. zajem vojv. Štajerske 12 mil. K (z. 22. febr. 1905, dz. 26); —

u) delne zadolžnice dežele Tirolske za zajem 10 mil. kron, (z. 22. febr. 1905, dz. 27.);

v) zadolžnice nižavstroskega deželnega zajma za železnice l. 1906. (z. 14. sept. 1906, dz. 188.);

z) delne zadolžnice kralj. Gališke in Lodomerske z nadvojv. Krakovsko o zapisih 7 mil. K in 6.150.000 K (z. 14. sept. 1906, dz. 189.). —

ž) delne zadolžnice pod z) navedenih kronovin za 10 mil. in 11 mil. 157.900 K (z. 19. avg. 1908, dz. 187).

10. Obligacije naslednjih mestnih zajmov:

a) Zajmi občine dunajske: 25 milijonov gold. (u. fin. min. 26. marca 1867, dz. 58); obrestnega zajma 10 milijonov gl. (z. 28. marca 1875, dz. 50); posojila 35 milijonov kron. (z. 15. jun. 1894, dz. 113); posojila za razsvetljavo 60 mil. kron (z. 8. febr. 1897, dz. 56); zajma za zidavo in obratovanje mestnih električnih naprav 30 mil. kron (z. 8. apr. 1900, dz. 71); zajma 285 mil. kron (z. 28. marca 1902, dz. 67.); — b) zajmi občine graške: 3 milijonov gl. (Z. 16. apr.

1876, dz. 57.); 14. milijonov kron (z. 12. jul. 1902, dz. 148); — c) mestne občine tržaške in trgovske in obrtne zbornice v Trstu v znesku 11 mil. gl. najetega za zidavo in obratovanje javnih skladovnic in hangarjev v novem tržaškem pristanišču v l. 1889 (z. 10. avg. 1891 dz. 221); — d) mestne občine lvovske. (10 mil. gl. (Z. 10. avg. 1895, dz. 123); mesta Lvova 6,500.000 K (ces. u. 29. jul. 1900 dz. 131); — e) mesta Krakova, 3,600.000 K (z. 9. apr. 1900, dz. 75); — f) mesta Inomost 8'5 mil. kron (22. febr. 1905, dz. 28.) — g) mesta Celovec, 10. mil. kron (22. febr. 1905, dz. 39.) — h) mesta Solnograd, 6 mil. kron (22. febr. 1905, dz. 30.)

11. Obligacije komisije za regulacijo Donave na Dunaju: a) za najeti zajem 24 mil. gl. (z. 29. marca 1870, dz. 36); — b) za najeti zajem 6. mil. gl. (z. 2. marca 1878, dz. 19.)

12. Obligacije zajma v najvišem znesku 146,400.000 kron najetega od komisije za prometne naprave na Dunaju v zmislu z. 18. jul. 1892, dz. 109, niževavstrijskega dež. z. 18. jul. 1892., dež. 42 in sklepov dunajskega občinskega sveta 27. jan. in 8. jul. 1892. (Z. 4. apr. 1893, dz. 50.)

§ 195. V zadolžnici o glavnici nedoletnika se mora vselej izgovoriti, da je upniku na prosto dano, terjati takoj celo glavnico z dolžnimi obrestmi vred, ako se najdalje v šestih tednih po dospelosti ne plačajo obresti, ali, ako je določeno odplačilo glavnice v obrokih, en sam obrok glavnice.

Terjatve drugih oseb se torej za varovanja ne smejo odkupovati, če ni take izjave v zadolžnici, ali je dolžnik ne da v dodatni listini.

§ 196. Vrednost nepremičnin, ki naj služijo v varnost posojil (zajmov), določa se praviloma s sodno cenitvijo, če se je ne more povzeti iz zemljarskih registrov ali iz katastra. Taki cenitvi treba vselej privzeti nedoletnikovega varuha. Ako se hoče

§ 195. 1. Klavzula o izgubi roka se sme opustiti pri listini o priznanju dolga na doti proti nedoletnim dedičem soproge. 27. maja 1885, š. 6240, Zb. 10584.

za podlago vzeti sodna cenitev, ki se je opravila brez varuha, ga je treba vselej preje zaslišati o njeni uporabnosti. Pri hišah, ki so napravljene samo iz lesa, iz ilovice ali druge gorljive snovi, se sme računati le vrednost zemljišča.

§ 197. V krajih, kjer se plačujejo davki po dohodkih najemnine, se vrednost poslopij lahko računa po najemniških napovedbah, ki jih je poverila komisija za poizvedbo hišne najemnine. Vendar se mora vzeti za podlago povprečnega preračuna najmanj šestletni dohodek najemnine, donesti spričevalo zapriseženih izvedencev o dobrem stanju hiše, in ozirati na vsa njena bremena kakor tudi na krajevne in druge razmere, ki vplivajo v posameznih slučajih na vrednost hiše.¹⁾

Končno mora biti hiša proti ognju zavarovana pri kaki javno odobreni zavarovalnici, in dolžnik se mora zavezati, da bo v bodoče nepretrgoma skrbel za zavarovanje, ker bi sicer glavnica zapala v plačilo.

¹⁾ Poslopja, na katerih bremene v javne knjige vknjiženi protipisi (reverzi) za rušitev (demoliranje), se ne morejo vporabiti za zakonito zavarovanje glavnice; pri uporabi tega načela pa se je treba natančno ravnati v slučajih, ko se za varovance ali oskrbovance na takih poslopijih šele ustanove hipoteke ali jim pripadejo kapitali zavarovani s takimi hipotekami, kakor tudi če že posedujejo take kapitale, po predpisih odz., po katerih se treba v določenih okoliščinah tudi za varovance in oskrbovance zadovoljiti s hipotekami, ki niso povsem take, kakor zahteva zakon. (Dvd. 30. marc a1840, zjz. 418.)

Glede nadzorovanja o zavarovanju gl. op. pri § 203.

§ 198. Sploh mora sodišče odreči odobritev posojilne pogodbe, čeprav se je izkazala varnost

tako, kakor zakon zahteva, ako ima pri skrbnem pretresovanju vseh okolnosti važne pomisleke bodisi glede dolžnikove osebe ali njegove lastninske pravice do ponudene hipoteke, bodisi glede njene kakovosti ali vrednosti.

§ 199. Ako gre pa pri dedščinah za to, da eden od sodedičev zakonito nedeljivo posestvo prevzame proti temu, da izplača druge, se prevzemniku dedni deleži nedoletnih sodedičev smejo posoditi tudi brez izkaza zakonite varnosti, da se le zastavi zato podedovano posestvo samo s prednostno pravico pred vsemi drugimi prevzemnikovimi dolgovi.

§ 200. Na fidejkomisna posestva se ne sme nalagati denar oskrbovancev.

§ 201. Ako se sirotinske glavnice napravijo plodonosne z nakupom državnih zadolžnic, se mora zaračunati tudi prebitek (ažija), ki se poda z ozirom na njih kurzno vrednost.

Nedoletnikom lastni državni papirji, ki se žrebajo in utegnejo donesti kak dobiček, se ne smejo nikdar prodati, ako ni sila, ali ako tega ne zahteva očividna korist varovančeva.¹⁾

¹⁾ O nadzorovanju žrebanja gl. u. 28. junija 1898, uk. 20. pri § 203.

§ 202. Ako so v imovini nedoletnika zasebne zadolžnice, ki niso dovolj plodonosne ali zavarovane, treba skrbeti v zmislu določeb § 236. odz., da se pravilno zavarujejo in obrestujejo, ali, ako potreba, izterjajo.

Ostala nedoletniku pripala imovina, ki je naložena na drug način, kakor ga označuje § 194.,

kakor: delnice avstrijske narodne banke ali drugih tozemskih društev, se sme na predlog varuha obdržati toliko časa, dokler se ne pokaže kaka koristnejša prilika za plodonosno naložbo, in je sodišče s tem zadovoljno. Pri presoji takih slučajev se ima gledati zlasti na to, ali imajo taki papirji splošen, dober kredit in ugoden kurz, in ali bi škoda, ako se jih takoj proda, ne bila večja kakor nevarnost, ako se jih začasno pridrži.¹⁾

¹⁾ Pri obligacijah, glasečih se na ime nedoletnikov, pri katerih je iz besedila razvidna lastnost lastnikove nedoletnosti, se more priloženi varstveni odlok v originalu ali v poverjenem prepisu smatrati za zadostni izkaz varuha v dviganje obresti in sicer tako dolgo, dokler varstveno oblastvo ne izda določbe, s katero se varuhu jemlje ta pravica. Varovancu, ki je postal polnoleten, ali poznejšim varuhom je prepuščeno izposlovati tako odredbo; kajti javne blagajne morajo pravico varuha za dviganje obresti tako dolgo smatrati za veljavno, dokler se ne prekliče njemu izročeno pooblastilo, izkazano bodisi z varstvenim odlokom ali posebno izkaznico. Od javnih blagajen se ne more zahtevati, da se vmešavajo v presoso obsega in trajanja varuhovih pravic, ki niso vedno v zvezi z upravo imovine; kajti možno je, da se imenujejo od-

§ 202. 1. Hranilne knjižice, katerih vloge prese-gajo 525 fl., se ne smejo pridržati. 25. sept. 1894, š. 11415, Zb. 15233, Not. Z. 1894/43.

2. Ako se je v poslednji volji naročilo, da se pri-drži dosedanja naložba, ki ne vstreza § 194., jo ni iz-preminjati, ako ni pomislekov. 22. aprila 1896, š. 4772, Zb. 15774.

3. Varovancu pripala glavnica, že zavarovana pri inozemskem zemljišču, se lahko pusti na njem. 17. dec. 1895, š. 14770, Zb. 15652, Not. 1896/5.

§ 203. 1. O dohodkih na Ogrskem ležeče tuzem-skemu oskrbovancu lastne imovine sme skrbstveno so-dišče zahtevati izkaze od inozemskega skrbnika. 28. marca 1867, š. 1390, Zb. 2766.

sotnim varuhi brez pravice upravljati imovino; ravno tako nimajo varuhi fidejkomisov pravice dvigati obresti in za varnost erarja je neobhodno potrebno, da skrbniki, ki imajo pravico za dviganje obresti, predložijo o tem izkazno listino sodnega oblastva. (Dvd. 22. novembra 1839. zjz. 390.)

Računi varuhov.

§ 203. Pri zbornih sodiščih morajo varuhi ako jih ni sodišče od tega oprostilo, po določbah državljanskega zakonika praviloma izvensodno sestaviti račun o imovini svojih varovancev, in predložiti sodišču račun s potrebnimi pripomočki pismeno.

Okrajna sodišča morajo vzeti račun, kadar ima le malo prejemnih in izdatnih točk, po donešenih zapiskih in dokazilih na zapisnik pri naroku, kateremu je privzeti varuha in morda tudi najbližje sorodnike nedoletnika, in ga potem na pripraven način rešiti.¹⁾

¹⁾ Višemu varstvenemu oblastvu je prosto, da tudi očetom in varuhom, ki nimajo polagati vsakoletnih računov (§ 238 odz.) v posameznih slučajih odredi izročitev letnih izkazov ali poročil, ako se mu to iz posebnih vzrokov zdi potrebno. (Iz. dvd. 3. februarja 1826, zjz. 2158.)

§ 406, š. 13. or.: Pri sodišču se mora voditi zapisnik o perijodičnih (občasnih) računih, ki jih morajo dati varuhi in skrbniki v zmislu §§ 203 in 204 nesp. post. ter o rokih za izplačevanje in dospelost obresti, za polaganje neperijodičnih izkazov, kako treba uporabljati varovančev denar in za revizije osnovne imovine.

(Razvidnostni pripomočki v varstvenih in skrbstvenih stvarih.) 1. Za oskrbovanje § v 406, š. 13, or. predpisanega zapisnika o perijodičnih računih in poročilih o vzdrževanju osnovne imovine se lahko uporablja obrazec (formular) š. 1, ako se za to pri posameznih sodiščih že ne uporablja kak drug primernejši.

zapisek. Zapisek se more, ako zadostuje prostor, napraviti za več let. Vpisovanje v zapisek se na podlagi revizije sirotinske knjige ne sme vršiti po abecedi, temveč po vrsti, kakor se nahajajo vpisi v sirotinski knjigi, in se ima vedno izpopolniti s tem, da se pripišejo novi slučajji. Izdajanje neperijodičnih izkazov o uporabi se mora nadzirati z opravičnim koledarjem.

2. Za zapisek o plačevanju obresti od glavnice, ki so jih oskrbovanci izposodili, se daje obrazec š. 2. Ako ima kako sodišče drugo napravo za nadziranje o plačevanju obresti, ki odgovarja namenu ravno tako, kot ta zapisek, ali še bolje, naj se dotična naprava obdrži. Pri oskrbovanju zapisnika se imajo terjatve, od katerih se morajo plačevati obresti, zaznamovati v tretjem razpredelu (rubriki) z datumom zadolžnice le tedaj, ako je za istega varovanca na dolgu več terjatev. Ta zapisek se uporablja istočasno v nadzor o zavarovanju poslopij proti požaru. Kajti od hipot. dolžnikov se mora o priliki plačevanja obresti zahtevati tudi dokaz, da traja zavarovanje dalje. To se pa lahko opusti, ako po zemljiški knjigi bremene na poslopijih terjatve kreditnih zavodov (hranilnic), ker ti zavodi navadno nadzirajo trajanje zavarovanja ter, če treba, sami plačajo zavarovalnino. Zapisek se da tudi tedaj uporabiti za nadziranje zavarovanja, ako se hipot. dolžniku (n. pr. materi ali očetu) pušča dviganje obresti brez računa n. pr. do 14. l. varovančevega in e. V tem slučaju, kakor tudi tedaj, ako je treba nadzirati samo zavarovanje nepremičnine, ki je last varovančeva, se naj na to opozarja v razpredelu za opombe. — Zapisek o plačevanju obresti ter zavarovanju proti požaru odpade, ako se nadzoruje plačevanje obresti kakor tudi zavarovanje o priliki perijodičnega polaganja računov ali z ozirom na one slučaje, v katerih varuhu ali skrbniku ni treba dajati računov, o priliki letnega izkaza o plačevanju davka, zavarovalnine, pasivnih obresti od dolgov, bremenečih na varovančevi imovini itd.

3. Zapisek za nadziranje, da se je varovančeva imovina zavarovala, po formularju š. 3, se sme voditi samo pri sodiščih, ki imajo mnogo opraviti z varstvenimi stvarmi. Sicer naj se imajo slučajji zavarovanja v razvidnosti v opravičnem koledarju ali v očitvidnem zapisku registra A (razporedek za opombe).

4. Da se razjasni, koliko imajo sodišča dolžnost nadzirati realizacijo izžrebanih efektov, se opozarjajo na sledeče:

a) Taka dolžnost nadzirati izžrebanja se je priznala z u. 10. jul. 1888, uk. 31 glede izžrebnih papirjev, ki se nahajajo v posesti kumulativnih sirotinskih blagajen in radi tega se je naročilo varstvenim sodiščem, da uvedejo poseben pregled o vseh že ta čas v njihovih kumulativnih sirotinskih blagajnah naloženih in za nje v bodoče nakupljenih izžrebnih vrednostnih papirjih. Ta odredba ostane nespremenjena v veljavi v zmislu § 406, š. 9, or.

b) Glede izžrebnih efektov, ki se nahajajo v posebni sodni hranbi, se dozda v obče še ni naložila dolžnost nadzirati izžrebanje. Glede fidejkomisnih kapitalov se opazovanje dotičnih interesov fidejkomisa lahko po potrebi prepusti čuječnosti fidejkomisnega posestnika in njegovega pravnega zastopnika ter previdnosti fidejkomisnega skrbnika. Ravno tako se glede papirjev, ki leže v sirotinskih (pupilarnih) ali varstvenih masah, lahko opusti posebna odredba za nadziranje izžrebanja, ako se o teh masah polagajo občasni računi ter računodajnik ali pregledovalec računov trdi, da so bili vrednostni papirji zaradi izžrebanja pregledani.

c) Glede vrednostnih papirjev varstvenih in skrbstvenih mas, o katerih veljajo pogoji, označeni pod lit. b, velja sicer načelo, da je nadziranje izžrebanja predvsem skrb zakonitih zastopnikov za varovance, vendar pa morajo sodišča ta nadzor nadomestiti v onih slučajih, v katerih se z ozirom na posebne razmere zakonitih varstvenih zastopnikov ne more pričakovati, da res opazujejo izžrebanje efektov, ležečih v varstveni in skrbstveni masi. V takih slučajih se morajo izžrební efekti zaznamovati v spisku (seznamu) in sicer po vrstah efektov s pripisom sirotinske (pupilarne) mase in te seznane mora seveda od časa do časa pregledati potom civilno sodnega depozitnega urada kaka zanesljiva banka. Oskrbovanje teh seznamov odpade, ako vodi davčni ali depozitni urad seznam izžrebnih efektov in če se ta seznam tudi lahko uporablja za sodni nadzor.

5. O realizaciji dospelih kuponov vrednostnih efektov, ki jih imajo varovanci, ni treba posebnega zapiska. Ako je

varuh ali skrbnik pooblaščen sprejemati kupone, se nudi pri polaganju računov prilika, nadzirati, kako izkupilo za kupone zapisuje med prejemke; če pa smeta varuh ali skrbnik sprejemati kupone brez računa, pa sploh odpade kontrola o izdaji kuponov. Če se pa končno že takoj v začetku ni dovolil sprejem kuponov, naj se depozitnemu (davčnemu) uradu enkrat za vselej naroči, da odreže dospеле kupone od vrednostnih efektov, nahajajočih se v dotični masi, jih, če je mogoče, s pomočjo civilno-sodnega depozitnega urada realizira in sodišču v svrhu nadaljnjih odredob poroča o sprejemu izkupila. Pri malih sodiščih zadostuje, če si sodni predstojnik o priliki pregledovanja (skontrovanja) depozitnega urada da predložiti vse vrednostne papirje, naložene za oskrbovance, ter se prepriča, če ni tam še kaj neodločenih dospelih kuponov.

6.) Zapiska o perijodičnem pripisu obresti k hranilnim vlogam ni treba voditi. Dovolj je, če se pri reviziji sirotinske knjige, ki se mora opraviti od časa do časa, gleda tudi na to, ali se nahajajo v posameznih varstvenih in skrbstvenih masah hranilne knjižice, za katere se obresti že niso dvignile približno 20 let. (U. 28. jun. 1898, š. 13476, uk. 20.)

Ob predložitvi nekega revizijskega zapisnika je just. min. zvedelo, da je neko zavarovalno društvo prevzelo dolžnost, da vsako zavarovanje poslopij nedoletnikov in poslopij, na katerih bremene terjatve nedoletnikov, vinkuluje tako, da se znesek odškodnine ob mogoči oškodbi zavarovancu izplača le v sporazumu z varstvenim sodiščem, kakor tudi, da se vsako prekinjenje zavarovanja ali plačevanja zavarovalnine takoj javi dotičnemu varstvenemu sodišču. — Ker je v zmislu u. 28. junija 1898, š. 13476, uk. 20, S. 2, odst. 5, nadziranje požarnega zavarovanja nepremičnin, ki so last oskrbovancev, ali na katerih bremene kapitali oskrbovancev, dovoljeno tudi na drug način, kakor po tam označenem zapisku, ni nikake ovire, da se oni zapisek o zavarovanju proti požaru opusti ako se (bodisi iz zavarovalnega lista [police], bodisi iz kakega dopisa dotične zavarovalnice) na nedvomljiv način pokaže dolžnost zavarovalnice, da se ima odškodniški znesek ob oškodbi izplačati zavarovancu le v sporazumu z varstvenim sodiščem in da se mora vsako prekinjenje

zavarovanja ali plačevanja zavarovalnine nemudoma javiti varstvenemu in skrbstvenemu sodišču (U. 17. julija 1900, š. 8305).

§ 204. V računih o imovini varovancev ima se postaviti najprvo imovina, kolikor je je bilo v začetku računskega leta, tako kakor je v inventarju in drugih sodnih spisih ali v zadnjem računu; potem se imajo popolno izkazati premembe na osnovni (prvobitni) imovini, dohodki in izdatki od tistega časa, za katerega se daje račun, in izračunati čisti znesek imovine, ki preostaja koncem računskega leta; končno treba povedati, v čem sestoji imovina, kako je shranjena, zavarovana in naložena.

Je-li treba posamezne nastavke izdatkov ali prejemkov izkazati pismeno, presoja se po njih znesku, ali pri nepremičninah po njih posebni kakovosti.

§ 205. Ako je več varovancev, se mora imovina vsakega posameznega izkazati le toliko s posebnim računom, kolikor nimajo vsi enakih deležev pri prejemkih ali izdatkih.

§ 206. Ako ima varovanec trgovino ali tovarno, se sme prepustiti nje uprava, ako ni o tem nič pravoveljavno odrejeno v poslednji volji, po izprevidu sodišča varuhu samemu, ali ako ta nima za to potrebnih sposobnosti, ali ne bi mogel prevzeti oskrbovanja, posebnemu trgovskemu ali tovarniškemu predstojniku. V zadnjem slučaju je varuhu prosto, zahtevati od predstojnika vsak čas pojasnila o stanju poslov in pogledati v knjige in pisma.

Letni računski zaključek, ki ga je predložiti varstvenemu oblastvu, mora podpisati varuh,

ali če ta ne vodi sam uprave, predstojnik, in v obeh slučajih poleg tega tudi še zaprisežen računski izvedenec, katerega imenuje sodišče, in omenjeni izvedenec mora, ko ga je bil skrbno preskusil in primerjal s trgovskimi knjigami, potrditi, da je popolno pravilen.

Ta računski zaključek (bilanca) mora biti tako urejen, da se iz njega jasno razvidi, kolika je imovina trgovine ali tovarne v zemljiščih, blagu, premičninah, gotovih in negotovih terjatvah in v gotovini; koliko je vsem upnikom dolžna in v čem obstoji čisti dobiček ali izguba za preteklo leto. Vendar od vsake te rubrike treba navesti le glávno vsoto.

Predpisi tega paragrafa uporabljajo se tudi pri trgovskih in tovarniških družbah, pri katerih so udeleženi nedoletniki, kolikor pri podedovanih družbenih deležih to dopuščajo družbene pogodbe, ki so za dediče obvezne.

§ 207. Varuški računi se imajo skleniti vsako leto zadnji dan meseca, v katerem se je varuštvo pričelo, ali katerega je sodišče določilo za sklepni dan. Računi se morajo, brez ozira na morda še nedovršeno razpravo o varovancem pripali zapuščinski imovini, predložiti sodišču najkasneje v roku, določenem v § 239 odz.

§ 208. Vsak varuški račun se mora natanko preskusiti. Pri tem treba zlasti preiskati:

1. ali je prvobitna imovina, kakor je razvidna iz inventarja in drugih sodnih spisov, ali iz zadnjega računa, vpisana popolnoma med prejemke;

2. ali se račun v posameznih nastavkih vjema z izkazi;

3. ali so prejemki in izdatki, kolikor se to po njih naravi storiti more, pravilno izkazani;

4. ali se od časa do časa ponavljajoča se plačila nepretrgoma vrste v redu, in se v prejemkih in izdatkih prav sklepajo;

5. ali ne manjka sodnega odobrila pri opravih in plačilih, ki ga potrebujejo po državljan-skem zakoniku, in ali se more v takem slučaju sodno dovolilo podeliti dodatno;

6. ali je prvobitna imovina pravilno shra-njena in zavarovana, nepotrebna gotovina plodo-nosno naložena, in slednjič

7. ali je bila uprava sama primerna in ko-ristna.

§ 209. Zborna sodišča, ki imajo lastne računske uradnike, se naj služijo pri preskušnji računov njih pomoči. Druga varstvena oblastva naj opravljajo ta posel kolikor mogoče sama; vendar se lahko imenujeta za preskušnjo obširnih in takih računov, katerih presoja zahteva posebne znanosti, eden ali dva izvedenca. Posebno naj se rabijo za preskušnjo računov v kraju sodišča bivajoči bližnji sorodniki varovančevi, ako so za to sposobni. Ti morajo račune brezplačno pregledati.

§ 208. 1. Odvetnik, ki je varuh, sme zahtevati odvetniško nagrado le za ona opravila, za katera je treba pravnega znanja. 14. marca 1901, š. 3309, Zb. 1332.

2. Varuh sme zahtevati troške za odvetniško upravo varovančeve imovine le glede onih opravil, za katera je treba pravnega znanja, dasi njegovo lastno imovino upravlja odvetnik. 29. apr. 1903, š. 6313, Not. Z. 1903/27.

Drugim računskim izvedencem se lahko iz varovančeve imovine nakaže njih trudu primerno plačilo.¹⁾

¹⁾ O uporabi notarjev za revizijo pupilarnih računov prim. not. r. 21. maja 1855, § 183.

§ 210. Računski izvedenci morajo sodišču predložiti svoje mnenje in zaznamovati s številkami posamezne nastavke, pri katerih imajo kaj opomniti, po istem redu, kakoršen so si izbrali v računu samem.

Toda vzlic temu mnenju se mora pa sodišče po lastnem preiskovanju računa prepričati, ali se imovina oskrbovančeva primerno upravlja, ali se prejemki in izdatki izkazujejo po pravih načelih, ali so opazke računskih izvedencev utemeljene, in katere druge važne opomnje naj bi se morda še pristavile.

§ 211. Pri preskušnji računa mora sodišče natančno upoštevati vzgojo in osebne lastnosti oskrbovanca, stanje in kakovost imovine in vse druge okolnosti. Zato se naj navadno ne spotika nad malenkostnimi osumnjami, katerih razjasnenje bi bilo združeno z neprimernimi troški ali dangubo, in naj ne zahteva dragih izkazov o nevažnih postavkih.

§ 212. Ako v računu ni najti nikakih napak ali samo take, ki se lahko popravijo v bodočem računu, ali ako se najdejo le računске pomote, ki ne potrebujejo nikakega daljnega pretresovanja, naj se podani račun takoj končno reši z odlokom (dekretom).

Ako se pa mora račun prenarediti popolnoma ali dati preje natančno pojasnilo o enem

ali več postavkih, treba dajalcu računa naročiti, da v določenem roku predloži prenarejen račun ali svoja pojasnila. Po izpolnitvi tega naloga sodišče lahko o stvari končno odloči ali takoj, ali ako spozna, da je potrebno zopetno preiskovanje, po ponovnem zaslišanju računskih izvedencev, in potem ko je dobilo od računodajalca morda nadaljna zahtevana pojasnila.

§ 213. Ako rok, določen varuhu za podanje zahtevanih pojasnil, mine brez uspeha, tedaj naj se ali s primernimi prisilnimi sredstvi primora, da izpolni nalog, ali pa naj se mu po okolnostih zapreti, da se bo, ne da bi se čakalo njegovih pojasnil, ako bo zamudil podaljšani rok, račun končno rešil; in potem se ima to zapretenje izvršiti.

Vsekako se treba brigati za to, da se račun vsako upravno leto končno reši pred pretekom naslednjega upravnega leta.

§ 214. V dekretu, s katerim se končno rešuje račun o varovančevi imovini, se mora izreči, o čegavi imovini, po kom in za kateri čas se je dal račun, v koliko ga je sodišče spoznalo, da je v redu, koliko znaša glavna vsota čiste imovine, potem kolik je blagajnični ostanek, ki je v hranbi zastopnika, ali kolika le-tega terjatev do varovanja, končno, kako visoki so bili varovančevi dohodki v preteklem letu.

Na vsakem odobrenem računu je uradoma zaznamovati dan in število odobrilnega dekreta.

§ 215. Po doseženi polnoletnosti in rešenem končnem računu se imajo bivšemu varovancu na

njegovo zahtevanje izročiti vsi računi, ki jih je dajal njegov varuh, s prilogami vred. Ako obstoji račun iz več pol, treba prevleči ga z nitjo in nit pritrditi na zadnjem listu s sodnim pečatom. O izročenih računih in njih prilogah se ima sestaviti natančen zaznamek, kateri naj se shrani v registraturi, potem ko ga je prejemnik lastnoročno potrdil.

Računi, ki obsegajo imovino več varovancev, se smejo izročiti le tedaj, ako je varuštvo glede vseh nehalo, in ako vsi skupaj dajo prejemno potrdilo.

Varovanci, ki so stopili iz varstva, lahko oproste varuha, da sodišču ne polaga končnega računa.

§ 216. Po končanem varuštvu in rešenem končnem računu se spori o varuških poslih, ako je po § 18. sploh še dopuščena kaka daljna razprava, ne smejo več uradoma pretresovati in odločevati, temveč le v pravnem postopku.

§ 215. 1. Finančna prokuratura v imenu zapalostnega erarja nima pravice rekurza proti odobritvi varuškega računa o imovini umrlega nedoletnika. 16. febr. 1898, š. 2228, Zb. 33.

§ 216. 1. Varovanec, ki je postal polnoleten tudi brez poprejšnjega končnega računa lahko poda tožbo proti bivšemu varuhu radi terjatve iz zadnjega računa. 30. sept. 1897, š. 10264, Zb. 16120.

2. Varstveno sodišče mora končni račun preskusiti uradoma. Sporni postopek radi očitiranja pogreškov računa je ničen. 14. jun. 1893, š. 6441, Zb. 14738, Not. Z. 1893/34; 28. feb. 1893, š. 2157, Now. III. 274, Zb. 14610.

3. Varuhova dolžnost, dajati račune, prehaja tudi na njegove dediče. 21. marca 1893, š. 2462, Zb. 14643.

Izročitev imovine.

§ 217. Čim nedoletnik doseže lastno upravo imovine, mu mora sodišče, ako ni zakonitega za-držka, izročiti njegovo imovino, in kolikor je ta v rokah varuha, temu ukazati, da jo izroči in se o tem izkaže v primernem roku. Pri tem se je ravnati po sestavljenem spisku o imovini in rešenih računih.

Ako bi pa, kedor je dosegel lastno upravo imovine, tekom treh mesecev ne prosil, da se mu

§ 217. 1. Polnoletnim spoznanemu varovancu se sme izročiti njegova imovina, ako ne nasprotujejo temu koristi drugih oseb. 29. maja 1894, š. 6425, Zb. 15130, Not. Z. 1894/32; — zato se mu ne sme izročiti, ako je obremenjena za čas njegove nedoletnosti z vžitkom. 13. nov. 1894, š. 13405, Zb. 15287. Not. Z. 1895/1; ali s substitucijo. 11. marca 1862, š. 1295, Zb. 1494.

2. Imovino nedoletnika, ki je postal vsled izselitve in naturalizacije svojega očeta inozemec, treba izročiti očetu. 29. marca 1889, š. 3356, Zb. 12651.

3. Izseljenemu nedoletniku se izroči imovina, čim je postal polnoleten po zakonih njegove nove domovine. 22. febr. 1881, š. 1395, Zb. 8299; — toda le tedaj, ako izkaže novo državljanstvo. 4. julija 1893, š. 7450, Zb. 14753, Not. Z. 1893/33.

4. Imovino treba izročiti izseljencu brez dovoljenja, ako se ni izvršila sekvestracija v zmislu pat. 24. marca 1832, zjz. 2557. Not. Z. 1901/22; — ali ako ni politično oblastvo izposlovalo zaznambe, da se sme izročiti še-le po izpolnitvi vojaške dolžnosti. 23. januarja 1894, š. 938, Zb. 14994.

5. Varstveno sodišče sme očeta oficijozno siliti, da izroči v njegovi upravi nahajajočo se imovino otroka, ki je postal polnoleten. 13. apr. 1870, š. 14624, Zb. 3777.

6. Vloge v skupnih sirotinskih blagajnah ne zapa-dejo. Davčni uradi niso prevzeli sirotinskih skladov, da jih hranijo ločeno kakor posebne sklade, temveč le, da jih plodonosno nalože v skupno upravljani sirotinski bla-gajni. 30. dec. 1902, š. 17379, ÖRZ. 1906/5.

izroči imovina, ki je v sirotinski blagajni, tedaj ga sodišče pozove, da jo prevzame v roku, ki se mora določiti, z opozoritvijo, da se bo sicer njegova imovina oddala iz sirotinske blagajne v depozitno blagajno. Ta poziv se mu ima vročiti osebno, in ako se mu ne pokori, odda se imovina v depozitni urad, s čimer ugasne dolžnost sodišča, skrbeti za to, da se gotovina nalaga ali da se izterjujejo obresti že naložene glavnice. Ako bivališče bivšega varovanca ni znano, ali ako se mu poziv ne more dostaviti, se ga sme sicer z razglasom pozvati, da prevzame imovino, vendar se ne sme, ako se ne pokori temu pozivu, ničesar predrugačiti ni v shranjevanju ni v upravi njegove imovine.¹⁾

¹⁾ U. min. prav. in fin. 15. avg. 1859, dz. 154.: Ako oskrbovanec, ki, potem ko je postal polnoleten ali je na drug način odpadla zakonita ovira, ki je nasprotovala samoupravi njegove imovine, dobi to samoupravo v roke, tekom treh mesecev ne prosi, da se mu izdajo zasebne dolžne listine, ki so zanj naložene v sirotinski blagajni, ali od sodišča že dovoljene izdaje ne provzroči tekom istega časa, ga mora sodišče z dopisom izročenem mu v lastne roke pozvati, da prevzame te listine tekom primerne roka, ki ga določi sodišče, ki pa ne sme biti krajši od šestih mesecev, ter k pozivu v svarilu pripomniti, da se sicer brez nadaljne odgovornosti državnega erarja iz sirotinske blagajne oddajo registraturi sodišča. Ako poteče rok brez uspeha, se imajo listine po izvršeni pripombi glede odmerjene hranilnine izročiti v hranbo sodni registraturi. Te listine se morejo iz registrature izročiti izkazanemu lastniku le s posebnim sodnim dovoljenjem proti izkazu, da je plačal predpisano pristojbino za hranbo in sicer pri davčnem (sodnem depozitnem) uradu. Po tem predpisu se je ravnati le pri takih listinah, ki nimajo same ob sebi denarne vrednosti, medtem ko se mora glede zadnjih, kakor n. pr. glede kreditnih efektov, ki se sploh nahajajo v prometu, ali vrednostnih papirjev,

ki so predmet menjave, ker so del prave imovine dozdajnega oskrbovanca, tudi dalje postopati, kakor je predpisano v § 217 z. 9. avg. 1854, dz. 208.

§ 218. Pri izročitvi imovine vojaškim osebam od narednika navzdol, naj si že bodo v dejanski službi ali na dopustu, mora sodišče imeti pred očmi predpis, da se tem osebam brez dovoljenja vojaškega poveljstva ne sme izročiti nikake glavnice.

Ako torej take vojaške osebe, čeprav so že postale polnoletne, ne dobe dovoljenja za prejem svoje imovine, mora sodišče ravnati s to imovino, dokler ta zadržek traja, tako, kakor z imovino nedoletnikov.¹⁾

¹⁾ Dokler je trajno vpokojeni ali rezervist pod civilno jurisdikcijo, ni potreba dovoljenja vojaškega oblastva, da se mu izroči oblastveno hranjena imovina. (Min. u. 3. marca 1867, dz. z. 52, § 8.)

§ 219. Po predpisih tega poglavja treba ravnati tudi v skrbstvenih poslih. Vendar mora sodišče pri onih odsotnikih, o katerih je pričakovati, da se kmalu vrnejo, gledati na to, da ne bodo po vrnitvi radi tega, ker se je njih imovina med tem časom naložila, brez potrebe ovirani v poljubnem razpolaganju ž njo.¹⁾

¹⁾ Nadaljni slučaji, da se postavi varuh so: 1.) v svrhu varstva pravic posestnikov zastavnih listin (z. 24. apr. 1874, d. 48); 2.) v svrhu skupnega zastopstva pravic posestnikov delnih zadolžnic, ki se glase na imetnika ter se prenašajo potom indossamenta (z. 24. apr. 1874, dz. 49, kakor tudi z. 24. aprila 1874 dz. 48 in 49 izpopolnjujoči z. 5. dec. 1877, dz. 111); in 3.) v svrhu zavarovanja zastavnih pravic posestnikov železničnih prioritetnih obli-gacij (z. 19. maja 1874, dz. 70). Te zakone glej v V. zvezku Pravnikove zbirke.

Četrto poglavje.

O skrbi za fidejkomise.

Ustanovitev fidejkomisa.¹⁾

§ 220. Prošnje za vladarsko dovoljenje, ustanoviti fidejkomise, treba podajati pri ministrstvu za notranje stvari. Ako gre le za to, da se dobi začasno odločilo, ali je Previšnje Njegovo Veličanstvo voljno prošnji ugoditi, ako bi se predložil popolen načrt določil, po katerih misli prosilec fidejkomis ustanoviti, se mora vendar napovedati predmet in približna vrednost fidejkomisa in razmotriti, če ni proti njega ustanovitvi nikakih v osebnih in rodbinskih razmerah, kolikor so znane, utemeljenih pomislekov.²⁾

¹⁾ h. povjerbina. — ²⁾ Dovoljenje za ustanovitev fidejkomisa se sme od 16. jun. 1868 dalje dati le potom drž. zakona. Dotični načrt zakona mora vlada predložiti drž. zboru (z. 13. jun. 868, dz. 61).

O pristojnosti v fidejkomisnih stvareh glej § 116. jn.

§ 221. Da se doseže končno dovoljenje za ustanovitev fidejkomisa, se mora pridejati izvirnik, ali natančen načrt listine, s katero se ima fidejkomis ustanoviti, in zaznamek fidejkomisu dolo-

§ 220. 1. Brez moči je vknjižba fidejkomisne lastnosti zemljišča predno se je fidejkomis zakonito ustanovil. 8. okt. 1863, š. 6849, Zb. 1809.

2. Zakona ni treba: za zameno fidejkomisnih zemljišč, ako se vrednost zamenjanih predmetov velikó ne razlikuje. 13. dec. 1877, š. 14630, Zb. 7750; — za zameno fidejkomisnega zemljišča z vrednotnicami iz denarnega fidejkomisa iste rodbine. 21. avg. 1888, š. 9866, Now. III. 67; — za nakup enako vrednih zemljišč z izkupilom za prodano fidejkomisno zemljišče. 25. julija 1889, š. 8630, Now. III. 113.

čene imovine, ki ima služiti za temelj pri sestavi fidejkomisnega inventarja. (§ 223.)

§ 222. Predhodna vladarska odobritev zadobi moč le tedaj, ako ustanovnik fidejkomisa ali njegovi dediči v resnici sestavijo izvirno listino o fidejkomisu, ako se ni že prošnji priložila, in ako se more izvršiti njegova odredba brez škode za pridobljene pravice kake druge osebe.

Fidejkomisni inventarji.

§ 223. Fidejkomisni inventar (§ 221.) mora sodišče sestaviti, ako ustanovnik fidejkomis ustanovi za živa, takoj, ko se mu je naznanila vladarska odobritev fidejkomisa, sicer pa, kadar ustanovnik umre.

Ako se pokaže po smrti fidejkomisnega ustanovnika, da od imovine, določene fidejkomisu kaj manjka, ali da se je zmanjšala vsled pristojbin, ki se morajo od nje plačati, vsled dopolnitve dolžnega deleža nujnega dediča, ali na drug način, mora sodišče dati napraviti nov inventar o čisti fidejkomisni dedščini.

§ 224. Kadarkoli kak fidejkomisni posestnik umre, treba sestaviti nov inventar in popisati v njem najprvo fidejkomisno imovino po stanju, v katerem jo je zapustil, potem, ako ima fidejkomis prostolastni zapuščini dati kako povračilo ali

§ 224. 1. Dobiček iz izžrebnih zadolžnic fidejkomisa spada k osnovni imovini. 2. oktobra 1888, š. 11639, Zb. 12374; 9. febr. 1887, š. 1531, Zb. 11448.

2. Obratna glavica s fidejkomisnim zemljiščem spojenega industrijskega obrata ne spada k fidejkomisnemu inventarju. 29. apr. 1875, š. 4337, Zb. 5705.

ga od nje terjati radi pomnožitve ali zmanjšanja v glavnem inventarju navedene prvobitne imovine, le-to izkazati in navesti za terjatev ali dolg fidejkomisa.

Ta izkaz se mora narediti tudi tedaj, ako pripade vsa prostolastna in fidejkomisna imovina zapustnika istemu dediču. Ako v glavnem inventarju ni natančno določeno, kaj je imeti za pritkino¹⁾ nepremičnine, mora sodišče o tem odločiti po zaslišanju izvedencev in udeležencev po predpisih občega državlanskega zakonika (§§ 294. do 297.).

¹⁾ h. pristojstvo.

§ 225. Ako dedno nasledstvo v prostodedno imovino in v fidejkomis pripade različnim osebam, naj se med temi izračuni, koliko ima neposredni naslednik fidejkomisa terjati od prostolastnih dedičev, ali jim plačati radi stoječih ali pobranih plodov, radi zapalih ali prejetih obresti in rent, radi zaostalih fidejkomisnih dolgov ali iz drugih razlogov.

Plačilo pristojbin in sodnih troškov.

§ 226. Pri razpravi zapuščine fidejkomisnega ustanovnika zadevajo fidejkomis one pristojbine in sodni troški, ki jih je plačati od fidejkomisne imovine. Da se plačajo, se sme fidejkomis obremeniti.

§ 226. 1. Prenosnina se sme zastavnopravno zavarovati tudi pri osnovnem zemljišču. 24. marca 1891, š. 3532, Now. III. 169.

2. Ni dopustna slična uporaba § 226. pri fidejkomisaričnih substitucijah. 22. februarja 1900, š. 2370, Zb. 905; (10. apr. 1900, š. 4771, Zb. 1694, Not. Z. 1901/44).

Pri sledečih razpravah mora fidejkomisni dedič poravnati ta plačila iz plodov. Na enak način mora fidejkomisni posestnik brez zmanjšanja prvobitne imovine plačati vse druge sodne in skrbstvene troške, ki se naberejo pri fidejkomisnih opravilih.

Fidejkomisni skrbnik.

§ 227. Za vsak fidejkomis se mora postaviti skrbnik. Sodišče se mora pri tem, kolikor možno, ozirati na nasvet fidejkomisnih pričakovalcev in se ravnati glede osebnih lastnosti skrbnika po določbah občega državljänskega zakonika o varuhih.

Tudi se sme imenovati za skrbnika kak pričakovalec sam. Upniki in dolžniki fidejkomisa ne smejo dobiti tega posla.

§ 228. Skrbnikova dolžnost je, da zastopa pravice potomstva, ki je poklicano k dednemu nasledstvu v fidejkomis, in da čuva, da se ohrani prvobitna (osnovna) imovina fidejkomisa, in da se njeno stanje ne poslabša. On mora sodišču podati ne le zahtevana mnenja o fidejkomisnih opravilih, temveč naznaniti tudi vsa podjetja fidejkomisnega posestnika, ki bi bila proti njegovi dolžnosti in škodljiva fidejkomisnim dedičem (§§ 253. in 254.).

§ 229. V važnejših fidejkomisnih stvareh se morajo vprašati za svet, ako ni zaslišanje vseh fidejkomisnih dedičev izrecno predpisano (§§ 634. in 644. odz.), poleg fidejkomisnega skrbnika tudi nekateri najbližjih fidejkomisnih pričakovalcev, in zlasti oni, ki niso od sodišča toliko oddaljeni, da bi provzročilo njih zaslišanje veliko izgubo časa.

Zlasti se mora skrbnik skupno z najbližjimi pričakovalci udeležiti vseh pravnih, ki se tičejo prvobitne (osnovne) fidejkomisne imovine.

Zavarovanje fidejkomisne imovine.

§ 230. Fidejkomisna imovina glede fidejkomisu pripadajočih nepremičnin se zavaruje z vpisom fidejkomisarične naredbe v javne knjige. V deželah, kjer javne knjige niso uvedene, se je ravnati po tam veljajočih predpisih. Dragocenosti in premičnine, razun glavnice, ostanejo lahko v hrambi fidejkomisnega posestnika, ki pa mora njih prejem potrditi ali v fidejkomisnem inventarju ali v posebni listini. Javne in zasebne zadolžnice in vse druge listine o terjatvah fidejkomisnih se morajo vzeti v sodno hranbo.

§ 231. Pri nalaganju, odpovedovanju in vračanju fidejkomisnih glavnice se treba ravnati po predpisih občega državlanskega zakonika in po tretjem poglavju tega zakona o imovini nedoletnikov. Sodišče mora zaslišati o naložitvi fidejkomisne glavnice vselej skrbnika in v važnejših slučajih tudi najbližje pričakovalce (§ 229). Kadar je zakonita varnost nedvomno izkazana, sme vendar sodišče odobriti predlog fidejkomisnega posestnika, tudi če bi skrbnik ali pričakovalci odrekli svojo privolitev.

§ 232. Pri zasebnikih za fidejkomis naložene denarne vsote se morajo v zadolžnici in v

§ 230. 1. Fidejkomisnih glavnice, oziroma vrednotnice ni uporabljati v nakup nakita (nakrasa), § 230. ces. pat. govori le o dragocenostih, ki so že fidejkomisna sestavina. 29. jul. 1908, R II 619/8, uzb. 1208.

javnih knjigah izrecno označiti kakor fidejkomisne glavnice, državne, na prinesitelja slovoče papirje mora javna blagajna vinkulovati, na določena imena slovoče pa prepisati na fidejkomis.¹⁾

¹⁾ Vinkulovanje po § 232. in sploh ravnanje po zakonito velevalnih predpisih ob zavarovanju fidejkomisnih glavnice je stvar fidejkomisnega oblastva, ki ima skrb o fidejkomisu; to oblastvo je odgovorno za dotično opravo. (Iz uk. 6. avg. 1874, š. 8661 viš. dež. sod. v Pragi in Brnu.)

Obremenitev.

§ 233. Dovoljenja, zastaviti fidejkomis, sme prositi samo fidejkomisni posestnik, ne pa njegovi upniki. Ako je pa sodišče fidejkomisnemu posestniku to že dovolilo in se je fidejkomis izrecno zastavil z zadolžnico, sestavljeno v pravilni obliki, tedaj sme upnik vknjižbo terjatve provzročiti sam.¹⁾

¹⁾ Zadolžitev fidejkomisa v večji, kakor v §§ 635 in 637 odz. dovoljeni meri se sme dovoliti le tedaj, ako je za vzdrževanje fidejkomisa neobhodno potrebna. — To dovoljenje sme po zaslišanju skrbnikov fidejkomisa in vseh znanih pričakovalcev dati najviši sodni in kasacijski dvor (z. 13. jun. 1868, dz. 61, § 3).

§ 234. Ako je fidejkomisni posestnik umrl, ne da bi se poslužil sodnega dovoljenja, zadolžiti fidejkomis, predno je torej izdal o prejetem denarju zadolžnico v pravilni obliki z zastavo fidejkomisa, ali predno je fidejkomisne glavnice v re-

§ 233. 1. Fidejkomis se sme do tretjine zadolžiti, tudi ako je zadolžitev prepovedana v ustanovni listini. 24. maja 1870, š. 5954, Zb. 3797.

2. Zadolžitev do tretjine ni brezpogojna pravica fidejkomisnega posestnika in odobriti se sme le, ako je za to zadostnih razlogov. 10. jul. 1895, š. 8324, JB. 1865/40.

snici potegnil v depozitnem uradu, tedaj se ima dovoljenje, obremeniti fidejkomis, za ugaslo, in umrlemu fidejkomisnemu posestniku podeljena pravica ne preide niti na njegove prostolastne dediče, niti na fidejkomisnega naslednika.

§ 235. Prošnji za sodno dovoljenje, zastaviti fidejkomis, se mora pridejati natančen po navodilih §§ 636. in 637. odz. urejen račun fidejkomisne tretjine.

§ 236. Ako sestoji fidejkomis iz več posestev ali glavníc, tedaj se ima fidejkomisna tretjina izračunati od vsakega posestva ali glavnice posebej.

§ 237. Vrednost fidejkomisa se mora pri računu tretjine izkazati po nalašč za to opravljeni sodni cenitvi. Vendar se prepušča izprevidu sodnikovemu, da vzame po zaslišanju fidejkomisnega skrbnika in najbližjih pričakovalcev za podlago dovoljenju nadaljne zadolžitve cenitev, ki se je že po predpisih opravila pri vknjižbi starejših fidejkomisnih dolgov.

§ 238. Pri sodni cenitvi, ki naj bo temelj fidejkomisni tretjini, imajo izvedence predlagati fidejkomisni posestnik, potem skrbnik in najbližji pričakovalci, a sodišče jih ima imenovati po predpisih za sporne stvari. Fidejkomisni posestnik, skrbnik in pričakovalci smejo priti k cenitvi in opomniti vse, kar more služiti k pravi presoji fidejkomisne vrednosti. V to svrho jim mora sodišče naznaniti čas, kedaj se ima cenitev vršiti.

Ako so nepremičnine pod realnim sodstvom kakega drugega oblastva, tedaj treba prošnjo za cenitev podati fidejkomisni stopinji, ki jo odpravi

realni stopinji, katero obvesti o imenu in bivališču skrbnika in najbližjih pričakovalcev.

§ 239. O proračunu, ki ga je fidejkomisni posestnik predložil o fidejkomisni tretjini in o dolgeh, sodišče po svojem previdu lahko zasliši skrbnika in najbližje pričakovalce.

§ 240. Preračun dolgov mora jasno kazati, koliko znašajo na fidejkomisnem posestvu bremeneči dolgovi, ki jih je napravil sedanji posestnik, njegovi predniki ali ustanovnik fidejkomisa sam, skupaj z ustanovami, bremenečimi na fidejkomisu, katere je le-ta odredil, ali druga volila, in koliko tretjine fidejkomisne vrednosti je po odbitku te vsote še neobremenjene. Dosmrtna pokojnine in druga za nedoločen čas ali za vedno odrejena zaporedna plačila se preračunajo v glavnico po pet od sto.

Vsak dolg se določi s tistim zneskom, s katerim bi se lahko poravnal o času, ko se je vložila prošnja za obremenitev. Ako je torej plačilo opraviti z državnimi zadolžnicami ali v kaki drugi vrednosti, kakor se je posestvo cenilo, se izračuna dolg po zadnjem borznem kurzu.

§ 241. Odlok, s katerim se zastava fidejkomisa dovoli, mora imenovati znesek dolga kakor tudi letnih povračil v določenih vsotah, in ako je več fidejkomisnih posestev, določiti vsoto, ki se sme zavarovati na vsakem posestvu.

Odlok treba vročiti skrbniku in najbližjim pričakovalcem tudi tedaj, kadar se niso zaslišali o prošnji fidejkomisnega posestnika.

§ 242. Pravna razmerja fidejkomisnega posestnika proti njegovim upnikom se ne presojajo

po predpisih, kako se polagoma fidejkomisni dolgovi plačujejo, ampak po vsebini zadolžnic, katera je izdal on sam ali njegovi predniki, in po splošnih pravnih načelih. Ni mu zabranjeno, plačati z novimi zajmi (posojili), ako po fidejkomisu ni še zavezan, da plača dolg.

§ 243. Dolgov, ki so zavarovani le za dobo življenja posestnika na plodovih fidejkomisnega posestva, ni jemati v poštev pri preračunu fidejkomisne tretjine.

Ako bi pa ti dolgovi ovirali obrestovanje in predpisano zaporedno plačevanje fidejkomisnega dolga, se sme fidejkomis le toliko zastaviti, kolikor se da varščina za predpisano povračevanje fidejkomisnega dolga in plačevanje obresti.

Tudi se morajo letna plačila, kadar se potegne tretjina denarnega fidejkomisa, zavarovati z zastavno pravico na obrestih ostalih dveh tretjin.

§ 244. Fidejkomisni posestnik se ne more dovoljene zastavitve fidejkomisa posluževati več, ako se je po času, ko je za njo prosil, na fidejkomis ali njegove pridelke zavaroval kak nov dolg. V tem slučaju mora vnovič prositi, da mu sodišče dovoli, osnovati hipoteko na fidejkomisu.

§ 245. Dovoljenje, zastaviti fidejkomis, se ne more vpisati v javne knjige nikdar samo ob sebi, temveč vknjižiti se more le z ozirom na določeno terjatev in obenem z zadolžnico.

§ 246. Prošnja za vknjižbo fidejkomisnega dolga se ima vselej podati pri fidejkomisni stopinji, katera jo mora poslati oblastvu deželne deske ali zemljiške knjige, ako ne vodi o tem posestvu sama zemljiške knjige.

Razdolžitev.

§ 247. Fidejkomisna stopinja in skrbnik morata paziti na to, da se fidejkomisni dolg vračuje v določenih rokih.

§ 248. Posestnik zastavljenega ali v glavnici zmanjšanega fidejkomisa mora sodišču koncem vsakega leta podati natančen izkaz o poplačilu v tem letu zapalih vračil. V njem se ima navesti najprvo ves fidejkomisni dolg po fidejkomisnem inventarju in izpiskih iz javnih ali depozitnih knjig; potem treba po odredbah, ki jih je sodišče izdalo ob zastavitvi fidejkomisa ali ko se je potegnil denar, izračunati znesek vseh vračil, odpalih na preteklo leto. Ako je fidejkomisni posestnik na posamezne dolgove plačal več, kakor je bil napram fidejkomisu zavezan plačati za preteklo leto, tedaj si sme zaračunati prebitek v prid pri drugih dolgovih, ali za naslednja leta. Vselej pa se morajo vračila računati po prvotnem znesku vseh na fidejkomisu zavarovanih in še ne popolnoma plačanih terjatev, in ne po vsoti, ki še preostaja o času, ko se predloži izkaz.

§ 249. Fidejkomisni posestnik mora opravljena plačila izkazati s položnimi listi ali pobotnicami, in ako so se plačale v javnih knjigah vknjižene terjatve, izkazati, da so se izbrisale. Fidejkomisni posestnik in skrbnik morata izkaz podpisati, ali pa mora skrbnik, ako izkaza ne spozna za pravega, pridejati o tem svojo določno izjavo.

§ 250. Preživnine in druga na čas življenja določenih oseb omejena, od časa do časa ponav-

ljajoča se plačila ne spadajo k bremenom, katerih se mora fidejkomis z vračili polagoma oprostiti. Fidejkomisni posestnik tudi ni zavezan polagoma oprostiti fidejkomis takih zaporednih plačil, katere je fidejkomisni ustanovnik sam za vedno odredil. Pač pa se morajo drugi, na fidejkomisnem posestvu bremeneči dolgovi, katere je napravil fidejkomisni ustanovnik, ravno tako z vračili polagoma plačati kakor oni, za katere je fidejkomisni posestnik fidejkomis s sodno dovolitvijo zastavil.

§ 251. Sodišče mora uradoma paziti na to, da se predloži predpisani letni izkaz o fidejkomisnih razbremenitvah (§ 248). Predloženi izkaz mora natančno preskusiti, primerjati ga s prilogami in fidejkomisnimi spisi in, ako treba, odrediti, da se popravi ali dopolni.

Ako nastane o znesku dolga fidejkomisnega posestnika na zaostalih razbremenitvah prepir, kateri se ne more zlepa poravnati, tedaj se ima prepir zavriniti na pravno pot. Vendar mora sodišče odrediti, da se sporni znesek zavaruje, in za zavarovanje, ako treba, z zakonitimi prisilnimi sredstvi (§ 254.) skrbeti uradoma.

§ 252. Podaljšanje rokov za poplačanje fidejkomisnih dolgov ali zopetno dvignjenje že plačanih vračil (§ 639. odz.) se ima dovoliti le iz tehtnih razlogov in po zaslišanju skrbnika in najbližjih pričakovalcev (§ 229.). Tudi ako ti dovoljenje odrečejo, je sodišču vendar prepuščeno, odpustiti fidejkomisnemu posestniku iz posebno važnih razlogov vračilo za določeno dobo popolnoma ali deloma, in brezpogojno ali proti zvi-

šanju plačil v naslednjih letih, ali mu dovoliti, da zopet dvigne že plačana vračila proti temu, da tako potegnene zneske razbremeni posebej.

§ 253. Ako skrbnik zve, da se obresti od fidejkomisnih dolgov ali na fidejkomisu breme-neči davki dalj časa ne plačajo, mora to sodišču naznaniti. Fidejkomisno oblastvo mora v tem slučaju, kakor tudi, ako zve na drug način o daljših zaostankih na obrestih ali davkih, fidej-komisnega posestnika uradoma siliti, da plača zaostanke.

§ 254. Proti fidejkomisnim posestnikom, ki ne izpolnijo ponovnih sodnih odredob o plačilu fidejkomisnih dolgov ali zaostankov na obrestih ali davkih, se odredi uradoma sekvestracija in imenuje sekvestrom, ako je le mogoče, naj-bližji pričakovalec, ki ni iz rodu fidejkomisnega posestnika samega, ali pa skrbnik.

Tudi takemu fidejkomisnemu posestniku, kateri z brezumno rabo gozdov ali na drug način s slabo upravo izpostavlja snov fidejkomisnega posestva bistvenim škodam ali nevarnostim, se lahko, ako se dokaže to z mnenjem izvedencev ali z drugimi v pravnem redu utemeljenimi do-

§ 254. 1. Pri določitvi naroka o prošnji, naj se pre-živitek odkaže iz sekvestrovanih dohodkov, je brez moči pripomba, da se bodo izostali upniki smatrali pritrjujo-čimi. 11. apr. 1878, š. 3813, Zb. 7756.

2. Glede dohodkov iz fidejkomisnih zemljišč je do-pustna prisilna uprava, dasi se je uvedla že sekvestracija po § 254, in izvršiti se ima tako, da se postavljenemu se-kvestru naroči uradno, naj se pri sekvestraciji ozira na zahtevajočemu upniku dovoljeno prisilno upravo. 21. jun. 1905, š. 10064, uzb. 908.

kazi, odvzame uprava in izroči sekvestru za vedno ali za primerno dobo.¹⁾

¹⁾ Glej §§ 511 in 630 odz.

Fidejkomisni zapisniki.

§ 255. O vsakem fidejkomisu mora poročevalec pisati poseben zapisnik. V njem se imajo zaznamovati naredbe ustanovnika o dednem nasledstvu v fidejkomisu, prvotne sestavine fidejkomisa in spremembe, ki so se z njimi zgodile, imena fidejkomisnih posestnikov, skrbnikov in najbližjih pričakovalcev, fidejkomisni dolgovi, za le-teh poplačilo določeni rokovi, v resnici opravljena plačila in vse odredbe sodišča o fidejkomisu.

Poleg tega mora sodišče pisati temu zapisniku enako glasečo se glavno knjigo o vseh fidejkomisih. Vsak poročevalec mora paziti, da se njemu odkazani fidejkomisni posli natančno vpisujejo v glavno knjigo.

Viši nadzor nad fidejkomisnimi oblastmi.

§ 256. Viša sodišča in najviši sodni dvor morajo natančno paziti, da fidejkomisna oblastva izpolnjujejo svoje dolžnosti, in izdajati okolnostim primerne odredbe, kadar zapazijo kako zanemarjenje ali prestop ek veljajočih predpisov.

Peto poglavje.

O posinovitvi ali pohčeritvi, pozakonitvi in izpustu iz očetovske oblasti.

Adopcija (posinovitev ali pohčeritev).

§ 257. Posinovitev ali pohčeritev¹⁾ se sme zgoditi le po pismenem ali sodnem dogovoru med posinoviteljem²⁾ ali pohčeriteljem³⁾ in posinovljencem⁴⁾ ali pohčerjenko⁵⁾ ali njih zakonitim zastopnikom.

Ako je posinovljenec ali pohčerjenka nedoletna, je treba dovoljenja zakonskega očeta, ali če tega ni, dovoljenja matere, varuha in zbornega sodišča prve stopinje, ki je pristojno po določbah sodnega pravilnika.

Polnoleten posinovljenec ali pohčerjenka morata v posinovitev ali pohčeritev sama privoliti in, ako je njih zakonski oče živ, dokazati tudi njegovo dovoljenje.

h. ¹⁾ oboje: posinjenje, posiniti, pokčeriti. — ²⁾ po očim. — ³⁾ pomajka. — ⁴⁾ posinak. — ⁵⁾ pokčerka.

§ 258. Kadar je treba sodnega dovoljenja, da se vzame dete za svoje, se ima prošnja podati pri varstvenem sodišču, katero mora izvršiti potrebne poizvedbe o rodbinskih razmerah in starosti posinovitelja ali pohčeritelja in posinovljenca ali pohčerjenke in jih, ako bi ono ne bilo pristojno zorno sodišče prve stopinje, jih ima predložiti v odločbo le-temu z listino, ki so jo ude-

§ 258. 1. Posinovitelju se ne sme naložiti, da izkaže, da je brez otrok, temveč se mora o tem poizvedovati uradoma. 21. jul. 1871, š. 7328, Zb. 4206.

leženci napravili o posinovitvi ali pohčeritvi, ali z zapisnikom, ki se je o tem spisal, in pridejati temu svoje mnenje.¹⁾

¹⁾ Prim. § 109. jn. v IV. zvezku Pravnikove zbirke.

§ 259. [V ostalih slučajih morajo stranke prošnjo za potrditev poslati neposredno pristojnemu zbornemu sodišču prve stopinje.]¹⁾

¹⁾ Predrugáčeno s § 113. jn., odst. 1., ki določa: Kolikor mora pri posinovitvi ali pohčeritvi ali pri pozakonitvi nezakonskih otrok sodelovati sodišče, tedaj je, ako je za osebo, ki jo je posinoviti ali pohčeriti ali pa pozakoniti, že postavljen varuh ali skrbnik, pristojno za to varstveno ali skrbstveno oblastvo, sicer pa tisto okrajno sodišče, pri katerem ima posinovitelj (pohčeritelj), posinoviteljica (pohčeriteljica) ali oče nezakonskega otroka, ki ga je pozakoniti, občo podsodnost v spornih stvareh ...

§ 260. Ako zborna sodišče prve stopinje posinovitve ali pohčeritve ne potrdi, je dopustna proti temu pritožba na više sodišče.

§ 261. Ako naj posinoviteljem ali pohčeriteljem lastno plemstvo in njih grbi preidejo na dete, katero žele vzeti za svoje, sme zborna sodišče prošnjo, da se dete vzame za svoje, ako se mu že sama na sebi ne zdi primerna, da bi jo potrdilo, takoj odreči. Ako pa zborna sodišče posinovitev ali pa pohčeritev potrdi, se mora prošnja za prenos plemstva in grba po višem sodišču priobčiti namestništvu in z mnenjem namestništva predložiti pravosodnemu ministru, ki mora po dogovoru z ministrom za notranje stvari izprositi vladarsko (cesarsko) odločilo.

§ 262. Potrjeno posinovitev ali pohčeritev vpiše zborna sodišče v sodni zapisnik, vzame po udeležencih o tem narejene listine v sodno hrambo

in obvesti o potrjeni posinovitvi ali pohčeritvi posinovitelja ali pohčeritelja, posinoviteljico ali pohčeriteljico kakor tudi posinovljenca ali pohčerjenko ali njih zastopnika neposredno, ali pa po sodišču, pri katerem so podali prošnjo.¹⁾

¹⁾ (Posinovitev (pohčeritev) avstrijskih državljanov po ogrskih državljanih.) Pravica posinovitve na Ogrskem ni urejena, razun v onih okoliših, v katerih še sedaj velja avstrijski občni državljanski zakonik. Sicer velja običajno pravo. Po tem ni — kakor je razvidno iz nekega pojasnila kr. ogr. just. min. — aktivna zmožnost posinovitve omejena na osebe, ki nimajo svojih zakonskih otrok; tudi ni potrebno, da so posinovitelji (pohčeritelji) ali posinoviteljice (pohčeriteljice) dopolnili 50. leto; brezpogojno pa se zahteva, da je posinovljenec (pohčerjenka) vsaj za 16 let mlajši od posinovitelja (pohčeriteljice). Nezakonske otroke more posinoviti (pohčeriti) njih oče. Ime se lahko spremeni na ta način, da dobi posinovljenec (pohčerjenka) samo rodbinsko ime posinovitelja (pohčeritelja), lahko se pa tudi določi, da mora posinovljenec (pohčerjenka) imeti ime posinovitelja (pohčeritelja) ali rodovinski priimek posinoviteljice (pohčeriteljice) [ako sta posinovitelja (pohčeritelja) zakonska, se more govoriti samo o imenu posinovitelja (pohčeritelja)] in obenem obdrži svoje prejšnje rodbinsko ime. Posinovitev (pohčeritev) avstrijskega državljana po ogrskih državljanih se z veljavnostjo za Ogrsko more izvršiti izven Ogrske ter pred drugimi kakor ogrskimi oblastvi, toda pogodba glede posinovitve (pohčeritve) se mora predložiti v potrditev kr. ogr. justičnemu ministru. To dovoljenje se da, v kolikor predpisujejo domovinski zakoni inozemskega (-e) posinovljenca (pohčerjenke) dovoljenje varstvenega oblastva, le tedaj, ako pristojno inozemsko varstveno oblastvo da dovoljenje za posinovitev (pohčeritev). Kadar imajo posinovitelji (pohčeritelji) svoje stalno bivališče na Ogrskem v ozemlju (okolišu), v katerem velja (se uporablja) še zdaj avstr. obč. državljanski zakonik (poleg okolišev, ki imajo v pravnih stvareh samoupravo, n. pr. Hrvatska, samo še nekdanja sedmograška deželna mesta in prejšnja vojaška granica), treba aktivno zmožnost za posinovitev (pohčeritev) presoditi po določbah občnega avstr. državljanskega zakonika, in se izvrši posi-

novitev (pohčeritev) v zmislu določeb tega zakonika. (Obj. v uk. just. min. 1895, s. 203.)

Pozakonitev po vladarjevi milosti.

§ 263. Roditelji nezakonskega otroka prosijo lahko za njega pozakonitev po vladarjevi milosti le z otrokovim dovoljenjem, ali ako je nedoleten, z dovoljenjem varstvenega sodišča, katero mora pred dovolitvijo zaslišati varuha.¹⁾

¹⁾ Glej § 113 jn. pri § 259.

§ 264. Prošnjo treba po različnosti slučajev, kakor pri posinovitvi ali pohčeritvi, tako kakor določa § 258. ali § 259. predložiti pristojnemu zbornemu sodišču prve stopinje, ki jo predloži po višem sodišču, katero mora pristaviti svojo izjavo, pravosodnemu ministru, ta pa mora sporočiti o tem mnenje vladarju, ako ni proti ugoditvi prošnje nikakih pomislekov.

§ 265. Vladarsko odločilo se sporoči strankam po sodišču in ima pravno moč od dneva, katerega se je izdalo; obenem mora sodišče provzročiti njega zaznambo v rojstni knjigi.¹⁾

¹⁾ Viš. dež. sod. se naroča, da zaukaže podrejenim sodiščem, da naj spremembe in pristavke v maticah, ki se zgode vsled njihovih kompetentnih odlokov, v bodoče

§ 264. 1. Prošnje za legitimatio per rescriptum treba predložiti brez izjeme pravosodnemu ministrstvu, višje dež. sod. ne sme odreči predložitve, ker ni pogojev § 162. odz. 13. febr. 1883, š. 1524, Zb. 9302.

K čl. XVI. jn. 1. Dedič umrlega nezakonskega otroka sme zahtevati, da se ugotovi očetovstvo. 8. maja 1900, š. 6309, Zb. 994.

2. Zapalostni erar nima pravice rekurza proti pozakonitvi zapustnika per subsequens matrimonium. 16. avg. 1900, š. 11140, Zb. 1105.

pošiljajo natančno formulirane neposredno političnemu deželnemu oblastvu, ki potem tudi po ordinarijatu stori nadalnje odredbe. (U. 6. decembra 1859, š. 19317, vsem višim sodiščem.)

Člen XVI. jn.: Očetovstvo nezakonskega otroka zastran njegove pozakornitve vsled pozneje sklenjenega zakona (§ 161. o. d. z.) je po smrti domnevnega očeta ugotoviti po določilih cesarskega patenta z dne 9. avgusta 1854. l. (drž. zak. š. 208.) Isto velja, kadar je ugotoviti poznejšo odpravo ali nekrivno nevednost zakonskega zadržka, da se doseže pozakornitev v zakonu rojenega otroka (§ 160. o. d. z.).

§ 113. odst. 2. jn.: Kadar je po smrti očeta ugotoviti odpravo ali nekrivo nevednost zakonskega zadržka (§ 160 odz.) ali pa očetovstvo otroku, rojenemu zunaj zakona, da se ta pozakoni vsled poznejšega zakona (§ 161 odz.), tedaj je, ako je za osebo, ki jo je pozakoniti, že postavljen varuh ali skrbnik, pristojno za to varstveno ali skrbstveno oblastvo, sicer pa tisto okrajno sodišče, pri katerem ima oseba, ki jo je pozakoniti, občo podsodnost v spornih stvareh.

Izpust iz očetovske oblasti.

§ 266. O izpustu otroka iz očetovske oblasti mora dati oče v slučajih, kjer je treba po § 174. odz. sodne odobritve, svojo izjavo pri sodišču, pod katerega sodstvom je.

Ako sodišče spozna, da je oprostitev od očetovske oblasti nedoletniku koristna in brez nevarnosti zlorabe, jo mora sodno odobriti, in iz-

§ 266. 1. Tudi proti vgovoru očeta sme sodišče izreči izpust iz očetovske oblasti. 14. julija 1869, š. 7673, Zb. 3469.

2. Skrbnik nedoletnika, čigar očetu se je odvzela pravica upravljati imovino, ima pravico rekurza proti izpustu oskrbovanca iz očetovske oblasti. 26. januarja 1869, š. 528, Zb. 3260.

Glej o. 1. pri § 217.

dati o tem nedoletniku uradno listino. Od časa, ko se ta listina vroči otroku, dobi on glede svoje osebe in svoje imovine pravice polnoletnika.¹⁾

¹⁾ (Dovolitev opravljanja obrti.) Na podlagi §§ 4, 13, 14, 15, 17 in 18 obrtnega reda 20. dec. 1859, dz. 127 (sedaj §§ 2, 11, 12, 13 in 18 z. 15. marca 1883, dz. 39) se mora, predno se izda obrtni list o javljenem opravljanju proste obrti, kakor tudi, predno se nesvojepravnim osebam podeli koncesija za obrt, pri administrativnem oblastvu, ki je k temu poklicano, začasno dokazati, da so v to privolili zakoniti zastopniki in pristojno oblastvo ter se torej s tem, da se nedoletnemu na podlagi te privolitve njegovega zakonitega zastopnika (in) oziroma varstvenega oblastva dovoli osebno opravljanje proste ali koncesijonirane obrti, njega v zmislu § 252 odz. obenem proglasi za polnoletnega. — Ker izgubi s tem predpis dvd. 19. febr. 1833 svojo veljavo, se viš. dež. sod. pozivlja, da na to opozori podrejena sodišča z naročilom, da o takih slučajih pri podelitvi varstveno- ali skrbstveno-oblastvenega dovoljenja ravnajo z ozirom na pogoje, na katerih temelji polnoletnost, (§§ 174 in 252 odz.), posebno previdno ter dajo zlasti za nedoletne pred dovršenim dvajsetim letom to dovoljenje po predpisu dvd. 15. jun. 1835, zjz. 38, le potem, ko so se natančno prepričali o njih primernih lastnostih in le iz posebnega ozira vrednih vzrokov. (U. 19. marca 1860, š. 2712.) Obvestilni ukaz 4. septembra 1908, dz. 192. radi podaljšanja očetovske oblasti ali varuštva. Glej opazke § 181.

Šesto poglavje.

O prostovoljni cenitvi in dražbi.

§ 267. Vsakemu je prosto, da dá svojo lastnino sodno ceniti, kakor tudi na javni dražbi prodati.

§ 267. 1. Solastnik skupne stvari da lahko sodno ceniti le svoj delež. 23. nov. 1864, š. 8835, Zb. 2023.

2. Ako so dediči obsojeni, da imajo zapuščinsko nepremičnino prodati, da se uresniči po zapustniku odre-

Natančneje določbe o pristojnosti:

a) za cenitev;

§ 268. Cenitev nepremičnin se lahko zaprosi le pri stvarni stopinji, pristojni po določbah sodnega pravilnika, cenitev premičnin pri vsakem okrajnem sodišču, v katerega okraju leže.¹⁾

¹⁾ Glej § 117 jn. v IV. zvezku Pravnikove zbirke.

b) za dražbo.

§ 269. Prostovoljno dražbo nepremičnine treba zaprositi pri stvarni stopinji, pri čemer mora prodajalec dokazati svojo prosto lastninsko pravico, dražbo terjatve, ki ni obremenjena z nikako zastavno pravico, pa pri okrajnem sodišču, v čigar okraju se nahaja upnik. Dražba na nepremičninah zavarovanih terjatev se lahko zaprosi pri stvarni stopinji kakor tudi pri okrajnem sodišču, v čigar okraju upnik stanuje.

jena ustanova, treba prodajo opraviti po predpisih nesp. postopka. 15. febr. 1882, š. 697, Zb. 8883.

3. Dražbo hiše, ki se proda vsled odredbe političnega oblastva, ker je nevarnost, da se zruši, treba opraviti izvršilnim potom. 4. febr. 1891, š. 1190, Zb. 13591.

Glej tudi o. pri § 277.

§ 269. 1. Prostovoljna dražba nepremičnine se ima dovoliti le knjižnemu lastniku. 6. decembra 1892, š. 14224, Zb. 14509, Not. Z. 1893/2.

2. Sodišče ni upravičeno, da vpliva na izvršitev pravice za prodajo blaga, podeljene prodajalcu po čl. 343. trg. z. 17. jan. 1899, š. 683, Not. Z. 1899/20; 14. julija 1885, š. 8138, R. 127.

3. Dražbeni pogoji za dražbo, ki se je s sodbo dopustila zaradi razločitve skupnega zemljišča, se imajo preskusiti in ugotoviti po predpisih nesp. post., ne izvrš. reda. 18. jun. 1903, š. 8982, uzb. 717.

Glej odločbo pri § 8 v redu za javne dražbe v dodatku II.

Druge premičnine prodaja na dražbi sodišče le takrat, ako spadajo v zapuščino, še ne prisojeno v fidejkomis ali v imovino nedoletnika ali varovanca. Razun teh slučajev se mora njih prostovoljna dražba zaprositi pri političnem oblastvu po posebnih predpisih o tem veljajočih.¹⁾

¹⁾ Ker se kosi svetega križa in relikvije ne morejo ceniti in prodati, se ne dovoli njih prodaja na dražbi ali izven nje, kakor tudi njih zasega v slučajih konkurza in zapuščin in izročitev nekatolikom, kadar so dediči, zato se morajo v vseh teh slučajih, ako se v takozvanih relikvijarijih nahajajo kosi svetega križa ali relikvije, vpričo komisarja katoliškega konsistorija, ako se ta nahaja v kraju, sicer pa vpričo katoliškega krajnega dušnega pastirja, kosi svetega križa ali relikvije ločiti od okova, in, če se uvidi, da to ni mogoče, oddati z okovom vred (skupno z okovom) konsistoriju ali dušnemu pastirju. Kako naj dušni pastirji pri tem ravnajo in kaj naj ukrenejo s prevzeto svetinjo, ima določiti ordinarijat. (Dvd. 25. nov. 1826, zjz. 2234.) —

Ako se nahaja v zapuščini blago vzeto iz prometa, ki ga je zapustnik prejemal, kakor je predpisano in ki je natančno zaznamovano z boletom, je smejo dediči rabiti brez posebnega dovoljenja.

Ako pa nameravajo dediči to blago prodati ali odstopiti, velja, če je blago novo in nerabljeno, splošna določba, ki pravi, da se iz prometa vzeto blago ne sme odstopiti brez posebnega zato danega dovoljenja. (§ 261 carinskega in drž. monopolnega reda 11. jul. 1835.) Isto velja za stvari drž. monopola (§ 428 istotam). — Predpise o prodaji radiceiranih ali prodatnih obrti obsegata dvd. 20. febr. 1795, š. 219 in 7. jan. 1825, zjz. 2063.

Tobak in iz prometa vzeto blago se sme prodajati le z dovoljenjem finančnega oblastva ter vpričo finančnega uradnika in v prodajnem razglasu se mora izrecno pripomniti, da sme to kupec dobiti samo za lastno uporabo. (§§ 259, 261, 384, 428 carin. in drž. mon. r.) — Pohujsljive ali nenravne slike, ki se dobe v zapuščinah, risbe in umetnine ali s takimi slikarijami ali risbami okrašene

stvari, se ne smejo nikdar prodajati javno. (Min. u. 26. apr. 1853, dz. 73.)

Orožje in municija se smeta kupcem izročiti šele potem, ko se izkažejo, da imajo pravico do njih posesti. (Min. rp. 20. avg. 1857, dz. 159.) —

Oprava po notarjih in občinskih predstojnikih.

§ 270. V onih kronovinah, kjer je uveden notarski red, se po določbah tega reda oprava cenitve in dražbe premičnih kakor tudi nepremičnih stvari lahko izroča javnemu notarju.¹⁾

Za cenitev in dražbo premičnih stvari se lahko rabijo tudi občinski predstojniki.

¹⁾ Prim. not. reda § 183.

Cenitev in dražba državnih zemljišč.

§ 271. Upravna oblastva lahko cenijo in na dražbi prodajajo državi lastna zemljišča.

Način oprave:

§ 272. Pri prostovoljni cenitvi in dražbi se treba ravnati glede načina nje oprave, ako ni določena tukaj nikaka izjema, po določbah pravnega reda in po predpisih dražbenega reda.¹⁾

§ 272. 1. Pri cenitvi zemljišč v nesp. post. se treba ravnati po predpisih cp. in ir. in pa uk. min. 25. jul. 1897, dz. 175. 20. marca 1901, š. 3490, Zb. 1343, Not. Z. 1901/27.

2. V nesp. post. ni dopustna preskušnja cenitve, ki so jo opravili zapriseženi izvedenci po drugih izvedencih. 28. febr. 1900, š. 2728, Zb. 915.

3. Pri cenitvi zemljišč zaradi razlastitve za napravo cest se ni ravnati po predpisih nes. post. o prostovoljni cenitvi, temveč po zak. 18. febr. 1898, dz. 30. 6. maja 1902, š. 6528, Not. Z. 1903/36.

Gl. o. pr. § 269 š. 3.

¹⁾ Glej §§ 140—144. ir. ter za izvršilni postopek izdani cenilni red 25. jul. 1897, dz. 175. v III. zvezku Pravnikove zbirke; dalje uk. 30. jun. 1900, š. 11767 pri § 103.

posebno cenitve;

§ 273. Za opravo prostovoljnih cenitev potrebne izvedence mora sodišče izvoliti uradoma ne glede na predlog strank.¹⁾

¹⁾ Primeri § 103.

§ 274. Cenitve, ki se opravijo na prošnjo lastnika, nimajo nikake moči proti drugi osebi, ki ni bila o tem obveščena poprej.

dražbe.

§ 275. Prostovoljna dražba se na zahtevanje lastnika lahko dovoli tudi brez poprejšnje cenitve, vselej pa mora lastnik izklicno ceno povedati točno.

§ 276. Za prostovoljne dražbe treba odrediti, ako udeleženci ne določijo ničesar drugega, le en dražben narok in ni sprejeti nikakega ponudka pod izklicno ceno.¹⁾ V odloku, s katerim se odredi dražba, treba vselej tudi izraziti, kaj se ima zgoditi z izkupilom.

¹⁾ Premičnin se ne sme prodajati na javni dražbi ob dnevih, ob katerih so dražbe v zastavljalnica. (Dvd. 18. jan. 1792, zjz. 239.)

Posebne previdnosti pri dražbi nepremičnin.

§ 277. Pri dražbi nepremičnin mora sodišče paziti zlasti na to, da se prodajni pogoji izrazijo

§ 275. 1. Pri prostovoljni dražbi nedoletniku lastnega zemljišča se morajo dražbeni pogoji odobriti varstveno-oblastno; izklicna cena se ne sme določiti pod cenilno vrednostjo. 30. dec. 1907, š. 15704, JB. 1908/23.

določno in jasno, in da se ne predlaga nikakih nedopustnih ali neveljavnih pogodb.

V oklicu se mora označiti ime prodajalca, predmet dražbe in izklicna cena ter izrecno opomniti, da se vrši dražba vsled prostovoljne lastnikove prošnje, zato da se pridržuje na zemljišču zavarovanim upnikom njih zastavna pravica brez ozira na prodajno ceno. V spornih stvareh predpisanega obvestila in opomina zastavnih upnikov ni pri prostovoljnih dražbah.

§ 278. Lastniku je na voljo, da si pridrži odobritev prodaje za nek določen čas, kar se pa mora v oklicu izraziti. Ako se pridržka ni izgovorilo, se zemljišče domakne najboljšemu ponudniku, ali, ako je prišel le en kupec, temu, vendar ne pod izklicno ceno, in kup je imeti za nepreklicno sklenen.

O izvršeni prodaji mora sodišče izdati kupcu in prodajalcu potrebno uradno listino.

§ 277. 1. Dražbenih pogojev ni ustanoviti na način, kakor je določen pri izvršbi. 20. decembra 1887, š. 12033, Zb. 12534; 23. dec. 1884, š. 14115, R. 119; — temveč sporna pravna vprašanja se rešijo uradoma in ni jih zavračati na tožbeno pot. 28. dec. 1900, š. 17186, Zb. 1219; 12. maja 1899, š. 7139, uzb. 201, Zb. 611.

2. Zastavne in tudi vse druge stvarne pravice treba pustiti neizpremenjene. 17. aprila 1901, š. 4930, Zb. 1377, Not. Z. 1901/24.

3. Pri dražbi skupnega zemljišča v razdružitve skupnosti (§ 352 ir.) treba uporabiti poleg §§ 273—280 nesp. post. predpise izvrš. reda. 17. apr. 1901, š. 4930, Zb. 1377, Not. Z. 1901/24.

§ 278. Določeb §§ 156, 183, 237 ir. in čl. XXVI. uv. z. k ir. ter § 72 zz. ni uporabljati pri prostovoljnih dražbah. 3. maja 1899, š. 4839, uzb. 137, Zb. 602.

Odredba z dražbenim izkupilom.

§ 279. Ako sodišče ni odredilo drugače (§ 276.), ima sodni komisar izkupilo, ki se je pri dražbi doseglo, položiti pri sodišču takoj, najpozneje pa v treh dneh po končani dražbi.

Troški cenitve in dražbe.

§ 280. Troške, ki narastejo vsled cenitve in dražbe, posebno pristojbine izvedencev in morebitne dnevnine in potne troške sodnega odposlanca mora ta zaznamovati¹⁾ in jih predložiti po predpisih §§ 112. in 113. sodišču, da jih določi.

¹⁾ Predpise o odstotku za siromake glej niže v tej knjigi.

Sedmo poglavje.

O sodnih spričevalih sploh, o potrjevanju prepisov in poverjanju listin.

Sodna spričevala sploh.

§ 281. O dejstvih, katera so pri sodišču po spisih znana, se imajo strankam na njih prošnjo izdajati uradna spričevala, ki jih rabijo v svojih pravnih stvareh.

§ 282. Spričevala o zakonu, veljajočem v avstrijski državi, izdaja minister za pravosodje tistim, ki jih rabijo za iskanje ali obrambo svojih pravic v inozemstvu. V spričevalih te vrste treba sedaj veljajoči zakon določno označiti in navesti njega bistveno vsebino z njegovimi lastnimi besedami, vendar se treba izogniti vsaki razlagi ali uporabi zakona na določen pravni slučaj.¹⁾

¹⁾ Po poročilu c. kr. min. za vnanje stvari, izdanem že 4. sept. 1863, ne daje kr. velikobritanska vlada nikakih avtentičnih pojasnil o pravu veljavnem v Veliki Britaniji. Po tem naznanilu je edina možna pot, da se doseže prima facie verjetno pojasnilo o kakem pravnem vprašanju, ta, da se vprašata za pravno mnenje dva pri kr. velikobritanskih sodnih dvorih poverjena ter v praksi delujoča odvetnika. Z višjo avtentičnostjo izdano spričevalo o obstoječem pravu se ne more dobiti po velikobritanskih sodnih običajih (oblikah) in pri pravnih virih, ki so v Veliki Britaniji kodificirani le deloma. Državno-zborski sklep 17. maja 1861, Victoria 25 in 23, Chapter 63, je sicer pooblastil k. velikobritansko vlado, da sklene z vladami vnanjih držav konvencije za medsebojno dobičanje pravnih potrdil; toda med avstro-ogrsko monarhijo in Veliko Britanijo ni bilo mogoče skleniti take konvencije, tako, da mora še sedaj veljati za pravilo gori omenjeno naznanilo od 4. sept. 1863. (Iz u. 16. febr. 1888, uk. 10.) — Belgijsko prav. ministrstvo je izreklo, da ni pristojno odločevati o civilnopravnih vprašanjih in da more le na prošnjo strank izreči, da imajo posamezne zakonite določbe, katere se mu imenujejo, v Belgiji pravno moč. Po mnenju belgijskega just. min. bi bilo torej želeti, ko bi vnanja oblastva opustila navado zahtevati od strank taka potrdila, in ko bi oblastva, da se strankam prihrani čas in nepotrebni troški, le-te takoj opozorila na stvarni položaj. (Iz u. 18. jan. 1882, š. 863.)

Potrjevanje (vidimovanje) prepisov.

§ 283. Da sodno ali nesodno narejeni prepisi listin soglašajo s predloženim izvirnikom, sme potrditi za to določeni uradnik brez posebnega dovoljenja sodišča.¹⁾

¹⁾ O pristojnosti za poverjanje prepisov glej § 121 jn. v IV. zv. Pravnikove zbirke.

§ 284. Prepis, ki se naj za pravilnega potrdi, se mora kar najskrbneje primerjati z izvirnikom. Oba morata kolikor mogoče natančno soglašati celo v pravopisu, v ločilih, okrajšavah in v vrsti pismenk.

Ako so v izvirniku mesta predrugačena, prečrtana, uvrstena ali pripisana na okrajku, je treba to označiti v prepisu, ali temu priloženem uradnem spričevalu. V poslednjem treba naznaniti tudi pri strganih ali po svoji zunanji obliki očitno sumljivih listinah, to njih kakovost. Uradno spričevalo mora navesti, jeli listina, od katere se je napravil prepis, izvirna, ali je samo poverjen prepis in kako je kolekovana; nadalje mora označiti kraj, kjer se nahaja predloženi izvirnik, ali ime stranke, ki ga je predložila, in dan, katerega se je prepis potrdil; uradnik ga mora podpisati in pritisniti nanj uradni pečat.

Poverjanje (legalizovanje).

§ 285. Poverjanje pristnosti spisa ali podpisa na izvirni listini se mora zaprositi vselej ustno ali pismeno pri sodišču samem. Sodišče mora prosilca osebno zaslišati na zapisnik, ako prizna spis ali podpis na listini za svoj. Ako oseba izdatelja listine sodnim uradnikom ni znana, se mora sodišče, privzemši dve popolnoma verodostojni priči, zagotoviti o tem, da je dotičnik tisti, za katerega se izdaja. Spričevalo se ima napisati v obliki, ki je predpisana za druge uradne listine, na listini sami, ki je predložena zaradi poveritve. Ako sodnik ne ume jezika, v katerem je izdana listina, tedaj se ima k poveritvi privzeti tolmač, ki sodišču pove bistveno vsebino spisa.¹⁾

¹⁾ O pristojnosti za poverjanje podpisov glej § 121 jn. v IV. zv. Pravnikove zbirke.

Glej z. 4. junija 1882, dz. 67, z določili o nepotrebosti poverjanja nekih podpisov na zemljiškoknjižnih listinah in o polakšicah dokaza istosti kake osebe ob poverjanju podpisov in drugih pismenih posvedočevanjih

pri § 55. not. reda v VI. zvezku in pri § 31. zz. v V. zv. Pravnikove zbirke. — Z u. 15. jun. 1882, š. 8993, so se vsa viš. dež. sod. pozvala, da opozore podrejena sodišča in notarske zbornice na novosti, uvedene z omenjenim zakonom, ter da poudarjajo, da je predpogoj za dovoljene olajšave dokaza istovetnosti (istosti) oseb, katerih podpis se ima poveriti, skrbno in vestno ravnanje pri presoji prilog in okolnosti, ki nas prepričajo o istovetnosti (istosti). — Pravosodno ministrstvo je sodišča opetovano opozorilo, da naj strankam kar se da olajšujejo poverjanje podpisov, in sicer posebno z rp. 15. febr. 1872, š. 1992, 15. maja 1873, š. 249, ter z. u. 24. maja 1897 š. 10077, uk. 17.

§ 286. Listinam sodišč prve stopinje, ki se naj rabijo v inozemstvu, se ima na prošnjo stranek pristaviti potrebna poveritev viših oblastev.¹⁾

¹⁾ Listine, legalizovane pri sodiščih prve inštanice ali pri notarjih in notarskih zbornicah, morajo predsedniki viš. dež. sod. dalje poveriti ter se morajo kakor je predpisano predložiti just. min., ki jih potem kratkim potem vpošlje min. za vnanje stvari. Samo poveritev pristnosti podpisov, ki so jih opravili predsedniki viš. dež. sod. na Dunaju, dalje dež. in trgovskega sodišča istotam, ni treba dalje predlagati just. min.; torej se po njih legalizovane listine smejo vposlati kar neposredno min. za vnanje stvari. (U. 13. febr. 1854, dz. 40.) — Vselej, kadar je za poveritev podpisa kakega notarja poklicano predsedništvo viš. dež. sod., je notarju prosto, da se zateče neposredno k predsedništvu viš. dež. sod., katero bo, ako poseduje podpise imena in odtise pečata, katere mu treba predložiti po §§ 16 in 122 not. r., lahko ugodilo prošnji tudi brez posredovanja notarske zbornice, event. javilo dane ovire. Predsedništvo viš. dež. sod. ima presoditi, ako je treba v posameznih slučajih posredovanja notarske zbornice y odstranitvev eventuelnih zaprek. (U. 25. nov. 1884, š. 18664.) Prim. opazke pri § 8.

Poverjanje prevodov.

§ 287. Soglašanje prevoda z izvirnikom mora izpričati sodno zaprisežen tolmač.¹⁾

¹⁾ Obojestranski generalni konzuli, konzuli, podkonzuli in konzularni agentje morejo opraviti prevod in legalizacijo listin vsake vrste, ki izhajajo od oblasti ali od funkcionarjev njih dežele, in taki prevodi naj imajo v deželi, v kateri imajo svoj sedež, isto moč in veljavo, kakor če bi jih opravili zapriseženi tolmači dežele. (Državna pogodba med Avstrijo in Francijo 11. dec. 1866, dz. 167, čl. 9.)

Ista določba velja za Združene države v Ameriki (Kk. 11. julija 1870, dz. 116, za l. 1871, čl. IX.), za Portugalsko (Kk. 9. jan. 1873, dz. 135, za l. 1874, čl. IX.), za Srbijo (drž. pog. 6. maja 1881, dz. 87, za l. 1882, čl. IX.), in za Italijo (Kk. 15. maja 1874, dz. 96, za l. 1875, čl. XI.).

§ 288. Kako in na katerih krajih je nastavljeni stalno zavezane tolmače, določajo posebni predpisi.

V posameznih slučajih, v katerih ne more nihče od stalno zvezanih tolmačev preskrbeti prevoda, mora sodišče prve stopinje prevajalca imenovati in ga zapriseči.¹⁾

¹⁾ Veličanstvo je radi prevajanja v tujih jezikih izdanih listin, ki se potrebujejo pri sodnih opravilih, blagovolilo odrediti le-to . . . 2.) Pri deželnih sodiščih ali pri kolegijalnih sodiščih prve inštanice glavnih mest v provincah ali gouvernementih in če treba tudi pri kolegijalnih sodiščih drugih večjih mest, naj se za prevode iz onih tujih jezikov, v katerih se večkrat izdajajo listine, trajno s prisego zaveže potrebno število tolmačev, kolikor se to še ni zgodilo. Tolmači naj se pred vsem izvolijo izmed odvetnikov in notarjev in prizivna sodišča jih imenujejo. Vsako apelacijsko sodišče naj po dovprašanju podrejenih deželnih in kolegijalnih sodišč določi število teh tolmačev, naj si jih da predlagati od sodišč prve inštanice, pri katerih se imajo zavezati ter naj se skuša na vse načine prepričati o znanju in npravnem dobrem vedenju predlaganih. (Dvd. 22. decembra 1835, zjz. 109.)

Z u. 12. jun. 1897, š. 12697, uk. 24. je prav. min. opozorilo, da se imajo tolmači imenovati le v zmislu navedenega dvorn. dekreta.

§ 289. Na koncu prevoda mora tolmač sklicevaje se na svojo prisego izpričati, da prevod popolnoma soglaša z izvirnikom, pripomniti leto in dan izgotovljenega prevoda in potrditi to spričevalo s svojim podpisom in pečatom. Ako se naj rabi listina izven kraja, v katerem ima tolmač svoje stanovanliše, mora sodišče, pri katerem je zavezan, poveriti njegov podpis s pristavkom, da je za tolmača sodno zaprisežen.¹⁾

¹⁾ K. ogrsko ministrstvo je, pozivajoč se na §§ 7. in 91. ogr. notarskega reda (Zak. čl. XXXV: 1874) sporočilo, da se ogrski notarji lahko pooblaste za prevajanje in posvedočevanje o pravilnosti takih prevodov, katere posvedočbe se imajo po § 105 og. not. r. smatrati za javne listine. — Iz tega izhaja, da se imajo po ogrskem pravu posvedočbe prevodov, izhajajoče od zato pooblaščenih ogrskih notarjev, smatrati za javne listine, ki torej ne potrebujejo nadaljnega overovljanja, kakor je to določeno v § 2. not. r. 25. jul. 1871, za kraljevine in dežele zastopane v drž. zboru glede onih posvedočeb, ki jih izdajo po §§ 12, 62 in 78 avstr. not. r. v to poklicani notarji. Z ozirom na vzajemnost, ki velja v tem pogledu med deželami zastopanimi v drž. zboru in deželami ogrske krone, torej ne potrebujejo niti avstrijske notarske posvedočbe te vrste pred ogrskimi sodišči nikakega nadaljnega overovljanja, niti nasprotno dotične ogrske posvedočbe za uporabo pred avstrijskimi sodišči.

Prav. ministrstvo naznanja v prilogi na Ogrskem izdani odredbi in pa prevod gori navedenih §§ og. not. r., da se o tem obveste podrejena sodišča in notarske zbornice. (Iz u. 6. avg. 1877, š. 10546.)

Okrožnica kr. ogr. just. min. 17. jul. 1877, št. 17621 predsednikom sodnih dvorov in vodstvom okrajnih sodišč. Prvi odstavek § 31, u. 22. oktobra 1873, št. 32942 o zapriseženih kr. sodnih tolmačih razveljavljam in odredjam tako:

§ 1. Ako se je prevod sestavil za vporabo v avstrijskih deželah in provincah, se mora klavzula za overovljanje prevoda koncem prevoda sestaviti na sledeči način:

(Opr. št. tolmačeva.)

„Sklicujoč se na svojo prisego, storjeno pred kr. sodnim dvorom potrjujem, da se ta prevod popolnoma (povsem) strinja z gornjim v jeziku sestavljenim izvirnim besedilom.“

Datum

(L. S.) N. N. l. r.

zapriseženi kr. sodni (eventuelno okrajnega sodišča) tolmač.

§ 2. V tem slučaju legalizuje tolmačev podpis sodni dvor (eventuelno okrajno sodišče), pri katerem on posluje, s pripombo, da je dotičnik za tolmača sodno zaprisežen.

§ 3. Za legalizovanje podpisa tolmačevega se more prositi v prošnji, ki se je vložila pri sodišču in katero je sestavila stranka ali pa v zapisniku sestavljenem po ustni prošnji strank, ki so se javile pri sodišču.

§ 4. Listine, ki se morajo opremiti s klavzulo o legalizovanju, se morajo predložiti in rešiti izven navadnega reda.

Okrožni ukaz kr. ogr. just. min. 17. julija 1877, št. 17621 notarskim zbornicam ukazujem, da imajo kr. notarji vselej, kadar je pričakovati, da se od njih preskrbljeni prevodi rabijo pri c. kr. avstrijskih sodiščih, potrditi v klavzuli sami, sklicujoč se na dovoljenje dano od kr. just. min., da je prevod pravilen. Na pismenih potrdilih take vsebine ni treba, da dotični predsednik sodišča legalizuje podpis kr. notarja.

Izpisek iz čl. XXXV. z. l. 1874, o kr. javnih notarjih na Ogrskem.

§ 7. Imenovanje za notarja daje pravico sestavljati notarske listine samo v ogrskem (mažarskem) jeziku; dovoljenje za njih sestavljanje v kakem drugem jeziku more dati justični minister istočasno z imenovanjem ali pozneje, toda samo tedaj, ako dotični notar posebno dokaže popolno znanje tega jezika.

§ 91. Notar sme v onih jezikih, za katere je dobil pravico v imenovalnem dekretu ali pozneje, sestavljati

prevode in izdajati posvedočbe o pravilnosti prevoda. Prevod je treba napisati na izvirno listino ali pa k tej listini prišiti zmiselno vporabljač določila § 66. Notar ima koncem prevoda potrditi, da se ta strinja z izvirnim besedilom in to posvedočbo lastnoročno podpisati, pripisati kraj in čas poveritve in pritisniti uradni pečat.

§ 290. Stalno zapriseženi tolmači morajo strankam prevode, katere zahtevajo, proti plačilu preskrbovati tudi brez posebnega sodnega naročila. Če se prevoditelj in stranka ne pogodita, določi pristojbine sodišče.

§ 291. Sodišča so upravičena, da od stalno zapriseženih tolmačev, ako treba tudi brezplačno tirjajo prevode, ki jih rabijo pri uradnih poslih.

§ 292. Prevode tolmača, ki je pri sodišču zaprisežno zavezan, mora imeti to kakor tudi druga sodišča in oblastva za prave. Vendar se mora stranki, ki trdi, da prevod ni pravilen, dopustiti, da dokaže svojo trditev z dvema ali več izvedenci po predpisih pravnega reda.

Sestavljanje listin o pravnih poslih.

§ 293. Kedaj mora sodno oblastvo v krajih, kjer ni javnih notarjev, sestavljati tudi listine o pravnih poslih, določajo posebni predpisi.¹⁾

¹⁾ Primeri § 587 odz. in § 189 tega zakona.

Obrazec št. I. (§ 50 zapuščinskega patenta), kakor se rabi sedaj in ga je pravosodno ministrstvo potrdilo z razpisom 15. prosinca 1901, š. 24532. Uradni obrazec (F.) 4. v nespornih stvareh.

Smrtoznica.

1. Ime in priimek zapustnika:
2. Opravilo:
3. Starost:
4. Vera:
5. Družinski stan; samski, oženjen, vdovski, sodno ločen:
6. Domovinstvo, državljanstvo:
7. Redno domovališče; stanovanje: (Pri osebah, ki so v varstvu ali skrbstvu, treba navesti sodišče, katero je umrlemu postavilo varuha ali skrbnika, ali pri katerem teče ta postavitve; dekret o postavitvi se ima priložiti.)
8. Dan in kraj smrti:
9. Zapustnikov zakonski drug:
10. Ime in priimek, stan, starost in bivališče polnoletnih otrok in polnoletnih potomcev, stopivših na mesto že umrlih otrok:
11. Ime in priimek, starost, opravilo in bivališče nedoletnih otrok in nedoletnih potomcev že umrlih otrok; ali pričakuje ostala vdova morda rojstvo otroka; ali nastopa za nedoletne otroke že zakonit zastopnik, ali kedo se za to službo nasvetuje, zlasti ali hoče vdova umrlega prevzeti varstvo, in kedo se nasvetuje za sovaruha.
12. Ime in priimek, stan, starost in bivališče ostalih najbližjih sorodnikov in oporočnih dedičev:
13. Ali je kaj oporoke, kodicila, dedinske pogodbe, daritve ali ženitnega pisma, in kje so te listine:
14. Ali, od katerega sodišča in komu je bil umrli postavljen za varuha ali skrbnika in kje je dekret o postavitvi:
15. Ali je umrli vodil račun o uradnih denarjih, ali dobival prejemke iz kake javne blagajnice ali iz kakega javnemu nadzoru podvrženega zaklada:
16. Ali so v zapuščini predmeti, zastran katerih je treba kakega posebnega naznanila, in kaj se je ukrenilo z njimi:
17. Ali je kaj imovine, iz česa obstoji ista približno (hranilne knjižice tudi z imenom zavoda in s številko), v čigavih rokah je in kaj se je ukrenilo v njeno zavarovanje; ali, pri katerem zavodu in komu v prid se je bil zapustnik zavaroval za primer smrti:

Kraj in čas zapisa za mrličem:

Podpis prič in strank:

Podpis sodnega odposlanca:

Obrazec št. II. k § 110 se dobiva pri vsakem sodišču kakor del uradnega obrazca (F.) 39 v nespornih stvareh. Obrazec št. III. k § 128, obrazec št. IV. k § 131 in obrazec št. V. k § 133 zap. patenta so sedaj uradni obrazci (F.) št. 19, 20 in 21 v nespornih stvareh. Obrazec št. VI. k § 168 zap. pat.

**Delilna (razdelbna) listina
o zapuščini Ivana N.**

Pri- loge		K	v.
	Imovina:		
A	Glasom inventarja A obstoja zapuščina v gotovini	1400	—
	v zadolžnicah skupaj	13000	—
	Opomnja: obresti od teh se izkažejo v varstvenem računu.		
	Obleka in druge stvari v skupni vrednosti 600 K, ki so se glasom dražbenega za- pisnika B prodale za	824	—
B	Skupaj	15224	—
	K temu pride še vračunjajoči se postavek hčere Terezije, ki je glasom ženitnega C pisma C prejela doto	3000	—
C	Dolгови: Sklad znaša torej	18224	—
	Od tega se mora odšteti:		
	Terjatev Ivana N. plačana gla- som pobotnice D z vsoto . 400 K — v.		
D	bolniški stroški, plačani gla- som pobotnice E z vsoto . 300 K — v.		
E	hišna najemnina, plačana gla- som pobotnice F z vsoto . 200 K — v.		
F	pogrebni troški po izk. G. . 100 K — v.		
G	glasom potrdil H in J plačane pristojbine v znesku . . . 324 K — v.	1324	—
H, J	ostane torej dedščine . . .	16900	—
	kateri čisti sklad se ima na enake dele razdeliti med štiri dediče.		
	Nedoletni sin Fran dobi torej 4225 K — v.		
	nedoletni sin Josip 4225 K — v.		
	polnoletna hči Ana 4225 K — v.		
	polnoletna hči Terezija . . 4225 K — v.		
	skupaj 16900 K — v.	16900	—

K obrazcu VI.

Razdelba.

Dobi namreč	Od skupnega zneska		Fran N.		Josip N.		Ana N.		Terezija N. omož. K.	
	K	v.	K	v.	K	v.	K	v.	K	v.
Na obligaciji (zadolžnici) ddo. po 5% od	4000	.	1000	.	1000	.	1000	.	1000	.
Na obligacijah ddo. . . . od	9000	.	3000	.	3000	.	3000	.	.	.
Na prejeti doti	3000	.	.	.	.	.	.	.	3000	.
V gotovini . . .	900	.	225	.	225	.	225	.	225	.
Kar je gornjih	16900	.	4225	.	4225	.	4225	.	4225	.

To poverujemo z našimi podpisi:

V L. dne . . septembra 18..

N. N.

varuh nedoletnih dedičev N. N.

Ana N.

Terezija K.

Razdelba zapuščine Janeza N. se za nedoletna sinova Frana N. in Josipa N. odobruje nadvarstveno.

V L. dne . . septembra 18..

(L. S.)

P. R.

c. kr. okrajni sodnik.

Obrazec št. VII. k § 172. zap. patenta.

Končni izkaz

o zapuščini Antona N., ki je zamrl dne . . v N.

Pri- loge		K	v.
	Imovina:		
A	Glasom inventarja A obstoja zapuščina v gotovini	1400	—
	V vrednostnih papirjih (zadolžnicah)	13000	—
	Opomba: Obresti teh zadolžnic se izkažejo v varstvenem računu.		
B	Obleka in druge stvari v cenilni vrednosti 600 K, ki so se prodale glasom dražben. zapisnika B za	824	—
	Skupaj . . .	15224	—
	Dolгови:		
	Od teh se mora odšteti:		
C	a) terjatev Karola N. plačana glasom pobotnice C z vsoto	400 K	— v.
D	b) bolniški troški glasom plačanega računa D v znesku	300 K	— v.
E	c) hišna najemnina glasom pobotnice E v znesku	200 K	— v.
F	d) pogrebni troški glasom plačanega računa F v znesku	100 K	— v.
G	e) glasom potrdila G plačane pristojbine v znesku	324 K	— v.
	Ostaja torej čiste zapuščine . . .	13900	—
H	Ta čista zapuščina nedoletnega Frana N. je glasom depozitnega izpiska H shranjena v depozitnem uradu c. kr. in sicer gotovina v znesku	900 K	— v.
	zadolžnice in sicer z dne . . v znesku	6000 K	— v.
	z dne . . v znesku	5000 K	— v.
	z dne . . v znesku	2000 K	— v.
	Skupaj	13900 K	— v.
		13900	—

V svedočbo moj podpis

N. N. dne . . septembra 19 . .

Ivan N.

varuh nedoletnemu Franu N.

Obrazec št. VIII. k § 174. zap. pat. je sedaj uradni obr. (F.) 39. v nespornih stvareh. Obrazec št. IX. k § 186. zap. pat. je sedaj premenjen po obrazcu k opravljenemu redu št. 31., pa pri sodiščih ni v rabi v slovenskem jeziku.

Dodatek.

I. Navodilo občinskim predstojnikom o izročenih jim uradnih opravilih sodišč.

Ukaz pravosodnega ministra od 28. junija 1850, dz. 256.,

za Avstrijo nad in pod Anižo, Solnograško, Štajersko, Koroško, Kranjsko, Gorico in Gradiško z Istro, Trst, Tirolsko in Predarlško, Češko, Moravsko, Gorenje in Dolenje Šleško.

§ 1. V občinam izročeni delokrog spada tudi oskrba naslednjih sodnih uradovanj:

A. V zapuščinskih stvareh.

§ 2. Občinski predstojnik naj poizve vse v njegovi občini dogodivše se smrtne slučaje in naznanilo o njih poda pristojnemu okrajnemu sodišču. Tako naznanilo pa se ima opustiti, kadar brez imovine umre nedoletno dete, ki je bilo v oskrbi očetovi ali materni.¹⁾

¹⁾ Glej cesarski patent 9. avgusta 1854, § 51.

§ 3. Vselej, kadar okrajni sodnik v zapis smrtovnice ne odredi katerega svojih uradnikov ali pa notarja, naj to uradovanje opravi občinski predstojnik po obsegu zaprosila, ki ga je okrajni sodnik stavil splošno ali za poseben slučaj.¹⁾

¹⁾ Glej cesarski patent 9. avg. 1854, § 31. in opazke pri njem.

§ 4. Ob zapisu smrtovnice naj se občinski predstojnik ali občinski odbornik, ki ga on določi, poda v pokojnikovo stanovanje ter naj po

privzetju dveh domačinov ali, če jih ni, dveh сведокov, opravi poizvedbe, razvidne iz obrazca¹⁾ za smrtnico št. 1.

¹⁾ Sedaj velja obrazec, ki je natisnen k § 50. zapuščinskega patenta.

§ 5. Občinski odposlanec nima napraviti zapečatbe, če je zapuščina v rokah dozdevnih polnoletnih, za lastno imovinsko upravo upravičenih dedičev, ali zakonitega zastopnika nedoletnih ali drugih dedičev pod skrbstvom, ali pa takih polnoletnih oseb, katerim jo je zapustnik izročil sam ter sicer radi tega ni nikakega pomisleka, zapuščina pa se ima zapečatiti v nasprotnem slučaju, posebno, če se za zapuščino nihče ne briga, ali kadar je nevarnost, da se kaj ne zataji ali ne raznese.

§ 6. Ob zapečatbi naj občinski odposlanec denar, če ga je kaj, dragotine, obligacije, listine (pisma) in druge papirje ali vrednote, ki bi jih mogli odstraniti, dokler okrajni sodnik ne odredi drugače, ali vzame v svoje stanovanje, ali pa proti potrdilnici shrani pri občinskem predstojniku ali kakem drugem poštenjaku.

Druge premičnine se shranijo, če dopušča njih kakovost, in če niso potrebne niti v gospodinjstvu niti v gospodarskem ali obrtnem obratu, v varno shrambo ali v eno ali v več na vseh straneh dobro zaprtih stanic, ter na vseh vratih, vodečih do njih, se ima napraviti občinski pečat tako, da ne more nihče vanje, ne da bi odstranil pečat. Občinski odposlanec mora ključke vzeti s sabo, ter nadzor nad zaprtimi shrambami in pa nad nezaprtimi zapuščinskimi predmeti izročiti naj-

bližjemu sosedu ali sicer sposobnemu človeku, dokler sodišče česa ne ukrene.

§ 7. Občinski odposlanec naj potem natanko izpolni razpredele, ki so v tiskanem obrazcu smrtovnice ter naj smrtovnico podpiše s privzetimi osebami vred. Kedor izmed privzetih oseb ne zna pisati, naj se podkriža, kak svedok pa naj pripiše njegovo ime.

§ 8. Kadar se dobi kaka naredba poslednje volje, darilna pogodba, dedna ali ženitna pogodba, po katerih treba poizvedovati vselej, ali kadar so svedoki ustno napravljeno naredbo o poslednji volji napisali na papir, tedaj mora sodni odposlanec take listine priložiti smrtovnici, ne da bi jih odprl. Občinski odposlanec pa sme naredbo poslednje volje razglasiti, ako dozdevni dedič ali domačini zahtevajo, da se precej razglasi. Odposlanec pa mora paziti, da se ob odpretju ne poškodujejo pečati. Taka razglasitev se mora v smrtovnici omeniti.

Kadar o ustnem izreku poslednje volje ni nikakega zapiska, treba navesti ime, značaj in bivališče svedokov.

§ 9. Redovi, kolajne (svetine) ali drugi znaki za zasluge, nakazila za sprejem plačila, pokojnine, nadarbine ali drugačne podelitve, potni listi, izkazila o dopustu, dekreti o varstvu ali skrbstvu, ki bi se našli v zapuščini, se morajo smrtovnici priklopiti.¹⁾

¹⁾ Glej §§ 90 in 91 zap. pat. in opomnje pri njih.

§ 10. Kadar umrje kak uradnik, notar (beležnik), duhovnik ali dušni pastir kakršnekoli

vere, in če so v njegovi zapuščini denarji iz javnih blagajn, uradni ali notarski spisi, državni ali cerkveni predmeti, tedaj ima občinski odposlanec denarje in papirje, ki imajo kako vrednost ali važnost, spraviti na varno (§ 6), če treba napraviti zapečatbo in takoj prijaviti naznanilo okrajnemu sodišču, ne da bi zapisal smrtovnico.

§ 11. Ako umrje človek vojaške podsodnosti, tedaj občinski predstojnik redno nima storiti drugega, kakor smrt naznaniti najbližjemu vojaškemu poveljstvu, in, če bi bilo treba, zapečatiti zapuščino ali pa začasno shraniti pokojnikove stvari.¹⁾

¹⁾ Glej opomnje pri § 86. zap. pat.

§ 12. Občinski predstojnik mora popolnoma zgotovljeno smrtovnico poslati okrajnemu sodišču in se ravnati po morebitnih kasnejših sodnih naročilih.

§ 13. Kadar nastopajo nedoletni, blazni, odsotni ali sicer za imovinsko upravljanje nesposobni dediči, ali kadar polnoletni dediči ob zapisu smrtovnice prosijo, da naj se zapuščina takoj inventira, in če le-ta tudi ni obsežna, naj občinski odposlanec, ne da bi čakal sodnega naročila, natanko zapiše stan imovine in dolga o zapuščini, naj da premičnine ceniti zapriseženemu izvedencu, naj ta spisek podpiše s privzetimi strankami, svedoki in izvedencem vred in ga priklopi smrtovnici z listinami, ki bi utegnile biti dokaz imovinskemu stanju.

§ 14. V stan imovine ni vpisati samo vseh oblek in opravnih kosov, gospodarskih predmetov,

obrtnih potrebščin, zalog in enako, temuž vpisati treba tudi gotovino, dragotine, terjatve, obligacije in pravice, v stan dolgov pa vse znane zapustnikove dolgove z navedbo upnikovega imena, stanu in bivališča.

Občinski predstojnik pa se nima baviti s cenitvijo nepremičnih posestev, temuž naj nepremičnine, če so, v inventuri le navede.

Ravnotako naj občinski predstojnik ravna, če ga okrajno sodišče pozove posebej, da naj inventuro obavi.

Obrazec št. II. vsebuje vzorec zapuščinske inventure.

§ 15. Kadar občinski predstojnik ali njegov odposlanec na zaprosbo okrajnega sodnika opravlja dražbo premičnin, se ima držati v dražbenem (prodajnem) redu¹⁾ od 15. julija 1786, št. 565. predpisanih obličnosti ter ima o vsem postopanju pisati natančen zapisnik po obrazcu št. III.

Koncem zapisnika naj se zabeležijo troški, za katere naj se prilože dotične pobotnice in drugačna izkazila ter vsi spisi naj se potem s čistim izkupilom vred brez predložnega poročila pošljejo okrajnemu sodniku.

¹⁾ Ta dražbeni red glej za tem ukazom.

§ 16. Ako bi se ob uradovanju, navedenem v §§ 4—15., pokazale težave, katerih bi občinski predstojnik ne mogel odpraviti, ali, če bi sicer nastale nepričakovane ovire ali pomisleki, naj občinski predstojnik preneha v izročenem mu uradovanju in naj brez odloga to naznani okrajnemu sodniku, kateri mora takoj nadaljnje odrediti.

B. V varstvenih in skrbstvenih stvareh.

§ 17. Dolžnost občinskega predstojnika je dalje, da dotičnim osebam vroči po okrajnem sodniku doposlane varstvene in skrbstvene dekrete, da le-te s podanjem roke vzame v obljubo zaradi njihovih v dekretu izraženih dolžnosti, da storitev obljube na dekretu potrdi in da po obrazcu št. IV o tem sestavljeni zapisnik vpošlje okrajnemu sodišču.¹⁾

¹⁾ Občinskim predstojnikom naj se za uradovanja, preizročena jim v zapuščinskih, varstvenih ali skrbstvenih stvareh za primere, v katerih smejo sodni uradniki zahtevati dnino in potnino, prizna hranščina po 2 gold. konv. kova (4 K 20 h) na dan, katere likvidacija in izplačilo se ima opraviti po splošnih predpisih, veljavnih za troške v nespornem sodstvu. (Rp. prav. ministra 22. junija 1852, š. 8089.)

C. Ob vročbah.

§ 18. Občinski predstojnik ima dalje skrbeti za vročbo¹⁾ tistih sodnih rešitev in povabil, ki jih v civilnem in kazenskem postopku od sodišča dobi z vročilno polo ter ima v to nastaviti zanesljivega človeka.

¹⁾ Določila o teh vročbah imajo §§ 360 in naslednji pravični reda, ki so za občinske vročevalce natisnjeni tudi v posebni knjižici.

§ 17. Nesporni postopek je to odredbo razveljavil. Ustr. 30. dec. 1899, š. 10.412, Budw. 13582. Vendar se po tej odredbi ravna še večina sodišč in občin ter je pravosodno ministrstvo izpravljen obrazec št. IV potrdilo z razpisom 15. jan. 1901, š. 24532.

Obrazec št. II. k § 14.

Inventar,

ki se je danes na prošnjo c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem sestavil o zapuščini dne 10. julija 1909 zamrlega Janeza Kastelic-a, posestnika v Kandiji št. 16.

Imovina:		K	v.
Gotovina:			
V zapuščini najdena gotovina v znesku . . .		57	18
se je pustila dedičem v nadaljno gospodarjenje.			
Vrednostni papirji:			
Srečka ljubljanskega mesta št. 12438, katero je zapustnik volil svojemu nedoletnemu vnuku Antonu Šimcu, se je začasno izročila županu Zoreu v hrambo		100	—
Obleka in perilo:			
1 dolga suknja	10 K — v.		
1 vrhna suknja	12 K 50 v.		
1 ovčji kožuh	30 K — v.		
1 star jopič	— K 50 v.		
2 hlače	10 K — v.		
3 telovniki	3 K — v.		
2 para škorenj	10 K — v.		
1 klobuk, 1 čepica	3 K — v.		
6 sraje	6 K — v.		
6 nogavic	2 K — v.		
1 volnen jopič	1 K — v.	87	—
Hišna oprava:			
1 postelj iz trdega lesa, z 1 žimnico, 1 slamnico, 3 blazínami in 2 odejama	50 K — v.		
1 omara za obleko iz trdega lesa	15 K — v.		
1 velika omara iz mehkega lesa	10 K — v.		
1 miza in 4 stoli, vse iz trdega lesa	16 K — v.		
kuhinjska oprava	20 K — v.	111	—
Gospodarski predmeti:			
1 rujava, petletna krava	160 K — v.		
1 siva, šestletna krava	120 K — v.		
10 kokoši, 3 race, 2 gosi	25 K — v.		
5 h/ vina cvička l. 1906 s sodom vred	180 K — v.		
10 h/ belega metliškega vina l. 1907 s sodom vred	280 K — v.		
30 stotov sena	120 K — v.	885	—

		K	v.
Nepremičnine:			
Št. 1 in 2	Hiša št. 16 z vrtom v Kandiji. Po izpovedbi vdove se je baje pred par leti sod. cenila v neki izvršbi. Travnik v delu „pod hosto“, ki meri 1 ar 87 m ² , zapustnik ga je kupil leta 1890 za 650 K,		
	travnik v istem delu, v velikosti 5 arov 92 m ² , tudi tega je zapustnik kupil leta 1890 za 1500 K. Dotične kupne pogodbe se prilagajo pod 1) in 2).		
Vsota cenilne vrednosti premočnin . .		1240	18
Dolgovi:			
Št. 3	Glasom zemljiškooknjižnega izpisa pod 3) je na zapustnikovi hiši zastavopravno vknjižena terjatev Antona Gačnik-a, peka v Rudolfovem iz zadolžnice 3. decembra 1892 v znesku	2000	—
	s 5 % obrestmi vred.		
	Od te vsote ni plačati nobenih zaostalih obresti.		
Št. 4—10	Zapustnikova vdova izkaže s pobotnicami pod 4) —10) bolniške in pogrebne stroške skupaj	300	
Vsota zapuščinskih dolgov . .		2300	—
Cenilec Peter Rezelj zahteva cenilnino 6 K.			
Kandija pri Rudolfovem 28. julija 1909.			
† Ana Kastelic			
podpisal Matija Klepec		Josip Kušljan	
priča.		občinski svetnik.	
Fran Kastelic.		Peter Rezelj	
		cenilec.	
Srečka ljubljanskega mesta št. 12438 a 100 K je v moji hrambi.			
		Josip Zorec	
		župan.	

Obrazec št. III. k § 15.

Dražbeni zapisnik,

sestavljen dne 13. avgusta 1909 pred občinskim svetnikom Josipom Kušljanom vsled dopisa c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem od 2. avgusta 1909 op. št. A 204/9.

2

Štev.	P r e d m e t	Cenilna vrednost		Najvišja ponudba		Opomba
		K	v.	K	v.	
	Glasom inventarja št. 1.					
1	1 dolga suknja	10	—	12	—	
2	1 vrhnja suknja	12	50	15	—	
3	1 ovčji kožuh	30	—	40	—	
4	1 star jopič	—	50	—	—	se ni mogel prodati
5	2 hlače	10	—	14	—	
6	3 telovniki	3	—	4	50	
7	2 para škorenj	10	—	15	50	
8	1 klobuk, 1 čepica	3	—	4	—	
9	6 sraje	6	—	8	—	
10	6 nogavic	2	—	3	—	
11	1 volnen jopič	1	—	1	50	
12	5 h/ vina cvička leta 1906 s sodom vred	180	—	200	—	
13	10 h/ belega metliškega vina leta 1907 s sodom vred	280	—	310	—	
				627	50	

Izklicevalec zahteva za svoj trud pri dražbi, ki je trajala 2 uri, znesek 12 K.

Izkupilo se je v zmislu dopisa c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem, z dne 2. avgusta 1909, izročilo udovi proti pobotnici št. 2.

V Kandiji pri Rudolfovem 13. avgusta 1909.

Fran Kastelj, varuh nedoletnega Josip Kušljan
Antona Šimca in sodedič. obč. svetnik.

Peter Rezelj, cenilec.

Obrazci št. IV. k § 17, sedaj F. 53.

Občinskemu predstojništvu

v (na)

z zaprosilom, da po vsebini niže pripravljenega zapisnika
. zaobljubi, storitev obljube potrdi na pri-
dejanem dekretu, dekret izroči in sestavljen zapisnik
vpošlje semkaj.

C. kr. okrajno sodišče odd. . .

Zapisnik o obljubovanju

zapisan pred občinskim predstojništvom dne

Zglasil se je gospod in izjavlja, da
sprejme po c. kr. okrajnem sodišču izročeno mu
službo varuha — sovaruha — skrbnika detetu po
pokojnem , ki je je rodila izven zakona
Isti stori obljubo s podanjem roke ter prevzame po c. kr.
okrajnem sodišču o postavitvi za to službo vposlani dekret,
na katerem se je potrdilo, da je storil obljubo.

Podpisi:

C. kr. okrajnemu sodišču nazaj.

Občinsko predstojništvo , dne

II. Red za javne dražbe.

Dražbeni red, omenjen v § 272 zakona o postopku v nespornih stvareh je dražbeni red od 15. julija 1786, št. 565 zjz., znova objavljen z dekretom dvorske pisarne od 14. septembra 1815, št. 101. zpz.

§ 1. Brez oblastvenega dovoljenja se ne sme javno dražbati ničesar. Za sodne dražbe je tako oblastvo sodišče; za druge je pa politično oblastvo.

§ 2. Ob sodnih dražbah, ki jih provzroče sporne stvari ali konkurzi, se mora najnatančneje ravnati po sodnem in konkurznem redu.

Dražba se mora najprej razglasiti (oklicati) v novinah ali razglasilnih listih, ali pa, kakor je razглаšanje sicer v navadi, ter občinstvu se morajo naznaniti dražbeni predmeti, njih vrste in tudi kraj, dan in ura dražbe.

§ 3. Če so stvari mnogo vredne, treba njih bistveno kakovost kratko opisati. Za nepremičnine treba objaviti, kje se pred dražbo lahko ogledajo dotične listine.

§ 4. Ob takih primerih treba oglas opraviti vselej v času, ki je za stvar primeren.

§ 5. O premičninah, knjigah, različnem vinu, sodih in enakih dražbi namenjenih stvareh, ki se stoje iz več kosov, se ima napraviti zaznamek, ki naj ima dva razpredela, enega za cenilni, drugega za prodajni znesek.

Vsak kos imej svojo številko, da se prepreči jo kake zmešnjave.

Ta zaznamek naj se objavi občinstvu, in dražba naj se po vrsti številčk. Ko bi se katere po vrsti dražbane številke ne prodale takoj, tedaj se morajo izklicati še enkrat tisti dan koncem dražbanja, ali pa prihodnji takoj ob početku.

§ 6. Pri vsakem dražbanju mora biti oblastveni komisar (odposlanec), če policijsko oblastvo ni posebej dovolilo, da komisarja ni treba.

§ 7. Komisarjeva dolžnost je, da opozarja na vse, kar se ob dražbanju dogaja. Njegova skrb je torej, da se s kupci občuje dostojno, da se navzočim na zahtevanje z umestno pazljivostjo izkaže blago, ki je v dražbi, in da se voljno daje potrebno razjasnilo;

da med izklicevalcem in kupcem ne nastane kako tajno sporazumljenje, niti kaka pristranost;

da se kosi večje vrednosti ne dražbajo o nepravem času, temuč, da se, kolikor je to moč brez pretrganja vrste po številkah, ravna po številu kupcev, in da se vse proda po kolikor moč najvišji ceni.

Izklicevalcu tudi nima dovoliti, niti, da bi s kupci samovoljno sklepal kup, niti da bi jih preHITEVAL; tudi ima med kupci preprečiti vse prepire.

Končno naj sploh pazi, da ide vse v redu in da se izpolnjuje vse, kar je tu predpisano.

§ 8. Ako se dražbajo nepremična zemljišča, pravice, svoboščine, dohodki, podjetja, dobave itd. ali v prodajo ali v zakup, mora komisar ali sam

§ 8. Prostovoljna javna dražba nepremičnin (zemljišč), ki se izvrši brez sodnega sodelovanja, ni veljavna. 2. julija 1908, Rv VI 245/8, Slovenski Pravnik 1908/301.

pisati ali paziti, da se pred njim piše pravilen in natančen dražbeni zapisnik, kateri je treba z vsemi prilogami pridejati poročilu, ki ga je napraviti.

§ 9. V ta zapisnik treba vpisati dražbi določene predmete, one, ki se zglase za kupce ali zakupnike, in pogoje, s katerimi se ima skleniti prodaja ali zakup.

§ 10. V tem zapisniku treba tudi zabeležiti zaporedno poviševanje dražbanj, posebno pa najviši ponudek in najboljši ponudnik mora zapisnik podpisati sam.

§ 11. Pri dražbah ima izklicavati pooblaščen izklicevalec; izklicevalec mora biti poštenjak in mora od oblastva imeti pravilno pravico za izklicavanje, oblastvo ga tudi mora vzeti v prasego in dolžnost.

Na izklicevalčevo ravnanje se mora paziti natančno; takoj bi se moral odstaviti od službe in moralo bi se izreči, da za izklicavanje ni več sposoben, če bi se pregrešil proti le-tem predpisom.

§ 12. Izklicevalec dobiva za vsak cel dan 3 gold. (6 K 30 h) za vsakega pol dne ali za še krajši čas 1 gold. 30 kr. (3 K 15 h).

Razun tega plačila ne sme terjati ničesar z nikakim izgovorom.

§ 13. Ob izklicevanju se izklicevalec nima ravnati po nobenih osebnih ozirih, ne sme niti skušati, da bi komu kaj naklonil zaradi posebne nagnjenosti ali drugih namenov, niti ne sme kakemu navzočemu braniti, da bi ponudil kolikor hoče.

Prepovedano je tudi, da bi si izklicevalec kupil kateri od kosov, ki so v dražbi, ni na svoje ni na drugo ime, ali da bi si jih prilastil drugače.

§ 14. Ob izklicu se mora dražbeni kos pokazati, imenovati, ter povedati mu je določno ceno.

Pri stvareh večje vrednosti, kakor nakitu, biserih in drugih dragotinah, naj se kupcem da nekaj minut v prevdarek.

Ako bi se ne dobil noben kupec, naj se pa, da bi se dražbanje ne zatezalo, izklicani kos začasno dene na stran, da se nadaljuje izklicavanje drugih kosov.

§ 15. Enako se mora postopati ob izklicu nepremičnih ali takih stvari, kakor so se nava-
jale v § 8., ker jih pa ni moč pokazati, se mo-
rajo vsaj označiti razločno.

§ 16. Kadar se po izklicu za izdražbani kos dajejo ponudbe, mora izklicevalec znesek določno ponavljati trikrat z navadnim pristavkom: prvič, drugič in tretjič.

Ta trikratna ponovitev naj se ne vrši s preveliko naglico, in bodi posebno zadnjikrat po nekoliko daljšem prestanku, tudi se z najboljšim ponudnikom skleniti ne sme, dokler ni zadnji klic končan popolno. Po zadnjem klicu potrdi izklicevalec skleneni kup po vdarcu z lesenim kladivom.

§ 17. Vsaka nova ponudba, ki se je po-
dala med prvim in popolno končanim tretjim

klicem, se mora vedno ponavljati in izklicevati, kakor je povedano v prejšnjem paragrafu.

§ 18. Pri javni dražbi ni dopustna nobena prednostna in nobena utezna pravica. Sleherni, ki sme dražbano blago posedovati, lahko med izklicevanjem ponudi kolikokrat in kolikor hoče. Pač pa ne sme nikdo dražbene stvari grajati, so-ponudnike v ponudkih strašiti, ali kakorkoli ovi-rati, da bi kedo oddal više ponudke.

§ 19. Razen v slučajih, označenih v sodnem redu, se ne sme oddati ničesar pod cenitvijo ali pod določenim izklicnim zneskom, ako tega ni posebej naročilo oblastvo, ali dovolil lastnik dražbanega blaga.

§ 20. Vse, kar se na dražbi kupi, se mora plačati takoj v gotovini, prodanega blaga se pred plačilom v gotovini ne sme izročiti nikomur.

Če bi bilo pa zaradi jako visoke kupnine ali drugih važnih okolnosti s kupcem treba kake posebne uravnave o načinu in času plačila ali zavarovanja, se pa s potrebno opreznostjo lahko ukrene, kar je treba.

§ 21. Kadar je ob kupu ali zakupu pogojena kaka osebna kakovost najboljšega ponudnika, se mora ta ponudnik ali pooblaščenec, ki se je zglasil v njegovem imenu, izkazati s tem, da vloži pi-smeno pooblastilo.

§ 22. Da se preprečijo vse zmote, mora kupec premične stvari, in pa dragotine, pahišje in vse druge premičnine, ko je bil položil kupnino, takoj prevzeti in spraviti z dražbališča.

III. Odstotek za uboge ob prostovoljnih dražbah.

Po dvor. dekretu od 25. aprila 1812, zjz. 987, dekretu dvor. pisarne od 24. marca 1837, zjz. 187, minist. ukazu od 20. avgusta 1855, dz. 146. in drugih predpisih znaša odstotek za uboge ob prostovoljnih dražbah: za mesto Dunaj in za kraje, spadajoče k dunajskemu ubožnemu okraju, po 2⁰/₀, v Avstriji nad Anižo in pod Anižo, v Čehih, v Galiciji in Moravski, na Pri-

Odstotek za uboge. 1. O zahtevku na plačilo odstotka za uboge niso pristojna sodišča. 12. marca 1895, š. 2886, Zb. 15433.

2. Odmeriti odstotek za uboge imajo politična oblastva. Rus. 9. dec. 1886, š. 3287, Budw. 3291.

3. Za plačilo odstotka za uboge je odgovoren prodajalec. 30. avg. 1887, š. 9939, Zb. 11725.

4. Advokat ne jamči za plačilo odstotka za uboge pri dražbi, ki jo je zaprosil za svojega pooblaščenca. 30. junija 1870, š. 7484, Zb. 3824.

5. Plačilna dolžnost ni navezana na okolnost, da se je dražba dovolila pravnoveljavno, niti na to, da se je ravnalo po predpisih dražbenega reda. Rus. 18. maja 1893, š. 1749, Budw. 7271.

6. Odstotka za uboge ni plačevati:

o otujitvah (prodajah) po ofertu. Rus. 7. maja 1880, š. 862, Budw. 776; — o dražbah neodtujljivih posestev po železnicah. Rus. 26. aprila 1893, š. 1490, Budw. 7228; — o javnih dražbah imetnikov zastavljalic. Rus. 9. nov. 1893, š. 3694, Budw. 7505.

7. Odstotek za uboge treba tudi odmeriti:

če je bil kupec solastnik. Rus. 19. jun. 1885, š. 1680, Budw. 2622; če si je prodajalec pridržal odobritev ponudkov in se je kupna nagodba izgotovila še le kasneje. Rus. 20. marca 1885, š. 756, Budw. 2464.

8. Odstotek od dražbe v gozdu stoječih dreves pripade občini, v kateri je bila dražba. Rus. 12. okt. 1887, š. 778, Budw. 3696.

morskem, Šlezkem, Solnograškem, Štajerskem in Tirolskem s Predarlskim 1⁰/₀ od izkupila, ki se ima oddati krajevemu ali skupnemu ubožnemu zakladu.

Posebni predpisi o tem so: za Avstrijo pod Anižo razen Dunaja v zakonu 13. okt. 1893, dež. 53; za Kranjsko v deželnem z. 28. avg. 1883, dež. 17, § 31, št. 3; za Moravsko in Šlezijo v ukazu 6. okt. 1889, uk. 57; za Češko v ukazu 25. nov. 1889, uk. 58; za Tirolsko v ukazu 16. novembra 1864, š. 10085; za Solnograško v ukazu 4. dec. 1873, š. 14574.

IV. Zakon od 20. februarja 1883, dz. 20.,
kako postopati, da se kedo za mrtvega
proglasi in da se smrt dokaže.

Proглаšenje¹⁾ za mrtvega.

§ 1. Da se za mrtvega proglasi človek, kateri se pogreša,²⁾ pristojno³⁾ je prve stopinje sodišče, v katerega okolišu je pogrešani imel svoje poslednje stanovališče,⁴⁾ ali če tega ni imel, svoje poslednje bivališče.

¹⁾ T. proglašitev. — ²⁾ Izvirnik: eines Abwesenden (Vermissten), [odsotnika, neizvestnika (pogrešanca)]. — ³⁾ Ti predpisi so še veljavni (čl. VIII. odst. 7. jn.). — ⁴⁾ T. domovališče.

§ 1. 1. Pristojnost o proglasitvi za mrtvega ni treba, da bi bila ista, kakor za zapuščinsko razpravo. 18. jun. 1889, š. 6904, Zb. 12789.

2. Ta zakon se ne more uporabljati za inozemce, ki svojega domovališča niso imeli v Avstriji. 29. maja 1901, š. 7817, Zb. 1434; (7. aprila 1899, š. 5121, Zb. 1684.).

§ 2. V kolikor se v tem zakonu ne ustanavlja drugače, naj se o postopku, ko se je zaprosilo, da naj se kedo proglasi za mrtvega, uporabljajo splošne naredbe o sodnem postopku v pravnih zadevah razen pravnih.¹⁾

¹⁾ to je: o sodnem postopku v nespornih stvareh.

§ 3. Vse dejanske razmere merodajne sodni presoji raziščejo naj se z uradno preiskavo.

Glede tega, kako uporabljati dokazila in kako ocenjati dokaze, sodišča ne vežejo zakonita pravila.

Stranka, katera je zaprosila, da naj se kedo za mrtvega proglasi, in druge osebe se smejo, ako treba, tudi pod prisego zaslišati.

§ 4. Ako se je bati, da bi se ugotovitev dejanskih stvari, katere utegnejo uplivne biti na dosego proglasitve za mrtvega, z daljšim odlaganjem ne onemogočila ali izdatno otežila, sme se ta ugotovitev zahtevati, predno se je še zaprosilo proglašenje za mrtvega, pri tistem okrajnem sodišču, v katerega okolišu je poizvedeti, česar je za ugotovitev potreba.

§ 5. Prošnja, da naj se kedo proglasi za mrtvega, sme se upoložiti leto dni predno poteče rok, določen v § 24 odz.

§ 2. 1. Tudi v tem postopku se podeljuje pravica revnih. 16. dec. 1890, š. 12729, Zb. 13515.

§ 3. 1. Sodišče ima dejanske pogoje za domnevo smrti poizvedovati uradoma tudi preko dokazil, navedenih v prošnji. 5. okt. 1887, š. 10326, Zb. 11764.

§ 5. 1. Skrbnik pogrešanca ni pooblaščen, da bi predlagal, da naj se pogrešanec proglasi za mrtvega. 5. maja 1892, š. 5266, Zb. 14238.

Če se pa hoče doseči, da naj se za mrtvega proglasi pogrešanec, kateri je bil v hudi smrtni nevarnosti, se sme zaprositi, da naj se za mrtvega proglasi, takoj po dogodku, v katerem je bilo življenje pogrešanca v nevarnosti.

Odločba, ki izreka proglašenje za mrtvega, ne more se nikakor storiti, predno poteče rok, določen v § 24 odz.

§ 6. Če se zaprosi, da naj se kedo za mrtvega proglasi, naj sodišče postavi skrbnika, da zastopa pogrešanca v postopku, da se proglasi za mrtvega.

Skrbnik ima seosebno dolžnost, storiti kar je primerno, da bi se našel pogrešanec.

§ 7. Ako se sodišču zdi dovolj dokazano vse, česar je zakonito potreba, da se kedo proglasi za mrtvega, tako da je moči začeti nadaljni postopek, tedaj naj z izrokom,¹⁾ v katerem je povedati bistvene okoliščine posameznega slučaja, pozivlja, da naj se sodišču ali skrbniku poroči, kar se ve o pogrešancu.

Ob enem je oglasiti, da se bode o prošnji, da naj se kedo za mrtvega proglasi, izdala odločba, ko preteče leto dni. A ta rok naj se v slučaju, oznamenjenem v § 5, odstavku 2 raztegne do tega, da poteče rok od treh let, določen v § 24, št. 3 odz.

Izrok¹⁾ naj se nabije na sodni deski in trikrat uvrsti v časnik, ki je namenjen uradnim razglasom. Sodišče more tudi ukazati, da se izrok¹⁾

§ 7. 1. Izjave pogrešanca, da se hoče umoriti in deli njegove obleke, najdeni v vodi, izkazujejo tako bližnjo smrtno nevarnost, ki zadostuje k početku nadaljnega postopka. 14. dec. 1898, š. 16899, Zb. 1226.

v drugih časnikih objavi, ter da se tako objavljenje izroka¹⁾ ponavlja.

Dan, katerega mine izročni rok, se ima povedati v vsakem slučaju v izroku¹⁾ in določiti tako, da mora potem, ko se je izrok¹⁾ v tretje uvrstil v uradni časnik, preteči najmenj leto dni.

¹⁾ T. oklicem (ediktom). — F. 142 v nesp. stvareh.

§ 8. Ko poteče rok, določen v izroku, odloči sodišče, na vnovično zaprosbo, o zahtevi, da naj se kedo za mrtvega proglasi.

Ako se proglašenje za mrtvega izreče, povedati je tudi dan dozdevne smrti.

Ako se da po zvršenih poizvedbah določiti dan, za katerega je misliti, da je smrtni dan, oziroma, da ga pogrešanec ni preživel, naj se ta dan, razen tega pa tisti dan oznameni za dozdevni dan smrti, katerega je nastopil konec roka, ki mora poteči, da se po § 24 odz. more smrt za dozdevno smatrati v dotičnem slučaju.¹⁾

¹⁾ F. 144. v nesp. stvareh.

§ 9. Ako je pogrešani človek zapustil zakonskega druga, sme ta, če se nahajajo potrebščine, določene v grajanskem¹⁾ pravu, zahtevati, da se proglašenju za mrtvega pridene tudi izrecilo, da velja zakon za razvezan.

Sodišče naj v tem slučaju s skrbnikom vred postavi tudi zagovornika zakonske vezi.

V odločbi, katera proglašja koga za mrtvega, razsoditi je tudi o zahtevi, da naj zakon (ženitev) velja za razvezan.

Ostali zakonski drug sme tudi pozneje, ko se je pogrešani že proglasil za mrtvega, zahtevati

izrecilo, da naj zakon velja za razvezan. Sodišče naj se o tem ravna po določitih tega zakona, ter v odločbi naj, ako privoli v zahtevo, izreče samo to, da naj zakon velja za razvezan.

Zagovornik naj se v obeh slučajih proti odločbi na prvi stopinji, ki ima v sebi izrecilo, da naj zakon za razvezan velja, poprime utečaja (rekurza). Isto velja, če se je nasproti odločbi prve stopinje tako izreklo stoprav na drugi stopinji.

¹⁾ državljanskem (civilnem).

Dokazovanje smrti.

§ 10. Ako ni moči smrti pogrešanca dokazati z javnimi listinami, more se pri sodišču v § 1 oznamenjenem podati dokaz smrti ter zadobiti izrecilo, da ta stvar velja za dokazano.

Na postopek se uporabljajo določila §§ 2, 3 in 4.

Ako se sodišču zaprosba, da naj se smrt dokaže, vidi primerna, da je moči započeti nadaljnji postopek, naj izda izrok, na katerega se uporabljajo določila § 7 s to izpremeno, da je

§ 10. 1. Izrek, da je zakon razvezan, ker se je pogrešani zakonski drug proglasil za mrtvega, se ne more izpodbijati temeljem § 10. 16. jul. 1901, š. 10309. Zb. 1509.

2. Dokazovanje o smrti inozemca, umrlega ob njegovem bivališču v tozemstvu se sme vršiti pred tozemskim sodiščem. 7. aprila 1899, š. 5121, Zb. 1684. Glej o 2. pri § 1.

3. Predlog za pričetek postopka v dokaz smrti se ne sme odkloniti, ker da ni pričakovati uspeha. 23. maja 1900, š. 7217, Zb. 1015.

4. Proti izreku, da dokaz smrti ni uspel, je dopušten rekurz tudi po preteku rekurznega roka. 13. jan. 1885, š. 1731, Zb. 10373.

izročni rok ustanoviti, kakor se vzvodi sodišču, vendar ne na krajši čas nego na tri mesece.

Istodobno, ko izda izrok, naj sodišče postavi skrbnika (§ 6).¹⁾

Dokazi morejo se vzprejemati prej, nego preteče izročni rok.

Pred odločbo naj sodišče stranke zasliši o tem, kar je podalo dokazovanje.

Ako se dosodi, da je dokaz smrti doprinesen, tedaj se ima v razloki povedati dan, za katerega je dokazano, da je dan smrti, oziroma, da ga pogrešanec ni preživel; v poslednjem slučaju naj ta dan velja za dan smrti.

¹⁾ F. 143 v nesp. stvareh.

Vkupna določila.

§ 11. Ta zakon pride v moč z dnem razglasitve, in zakonska določila, katera zdaj veljajo, izgube svojo moč, kolikor uravnavajo njegove predmete drugače.

Določila tega zakona uporabljajo se tudi v tistih slučajih proglašenja za mrtvega ali dokazovanja smrti, kateri že teko pred sodiščem.

§ 12. Zvršitev tega zakona se naroča ministru pravosodja.

V. Amortizacija izgubljenih listin.

1. Predmet amortizovanja.

Kedor je izgubil kako listino, je upravičen, da natančno opisavši jo pri sodišču zahteva, da se njenega imetnika pozove, naj jo gotovo priglasi, ker bi se sicer o tej listini iz-

reklo, da nima moči (§ 201 gal., § 200 tir. in § 191 it. sodn. reda).¹⁾ Glej § 1428 odz. (zadolžnice).

Predmet amortizovanja so tudi:

izdatki notarskih spisov (not. red § 93);

privilegijske listine (§§ 22 in 31 izvršil. predpisa k privilegijsk. zakonu z dne 15. avg. 1852, dz. 184);

blagajniška prejemna potrdila o varščini položeni za kako rokavno (perijodno) tiskovino. (razgl. fin. ministerstva 16. jul. 1863, dz. 67, § 7);

nakazila rudniških deležev (§ 87 izvrš. predpisa 25. sept. 1854 k rudarsk. zak. 23. maja 1854, dz. 146);

javne zadolžnice (obligacije), v zmislu dvd. 4. marca 1784 zjz. 254.

Amortizovati se ne morejo:

1. Taloni, t. j. nakaznice obrestnih kuponov, ki se imajo na novo izdati (zak. 2. julija 1868) dz. 88. § 1);

2. po Avstro-ogrski banki izdani bankovci (čl. 88 s zak. 21. maja 1887, dz. 51 razglašanih statutov);

3. vložne knjižice z zak. 28. maja 1882, dz. 56, uvedenih poštних hranilnic, o katerih predpisuje čl. 14. omenjenega zak. posebni postopek, čigar izvršitev je dana poštним hranilničnim uradom, ki imajo tedaj tudi izreči, da izgubljena vložna knjiga nima moči, ter izdati novo knjigo.

¹⁾ Ti predpisi so ostali v veljavi, ker jih ep. ne ureja (čl. I. ep.). — O obnovitvi listin glej § 317 ep. — O amortizovanju ogrskih vrednotnic glej objavo v uk. 1885, s. 28.

Dopustna ni amortizacija loterijskih listkov (9. maja 1906, š. 7195, R. 190, uzb. 895.), pač pa je dopustna amortizacija sreček ob loterijah za dobrodelne namene. (Obj. uk. 1891 s. 181.)

2. Podsodnost amortizacije.

§ 115. jn.: Zastran amortizacije državnih zadolžnic in njim enako vpoštevanih kreditnih papirjev imajo se predlagati pri tistem zbornem sodišču prve stopinje, v katerega uradnem sedežu se vodijo dotične kreditne knjige. — Za amortizacijo izgubljenih menic in pa listin, katerih amortizacija se mora po zakonitem predpisu ravnati po členu 73. meničnega reda, je pristojno trgovinsko sodišče (trgovinski senat okrožnega ali deželnega sodišča) plačilnega kraja. — Podsodnost za uvedbo in dovolitev amortizacije vseh drugih listin se ima presojati po posebnih, o tem izdanih določilih. — Ako ni drugega predpisa, je za amortizacijski postopek in dovolitev amortizacije pristojno tisto okrajno sodišče, pri katerem ima za amortizacijo proseča stranka v času prošnje svojo občo podsodnost v spornih stvareh.²⁾

Čl. 305. trgov. zak.: Če so se izgubile nakaznice in obveznice, ki so jih izdali trgovci o dajatvah denarja ali količini nadomestilnih stvari ali vrednostnih papirjev, ne da bi bila zaveza o njih k dajatvi odvisna od kake nasprotne dajatve, in ki se glase na ukaz, imajo se glede amortizacije uporabiti v členu 73. meničnega reda naznačena določila.

²⁾ Razsodila k tem predpisom glej pri §§ 115 jn. v IV. zv. Pravnikove zbirke; tam so tudi navedeni kraji, v katerih se vodijo kreditne knjige.

Ravno tako se uporabljajo določila čl. 73. meničn. reda pri amortizaciji skladovnih listov (zakon 28. maja 1889, dz. 64, § 39).

Z. 3. maja 1868, dz. 36, § 1.: Vrednostni papirji, ki so jih izdali akcijske ali komanditne akcijske družbe, društva, zavodi in podjetja, ki so ustanovljeni z državnim dovoljenjem in so pod državnim nadzorstvom, se imajo amortizovati izključno pri tistem deželnem ali okrožnem sodišču, v katerega okrožju se nahaja sedež družbe, društva, zavoda ali podjetja, oziroma njih naselbine, ki je samostojno izdala vrednostni papir, ki se ima amortizovati. — Takimi vrednostnimi papirji smatrajo se vzlasti akcije, interimna nakazila zastavni listi, zadolžnice ali parcijali, vsebujoči dele posojila, dividende in obrestna nakazila (kuponi), hranilne knjižice, depotna nakazila, potežna nakazila, blagajniške nakaznice, čeki ter enaki prometu namenjeni papirji.³⁾

§ 2. Za amortizacijo vrednostnih papirjev, izdanih po drugih korporacijah, posameznih osebah ali občinah, je, bodisi da se glase na prinesca bodisi da so jim pridejani na prinesca se glaseči obrestni kuponi, izključno pristojno tisto deželno ali okrožno sodišče, v čigar okolišu leži izdani kraj vrednostnega papirja, ki se ima amortizovati, ako je pa v njem več izdajnih krajev, kraj, ki je imenovan prvi. Isto velja o vrednostnih papirjih označene vrste tudi tedaj, ako so se pozneje vinkulovali ali zapisali na določna imena.

Amortizacije po avstro-ogrski banki izdanih akcij in zastavnih listov ter k le-tem spadajočih

³⁾ O razsodilih glej op. 2.

dividendnih, oziroma obrestnih kuponov se morajo zaprositi pri c. kr. deželnem sodišču na Dunaju. — Pri amortizovanju nakaznic (čl. 78) se ima postopati po predpisih, ki veljajo na njih plačilnem kraju glede amortizovanja menic. — Za amortizacijo vseh ostalih po Avstro-ogrski banki ali kakem njenem zavodu na kakem avstrijskem mestu (Platz) izdanih listin je pristojno izključno c. kr. deželno sodišče na Dunaju, za amortizacijo po njenih zavodih v deželah ogrske krone izdanih listin pa izključno kr. trgovsko in menično sodišče v Budimpešti. Imenovana sodišča postopajo tedaj po predpisih, veljavnih v dotičnem delu avstro-ogrske monarhije za amortizacijo državnih papirjev. — Predno se uvede amortizovalni postopek in izda končno amortizavajoče razsodilo, imajo imenovana sodišča pri Avstro-ogrski banki izprosiiti izjavo o tem, so li pravi znaki listin, ki se naj amortizujejo — kakor jih je navedel prosilec za amortizacijo, — oziroma izjavo o njih zaostanku. (Čl. 99. statuten Avstro-ogrske banke, spremenjenih z zak. 21. maja 1887, dz. 51; ces. uk. 21. sept. 1899, dz. 176, 4. del, čl. I).

Amortizacija izgubljenih akcij, interimnih nakazil, zadolžnic (obligacij) ter drugih listin c. kr. privilegovanega avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt ali njegovih podružnic se mora zaprositi pri trgovinskem sodišču na Dunaju (§ 77. statuten 15. maja 1880).

Za amortizacijo po Niže-avstrij. eskomptnem društvu izdanih akcij, kuponov, interimnih nakaznic in drugih listin se mora zaprositi ravno tako pri trgovinskem sodišču na Dunaju (§ 95. stat. 29. okt. 1881).

Izgubljene akcije in kuponi c. kr. privilegovanega prvega Donavskega parobrodnega društva se morajo, da se potem za nje dobe druge akcije ali kuponi, na zakoniti način amortizovati pri c. kr. niže-avstrijskem merkantilnem in meničnem sodišču (sedaj trgovinsko sodišče na Dunaju) (§ 7. statutorov, dvd. 5. avg. 1846, zjz. 977).

Če se izgubi obligacija, ki je zastavljena v vojaško ženitno varščino, so merodajni splošni predpisi o amortizaciji, vendar se mora zato, da se izda namesto amortizovane nova rentna obligacija, razun amortizavajočega razsodila podati tudi pola o plačevanju obresti, sicer pa se vrši postopek analogno kakor pri prepisih (razgl. fin. min. 25. sept. 1883, dz. 154, § 11).

Če izgubi stranka, ki je položila obligacijo zemljiške razbremenitve za vojaško ženitno varščino, dotično položnico, mora izposlovati le-te amortizacijo pri tistem sodnem dvoru prve stopnje, na čigar uradnem sedežu je blagajnica zemljiško-odveznega zaklada, ki je izdala položnico (razgl. fin. min. 25. sept. 1883, dz. 155, § 8).

3. Postopek ob amortizovanju.

a) Splošna pravila.

Kedo je upravičen k amort. predlogu, glej prvi odstavek v poglavju 1. (predmet amortizovanju).

O tej prošnji ima sodnik zaslišati tistega, ki ima jamčiti za to, za kar obvezuje listina, in če le-ta proti temu ne more navesti nikakoršnih utemeljenih pomislekov, mora sodnik povabiti tiste, ki imajo morda listino v rokah, da naj se

v enem letu zglase, ter jim naložiti, da listino tekom tega roka gotovo doneso, ker se bode sicer smatrala za nično in jim izdajatelj ne bode na njo več odgovoren (§ 202, gal. ozir. 200 tir. in 191 obč. sodnega reda).⁴⁾

To povabilo se ima, kakor vsako drugo javno povabilo, razglasiti, in če je rok potekel brezvspešno, se ima listina izreči za nično (§ 203 ozir. 202 in 193 ravnotam).⁵⁾

Rok, ki se ima v oklicu odrediti, znaša navadno eno leto 6 tednov in 3 dni (dvd. 15. marca 1784, zjz. 262), izjemoma pri hranilnih knjižicah 6 mesecev (dvd. 26. sept. 1844, zjz. 832, § 17), nadalje pri menicah in pri vseh trgovinskih papirjih, ki glase na ukaz, 45 dnij (čl. 73. men. reda in čl. 305 trg. zak.). Ta rok teče od dne oklica, pri menicah in trgovinskih papirjih pa, ki v tem času še niso dospeli, od prvega dne potem, ko je menica zapadla v plačilo (ravnotam).

⁴⁾ Vsled oklica za amortizacijo podano prijavo listinskega imetnika, da ima listino, treba prosilecu za amortizovanje samo naznaniti. 3. oktobra 1893, š. 11648, Zb. 14849.

⁵⁾ 1. Dolžnik se lahko oprosti svojih dolžnosti iz vrednotnice, če jo izplača prinescu, dokler se ni po pričetem amortizovalnem postopku izrekla resnična amortizacija vrednotnice. 12. dec. 1876. š. 10144, Zb. 6311.

2. Imetnik vrednotnice nima po njenem končanem amortizovanju nikake pravice proti obvezancu iz vrednotnice. 10. jul. 1866, š. 3774, Zb. 2541.

3. Ako je hranilnica proti imetniku hranilne knjižice, ko jo je podal za dvig na njej hranjenega denarja, zamolčala, da o tej knjižici teče amortizovanje, je zakrivila oškodovanje in mora odškodovati pravega imetnika, ki je bil oškodovan s tem, da se je knjižica amortizovala in denar izplačal prosilecu za amortizacijo. 31. januarja 1872, š. 13491, Zb. 4462.

Oklic se ima uvrstiti trikrat v novine; ta trikratna uvrstitev pa tudi zadostuje in ima sodnik po lastnem prevdarku odrediti, se bode li oklic uvrstil v tri neposredno drugo za drugo izišle novine, ali pa naj se po primernih kratkih presledkih odtisne v njih vnovič (dvd. 3. avgusta 1822, zjz. 1885, in 7. dec. 1835, zjz. 101).

Z oklicem, ki se po preteku oklicnega roka sname, postopati se ima po § 373. or.

b) Postopek za državne papirje.

Za noben državni papir, ki se glasi na pri-nesca in na neki gotovi plačilni rok, ter za kupone takih papirjev ne morejo amortizacije ovirati plačila, ker se smatra pravim lastnikom vsakedo, kedor jih prinese. Da se pa vendar lastniku, ki se v plačilni dobi ne more izkazati s takim papirjem, pripomore do pristojnega mu plačila, se lahko še nadalje izgotove amortizovalni oklici, toda le na ta način, da zakonita amortizacija učinkuje še-le po 1 letu 6 tednih in 3 dneh od pravega plačilnega dne obligacije, srečke ali kupona naprej ali, če bi se bilo za izdatek tega oklica zaprosilo še-le po takem plačilnem dnevu, od dne tega izdatka. Sicer pa se imajo taki papirji, če se blagajni predlože pred pretekom zgorajšnjega roka, izplačati prinescu brez zadržka (pat. 28. marca 1803, zjz. 599).⁶⁾

⁶⁾ 1. Ob amortizovanju kuponske pole teče rok za vsak kupon posebej od njegove dospelosti. 23. febr. 1897, š. 2035, Zb. 15974.

2. Rok za amortizovanje zasebnih zadolžnic, ki imajo kupone, teče, če so bile zas. zadolžnice ob amortizovalnem oklicu že dospele (izžrebane), od oklicnega dne; rok za one kupone pa, ki dospo šele po dnevu amorti-

Rok 1 leta 6 tednov in 3 dni velja tudi za delne hipotečne nakaznice na solino Gmunden za blagajniške nakaznice izvzemši bančne nakaznice, ter za izžrebovne zastavne liste.

Pri onih na prinesca se glasečih državnih papirjih, kateri bodisi da nimajo nikakega roka, kedaj da se ima glavnica vrniti, bodisi da so njih plačilni rokovi odgodeni na negotov čas, nastopi zakoniti učinek amortizovalnih oklicev še-le po 3 letih, računajoč od dneva, katerega dospe v plačilo zadnji obrestnih kuponov, ki so bili izdani z obligacijo, in se imajo torej izdati novi kuponi, ali — če bi se bilo za izdajo oklica zaprosilo še-le po tem dnevu dospelosti in se obligacija še ne bi bila prinesla k blagajnici, da se vzdignejo

zovalnega oklica, pa teče od dneva, ki je po dospelostnem (zapidnem) dnevu kupona. 12. marca 1889, š. 2637, Now. IV 114, 4. jul. 1888, š. 7999, Zb. 12248, (1. jul. 1884, š. 7778, Zb. 10097).

3. Delnice in kuponi podržavljene železnice, katerih ni več izplačevati, ker so se premenjali za zadolžnice državnih železnic, imajo amortizovalni rok 1 leta 6 tednov in 3 dni, ki počne s plačilnim rokom na njih mesto stopivših državnih zadolžnic. 5. jun. 1895, š. 6949, Zb. 15507; (18. jul. 1889, š. 8095, Zb. 12840).

4. Pomotno določilo amortizovalnega roka v oklicu ne ovira končne amortizacije po preteku zakonitega roka. 23. dec. 1884, š. 14293, Zb. 10314.

5. V teku amortiz. postopka se more izvršba na javno državno zadolžnico vršiti samo z rubežem po probeležbi pri blagajni državnih dolgov. 12. sept. 1867, š. 7774, Zb. 2849.

6. Ako so se v teku amortizovanja vrednotnic s kuponi izplačali med tem dospeli kuponi, treba ustaviti amortiz. postopek radi teh kuponov. 21. maja 1902, š. 7030, uzb. 557.

novi kuponi — po 3 letih od dneva tega izdatka (pat. 15. avg. 1817, zjz. 1361).⁷⁾

Pri obligacijah loterijskega posojila leta 1860 znaša amortizovalni rok, če se ima amortizovati obligacija, katera do 1. maja 1890 še ni bila izžrebana, ravno tako 3 leta računajoč od dneva dospelosti zadnjega kupona, ki je bil izdan z obligacijo (razgl. fin. min. 17. sept. 1869, št. 11184).

Pri državnih papirjih, ki se glase na gotova imena, velja vedno brez razločka navadni oklicni rok 1 leta 6 tednov in 3 dnij (pat. 23. jul. 1819, zjz. 1582).

Isto velja pri državnih papirjih, glasečih se na prinesca često vinkulovanih, t. j. če se je njih zaveznost v kako gotovo svrho uradno omejila v korist gotovi fizični ali moralni osebi (dvd. 10. febr. 1838, št. 18188).

Predno se amortizovalni postopek uvede, oziroma pred izdanjem oklica, se ima pri vseh vrstah državnih papirjev povprašati c. kr. ravnateljstvo državnega dolga, če dotični kreditni papir (obligacija, srečka, kupon) v kreditnih knjigah še obstoji pod naznačenimi znaki.

Da se državni zaklad obvaruje škode, ki bi jo mogel trpeti vsled tega, da državna blagajnica kaki stranki zamenjevalnim potom izda za obligacije glaseče se na prinesca, katere se amortizujejo, vsled pripisa ali odpisa druge obligacije z enakim zneskom, ter nato tudi predlagatelju

⁷⁾ Pri izžrebovnem zastavnem listu brez njemu spadajočih kuponov (plašč) je amortizovalni rok 3 leta po dospelosti zadnjega kupona; če bi se bil pa izžrebal, 1 leto 6 tednov in 3 dni po dnevu dospelosti. 11. jul. 1893, š. 7953, Zb. 14761.

amortizacije proti temu, da predloži amortizujoče razsodilo, izda eno obligacijo, mora se na prošnjo c. kr. fin. ministrstva deželnemu sodišču na Dunaju dati napotilo, da v bodoče obvesti blagajnico državnega dolga o tem, da je dovolilo uvedenje amortizovanja na prinesca se glasečih državnih papirjev ravno tako, kakor se ima po veljavnih predpisih to zgoditi, kadar se dovoli uvedenje amortizovanja na ime se glasečih in vinkulovanih obligacij (razpis pravosodnega min. 27. okt. 1858, št. 19246, deželnemu nadsod. na Dunaju).⁸⁾

Pri državnih papirjih, ki se glase na prinesca, mora se to povprašanje ponoviti tudi po preteku oklicnega roka, predno se izreče amortizovalno razsodilo (razpis pravos. min. 9. dec. 1854, št. 23929, deželnemu nadsodišču na Dunaju). To ponovno povpraševanje se ima naznaniti tudi c. kr. blagajnici državnega dolga ter ima učinek, da ona potem več ne pripusti nobene spremembe s papirjem (razpis fin. min. 28. maja 1950, št. 1067).

Uvedba amortizacije, kakor tudi sama amortizacija se ima naznaniti c. kr. ravnateljstvu državnega dolga, s sklicem na datum in številko poročila o spredej navedenih povpraševanjih ter z navedbo imena predlagatelja amortizacije (dopis c. kr. ravnateljstva drž. dolga 8. maja 1867, št. 2216).

⁸⁾ 1. Končno amortizovanje kuponov kake železnice ni dopustno, dokler železnica brez svoje krivde ne more povedati, če so se dotični kuponi že izplačali. 27. maja 1885, š. 6080, Zb. 10582.

2. Ob uvedbi amortizovanja za kak zasebni žreb ni poleg povprašanja pri plačilnici treba še zaslišbe z vrednotnico zavezane osebe. 19. febr. 1890, š. 1321, Zb. 13164.

Ravnateljstvu državnega dolga je bilo z razpisom fin. min. z dne 26. svečana 1860, dz. 53, preizročeno: Vse odredbe, ki se ukrenejo na zahtevo strank vsled ukradenih državnih kreditnih vrednostnih papirjev (efektov); nalog zaradi izgotovitve novega državnega kreditnega efekta namesto amortizovanega; nalog zaradi izplačanja amortizovanega v plačilo dospelega državnega kreditnega efekta; dajanje pojasnil, ki jih oblasti ali stranke zahtevajo v kateremkoli oziru; vse odredbe, ki so potrebne vsled sodne prepovedi na državne zadolžnice (obveznice).

Glede zamenjave na prinesca se glasečih državnih zadolžnic, ki so v amortizovalnem postopku ali invigilaciji, odreja razp. fin. min. z dne 11. avg. 1871, št. 1414 tako:

Fin. min. je po zaslišanju pravos. min. sklenilo ukreniti, da takoj prenehaj pravilo, da se zadolžni naslovi, glaseči se na prinesca, za katere je v kreditni knjigi predbeležena uvedba amortizacije ali invigilacija, ne zamenjavajo, da se pa taki zadolžni naslovi, ki dospo potom zamenjave, kakor tudi tisti, za katere se še-le potem zahteva predbeležba o uvedbi amortizacije ali invigilacije, ko so že dospeli v zamenjevalno blagajnico, nimajo več izdavat strankam, marveč se morajo poplačati (razdolžiti) takoj.

Nadaljne odredbe tega razpisa tičejo se le dotičnega notranjega poslovanja blagajnice za državne dolgove.

Ta razpis fin. ministrstva se je z razpisom pravos. min. 18. avg. 1871, št. 9381, naznanil deželnemu sodišču na Dunaju s pristavkom, da je to sodišče vzlic temu razpisu zavezano obvestiti

o uvedbi amortizacije tudi pri papirjih, ki se glase na prinesca, blagajnico in pa ravnateljstvo državnega dolga.

c) **Postopek zastran državnih papirjev, ki se štejejo enake javnim papirjem.**

Zaradi postopka in sicer zlasti zaradi rokov pri papirjih, ki se glase na prinesca, potem radi predhodnih vpraševanj, če dotični papir še obstoja, se štejejo državnim papirjem enake:

a) Stanovske obveznice; povprašati se ima deželni odbor dotične kronovine.

b) Obveznice Dunajskega višega dvornega urada; povprašati se ima Dunajski magistrat.

c) Obveznice zemljiške odveze; povprašati se ima ravnateljstvo dotičnega zemljiškoodveznega zaklada (dopis fin. min. 20. okt. 1856, št. 48619).

O roku za amortizacijo obveznic zemljiškega razbremenila (odveze), katerim so dodani na prinesca se glaseči kuponi, določuje zakon 3. maja 1868, dz. 35:

§ 1. Z obveznicami zemljiškega razbremenila kake izmed kronovin in dežela v državnem zboru zastopanih, katerim so dodani na prinesca se glaseči kuponi, ravna se glede amortizacijskega roka kakor z državnimi papirji, ki se glase na prinesca.

§ 2. Razsodila, izišla, predno je ta zakon stopil v moč, s katerimi so se take zemljiško-rzbremenilne obveznice izrekle amortizovanimi, ostanejo nespremenjena. — Amortizacijski rok, ki se je odredil v že izgotovljenih oklicih, na ktere še ni amortizavajočega rozsodila, dobi moč vendar še le po preteku dobe, ki jo zahteva § 1.

d) Položnice o službenih varščinah, katere so se dale v državnih zadolžnicah (dopis ravnateljstva drž. dolga 6. aprila 1862, št. 1165).

d) Postopek pri amortizovanju vrednostnih papirjev, ki so jih izdali privatniki.

Zakon 3. maja 1868, dz. 36, določa:

§§ 1. in 2. glej zgoraj v poglavju 2 (podsočnost).

§ 3. Glede rokov in postopka pri amortizovanju v §§ 1. in 2. naznačenih vrednostnih papirjev se imajo slično uporabiti predpisi, ki veljajo za amortizacijo državnih papirjev podobne vrste; pri tem se ima s takimi papirji, katerim so dodani na prinesca se glaseči kuponi, celo takrat, ko se glase na gotova imena, glede na amortizacijski rok ravnati kakor z vrednostnimi papirji, ki se glase na prinesca.

§ 4. Predstoječi zakon nič ne spreminja niti zakonitih predpisov, ki veljajo za amortizacijo menic, niti določeb, ki se nahajajo v posebnih državnih dovolitvah, v posebnih štatutih, ki jih ni nič predrugačil ukaz 26. sept. 1857, dz. 180, niti v trgovinskem zakoniku o pristojnosti trgovinskega sodišča ali kake druge podsodnosti za amortizacijo trgovskih nakaznic in obveznic ter posameznih vrst vrednostnih papirjev, kakor tudi o postavljenih izjemnih rokih in pogojih amortizacije.

§ 5. Rzsodila, ki so izšla še predno je ta zakon stopil v moč in s katerimi se je vrednostni papir izrekel amortizovanim, ostanejo nespremenjena.

Amortizacijski rok, ki se je odredil v že izgotovljenih oklicih, katerim še ni sledilo amortizavajoče razsodilo, stopi v moč vendar še le po preteku dobe, ki jo zahtevata §§ 3 in 4; v takih primerljajih ima pravico nadaljevati amortizovalni postopek izključno sodni dvor, katerega izrekata §§ 1 in 2 pristojnim.

e) Amortizovanje menic.

Čl. 73. meničn. reda: Sodišče, pri katerem se je predložila prošnja za amortizacijo menice, ima nato izdati oklic s pozivom na imetelja menice, naj jo predloži sodišču, v oklicu določiti rok na 45 dni in ustanoviti njegov pričetek, če menica še ni dotekla, s prvim dnem po dospelosti menice. Potem, ko se je uvedel amortizovalni postopek in je menica dotekla, zahteva lastnik lahko od akceptanta plačilo, če do menične amortizacije da varščino. Če ne da take varščine, je upravičen le zahtevati, da se po akceptu dolžna vsota vpoleži pri sodišču.

f) Amortizacija skladovnih listov.

O tem določuje § 39 zak. 28. aprila 1889, dz. 64, ki govori o ustanovitvi in obratu javnih skladovnic ter o skladovnih listih, katere one izdajajo: Če se je izgubil skladovni list ali kateri njegovih dveh delov, uporabljajo se glede amortizacije zmiselno določila člena 73. meničn. reda tako, da se ima o dovoljenem uvedanju amortizovalnega postopka obvestiti skladovnično podjetje. — Pri posestnih listih se ima določiti pričetek amortizovalnega roka, če skladovna doba (§ 33)

še ni potekla s prvim dnem po preteku skladovne dobe. Kadar gre za amortizacijo posestnega lista ali za amortizacijo obeh delov skladovnega lista, lahko sodišče dovoli potem, ko se je uvedel amortizovalni postopek ter predno se je izreklo amortizavajoče razsodilo, da sme tisti, ki prosi za amortizacijo, prejeti blago, proti temu, da dá popolno varščino za morebitne zahteve drugih ljudi. Če se nihče te pravice poslužil ni, lahko zahteva potem, ko se je amortizacija izvedla, tisti, v čigar prid se je izrekla, da mu skladovno podjetje na njegove stroške izda nov posestni list, odnosno oba dela skladovnega lista. — Ob amortizaciji v zmislu § 20. prenešenega (indosovanega) »varanta,« sodišče lahko dovoli potem, ko se je uvedel amortizovalni postopek ter predno se je izreklo amortizavajoče razsodilo, da sme tisti, ki prosi za amortizacijo, proti temu, da dá popolno varščino za morebitne zahteve drugih ljudi, prevzeti zastavno vsoto s pripadki vred, kakor tudi, da sme storiti vse, kar mu je v zmislu tega zakona potrebno, da varuje svoje pravice in izterja svojo terjatev.

4. Dovolitev prepovedi v zvezi z amortizovalnim postopkom.

Le-ta je mogoča v zmislu patentov 28. marca 1803, št. 599 in z dne 15. avg. 1817, št. 1361 zjz., ter zakona z dne 3. maja 1868, dz. 36, samo pri tistih javnih in privatnih vrednostnih papirjih, ki se glase na gotova imena.⁹⁾

⁹⁾ Z dovolitvijo uvedenja amortizacije na gotova imena se glasečih, kakor tudi sicer na prinesca izstavljenih, vendar vinkulovanih obveznic se sme prepoved dovoliti,

5. Postopek z izgubljenimi taloni.

O tem določuje zakon 2. jul. 1868, dz. 88, s katerim se je preklicala dopustnost amortizovanja talonov, sledeče:

§ 1. Taloni (nakaznice na obrestne kupone, ki se imajo na novo izstaviti) niso predmet amortizovanja; vgasnitev talona se doseže bodisi

a) z amortizovanjem vrednostnega papirja, h kateremu spada, bodisi

b) z zaznambo na tem vrednostnem papirju.

§ 2. Z amortizovanjem vrednostnega papirja vgasne moč k le-temu spadajočega talona v trenutku, ko dospe na blagajnico, ki je pristojna, da izdaje nove kupone, obvestilo, da se je uvedlo amortizovanje vrednostnega papirja, če se le niso novi kuponi pred tem trenutkom že izdali. — Če se vrednostni papir glasi na prinesca, nimajo se novi kuponi, dokler ni blagajnici došlo obvestilo o končni amortizaciji vrednostnega papirja, izdavat več na prinesca talona, marveč na prinesca vrednostnega papirja, h kateremu je spadal talon, ter se ima izročitev zaznamovati na vrednostnem papirju. Če se pa glasi vrednostni papir na neko gotovo ime, ali je vinkulovan, ali je obvestilo o končni amortizaciji vrednostnega papirja že bla-

da se ne smejo prepisati ali da se ne smejo izplačati obresti ali glavnica takšnih obveznic, le takrat, če in kolikor je prosilec za amortizacijo to izrecno zaprosil; kajti prošnja, da se uvede sodna amortizacija kake listine, nikakor še ne vsebuje prošnje za dovolitev prepovedi, sodniška odločba se pa mora omejiti na zahtevek strank (razp. pravosod. min. 18. febr. 1858, š. 2826, dunajskemu deželnemu nadsodišču).

gajnici dospelo, ima se vršiti izdaja novih kuponov še-le ob enem z izdajo vrednostnega papirja.

§ 3. Ako so se k vrednostnemu papirju, ki se glasi na prinesca, izdali novi kuponi v zmislu §-a 2. potem, ko je dospelo blagajnici obvestilo o uvedanju amortizacije, in predno jej je dospelo obvestilo o končni amortizaciji vrednostnega papirja, postane vsled te izdaje kuponov dosedanji amortizovalni postopek brezvspešen; vendar se uvede lahko nov amortizovalni postopek, v katerem se ima amortizovalni rok določiti z ozirom na dan dospelosti zadnjega izdanih novih kuponov.

§ 4. Z zaznambo vgasne talonova moč s tem, da se pri blagajnici, ki je pristojna za izdavanje novih kuponov, doseže z izkazilom vrednostnega papirja, h kateremu spada talon, na tem vrednostnem papirju in v kreditni knjigi zaznamba, da se bodo v prihodnje kuponi izdali samo proti temu, da se omenjeni vrednostni papir pokaže vnovič. — Ako se je zaznamba napravila, vgasne talonova pravna moč že v trenutku, ko se je pri blagajnici na označeni način zaprosilo za njen pripisek. — Naprava zaznambe se sme odreči le takrat, če se je v času, ko se papir pokaže, že izvršila izdaja novih kuponov, ali če je dospelo že blagajnici obvestilo o uvedanju amortizacije vrednostnega papirja; vzrok odreke se ima predlagatelju papirja naznaniti.

§ 5. Če je talonova moč ugasnila vsled zaznambe, ki se je dosegla po § 4, se ne izdajajo novi kuponi več prinescu talona, marveč prinescu vred-

nostnega papirja, h kateremu je spadal talon; v takem primerljaju zaznamuje blagajnica na predloženem vrednostnem papirju izdajo novih kuponov in izbriše ob enem zaznambo.

§ 6. Na zaznambo, pripisano vrednostnemu papirju po § 4, se pri njegovi bodoči amortizaciji sploh ni več ozirati ter ona ne nasprotuje posledicam, ki so združene z uvedenjem amortizacije ali s končno veljavnim amortizovanjem vrednostnega papirja.

§ 7. Že končno veljavno izišla razsodila o samostalnem amortizovanju talonov ostanejo nedotaknjena; tekoče razprave o takih amortizovanih se imajo takoj opustiti.

§ 8. Ta zakon zadobi moč z dnevom razglasitve (11. julija 1868).

6. Amortizovanje zastavnih listov,

t. j. pismenih potrdil, ki jih izstavljajo imetniki zastavarske obrti (posojevalnic na zastave) o sklenitvi zastavarskega posla (u. min. za trgov., notranje stvari, fin. in pravos. 24. aprila 1885, dz. 49 o izvrševanju (obratu) zastavarske obrti).

§ 10. Če se izgubi zastavni list (zastavnica), mora stranka navedši svoje ime in bivališče, in sicer takoj ustno ali pismeno imetniku obrti naznaniti in izkazati, da je izgubo prijavila tudi varnostnemu oblastvu. Izgubitelj mora naznačiti, kedaj je bil vložil zastavo, ter dobo in znesek posojila (zajma), katero je prejel, in zastavo natančno opisati. — Ako se vjemajo opisi z založeno za-

stavo in naznačeni podatki zastavnega lista z zastavarjevimi knjigami, se zabeleži izguba zastavnega lista v knjigah in izda spričevalo o zaznambi (zabeležni list). — Na podlagi tega spričevala se zastava lahko prevzdigne (odkupi). Ako izvirni zastavni list v teku enega leta od dne, ko se je naznanila izguba, ne pride na dan, sme se proti temu, da se povrne spričevalo o zaznambi ter poravna posojilni znesek z obrestmi in pripadki vred, zastava izročiti, če ni morda vsled tega, da se ni podaljšala (odkupila), zapadla in se prodala. — Če je zastava zapadla in se po zakonitih predpisih prodala, se more vzdigniti le morebitni presežek (prebitek) izkupila, v kolikor ni le-ta v zmislu določil §-a 4, odst. 5, zak. 23. marca 1885, dz. 48, zapadel v korist krajevnim revežem. Pred pretekom enega leta sme se zastava ali izkupička morda dobljeni prebitek samo tedaj izročiti, če se obenem preodda izvirni zastavni list in spričevalo o zaznambi (zabeležni list).

§ 11. Po preteku 14 dni od dneva plačilne dobe (zapadlosti), sme posestnik zabeležnega lista — vrnivši le-tega — zastavo, če se še ni prodala, izkupiti (rešiti), ako razun tega položi pri zastavarju v gotovini cenilno vrednost zastave v varščino za morebitne zahtevke imetnika zastavnice proti zastavarju. — Ta varščina se mu brez povračila obresti zopet izroči, če tekom 1 leta, računajoč od dneva, ko se je izdal zabeležni list, ne pride zastavnica na dan.

§ 12. Vsaki stranki, ki je izgubila zastavnico in ne more vstreči temu, kar je po §§ 10. in 11. potrebno v dosego zabeležnega lista, ali ki izgubi

že izdani jej zabeležni list, je na voljo dano, da zakonitim potom izprosi razvredbo (amortizacijo) izgubljene zastavnice ali zabeležnega lista. — Prositelj za amortizacijo ima, čim je bil zastavar sodno obveščen o uvedeni amortizaciji, s podaljšanjem zaprečiti, da mu zastava ne zapade in se ne proda. Ako ni podaljšal zastavne pogodbe, ima potem, ko se je že izprosila pravokrepna amortizacija zastavnega ali pa zabeležnega lista, samo še pravico do presežka izkupila, ako bi ga od prodane zastave kaj bilo.

7. Amortizacija starih hipotečnih terjatev.

Prispod. §§ 118—121 obč. zemlj. zak. 25. jul. 1871, dz. 95, v zv. V. te zbirke.

Ukaz ministrov za pravos. in finance od 24. okt. 1897, dz. 251,

o ravnanju s prostovoljnimi zastavami (zastavodajami) ali odstopi (cesijami) glede terjatev, ki pristojе komu zoper državni zaklad in so plačne pri državnih blagajnicah.

§ 1. Kadar kedo pri državni blagajnici plačno terjatev, ki mu pristoji zoper erar, popolnoma ali deloma odstopi ali prostovoljno zastavi drugemu, tedaj je obvestiti o tem s predložitvijo izkaza po listini tisto oblastvo, ki je poklicano nakazati plačilo.

§ 2. Oblastvo mora preskusiti predana pomagala in, v kolikor ni odstop ali zastava neizvedljiva ali se po veljajočih zakonih ne pokaže nedopustno, naložiti blagajnici izvršitev, obve-

stivši o tem stranke. V primerljaju zavrnitve naznaniti se imajo strankam vzroki.

§ 3. Kadar dospo erarju istega dne glede iste terjatve razun v § 1. označenih obvestil sodne prepovedi, tedaj mora, v kolikor so predznamki na vrsti plačila, nakazujoče oblastvo odrediti po pristojni finančni prokuraturi sodno položbo v zmislu §-a 1425. odz. To se sme opustiti samo tedaj, kadar zahtevajo udeleženci, da se ima dati plačilo izkazanemu skupnemu pooblaščenču proti njegovi pobotnici.

§ 4. Določila §§ 1—3 se vporabljajo tudi glede državnih zadolžnic, ki se glase na ime ali so z vinkulacijo odmenjene določenemu namenu in glede dolžnih pisem, ki jih je prevzela država v plačilo. V teh primerljajih posluje kot nakazujoče oblastvo c. kr. ravnateljstvo državnega dolga. V to, da se opravi prepis, dovoljena neposredna predaja takih zadolžnic pri blagajnici državnih dolgov na Dunaju ali pri zunanjih izplačevalnicah, se s tem ne spreminja.

§ 5. Ta ukaz zadobi moč s 1. januarjem 1898.

VI. Razpravljanje z zapuščinami inozemcev.

(§ 23. zap. patenta.)

Amerika. a) Argentinijska in Uruguajska (La-Plata države). Razprave o zapuščinah v teh državah umrlih inozemcev opravljajo pristojna krajna sodišča, pred katerimi imajo dediči po zakonih dežele z listinami izkazati svoje dedinske pravice, da jim sodišče prisodi zapuščino. Pri tem pa ptuja poslaništva in konzulati ne smejo posredovati uradoma. — Avstrijci, ki mislijo uveljavljati dedinske pravice po rojaku, umrlem v teh dr-

žavah, naj torej najprej ondi postavijo zastopnika, če pa tega ne morejo, naj c. in kr. konzulatom v Buenos Aires ali Montevideo vpošljejo odprto, na druge prenosno pooblastilo, da jim le-ti dobe zastopnika. — Razun tega treba vposlati listine za dedinske pravice ter vse listine, i pooblastilo in dokazilne listine mora poveriti konzul argentinski, oziroma konzul uruguayske republike. (Iz rp. 29. okt. 1875, š. 13980.)

b) Brazilija si lasti sodstvo tudi o premičnih zapuščinah inozemcev, brez razločka, je li inozemec imel v Braziliji stalno bivališče ali ne.

c) Mexiko. — Ako bi vsled smrti človeka nepremičnine, ki jih je posedoval v ozemlju ene ali druge stranek pogodnic, po deželnih zakonih prešle na podanika ali državljana druge stranke, ki bi jih, ker je tujec, posedovati ne smel, tedaj se nasledniku daje primeren rok, da jih proda, ter da kupnino prevzame brez vsake odbojne pravice [odbitka]. (Iz pogodbe med Avstrijo in Mexiko, 30. jul. 1842, zjz. 626, čl. X.)

d) Severna Amerika. — Podaniki in državljani Avstrije in Severne Amerike smejo s svojo imovino, ki jo imajo v ozemlju druge, razpolagati, kakor domačini, ter njih reprezentanti imajo ravnotake pravice in nimajo plačevati drugih davščin in taks, kakor bi jih imeli tuzemci v enakem primeru. Če bi bilo pa sporno, kateremu pripada zapuščina, za katero je več zahtevalcev, tedaj imajo o tem odločati sodna oblastva in zakoni dežele, v kateri se imovina nahaja. (Iz trgov. in plovstvene pogodbe 27. avg. 1829, zjz. 2505, č. XI.) Po čl. XI. pozvane pogodbe naj zapuščinsko razpravo po državljanih obeh držav opravljajo sodna oblastva in po zakonih dežele, v kateri se imovina nahaja, pa bodi imovina kakršna koli. (Iz rp. 6. oktobra 1858, š. 19492 viš. dež. sod. na Dunaju.)¹⁾ — Ako bi naslednik dobljenih nepremičnin po

¹⁾ 1. O premični v Avstriji ležeči imovini, ki je bila pripala Amerikancu, je po njegovi smrti razpravljati pri nas. 11. aprila 1901, š. 1715, Zb. 1368.

2. Za ukrepe po § 179. zap. pat. je tozemsko zap. sodišče upravičeno tudi tedaj, kadar se še-le po prisojilu najdena imovina nahaja v Severni Ameriki. 6. dec. 1899, š. 17479, Zb. 786.

zakonih dežele, v kateri leže, ne bil sposoben za njih posest, naj se mu da rok dveh let, ki se po danih razmerah lahko podaljša, da jih proda in da dotično kupnino dobi brez vseh drugih davščin, kakor onih, ki bi jih morali plačati domačini. (Iz čl. II. adicionalne konvencije 8. maja 1848, dz. 179 za 1850.) — O sestavi in poverjenju listin za uporabo v Združenih drž. sev. Amerike in o predpisih tamošnjega prava o dispozicijskih pravicah zakonskih žen glej rp. 22. sept. 1896, š. 9148, uk. 1896, str. 205.

Anglija z Irsko. O premični zapuščini tamošnjega državljana treba razpravljati, kakor o zapuščini vsakega tuzemca, samo ob presoji zakonitega dednega nasledstva je, kadar pokojnik ni imel rednega bivališča v tuzemstvu, uporabljati zakone njegovega bivališča, kolikor jih udeleženci dokažejo. (U. 26. jun. 1856, dz. 115, odst. 3.)

Belgija. Tu ni razpravljanja o zapuščini, kakor po avstr. zakonih, sodna oblastva posredujejo le, če nastanejo spori in ako se podajo tožbe. V tem oziru torej belgij. zakoni ne pripoznavajo reciprocitete. — Vsled tega se ima tudi o tu ležeči premični zapuščini belgijskega podanika razpravljati, kakor o zapuščini avstrijskega podanika. Po čl. I. državne pogodbe od 9. jun. 1839, zjz. 370, pa morejo Belgijci v naši državi biti dediči po avstr. zakonih ravnotako, kakor Avstrijci. (Iz rp. 24. marca 1860, š. 3809.)

Danska odloča o zapuščini inozemcev po njih bivališču; kadar je inozemec kakorkoli pokazal, da ima Dansko za stalno domovino, se ima tudi o njegovi zapuščini razpravljati po danskih zakonih. V nasprotnem slučaju odrede danska sodišča le to, kar je treba za ohranitev zapuščine, končno razdelbo pa prepuščajo oblastvom pokojnikove domovine. O tem imajo odločati dotična sodišča sama. Enako se imajo vesti tuzemska sodišča glede zapuščin danskih podanikov. (Iz rp. 13. nov. 1859, š. 15697, viš. dež. sod. na Dunaju.)

3. O zapuščini v Avstriji zamrlega in do smrti tu bivajočega državljana Sev. Amerike se ima razpravljati brez ozira na oporoko, ki je po zakonih njegove domovine veljavna, po naših pa ni. Obveščati ni niti v tej oporoki navedenih oporočnih izvrševalcev. 21. febr. 1894, š. 1932, Zb. 15036.

Francija. Državna pogodba med Avstrijo in Francijo 11. dec. 1866, dz. 168, o postopanju z zapuščinami obojestranskih podanikov.

Čl. 1. je enak 1—3 odst. čl. I. enakega dogovora za Srbijo niže v tem odstavku.

Čl. 2. je enak čl. II. za Srbijo.

Čl. 3. je enak čl. III. za Srbijo z naslednjimi razlikami:

V uvodu in odst. 1.: Krajna oblastva nimajo smrti podanika konzularnim oblastvom javljati v 24. urah, ampak „takoj“; k snemanju obojestranskih pečatov ima vabeče oblastvo čakati pozvano oblastvo 48 ur.

V odst. 2. ni določila o pristojbini za prisotstvo.

Odst. 3. in 4. tega člena sta enaka v obojnih dogovorih, samo, da ima odst. 4. dostavek: ter, ako treba za-varovati davek za dedščino ali prenosnino, ki jo je treba plačati po deželnih zakonih. Zadnji odstavek pod št. 4. je enak 3. odstavku 5. št. za Srbijo.

Dogovor s Francijo nima določil, kakor so v 1. odst. št. 5. za Srbijo. — Določila v čl. 3. št. 5. so enaka onim v čl. III. št. 6. za Srbijo.

Čl. 4. enak čl. VI, čl. 5. pa enak čl. IV. za Srbijo.

Čl. 6. je enak čl. 15. za Italijo (glej niže pod to besedo)).

Čl. 7. Ta konvencija naj stopi v veljavo ob enem s trgovinsko pogodbo, ki sta jo danes sklenili obe stranki pogodnici ter naj tudi enako dolgo traja.

Z ukazom 28. jul. 1888, uk. 36 so se sodiščem naznanili konzularni uradi za kronovine, zastopane v drž. zboru. Za Štajersko je franc. poslaništvo na Dunaju, za Koroško, Kranjsko in Primorje je v Trstu.

Grška. Addicionalni (dodatni) člen k trgovinski in plovstveni pogodbi med Avstrijo in Grško od 4. marca 1835, dodan 12. jun. 1856 dz. 169, določa, da se zapuščinska razprava in razsodilo vseh spornih dedinskih pravic o premičnih zapuščinah podanikov drugostranske države prepušča sodiščem tiste države, čigar podanik je pokojnik bil, pa naj je v kraju smrti bival stalno ali le začasno.

Sodišča one obeh držav, v katere ozemlju se nahaja premična zapuščina, naj torej:

1. svoje odredbe omeje na hrambo in upravo zapuščine, kakor določajo zakoni njih države, ob napravi in snemanju sodnega pečata, in pa ob popisu inventarja, privzamejo za pričo uradovanju konzularnega odposlanca tiste države, katere podanik je pokojnik bil, ako more konz. odposlanec vsled bližine svojega bivališča sodelovati pri tem uradovanju;

2. kolikor deželni zakoni dopuščajo, zavarujejo zahteve tistih dedičev ali legatarjev, ki so pravi podaniki države ali v njenem ozemlju bivajoči tujci, dokler o teh zahtevkih končno ne razsodijo oblasti one države, katere podanik je pokojnik bil; v razsojo o pravnem obstoju teh zahtevkov pa se nimajo podajati, temuč jih imajo zavračati v upravo in razsojo sodiščem države, kateri je pokojnik bil podanik, ki je edina pristojna v to;

3. po predpisih deželnih zakonov razsodijo o terjatvah, ki jih stavijo lastni podaniki ali v državnem ozemlju bivajoči tujci iz kakega drugega zasebnopravnega naslova, kakor pa iz naslova dedinske pravice ali legata ter po istih zakonih skrb, da se tem zahtevkom ugoti.

Premično zapuščino je po plačilu in zavarovanju zahtevkov, ki jih stavijo v državnem ozemlju bivajoči dediči, legatarji in upniki, oziroma njen ostanek po odbitku dela, ki je potreben za pokritje teh zahtevkov, poslati pristojnemu oblastvu pokojnika po najbližjem konzulatu ali poslaništvu one države, kateri je pokojnik pripadal.

Ta konvencija velja sedaj tudi ob smrti takih grških državljanov, ki so bili domačini jonskih otokov. (Iz u. 21. sept. 1882, dz. 138.)

Italija.²⁾ Razpravljanje o zapuščini italijanskega državljana določa konzularna konvencija od 15. maja 1874, dz. 96 za 1875. tako:

Čl. 12. Kadar podložnik katerega visokih pogodnikov umrje v ozemlju drugega, naj krajna oblastva to precej

²⁾ O pravici obojestranskih državljanov razpolagati z blagom, ležečim v ozemlju druge pogodnice in pridobiti si je tudi po sporočilu poslednje volje in zakonitem dednem nasledstvu, glej tudi dogovor med obema državama od 11. febr. 1906, dz. 46.

poročé glavnemu konzulu, konzulu, podkonzulu ali konzulskemu opravniku, ki je najbližji tistemu kraju, kjer je umrl dotični podložnik. Le-ti pa naj enako poročilo pošljejo krajnim oblastvom, kadar bi oni prej zvedeli za to. — Glavni konzuli, konzuli, podkonzuli ali konzulski opravniki, le-ti zadnji pa samo če so pokojnikovega naroda, imajo pravico opraviti naslednje uradne posle enega za drugim:

1. Bodi uradoma bodi na zaprosbo udeleženih strank zapečatiti vse stvari, pohištvo in pisma (papirje) pokojnika, naznanivši prej krajnemu oblastvu, ki, če mu deželni zakoni tako veleajo, utegne udeležiti se tega dela in tudi pritisniti svoj pečat. — Če bi le-to za smrt zvedelo prej, bode ono, v kolikor je po deželnih zakonih dolžno zapečatiti zapuščino, konzulsko oblastvo povabilo na vkupno izvršitev tega dela. — Če bise mu zdelo negibno potrebno, da zapuščino pri tej priči zapečati, bode krajno oblastvo, ako se to uradno dejanje ne da opraviti vkupno spričo daljave ali iz drugih vzrokov, imelo pravico, zapečatiti jo med tem brez sodelovanja konzulskega oblastva in vice-versa, proti temu, da se reč naznani tistemu oblastvu, ki se dela ni udeležilo, in kateremu bode na voljo, svoj pečat pritisniti križem na poprejšnji. — Pečati krajnega oblastva in nasprotno oni konzulskega oblastva smejo se snemati samo s sodelovanjem krajnega, oziroma konzulskega oblastva. — Če bi pa na povabilo, katero konzulsko oblastvo krajnemu ali vice-versa krajno oblastvo konzulskemu pošlje, da bi se udeležilo snemanja obojestranskih pečatov, povabljenno oblastvo osem in štiri-deset ur po prejtem naznanilu ne prišlo, sme drugo oblastvo rečeno uradovanje opraviti samo.

2. Narejati popis ali inventar vseh premakljivih stvari in reči pokojnika vpričo krajnega oblastva, če se le-to, prejemši naznanilo, hoče udeležiti tega uradovanja. — Krajno oblastvo pristavi svoj podpis na zapisnike vpričo njega narejene, ne sme pa zahtevati pristojbine za svoje uradno sodelovanje.

3. Odrejati prodajo na javni dražbi vseh tistih k zapuščini spadajočih premakljivih reči, katere se rade izpridijo, ali katere je težko hraniti. — Konzulsko oblastvo naznani to prej krajnemu oblastvu, zato da se reči razprodajo v predpisanih formah in po oblastvu, ki je vsled

deželnih zakonov v to pristojno. — Kjer ima krajno oblastvo to prodajo opraviti, je dolžno povabiti konzulsko oblastvo k temu uradovanju.

4. Shraniti na varnem mestu popisane reči in vrednote, iznasek poterjanih terjatev in dohodke pobranih rent. Te reči naj se dajo shraniti v soglasju s krajnim oblastvom, ki je klicano k prej naštetim uradovanjem, — kadar so podložniki te dežele ali tretje države udeleženi pri zapuščini ab intestato ali na podlagi oporoke in kolikor gre za zavarovanje dedinskega davka ali prenosnine, dolžne po deželskih zakonih.

5. Ako so krajna oblastva po deželskih zakonih ustanovila rok, v katerem se morajo rojaki in državljani iz kake druge države, stanujoči v deželi, kjer je kedo umrl, oglasiti s svojimi pravicami na ostalino, tedaj bode konzulsko oblastvo do izteka te dobe in tudi po izteku, dokler še teče pravda o teh pravicah, katero imajo razsoditi deželska sodišča, storila samo to, da reči zavaruje in z njimi naredi, kar ne brani rečenim osebam, da uveljavijo svoje pravice pred pristojnim sodiščem. — Če bi vrednosti zapuščine ne zadostile za popolno izplačilo dolgov, imajo konzulska oblastva po deželnih zakonih, precej vsa k zapuščini spadajoča dokazna pisma, reči ali vrednosti izročiti, kakor gre sodnemu oblastvu ali pa upnikom konkurzne mase, pri čemer je delo konzulskega oblastva, zastopati nepričujoče nedoletne in v lastno zastopanje nezmožne dediče in voliljemnike (legatarje) svojega naroda.

6. Upravljati ali sami, ali po človeku, ki ga oni postavijo na svojo odgovornost, in tudi likvidirati premakljivi del zapuščine in sicer tako, da krajno oblastvo ni upravičeno se vtikati v te naredbe, pod pridržkom utesnitve stoječe v št. 5 tega člena za ondukajšnje slučaje, in držoč se načela, da so konzulski službovniki dolžni zdrževati se odločbe zastran vseh iskovin, ki jih zahtevajo udeležene stranke, ter prepustiti jo pristojnemu sodišču, to je sodišču dežele, v vseh slučajih, kjer se iskovina ne opira na ime dedne pravice ali pa volila. Po izrečeni sodbi zastran vseh gori omenjenih zahtev, ki so pridržane odločbi deželnih sodišč, ali po ustanovitvi za njih izplačilo potrebnega zneska, in po dani primerni varščini, naj se vsa premakljiva zapuščina, kolikor ni v

zavezi pod imenom varščine (kaveije), po snetih pečatih krajnega oblastva, izroči konzulskemu oblastvu, da ž njo dalje razpolaga.

Čl. 13. Kadar avstrijski ali ogrski državljan v Italiji, ali italijanski podložnik na ozemlju avstro-ogrske monarhije umrje v takem kraju, kjer ni nobenega konzulskega oblastva, naj pristojno krajno oblastvo, držeč se deželnega zakonodavstva, reči popiše in ostalino likvidira in to v kolikor je mogoče kratki dobi na znanje dá dotičnemu poročništvu ali poslaništvu, ali pa konzulstvu ali podkonzulstvu, ki so najbližji tistemu kraju, kjer je kedo kaj zapustil z oporoko ali brez oporoke. — Od tega trenutka pa, kakor bode tistemu kraju najbližji konzulski službovnik ali sam prišel, ali koga na dotično mesto poslal, naj krajno oblastvo svoj postopek primerno uravna po določilih v členu 12 pričujočega dogovora.

Čl. 14. Kadar je podložnik enega izmed visokih pogodnikov udeležen pri ostalini (zapuščini), ki se nameri v okolišu drugega, bodi po podložniku iste dežele, bodi po domačem ali tudi kakem drugem inozemcu, imajo krajna oblastva o tej ostalini poročiti najbližjemu konzulskemu oblastvu.

Čl. 15. Vrednostni predmeti in reči pomornikov ali popotnikov iz ene izmed držav pogodnic, kateri so umrli na ladiji druge teh držav, naj se brž, kakor ladija dospe v pristanišče, izroče oblastvu pokojnikove dežele.

Nemčija. 1. jan. 1900 sta v nemški državi stopila v moč novi državljanski zakonik in novi zakon v stvareh prostovoljnega sodstva, s čimer so ob moč vsi razpisi in ukazi pravosodnega ministrstva, ki se tičejo ravnanja nemških oblastev z avstrijskimi zapuščinami, razun onih dogovorov s posameznimi nemškimi zveznimi državami, ki jih je imeti za državne pogodbe v zmislu čl. 56 uvodnega zak. k nemškemu državljanškemu zakoniku. Pač pa izreka § 25. pozv. uvodnega zakona načelo, da naj se inozemec podeduje po zakonih države, kateri pripada ob času svoje smrti. Od tedaj je pravos. ministrstvo le v posameznih primerih dajalo sodiščem pouke, pojasnujoče sedanjí pravni položaj, kar bo razvidno iz navodil pri posameznih nemških državah, kjer se bodo pozvali tudi prej veljavni predpisi.

Veliko vojvodstvo Badensko je z dogovorom ddo. Karlsruhe 10. aprila 1862 in ddo. Dunaj 25. aprila 1862 (obj. vnanjega min. 26. aprila 1862, dz. 27) sklenilo z našo državo enake pogoje, kakor so zgoraj razvidni za kraljevino Grško. Dogovor ostane v moči proti šestmesečni odpovedi, dopustni obem stranem.

C. kr. avstrijska vlada je dalje pristopila k dogovoru, ki so ga sklenile vlade bavarska, virtemberška in badenska zaradi posvedočenja rojstva in smrti na Bodenskem jezeru in je min. za notranje stvari to naznanilo z rp. 7. jan. 1880, š. 19010, pravos. min. pa z rp. 15. jan. 1880, š. 558.

Bavarska je z Avstrijo sklenila konvencijo dne 18. marca 1829, v kateri imata čl. 24 in 29 določila o zapuščinah Bavarcev umrlih v obmejnih krajih Avstrije. Bavarska, Pruska in Saksonska so dalje z Avstrijo napravile dogovor, razglašen z min. rp. 18. aprila 1862, dz. 23, katerega čl. IV. ima določila o uravnavi razmer za uradnike in uslužbence pri skupnih carinskih uradih.³⁾

Kneževina Lippe-Detmold je z Avstrijo uremila zapuščinske stvari enako, kakor je razvidno zgoraj za Grško. (Ministrska objava 5. jan. 1859, dz. 17.)

Prusija. Obstoječim medsobnim razmeram bi ne nasprotovalo, če bi se v tuzemstvu ležeča premoženja pruskega državljanja, ki je bival v tuzemstvu, izročila pruskim sodiščem. (Rp. 28. marca 1903 okrajn. sodišču Notranjega mesta I na Dunaju.)

Saksonska. Dogovor za skupne carinske urade glej pod Bavarska. Uravnava zapuščine po uslužbencih sakson. železnic prepušča se saksonskim sodiščem. Zadnja pogodba od 5. maja 1884 dz. 112, čl. XVII. Premična zapuščina obojestranskih državljanov je prosta dedinskih davščin. (U. min. prav. in financ 7. marca 1881, dz. 17.)

Za Württemberg in druge nemške države velja pričetkom za Nemčijo navedeno vodilo.

³⁾ Zapuščinska razprava o premoženjih v tuzemstvu umrlega bavarskega državljanja pristoja sedaj bavarskim oblastvom. Nasprotno govoreči rp. prav. min. od 7. aprila 1874, š. 2797 ni več upravičen. 12. maja 1903, š. 7054, uzb. 701.

Nizozemsko. Pravosodno ministrstvo hoče ob vsakem slučaju posebej odločiti, kako je ravnati s premično zapuščino v tuzemstvu umrlih Nizozemcev, ker sta oboji zakonodajstvi glede premičnih zapuščin načelno različni. (Nota prav. min. 5. jun. 1858, š. 8984.)

Norveška. Tu pokojnikovo bivališče odločuje razpravljanje o njegovi premični zapuščini; enako imajo postopati avstrijska sodišča o premični zapuščini Norvežanov. Po dekr. just. dvora 10. dec. 1847, zjz. 1104 imajo sodišča smrt tu bivajočih Norvežanov po višem deželnem sodišču naznaniti pravos. ministrstvu. (Rp. 7. marca 1883, š. 2457.)

Perzija. Zapuščina drugostranskega podanika se ima popolno izročiti konzularnemu upravniku njegovega naroda, da z njo razpolaga po zakonih in običajih njegove domovine. (Iz pog. 17. maja 1857, dz. 74 za 1858, član 11.)

Portugalska. Konvencija za konzulske in zapuščinske stvari od 9. jan. 1873, dz. 135 za 1874, je glede zapuščin slična niže razvidni konvenciji za Srbijo z naslednjimi razlikami:

Čl. X. je enak čl. I. odst. 1. in 2. ter čl. II. za Srbijo.

Čl. XI. je po vsebini enak čl. III. za Srbijo s premembami, ki jih ima državna pogodba med Francijo in Avstrijo, v čl. 3. in z dostavkom, da treba, če moč, inventirane stvari in vrednosti položiti in ugotovljene terjatve shraniti v konzularskem poslopu, in pa, da more konzulatsko oblastvo izročiti zapuščino ali njen izkupiček zakonitim dedičem ali njih pooblaščenem še le potem, ko so se poplačali vsi dolгови, ki jih je morda pokojnik napravil y deželi.

Čl. XII. in XIII. sta enaka čl. VI. in IV. srbske pogodbe.

Čl. XIV. je po vsebini enak čl. 6. za Francijo, oziroma čl. 15. za Italijo.

Rusija. Trgovinska in plovstvena pogodba med Avstrijsko-Ogrskim in Rusijo od 15. febr. 1906, dz. 46. določa v čl. 22, št. 2:

Ako je na Avstrijskem ali Ogrskem po kakem ruskem državljanu ali na Ruskem po avstrijskem ali ogrskem državljanu ostalo zapuščinsko imetje v kraju,

kjer je kak generalni konzul, konzul, podkonzul ali konzulski agent ali, če jih ni, kak diplomatični agent domače države pokojnikove po bližini svojega uradnega sedeža v stanu udeležiti se naredeb, ki so potrebne za inventuro premične zapuščine in za njeno zavarovanje, bodo pristojna oblastva ta uradna dejanja opravila v porazumu s konzulskim ali diplomatičnim opravnikom; pri tem bo ta diplomatični opravnik s pečatom konzulata ali poročništva križal po imenovanem krajnem oblastvu nadete pečate in porazumno z njim pazil na vse varnostne naredbe v interesu dedičev.

Oblastva dežele, v kateri je zapuščinsko imetje, se bodo ravnala, kar se tiče zavarovalnih naredeb in likvidacije zapuščine, po zakonu, ki urejuje dedno nasledstvo njihovih državljanov. — Vse tožbe ali reklamacije zoper dedščino spadajo, ako ne slone na naslovu dedne pravice ali volila, v pristojnost oblastev dežele, v kateri je zapuščinsko imetje, in sicer v dobi šestih mesecev od dneva zadnjega razglasa, izdanega po krajevnem oblastvu, oziroma od dneva razglasitve dedščine ali v dobi osmih mesecev od dneva smrti, ako krajno oblastvo ni izdalo razglasa. Po preteku te dobe se bo dalo to, kar ostane od premičnega dela dedščine, na razpolaganje konzulu države, kateri pripada pokojnik, po odbitku stroškov, dolgov ali davkov, ki jih je plačati v deželi. Za tožbe ali reklamacije z ozirom na ta del zapuščine bodo pristojna sodišča dežele, kateri pripada pokojnik. — Konzul bode dal krajnim oblastvom pobotnico, čim je vzel v posest ostajajoči del dedščine, in sicer v svoji konzulski lastnosti in ne da bi bilo za ta namen treba pooblastila upravičenca ali občega ali posebnega pooblastila njegove vlade. — Od časa naprej, ko bo konzul izdal pobotnico o ostalem delu dedščine, mu ni treba o tem dajati odgovora nobenemu drugemu nego svoji viadi. — Nepremični del zapuščine je povsem podvržen zakonu kraja, v katerem je, in vsaka tožba glede tega dela zapuščine spada edino v pristojnost krajnih sodišč. — Ako je krajno zakonodajstvo ovira zoper to, da preide nepremični del zapuščine na enega ali več dedičev, se dovoli na obeh straneh interesentom odlog, ki zadošča, da se zapuščinske nepremičnine prodajo, kakor se zdi najugodnejše. — Da se zagotovi izvršitev spredaj stoječih določil, bodo skrbela krajna oblastva, da se primeri smrti

dotičnih državljanov vsakikrat brez odloga naznanijo imenovanim diplomatičnim ali konzulskim opravnikom.

Ukaz k temu dogovoru od 10. marca 1906, uk. 8. določa: 1. Kadar je ruski državljani umrl v tozemstvu, treba rus. konzularnemu oblastvu, praviloma obenem z naznanilom smrti, vposlati mrtvaški list, ki ga treba priskrbeti uradoma in pristojbin prosto, in prepis smrtonice. Ob enem je treba priložiti pokojnikov ruski potni list; ter pripomniti je, ako se tak list ni našel.

2. Rusk. konzul. oblastvu se imajo poslati v tozemstvu dobljene zadnjevoljske naredbe ruskega podanika v poverjenem prepisu, če jih je treba zaradi razpravljanja o tozemskih nepremičninah, v drugih primerih pa v izvirniku. Temu oblastvu se ima poslati prepis inventarja, ako se je napisal.

3. Premično zapuščino, shranjeno po tozemskem sodišču, je po končanem predpisanem postopku (§ 137 in nasl. ces. pat. 9. avg. 1898 dz. 208) prepodati rusk. konzul. oblastvu. O upravi z zapuščino se mora sestaviti izkaz, ki pojasnjuje izvršene premembe in kaže zadnje stanje zapuščine. Navesti treba zapuščinske predmete, ki jih bo prepodati. Izkaz se mora izgotoviti dvojno. Prvi odpravek se ima prepodati konzul. oblastvu, na drugem odpravku pa naj rus. konzul. oblastvo potrdi sprejem.

4. Sodišča na Dunaju dajo ondotnemu rusk. generalnemu konzulatu neposredno opisana obvestila in zapuščino rusk. podanikov. Tako imajo storiti tudi druga sodišča, v katerih okolišu je kako rusk. konz. oblastvo. Preposlanih spisov ni treba poverjati po viših stopinjah, ker so rusk. konz. oblastva pooblaščen, da poverjajo podpise deželnih oblastev, s katerimi občujejo.

5. Druga sodišča imajo predpisana obvestila in pri-dejane spise, vse pravilno poverjeno, navadno predložiti pravosodn. ministertvu potom nadstojnega viš. dež. sodišča. Če je pa misliti, da se bo rusk. konz. oblastvo radi bližine uradnega sedeža udeležilo pri inventarjenju in zavarovanju zapuščine in ako je obveščenje nujno, tedaj naj se sodišča dogovore o tem. — Z zapuščinami, ki jih je prepodati rusk. konz. oblastvom, morajo sodišča ravnati po predpisih rp. 23. marca 1883, š. 4234.

6. V občevanju z ruskimi konz. oblastvi velja rp. 12. nov. 1861, š. 10396, po katerem se imajo vsem sodnim odpravkom, ki niso v nemškem jeziku, pridejati nemški prevodi.

U. 13. febr. 1887, uk. 7 se razveljavlja. Za odmero pristojbin o premoženjskih zapuščinah ruskih državljanov ostane veljaven u. fin. min. 7. julija 1889, fin. uk. 21, objavljen z u. 27. jul. 1889, uk. 42.

U. 27. jul. 1889, uk. 42, določa, da je o premoženjski zapuščini v avstr. deželah umrlega rusk. podanika plačevati prenosnino o imovini po splošnih predpisih pristojbinskih zakonov.

Rp. 23. marca 1883, š. 4234 odreja, da imajo sodišča, kadar jim je just. ministrstvu odpravljati denar. vrednotnice ali druge stvari v vrednosti nad 1000 K ali pa predmete sicer manjše vrednosti toda precejšnega obsega ali v večjem številu za oddajo v inozemstvo, predložitnemu poročilu pridejati dotična pojasnilna poročila, spremne dopise in druge uradne spise kakor doslej po predpisanem potu in pa konsignacijo denarja, vrednotnic in drugih stvari, ki so namenjene za inozemstvo, v dveh odpravkih, od katerih je eden za zunanje oblastvo, drugi pa za sprejemno potrdilo; toda denar, vrednotnice in druge stvari morajo sodišča začasno pridržati ter odposlati jih še le potem just. ministrstvu, ozir. naslovniku, ki ga določi to ministrstvo, kadar just. min. sporoči, da odposlanju ni zadržka. — V dotičnem predložitnem poročilu se mora vselej omeniti, da so dotične stvari začasno ostale pri sodišču v zmislu tega razpisa.

Siam. Kadar umrje državljan avstrijskoogrške države ali kraljevine siamske v ozemlju ene ali druge stranek pogodnic, naj se njegova zapuščina izroči izvrševalcu njegove poslednje volje, ali, če ga ni, rodbini ali trgovskemu sodeložniku pokojnika. Če pokojnik nima ni sorodnikov ni trgovskih sodeložnikov, naj se njegova zapuščina v državah obeh pogodbenih oblasti, kolikor dopuščajo zakoni dežele, izroči hrambi dotičnih konzularnih uradnikov, da z njo odrede, kakor je po zakonih in običajih njih dežele v navadi. (Nagodba 8. maja 1871, dz. 8. za 1873, čl. XV.)

Srbija. Državni dogovor 6. maja 1881, dz. 1882/89.

Čl. I. Podložniki visokih stranek pogodnic smejo razpolagati z oporoko, volilom, daritvijo ali drugače z vso imovino, katero imajo v ozemlju obojestranskih držav. — Oni so takisto, kakor rojaki ali domačini, sposobni prevzeti imovino v deželi bivajočo, katera bi jim pripadla po daritvi, volilu, oporoki ali tudi po zakonitem nasledju v dedino, ter se rečeni dediči, volilojemniki ali obdarjenci ne morejo siliti, da bi plačali drugo ali večjo davščino od dedine ali presnemščino, nego je v takih slučajih naložena domačim državljanom (rojakom). — Oni imajo pravico dati si zapisati svoja naročila poslednje volje po konzulskih oblastnikih svoje države. — V slučaju, kjer ostalina sestoji vsa ali po nekem delu iz nepremičnin, katerih ta, komur pripadajo po veljajočih pogodbah, ne bi bil sposoben pridobiti, postavi se z obeh strani udeležencem okolnostim slučaja primerjen rok, da jim bode moči z največjo koristjo prodati te nepremičnine. — Ako ta rok brezvspešno izteče, bodo sodišča nepremičnino v prid udeležencem prodala na javni dražbi.

Čl. II. Nasledje glede nepremičnin uravnujejo zakoni tiste dežele, v kateri nepremičnine leže, in razsojevanje vseh iskovin in prepisov tičočih se nepremične ostaline pristoji samo in izključno sodiščem te dežele. — Glede premične imovine, katera za podložnikom ene izmed stranek pogodnic ostane v ozemlju druge stranke, bodi, da je o času svoje smrti bil ondi naseljen stalno ali je samo prehodno tam bival, ali tudi, da je kje drugej umrl, sodijo in odločajo vse zahteveke iz dednega prava ali iz volila sodišča ali druga pristojna oblastva tiste dežele, ktere pripadnik je bil pokojnik, — in sicer po zakonih le-te dežele.

Čl. III. Ako podložnik izmed stranek pogodnic umrje v ozemlju druge, imajo pomestna oblastva neposrednje in najpozneje 24 ur po tem, ko zvedo za smrt, to priobčiti glavnemu konzulu, konzulu, vice-konzulu ali konzulskemu opravniku (agentu), kateri je najbližji tistemu kraju, kjer se je smrt prigodila. A le ti naj takisto s svoje strani pomestnim oblastvom priznajo, kadar oni najpred za smrt zvedo. — Glavni konzuli, konzuli, vice-konzuli ali konzulski opravniki naroda pokojnikovega imajo pravico, postopno (eno za drugim) opraviti naslednja dela:

1. Udariti pečat, bodi uradoma, bodi na prošnjo udeleženih strank, na vse stvari, premičnine in papirje pokojnikov, priznanih to pomestnemu (krajnemu) oblastvu, katero sme temu delu, ako deželni zakoni tako pišejo, prisostvovati ter tudi svoje pečate pritiskati. Ako je pa pomestno oblastvo poprej zvedelo za smrt, bode ono, kolikor je po deželnih zakonih dolžno ostalino zapečatiti, povabilo konzulsko oblastvo, naj pride soudeležiti se tega dela. — Kjer bi se zdelo neogibno potrebno precej zapečatiti ostalino, a bi se to delo zaradi daljave krajev ali iz katerega drugega vzroka ne dalo skupno opraviti, tedaj ima pomestno oblastvo pravico, udariti svoje pečate med tem brez sodelovanja konzulskega oblastva in narobe. — V teh dveh slučajih pošlje se priobčilo v 24 urah oblastvu, katero se stvari ni poprijelo, ter mu bode na voljo, pozneje svoj pečat križema udariti na že udarjene pečate. — Pečati pomestnega oblastva in odnoso pečati konzulskega oblastva smejo se snemati samo pri sodelovanju pomestnega, odnoso konzulskega oblastva. Ako bi vendar na povabilo k snemanju obojestranskih pečatov, katero pošlje konzulsko pomestnemu oblastvu ali narobe, povabljeni oblastvo ne prišlo v 24 urah — in če mu je uradni sedež zunaj uradnega okoliša vabečega oblastva, v treh dnevih, računajoč od časa, ko je prejelo priznanilo, bode pa drugo oblastvo se smelo samo lotiti tega dela.

2. Napraviti popis vseh nepremičnin in stvari pokojnikovih vpričo pomestnega oblastva, ako bi se le-temu po prejetem priznanilu vzvidelo potrebno prisostvovati pri tem delu. Pomestno oblastvo pristavi na zapisnike narejene vpričo njega svoj podpis, ne da bi moglo za to svojo uradno prisostvo zahtevati kake pristojbine.

3. Ukazati prodajo na javni dražbi tistih premičnih stvari iz ostaline, ki bi se utegnile izpriditi ali katere je težava hraniti. Konzulsko oblastvo priznani le-to pomestnemu oblastvu, da prodajo po propisanih oblikah izvrši oblastvo, ki je po deželnih zakonih v to pristojno — kjer bi se konzulsko oblastvo te stvari ne poprijelo ter bi pomestno oblastvo imelo prodajo izvršiti, naj le to oblastvo pošlje konzulskemu povabilo, da pri dražbi prisostvuje.

4. Shraniti na varnem mestu popisane stvari in vrednosti, hraniti dohodke iz iskovin ali terjatev obrnjenih

v denar in iz potegnjenih rent. Ta shranitev naj se zgodi v dogovoru s pomestnim oblastvom, katero je bilo dolžno sodelovati pri poprejšnjih uradovanjih, ako bi po razpisnem sklicu podložniki dotične dežele ali tretje države nastali deležniki ostaline, bodi na temelju zakonitega nasledja v dedino, bodi na temelju oporoke.

5. Pomestno oblastvo bode najpozneje v enem tednu računajoč od dne, katerega je sestavljen popis (inventar), — ako deželni zakoni vlevajo ustanoviti rok, — postavilo rok, v katerem utegnejo domači državljani in pripadniki tretje države, kateri stanujejo v deželi, kjer je rečeni človek umrl, se oglasiti s svojimi pravicami do ostaline. Ta rok naj ne preseza treh mesecev. — Ako je pomestno oblastvo postavilo tak rok, konzulsko oblastvo, dokler ta rok ne izteče, ne stori drugega, nego da se poprime tistih zavarovalnih in upravnih odredob, ki ne morejo biti v škodo pravicam, za katere se omenjene osebe potegnejo pred pristojnim sodiščem. Pri tem postopku ostane ono tudi po iztečaju roka, dokler še teče kaka pravda zastran teh pravic, o katerih imajo soditi sodišča dežele. — Ako bi vrednosti ostaline ne zalegle za popolno poplačilo vseh iskovin ali terjatev, naj konzulska oblastva kakor ukazujejo deželni zakoni brez odloga vse listine, stvari in vrednote, spadajoče k ostalini, izroče, kakor pristojnost nanese, ali sodnemu oblastvu ali upraviteljem konkurzne mase; konzulskemu oblastvu pa ostane naloga zastopati nepričujoče, nedoletne ali sicer nesposobne dediče in volilojemnike.

6. Upravljati ali likvidovati premični del ostaline, bodi neposrednje ali po osebi, ki jo postavijo v to pod svojo odgovornostjo ter pomestno oblastvo nima pravice v te naredbe vtikati se, vendar pod pridržkom utesnil ustanovljenih v št. 5 tega člena za slučaje ondudaj nastete in držeč se načela ali pravila, da naj konzulski oblastniki ne odločajo o iskovinah, ki jih udeležene stranke vzdignejo, prepuščajoč to pristojnemu sodišču, to je sodišču dežele v vseh slučajih, kjer se iskovina ne opira na dedinsko pravo ali na volilo. — Po tem, ko bo izrečena sodba o zgori omenjenih deželnim sodiščem v odločbo pridržanih iskovinah ali ko bo ustanovljena vsota potrebna v njih poplačilo in dana primerna varnost, naj se vsa premična ostalina, kolikor ne služi v zavarovanje tistih dedičev in volilojemnikov, ki so pripadniki

države, v kateri biva ostalina, ali pa ondukaj prebivajoči tujci, v nadaljnji razpolog izroči konzulskemu oblastvu potem, ko se snamejo pečati, ki jih je bilo na-njo udarilo pomestno oblastvo.

Čl. IV. Kadar umrje avstrijski ali ogrski državljani v Srbiji ali srbski državljani v katerem ozemlju avstro-ogrske monarhije na takem mestu, kjer ni konzulskega oblastva njegovega naroda, naj pristojno pomestno oblastvo držeč se deželnega zakonodavstva, popiše stvari in likvidira ostalino (člen III, š. 3), ter ima dolžnost, v kar najkrajšem roku poslati naznanilo poslaništvu ali konzulskemu oblastvu, katero je najbližje mestu, kjer se je pričel zapuščinski postopek. — Od trenutka, ko se kraju, kjer se je pričel zapuščinski postopek, najbližji konzulski oblastnik stvari poprime osebno ali posredstveno po namestniku, naj pomestno oblastvo svoj postopek uravna po določilih člena III. pričujočega dogovora.

Čl. V. V Avstriji ali na Ogrskem zapuščena premična imovina srbskega državljana ne bode na Avstro-Ogrskem in narobe v Srbiji zapuščena premična imovina avstrijskega ali ogrskega državljana ne bode na Srbskem podvržena iz naslova smrti, dedinskega nasledja ali dedinske izročbe nikakršni pristojbini.

Čl. VI. Kadar je podložnik ene izmed stranek pogodnic udeležen pri ostalini, odprti v ozemlju druge stranke, bodi po svojem rojaku, bodi po domačem človeku, bodi po podložniku tretje države, naj pomestna oblastva nemudno priznanijo najbližjemu konzulskemu oblastvu o pripadu ostaline.

Čl. VII. Vrednote in druge stvari od mornarjev ali potnikov pripadajočih eni izmed stranek pogodnic, ki so umrli na ladji druge stranke, naj se oddado konzulu dotičnega naroda, da bodo izročene domovinskemu oblastvu pokojnika.

Čl. VIII. Kadar podložnik avstro-ogrske monarhije v Srbiji ali podložnik kneževine srbske v Avstriji ali na Ogrskem zapusti nedoletnega otroka ali kadar se pri podložniku avstro-ogrske monarhije bivajočem v Srbiji ali pri državljanu srbskem bivajočem v Avstriji ali na Ogrskem primeri potreba postaviti mu skrbnika (kuratorja), naj pristojno pomestno oblastvo dovprašavši glavnega konzula, konzula, vicekonzula ali konzulskega oprav-

nika postavi varha ali skrbnika dotlej, dokler pristojno domovinsko oblastvo drugače ne ukrene.

Čl. IX. Listine, ki jih sodišča stranek pogodnic izdajo v grajanskem (civilnem) postopku ali v kazenskih rečeh, ne potrebujejo legalizacije (poveritve podpisov). Te listine bodo zapečatenе s pečatom sodišča, katero jih izdaje. — Listine, ki jih izdajo beležniki (notarji), sodni izvrševalci in drugi sodni oblastniki, morajo biti legalizirane. — Šteje se, da je listina legalizirana, če nosi podpis in uradni pečat kakega sodišča tiste države, kjer biva uradni sedež oblastnika, kateri je listino izdal. — Listine zasebnikov, ki jih je sodišče legaliziralo, ne potrebujejo nadaljnjše legalizacije.

Čl. X. Stranki pogodnici zavezujeta se, da si bosta vzajemno pošiljali v njunih državnih ozemljih narejene grajanskostanovne listine (rojstvene liste, poročne liste, smrtne liste,) ki se tičejo podložnikov druge stranke, če se misli, da so te listine potrebne v službeno porabo, ter jih pristojno oblastvo zahteva. — Grajansko-stanovne listine, ki jih pristojno oblastvo v uradno porabo zahteva, izdajó in pošiljajo se vsakega troška prosto. — Ako bi se pa take listine zahtevale zasebniku v prid, bodo se samo tedaj narejale in pošiljale zastonj, kadar pojde za ubožno osebo ter bode ubožnost njena potrjena po pristojnem pomestnem oblastvu.

Čl. XI. Stranki pogodnici bosta državne in duhovne oblastnike, kateri pišejo vpisnike grajanskega stanu, primorali, naj v Srbiji poslaništvu Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva in na Avstro-Ogrskem poslaništvu Njegove Visosti kneza srbskega vsakih šest mesecev priobčijo prav legalizirane izpiske ali potrdnice o slučajih rojstva, ženitve in smrti, ki se tičejo podložnikov druge stranke pogodnice. Priobčilo se opravi brez odloga troškov prosto po načinu, kakor je navada v deželi. Ti izpiski in potrdni listi bodo obsegali vse važne, v izpisniku vzprijete podatke in kolikor bode moči, tudi kraj, kjer je dotična oseba rojena in kjer stanuje. — Izpiskom in potrdnicam, izdanim v drugem jeziku in ne v latinskem ali nemškem, bodo se pridajali prevodi v enem izmed teh dveh jezikov ali pa v francoskem jeziku, ki morajo biti potrjeni po pristojnem oblastvu.

Čl. XII. Pričujoči dogovor pride v moč tri mesece po izmenji pritrdil ter ostane veljaven deset let počenši od tega dneva. — Ko bi nobena izmed strank pogodnic dvanajst mesecev pred iztečajem tega razdobja, ne naznanila drugi svoje namere, storiti konec temu dogovoru, ostane le-ta dogovor v moči dotle, dokler ne poteče leto dni po tistem dnevu, katerega ga bode odpovedala ena ali druga stranka pogodnica.

Španija. Kadar v Španiji umrje ondi naseljeni ali le potujoči tujec, zapiše inventuro krajevno oblastvo s konzulatom dotične države, in skrbi za shrambo zapuščine, dokler se ne oglasi kak dedič; v tem slučaju in ob oporočnih zapuščinah se sodišča brigajo le za reklamacije, ki jih podajo upniki ali, ki izhajajo iz drugih v Španiji sklenenih obveznosti, ali, ki se tičejo španskih podanikov. Prav tako naj se ravna avstrijska sodišča, ter naj zapuščinsko razpravo in odločbo spornih dedinskih zahtev prepuščajo španskim sodiščem. (Rp. 16. dec. 1864, š. 8071, viš. dež. sodišču na Dunaju.)

Švedija. Ondi se s premično zapuščino tujcev postopa slično, kakor v Španiji. Po dvpd. 10. dec. 1847, zjz. 1104 imajo sodišča vsako smrt švedskih podanikov po dotičnem višem dežel. sodišču javiti prav. ministrstvu. (U. 8. nov. 1892, uk. 35.)

Švica. S predpisi zveznega zakona od 25. jun. 1891, o civilnopravnih razmerah naseljencev, so dotedanji razpisi in ukazi prav. ministrstva, tikajoči se postopanja z zapuščinami avstr. državljanov v posameznih kantonih Švice odpravljeni, kolikor se ozirajo na avstrijske državljane, ki so imeli svoje zadnje domovališče v Švici. (U. 22. sept. 1892, uk. 30.)

Od prej navedenega zveznega zakona določata: čl. 22., da se dedinsko nasledstvo ravna po pravu zadnjega pokojnikovega domovališča, da pa pokojnik z zadnjevoljsko naredbo ali dedinsko pogodbo dedinsko nasledstvo lahko podvrže pravu svojega domovinskega kantona; čl. 23. pa, da se razprava o zapuščini otvori vselej za vso imovino na zadnjem domovališču pokojnika.¹⁾

¹⁾ Sodišče, kjer je imel v Avstriji umrli Švicar svoje zadnje domovališče, je pristojno za razpravljanje njegove zapuščine. 28. okt. 1902, š. 14501, NZ. 1903/17.

Tunis. Trgovinska pogodba med Avstrijo in Tunisom od 17. febr. 1856, dz. 91 za 1857 določa v čl. XVII., da so avstr. konzul ali njegovi odposlanci upravičeni, da zapuščino v tuzemskem ozemlju umrlega avstr. podanika sprejmejo v korist dediču ali onemu, ki je v to upravičen, ne da bi se kako oblastvo smelo vmešavati v stvar.

Z. 22. apr. 1884, dz. 62. določa, da se sme avstr. konzulom v Tunisu za to ozemlje pristoječa podsodnost omejiti ali razveljaviti s cesarskim ukazom.

VII. Hramba vrednostnih papirjev pri bankah.

1. Ministrski ukaz od 21. junija 1893, dz. 103.,

kako pri avstrijsko-ogrski banki polagati vrednostne papirje, ki jih je dajati v sodno hrambo.

Da z zakonom od 21. maja 1887, dz. 51. v pravilih avstrijsko-ogrske banke ustanovljeni člen 71. doseže primerno praktično uporabo, izdajejo se na podstavi z glavnim svetom te banke sklenjene domembe nastopna vodilna določila o tem, kako je vrednostne papirje, katere je dajati v hrambo sodišča, polagati pri avstrijsko-ogrski banki:

§ 1. Vrednostni papirji, katere bi bilo po občih zakonskih določilih dajati v hrambo sodišču ali kakemu sodnemu pokladnemu uradu, morejo se namesto tega polagati pri avstrijsko-ogrski banki in to pri „Pokladnem¹⁾ oddelku avstrijsko-ogrske banke na Dunaju.“²⁾

Vrednostne papirje je moči predati ali osebno ali po pošti. Razen tega imajo vse bančne podružnice oblast, da na zahtevanje provizije prosto posredujejo polaganje efektnih pokladov pri „pokladnem oddelku“ na Dunaju. V takih slučajih oskrbuje bančna podružnica pošiljanje vrednostnih papirjev pokladnemu oddelku ob troških in nevarnosti pokladnika.

¹⁾ T. depozitnem. — ²⁾ Dosedanji pokladni oddelek a.-o. banke ima od 1. jan. 1900 tvrdko „avstrijsko-ogrska banka, pokladni oddelek glavnega zavoda na Dunaju“ („Österr.-ungar. Bank, Depositenaabteilung der Hauptanstalt Wien“). Glej obj. 24. dec. 1899, š. 23900, uk. 1900, str. 403.

Od določil tega ukaza se izvzemajo:

- a) kazenskосodni pokladi;
- b) vsi pokladi, ki pristojе okolišu sporne sodne oblasti, vštеvši tudi take, ki se polagajo v zavarovanje ali izpolnitev kake obveznosti;
- c) varščine in jamščine.

Prav tako se tam ne smejo dajati v hrambo pokladi avstrijsko-ogrske banke same; ako bi torej banka sama morala kaj dati v sodni poklad, mora to vselej opraviti pri sodišču.

§ 2. Pokladni oddelek avstrijsko-ogrske banke prevzema v hrambo, izvzemši po nji sami izdane pokladnice, vrednostne papirje vsake vrste, kolikor ti niso izločeni iz pravnega prometa. — Glede domačih in inozemskih, v javnem prometu stoječih vrednostnih papirjev (državnih zadolžnic, zastavnic, prednostnih obligacij, delnic itd.), potem glede blagajničnih listov, hranilničnih in drugih vložnih knjižic oskrbuje pokladni oddelek banke tudi upravo, ako se to zahteva. — Pokladi, kateri so se dali banki v hrambo, smejo se vsak čas s privolilom pristojnega sodišča prenesti v upravo banke, ako so sposobni za to.

§ 3. Banki predani vrednostni papirji se hranijo kot ločeni pokladi in kot posebna lastnina posameznih pokladnikov, oziroma tistih oseb, za katere so se položili.

§ 4. Polaganje se vrši na določeno dobo. — Rok shrambe, kateri se pri prvi položbi preračuni vsaj za eno leto in najdalje za tri leta, sme se na zahtevanje podaljšati po ravnokar omenjenih omejilih roka. — V upravnem pravilu oskrbuje banka, ako se ne določi kaj nasprotnega, podaljšbo za še eno leto tudi tedaj, kadar bi pokladnik tega ne zahteval, obremenivši ob enem dotični račun s pripadajočo pristojbino. — Poklad se more z odobrilom pristojnega sodišča vsak čas zahtevati nazaj, torej tudi pred iztekom ustanovljenega rokú za shrambo, oziroma upravo. V takem slučaju pak stranka izgubi pristojbino za še ne dotekli rok.

§ 5. Odgovornost banke glede pokladov, ki se pri nji hranijo (člen 72. bančnih pravil), velja tudi o vsaki škodi, ki kaki stranki nastane s tem, da bančni nastav-

ljenci prestopijo svoje služabne dolžnosti. — Odgovornost za shrambo neha z iztekom rokú za shrambo, ako je banka poklad sodišču predala v hrambo ob troških in nevarnostih lastnika.

§ 6. Z upravo pokladov prevzame banka dolžnost, da bo s skrbnostjo poštenega trgovca oskrbovala ta-le opravila:

- a) da bo kupone, spadajoče k vrednostnim papirjem danim ji v hrambo, ako so plačni na kakem mestu banke, ali ako se odkupijo v avstrijski vrednoti, v kronski vrednoti ali v zlatih goldinarjih, državnih markah, frankih ali italijanskih lirah, potegovala o rokovih, ko dospo v izplačilo, sicer pak na borzi ali drugod kar najbolje dala prodati, nadalje da bo pobirala obresti v hrambo prevzetih blagajničnih listov, hranilničnih in drugih vložnih knjižic. — Tisti kuponi v upravo izročenih vrednostnih papirjev, ki so v plačilo že dospeli ali ki dospo v 14 dneh, se ne prevzamejo ob enem s papirji, ampak se morajo poprej odrezati;
- b) da bo pogledovala v zaznamke vzdignjenih in izžrebanih števílek, ki izido med hrambo, in pa v naznanila o odpovedi in izmembi papirjev;
- c) da bo kose, ki dospo v odplačilo v avstrijski vrednoti, v kronski vrednoti ali v zlatih goldinarjih, državnih markah, frankih ali italijanskih lirah, v odkup predlagala ob ustanovljenih rokovih, oziroma da bo oskrbovala njih izmembo, če treba pak, da bo dajala kar najbolje prodati na borzi ali drugod kose, ki so se vzdignili ali izžrebali ali ki sicer dospo v odplačilo, tedaj, kadar se ne odkupijo na nobenem bančnem mestu ali pa samo v kaki drugi spredaj ne omenjeni vrednoti. — Prodaja na borzi [ad a) in c)] se izvršuje 8 dni, preden zapadejo v Evropi plačni, in 14 dni, preden zapadejo na neevropskih mestih plačni kuponi, oziroma efekti;
- d) da bo glede v hrambo danih izžrebnih papirjev pazila na amortizacijo, ki bi utegnila nastopiti med hrambo;
- e) da bo upravičencu po a) in c) na dunajski trg dohajajoče zneske najkésneje 3 dni po dospelosti, na trg kakega bančnega zavoda zunaj Dunaja dohaja-

joče zneske pa 8 dni po dohodu dajala na razpolaganje pri pokladnem oddelku na Dunaju, ali pak vse te zneske 8 dni po dohodu pri onem bančnem zavodu, katerega upravičenec označi;

- f) da bo nove kuponske pole o pravem času prevzemala;
- g) da bo popolnoma vplačane začasnice zamenjavala za definitivne kose;
- h) da se bo potegovala za pravico, prejemati nove papirje za račun pokladnega lastnika, združeno z vrednostnimi papirji, v hrambo danimi;
- i) da bo še ne popolnoma vplačane papirje za pokladnega lastnika vplačevala nadalje iz njegove gotovine.

Pod *b)*, *c)*, *d)*, *h)*, in *i)* ustanovljene obveznosti prevzema banka vendar samo glede takih papirjev, o katerih in kolikor zaznamki vzdignjenih in izžrebanih številke izhajajo v časnikih „Wiener Zeitung“, „Budapesti Közlöny“, „Deutscher Reichs- und königlich Preussischer Staatsanzeiger“ ali kolikor se taki zaznamki pokladnemu oddelku banke neposredno dpošiljajo po dotičnih izdajšjih. Pod *h)* in *i)* omenjena opravila oskrbuje vrhu tega banka samo tedaj, kadar stranka, katero je pokladni oddelek poprej opozoril na to, ista zahteva pismeno najkasneje 8 dni pred iztekom rokov, določenih za izvrševanje prejemne pravice, oziroma za opravljanje plačil, in kadar ob enem za to potrebni denar z dotično provizijo vred vplača ali pa nakaže iz svoje imovine pri banki.

Ako naj kak vrednostni papir, kateri se je dal banki v hrambo, pride v izplačilo, ker je bil izžreban (vzdignjen) ali iz drugih razlogov [*c)*], ali ako glede kakega v shrambo danega papirja nastopi slučaj amortizacije [*d)*], dá naj pokladni oddelek to nemudoma na znanje upravičencem in ob enem tudi sodišču, pod čegar pristojnostjo je poklad, in sicer v prvem slučaju naznanivši jim znesek gotovine, ki dojde v izplačilo, in pa rok izplačila. — Prav tako mora pokladni oddelek nemudoma dati stranki in pristojnemu sodišču na znanje opravila, oskrbljena po *h)* in *i)*. — Gotove imovine pokladnikov banka ne obrestuje.

§ 7. Banka je dolžna, na izrecno zahtevanje

- a) oskrbeti komisijsko prodajo pri banki hranjenih vrednostnih papirjev in pa delovito ali popolno realizacijo v hrambo danih hranilničnih ali drugih vložnih knjižic;
- b) za denar, ki dohaja ob upravi takega poklada, nakupovati po dnevnem kurzu državne papirje ali druge vrednostne papirje, ki so po zakonskih določilih sposobni za nalaganje sirotinskih novcev, ter jih potem prevzeti v hrambo in upravo. — O izvršitvi spredaj omenjenih opravil naj pokladni oddelek banke nemudoma dá stranki podroben račun ter naj to priznani tudi pristojnemu sodišču.

§ 8. Da se kak poklad namesto pri sodišču dá v hrambo pri avstrijsko-ogrski banki, zato je treba privolila onega sodišča, ki je po občih zakonskih določilih pristojno za prevzetbo dotičnega poklada. — Rešujoč prošnjo za privolilo, da se poklad dá v hrambo pri banki, treba je premisliti prašanje, v koliko je ta položba nasproti položbi pri sodišču po kakovosti slučaja strankam koristna ali prikladna, in po tem je treba odločevati. — Pokladni oddelek banke sme zavrniti vzprejem takega poklada, ako se je po okolišnih, v katerih naj se položba opravi, bati kakih obširnosti v manipulaciji ali kakih zmotnjav ali nevarnosti ob vračanju papirjev. — V odvrnitev nevarnosti, da bi se kak po sodišču dovoljen poklad kesneje zavrnil, moči se je v dvomnih slučajih poprej sporazumeti s pokladnim oddelkom o nameravanih obličnostih položbe, bodi si s sopodpisom prošnje ali pa s prašanjem, s katerim naj se sodišče obrne na pokladni oddelek, preden prošnjo reši.

§ 9. V prošnji za dovolilo, da se kak poklad dá v shrambo pri banki — to prošnjo je podajati pri sodišču — treba je navesti povod nameravane položbe in razen imena, stanú in bivališča tiste osebe, za katero se misli položba opraviti, natančno označiti vrednostne papirje, kateri se nameravajo v hrambo dati, po številu njih kosov, vrsti, obrestnem merilu, številki (seriji) in nominalnem znesku in povedati, kedaj dospo v izplačilo najbližnji kuponi; nadalje je povedati, ali naj se položba papirjev opravi samo zastran hrambe ali pa zastran hrambe in uprave

in po kakih posebnih načinih (pogojih). — Zaznameno drugi osebi dodeljene pravice, do smrti prejemati kupone, oziroma obresti in dividende, prevzema banka samo s pristavkom „dokler se ne dokaže smrt (upravičenca za prejetanje)“. Nikakor pa ne jemlje banka na-se dolžnosti, vsak čas poistinjevati, da upravičenec prejemanja še živi.

§ 10. Dodeljeno dovolilo, da se vrednostni papirji polože pri banki, naj sodišče uradoma dá na znanje „Pokladnemu oddelku avstrijsko-ogrske banke na Dunaju.“ — Kadar v dovolilu za položbo ni povedan rok hrambe, tedaj se šteje pokladnik za pooblaščenega, da se zastran njegove določbe in eventualno podaljšbe v zmislu § 4. dogovori s pokladnim oddelkom. — Vrednostni papirji, ki so v sodni hrambi, smejo se na banko prenesti samo, ko se je že poplačala ali zagotovila pristojbina za hrambo (števnina, pokladnina). — Ob takem prenosu poklada je uradoma doposlati pokladnemu oddelku banke tudi kratek posnetek iz knjige pokladnice o dotični masi (skladu). — Sodno dovolilo za položbo vrednostnih papirjev pri banki izgubi svojo moč, ako se položba ne opravi v šestih mesecih po dnevu, katerega se je dovolilo izdalo.

§ 11. Opravljajoč položbo, mora se stranka izkazati z dotičnim sodnim odlokom ter vrednostne papirje, ki jih misli položiti, predati s pokladnim izrecilom.¹⁾ — Pokladno izrecilo je za hrambo napraviti po obrazcu A,²⁾ za hrambo in upravo pak po obrazcu B; v njem je treba vrednostne papirje, ki se mislijo položiti, podrobno naštetiti tako, kakor je povedano v § 9., toda neizžrebne papirje brez omenila številke (serij), ter povedati ime, stan in bivališče tiste osebe, za katero se položba opravlja. Pokladna izrecila, v katerih se zaznamujejo številke (serije) neizžrebnih efektov, se ne vzprejemajo. Pokladno izrecilo mora svojeručno podpisati pokladnik ter povedati svoje ime, svoj stan in svoje bivališče, in ako pokladnik koga zastopa, pridejati ime, stan in bivališče zastopane osebe. — Golice za pokladna izrecila se bodo pri pokladnem oddelku avstrijsko-ogrske banke na Dunaju

¹⁾ Erlagserklärung. — ²⁾ Obrazci in pristojbinska tarifa (§ 25.) se niso ponatisnili.

in pri vseh bančnih podružnicah oddajale brezplačno, kadarkoli bi jih kedo zahteval. — Pokladni oddelek banke mora pokladniku izročiti pokladni list (pokladnico)¹⁾ o položenih papirjih. — Pokladni list naj se o vseh vrednostnih papirjih, ki se dajo v hrambo, tudi če so različnih vrst, izdaja skupno ter naj nosi napis „Pokladni list o sodnem pokladu“; oziraje se na sodno dovolilo položbe naj obsega tiste povedi, po katerih more sodišče presoditi, ali se je poklad opravil v zmislu sodnega dovolila. Številke (serije) položenih vrednostnih papirjev se v pokladnem listu ne zaznamujejo; vendar mora pokladnik priložiti pokladnemu izrecilu spisek številke o položenih izžrebnih vrednostnih papirjih, katerega pokladni oddelek prekolkuje ter pošlje sodišču (§ 12.). Pokladnemu listu je pridejati firmiski podpis pokladnega oddelka avstrijsko-ogrske banke. — Stranka je dolžna, pokladni list skrbno hraniti in ako bi ga izgubila, izgubo precej, ko jo zapazi, z lastno odgovornostjo dati na znanje pokladnemu oddelku banke, da se s tem zabrani izdaja poklada neupravičencem. — Ako položbo kakega poklada posreduje kaka bančna podružnica, dobi pokladnik najprej samo začasno potrdilo bančne podružnice o prevzetih efekti; to potrdilo se izmeni za pokladni list, kadar ta dojde od dunajskega pokladnega oddelka.

§ 12. Vsakikrat, ko pokladni oddelek banke prevzame kak poklad, mora to naznaniti sodišču, priobčivši mu pokladni list, katerega je oznameniti kot prepis ter navdariti s pečatilo pokladnega oddelka, in pa v § 11., odstavku 5. omenjeni spisek številke o položenih izžrebnih vrednostnih papirjih. — Na to naj sodišče preišče, ali se je položba opravila primerno dodeljenemu dovolilu; ako se najde kaj spotakljivega, skrbeti je, da se odstrani. Kadar mora opravljeno položbo sodnega poklada dotičnim strankam dajati na znanje sodišče, ozira naj se naznanilo tudi na prošnjo pokladnikovo in na dovolilo položbe, ki se je na njo dalo.

§ 13. Sodišča imajo oblast, da na prošnjo pokladnika vrednostne papirje, kateri se polagajo, in pa pokladno

¹⁾ T. položni list (Depositenschein.)

izrecilo samo po pošti pošljejo „Pokladnemu oddelku avstrijsko-ogrske banke na Dunaju“.

§§ 14.—16. določajo sodiščem pomagala v poslovanju in nadzorstvu z bančnimi depoziti (zabeležnica po obrazcu C, iskalni vpisnik D, zaznamek E), ter § 17. izreka, da se brez sodnega dovolila ne smejo niti pokladni listi prenašati drugim osebam niti dajati posojila na vrednostne papirje.

K § 16. so izšli: u. 1. jan. 1898., uk. 2, 4. nov. 1898, uk. 33. in obj. v uk. 1898 str. 317.

§ 18. Prošnje za dovolilo, da se sme kak poklad položiti pri avstrijsko-ogrski banki, in pa prošnje za dovolilo, razpolagati s kakim pri banki shranjenim pokladom, zlasti pak prošnje za izročbo pokladov je predajati v enem izvodu, toda z dodatkom dveh rubrik. Prošnjo obdrži sodišče, ena rubrika je določena v pristavek sodnega odloka za prosilca, druga pa za „Pokladni oddelek avstrijsko-ogrske banke na Dunaju“.

§ 19. določa način izročeb strankam, § 20. vpisovanja v bančne knjige in sodno zabeležnico, § 21. objave banke sodišču o zadržkih in nepravilnostih, § 22. s 23. nadzorno pravico sodišč.

§ 24. Pokladni oddelek avstrijsko-ogrske banke je dolžan, pokladniku in tistemu, za katerega se je poklad opravil, na pismo zahtevo izdajati o dotični masi izpisek iz računa s pravilom ustreznim znamenilom firme, a za to sme pobirati primerno pristojbino. V tem izpisku iz računa je praviloma navajati samo poklade, ki so ob času, ko se izpisek izdaje, še tam, in pa še veljavne opomnje in predznamke, nahajajoče se na dotičnem listu; ako se pak o kaki masi izrečno zahteva obširen izpisek iz računa, vzprejemati je vanj vse položbe, ki so se opravile, vse pripise, opomnje, izročbe, predznamke in izbrise. — Drugim osebam kakor pokladniku in tistemu, za katerega se je poklad opravil, dolžan je pokladni oddelek izdajati izpisek iz računa proti pripadajoči pristojbini samo tedaj, kadar se za to izkažejo z dovolilom pristojnega sodišča. Dovolilo, da si sme pridobiti izpisek iz računa, daje sodišče tistemu, ki verjetno dokaže pravno korist pri tem. — Izdajati izpiske o posameznih postavkah kake mase ni

dovoljeno. — Pojasnila o višini gotovine in hranjenih efektov se pokladniku dajejo brezplačno, kadarkoli bi to zahteval.

§ 25. Za hrambo in pa za upravo pokladov, potem za druga opravila, ki so s tem v zvezi, plačujejo stranke banki hrambarino, oziroma upravarino ali kako drugači imenovano pristojbino, katero je posneti iz pristojbinske tarife v prilogi F tega ukaza.

§ 26. Spisi, katere avstrijsko-ogrška banka in njeni bančni zavodi pišejo zastran sodnih pokladov sodiščem in drugim oblastvom, niso po t. št. 9. v z. 9. febr. 1850. l. (dz. 50.) kot uradni dopisi predmet plačila pristojbin. — Dopisom med sodišči in banko, oziroma bančnimi zavodi gre v členu II. št. 1. z. 2. oktobra 1865. l. (Drž. zak. št. 108.) ustanovljena prostost poštnine. Dotičnim dopisom je na napisni strani pristaviti zaznamek: „V sodnih pokladnih rečeh“.

§ 27. Ta ukaz stopi v veljavo in moč dva meseca po razglasitvi ter jo ohrani (do konca 1897. l.),¹⁾ s pridržkom, da se bo eventuelno še podaljšal in, ako treba, porazumno z avstrijsko-ogrsko banko izpremenil.

2. Zakon 10. maja 1909, dz. 77,

o polaganju vrednostnih papirjev, ki jih je polagati na sodišču, v deželni banki kraljevine češke.

§ 1. Na zaprosilo udeležencev in s privolilom pristojnega sodišča se smejo vrednostni papirji, ki bi jih bilo treba po občih zakonitih predpisih polagati v sodnih depozitnih uradih v kraljevini češki, polagati v hrambo in upravo v deželni banki kraljevine češke, ako prevzame kraljevina češka subsidijarno odgovornost za obveznosti, ki nastanejo iz tega deželni banki.

§ 2. Pogoje za to položbo je določiti po dogovoru med deželnim odborom kraljevine češke in med pravosodnim ministrom.

¹⁾ Veljava tega ukaza se je podaljšala za dobo, dokler velja bančni privilegij.

§ 3. Ko se je v ustavu določila deželna odgovornost (§ 1) in se je dognal v § 2 omenjeni dogovor, se določi ukazoma dan, katerega dobi ta zakon moč.

3. Ministrski ukaz od 15. dec. 1909, dz. 201,

ki je izšel na podlagi zakona pod 2) soglaša z ukazom pod 1) za avstrijsko-ogrsko banko z razločkom, da se imajo pri dež. banki kraljevine češke polagati samo taki papirji, ki bi se po zakonitih predpisih morali polagati pri sodnih depoz. uradih v kraljevini češki.

VIII. Vloge varovancem in oskrbovancem lastne gotovine v hranilnicah in v c. kr. poštni hranilnici.

1. Zakon z dne 15. sept. 1909. dz. 198.,

o vlogah novcev varovancev in oskrbovancev v hranilnicah in v c. kr. poštne hranilnični uradu.

§ 1. Največji znesek za dopustno naložbo novcev varovancev in oskrbovancev v avstrijskih hranilnicah, obstoječih z javnim dovoljenjem, se določa s 3000 kronami za enega varovanca ali oskrbovanca.

§ 2. Na vloge novcev varovancev in oskrbovancev v poštne hranilnični uradu se uporabljajo v hranilnem prometu tega urada sploh veljajoči predpisi z naslednjimi dopolnili in izpremembami (§§ 3 do 9).

§ 3. Na ime vsakega posameznega varovanca ali oskrbovanca je vzeti posebno vložno knjižico.

§ 4. Za posamezne vloge, ki presegajo eno krono, ni treba, da bi znašale okroglo mnogokratnik 1 krone.

§ 5. Varstveno in skrbstveno sodišče naj izda poštne hranilničnemu uradu zaukaz, da se sme imovina ali nje del odpovedati, vrniti ali drugače porabiti samo z dovoljenjem varstvenih in skrbstvenih oblastev. To zaporo je treba zaznamovati na vložni knjižici.

§ 6. Ta zaukaz je merodajen za poštne hranilnice od časa, ko dojde z vložno knjižico vred poštne hranil-

nilničnemu uradu na Dunaju, in se razteza, ako sodišče ne odredi izrecno kaj drugega, tudi na eventualne poznejše, na dotično vložno knjižico vplačane vloge in na državne papirje, ki se nakupijo.

§ 7. Vloga se lahko tudi s posredovanjem varstvenega in skrbstvenega sodišča. Pri tem v vložni knjižici ni potreba podpisa sodišča.

§ 8. Poštni hranilnični urad naj naznanja varstvenemu in skrbstvenemu sodišču na zahtevanje izpiske računov.

§ 9. Dovoljeno je vlagati za varovanja ali oskrbovanca na posebno vložno knjižico, s katero ima pravico svobodno razpolagati. — Ako obstaja ob istem času taka knjižica in v smislu § 5 omejena vložna knjižica, se zaradi tega ne gubijo deloma obresti, oziroma glavnica, kar se sicer zgodi vložniku, ako se za isto osebo izda več vložnih knjižic. — Tudi se glede zakonito določenega najvišjega zneska obrestne hranilne imovine vloge v svobodni vložni knjižici ne prištevajo tisti vlogi, ki se podaja iz vložne knjižice, omenjene v § 5.

§ 10. Predpisi o vlogah novcev varovancev in oskrbovancev v poštnem hranilničnem uradu se zmislju primerno uporabljajo v tistih primerih, v katerih se naj efekti proti rentnim knjižicam varovanja ali oskrbovanca z odobrenjem varstvenega in skrbstvenega sodišča puščajo v hrambi omenjenega urada.

§ 11. Ako se je izdal v § 5 omenjeni ukaz, je opustiti sodno položbo vložne knjižice in rentne knjižice poštne hranilnice, razen, ako smatra varstveno in skrbstveno sodišče to za dobro zaradi danih posebnih razmer.

§ 12. Izvršiti ta zakon, ki dobi moč z dnem, katerega se razglasi, je naročeno Mojim ministrom za pravosodje, trgovino in finance.

2. Ukaz ministrov za prav., trg. in fin. z dne 2. dec. 1909. dz. 199.,

o vlogah novcev varovancev in oskrbovancev v poštnem hranilničnem uradu.

Na podstavi § 12 z. z dne 15. sept. 1909. dz. 198 se ukazuje tako:

§ 1. Ako so bili novci varovancev ali oskrbovancev vloženi v poštno hranilnico, mora zastopnik varovanca ali oskrbovanca predložiti vložno knjižico varstvenemu in skrbstvenemu sodišču, da ukrene v § 5 z. z. dne 15. sept. 1909. dz. 198 predpisano zaporo vloge. — Kadar sodišče zaukaže zaporo, mora hkratu izročiti vložno knjižico poštному hranilničnemu uradu na Dunaju in mu z natančno navedbo naslova naznaniti, komu je izročiti vložno knjižico, ko bo izvršena zapora. — Poštni hranilnični urad mora sodišče obvestiti o izvršeni zapori in vložno knjižico vposlati sodišču ali mu potrditi, da jo je poslal kakemu drugemu adresatu, kakor je dobil naročilo. — Na posebne vložne knjižice, s katerimi ima varovanec ali oskrbovanec pravico svobodno razpolagati, se ne uporablja ta ukaz.

§ 2. Novci varovancev in oskrbovancev se lahko vlagajo v poštнем hranilničnem uradu tudi tako, da se vplača denarni znesek pri nabiralnici poštneга hranilničnega urada ter se hkratu izroči sodni sklep, ki ukazuje zaporo vloge. — Za izdajo tega sklepa je treba uporabiti v dodatku natisnjeni obrazec.¹⁾ — Vlaga lahko vsakdo. Tudi varstveno in skrbstveno sodišče lahko oskrbi vložbo po svojih organih ali po organih davčnega in sodnega depozitnega urada, ako je znesek, ki se vplača, položen na sodišču (depozitnem uradu). — Uradnik nabiralnice naj ravna s položkom po občih predpisih, toda izdane vložne knjižice s pripadajočim odpovednim zvezkom vred naj ne izroči položniku, temveč naj mu vroči o prejemu denarja in o tem, da je pridržal vložno knjižico z odpovednim zvezkom vred, posebno kolka prosto potrdilo. — Sodni sklep, ki odreja zaporo, naj vpošlje nabiralnica poštному hranilničnemu uradu in naj priloži vložno knjižico in odpovedni zvezek. — Poštni hranilnični urad naj ukrene potem nadaljnje v zmislu § 1, odst. 3.

§ 3. Varstveno in skrbstveno sodišče naj zaznamuje številko vložne knjižice poštne hranilnice in urad, ki jo je izdal, v vpisniku *P* v razpredelku za pripomnje.

§ 4. Dodatno lahko vsakdo vlaga novce varovancev in oskrbovancev na vložno knjižico, ki je pod zaporo, predloživši vložno knjižico brez dokaza sodne položne odredbe.

¹⁾ V ti knjigi ni natisnen.

§ 5: Obvestilo, s katerim se poštni hranilnični urad obvešča, da je varstveno in skrbstveno oblastvo dovolilo odpoved, vračilo ali drugačno porabo imovine ali nje dela, je treba sestaviti v kratki obliki, ločeno od drugih odredb, ki jih ni treba priobčiti poštnemu hranilničnemu uradu, in sicer je dovoljenje za odpoved in vračilo imovine ali nje dela namestiti na drugi strani odpovednega lista, dovoljenje pa, da se sme imovina ali nje del porabiti za nakup državnih papirjev, in dovoljenje, da se smejo državni papirji prodati ali izročiti, pa na drugi strani dotične uradne tiskovine.

Pri tem je uporabljati naslednje formule:

Ob odpovedi: „O. št. . . . Varstveno in skrbstveno oblastvo dovoljuje, da se izplača znesek . . . K . . . h“.

Ob kupnih naročilih v kupčiji državnih papirjev: „O. št. . . . Varstveno in skrbstveno oblastvo dovoljuje nakup . . . proti položbi na rentno knjižico (št. . . .). Izkupila kuponov je pripisati v vložni knjižici (ako so plačna, nakazati jih v gotovini . . . v)“, ali „Varstveno ali skrbstveno oblastvo, dovoljuje, da se kupijo . . . in da se kupljeni efekti pošljejo . . .“.

Ob prodajnih naročilih v kupčiji državnih papirjev: „O. št. . . . Varstveno in skrbstveno sodišče dovoljuje prodajo . . . Izkupilo je pripisati v vložni knjižici (nakazati v gotovini . . . v)“.

Ob izročanju iz rentnih položeb *in natura*: „O. št. . . . Varstveno in skrbstveno oblastvo dovoljuje, da se . . . izroči(jo) . . . v“.

Dopustno je, dajati dovoljenja, da se obhodno dvigajo določni delni zneski ali obresti vloge ali vsakčas dospévajoči kuponi državnih papirjev, hranjenih za varovanja ali oskrbovanca. — Na vsako izdajo sklepa, določeno za poštni hranilnični urad, s katero se dovoljuje poraba imovine ali nje dela, in odobrilnim klavzulam, nameščenim na drugi strani uradne tiskovine, je treba

pritisniti posebni sodni pečat, ki je predpisan v § 216, odst. 2 oprav. reda z dne 5. maja 1897., dz. 112 za izročilne naloge.

§ 6. Ako dobi varovanec ali oskrbovanec pravico, samostojno upravljati imovino, mora varstveno in skrbstveno sodišče to naznaniti poštenu hranilničnemu uradu in zaukazati, da se razveljavi zapora vloge. — Vložniku je potem dano na voljo, svojo imovino odpovedati ali vložno knjižico zamenjati za drugo vložno knjižico, ki ni pod zaporo.

§ 7. Ta ukaz dobi moč z dnem, katerega se razglasi.

3. Iz razpisa prav. min. z dne 25. dec. 1909 š. 36346/9:

Zakon od 15. sept. 1909, dz. 198 in izvršilni ukaz od 2. dec. 1909 dz. 199 dajeta davno željene olajšave pri nalaganju glavnice varovancev:

Okolnost, da se v hranilnem prometu poštne hranilnice obrestujejo vloge le s 3% ter da se sedaj na eno vložno knjižico more naložiti samo 2000 K, naj ne odvrča od vlaganja v poštne hranilnici. Zaprta vložna knjižica v rokah varuha je posebno pripravna za zbiranje manjših prihrankov, ki se nalagajo od slučaja do slučaja. Če so ti prihranki dosegli tudi le znesek 100 K, se lahko po poštne hranilnici skoro brez stroškov plodonosneje nalože v državnih papirjih. Poštne hranilnice nabavi namreč na predlog varuha in z odobrenjem sodišča iz imovine vložne knjižice državne papirje ter jih hrani in uporablja skoro brez stroškov. Pri nakupu papirjev zaračuni poštne hranilnice blagovni kurz z doklado 2 per mille od kupne vsote, najmanj pa 40 vin., in odpiše dotični znesek od prihranjene imovine. Hramba efektov, odtrganje in izmena dospelih kuponov, pripis izkupila za kupon k hranilni imovini ali tega pošiljanje na upravičenega prejemnika se vrši brez stroškov. Ravnotako preskrbi poštne hranilnice zopetno prodajo v pokladu efektov hranjenih državnih papirjev ali njih pošiljatev po pošti.

Tako se omogočuje, da se v bodoče pri nalaganju varovanskih novcev sodelovanje davčnih in sodnih depositnih uradov izključi skoro popolnoma. Poslovanje sodišč

postane vsled tega enovitejše, varovanci prihranijo kolek za pobotnico, ki se mora predložiti pri vsaki izročitvi kuponov po depozitnih uradih ter trud in troške, združene z realizovanjem kuponov, ki jih izroče depozitni uradi in natura. Na mesto vseh teh troškov in hranilne pristojbine (hranilnine) stopi provizija 2 per mille od nakupne vsote, ki se plača samo enkrat. Če ima kedo pravico trajnih prejemkov kakega glavniškega donosa (obroki preživnine, obroki užitka in enako), je poklad rente pri poštni hranilnici najcenejše in najpripravnejše nalaganje, ker se obrestni donesek, ko dospe v izplačilo, po pošti pri- nesene upravičenemu prejemniku v hišo, ne da bi mu tre- balo v to kaj storiti, drugače mora upravičenec sedaj ku- pone dvigniti pri depozitnem uradu in še-le realizovati, ter če je renta naložena v kaki hranilnici, bi moral vsaj na- praviti pot k temu zavodu, da dvigne obresti ali bi moral obrestno knjižico v to svrho doposlati po pošti, vsled česar mu nastanejo troški.

Če se je dosedaj semintja lega sodnega okraja daleč od prometa navajala za vzrok, da se ne priporoča nala- gati novce varovancev v državnih papirjih, ker dela tež- koče realizovanje kuponov in prodaja efektov sama, pa sedaj ta vgovor ni več osnovan, ker se po posredovanju vsakega poštnega urada odpravijo naročila, da se opravi vsako opravilo z državnimi papirji brez troškov na poštni hranilnični urad.

Ta način nalaganja zasluži torej i v prid varovan- cev i državnega kredita vsako pospeševanje. V to svrho naj se sodišča tudi natančno seznaniijo z „določili za po- slovanje poštne hranilnice.“ Dotična knjižica se dobiva zastonj pri vsakem poštnem uradu.

V dotično lajše poslovanje so se sodiščem dali 4 obrazci: Nesp. post. št. 110 *b*, *c*, *d* in *e*.

Prvi je bil tiskan že kot priloga izvršilne naredbe v drž. zak. (š. 199/1909, § 2).

Glede tega se omenja: Pri določitvi mest, na ka- tere se ima poslati knjižica, ki je pod zaporo, je treba pa- ziti, da je praviloma opuščati po § 11 zakona sodno po- ložbo zaprte vložne knjižice in rentne knjižice. Samo izjemoma je dovoljena, če za to govore posebne okoli- ščine. — Napravijo se lahko tudi vloge, po katerih se

dovoljeni najviši znesek gotovine 2000 K prekorači, če se prosi istočasno za nakup državnih papirjev.

Nadaljni trije novi obrazci so na razpolaganje, če hoče stranka hranilno imovino popolnoma ali delovito odpovedati, nakup ali prodajo državnih papirjev predlagati. V vsakem teh treh slučajev ima stranka dotično uradno, od poštnega hranilničnega urada izdano tiskovino predložiti sodišču. Te tiskovine daje poštni urad brezplačno. Sodišče mora pravilno izpolnitev tiskovine po stranki pregledati in neizkušenim strankam pri pravilni izpolnitvi pomagati. Nato ima sodišče na zadnji strani (hrbtu) uradne tiskovine pristaviti odobrilni pristavek, pritisniti posebni sodni pečat na sklepe za izročitev ter izpolnjeno in potrjeno tiskovino vrniti stranki, ko jo po potrebi s pridejano vložno knjižico ali rentno knjižico ali obema pošlje poštnine prosto poštnemu hranilničnemu uradu.

IX. Sodelovanje sodišč pri odmeri in izterjavanju zapuščinskih pristojbin.

A. Imovinska prenosnina ali dedna pristojbina.

Glavne določbe iz pristojbinskega zakona (p. z.) od 9. febr. 1850, dz. 50 in iz predpisov, dopolnjujočih ta zakon.

a) Predmet pristojbini. Pristojbini je podvržen vsak imovinski prenos za slučaj smrti (§ 1 B p. z.). Pristojbina se odmerja le od čiste zapuščine (glej § 57. p. z. kasneje pod a).¹⁾

¹⁾ **Ogrska, Bosna in Hercegovina.** — O pristojbini za inozemske prenose za slučaj smrti določa za Ogrsko ces. u. 29. dec. 1899, dz. 268 (v moči od 1. januarja 1900):

§ 5. a) Pristojbina za take prenose, kolikor se tiče lastnine, užitka ali rabe nepremičnin, potem takih premičnin, ki so pod fidejkomisno ali fevdno vezjo ali iz katerega drugega razloga, ker so določene gotovemu smotru, pod javno upravo ali nadzorom, se ima odmeriti in pla-

čati v onem državnem ozemlju, kjer nepremičnine leže, ozir. kjer ima za upravo in nadzor omenjenih nepremičnin določeno oblastvo svoj sedež; — *b*) pristojbina za ostalo premično zapuščino ima pripasti onemu državnemu ozemlju, katerega državljani je bil zapustnik. Ako ima zapustnik v obeh državnih ozemljih državljansko pravico, potegne pristojbino ono ozemlje, v katerem leži rojstni kraj zapustnika ali, ako je bil rojen v inozemstvu, v katerem je umrl. Ako bi pa tudi v inozemstvu umrl, ima pripasti vsakemu državnemu ozemlju pristojbina polovice proste premične zapuščine.

Te določbe veljajo tudi glede vojstvu pripadajočih zapustnikov.

§ 6. Glede zapuščinskih dolgov v obeh državnih ozemljih deljenih zapuščin veljajo naslednja pravila:

a) dolgove, ki bremene na določenem zapuščinskem predmetu, tako da se za nje ne more seči po ostali zapuščini, je ob odmeri pristojbine vpoštevati le pri onem delu zapuščine, kamor obremenjeni predmet spada; — *b*) dolgove, za katere je zavezana vsa zapuščina, naj si bodo na posameznih zapuščinskih predmetih zavarovani ali ne, je treba odbiti najprvo od premične zapuščinske imovine. Ako ima pristojbina od te premične imovine pripasti obema državnima ozemljema (§ 5.), in dolgovi ne presegajo premične imovine, jih je razdeliti po razmerju obeh deležev do premične imovine; — *c*) ako za dolgove zastavljena premična imovina ne zadostuje za njih pokritje, je razdeliti njih nepokriti del na nepremično zapuščino, in sicer po merilu, navedenem pod *b*); — *d*) pri razdelitvi, ki jo je izvršiti v zmislu gorenjih odstavkov *b*) in *c*), je pa delne sklade vzeti v račun le z onim zneskom, ki se pokaže po odbitku na vsakem teh delnih skladov v zmislu odstavka *a*) izključno bremenitih posebnih dolgov, kolikor imajo prednostno pravico pred splošnimi dolgi.

V Avstriji ležeča premična zapuščinska imovina deželanov zasedenih bosansko-hercegovinskih pokrajin ni zavezana nikaki pristojbini c. kr. financ (rp. 11. jan. 1886, š. 40801, uk. fin. š. 2).

Inozemstvo. Glede inozemstva določa min. u. 8. apr. 1854, dz. 84 o uporabi §§ 1 B in 57 p. z.: 1. Navedenim določbam omenjenih zakonov je podvržena tudi

v inozemstvu se nahajajoča zapuščinska imovina v inozemstvu umrlih avstrijskih podanikov izvzemši ono, ki obstoji iz nepremičnin. Tuji državi, v kateri se zapuščinska imovina nahaja, od te imovine, kolikor je v zapuščini, plačane pristojbine in davščine je šteti, ako se prav izkažejo, med zapuščinske dolgove, izvzeti pa treba znesek, ki odpade na nepremičnine, ležeče v inozemstvu. 2. Po omenjenih zakonskih določbah se je ravnati tudi pri tozemski zapuščinski imovini takih oseb, ki niso avstrijski podaniki: a) brez izjeme, kolikor obstoji zapuščinska imovina iz nepremičnin, ležečih v c. kr. avstrijskih državah. Dolgovi, ki bremene i na nepremični, v tozemstvu se nahajajoči, i na inozemski zapuščinski imovini, se morajo odbiti od prve le po razmerju obeh teh delov skupne imovine; b) kolikor obstoji zapuščina iz premičnin, ako se ne dokaže, da premična zapuščinska imovina avstrijskih podanikov radi tega nima nikakšne pristojbine v oni državi, kateri zapustnik pripada. Brezpogojno pristojbine prosta je le v tozemstvu se nahajajoča premična zapuščinska imovina na avstrijskem cesarskem dvoru poverjenih poslanikov, njih poslaniških uradnikov in služabnikov, ako te osebe niso avstrijski podaniki. Ako zapuščina sama v celoti ali deloma ni podvržena omenjenim zakonom, tudi to, kar avstrijskemu podaniku ali inozemcu iz omenjenim zakonom ne podvržene zapuščinske imovine pripade kakor dedščina, volilo ali daritev za slučaj smrti, ne more biti predmet imovinski prenosnini za slučaj smrti. 3. Pri pristojbini zavezani zapuščinski imovini, glede katere razprava ne pristoji avstrijskim sodiščem, morajo dediči v svrhu pristojbinske odmere podati zapuščinski izkaz (§ 46 p. z. in u. 23. marca 1852, dz. 84) neposredno za odmero pristojbine določenemu uradu okraja, kjer je zapustnik umrl, ako pa je umrl v inozemstvu, osrednjemu odredbinskemu (taksnemu) uradu na Dunaju. — Kadar se zahteva pristojbinska oprostitev za premičnino inozemca, mora pred odločbo o dotični reciprociteti, fin. min. dati svoja navodila (rp. fin. min. 10. marca 1894, š. 6918. Fin. u. 2). Ako se vrši razprava pri kakem konzularnem uradu v Levanti, se imajo o inozemski zapuščini odvzeti konzul. pristojb. takse, o zapuščini v tozemstvu pa kakor da se razprava vrši v tozemstvu (rp. fin. min. 14. jan. 1865, š. 487).

O pristojbinah, ki jih imajo plačevati podaniki posameznih tujih držav, glej dodatek VI. v tem (VI.) zvezku Pravnikove zbirke.

b) Dolžnost naznanila. O vsakem zapornem spisu (Sperract), o katerem se ima vršiti zapuščinska razprava, mora sodišče ob rešitvi zapornega spisa uradoma obvestiti za odmero pristojbine določeni urad.¹⁾

Ne glede na to obvestilo mora glavni dedič zapuščine pri razpravnem oblastvu podati izkaz zapuščine, volil, katera je iz nje plačati, in pripadajoče pristojbine. — Ta izkaz mora pokazati:

1. Stanje imetka in dolgov in sicer prvo na podlagi inventarja ali, ako se inventar ni sestavil, na podlagi imovinske napovedi, potrjene po glavnem dediču mesto prisege v zmislu določbe § 57. tega zakona.

2. Katere osebe in s kakimi deleži ali predmeti so dediči ali volilobjemniki zapuščine.

3. Izračun na posamezne osebe odpadajočih pristojsbinskih zneskov.

Razpravno oblastvo mora ta izkaz s spisi primerjati in preskusiti, provzročiti, da se izpopolni ali popravi, in čim se je to zgodilo, poslati ga s pojasnilnimi opombami uradu, določenemu za odmero pristojbine.

Kjer se zapuščina razpravlja ustno, je ta izkaz napraviti s sodelovanjem razpravnega oblastva in spisati o tem zapisnik (§ 46 p. z.).²⁾

¹⁾ Glej u. fin. min. 26. dec. 1897, š. 49 na drugem mestu. To naznanilo odpade, ako sploh ni nikake imovine, ali ako imovina v celoti brez odbitka dolgov ne presega 100 K in ima pripasti osebam, omenjenim pod t. t. 106 B a (glej niže) [u. fin. min. 20. apr. 1854, dz. 106, odst. 2.].

²⁾ **Uredba zapuščinskih izkazov.** 1. Pri sestavi v § 46. pz. predpisanega izkaza o zapuščini se je ravnati po priloženem obrazcu (glej dotično stran). Izkaz se deli v štiri dele. 2. V prvem delu „zapuščinska imovina“ je navesti v soglasju z inventarjem, ali ako se ta ni sestavil, s prisego nadomestujočo napovedjo imovine pred vsem nepremična imovina z zakonito pritliklino, in sicer razdeljeno po posameznih za-se celoto tvorečih nepremičninah, potem premičnine, te pa razdeljeno le toliko, kolikor temelji določitev vrednosti na različnih podlagah, kakor: sodni cenitvi, vrednostni napovedi po stranki sami, borznem kurzu. — Vrednostne zneske je treba zapisati v za to določene razpredelke s pristavkom podlage o napovedi. 3. V drugem delu „odbitki“ treba navesti: a) one v izkaz zapuščinske imovine privzete terjatve, o katerih se je pozneje izkazalo, da ne obstoje, ali da njih popolno neizterljivost že prizna dež. dohodarstveno oblastvo, ali da se dokaže še posebej, z ozirom na postavek inventarja ali napovedi imovine, kjer so izkazane kakor zapuščinska imovina. Po istem načinu se treba ravnati tudi glede drugih predmetov, ki so se v inventarju ali napovedi imovine navedli pomotoma kot deli zapuščinske imovine; b) za časa zapustnikove smrti neplačane bolezenske in pogrebne stroške; c) na zapuščinski imovini bremeneče dolgove (passiva); d) one zapuščinske predmete, ki so pripali pristojbine prostim osebam. Vse pod a, b, c, d obsežene odbitke treba navesti razdeljeno, in je pri vsakem postavku dolga označiti, je-li vknjižen ali ne, in na kateri nepremičnini. 4. Koncem tega drugega izkaznega dela je označiti znesek, ki se po odštetju odbitkov pokaže kakor čista pristojbini zavezana imovina. 5. Tretjega izkaznega dela, namreč odkaza zapuščine predmet je razložitev pravnega razmerja oseb, ki imajo biti dediči ali volilojemniki zapuščine, razložba njih deležev in razmerja, v katerem so bili z zapustnikom ob njegovi smrti, po ozirih važnih za izmero pristojbine. Ta razložitev je potrebna le tedaj, ako zapuščina pripade osebam, katerim gre manjša pristojbinska izmera, to je po 1 ali 4 odstotke. Ako so v zapuščini nepremičnine, se mora razločno navesti, na koga preidejo. 6. Predmet četrtega dela tega izkaza so posebne pristojbine, ki jih je plačati za nepremično zapuščinsko imovino in za imovinske pre-

nose, nastopivše pri odkazu zapuščine, ki ne temelje na dedinskem ampak kakem drugem pravnem naslovu. 7. Izkazu treba pridejati v izvirniku ali poverjenem prepisu le tiste priloge, katerih prepisi ali izvorniki niso že pri razpravnem oblastvu; pri dotičnih spisih, ki so pri razpravnem oblastvu, zadostuje, da se sklicuje na nje (u. fin. min. 23. marca 1852, dz. 84).

U. fin. min. 23. marca 1852, dz. 82 določa, da morajo sodišča skrbeti za to, da se sestavijo zapuščinski izkazi v zmislu določeb u. fin. min. 23. marca 1852, dz. 84 (glej zgoraj), ako se sestavljajo s sodelovanjem sodišč. Zato je pri vsakem pristojbinskem uradu pripravljena primerna zaloga tiskanih obrazcev za potrebo sodišča. Ako pa dediči sami sestavijo te izkaze in jih predlože sodišču, jih mora to preskusiti v vsakem oziru, ako so pravilna in popolna. Pri sestavi ali preskušnji zap. izkaza za prave spoznane zneske mora sodišče vstaviti v dotične razpredelke: „priznana vrednost“, „priznani odbitki“, „priznano za odmero pristojbine“.

Rp. fin. min. 25. jul. 1853, dz. 148 določa, da morajo pristojbinski uradi prositi sodišča, da popravijo in popolnijo pomanjkljive zap. izkaze, na katerih podlagi se pristojbina ne more odmeriti s potrebno temeljitostjo. Ako sodišče prošnjo zavrne, je treba izkaz predložiti dež. fin. oblastvu. — Ako se pokaže, da sodno potrdilo ni pravo in brez podlage, je treba to sporočiti deželnemu finančnemu oblastvu, ki mora očitane napake preskusiti, in ako jih spozna za utemeljene, dogovoriti se o tem z višim dež. sodiščem.

O podaljšanju roka za naznanilo določa u. fin. min. 6. apr. 1856, dz. 50: Kadar je plačati pristojbino neposredno in se za nje odmero potrebni izkazi ne morejo predložiti v zakonito določenem roku, je treba prositi za podaljšanje tega roka in dokazati ovire. Prošnja se poda sodišču, ako mora ono naznaniti pristojbini zavezano opravilo, sicer pa pri pristojbinskem uradu. Ako se podaljšanje roka ni zaprosilo, ali ni bilo dovoljeno, in se je prekoračil zakoniti ali podaljšani rok, treba stranke, da izpolnijo svojo dolžnost, prisiliti z redovnimi globami od 10—100 K; in ako bi to ne pomagalo, od 100—200 K. Zapretiti pa se sme tudi plačilo 5% obresti one pristojbine, ki se ima odmeriti, za dobo zamude in naložiti

plačilo tega zneska, ako se ne dokaže, da se je rok zamudil brez krivde pristojbini zavezanega. Redovne kazni nalagajo okrajna fin. oblastva, sodišča pa zaradi zapuščinskih izkazov in sploh, kadar se vrše poizvedbe v podlago odmeri pristojbin po sodiščih. Da se kazni zaradi nereda, katere se ravna po znesku pristojbine, ki jo je še-le odmeriti, izvrše, morajo sodišča na zapuščinskem izkazu ali sploh na dotičnem naznanilu zaznamovati prisodbo redovne kazni in pa prekoračeno dobo.

Sodišča pa oblastvom, odmerjajočim pristojbino **ne predlagajo izkazov o zapuščini** v primerih, ki so omenjeni v § 16. u. od 21. jun. 1901, dz. 75 (glej v ti knjigi kasneje).

V praksi se davčnim oblastvom z listom o odmeri pristojbine ali izkazom o pristojbini pošiljajo tudi zapuščinski spisi sami. Davčna oblastva zahtevajo zapuščinske spise večkrat ponovno in tudi, ne da bi povedala razlog za to. To ni dopustno, ker mora sodnik presoditi, je li naj vstreže takim predlogom. Posebno mora sodnik odkloniti vposlatev sodnih spisov, v katerih so računski zaključki ali bilance, ako oni, iz katerega knjig so se zaključni računi ali bilance izpisale, ni izrekel, da se smejo taki spisi odposlati.

Glede **Ogrske** določa ces. u. 29. dec. 1899, dz. 268:

§ 22. Pri zapuščinah, katerih pristojbine imajo pripasti obema državnima polovicama, je podati za pristojna odmerjajoča oblastva vsakega državnega ozemlja posebne zapuščinske izkaze. — Vsak teh zapuščinskih izkazov mora obsegati vso, v tem ali onem državnem ozemlju pristojbini podvrženo zapuščino, obenem pa označiti, kateri del imetka in dolgov odpade na to ali ono državno ozemlje.

§ 23. Te zapuščinske izkaze je podati, ako se vrši sodna razprava o dotičnem delu zapuščine, pri odmerjajočem uradu, v čigar okraju ima razpravno sodišče svoj sedež.

§ 24. Razun tega primera je podati zapuščinski izkaz o nepremičnini, ležeči v državnem ozemlju, v katerem je zapustnik izključno državljan, o ondi se nahajajoči vezani premični imovini (§ 5 a), slednjič prosti premični imovini (§ 5 b) pri odmerjajočem uradu, v kate-

rega okolišu je zapustnik imel svoje zadnje stanovališče, ako je to stanovališče ležalo v državnem ozemlju, kateremu ima pristojbina pripasti. Drugače je pa podati zapuščinski izkaz o imenovani imovini pri onem odmerjajočem uradu, pri katerem bi se moralo naznaniti po § 20. pravno opravilo o nepremičnem predmetu, ali v katerega okraju se vezana premična imovina (§ 5 a) upravlja. Ako bi bilo po tem pristojnih več odmerjajočih uradov, ima kedor je pristojbini zavezan, izbero, podati izkaz pri tistem teh pristojnih odmerjajočih uradov, pri katerem hoče, s tem, da obvesti ostale urade. — Ako ni v zapuščini niti nepremičnih, niti vezanih premičnih stvari, in je zapustnik imel svoje stanovališče zunaj državnega ozemlja, kateremu ima pristojbina pripasti, je podati zapuščinski izkaz, ako ima pristojbina pripasti v državnem zboru zastopanim kraljevinam in deželam, pri osrednjem odredbinskem (taksnem) in pristojbino odmerjajočem uradu na Dunaju; ako pa pristojbina pripada deželam ogrske krone, pri uradu za odmero pristojbine v Budimpešti.

§ 25. Glede pristojbini zavezane nepremične in premične vezane imovine (§ 5 a), ki ne leži v državnem ozemlju, kateremu je zapustnik izključno pripadal, je podati zapuščinski izkaz pri onem odmerjajočem uradu, pri katerem bi se po § 20 moralo naznaniti pravno opravilo o nepremičnih stvareh, ali v katerega okraju se vezana premična imovina upravlja. Ako bi bilo po tem pristojnih več odmerjajočih uradov, ima, kedor je pristojbini zavezan, izbero, podati izkaz, pri katerem teh pristojnih odmerjajočih uradov hoče, s tem, da obvesti ostale urade.

c) Oblastva, ki odmerjajo pristojbino. 1. Uradi za odmero pristojbine. Glej § 46 p. z. zgoraj (s. 293) in § 9. z. 18. jun. 1901, dz. 74 — niže v tem dodatku.

2. Sodišča. Pristojbine od zapuščin, katere sestojе le iz premičnin in se sodno razpravljajo, ni plačevati več neposredno, temveč s kolkovnimi znamkami, ako pristojbina brez izredne doklade ne presega 40 K. Pristojbini zavezanim se daje, na izbero, plačati to pristojbino, tudi ako

presega znesek 40 K, s kolkovnimi znamkami na način, ki je predpisan za to ali neposredno. — Pristojbine imenovanih zapuščin mora razpravni sodnik odmeriti in zato uradoma preskusiti resničnost napovedanih dolgov in odbitkov. Odmerjeni pristojbini vstrezajoče kolkovne znamke se morajo tekom 8 dni po končani razpravi prilepiti na zapuščinski izkaz, podan po dediču, ali na razpravni zapisnik, prepisati z opravično številko vloge ali zapisnika in slednjič prepečatiti. (§ 6 C z. 13. dec. 1862, dz. 98.) ¹⁾

¹⁾ U. 29. avg. 1899, uk. 36. opozarja sodišča, da razpravni sodnik po § 6. C zak. od 13. dec. 1862, dz. 89 tudi tedaj ne sme odmeriti pristojbine, ki bi presegala znesek 50 K, ako stranka voli plačilo s kolkovnimi znamkami, k čemur je pri zapuščinah, ki obstoje le iz premičnin, upravičena po § 6. nav. zakona. Razpravni sodnik mora donešene kolkovne znamke sicer tudi v tem primeru sprejeti in jih pritrditi na zap. izkaz ali razpravni zapisnik ter razveljaviti, zap. izkaz pa poslati prist. uradu, da ta odmeri pristojbino, pri čemer mora odračunati s kolkovnimi znamkami plačani znesek.

U. 27. dec. 1888, š. 19341, uk. 51 opominja sodišča: 1. da se določba § 72. pz. ni spremenila z z. 13. dec. 1862, dz. 89 in se torej zapuščina ne sme prisoditi, dokler se ni pristojbina plačala ali zavarovala; — 2. da se mora po § 6 C nav. zak. resničnost napovedanih dolgov in odbitkov uradoma preskusiti in se je ravnati pri tem po določbah § 57. p.z. in 5. do 8. odst. u. 25. jul. 1853, dz. 148; — 3. da je k pogrebnim troškom računati in od pristojbini zavezane zapuščine odbiti troške za nagrobne spomenike in grobnice po § 549 odz., bodisi da je njih pla-

c/2 Zapuščinski sodnik, ki odmeri pristojbino, deluje le mesto pristojbino odmerjajočega oblastva, finančna oblastva smejo predrugačiti tako odmero. Rus. 2. aprila 1895, š. 1717, JB. 1895/32; pritožba ne gre na viša sodišča, temuč na finančna oblastva. 3. marca 1908, RV 189/8, uzb. 1155.

čilo zapustnik odredil sam, ali da so ga dediči prevzeli prostovoljno, ako so stanu in imovini zapustnika primerni, potem darove za uboge, katere je določil zapustnik za spremstvo pri pogrebu, ali druga podobna vračila, ne pa troške za sedmino in žalna oblačila. — 4. da je pri prepustitvi zapuščin mesto plačila osebno razmerje, v katerem je prevzemnik zapuščine do zapustnika, brez vpliva na dolžnost radi pristojbinskega plačila.

U. 26. dec. 1897, š. 30106, uk. 49, s katerim so se deloma spremenili u. 31. marca 1885, uk. 31, 27. dec. 1888, uk. 51, 8. jun. 1890, uk. 27 in 30. aprila 1894, uk. 17, uvaja za vročbe pristojbinskih stvari pristojbinskemu uradu (§ 344, š. 5 in 358, odst. 3. or.) dve posebni vročilni knjigi: vročilno knjigo za smrtovnice in vročilno knjigo za pristojbinske stvari. S prvo se naznanjajo smrtovnice, izvzemši primere, kedar odpade vsako naznanilo pristojbinskemu uradu, ker se sploh ni našlo nič imovine, ali pa ker imovina brez odbitka dolgov ne presega 100 K in ima zapuščina pripasti v t. post. 106 B. f p. z. navedenim osebam. Z drugo se vročajo pristojbinske stvari, ki se morajo po veljajočih predpisih v spornem ali nespornem postopku sporočati pristojbinskemu uradu. — Imenovani knjigi imata nadpisa: „za smrtovnice“ ozir. „za pristojbinske stvari.“ Rubrike 1—3 izpolnijo sodišče, 4—6 pa davčni (pristojbinski) uradi. — Obe knjigi se morata skleniti koncem koledarskega leta in do 15. prih. meseca poslati brez dopisa fin. oblastvu prve stopinje. Hranita se v registraturi po predpisu u. 31. marca 1885, uk. 31, uničita pa v zmislu § 295, odst. 1. ar. po 10 letih. — Zaznamkov o zapuščinah uvedenih z. u. 27. dec. 1888, uk. 51 in 8. jun. 1890, uk. 27 sodiščem ni treba pisati več. Mesto teh se obveščajo fin. oblastva o dotičnih podatkih z „listom o odmeri pristojbine,“ ki ga mora sodišče spisati vselej, kadar odmeri imovinsko prenosnino o primeru smrti, ali ako se zapuščinska razprava, o kateri se je smrtovnica sporočila pristojbinskemu uradu, konča, ne da bi bilo treba odmerjati pristojbino (ker se pozneje izkaže, da ni imovine, ker po t. t. 106 B. f pristojbine ni treba plačati ali radi zapadlosti). — Donesenih kolkovnih znamek ni prilepiti na list o odmeri pristojbine, temveč po predpisu § 6. C, š. 3. z. 13. dec. 1862, dz. 89 na zapuščinski izkaz ali razpravni zapisnik, kjer pa ni

treba pristojbine navajati na drobno (specifikovati). — Liste o odmeri pristojbine je treba sporočiti pristojbinskemu uradu z vročilno knjigo za pristojbinske stvari, potem ko se je odmerjena pristojbina plačala, ali, ako se je v § 26. a p. z. določeni osem dnevn rok zamudil, potem ko se je izpolnil na hrbtu (drugi strani) lista tiskani uradni izvid, takoj pa, ako izkazujejo le, da se pristojbina ni odmerila.

U. 7. okt. 1899, uk. 38 naroča sodiščem, da morajo v zmislu § 11. z. 18. jun. 1901, dz. 74. glej kasneje pod . . .) radi dolžnosti obrestovanja zapuščinskih pristojbin na vsakem zapuščinskem izkazu natančno označiti dan, katerega se je podal pri razpravnem sodišču, in določa novo obliko listom o odmeri pristojbine, kakor je razvidno na drugem mestu tega odstavka.

Fin. min. je v sporazumu s pravosod. min. z r. 4. nov. 1902, š. 24886 odredilo, da se mora razpravno sodišče obvestiti o vsaki odmeri ali oprostitvi in o popolnem vplačilu zapuščinske pristojbine, pri čemer se je posluževati predpisanih obrazcev. Pri vplačilnem obvestilu se je ozirati razun na državno pristojbino tudi na druge morebitne zapuščinske davščine.

U. 10. nov. 1902, uk. 50 je gorenji ukaz naznanilo s tem, da se smejo potrdila o popolnem vplačilu pristojbin vpoštevati le tedaj, ako so na njih predpisani podpisi in uradni pečat.

Ravnotako mora zaračunajoče oblastvo zapuščinskemu sodišču takoj naznaniti vsak odpis zap. pristojbine, ki se ni mogla izterjati (u. 29. maja 1903, uk. 18 vsled rp. fin. min. 23. maja 1903, š. 75587 ex 1902).

Glej tudi predpise o pristojbinah pri prezadolženih zapuščinah niže v dotičnem (I) odstavku.

d) Ocena zapuščine. Pristojbini je zavezana vsa zapuščina umrlega, ki je imeti za čisto zapuščinsko imovino po odbitku na nji bremenečih dolgov, potem bolezenskih in pogrebniških stroškov. Volila vsake vrste, pristojbine in davščine, ki jih je plačati prav iz zapuščine, dalje zakonito šesttedensko vzdrževanje ostale soproge,

poslov in domačinov, se ne smejo odtegniti od zapuščine pred izračunom pristojbine (§ 57. odst. 1. p. z.).¹⁾

Kakovost zapuščine, da je prostolastna imovina (alod), fidejkomis ali fevd, ne ustanavlja nikakega razločka v dolžnosti za pristojbinsko plačilo (§ 57. odst. 2. pz.).²⁾

V inozemstvu ležečih zapustnikovih nepremičnin ni privzeti k pristojbini zavezani zapuščini, od katere se tudi ne smejo odbiti bremena, držeča se teh nepremičnin.

(Pač pa je k pristojbini zavezani zapuščini privzeti zapustnikove v inozemstvu naložene glavnice in sploh terjatve do inozemcev, naj si bodo pri inozemskih zemljiščih zavarovane ali ne, pri inozemskih javnih zakladih naložene ali po zasebnikih dolžne, v obliki menjic, navadnih zadolžnic ali vrednostnih papirjev katerega koli imena.

Dolgove, ki bremene na nepremičnini v inozemstvu ležeči, kakor tudi na tozemski zapuščinski imovini, je odbiti od te le po razmerju obeh teh delov skupne imovine. Tej zapuščini je privzeti nadalje tudi one zapustnikove terjatve, katere dedič ali volilojemnik dolgujeta zapuščini, tudi tedaj, ako so se jima odpustile vsled postavitve dedičem ali vsled volila.

Pri odmeri te pristojbine ni delati razlike med izterljivim in neizterljivim imetkom; stranki je pa na prosto, prositi proti izkazu negotovosti ali popolne neizterljivosti pri kameralnem deželnem oblastvu za znižanje pristojbine, in to oblastvo mora tako prošnjo po izkazanih razmerah ocenjevati pravično. Vendar se mora podati taka prošnja

še pred prisodbo, ker po prisodbi dedščine se pristojbina ne zniža več.

Dolgove in izdatke, ki jih je odbiti od zapuščine, morajo dediči s potrebnimi listinami izpričati ter izkazati verojetno. Kedor hoče kako stvar, ki je spadala do zapustnikove smrti k njegovi imovini, plačilu pristojbine odtegniti s trditvijo, da je prešla nanj po daritvi za živih, mora to trditev dokazati, ker se sicer vrednost te stvari pritegne pristojbini zavezani zapuščini (§ 57. [konec] p. z.). (Glej §§ 13, 15, 16, 17 in 18, z. 18. jun. 1901, dz. 74 koncem tega sestavka.)³⁾

¹⁾ **Zapuščinska imovina.** Zavarovalne vsote police, glasečih se na imetnika ali prinesca so pristojbini zavezane (r. fin. min. 17. sept. 1895, š. 27436). — Ako o priliki zapuščinske razprave zapuščinski upravičenec prostovoljno poviša dedni delež, dolžni delež ali volilo drugega deležnika zapuščine, je podvržena ta naklonitev daritveni pristojbini, če so podani pogoji § 1. z. 9. febr. 1850, dz. 50, ozir. § 4. z. 13. dec. 1862, dz. 89 (r. fin. min. 23. nov. 1900, š. 49381).

Zneski, s katerimi je zapustnik svoje življenje zavaroval v korist svojim zakonitim dedičem, se nimajo računati med zapuščinske terjatve, ker so samo dediči upravičeni iz zavarovalne pogodbe, ne pa zapustnik niti zapuščinski sklad (fin. min. u. 1. jul. 1868, š. 19291).

Glede **odbitkov** določa r. fin. min. 15. dec. 1852, š. 40322, odst. 6: Razun dolgov, bolezenskih in pogrebnih troškov je odbiti od zapuščinske imovine vse, kar bi bil zapustnik dolžan dati iz svoje imovine in vse, kar ni bilo njegova last, torej kar je last njegove soproge, otrok in sploh tuja last, dota soproge, ako se ni izrecno prepustila v možovo last in vse, kar je preživeli zakonski drug pridobil z vkupnostjo imovine za živih. Kar preživelemu zakonskemu drugu pristojna iz vkupnosti imovine za primer smrti, se ne sme izločiti iz zapuščine. Po državljskih zakonih treba presojati, kateri dolgovi se smejo od zapuščine odbiti ob vkupnosti imovine med možem in ženo. Pred odmero pristojbine ni dopustno odbiti razpravnih

troškov, troškov inventarja, cenitve, dražbe in troškov shranjevanja zapuščine i. t. d. Med dolgove je šteti le take davščine in pristojbine, ki bi jih imel plačati že zapustnik. — Volila, katera je izročiti državnemu ali po tem zalaganemu zakladu, je izločiti iz pristojbini zavezane zapuščine.

Dajatve siromakom, ki jih zapustnik določi za spremstvo pogreba in enako, niso volila, temuč del pogrebnih troškov, torej zanje ni dajati pristojbin (fin. m. rp. 26. marca 1853, š. 1500). K pogrebnim troškom ne spadajo zneski za mrtvaške maše, ki se ne bero ob pogrebu (Rus. 20. aprila 1892, š. 1266, Budw. 6553). — Troški za spomenike ali rakve se po § 549 odz. računijo k pogrebnim troškom, če so primerni stanu in imovini pokojnika, pa naj jih je odredil sam ali naj jih je dedič prevzel prostovoljno (fin. min. rp. 2. marca 1869, š. 5306). — Ob imovinski skupnosti treba po § 1235 odz. bolniške troške odšteti od vse v skupnost spadajoče imovine; pogrebni troški pa se imajo po § 549 odz. odvzeti od prave zapuščine še le potem, ko se je izločila preživelemu soprogu pripadajoča imovinska polovica (fin. min. rp. 20. okt. 1870, š. 29079.). — Iz u. fin. min. 25. jul. 1853, dz. 148: 5. Zapuščinskih dolgov, o katerih se sodišču ne podajo potrebne verodostojne listine ali druga dokazila, praviloma ni vpoštevati, obenem pa jih je naznaniti pristojbini zavezanemu s pristavkom, da mu je dano na voljo, da donese potrebni izkaz pozneje z rekurzom. Glede vprašanja, katere listine in druga dokazila je imeti po njih kakovosti za verodostojne za odmero pristojbin, je treba razločevati med terjatvami do zapuščine ali iz te plačanimi izdatki, ki se nanašajo na zapustnikovo zadnjo bolezen in pogreb, ali take potrebščine zapustnika in njegovih po njem oskrbovanih domačinov, za katere se pri izposojilu ali izplačilu navadno ne izdajajo pravne listine in med terjatvami druge vrste. Za verodostojen izkaz terjatev prve vrste se smejo sprejeti, ako se ne predlože dokazne listine, ki so potrebne za terjatve druge vrste, računi (konti) in, ako so terjatve že plačane, pobotnice onih oseb, ki imajo, ali so imele terjati, ali tudi po teh osebah neposredno pri sodišču pismeno ali ustno podane prijave njih terjatev, kolikor so jih dediči priznali, ako so primerne rodbinskim, stanovskim in imovinskim raz-

meram zapustnika, ali, kolikor se tičejo pogrebnih troškov, ki se ne zde primerni, ako temelje na naredbi poslednje volje ali krajevni šegi, in ako sodišče potrdi to okolnost. Terjatve in izdatke te vrste, ki ne ustrezajo omenjenim razmeram, ali se na omenjeni način ne upravičijo, treba znižati na njih pravo mero, ali jih ni upoštevati. O tem treba obvestiti pristojbini zavezanega kakor je rečeno zgoraj. — Za verodostojen izkaz o terjativah druge vrste je imeti: a) pravne listine, katere so izdali zapustnik sam ali take osebe, katerim je bil ta pravni naslednik ali pooblastitelj, ako se podajo v izvirniku ali poverjenem prepisu. Vendar se mora, ako naj bo zapustnik zavezan kakor pravni naslednik, primerno izkazati prehod obveznosti na njega, in, ako naj bo zavezan kakor pooblastitelj, pa po njem dano pooblastilo; b) pri hipoteciranih terjativah izpiske iz javnih knjig; c) pri terjativah obrtnikov, katere ne spadajo k terjativam prve vrste, sodno poverjene izpiske iz obrtnih knjig; d) pobotnice javnih oblastev in uradov o plačilih in dajatvah dedičev za zapustnika; e) pravno-močna razsodila oblastev in sodišč, ako je oblastvo na ta razsodila oprte terjatve izkazalo, da so zaostale, in jih je upravičenec sam pri razpravnem oblastvu prijavil in uveljavil proti zapuščini. Vendar so izključena od tega ona civilnopravna razsodila, ki temelje izključno le na priznanju dediča (po r. fin. min. 14. avg. 1866, š. 36617 pa ne spadajo sem le ona razsodila, ki temelje na izrecnem priznanju dedičev, ampak tudi ona, ki priznavajo obstoj terjatve le na podlagi molčečega priznanja dediča, t. j. zlasti tedaj, kadar se dedič na tožbo ne odzove in se pusti kontumacirati; f) s terjativami, ki so se uveljavile na podlagi priznanja o dolgu, izraženem o naredbi poslednje volje, je ravnati, ako ni drugega dokazila, kakor z volili. Ako se pa priznavajo izrecno, da so plačilo za opravljena dela, in se ta dokažejo, jih je odbiti kakor dolgove s cenilno vrednostjo teh del. Ako sodišče izrecno potrdi, da je dozvedelo tudi resničnost terjatev, ki se zahtevajo od zapuščine, in pa izdatkov, ki so se iz nje pokrili, k čemur je upravičeno v lastnosti varstvenega ali skrbstvenega oblastva, ako so vsi dediči ali eden izmed njih varovanci ali oskrbovanci je imeti za verodostojno izkazane dolgove, če je sodišče potrdilo, da so resnični. Ako sodišče izrecno ne potrdi, da priznava resničnost

dolgov na podlagi poprejšnjih sodnih poizvedeb, mora odmerjajoče oblastvo odločiti samostojno (p. fin. min. 6. maja 1898, š. 45840 ex 1897). — (Navedba v točki 5. (ravno kar) pozvanega u. ni izključna (taksativna), dovoljena so drugačna izkazila. Rus. 17. dec. 1901, š. 9556, Budw. 655 F.) — 6. Ako se v zapuščinskem izkazu uveljavlja neizterljivost ali negotovost terjatve, se je z ozirom na odredbo § 57. p. z. obrniti vselej na deželno finančno oblastvo, da odloči ono. 7. Ako se je pri določitvi čiste pristojbini zavezane zapuščine dopustil odbitek, ki po zakonu ni dopusten, ali ako se je vrednost zapuščine ali njenih posameznih predmetov izračunila nepravilno, je številko popraviti, pristojbino predpisati po popravljeni številki in obenem naznaniti pristojbini zavezanemu razlog poprave. 8. Ako se vrednost zapuščinskih predmetov ni dozvedela na način, ki zadošča predpisom, se je obrniti na deželno finančno oblastvo, da poda navodila.

Z dolgovi in terjatvami, dotami in nasprotninami, o katerih ni drugega dokaza, kakor zapustnikova poslednjevoljska naredba, se ravna kakor z volili. Rus. 9. febr. 1892, š. 445. — Če se oporočno priznana terjatev zapuščinskooblastno likviduje med zapuščinskimi dolgovi, je tudi finančno oblastvo vezano na ta nazor. Rus. 4. jun. 1884, š. 1055. — Fin. min. je 2. maja 1907, š. 18991 objavilo prav. ministrstvu (uk. 1907. str. 163), da velja še rp. fin. min. od 21. jun. 1901, št. 26606, po katerem so pismene izjave o dolgu med izdateljem in zapustnikom, katere so napravljene zaradi odmere zapuščinskih pristojbin, pogojno proste pristojbin po t. p. 102, lit. d. p. z., če se v zmislu predpisa p. 5. predhodnih pripomb k tarifi pristojb. zakona od 9. febr. 1850, dz. 50 na mestu, kjer bi imel biti kolek, navede svrha listine in oseba, katera jo ima rabiti v to. — Ako ni teh pogojev, se imajo pa take prijave kolkovati s kolkom 1 K za vsako polo po t. p. 116 a, bb), z. 13. dec. 1862, dz. 89.

²⁾ **Fidejkomisi.** Iz rp. fin. min. 20. junija 1899, š. 34044: Dolgove, ki so se napravili s sodnim odobrenjem (obremenilni dolgovi, § 635 odz.) je vpoštevati pri odmeri pristojbine, in sicer: 1. pri stvarnih fidejkomisih za passiva; 2. pri denarnih fidejkomisih — ako se je izvršila obremenitev s tem, da se je potegnil del glavnice, tako, — da je določiti v podlogo odmeri fidejkomisno

imovino, ki je ob času pripada obstajala dejansko. V primerih pa, pri katerih se je obremenitev fidejkomisne imovine izvršila z zastavo papirjev, je ravnati kakor ad 1. Terjatve na razdolžitev, ki je nastala z obremenilnimi dolгови za fidejkomis proti imetniku fidejkomisa, ni jemati v račun za pomnožitev aktivne imovine.

Substitucije. Rp. fin. min. 7. maja 1855, š. 1032 določa: Pri fidejkomisarnih substitucijah (§ 608 odz.) je odmeriti pristojbino za substituta vselej z ozirom na njegovo osebno razmerje z ono osebo, ki je odredila fidejkomisarno substitucijo; pri odmeri pristojbine od fidejkomisov pa je z ozirom na § 57 p. z. vpoštevati vselej osebno razmerje zadnjega fidejkomisnega posestnika s pridobiteljem fidejkomisa.

³⁾ Iz ces. u. 19. marca 1853, dz. 53, § 1.: Z obveznostmi, ki se nalože pridobiteljem za primer smrti v korist tretjim osebam, je ravnati kakor z volili in s temi osebami kakor z volilojemniki. Ako se s tako odredbo pridobitelju zapuščine, njenega dela ali volila naloži le časovna utesnitev v izvrševanju lastninske pravice, kakor: služnost vžitka, rabe stanovanja ali na omejeno dobo določena dajatev v naravi ali denarju, tedaj treba ravnati po določbah § 58. p. z. Določitev vrednosti in odmero pristojbine je poočistiti praviloma za vsakega dediča in volilojemnika. Ako je pa razmerje vseh ali nekaterih dedičev ali volilojemnikov do zapustnika tako, da odpade nanje pristojbina po enakem odstotku, se sme odmerjajoči urad, ako pristojbini zavezani ne prosijo, da se ločeno naznanijo zneski, ki se tičejo vsakega posameznega, ali ako druge okoliščnosti ne zahtevajo take ločitve, omejiti na to, da skupno odmeri pristojbino od cele ali delne zapuščine podvržene enakemu odmerilnemu odstotku, čeprav zapuščina pripade več pridobiteljem, in da pristojbino izterja iz zapuščine ali od dediča, s pridržkom pravice, pristojne temu po § 73, š. 2. p. z.

U. fin. min. 30. dec. 1899, dz. 3 ex 1900 določa: Pri splošni vkupnosti imovine med možem in ženo za slučaj smrti v zmislu §§ 1233 in nasl. odz. pripada ob smrti enega zak. druga praviloma vsa vkupnosti pritegnjena imovina po t. p. 42, opomnja in t. t. 106 B z. 9. febr. 1850, dz. 50 pristojbini za imovinske prenose za primer smrti.

Od tega pravila pa so le-te izjeme: Nepremičnine, pri katerih je bil zapustnik sam vknjižen za lastnika, so tudi glede svoje vrednosti predmet davščini, in sicer je plačati od vrednosti ene polovice pristojbina za prenos iz naslova vkupnosti imovine za primer smrti, od vrednosti druge polovice pa pristojbina za prenos na podlagi dedinske pravice. — Ako sta bila pa mož in žena vknjižena solastnika nepremičnine vsak na polovico, je podvržena davščini le na zapustnika odpala polovica nje vrednosti, na ime preživečega zak. druga vknjižena polovica pa ni predmet davščini.

Ako je bil končno pri obstoju splošne zakonske vkupnosti imovine za primer smrti zak. drug pri enem zemljišču sam vknjižen lastnik, tedaj glede polovice, ki ostane tudi po smrti drugega zakonca v njegovi lasti, sploh ni bilo nikakega prenosa imovine in zato ta polovica pri odmeri pristojbine ne pride v poštev. Druga polovica, ki je del imovine umrlega zak. druga, je pa podvržena davščini. Po predstoječih predpisih se je ravnati tudi pri zemljiško-knjižno vpisanih terjatvah ob splošni zak. vkupnosti imovine za primer smrti.

Pri uporabi nav. ukaza je fin. min. razglasilo glede vpoštevanja dolgov z rp. 15. jun. 1900, š. 10875, da je pri odmeri pristojbine s polovico na preživečega zak. druga prepisanega zemljišča izločiti tudi na to polovico sorazmerno odpali del dolgov vkupne imovine, in sicer brez ozira na to, je-li so dolgovi umrlega ali preživečega zak. druga (§ 1235 odz.). Delež, ki je na ta način izločiti iz dolgov, se ima izračunati po proporciji: skupna imovina proti vrednosti nepremičnine ozir. terjatev, ki je izločiti, sta med sabo v takem razmerju kakor skupni dolgovi proti x. Pogrebnihi troškov pri tem ni vpoštevati, temveč imajo se odbiti v celoti od zapuščinske imovine.

e) Odmera pristojbine pri nekaterih vrstah volil. Ako lastnina kake stvari po dedščini ali volilu preide na drugega, se ima odmeriti pristojbina od polne vrednosti te stvari po razmerju pridobitelja z zapustnikom.

Ako pa se voli raba ali užitek kake stvari, n. pr. dedščini pripadajoče hiše, je treba razloče-

vati, je-li se je ta užitek ali raba naklonila za vse življenje ali za nedoločen ali določen čas.

Ako se voli užitek ali raba za vse življenje volilojemnika ali kake druge osebe, ali za nedoločen čas, je treba poizvedeti vrednost stvari, katere užitek ali raba se je volila, in odmeriti pristojbino od polovice vrednosti za užitek ali rabo, od druge polovice pa za prenos snovi po razmerju davščini obveznega z zapustnikom.

Ako pristoji volilojemniku užitek ali raba za določen čas, vendar dlje kakor za deset let, se odmeri pristojbina ravno tako kakor pri užitku ali rabi za nedoločen čas; ako pa doba užitka ne presega desetih let, se določi pristojbina za užitek ali rabo po celem njih znesku za vso njih dobo po razmerju uživalca ali k rabi upravičenega z zapustnikom, od ostale vrednosti stvari zadeva pristojbina dediča ali volilojemnika, kakor je določena za tako vrednost.

Po istem razmerju se je treba ravnati, ako gre za volilo pokojnine ali letne rente (§ 58 p. z.).

Z daritvami za slučaj smrti in imovinskimi pridobitvami po dedinskih pogodbah je ravnati glede odmere pristojbine kakor z volili in dedščinami.

Po istih pravilih je ravnati tudi z užitkom ali pravico rabe, podeljenih neodplatno z daritvijo za živih glede pristojbine, zadevajoče uživalca ali upravičenca k rabi (§ 59. p. z.).

f) Plačilo pristojbine in zaveza za njo. K neposrednjemu plačilu pristojbine je zavezan pri dedščinah, volilih in darilih pridobitelj za znesek, spadajoč na stvar, ki jo je pridobil,

ako sta pa pridobiteljja iste stvari dve ali več oseb, le-te nerazdelno (§ 550 odz.). 668 p. z. (Glej tudi § 17. z. 18. jun. 1901, dz. 74. koncem sestavka.) — Pristojbina imovinskih prenosov bremeni na stvari, tvoreči predmet prenosa, in ima prednost pred vsemi, iz zasebno pravnih naslovov izvirajočimi terjatvami; to velja zlasti o pristojbini za dedščine in volila ter sodišče mora pri opravi sodne zapечатbe in sestavi inventarjev primerno preskrbeti za zavarovanje pristojbine. Dokler ni pristojbina od zapuščine in volil plačana ali popolnoma zavarovana, se zapuščina prisoditi ne sme. Pristojbina vpisa (vpisnina) v javne knjige za pridobitev stvarnih pravic bremeni na stvarni pravici, pridobljeni z vpisom, in ima pri nji prednost pred vsemi, iz zasebnopravnih naslovov izvirajočimi terjatvami (§ 72. p. z.).¹⁾

¹⁾ Ta prednostna pravica ugasne 3 leta potem, odkar bi moral davku zavezani vsled plačilnega naloga plačati pristojbino, vendar ne da bi se državnemu zakladu pristojne terjatvene pravice kratile proti davku zavezanemu. Uporaba zakonitih sredstev za izterjanje pristojbine prekine to zastaranje prednostne pravice. Ako se o pravem času ne plača, je predpisani pristojbinski znesek na zahtevanje urada, kateremu je naročeno izterjanje pristojbine, poočititi v javnih knjigah, kjer obstoje. Ako je v takem primeru prednostna pravica državnega zaklada po preteku časa ugasnila, ostane znesek pristojbine vendar na nepremičnini bremeneč z ono prednostjo, katera vstreza času, ob katerem je bil ta znesek vpisan v javne knjige (u. fin. min. 3. maja 1850, dz. 181, odst. 14).

V popolnitev določeb § 72. p. z., potem odst. 14. u. 3. maja 1850, dz. 181 se odreja, da ugasne prednostna pravica, pristojna glede pristojbin od imovinskih prenosov v primeru, da daje zakon za plačilo pristojbin, katerim je predmet zavezan, rokove, še-le po treh letih, ko je pretekel dotični zakoniti rok (z. 13. decembra 1862, dz. 89, § 11).

Min. u. 13. dec. 1852, dz. 256 opozarja, da je v u. fin. min. 3. maja 1850, dz. 181 omenjeno poočitbo pristojbinskih zaostankov v javnih knjigah po veljajočih predpisih moč opraviti le z vknjižbo ali predznambo, ne pa z zaznambo. V ta namen naj davčni uradi zaprosijo pristojno sodišče in, ako naj se zastavna pravica vknjiži, naj pridenejo duplikat plačilu zavezani stranki vročenega plačilnega naloga z izkazom vročbe in uradnim potrdilom, da je postal nalog pravnomočen in da je pristojbina v napovedanem znesku v resnici še na dolgu, v vsakem primeru pa naj natančno označijo knjižni predmet, pri katerem naj se doseže zastavna pravica. Kadar se je pristojbina plačala, je na enak način provzročiti knjižni izbris uradoma.

Za plačilo pristojbine so odgovorni nerazdelno z neposrednjim davku zavezanim samim (§ 68. p. z.):

1. Pri listinah, ki so sicer kolku zavezane, a se morajo podvreči neposrednjemu plačilu pristojbine, osebe, ki so odgovorne za kolkovno dolžnost (§ 71 p. z.).

2. Dedič za pristojbino volil nerazdelno z volilojemnikom, od katerega je upravičen izterjati za volilo plačano pristojbino pri izročitvi volila, ako ni morda zapustnik dediču izrecno naložil plačila pristojbine za volilojemnika.

3. Ne le oni, na katerega ima stvar preiti, ampak tudi druga stranka,

- a) ako je izročila stvar pridobitelju pred plačilom pristojbine, ali

- b) ako upravičenemu oblastvu ali uradu, ki jo je v to pozval, ne dá za odmero pristojbine pojasnila in izkaze ali podá za odmero pristojbin važno napačno napoved.

4. Vsakedo, ki je kriv, ali deležen prestopka, ki ga proglašča zakon za dohodarstveno prikratbo, naj si bo z ozirom na to kaznjiv ali ne, za znesek, za kateri se je zakrivila dohodarstvena prikratba (§ 73. p. z.).

Pri pravnih opravilih, ki se sklepajo s sodelovanjem odvetnika, notarja ali z javnim poverjenjem nastavljenega opravnika ali pooblaščenca, je ta odgovoren nerazdelno z onim, ki ga zadeva plačilo pristojbine ali zaveza za njo, za izpolnitev dolžnosti, naložene po § 44. š. 16, in za kvarne nasledke, izvirajoče iz opuščenega nagnanila (§ 74. p. z.).

Sodnik, pod čegar vplivom se vrši razprava o opraviu, za katero treba pristojbino plačati neposredno, je odgovoren, ako opusti naloženo mu pazljivost ali vplivanje za pravilno odmero in izterjanje davščine, za kvarne nasledke, ki nastanejo iz tega (§ 75. p. z.).

g) Iz mera pristojbine, t. p. 106 B. Imovinski prenosi za slučaj smrti, naj si temelje na naredbi poslednje volje, na pogodbi ali zakonu, ako se izvrše:

a) od roditeljev (staršev) na zakonske ali nezakonske otroke ali njih potomce in nasprotno, na posinovljence, ali pohčerjenke, na zakonskega, za časa zapustnikove smrti od njega ne ločenega druga, od vrednosti 10% s 25% doklado (ces. u. 17. maja 1858, dz. 89 in z. 13. dec. 1862, dz. 89, § 2, glej niže v tem sestavku; ¹⁾

b) na osebe, ki so bile z zapustnikom v mezdnem ali službenem razmerju, če dedščina

ali volilo ne znaša več, kakor letno rento 50 gld. k. k. (zdaj 100 K) za vse življenje ali za določeno število let, ali če glavnic ne presega 500 gld. k. m. (zdaj 1000 K) od vrednosti $1\frac{0}{10}$ s $25\frac{0}{10}$ doklado;²⁾

c) na druge kakor pod a navedene sorodnike všteti bratrance in sestričine, od vrednosti $4\frac{0}{10}$ s $25\frac{0}{10}$ doklado;³⁾

d) v drugih kakor pod a, b, c navedenih primerih od vrednosti $8\frac{0}{10}$ s $25\frac{0}{10}$ doklado.

¹⁾ K t. p. 106 B a. V izrazu otroci, posinovljenci, pohčerjenke, pastorki, so zapopadeni vsi potomci (r. fin. min. 23. jun. 1858, š. 31140; 4. avg. 1859, š. 34834 in 1. jun. 1860, š. 17061).

Temeljem najviš. sklepa 23. avg. 1858 je ravhati z imovinskimi prenosi, ki se izvrše od starišev na osebe, ki stopajo z njih otroci v zakon, ali so s temi v zakonu že zvezani (zeti, sinahe) in z onimi od očima ali mačehe na njih pastorki, kakor z imovinskimi prenosi na rodne otroke (r. fin. min. 31. avg. 1858, dz. 138). — Te ugodnosti pa ni uporabljati pri imovinskih prenosi od zetov in snah na njih tasta ali taščo in od pastorkov na njih očima ali mačehe (rp. fin. min. 3. avg. 1859, š. 28546).

Z imovinskimi prenosi od deda (starega očeta) ali babice (stare matere) na zete in snahe njih vnukov je ravhati kakor z onimi na otroke (rp. fin. min. 20. okt. 1860, š. 58135).

²⁾ K t. p. 106 B b. Ako dedščina ali volilo osebe, ki je bila s zapustnikom v mezdnem ali službenem razmerju, znaša več kakor letno rento 100 K za vse življenje ali določeno število let, ali glavnic presega 1000 K, je vpoštevati določbo t. t. 106 B b pri odmeri pristojbine po $8\frac{0}{10}$ od vrednosti na ta način, da ne sme od take dedščine ali takega volila po odbitku pristojbine nikdar ostati manj kakor 990 K (ozir. po odbitku $25\frac{0}{10}$ doklade 987 K 50 h) (rp. fin. min. 6. apr. 1854, š. 27412).

³⁾ K t. p. 106 B c. To pristojbinsko izmero je uporabljati, ako imovina preide od zapustnika: a) na njegove brate in sestre, b) na potomce njegovih bratov in sester,

c) na brate in sestre onih oseb, katerih potomec je on, d) na bratrance in sestričine v ožjem pomenu te besede, t. j. na sinove in hčere bratov in sester njegovih starišev (rp. fin. min. 6. apr. 1852, š. 41825). To velja tudi pri sorodstvu iz nezakonskega rojstva (rp. fin. min. 2. avgusta 1856, š. 26389).

Ako nastopi zakonito dedno nasledstvo in če so otroci, je zakonski drug le volilojemnik; ta pridobi torej le pravico užitka nekolikega dela dedne imovine in ne ipso iure pravice užitka nepremičnine, zato preživečemu zakonskemu drugu ni odmeriti nepremičninske pristojbine glede zapuščinskih zemljišč vsled užitka, ako se mu dejansko ne prepusti užitek zemljišča (rp. fin. ministrstvo 19. maja 1873, š. 11774). Preživelemu zakonskemu drugu pristojba sicer po § 757 odz. nekolik del zapuščine v do-smrtni užitek, ne pa pravica užitka določenih zapuščinskih predmetov; le v poslednjem primeru bi bila resnično kaka v § 478. odz. naštetih služnosti (rp. fin. min. 11. sept. 1893, š. 32725 in 1. okt. 1879, š. 14183).

h) Pristojbina ob odrekah (odpovedih). Če se je kak dedič ali volilojemnik odrekel zapuščinam, dedinskim delom ali volilom, se ima pristojbina odmeriti po višem postavku, kateremu bi se moral podvreči odrekajoči, ako bi pristojbina vsled razmerja, v katerem je proti zapustniku tisti, ki se je odrekel, bila viša, kakor jo imajo dati oni, katerim vsled odreke pripade zapuščina, dedinski del ali volilo. (*Opomnja 3. k t. p. 106 B.*) ¹⁾

¹⁾ Rp. fin. min. 23. aprila 1855, š. 2789. Pri odredbah dedščin treba razločevati: a) če tisti, komur pripade dedščina ali volilo, prosto izjavi, da dedščine ali volila ne sprejme, ali b) če se svoji pravici odreče sicer v korist določnim pa vendar takim osebam, ki bi, ko bi se odreka prosto dogodila, po zakonu ali zadnjevoljski naredbi bili pozvani k vsi dedščini ali vsem volilom v slučaju, da prvo-omenjena oseba eno ali drugo ne sprejme; ali pa c) ako izjavlja, da se pravici odreka v korist osebi, o kateri sploh ne velja ravno kar povedano ali pa ne za ves predmet, na kateri se odreka razteza. V primerih a) in b) se ni do-

godil dvojni imovinski prenos; pač velja pri odmeri pristojbine za dedinski del ali volilo, kateremu se je odreklo, določba t. p. 106, opomnja 3. V primerih pod c) pa se je dogodil pač dvojni imovinski prenos o vsem predmetu ali tistem delu, na kateri zakon ali zadnja volja nista dala pravice tistemu, komur v korist se je odreka zgodila; kajti dedič ali volilojemnik ob sebi ne more prenameniti določil zakona o dednem nasledstvu ali o izreki poslednje volje, pač pa more pridobljene pravice prenesti na druge, tako da dotični odrek dedščine vselej vsebuje sprejem dedinske pravice in pa njen prenos. V teh primerih se ima torej odmeriti dvojna pristojbina, prvič po osebnem razmerju dediča k zapustniku iz naslova dedinskega prava, potem pa po osebnem razmerju dediča k tistemu, kateremu v korist se je odreka zgodila, iz naslova brezplačnega imovinskega prenosa med živimi. — Glej tudi § 7. z. od 18. jun. 1901, dz. 74, kasneje v tem sestavku.

f) **Pristojbine oproščene zapuščine.** Zapuščine, ki preidejo na osebe, navedene pod B a (glej zgoraj pod g) so oproščene, če skupna imovina, ne da bi se ji odsneli dolgovi, ne presega 100 K (t. p. B f).¹⁾

¹⁾ Oprostitev se razteza na pristojbine, predpisane nepremični in premični zapuščini (fin. min. rp. 13. jul. 1853, š. 25 911). Pristojbine tudi ni plačati: „pobožnim“ volilom; zneskom, ki so določeni enkrat za vselej za maše zadušnice ali za siromake, da spremljajo mrliča ali v enake svrhe, ker se imajo računati k pogrebnim stroškom (fin. min. rp. 31. marca 1853, š. 1500.); pasivnim zapuščinam, t. j. takim, pri katerih dolgovi presegajo imovino (§ 57 p. z.); brezdednim zapuščinam, ki pripadejo fisku (§ 155 cesar. pat. 9. avg. 1854, dz. 208).

O pristojbinah pri zapuščini inozemcev glej § 57 p. z. zgoraj in dodatek k zapuščinskemu patentu te izdaje.

g) **Zaokroženje pristojbinske osnove.** Vse odstotne pristojbine se odmerjajo v vrednostnih stopinjah po 40 K ter se ima vsak ostanek zneska pod 40 K, ki znaša dve kroni ali več, vzeti

za polnih 40 K, ostali znesek pod dvemi kronami se nima vpoštevati (§ 7. z. od 13. decembra 1862, dz. 89).¹⁾

¹⁾ § 7 ne velja, če skupni ali delni znesek, za kateri se ima odmeriti posebna odstotna pristojbina, ne presega vsote 40 K (fin. min. rp. 3. jun. 1863, š. 19977 in odst. 1. u. 30. aprila 1894, š. 7842, uk. 17). Pri takih zapuščinah se pristojbina odmerja po vsakokratni vrednosti čiste zapuščine z 1%, 4% ali 8% (po razmerju zapustnika in prevzemalca).

k) Izredna doklada k pristojbinskim postavkom. Cesarski ukaz od 17. maja 1859, dz. 89 je k pristojbinskim postavkom, določenim s pristojbinskim zakonom, uvel izredno doklado in zakon od 13. dec. 1862, dz. 89, § 2 jo je zvišal za vse odstotne pristojbine na 25%.¹⁾

¹⁾ Glej pa § 4. z. 18. jun. 1901, dz. 73 za tem poglavjem.

l) Odmera pristojbin pri prezadolženih zapuščinah. Prisodbe jure crediti. Pri zapuščinah premičnih stvari, ki se v zmislu § 73, ces. pat. od 9. avgusta 1854, dz. 208 prisojajo jure crediti, odmerja razpravno sodišče pristojbino. — V takem primeru se ima pristojbina odmeriti kakor določa lestvica ne ozirajoč se na osebno razmero, v kateri je prevzemnik zapuščine proti zapustniku, po visokosti dolgov, katerih plačilo se prevzema (fin. min. rp. 17. junija 1862, š. 15669).

O odmerjanju pristojbin prezadolženih zapuščin določa u. 20. okt. 1902, uk. 43, ki je stopil na mesto u. 17. aprila 1894, uk. 15. tako:

Z ozirom na zakon od 18. jun. 1901, dz. 74 je fin. ministrstvo z rp. 2. sept. 1902, š. 58373 določilo o odmerjanju pristojbin prezadolženih zapuščin:

„Pri odmerjanju prezadolžene zapuščine je pred vsem važno vprašanje, je-li njen pridobitelj imel pravico, da kakor dedič ali prevzemni upravičenec zapuščino ali njen alikvotni del prevzame temeljem zadnjevoljske zapustnikove izjave ali pogodbe ali temeljem zakona. „Prevzemni upravičenec“ (Aufgriffsberechtigter) se v več krajih imenuje oni, ki je upravičen prevzeti zapuščinske predmete s tem, da prevzame protidajatve.

1. Če ima pridobitelj dedinsko pravico ali prevzemno pravico na vso prezadolženo zapuščino, tedaj je to prenos za slučaj smrti, za kateri ni, ako v zapuščini ni nepremičnin, razun morebitnega oporočnega kolka, plačati nikake pristojbine, ker ni resničnega prenosa. — Če so v taki zapuščini nepremičnine, tedaj se od njih vrednosti navadno vzame nepremičninska pristojbina po meri § 1, š. 1 in 2, z. od 18. jun. 1901, dz. 74 (na Tirolskem in Predarlškem vpoštevajoč § 19 tega zakona), po razmerju zapuščinskega pridobitelja do zapustnika in po vrednosti prenesenih nepremičnin ali nepremičninskih delov (§ 5 z. od 18. jun. 1901).

Kadar pa nastopijo posebne ugodnosti § 2. z. od 18. jun. 1901, tedaj naj se uporabljajo ugodnosti tega paragrafa in se mora posebno v primerih § 2, š. 1 lit. a) zapuščina oprostiti vsake pristojbine razun oporočnega kolka.

Pa tudi kadar pridobitelj prezadolžene zapuščine dedinske ali prevzemne pravice ni imel za vso zapuščino, temuč le za njen alikvotni del, se v zmislu § 7. z. od 18. jun. 1901 zaradi pristojbinske odmere vzema le en imovinski prenos za slučaj smrti in sicer tudi glede deležev odrekajočih se dedinskih in prevzemnih upravičencev in ravna po spredaj označenih vodilih, toda vpoštevajoč opomnjo 3 k tarifnemu postavku 106 B. z. od 9. feb. 1850, dz. 50.¹⁾

Vrednost zapuščinskih nepremičnin, ki naj bo podloga pristojbinski odmeri, se ima določiti vselej, kadar je pridobitelj zapuščine povsem ali na alikvotni del upravičen kakor dedič ali prevzemnik, po vodilih, veljavnih za imovinske prenose za slučaj smrti. — Podloga pristojbinski odmeri bode torej v zmislu § 46, š. 1. in 50, š. 2 p. z. po

¹⁾ Glej zgoraj pod h).

zadnji sodni cenitvi ali prisego nadomestni napovedi o imovini ustanovljeni vrednostni znesek, eventuelno kateri v točki 2, lit. b, in obeh v zadnjih odstavkih § 50 p. z. označenih vrednostnih meril ter se bo pri tem ozirati na § 6. ces. ukaza od 19. marca 1853, dz. 53. Za odredbo te vrednosti ni merodajna visokost zapuščinskih dolgov, ki jih zapuščinski pridobitelj prevzema vsled dedinske in prevzemne pravice, zato tudi ni merodajna okolnost, če se je dedinska prijava oddala pogojno ali nepogojno.

2. Če pa pridobitelj prezadolžene zapuščine nima dedinske ali prevzemne pravice niti za vso zapuščino niti za njen alikvotni del in če mu sodišče prisodi zapuščino v plačilo njegovih terjatev proti zapuščini ali s tem, da plača dolgove in izdatke (prava prisodba jure crediti, § 52 ces. patenta od 9. avg. 1854, dz. 208), tedaj je ta pridobitev, ako se prej ni zgodila dedinska prijava, en imovinski prenos, in sicer odplačna pravna pogodba med živimi ter ravnati je z njo, kakor z odplačnim imovinskim prenosom. (Min. u. 18. jan. 1855, dz. 16. zadnji stavek.) — Vsled tega treba odmeriti od nepremičnin nepremičninsko pristojbino po tar. p. 32, š. 2, lit. f) in g) in 65 z. od 13. dec. 1862, dz. 89, potem § 1, š. 1 in 3. z. od 18. jun. 1901 (na Tirolskem in Predarliskem z upoštevanjem § 19 zadnje-pozvanega zakona) po tem, kakor so nepremičnine vredne in po osebnem razmerju pridobitelja k zapustniku, pristojbino od premičnin pa po lestvici III. z dokladami in pristojbino od aktivnih terjatev po lestvici II. z dokladami. Kadar so dani posebni pogoji § 2 ali 3. z. od 18. jun. 1901, tedaj treba uporabiti glede nepremičninske pristojbine dotične ugodnosti. Za vrednost zapuščinskih predmetov treba v teh primerih v zmislu § 50, š. 1 p. z., opomnja l. k tar. p. 65 in tar. p. 32, š. 2 lit. f) z. od 13. dec. 1862, dz. 89, vzeti skupni znesek zapuščino bremenečih dolgov in izdatkov, z vštetimi terjatvami, ki jih ima pridobitelj morda sam dobiti pri zapuščini, le kadar pridobitelj prezadolžene zapuščine izrecno izjavlja, da zapuščino prevzame za gotov znesek, ni v podlogo pristojbinski odmeri vzeti znesek na zapuščini bremenečih dolgov, temuč le delni znesek, ki ga je prevzel pridobitelj.

Koliko od plačila pripade na nepremičnine, premičnine in terjatve zapuščine, treba ovedeti tako, da

se skupni znesek po pridobitelju zapuščine prevzetih bremen porazdeli na posamezne zapuščinske predmete po razmerju vrednosti, ugotovljenih s sodno inventuro ali prisego nadomestujočo napovedjo imovine.

3. Ako se je dedinska prijava podala k prezadolženi zapuščini, katera se potem prepusti človeku, ki nima dedinske ali prevzemalne pravice, za odplačilo njegovih terjatev proti zapuščini ali pa s tem, da poravna dolgove in izdatke, tedaj treba zaradi pristojbinske odmere, dasi se ni še vršila prisodba dedičem, vzeti dvojni imovinski prenos, ter je s prvim prenosom (od zapustnika na dediče) ravnati po določenih točke prve. — Drugi prenos se vrši od dedičev na zapuščinskega pridobitelja ter se ima, ako se v zapuščini nahajajo nepremičnine, odstotni stavek za ta drugi prenos pripale nepremičninske pristojbine odločiti v zmislu §§ 1. in 2. z. od 18. jun. 1901 (na Tirolskem in Predarlsem vpoštevajoč § 19 tega zakona).

§ 3 zakona od 18. jun. 1901. se more v tem primeru vpoštevati le tedaj, kadar gre za novo stavbo ali prestavbo, ki se je dovršila in za rabo napravila še le po pripadu dedščine, ker je le s tem pogojem odplačni prenos na stalnega (definitivnega) pridobitelja smatrati za prvi prenos po končani stavbi. V nepremičninsko pristojbino za drugi prenos je pomeri zadnjega odstavka § 1. z. od 18. jun. 1901. vračunljiva pristojbina, ki pripada za prvi prenos.

V drugem oziru se pristojbinska odmera drugega prenosa vrši po vodilih navedenih v točki 2.

4. V primerih po točki 1. tega razpisa ima izkaz o zapuščini v § 46. z. od 9. febr. 1850, dz. 50 podati pridobitelj, oziroma ga imajo podati pridobitelji zapuščine, v primerih točke 3. prijavljen dedič (oziroma dediči). V primerih, omenjenih v točki 2. pa ni zahtevati izkaza o zapuščini, ker ni nikogar k temu obvezanega; pač pa mora zapuščinsko sodišče po § 26, lit. a) in 44. št. 1. lit. a), potem po tar. postavku 53 p. z. in po u. fin. min. od aprila 1854, dz. 106. odrediti kolkovanje ali prijavo za pristojbinsko odmero, ki se sme opraviti v navadni obliki izkaza o zapuščini.

Sodišča se obveščajo o tem razpisu fin. ministrstva ter opozarjajo na novo točko 4, ki je provzročena vsled

nastalih dvomov, o podanju izkaza o zapuščini, oziroma o kolkovanju ali prijavi za odmero pristojbine.

Navodila zadnjih dveh odstavkov, početkom pozvanega u. prav. ministrstva od 17. aprila 1894, uk. 15, zaradi pouka stranek, kakor je povedano ondi, ostanejo v veljavi nespremenjena.

(Omenjena dva odstavka pozvanega u. od 17. aprila 1894. odrejata pouk stranek zaradi pristojbinske odmere o takih slučajih v zmislu gorenjega rp. fin. min. točka 2. odstavek 3. s pristavkom, da taka izjava stranek določa le mero pristojbine, ne pa obseg sicer prevzetih dolžnosti.)

m) Pristojbina za poslednjevolsko naredbo. Pravne listine o imovinskih prenosih za slučaj smrti, kakor: poslednjevolske naredbe (oporoke ali kodicali), vzajemne oporoke, dedinske pogodbe, daritve za slučaj smrti, določila v ženitnih in drugih pogodbah med zakonskimi o pravicah enega zakonskega druga ob smrti drugega, imajo pristojbino, in sicer od prve pole dve kroni in od vsake naslednje pole po eno krono. Ta pristojbina se odmerja obenem z dedinsko pristojbino in se drži zapuščine. (T. p. 101, J. A. Z., zakon od 13. dec. 1862, dz. 89.)¹⁾

¹⁾ To pristojbino treba od zadnjevolskih naredeb plačati samo tedaj, kadar se na njih podlagi zgodi imovinski prenos in kadar zapuščina, ne da bi se odšteli dolgovi, ne presega 50 K. — Kadar sodnik odmerja dedinsko pristojbino, prevzame torej tudi to pristojbino in prilepi dotične kolke na listino ali na razpravni zapisnik, prepíše jih s poslovno številko razglasilnega ali razpravnega zapisnika ter prepečati jih s sodnim pečatom.

n) Zapisniki in vloge, kolka prosti. Vloge in zapisniki ob zapuščinskih razpravah se imajo kolkovati za vsako polo s kolkom 7 K. (Ces. u. od 26. dec. 1897, dz. 305. § 1.)

Pristojbine prosti pa so: 1. Vloge ob zapuščinskih razpravah, če vsa zapuščina, ne da

bi se odšteli dolgovi, ne presega 50 K (t. p. 44 x p. z.); 2. Zapisniki a) o zapisanju zadnjevoljske naredbe z zapustnikom ali oporočnimi svedoki, b) o razglasitvi zadnjevoljskih naredb; c) zapisniki o zapečatenju, in d) zapisniki ob razpravljanju zapuščin, pri katerih vsa zapuščina, ne da bi se odšteli dolgovi, ne presega 50 K (t. p. 80.) 3. Vloge in zapisniki ob zapuščinskem razpravljanju so kolka prosti, če se je ubogim strankam dala prostost zanje (§ 13. ces. u. od 26. dec. 1897, dz. 305, in § 9 u. fin. in prav. min. od 28. dec. dz. 306. v IV. zvezku Pravnikove zbirke).

o) Vračilo nevtemeljeno poravnanih kolkovnin. Če je kedo vsled pomote ali računskega pogreška porabil viši, kakor razredu primeren kolek ali po neposrednji oddaji plačal viši znesek kakor je po predpisih, tedaj je moč zahtevati vračilo plačanega zneska v dobi treh let po opravljenem plačilu (§ 77. p. z.).

Ako je kak urad zakrivil pomoto ali računski pogrešek, je mogoč edino rekurz temeljem § 78 p. z. (iz rp. fin. min. 29. aprila 1851, š. 12605).

Način, kako se povrača kolkovnina, določa § 13. ces. u. od 26. dec. 1897, dz. 305 (glej Pravnikove zbirke zv. IV in poseben odtis »odvetniške tarife in sodne pristojbine«). Sodišča nimajo v takih primerih potrebnih potrdil o preveč plačani kolkovnini pošiljati pristojbinskemu oblastvu, temuč jih imajo le izročiti stranki, ki naj stori potem, kar je za vračilo kolkovnine treba (iz rp. 22. avg. 1905, š. 10470, uk. s. 245).

Obrazec k odstavku A. b).

Kronovina I z k a z Sodni okraj
 zapuščine po, ki je umrl v (na) dne 19

A. Zapuščinska imovina.

Tek. št.	Predmet	Sodni okraj	Napoved vrednosti								Priznana vrednost	Opombe k pristojni zavezanega	Opombe sodišča		
			na podstavi		nepremičnin		vrednostnih papirjev		druge imovine					skupaj	
			K	v.	K	v.	K	v.	K	v.				K	v.
1.	Hiša v Ljubljani Mestni trg št. 11	Ljubljanski	50600		—		—		—		—		—		
2.	Vila v Gorenji Šiški št. 99	"	12000		—		—		—		—		—		
3.	V 50/100 državnih obligacijah 3000 K		—		—		2880		—		—		—		
4.	V srečkah 500 K		—		—		1000		—		—		—		
5.	V srečkah 1000 K		—		—		1250		—		—		—		
6.	Druge premična imovina		—		—		—		76553.20		—		—		
			62600		—		5130		—		76553.20		144283.20		

B. Odbitki.

Tek. štev.	Predmet	Napoved								Priznani odbitki	Opombe k pristojbini zavezanega	Opombe sodišča		
		na podstavi	negativnih in neizterljivih terjatev		dolgov		oprosjene zapuščine		Skupaj					
			K	v.	K	v.	K	v.					K	v.
1.	Terjatev J. J. glasom inv. t. št. 15	pobotnice od 30. novembra 19 . .	5000	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
2.	Terjatev M. Z. glasom inv. t. št. 17	dovoljenja c. kr. fin. ravnateljstva v Ljubljani dto.	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
3.	Troški bolezn in pokopa: a) K v. b) K v. c) K v.	}	—	—	530	30	—	—	—	—	—	—		
4.	Vknjižena terjatev na vl. št. 10 Kapuc. predmestje		zemljiškooknjižnega izpiska	—	—	2000	—	—	—	—	—	—		
5.	Ivanu N. v za dobavljeno blago		izpiska iz glavne knjige	—	—	10000	—	—	—	—	—	—		
6.	Volilo dijaškemu zalogu	oporoke odst. 10.	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—		
Skupaj . . .			5500	—	12530	30	100	—	18130	30	—	—		
Odštevi odbitne postavke ostane čista, pristojbinam zavezana zapuščina										126152	90	—		

Obrazec k odstavku A. b).

C. Odkaz zapuščine.

Tek. št.	Imena zapuščinskih udeležencev, njih opravilo, stalnoališče	Njih razmerje do zapustnika	Pravni naslov	Predmet	Napovedano za odmero pristojbine		Priznane za odmero pristojbine		Opombe k pristojbini	Opombe sodišča	
					2 odstotki	od vrednosti	2 odstotki	od vrednosti			
											K
1.	Ana N. v Ljubljani, Mestni trg št. 11	njegova soproga glasom poročne izkaznice	volilo po oporoki točka 2	a) vila v Gorenji Šiški št. 99 b) užitek od glavnice 20000 K	1	10000	—	—	—	—	
2.	Fran N.	njegovi otroci glasom krstnih listov	dedinska pravica po oporoki t. 3 vesoljni dediči na enake dele	a) hiša, Mestni trg št. 11	1	10000	—	—	—	—	
3.	Josip N.			b) premičnine	1	50600	—	—	—	—	—
4.	Ana N.			glavnica 20000 K, od katere ima vdova užitek, tako da je volilojemniku za bistvo računati	1	40000	50	—	—	—	—
5.	Kata N.	njen brat glasom krstnega lista	volilo po oporoki	premična imovina	4	10000	—	—	—	—	
6.	Edmund N., hišni posestnik v Novem mestu				1	500	—	—	—	—	—
7.	Anton Kunec, Prelaz št. ..., zapustnikov sluga	nič v rodu	oporoka točka 5	dto.	8	5052	—	—	—	—	
8.	Druge volila Janezu Ž.	" "	oporoka točka 5 do 10 in 12								
			Skupaj . .		—	126152	50				

Obrazec k odstavku A. b)

D. Posebne pristojbine od nepremične zupušine in od imovinskih prenosov vsled odkaza zupušine.

[illegible]

Obrazec k odstavku A c) po u. 7. okt. 1899, uk. 38.

(Prva stran)

Spisovno št. . . .

Pristojbinska odmera

o zapuščini po dne 19 . . umrl . . N. N.:

I. 1. Vrednost premičnin	K . . v.
2. Odbitki	„ „ „ „ „
3. Čista vrednost	K . . v.
4. Prezadolžitev	„ „ „ „ „
5. Poleg „čiste vrednosti“ (točka 3) obogat- beni pristojbini podvržena imovina	„ „ „ „ „
6. Odmera pristojbine:	
Po 1% s 25% doklade ($1\frac{1}{4}\%$) od okroglih . . .	K s . . . „ „ „
Po 4% s 25% doklade (5%) od okroglih . . .	„ s . . . „ „ „
Po 8% s 25% doklade (10%) od okroglih . . .	„ s . . . „ „ „
Po lestvi II. od K . . v. s	„ „ „ „ „
Po lestvi III. od „ „ s	„ „ „ „ „
Stalni kolek za pismeno izrecilo poslednje volje (t. p. 101, I., A. 1 p. z.)	„ „ „ „ „
Skupaj	K . . v.

II. Odmera pristojbine odpade,

1. ker radi pomanjkanja imovine ni bilo razprave;
2. radi oprostitev od pristojbin po t. t. 106 B. f. p. z.
3. ker se dedščina kakor brezdedna prepušča fisku.

. „ dne 19 . .

1. Odmera pristojbine pristoji sodišču le tedaj, kadar 1%, 4% in 8% pristojbina z doklado ne presega 50 K, in ako sestoji zapuščina le iz premičnin (§ 6 C c z. 13. decembra 1862, dz. 89, u. 29. avg. 1899, uk. 36 in § 16 izvr. u. 21. jun. 1901, dz. 74).

2. Kako je ravnati s pristojbino prezadolženih zapuščin, o tem glej t. 1, odst. 1, in določbe o premični zap. imovini v t. 2. r. fin. min. 21. marca 1894, š. 11481 ex 1893, razglašenega z u. 17. aprila 1894, uk. 15. Ako je zapuščina po t. 1. tega razpisa pristojbine prosta, je št. 6. „odmera pristojbine“ prečrtati, ako ni odmeriti stalnega oporočnega kolka.

3. Ako odmera pristojbine odpade iz razlogov, pod odd. II. navedenih, ni treba izpolniti odd. I. Razlog, ki je merodajen za opustitev odmere pristojbine (§. 1, 2. ali 3.) se ima podčrtati.

C. kr. v

(Druga stran.)

Uradni izvid.

Notri navedena pristojbina K . . v. — Delni znesek K . . v. notri navedene pristojbine, ki se je naložii . v plačilo dediču, volilojemniku, prevzemniku zapuščine, se ni plačal . v roku 8 dni, določenem v § 26 p. z. Ta pristojbina se naj torej od stranke (stranek) izterja neposredno, in izterjanje sem naznani, da se razprava konča.

., dne 19 . .

Zakon od 18. junija 1901, dz. 74.,

o pristojbinah od imovinskih prenosov.

I. Nepremičninske pristojbine.

§ 1. Za prenos imovine nepremičnih stvari je, ne kratač pristojbín, katere gredo od čiste vrednosti kake daritve ali imovinskega prenosa vsled smrti, plačevati nastopne pristojbine:

1. Če se prenaša od staršev na zakonske ali nezakonske otroke ali njih potomce in obratno; — od staršev na osebe, katere v zakon stopajo z njih otroci ali so pa že zakonsko zvezane z njimi; — od očima in mačehe na pastorké in od voljenih staršev na voljene otroke; — med zakonskima, ki nista ne ločena ne razdružena; — med ženinom in nevesto z zakonsko pogodbo, brez razločka, ali se prenaša vsled smrti ali pa po plačnem ali brezplačnem pravnem opraviu med živimi:

- a) pri vrednosti ne več kakor 30.000 kron
 1 odstotek,
- b) pri vrednosti nad 30.000 kron $1\frac{1}{2}$ odstotka
 od vrednosti;

2. če se prenaša na druge nego pod št. 1 označene osebe vsled smrti ali po brezplačnem pravnem opraviu med živimi:

- a) pri vrednosti ne več kakor 20.000 kron
 $1\frac{1}{2}$ odstotka
- b) pri vrednosti nad 20.000 kron 2 »
 od vrednosti;

3. če se prenaša na druge, ne pod št. 1 označene osebe, po plačnem pravnem opraviu med živimi:

- a) pri vrednosti ne več kakor 10.000 kron
 3 odstotke
- b) pri vrednosti nad 10.000 do
 40.000 kron $3\frac{1}{2}$ »
- c) pri vrednosti nad 40.000 kron 4 »
 od vrednosti.

Za deloma brezplačen prenos med živimi v primerih, označenih pod št. 2, ni nepremičninske pristojbine, privzemši v tarifnem postavku 91 B zakona 9. febr. 1850. dz. 50 ustanovljeno pristojbino, nikoli manj plačati, kakor bi bilo plačati za zgolj plačen prenos po št. 3.

Ako se kaka nepremičnina, ki je komu došla vsled smrti, v dveh letih potem, ko je bila podedovana, vsled smrti ali po pravnem opraviu med živimi dalje prenese, je za prvi prenos po št. 1 ali 2 idočo pristojbino vračuniti v pristoj-

Obseg imovinske prenosnine, ki jo smejo odmerjati zapuščinska sodišča.

Vrednost čiste zapuščine				1% s 25% doklado		4% s 25% doklado		8% s 25% doklado	
				K		K		K	
				v.		v.		v.	
od	42 K	do	40 K	—	50	2	—	4	—
"	42	"	80 "	1	—	4	—	8	—
"	42	"	120 "	1	50	6	—	12	—
"	122	"	160 "	2	—	8	—	16	—
"	162	"	200 "	2	50	10	—	20	—
"	202	"	240 "	3	—	12	—	24	—
"	242	"	280 "	3	50	14	—	28	—
"	282	"	320 "	4	—	16	—	32	—
"	322	"	360 "	4	50	18	—	36	—
"	362	"	400 "	5	—	20	—	40	—
"	402	"	440 "	5	50	22	—	44	—
"	442	"	480 "	6	—	24	—	48	—
"	482	"	520 "	6	50	26	—		
"	522	"	560 "	7	—	28	—		
"	562	"	600 "	7	50	30	—		
"	602	"	640 "	8	—	32	—		
"	642	"	680 "	8	50	34	—		
"	682	"	720 "	9	—	36	—		
"	722	"	760 "	9	50	38	—		
"	762	"	800 "	10	—	40	—		
"	802	"	840 "	10	50	42	—		
"	842	"	880 "	11	—	44	—		
"	882	"	920 "	11	50	46	—		
"	922	"	960 "	12	—	48	—		
"	962	"	1000 "	12	50	50	—		
"	1002	"	1040 "	13	—				
"	1042	"	1080 "	13	50				
"	1082	"	1120 "	14	—				
"	1122	"	1160 "	14	50				
"	1162	"	1200 "	15	—				
"	1202	"	1240 "	15	50				
"	1242	"	1280 "	16	—				

Vrednost čiste zapušćine	1% s 25% dokl.		Vrednost čiste zapušćine	1% s 25% dokl.	
	K	v.		K	v.
od 1282 K do 1320 K	16	50	od 2642 K do 2680 K	33	50
" 1322 " " 1360 "	17	—	" 2682 " " 2720 "	34	—
" 1362 " " 1400 "	17	50	" 2722 " " 2760 "	34	50
" 1402 " " 1440 "	18	—	" 2762 " " 2800 "	35	—
" 1442 " " 1480 "	18	50	" 2802 " " 2840 "	35	50
" 1482 " " 1520 "	19	—	" 2842 " " 2880 "	36	—
" 1522 " " 1560 "	19	50	" 2882 " " 2920 "	36	50
" 1562 " " 1600 "	20	—	" 2922 " " 2960 "	37	—
" 1602 " " 1640 "	20	50	" 2962 " " 3000 "	37	50
" 1642 " " 1680 "	21	—	" 3002 " " 3040 "	38	—
" 1682 " " 1720 "	21	50	" 3042 " " 3080 "	38	50
" 1722 " " 1760 "	22	—	" 3082 " " 3120 "	39	—
" 1762 " " 1800 "	22	50	" 3122 " " 3160 "	39	50
" 1802 " " 1840 "	23	—	" 3162 " " 3200 "	40	—
" 1842 " " 1880 "	23	50	" 3202 " " 3240 "	40	50
" 1882 " " 1920 "	24	—	" 3242 " " 3280 "	41	—
" 1922 " " 1960 "	24	50	" 3282 " " 3320 "	41	50
" 1962 " " 2000 "	25	—	" 3322 " " 3360 "	42	—
" 2002 " " 2040 "	25	50	" 3362 " " 3400 "	42	50
" 2042 " " 2080 "	26	—	" 3402 " " 3440 "	43	—
" 2082 " " 2120 "	26	50	" 3442 " " 3480 "	43	50
" 2122 " " 2160 "	27	—	" 3482 " " 3520 "	44	—
" 2162 " " 2200 "	27	50	" 3522 " " 3560 "	44	50
" 2202 " " 2240 "	28	—	" 3562 " " 3600 "	45	—
" 2242 " " 2280 "	28	50	" 3602 " " 3640 "	45	50
" 2282 " " 2320 "	29	—	" 3642 " " 3680 "	46	—
" 2322 " " 2360 "	29	50	" 3682 " " 3720 "	46	50
" 2362 " " 2400 "	30	—	" 3722 " " 3760 "	47	—
" 2402 " " 2440 "	30	50	" 3762 " " 3800 "	47	50
" 2442 " " 2480 "	31	—	" 3802 " " 3840 "	48	—
" 2482 " " 2520 "	31	50	" 3842 " " 3880 "	48	50
" 2522 " " 2560 "	32	—	" 3882 " " 3920 "	49	—
" 2562 " " 2600 "	32	50	" 3922 " " 3960 "	49	50
" 2602 " " 2640 "	33	—	" 3962 " " 4000 "	50	—

bino, katero je plačati po tem paragrafu za drugi prenos.¹⁾

§ 2. Ako se prenaša poslopje, ki ga celoma ali deloma rabi lastnik, ali kaka poljedelstvu namenjena nepremičnina, katero obdeluje lastnik sam, s pripomočjo ali brez pripomoči poslov ali dni-narjev, ali taka, ki se samo zato ne obdeluje, kakor rečeno, ker je bila privzeta v izvršilo (eksekucijo), ali ker je lastnik pod varstvom ali oskrbstvom, je v nastopnih primerih namesto v § 1 ustanovljenih pristojbin, ne kratač v § 1, poslednjem odstavku določenega vračuna, plačati:

1. Če se prenaša na eno izmed oseb, označenih v § 1, št. 1:

- a) pri vrednosti ne več kakor 5000 kron nič nepremičninske pristojbine;
- b) pri vrednosti čez 5000 kron, vendar ne več kakor 10.000 kron, $\frac{1}{2}$ odstotka od vrednosti.

2. Če se prenaša na druge, ne v § 1, št. 1 označene osebe, katere tudi rabijo nepremičnino, kakor je gori rečeno:

- a) pri vrednosti ne več kakor 5000 kron, polovico,
- b) pri vrednosti nad 5000 kron, vendar ne več kakor 10000 kron, tri četrtine

v § 1, št. 2 in 3 ustanovljenih pristojbinskih postavkov.

Kadar se odstopa kaka hišna ali zemljiška posest, ki se rabi, kakor je gori rečeno, zakon-

¹⁾ Glej §§ 1. in 6. nasl. ukaza (od 21. junija 1901 dz. 75).

skemu ali pa nezakonskemu otroku ali osebi, katera z njim stopa v zakon ali je že tako zvezana z njim, pastorku ali pastorki ali voljenemu otroku lastnikovemu, je vrednost pridržkov, katere je sebi v prid predajalec izgovoril na žive dni, oceniti samo s peterno letno dajatvijo. Isto velja, ako se pridržki izgovarjajo na žive dni v prid zakonskemu predajajočega roditelja, ali v prid obema roditeljema nerazdeljeni na žive dni. Če se pri takih odstopih tudi bratom in sestram prevzemnikovim v prid izgovarjajo časni pridržki, naj se ocenijo tudi s peterno letno dajatvijo, če jih ni po § 16, č. e) zakona 9. febr. 1850. l. (dz. 50) oceniti po trojni letni dajatvi.²⁾

§ 3. Za prenose poslopij, katerim se je celoma dovolila časna davčna prostost kakor novim stavbam ali prestavbam, pri čemer je vprašanje, je-li to nova stavba ali prestavba, rešiti v zmislu § 1, č. a) in b) zakona 25. marcija 1880 (dz. 39), je na mesto v § 1, št. 3 ukrenjenih pristojbin plačati $2\frac{1}{2}$ odstotka od vrednosti, ako ni od zadnjega poprejšnjega prenosa dotičnega stavišča preteklo več kakor štiri leta časa, in 3 odstotke od vrednosti, ako je od zadnjega poprejšnjega prenosa dotičnega stavišča preteklo več kakor štiri, vendar ne več kakor šest let, in se je nova stavba ali prestavba dovršila in za rabo pripravno napravila v teh rokih.

Ako se pa po § 2, št. 2 v zvezi s § 1, št. 3 poda nižji odstotni postavek, je pristojbino izračunjati po tem nižem postavku.

²⁾ Glej §§ 2. do 7 in 9. nasl. ukaza.

Pri skupnem prenosu takih poslopij z drugimi poslopji, pri katerih ne veljajo gori navedeni pogoji, se postavek po $2\frac{1}{2}$ odstotka, oziroma 3 odstotke vporablja samo na naprej omenjena poslopja. Vrednost predmetov, katerim je dati ugodnost v takem primeru v zmislu prvega odstavka — ako so vsa poslopja, ki se prenašajo, zavezana hišni najmarini — se najde tako, da se porazdeli vrednost vseh prenesenih poslopij v razmerju na pogodovane predmete idoče celoletne, neplačne hišne najmarine in na ne pogodovane predmete idočega letnega predpisa hišne najmarine.

Kadar se snidejo samo hišnorazrednemu davku ali hišni najmarini in hišnorazrednemu davku zavezana poslopja, se najde vrednost enako na podstavi na ta poslopja katastrsko idočih tarifnih postavkov hišnorazrednega davka.

Postavek po $2\frac{1}{2}$ odstotka, oziroma 3 odstotke, se uporablja samo na prenos, ki pride neposrednje po novi stavbi ali prestavbi.

Za ugodnost se mora stranka, pridavši potrebne izkaze, oglasiti najpozneje v 30 dneh po sklepu dotičnega pravnega opravila pri finančnem oblastvu.

Ako se izkaz o dovoljenih stavbnih prostih letih ne more podati, ker ni oblastvene razloke, se pristojbina odmerja brez te ugodnosti.

Če se pa pravočasno vložena prošnja v triletnem roku v § 77 zakona 9. feb. 1850. dopolni in predloži časno davčno prostost za ves predmet dovoljujoča odloka, in če je razvideti iz nje, da se je stavba dovršila v roku, ustanovljenem

v prvem odstavku, priznati je, ako veljajo ostali v prvem odstavku postavljeni pogoji, vračilo, oziroma odpis idočega večjega zneska.³⁾

§ 4. Državna priklada k pristojbinam, ukrenjenim v §§ 1 in 2, potem po tarifnem postavku 45 A b zakona 13. dec. 1862. (dz. 89) se ne pobira.

§ 5. Ako je po § 1 in 2 pričujočega zakona ali po Najviši odloki, veljajoči za Tirolsko in Predarelsko, z dne 11. jan. 1860. odstotni postavek pristojbine, oziroma pristojbin prosti postopek k prenosom odvisen od vrednostne stopinje, je v primerih, ko se prenašajo neodločeni deli (idealni deleži, § 361 odz.), merodajna vrednost prenesenih neodločenih delov, ne pa vrednost cele nepremičnine.

Če skupna vrednost v enem letu s pristo-voljnimi pravnimi opravili med živimi od enega in istega prodajalca na enega in istega prevze-malca prenesenih nepremičnin ali deležev nepre-mičnin preseza vrednostno stopinjo, ki se je vzela za izmero pristojbine od enega teh prenosov, je za izmero pristojbine merodajna skupna vrednost, in izgubi se torej pravica do nižega odstotnega postavka, ki bi se morebiti uporabljal glede v misel vzetega prenosa, oziroma pravica do pri-voljene oprostitve.

§ 6. V opomnji 3 k tarifnemu postavku 91 in v opomnji 1 k tarifnemu postavku 106 B za-kona 9. feb. 1850. ustanovljena posebna odstotna pristojbina za brezplačni prenos služnosti užitka ali rabe kake nepremičnine se razveljavlja.

³⁾ Glej §§ 8—12. nasl. ukaza.

Ako se tak prenos opravi s plačnim pravnim pravilom, je zavezan namesto v tarifnih postavkih 39 in 55 zakona 13. dec. 1862. (dz. 89) ukrenjene $3\frac{1}{2}$ odstotne pristojbine samo pristojbini po lestvici II od vrednosti v misel vzetih služnosti.

Vpisi v javne knjige v pridobitev služnosti užitka ali rabe kake nepremičnine ali pravice, ki se šteje za nji enako, so zavezani pristojbini ne več po č. A, ampak po č. B tarifnega postavka 45 zakona 13. dec. 1862, ne krateč kake po č. D tega tarifnega postavka nastajajoče oprostitev.

§ 7. Ako si kako reč, ki spada k zapuščini, pripadli več dedičem, pred njeno prisodbo pridobi eden izmed deležnikov celo ali z enim delom, ki mu ni šel že po dednem pravu, si ni za stran izmere pristojbine misliti novega pravnega opravila.

§ 8. Pogodbe, s katerimi se posamezne reči ali tudi cela imovina deli med solastniki, niso, ako pri tem vsak deležnik dobi samo toliko, kolikor ustreza vrednosti njegovega deleža pri posamezni reči, oziroma pri celi imovini, predmet prenosne pristojbine.

Ako se pa enemu deležniku odkaže več kakor iznaša čista vrednost njegovega deleža in pa bremena, ki se drže delitvega predmeta, in jih je on prevzel, je z ozirom na večjo pridobitev plačati pristojbino od imovinskega prenosa. Ako si v takem primeru dotični deležnik pridobi reči, katere so zavezane prenosni pristojbini po različnih tarifnih postavkih, je vselej s tistimi rečmi

ravnati kakor z večjo pridobitvijo v gori označenem zmislu, od katerih gre manjša pristojbina.

§ 9. Izmerjati pristojbine za prenos lastninske pravice nepremičnih reči, in pa tak prenos oproščati pristojbine na podstavi § 2, št. 1 č. a) pričujočega ukaza, pristoji samo in edino finančnim oblastvom.

Natančnejša določila o tem se izdado ukazoma.⁴⁾

§ 10. Oddelek II ukaza finančnega ministrstva 3. maja 1850. (dz. 181), § 2, točka 5, potem §§ 3, 4 in 5 cesarskega ukaza 19. marca 1853. (dz. 53), slednjič §§ 1 do 5 zakona 31. marca 1890. (dz. 53) se razveljavljajo. V kolikor se v ostalem §§ 1 do 9 tega ukaza ne ukrenejo drugačna določila, naj se na tam označene prenose uporabljajo splošni predpisi pristojbinskih zneskov.⁵⁾

II. Zagotovilo pristojbin od zapuščin.

§ 11. Če se izkaz zapuščine, ki ga je podati zastran izmere pristojbine, ne predloži najpozneje v dvanajstih mesecih, računajoč od dne pripada, je počenši od preteka tega roka plačati štiri odstotke letnih obresti od zneska vse pristojbine, ki jo je najti za prenos zapuščine, do tistega časa, ko je pristojbina dotekla v plačanje (§ 60 zakona 9. febr. 1850).

Ako pristojbiní zavezani zve zanjo v poznejšem času kakor tisti dan, ko mu pripade dedovina, ali če se potem, ko se je podal izkaz

⁴⁾ Glej § 16. nasl. ukaza.

⁵⁾ Glej § 19 nasl. ukaza.

zapuščine, najde prej ne znana zapuščinska imovina, teče dvanajstmesečni rok od dne, ko je dobil znanje. Če jih je več, ki so nerazdeljeno zavezani pristojbini, zadostuje za začetek teka omenjenega roka, če je tudi samo eden zvedel za pripad dedovine.

Pristojbini zavezani se more dolžnosti, plačati te obresti, oprostiti s tem in v ti meri, da položi v državno blagajnico znesek, ki zadostuje v založbo izmerjene pristojbine, na njen račun.⁶⁾

§ 12. Kakor hitro se je podal zapuščinski izkaz, more finančno oblastvo, če more navesti take okoliščnosti, ki obrazložujejo domnevanje, da je imovina neprav ali nepopolno izkazana, in da podatvi izkaza zavezani ve za nepravost ali nepopolnost imovinskega izkaza, pri razpravnem sodišču staviti predlog, da naj se izkazu zavezani dene pod manifestacijsko prisego.

Ta predlog se more staviti najpozneje v dveh letih po prisodbi zapuščine ter samo po pooblastilu finančnega ministra, katero je izkazati sodišču.

Sodišče ima dolžnost, po načelih postopka o nespornih stvareh o tem opraviti potrebne pozvedbe, sosebnosti tudi zaslišati dediča.

V sklepu, storjenem po predlogu, naj sodišče, če ugotovi predlogu, skrbno pretehtajoč dane razmere, ustanovi prisežni stavek, čigar besedilo naj obseza ozir na izročeni zapuščinski izkaz ter meri zoper to, da bi se vedoma zamolčali imovinski deli, ki jih je priznati.

⁶⁾ Glej §§ 23 do 25 nasl. ukaza.

Za izpodbijanje sodnega sklepa veljajo določila §§ 9 do 11, potem 14 do 16 ces. patenta od 9. avg. 1854. l. (dz. 208). Priseči se sme šele po pravokrepnosti sklepa, s katerim se ukaže razodetna prisega.

Zavezancu je prosto, pri zaslišanju pred prisego popraviti ali popolniti povedbe zapuščin-skega izkaza; v tem primeru ne bodi postopka po dohodarstvenem kazenskem zakonu glede poznejše priznanih predmetov.

Če zavezanec ne pride na dan, ustanovljen za prisego, ne da bi se opravičil zadostno, ali če se brani priseči, naj sodišče, da ga prisili k prisegi, po predlogu ukrene zoper zavezanca 25 do 1000 K globe. Na to zakonito določilo je zavezanca posebno opozoriti v odloku, s katerim se ukazuje za prisego ustanovljeni dan. Enako naj sodišče pozneje po vsakokratnem predlogu finančnega oblastva, določivši vnovičen dan za prisego, zapreti vnovično, vedno višo globo, in pa to globo, ako se ne priseže, naloži in to ponavlja tako dolgo, da skupni znesek glob po mnenju sodišča doseže okolnostim primera ustrezno višino. Nikedar ne sme ta skupni znesek iti čez 50.000 K.

Zavezanec sme vsakčas pri razpravnem sodniku predlagati, da naj se pripusti k naloženi mu prisegi. Predlogu je ustreči brez nadaljnjega postopka.

Ako o zapuščini ne razpravlja kako c. kr. sodišče, naj se predlog finančnega oblastva, da naj se zavezanec vzame pod prisego, stavi pri okrajnem sodišču prebivališča zavezančevega, in o tem pristoji sklepanje temu sodišču.

Na podstavi gorenjih določil naložene globe gredo v ubožni zalog tistega kraja, v katerem ima zavezanec svoje bivališče; ako pa zavezanec nima znanega bivališča v ozemlju veljavnosti tega zakona, ubožnemu zalogu tistega kraja, v katerem ima sodišče, poklicano v sklepanje o predlogu deti pod prisego, svoj sedež.⁷⁾

§ 13. Daritve, katerih zapustnik ni opravil prej kakor dva meseca pred svojo smrtjo, je, če okolnosti kažejo zapustnikov namen, preprečiti prenos po dedovanju, zastran izmere pristojbine všteti v zapuščino, če ni zanje že tako bila plačana pristojbina kakor od daritve med živimi.

Običajna darila se torej ne vštevajo tako.

§ 14. Če se razen v prejšnjem pragrafu omenjenega primera v kaki izjavi poslednje volje omenja kaka brezplačna dodelitev, ki jo je storil zapustnik za svojega življenja, pa se zanj ni plačala pristojbina kakor od daritve med živimi, je s tako dodelitvijo, če je sploh ne taji tisti, kateri jo je baje prejel, glede izmere pristojbine ravnati tako, kakor ko bi jo bil zapustnik ukrenil za slučaj svoje smrti.

To določilo se ne uporablja, če se verjetno dokaže, da se je daritev dejansko že zgodila za življenja zapustnikovega, sosebn pa ne z ozirom na to, kar je zapustnik za življenja dal svoji hčeri ali vnukinji za doto, svojemu sinu ali vnuku za opravo ali naravnost za začetek kake službe ali kakoršnega koli obrta ali uporabil za poplačanje dolgov polnoletnega otroka (§§ 788 in 790 dz).

⁷⁾ Glej §§ 26 in 27 nasl. ukaza.

§ 15. Ako se v kaki zapuščini najde stvar, o kateri je zapustnik s poslednjo voljo izrekel, da ni njegova, ali če so take reči, sosebno vrednotnice ali gotovina, s tem, da so posebe shranjene ali imajo napis, označene za last kake druge osebe, je ta izjava ali to označilo, če ni o tem kakega drugega poverila, da omenjene reči ne spadajo k imovini zapustnikovi, glede izmere pristojbine, brez moči in veljave, in pristojbino od takih reči je pobrati kakor od zapuščinske sestavine.

To določilo se ne uporablja, če je bil zapustnik odvetnik, notar ali kak sploh znan zaupnik, dalje na vrednotnice ali druge predmete, ki so zaznamenovani za svojino oseb, ki so ali bile z zapustnikom v mezdnem ali služnem razmerju, ali pa je med njimi in zapustnikom bilo iz njegovega poklica, urada ali opravila izvira-joče zaupno ali pooblaščevalno razmerje.

§ 16. Kadar je ustanoviti po § 13 mero-dajne okoliščnosti ali kaj verjetno storiti po §§ 14 in 15, se more ukreniti prisežno zaslišanje stranke in prisežno izpraševanje prič o določenih dejanskih stvareh, katere so pomenljive v tem oziru, pred sodiščem.

Stranka naj svojo prošnjo, ki obseza izpraševanja predmet, izroči pri pristojnem finančnem oblastvu. Na podstavi te prošnje naj finančno oblastvo predlaga vzprejem dokaza z navedbo dejanskih stvari, katere je dokazati, pri okrajnem sodišču bivališča tistega, ki ga je zaslišati.

Da se je ustanovil dan v vzprejem dokazov, o tem je razen stranke obvestiti pristojno finančno

oblastvo, kateremu prav tako kakor stranki pristoji pravica zastopano biti pri ustanovljenem roku ter staviti vprašanja.

Zoper končni odlok finančnega oblastva je pripustna pritožba do upravnega sodišča.

Pristojbino od imovinskih sestavin, oznamenjenih v §§ 13, 14 in 15 so plačati dolžne samo in edino tiste osebe, katerim pripadajo te imovinske sestavine.⁸⁾

§ 18. Imovinske sestavine, oznamenjene v §§ 13, 14 in 15 je zastran izmere pristojbine postaviti v zapuščinski izkaz ali pa hkratu z njegovo podajo naravnost priznati finančnemu oblastvu.⁹⁾

III. Prehodna in končna določila.

§ 19. Za prenose nepremičnin, ki se do vštrevši 5. oktobra 1909. l. prigode na Tirolskem in Predarelskem, je namesto v § 1, št. 2, č. b), in št. 3, č. c), ustanovljenih pristojbin po 2 in 4 odstotke plačevati samo pristojbine po 1½ oziroma 3½ odstotkov.

§ 20. Pričujoči zakon zadobi veljavo tisti dan, ko se razglasi; isti dan izgubi svojo moč cesarski ukaz 16. avg. 1899. l. (dz. 158).

§ 21. Izvršiti ta ukaz je naročeno finančnemu in pravosodnemu ministru.

⁸⁾ Glej § 28. nasl. ukaza.

⁹⁾ Glej § 16. nasl. ukaza.

Ukaz ministrov za finance in za pravosodje od 21. junija 1901., dz. 75.,

v izvršitev zakona od 18. junija 1901. l. (dz. 94) o
pristojbinah od imovinskih prenosov.

I. Nepremičninske pristojbine.

§ 1. Pri uporabi ugodnosti (olajšila) po končnem odstavku § 1 imenovanega zakona se ne zahteva zemljiškoknjižni vpis predhodnega dedinskega pripada. — Ravno tam prevedeno dobo dveh let je računiti od tistega dne, katerega je komu poprej pripadla dedina, do dne, katerega nastane nadaljni pripad dedine, oziroma se je sklenilo za njim pravno opravilo med živimi. — Ako se je predhodni dedinski pripad razpravljajal po pristojbinskih predpisih, ki so veljali pred močjo in veljavo ces. ukaza od 16. avg. 1899. (dz. 158), to je pred dnem 6. okt. 1899. l., je vendar v pristojbino za nadaljni prenos vračunati tisti znesek, katerega bi bilo predpisati od predhodnega prenosa po določitih omenjenega ces. ukaza, oziroma zakona od 18. junija 1901. l.

§ 2. Pogoji, ki so potrebni po § 2 zakona, da se dobe ugodnosti pod št. 1, po katerih mora biti prenesena nepremična reč poslopje, katero rabi (v katerem stanuje) lastnik povsem ali deloma, ali posestvo, ki je posvečeno poljedelstvu in ki ga lastnik obdeluje sam, oziroma njegova rodbina, s pomočjo ali brez pomoči služabnikov ali dninarjev, se nanašajo na dosedanjega lastnika nepremične reči in jih je torej smatrati za izpolnjene, če je izročnik, oziroma zapustnik v dotični nepremični reči stanoval, jo rabil ali obdeloval, kakor je povedano, do dne, katerega se je sklenila pogodba, oziroma do dne, katerega je pripala dedina. — V spredaj stoječem odstavku ustanovljeni pogoji se zahtevajo glede izročnika, oziroma zapustnika tudi za dobavo ugodnosti po § 2, št. 2 zakona. Razen tega pa je za rabo teh ugodnostij še potrebno, da tudi prejemnik, oziroma dedič ali voliloljemnik v dotični nepremični reči tako, kakor je gori omenjeno, stanuje. jo rabi ali obdeluje. — Kjer ni tega v času izmere pristojbin, je po previdnem preudarku vseh okol-

nostih, zlasti stanovskih in poklicnih razmer pridobitnika presoditi, ali meri njegova volja na tako trajno stanovanje, rabo ali obdelovanje.

§ 3. Pod izrazom „povsem ali deloma rabljeno poslopje“ v § 2 zakona je navadno razumeti trajno, ako tudi samo delovito rabo (bivanje). — Ugodnosti § 2 zakona se torej ne morejo dovoliti v primerih, v katerih stanuje lastnik v poslopju, ki je predmet prenosa, iz osebnih vzrokov, kakor na primer pri vilah, samo mimogrede ali od časa do časa, ali je rabi tako. — Ob prenosih poslopij, v katerih se iz gospodarskih razlogov le od časa do časa stanuje, ali ki se tako rabijo, kakor na primer pri planinskih kočah, gorskih kočah, hišicah za stiskalnice, pa raba ugodnostij § 2 zakona ni izvzeta.

§ 4. Okolnost, da se v preneseni nepremični reči le radi eksekucije, s katero se je seglo nanjo, radi nedoletnosti, skrbstva ali drugih razmer, ki silijo na to (na primer radi vojaških služeb, bolezni itd.) mimogrede ne more stanovati, jo rabiti ali obdelovati tako, kakor je označeno v § 2 zakona, ne izključuje rabe ugodnostij omenjenega § 2.

§ 5. Ako se dvomi, da obstoje v § 2 zakona ustanovljeni pogoji, naj urad, pristojen za odmero pristojbin — ne krato dolžnosti stranke dokazati okolnosti, ki utemeljujejo oprostitev od pristojbine ali manjšo izmero pristojbine — navadno vpraša predstojnika občine, v kateri leži dotična nepremična reč, za mnenje o istinitih, za dovolitev ugodnostij merodajnih okolnosti. — Ako občinski predstojnik ne poda zahtevanega mnenja, ali ako se pokažejo zoper to mnenje pomisleki, ali ako se zdi uradu iz posebnih razlogov umestno, da ne poizve za mnenje občinskega urada, se lahko ovedo tiste istinite okolnosti na drug način, na primer zaslišavši zaupnike ali s tem, da se druge zaupljive združbe, na primer okrajni zastopi, poljedelska okrajna društva i. e. ali politična oblastva prosijo za mnenje.

§ 6. Da bi se kedo ne prijel pretrdo, kar bi lahko nastalo tako, da se je po §§ 1 in 2 zakona za odstotni postavek pristojbine merodajna vrednostna stopinja prekoračila le za neznamen znesek, se ukazuje:

V §§ 1 in 2 zakona odrejene pristojbine je tako izmeriti, da se od vrednosti kake nepremične stvari, odkazane kakemu višemu odstotnemu postavku, odbivši pristojbino ne sme pokazati manjši znesek, nego bi ostajal od najvišega vrednostnega zneska bližnje niže stopinje, odbivši pristojbino, ki pride po tej stopinji. — Ako torej na primer znaša v slučaju kakega prenosa po § 1, št. 2 zakona vrednost 20.040 kron, znašala bi tej vrednosti ustrezajoča dvaodstotna pristojbina 400 kron 80 vinarjev. Vendar naj se od vrednosti, odkazane višemu postavku dveh odstotkov, odbivši pristojbino, ne pokaže manjši znesek, nego bi ostal od najvišega vrednostnega zneska bližnje niže stopinje, to je od 20.000 kron, odbivši pristojbino po en in pol odstotka za 300 kron, ki pride po tej stopinji. Izmeriti je torej pristojbino samo z razliko med ostankom po 19.700 kron proti vrednosti po 20.040 kron, to je s 340 kronami mesto s 400 kronami 80 vinarji.

§ 7. Ob odstopu kakega hišnega ali zemljiškega posestva v zmislu končnega odstavka § 2 zakona je vrednost pridržkov, nerazdelno pogojenih v prid izročnika, v prid zakonca izročevalnega dela starišev, in v prid obeh delov starišev za čas življenja proračuniti s petkratno letno dajatvijo. — Pridržke v prid bratov in sester prevzemnikaje, ako se nerazdelno izgovorijo za čas življenja ene posamezne osebe ali več oseb, preceniti s petkratno letno dajatvijo, ako pa so se izgovorili za več oseb za čas življenja vsake posamezne osebe, s petkratno dajatvijo, ki pride na vsako osebo. — Z ozirom na cenitev vrednosti pridržkov, izgovorjenih v prid drugih oseb, na primer v prid sestričev itd., ostane pri določilih § 16 zakona 9. febr. 1850 l. (dz. 50). — Ugodnosti končnega odstavka v § 2 zakona so neodvisne od vrednosti prenesene nepremične stvari.

§ 8. Prošnje za priznanje ugodnosti v § 3 zakona je najpozneje v 30 dneh po sklenenem dotičnem pravnem opravilu, priloživši potrebne izkaze v prvopisu ali v poverjenem prepisu vpodati pri vodečem finančnem oblastvu prve stopnje (finančnokrajnem ravnateljstvu, uradu za pristojbinsko izmero, osrednjem odredbinskem uradu na Dunaju) naravnost ali potom davčnega urada (finančne in sodne depozitne blagajnice) tistega okraja, v katerem leži prenesena nepremičnina. — Če so prenosu predmet

nepremičnine, ki leže v raznih okrajih, je prošnjo za ugodnost vpodati pri uradu, kateremu je podati naznanilo zaradi izmere pristojbine, ali pri finančnem oblastvu, predstojnem temu uradu. — Prošnja za priznanje ugodnosti se more tudi združiti z naznanilom pravnega opravila za izmero pristojbine.

§ 9. Prošnje za ugodnosti v § 3 zakona je v dokaz opremiti: 1. S posnetkom iz javne knjige, v kateri je vpisan zadnji predhodni prenos stavišča; če pa ni bilo takega vpisa, z listino o zadnjem predhodnem prenosu (kupno pogodbo, prisodno listino i. e.) ali pa s plačilnim nalogom o opravljeni pristojbinski izmeri od tega prenosa; — 2. z odloko davčnega oblastva, ki dovoljuje časno davčno oprostitev za novo stavbo ali prestavbo (§ 3 zakona); — 3. z izpričevalom tistega organa, kateri je po veljajočih predpisih pristojen za podeljevanja stavbnega privolila, o času, kedaj je bil dodelan stavbni predmet, za katerega se je zahtevala in podelila davčna prostost; — 4. z dovolilom za stanovanje in rabo.

Ako ti označeni dokazi niso na razpolago v roku 30 dni, omenjenem v § 8 tega ukaza, je prošnjo za zdaj vpodati brez teh dokazov.

§ 10. Pri uporabi ugodnosti v § 3 zakona zemljiško-knjižna izvedba zadnjega predhodnega prenosa v dotičnem stavišču ni potrebna. — Ravno tam previdene dobe po štiri in šest let je računati po koledarju od preteklega dne, katerega je začel veljati pravni naslov, na katerega se opira zadnji predhodni prenos dotičnega stavišča, do vseh tistega dne, katerega se sklene sledeče pravno opravilo.

§ 11. Prošnje za ugodnost po § 3 zakona so po t. p. 44 g zakona od 13. dec. 1862. l. (dz. 89) kolka proste. — Priloge, ki jih je pridodati tem prošnjam, so po § 11 zakona od 9. februarja 1850. l. (dz. 50) oproščene priložnega kolka.

§ 12. Razloka o prošnjah za ugodnosti v § 3 zakona pristoji finančnim oblastvom prve stopinje. — Za rekurze zoper take razloke se uporabljajo določila § 78 zakona od 9. februarja 1850 in zakona od 19. marca 1876, (dz. št. 28).

§ 13. Dve osebi ali več oseb, ki pridobe nedeljeno kako reč, je po odstavku 6, lit. b) predgovora k tarifi zakona od 9. febr. 1850. l. (dz. 50) smatrati za eno osebo. Za rabo odstotnih postavkov §§ 1 in 2, potem oprostitve po § 2, št. 1, lit. a) zakona torej ob takih nerazdelnih pridobitvah ni odločilna vrednost dotičnih idealnih deležev, temveč vrednost nepremične reči, ki jo je skupno pridobilo teh več oseb. — Ob prenosih več nepremičnih stvari več osebam z istim pravnim opraviлом (dedino), pri čemer pridobi vsaka oseba polno lastnino ene ali več prenesenih reči, pa je za oprostitve od pristojbine, oziroma za določbo odstotnega postavka pristojbine mero-dajna tista vrednostna številka, ki ustreza nepremičnim stvarēm, ki jih je pridobila vsaka posamezna oseba.

§ 14. Ako so neločeni deli (idealni deleži, § 361 odz.) kake nepremičnine predmet prenosa, je merodajna vrednost prenesenih neločenih delov, ne pa vrednost cele nepremičnine, to je: na idealne deleže, katerih ne zadeva prenos, se ne ozira pri določitvi odstotnega postavka po § 1 in 2 ali rabe oprostitve po § 2, št. 1, lit. a) zakona.

§ 15. Če se ob prisoji kake nepremičnine, ki spada k zapuščini in je zakonito nerazdelna (na Tirolskem) pridržuje, da eden izmed dedičev pozneje prevzame posestvo, je to poznejšo prevzemo glede na uporabo § 7 zakona ceniti, kakor da se je zgodila pred prisajo, in si v namen pristojbinske izmere ni misliti novega pravnega opravila.

§ 16. Določilo § 9 zakona ima v sebi naredbo, da je pri nepremični zapuščinski imovini brez razločka vrednosti in brez ozira na to, ali je plačati nepremičninsko pristojbino, ali take pristojbine ni po § 2, št. 1, č. a) zakona, in pa brez ozira na čas dedinskega pripada, samo in edino finančno oblastvo poklicano v izmero pristojbine, in da tu izjemoma ni plačevanja pristojbine s kolkovnimi znamkami.

To velja tudi tedaj, ako so v zapuščini tudi pre-mične stvari. — Ob prenosih za slučaj smrti v primerih § 2, št. 1, lit. a) zakona se sme opustiti predložba zapuščinskega izkaza (§ 46 zakona o pristojbinah), ako

vrednost nepremičnih stvari ne presega 1000 kron in ako hkratu vsa čista imovina, ki se prenese, prištevši tiste dele imovine, za katere je zvedelo sodišče in ki so omenjeni v §§ 13, 14 in 15 zakona, ne presega te vrednosti 1000 kron. Namesto zapuščinskega izkaza naj razpravno sodišče izroči uradu, določenemu za predpis pristojbine, z ozirom na § 2, št. 1, lit. a) zakona zapuščinski popis ali prisego nadomestujočo napoved imovine v izvirniku ali poverjenem prepisu, in pa v dokaz odbitnih postavkov (§ 57 zakona o pristojbini) prinesena dokazila in naj naznani odkaz zapuščine. Ako se naznanijo sodni spisi v izvirniku, naj urad te spise nemudoma vrne sodišču potem, ko je povzel podatke, merodajne za njegovo uradno poslovanje. V zmislu prvega odstavka § 9 zakona finančnemu oblastvu pristojeca izključnost za ustanovitev izmernih postavk ostane tudi v primerih spredaj stoječega odstavka nedotaknjena. — V vseh drugih primerih je paziti na obstoječe predpise o poročilu zapuščinskega izkaza, oziraje se na § 18 zakona.

§ 17. Pravna opravila, za katera se zahteva oprostitev od pristojbine od nepremičnine v zmislu § 2, št. 1, lit. a) zakona, je vendar naznaniti uradu, določenemu za izmero pristojbine, da se jim prizna ta pravica.

§ 18. Pristojbinske oprostitev po tarifnem postavku 106, Bf pristojbinskega zakona z dne 9. februarja 1850. l. (dz. 50) se ne dotikajo določila zakona z dne 8. junija 1901. l., in ona ostane v veljavi glede premične in tudi glede nepremične zapuščinske imovine.

§ 19. Po § 10 zakona se splošni predpisi zakonov v kolkovnih in neposrednjih pristojbinah uporabljajo tudi na prenose, oznamenjene v §§ 1 do 9 zakona, v toliko, kolikor ta zakon ne ustanavlja izrečno kaj od onih splošnih določil različnega. — Z ozirom na te prenose je torej zlasti gledati na:

predpise o ovedovanju vrednosti nepremičnih reči (§§ 50 nasl. zakona 9. febr. 1850. (dz. 50), člen III. zakona 7. jun. 1881. [dz. 49], ukaz z dne 25. jan. 1884. [dz. 18], ukaz 23. dec. 1897. [dz. 301] in § 13 zakona 9. febr. 1882. [dz. 17]); — cesarski ukaz 19. marca 1853. (dz. 53), vendar izvzemši § 2, točko 5, potem §§ 3, 4 in 5.

§ 20. Predpisi o trdnih kolkovnih pristojbinah za listine o pravnih poslih, s katerimi se prenaša lastnina nepremičnih reči, veljajo tudi pri prenosih, oznamenjenih v §§ 1 do 5 in 7 do 9 zakona.

II. Zagotovilo pristojbin od zapuščin.

§ 21. V kolikor naj po §§ 9 in 10 zakona z dne 13. decembra 1862. (dz. 89) dolžnost plačevati pristojbine nastane v poznejšem času kakor je tisti, ko je pripadla dedina, ne začne v § 11 zakona določene obresti teči pred onim poznejšim časom.

§ 22. Če se v primeru, ko je po § 11 zakona obresti v izmeri letnih štirih odstotkov plačati do časa dospelosti pristojbine, plačanje pristojbine zakasni čez ta čas, je od tega časa počenši plačati zamudne obresti v izmeri petih odstotkov na leto po ukazu fin. ministrstva 6. aprila 1856. (dz. 50), oziroma po zakonu z dne 23. jan. 1892. (dz. 26).

§ 23. Določilo 2. odstavka § 11 zakona, da v primerih, ko se po oddaji zapuščinskega izkaza najde prej neznana zapuščinska imovina, v prvem odstavku omenjenega paragrafa določeni rok začne teči od dne, ko se je to zvedelo, je uporabljati tudi v onih primerih pozneje najdene zapuščinske imovine, ko se ni prej oddal zapuščinski izkaz, bodi ker ni bilo imovine in zaradi tega tudi ne zapuščinske razprave, bodi iz kakega drugega razloga.

§ 24. Z ozirom na § 11 zakona naj razpravno sodišče na zapuščinskem izkazu natanko poočiti dan, katerega se pri njem izroči zapuščinski izkaz (§ 46 pristojbinskega zakona z dne 9. febr. 1850. [dz. 50]), ako ni ta izkaz že kakor samostalna vloga oznamenjen s prihodnjim zabeležkom, ali pa se je naredil s sodelovanjem razpravnega sodišča in ima datum vzprejema.

§ 25. Ako se hoče kak pristojbini zavezan v zmislu končnega odstavka v § 11 zakona z začasno položbo na račun zapuščinske pristojbine, ki jo je ovedeti, oprostiti zaveznosti, da bi plačal obresti, odrejene v prvem odstavku tega paragrafa, opraviti je tako položbo pri pristojni blagajni s položnico, ki jo je dvojno izdati, po naslednjem vzorcu:

„Na podstavi končnega odstavka § 11 zakona z dne 18. junija 1901. (dz. 74), vlaga podpisan $\frac{a}{j}$ na račun pristojbine, ki jo je ovedeti, od zapuščine po

 ki je umrl(a) dne
 v
 znesek K . . h, reci
 kron vinarjev.
 dne

I. J.*

§ 26. Z ozirom na stavo predloga, da naj se kedo po sodišču dene pod razodetno prisego (§ 12 zakona), se ukazuje: — Finančno oblastvo, katero ima v kakem posebnem primeru pomisleke proti resničnosti in popolnosti izkaza kake zapuščinske imovine, naj, če primer ni pripraven, da se požene dohodarstvenokazenski postopek, korenito in vestno preskusi vse okolnosti, ki govore za tako nepopolnost ali neresničnost, in samo, če se pokaže, da so te okolnosti veljavne, zaradi tega, da mu finančni minister dá pooblastilo, staviti predlog, da se dotični dene pod prisego, obširno razloživši primer, poroči predstojnemu finančnemu oblastvu. — Finančno deželno oblastvo naj, če se mu po skrbni preskušnji stvari vzvidi pristati predlogu podoblastva, predlog s primerno obrazloženim poročilom predloži finančnemu ministru. — Če finančno deželno oblastvo vsled kakega podanega mu rekurza ali drugače vršeč svojo nadzorno pravico sodi, da gre po § 12 zakona dotičnega deti pod prisego, mora s svoje strani zmislooma uporabljati predstoječe naredbe.

§ 27. Razpravno sodišče naj pri ustanovitvi prisežnega besedila razodetne prisege, naloženi mu po § 12, odstavku 4 zakona, pazi na to, da bode prisežno besedilo po stanju primera dovolj jasno obsežalo imovinske sestavine ali vrste ali skupine imovinskih sestavin ali posamezne predmete, za katere se domneva, da so neresnično ali nepopolno izkazani, in da se v njem primerno sklicuje na imovinski izkaz, za katerega neresničnost ali nepopolnost se gre, eventualno tudi na posebno

ovadbo, storjeno po § 18 zakona, s kakimi dodatki (popravami) vred. — Prisežna formula naj se bode na primer glasila:

„Prisezam pri Bogu vsemogočnem in vsevednem čisto prisego, da nisem glede imovine dne umrlega I. I., o kateri sem (osebno, po svojem zastopniku) zapuščinski izkaz podal dne z dodatkom (popravo) z dne vedoma zamolčal nič vrednotnic (dolžnih terjatev, dragotin, gotovine itd.).

Tako resnično mi Bog pomaga!“

§ 28. Staviti predlog, da naj se sodno vzprejmó dokazi po § 16 zakona, so poklicana vodeča finančna oblastva prve stopinje (finančno okrajno ravnateljstvo, urad za pristojbinsko izmero, osrednji odredbinski urad na Dunaju). — Za postopek pri vzprejemu dokazov, zlasti tudi za primere, da ni dopustno koga zaslišavati pod prisego, in za pristojbine pričam se zmislooma uporabljajo sem mereča določila civilnopravnega reda. — Presoja podatkov dokaznega vzprejema gre finančnemu oblastvu, katero pri tem ni navezano na nobena dokazna pravila. — Finančno oblastvo naj torej s skrbnim ozirom na podatke celokupne razprave in vsega dokazovanja, razsodi, jeli kako stvar šteti za resnično ali verjetno ali pa ne. — Sosebno je njegova dolžnost enako razsoditi, kako to vpliva na presojo primera, če se kaka stranka brani odgovoriti na vprašanja, katera so se ji stavila pri sodnem zaslišanju. — Okolnosti in preudarke, merodajne za prepričanje oblastva, je natanko povedati v obrazložbi.

III. Prehodna in končna določila.

§ 29. Cesarski ukaz z dne 16. avg. 1899. (dz. 158) in izvedbeni ukaz, k njemu izdan dne 2. sept. 1899. (dz. 171) izgubita tisti dan, ko se razglasi zakon z dne 18. junija 1901. (dz. 74) svojo moč, vendar ju je uporabljati za imovinske prenose, ki so se prigodili pred tem dnevom. — Izjeme od tega nastanejo v naslednjih merih:

1. Z ozirom na razodetno prisego (§ 11 ces. u.) se v vseh primerih uporabljajo določila v § 12 zakona in §§ 26 in 27 pričujočega ukaza. 2. V kolikor se gre za to, da se

kaj stori verjetno, kakor je prevedeno v § 14 ces. u. so uporabna določila v § 16 zakona in v § 28 pričujočega ukaza.

§ 30. Ugodnosti § 3 zakona se pod ravno tam prevedenimi pogoji uporabljajo na prenose poslopij, ki se gode na podstavi pravnih opravil, sklenjenih po začetku veljavnosti zakona. — Za prej sklenjena pravna opravila veljajo zgolj v času sklepa veljavna določila.

§ 31. Če glede zapuščine, pri kateri je dedinski pripad nastopil pred časom, ko je obveljal zakon, v tem času še niso bile začele teči obresti, ukrenjene v § 10 ces. u. 16. avg. 1899., je štiriodstotne obresti po § 11 zakona računati še le po preteklem dvanajstmesečnem roku počenši od dne pripada, oziroma od poznejšega časa, omenjenega v drugem odstavku § 11 zakona, in to do časa, ko je dospela pristojbina. — Če so pa bile v § 10 cesarskega ukaza omenjene obresti v času, ko je obveljal zakon, sicer že začele teči, ali vendar v ravno tistem času ni bil še pretekel v prvem odstavku § 11 zakona določeni dvanajstmesečni rok, prestanejo s tem časom teči obresti, ki jih je bilo do tedaj računati s petimi odstotki. Potem, ko je pretekla v misel vzeta dvanajstmesečna doba, je nato v § 11 zakona ukrenjene štiriodstotne obresti računati do časa dospelosti pristojbine. — Če so bile slednjič v času, ko je obveljal zakon, že začele teči v § 10 cesarskega ukaza ukrenjene obresti in je bila tudi že pretekla v prvem odstavku § 11 zakona določena doba, je počenši od tega časa obresti po § 11 zakona namesto s petimi odstotki računati samo s štirimi odstotki, in to do časa dospelosti pristojbine. (§ 60 zak. 9. febr. 1850.)

Z ozirom na stvarno poroštvo, ustanovljeno v § 72 zakona 9. febr. 1850. se oblastvom in uradom, ki imajo dolžnost skrbeti, da se prisilno izterjajo pristojbine, naroča, če se pristojbine za prenose nepremičnin (s kako na vrednost prenesenih nepremičnin razmeroma spadajočo 1-, 4- ali 8 odstotno obogatelno pristojbino vred) ne plačajo v tridesetdanskem plačnem roku, da po preteku tega roka brez pomude in brez izjeme store, da se pristojbine s postranskimi pristojbinami vred knjižno zagotove.

§ 32. Ta ukaz zadobi moč hkratu z zakonom z dne 18. jun. 1901. (dz. 74).

B. Zakoniti prispevki javnim zavodom.**I. Doneski k šolskim zakladom.**

a) **Občni predpis daje ukaz ministrstev za prav., fin. ter bogočastje in uk od 13. jun. 1876 dz. 90.,**

o odmerjanju prispevka za šolo od ostalin (zapuščin), veljaven za tiste kraljevine in dežele, v katerih je že z deželnim zakonom uveden (vse razun Šleske) ta prispevek namesto poprejšnje ostalinske takse.

Da se doseže enakšno postopanje pri odmeri šolskega prispevka po zgornjih kraljevinah in deželah, dajó se dogovorno s c. kr. vrhovnim računiščem naslednja določila:

1. V podlogo odmeri šolskega prispevka naj se jemlje, kadar ga sodišča odmerjajo, čista ostalina, kakoršno so leta sodišča priznala, a kadar to delo pristoji finančnim organom, čista vrednost ostaline, katero so le-ti organi našli.

2. Počenši od 1. dne januarja meseca 1877 dolžna bodo sodišča vse ostaline ali zapuščine, razen tistih, od katerih po dotičnem deželnem zakonu ni opraviti šolskega prispevka, vpisavati v razkaz (spisek)¹⁾ po niže pridejanem obrazcu, in to precej, vsakakor pa pred prisodbo ostaline in

¹⁾ Ta razkaz se ni ponatisnil. Natisnil se tudi ni ukaz min. za notr. stvari, za uk in bogočastje, finance in pravosodje od 5. febr. 1898, uk. 9., o odmerjanju pristojbin za šole ali druge javne zavode, od zapuščinskih nepremičnin, ki spadajo k zapuščini, o kateri se ima razpravljati v drugi kronovini, ker ta ukaz določa le notranje poslovanje sodišč ob takih prilikah.

in ne še le po dokončani njeni razpravi. — Tekoča števila tega razkaza, ki začenjajo vsako leto z 1., naj se nadaljujejo do konca leta. — Ako odmerjanje šolskega prispevka pristoji sodišču, naj ono zapisuje dotične podatke v predelke (stolpiče) 1 do 11, a če nima te dolžnosti, naj jih zapisuje samo v predelke 1 do 4 tega razkaza. — Ta razkaz naj sodišče po deželnih glavnih mestih vsak mesec, a ostala sodišča vsake tri mesece in to v 8 dnevih po izteku meseca, oziroma četrtertletja pošiljajo deželnemu računarstvu; nasproti pa prestanejo razkazi, katere so sodišča doslej vsled ministrskih ukazov od 8. nov. 1850 dz. 444 in od 28. nov. 1853 dz. 253 pošiljala vsakega pol leta.

3. Tam, kjer šolski prispevek finančni organi odmerjajo, dolžni so ti organi tudi vsak ostalinski spis, ki jim dojde zaradi odmerjanja te državne pristojbine, če se po dotičnem deželnem zakonu od ostaline mora plačati šolski prispevek, zapisati v razkazilo narejeno po poprej omenjenem vzorcu, a v 5. do 7. predelek postaviti čisto ostalino, kakor so jo oni v odmero državne pristojbine izračunili, a ostale predelke 8 do 11 primerno izpolniti. — Tudi ta razkaz je deželnemu računarstvu pošiljati v rokih, kakor so gori za sodišča določeni.

4. Sodišča in finančni organi v deželnih glavnih mestih imajo dolžnost, šolske prispevke, kar jih odmerijo, precej na znanje dati deželni blagajnici stoječi pod deželnim odborom, priobčiti ji duplikat plačilnega naloga, izdan stranki, da se prispevek poterja in v račun dene, in na tem duplikatu poočititi vselej tekoče število in letni tečaj odmernega razkazila. — A druga sodišča

naj šolske prispevke, kolikor jih odmerijo, po dozdanjem načinu priobčujejo davčnim uradom, vendar jim je vselej v misel vzeti tekoče število in letnik odmernega razkaza.

5. Koder je po zvršitvenem propisu k dotičnemu deželnemu zakonu bilo duplikat plačilnega naloga vpošiljati za to, da se v zapis dene pri deželnem računarstvu, ga od leta 1877 več ne bode treba. —

b) Doneski k šolskim zakladom v posameznih krovinah; izpiski iz dotičnih predpisov.

1. Goriška in Gradiška. a) Zakon od 3. maja 1903, dež. 8. l. 1904. Z izvrš. ukazom od 11. febr. 1904 dež. 9. (Za zapuščine, ki so se prisodile pred 11. marcem 1904, veljata z. od 16. jan. 1881, dež. 6 in 6. avg. 1892, dež. 24).

Višina prispevka [b]) in druga določila [c]) so povsem taka, kakor za Istro (glej naslednji odstavek 2!).

2. Istra. a) Zakon od 5. jun. 1908, dež. 30. o uredbi pokojninskega zaklada za učitelje občnih javnih ljudskih šol istrskih in njegovih prihodkov. (Za ostaline pripale pred 1. okt. 1908 veljajo še zakoni od 21. febr. 1873, dež. 15., od 29. maja 1877, dež. 21 in od 31. decembra 1888, dež. 3 l. 1889).

b) Višina prispevka. Prispevka so proste ostaline, kojih čista vrednost ne dosega zneska 600 K; od 600 K više se odmerja, ako znaša državna imovinska prenosnina 1‰ (poleg dotične doklade):

do zneska 1.000 K s stalnim zneskom 2 kron	
od 1.000 K do 2.000 K s 0·30‰	
„ 2.000 „ „ 10.000 „ „ 0·40‰	
„ 10.000 „ „ 20.000 „ „ 0·50‰	
„ 20.000 „ „ 40.000 „ „ 0·60‰	
„ 40.000 „ „ 60.000 „ „ 0·70‰	
„ 60.000 „ „ 80.000 „ „ 0·80‰	
„ 80.000 „ „ 100.000 „ „ 0·90‰	
„ 100.000 K naprej z 1‰.	

Ako je ostalina ali nepremična imovina, ki pripada dediču ali volilojemniku, celoma ali deloma zavezana 4% državni imovinski prenosnini (poleg dotične doklade), zviša se za 50% šolski prispevek, ki ga je po čisti vrednosti takemu dediču ali volilojemniku pripadajočega deleža odmeriti po ti tarifi; in zviša se za 100% v onih slučajih, v katerih se državna imovinska prenosnina odmeri z 8% (poleg dotične doklade).

Prispevek se ne odmerja posebej za vsak posamezni dedinski delež ali za vsako posamezno volilo, temveč skupaj v eni, v dveh ali v treh skupinah, kakor se uporabijo ena, dve ali tri tarife (namreč enojna tarifa, za 50% zvišana tarifa in za 100% zvišana tarifa); ako pa velja za vse zapuščinske upravičence ista tarifa, vrši se odmera kumulativno po prispevku zavezani skupni vrednosti ostaline, odnosno nepremične imovine.

Drobeci pod 100 kronami se sicer vpoštevajo pri določbi tarifne postavke, a ne pri odmeri prispevka.

c) Druga določila. 1. Ob odmerjanju čiste ostaline se ne vpoštevajo izven dežele ležeče nepremičnine in na njih izključno bremeneči dolgovi; pač pa dolgovi, ki bremene na vsi zapuščini, naj so na omenjenih nepremičninah zavarovani ali ne.

2. Volila in dedščine za učit. pokojninski zaklad se vračunajo v donesek.

3. Prispevek odmerjajo oblastva, ki odmerjajo državno zapuščinsko pristojbino.

4. Prispevek od nepremičnin v deželi (Istri), spadajočih k zapuščini, o kateri se razpravlja v drugi kronovini, odmeri c. kr. urad za odmero pristojbin v Trstu.

3. Koroška. a) Zakon od 28. febr. 1874, dež. 13, od 30. aprila 1887, dež. 25 in od 19. oktobra 1896, dež. 10 iz l. 1898.

b) Višina prispevka. Normalnošolskega prispevka ni od zapuščin, katerih čista vrednost ne presega zneska 600 K; sicer znaša prispevek, ako čista zapuščina 2000 K ne presega — 2 K

ako presega 2.000 K do všteti 10.000 K, od vsakih 200 K 50 h	
" " 10.000 " " " 20.000 " " " " " 60 "	
" " 20.000 " " " 40.000 " " " " " 70 "	
" " 40.000 " " " 60.000 " " " " " 80 "	
" " 60.000 " " " 80.000 " " " " " 90 "	
" " 80.000 " " od vsakih 100 kron po 1 K.	

Če dedič ali volilojemnik ni niti nujni dedič niti zakonski drug zapustnika, se šolski donesek, ki ga je odmerjati po prejšnji tarifi, poviša za 50%. — Drobci pod 200 K se sicer vpoštevajo pri doloabi tarifne postavke, a ne pri odmeri prispevka.

c) Druga določila. 1. 2. in 3. kakor v predpisih za Istro.

4. Prispevek od nepremičnin, ležečih izven Koroške, določa c. kr. davčni urad v Celovcu.

4. Kranjsko. a) Zakoni od 18. dec. 1874, dež. 1 za 1875, in od 6. jul. 1889, dež. 15.

b) Višina prispevka. Do vštetega zneska 600 K čiste zapuščine ni prispevka.

Nad 600 K do všteti 1.000 K 2 K — h	
nad 1.000 " " 2.000 K od vsakih 200 K po 40 "	
" 2.000 " " 10.000 " " " " " " 50 "	
" 10.000 " " 20.000 " " " " " " 60 "	
" 20.000 " " 40.000 " " " " " " 70 "	
" 40.000 " " 60.000 " " " " " " 80 "	
" 60.000 " " 80.000 " " " " " " 1 K — "	
" 80.000 " " 100.000 " " " " " " 1 " 20 "	
" 100.000 " " 120.000 " " " " " " 1 " 40 "	
" 120.000 " " 160.000 " " " " " " 1 " 60 "	
" 160.000 " " 200.000 " " " " " " 1 " 80 "	
" 200.000 " 2 " — "	

To cenilo velja pa le za tiste dediče, oziroma volilojemnike (legatarje), katerim je odmeriti pristojbino od prenosa imovine o smrti po tarifni št. 106—B, črka a, cesarskega patenta z dne 9. febr. 1850. dz. 50, z enim odstotkom. — V drugih slučajih se šolski donesek, ki ga je po prejšnjem cenilu odmerjati, poviša za 50 odstotkov. Na iznose pod 200 K se je sicer ozirati tedaj, kadar se do-

ločuje cenilni postavek, ki ga je rabiti, a ne tedaj, kadar se odmerja pristojbina.

c) Druga določila. 1. 2. in 3. kakor v predpisih za Istro.

4. Kadar se državna pristojbina plačuje v kolkih, imajo stranke po razpravljajočem sodniku odmerjeni šolski donesek plačati pri davčnem uradu.

6. Štajersko. a) Zakon 23. dec. 1901, dež. 9 za 1902 in izvršilni ukaz 20. dec. 1902, dež. 17. za 1903; za zapuščine, pripale pred 1. januarja 1902 zak. 13. okt. 1870, dež. 58 in 29. dec. 1888 dež. 3. iz 1889.

b) Višina prispevka. Čista zapuščina do vštetega zneska 800 K je doneska prosta.

Donesek učiteljskega pokojninskega zaklada znaša od čiste zapuščine

nad	800 K	do	10.000	od	vsakih	sto	K	0:50
"	10.000	"	"	20.000	"	"	"	0:55
"	20.000	"	"	40.000	"	"	"	0:60
"	40.000	"	"	60.000	"	"	"	0:70
"	60.000	"	"	100.000	"	"	"	0:80
"	100.000	"	"	200.000	"	"	"	0:90
"	200.000	"	"	.	.	.	.	1.—

Če dedič ali volilnojemnik ni niti nujni dedič, niti zapuščeni zakonski drug, se poviša donesek učiteljskega pokojninskega zaklada, kateri se kaže iz njegovega dedinskega deleža ali volila, za 50 odstotkov. Na odlomke pod 100 K naj se sicer ozir jemlje pri določbi uporabljajočega tarifnega postavka, pri preračunjenju pristojbine pa ne.

c) Druga določila. 1. 2. 3. kakor v predpisih za Istro.

4. Kadar je nepremična zapuščinska imovina v več deželah, se pristojbina odmerja pri c. kr. uradu za odmero pristojbin v Gradcu.

6. Trst. a) Zakon od 20. dec. 1902, dež. 3. iz 1903. in ukaz od 21. nov. 1906, dež. 28; (za zapuščine, pripale pred 20. jan. 1903. zak. od 15. maja 1874, dež. 16).

b) Višina prispevka. Čiste zapuščine do zneska 600 K so proste prispevka; od 600 K do 1000 K čiste zapuščine je prispevek 2 K.

Ako dosega čista vrednost zapuščine ali nepremične imovine, ki ste podvrženi prispevku, 1000 kron, odmerja se prispevek po ti-le tarifi:

od kron	1.000 do K	2.000 K	—40 h	za	vsakih 200 K				
"	2.000 "	10.000 "	—50	"	"	"	"	"	"
"	10.000 "	20.000 "	—60	"	"	"	"	"	"
"	20.000 "	40.000 "	—70	"	"	"	"	"	"
"	40.000 "	60.000 "	—80	"	"	"	"	"	"
"	60.000 "	80.000 "	—90	"	"	"	"	"	"
"	80.000 "	100.000 "	1—	"	"	"	"	"	"
"	100.000 "	200.000 "	1·20	"	"	"	"	"	"
"	200.000 in dalje		1·40	"	"	"	"	"	"

V kolikor pripadete dedščina ali nepremična imovina, ki ste podvrženi prispevku, kakemu dediču ali volilojemniku, ki ni ne zakonski drug in ne nujni dedič pokojnikov, zviša se za 50% prispevek ali kvota prispevka, katera je primerna čisti vrednosti tega, kar pripada dotičnemu dediču ali volilojemniku. Odlomki pod 200 kronami se pač jemljejo v ozir za določitev tarifne postavke, ne pa za odmero prispevka.

c) Druga določila. 1. 2. 3. in 4. kakor v predpisih za Istro.

Posebne predpise imajo še:

7. Avstrijsko Dolenje. Z. od 18. dec. 1871. dež. 1. za 1872. in od 17. nov. 1900. dež. 63.

8. Avstrijsko Gorenje. Z. od 30. dec. 1896. dež. 22. in 16. dec. 1899. dež. 5. za 1900.

9. Bukovina. Z. od 13. jan. 1873. dež. 7.

10. Češko. Z. od 2. febr. 1873, dež. 60. za 1874, od 14. jan. 1895. dež. 9. in 8. sept. 1890. dež. 61.

11. Dalmacija. Z. od 30. jan. 1873. dež. 11 in od 28. aprila 1888. dež. 16.

12. Gališko. Z. od 6. dec. 1894. dež. 19. iz 1. 1896.

13. Moravsko. Z. od 30. aprila 1874, dež. 37. in 11. jul. 1898. dež. 71 in 72.

14. Solnograško. Z. od 27. jun. 1898. dež. 27. in 20. jan. 1903. dež. 8.

15. Šlesko. Z. od 2. nov. 1874. dež. 51.

16. Tirolsko. Z. od 28. nov. 1897. dež. 21 l. 1898.

17. Predarlško. Z. od 30. avg. 1898. dež. 19.

II. Bolnišniški prispevek.

Trst. a) Zakon od 23. avg. 1898. dež. 22. in 16. sept. 1900. dež. 25. ter izvršilni ukaz 10. decembra 1907. dež. 16 l. 1908.

b) Višina prispevka. Zapuščine, ki po svoji čisti ceni ne dosegaajo zneska 1000 K, so oproščene prispevka.

Ako čista cenitev ostaline ali prispevku podvržene nepremičnine presega 10.000 K, odmeri se prispevek po ti-le tarifi:

od	10.000 K	do	20.000 K	za vsakih	200 K	s	60	st.
„	20.000	„	40.000	„	„	„	70	„
„	40.000	„	60.000	„	„	„	80	„
„	60.000	„	80.000	„	„	„	90	„
„	80.000	„	100.000	„	„	„	1—	K
„	100.000	„	200.000	„	„	„	1.20	„
„	200.000	„	400.000	„	„	„	1.40	„
„	400.000	„	600.000	„	„	„	1.60	„
„	600.000	„	800.000	„	„	„	1.80	„
„	800.000	„	dalje	„	„	„	2—	„

V kolikor pripada ostalina, ali prispevku podvržene nepremičnine kakemu dediču ali volilnojemu, ki ni niti zakonski drug, niti nujni dedič pokojnikov, poviša se za 50 odstotkov prispevek ali znesek prispevka, ki odgovarja čisti vrednosti tega, kar pripada dotičnemu dediču ali volilnojemu.

Drobci pod 200 K se sicer vpoštevajo za določbo tarifne postavke, ne pa za odmero prispevka.

c) Druga določila so enaka, kakor pod c) 1. 2. 3. za šolski prispevek v Istri.

Slične prispevke imajo: Gradec za štajerski glavni ubožni zaklad (dvd. 15. jun. 1816, zjz. 1259) po $\frac{1}{2} \frac{0}{10}$ od graških zapuščin, presegajočih 200 K. — Dalje Dunaj, Dolenje Avstrijsko, Brno, Levov, Praga.

III. Odhodnina (Abfahrtsgeld)

se sme jemati le uporabljajoč reciprociteto (drž. osnovni zakon od 21. dec. 1867, dz. 142, čl. IV.)

To velja o mestni in državni odhodnini.

Prostost te davščine je zajamčena v različnih državnih pogodbah.

Predpisi o odhodnini se nahajajo v patentu od 14. marca 1783 zjz. 396, v dvd. 15. septembra 1785, zjz. 467, 5. jul. 1787, zjz. 688, 11. marca 1791, zjz. 127, 6. jun. 1791, zjz. 160, v pat. 7. jul. 1808, zjz. 850, v dvd. 28. aprila 1809, zjz. 891 in od 12. aprila 1828, zjz. 2336, potem v dvd. od 11. jul. 1817, zjz. 1344 in 1. maja 1819, zjz. 1557 (min. ukaz 22. sept. 1858, dz. 154).

Predpisi o sodnih depozitih

z odločbami vrhovnega in upravnega
sodišča ter stvarnim kazalom.

Uredil

dr. Eduard Volčič

c. kr. dež. sod. svetnik v Rudolfovem.

I. natis.

V Ljubljani 1910.

Izdalo in založilo društvo »Pravnik«.

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

Predpisi

o sodnih depozitih

z odločbami vrhovnega in upravnega
sodišča ter stvarnim kazalom.

Urednik si pridržuje vse pravice.

dr. Eduard Volčič

in dr. Josip Volčič, sodnik v Rudolfsburgu.

L. 1910.

V Ljubljani 1910.

Izdalo in založilo dr. Josip Volčič, sodnik.

Dr. Josip Volčič, sodnik v Rudolfsburgu.

Predgovor.

Važen del nespornih pravnih stvari tvorijo tudi sodni depoziti ali sodne položbe, kajti uradne knjige o njih so v nekih ozirih javne tako, kakor zemljiške knjige ali trgovinski register. Na slovenskem jeziku smo imeli o tem doslej le one predpise, ki so bili natisnjeni v državljanskem zakoniku po l. 1870, vse drugo se je moralo prevesti na novo, posebno pa temeljni ukaz prav. in fin. ministra od 16. nov. 1850, drž. zak. št. 448. Od navodil za posamezne depozitne urade se je sprejel samo oni za dep. urad v Trstu, ker drugi, ki so sicer slični, nimajo pomena za našo ozemlje. Natančno se v knjigi razpravlja o ravnanju s stariimi depoziti in pa o sodni hranilnici. Strokovni izrazi so vzeti po sedaj navadni terminologiji, samo v ministrskem ukazu od 15. marca 1898, drž. zak. št. 55 so se pustili izrazi prvotnega prevoda, n. pr. hranila za depoziti, hranilnouradni za depozitnouradni. Zbrani predpisi imajo poleg stvarne vsebine osobito jezikovno važnost za nazivanje v blagajniški stroki, ter upam, da bo zbirka koristna v obeh ozirih.

V Novem mestu meseca aprila 1910.

Dr. Ed. Volčič.

Kratice.

adv. tar. = advokatska (odvetniška) tarifa.
 cp. = civilni pravdni red.
 dvd. = dvorni dekret. —
 dpd. = dvorne pisarne dekret.
 dz. = drž. zak. št. = držav-
 nega zakonika št.
 dež. = dež. zak. št. = de-
 želnega zakonika št.
 f. = fin. = finančno.
 gl. = glej.
 h. = hrvatski izraz.
 ir. = izvrš. r. = izvršilni
 red.
 Jm. = mnenje justičnega
 ministarstva.
 jn. = jurisdikcijska norma
 [sodni pravilnik (poslov-
 nik)].
 m. = min. = ministrski.
 not. r. = notarski (belež-
 niški) red.
 o. = odločba. — op. =
 opomnja.
 obj. = objava. — od. =
 odst. = odstavek.
 odz. = obč. drž. zak. =
 občni državljanski zako-
 nik.
 O. = izraz izvirnega (Lev-
 stikovega) prevoda.
 or. = opr. r. = opravljeni
 (poslovni) red.

p. z. = pristojbinski zakon.
 pat. = patent, ces. pat. =
 cesarski patent.
 rg. = razglas. — rp. =
 razpis.
 su. = zak. o ur. sod. =
 zakon o uredbi sodišč.
 š. = št. = številka.
 t. = točka. — trg. = trgov.
 = trgovinski. — t. p. =
 tarifna postavka.
 T. = sedanja pravna termi-
 nologija (Babnik-
 Kavčnik).
 u. = ukaz (naredba). —
 uk. = ukaznik (Verord-
 nungsblatt) prav. min.
 upr. s. = upravno sodišče.
 z. = zak. = zakon. — zz. =
 obč. zemljiškoknjižni z.
 zjz. = zbirka justičnih
 (pravnih) zakonov.
 Bartsch. = Das österreich.
 Grundbuchsgesetz in sei-
 ner prakt. Anwendung,
 v. Dr. H. Bartsch. — 1902.
 Budw. = zbornik odločeb
 upr. sodišča Ad. bar. Bud-
 winskega.
 Gess. = Sammlung von
 Entsch. des obst. Gerichts-
 hofes zu den Notariats-
 gesetzen von Dr. Otto Ges-
 selbauer.

CB. = C. Bl. = Österr. Zentralblatt für jurist. Praxis.
 GH. = Gerichtshalle. —
 GZ. = Gerichtszeitung.
J. = Jk. = judikatna knjiga vrhovnega sodišča.
 JB. = Juristische Blätter.
 Links. = Die Rechtssprechung des obst. Gerichtshofes, von Dr. E. Links.
 Now. = Entscheidung des obst. Gerichtshofes, von Dr. R. Nowak.
 NZ. = Not. Z. = Notariatszeitung.
 Ö. R. Z. = Österr. Richterzeitung.
R. = Rs. = knjiga razsodil (Spruchrepertorium) vrhovnega sodišča.

Prs. = Pravnik slovenski.
 Reich. = Öst. Notariatshandbuch für Berufsarbeit u. Unterricht, von Dr. M. Reich, k. k. Notar in Leoben. 1907.
 Rus. = Urs. = upravnega sodišča odločba.
 uzb. = nova priloga civilno-pravdnih odločeb k ukazniku prav. min.
 Uzb. = stara priloga c. odločeb k istemu ukazniku.
 Zb. = zbornik odločeb vrh. sod. Glaser-Unger.
 Odločbe vrhovnega (najvišjega) sodišča v oklepih (—) so nasprotne ondotinim odločbam brez oklepov.

Moteči pogreški.

Stran:	Vrsta:	Napačno:	Prav:
27	5	kolkovati s 30 h	kolkovati po t. p. 47 c) p. z. s 1 K od
44	3	8. nov. 1897	8. nov. 1907.

Vsebina.

	Stran
Stvarno kazalo	X
Zaznamek zak. predpisov	XIII
I. Predpisi o hrambi in blagajniški upravi depozitne imovine	1
a) Ukaz prav. in fin. min. 16. nov. 1850, dz. 448	1
Min. ukaz, 15. marca 1898, dz. 55	8
Min. ukaz, 1. maja 1903, dz. 106	18
Min. ukaz, 9. marca 1900, dz. 48	29
Ukaz prav. min. 10. jan. 1900, uk. 1	33
Min. ukaz, 12. nov. 1900, dz. 194	38
Min. ukaz, 13. jan. 1900, dz. 6	44
b) Min. ukaz, 19. dec. 1907, dz. 271	50
c) Ukaz prav. in fin. min. 13. jan. 1908, dz. 14	52
d) Ukaz prav. in fin. min. 10. avg. 1908, dz. 177	53
e) Ukaz prav. in fin. min. 8. maja 1905, dz. 74	54
II. Navodila za posamezne depozitne urade	55
a) Ukaz prav. in fin. min. 20. nov. 1888, dz. 177 z navodilom za sodni dep. urad v Trstu	55
b) Ukaz prav. in fin. min. 1. nov. 1903, dz. 223	76
c) Ukaz prav. in fin. min. 1. maja 1903, dz. 104	78
III. Predpisi o ravnanju s starimi depoziti	95
IV. Ukaz prav. min. 18. jan. 1893, št. 24639, o dražbenih ostankih, položenih v zastavarskem obrtu	101
V. Predpisi o sodni hranilnini.	
Ces. patent 26. jan. 1853, dz. 18	103

Stvarno kazalo k predpisom o depozitih.

Številke poleg besedi pomenjajo stranice v knjigi.

Avstrija nad Anižo in pod Anižo, navodilo, 1.

Brno, dep. urada navodilo, 55.

Bukovina, navodilo za dep. urade, 1.

Čekovni promet poštne hranilnice, položbe, 18, 78.

Češka, navodilo za dep. urad v Pragi, 55.

Dalmacija, navodilo za dep. urade, 1, opomnja.

Davčni urad je depozitni urad, 2.

Denar, označba v položni prijavi, 20, 64, depozitno uradno ravnanje z njim, 31, 69.

Depozit, njegova označba, 19, 63.

Depoziti stari, 95.

Depozitna, blagajna, kakovost in zaklep, 2, 57; skonstracija, 41, 43. — nakazilna knjiga, nje pisanje, 3, 39. — nje izpiski, 41, 62. — glavna knjiga, 6, 58. — imovina, ločena, 3, 63. — taksa, glej hranilnina.

Depozitni, urad, navadno davčni urad, 1. — kaj se sme polagati, 3, 63. — uradi, v Galiciji in Bukovini, v Dalmaciji, 1, v Pragi, na Dunaju, v Gradcu, v Trstu, Brnu in Levovu, 55, 2. — izpiski, glej dep. knjiga. — dnevnik, 5, 59.

Dolžne listine, glej zasebne zadolžnice.

Dragotine, so predmet sodni položbi, 3, 63. — označba ob položbi, 20, 64. — depozitno uradno ravnanje, 25, 65. — cenitev ob položbi v eksek. in konkurznem postopku, 29.

Dunaj, navodilo, 2, 55.

Ekstrakt, glej depozitna nakazilna knjiga.

Galicija, navodilo za dep. urade, 1, opomnja.

Goriška, Gradiška, navodilo dep. uradom, 1.

Gotovina, označba v položni prijavi, 20, 64. — depozitno uradno ravnanje z njo, 25, 69.

Gradec nemški, navodilo dep. uradu, 2, 55.

Hranba, ločena in skupna, 31, 69.

Hranilni nalog sodišča, 20.

Hranilnina, predpisi, 103; oprostitev, 105; določitev vrednosti, 108; izračun, 109; mera, 113; plačnost, 117; plačilna dolžnost, 117; zaveznost, 118; povračilo, 118; pritožba radi nje, 119.

Hranilniške, knjižice, vpis v depoz. knjige, 26. — vinkulacije pri nedoletnikih, 39. — realizacija, 39, 49. — vloge varovancev, dviganje obresti, 44, vinkulacija, 39.

Indeks, glej register.

Istost (istovetnost) osebe, nje dokaz, 35, 70.

Istra, navodilo za dep. urade, 1.

Izbris predbeležbe ali zabeležbe (zaznambe), 31, 72.

Izkazni odloki, glej legitimacijski o.

Izpiski, glej depozitne knjige.

Izročilni nalogi, njih hranjenje, 35.

Izročitve, ravnanje dep. urada, 32, 69. — obdobje (periodične), 38. — po pošti in v čekovem prometu, 88, 89.

Izvršena dejanja, dvig sodno položenih stvari v njih opravo, 33.

Kaducitete, ravnanje z njimi, 95.

Kolkovnina, prostost obizročbi varovanskih kuponov, 27.

Komisionalno oskrbovanje denarnih prometov, po davčnih uradih, 44; po depoz. uradih, 74. — komisionalna izročba depozitov, 44, 78.

Koroško, navodilo, 1.

Kranjsko, navodilo, 1.

Kupon, položba, 26, izmenja, 27, prejem in obdobje izročevanje, 38.

Kuponske pole, nabava novih, 44.

Legitimacijski (izkazni) odloki, za sprejemanje obresti, 38, 72.

Likvidacija depoz. blagajne, glej skontracija.

Listine, so predmet položbi, 3, 63. — označba ob položbi, 20, 63. — depozitnouradno ravnanje, 26, 28, 65.

Moravsko, navodilo, 1.

Novci, glej denar.

Obligacije, glej zadolžnice.

Obrestni zneski, sprejem, 38, 72.

Odgovornost za depozitno uradovanje, 3, 56, 58.

Položbe, obdobje, 92. — v čekovnem prometu poštne hranilnice, 18, 83.

Položna, prijava (objava, naznanilo), 7, 64; nje ka-

kovost, 19, 64; kako se z njo ravna, 21, 66. — knjiga, 59.

Poslovni zapisnik, 4, 58.

Pošiljatve po depoz. uradu, 37, 71.

Pošne pošiljatve depoz. uradom, 22, 66.

Praga, navodilo, 1, 55.

Preciose = dragotine (dragocenosti).

Predarlsko, navodilo, 1.

Prepisi, ki jih daje dep. urad, 41, 62.

Prepodaja urada, skonstracija, 42.

Priloge, depozitnih dnevnikov, 5. — zasebnih listin, 25, 64.

Primorje, navodilo, 1.

Prisega uradna dep. uradnikov, 3.

Prisojila, položena, kako jih vpisovati, 4.

Prometni posli, glej komisionelno oskrbovanje.

Register glavni knjigi, 7, 61.

Rentne knjižice poštne hranilnice, 26.

Revizija depozit, glej sodni predstojnik.

Seli, poslatve po njih, 22, 66.

Sirotinske blagajnice skupne, 44.

Skonstracija depoz. blagajne, 41, 56.

Sodni predstojnik, dolžnosti o depozitnem uradu, 43, 55.

Solnograško, navodilo, 1.

Spisek = register.

Srečkanje, glej žrebanje.

Stari depoziti, glej depoziti.

Šlesko, navodilo, 1.

Štajersko, navodilo, 1.

Števnina, glej hranilnina.

Tirolsko, navodilo, 1.

Trst, navodilo za dep. urad, 55.

Vinkulacija, glej hranilniške knjižice.

Vrednostne pošiljke za sodišča, če so zaprte, 11, 78.

Zabeležke depozitnouradne, 32, 39, 72.

Zadolžnice, javne, so predmet sodni položbi, 3, 63. — glaseče na ime, 28. — označba ob položbi, 20, 64. — depozitnouradno ravnanje, 25, 65.

Zapadlostna pravica države, 95.

Zasebne zadolžnice, predmet položbi, 3, 63. — označba ob položbi, 20, 64. — ravnanje z njimi, 25, 65.

Zastavar, položba dražbenih ostankov, 101.

Zaznambe = zabeležbe.

Žrebanje, nadzorovanje, 78.

Žurnal, glej depozitni dnevnik.

Zaznamek

**v tem delu priobčenih, oziroma po vsebini na-
vedenih zakonov, ukazov in razpisov.**

Mastno tiskane številke (koncem vsakega odstavka) po-
menjajo strani knjige.

Leta 1802:

30. okt. dvd. zjz. 582, **95.**

1820:

13. sept. dvd. zjz. 1701, **96.**

1837:

13. febr. dvd. zjz. 173, **96.**

1. maja dvd. zjz. 199, **96.**

1842:

6. jan. dvd. zjz. 587, **95.**

1848:

20. dec. u. š. 4318, **96.**

1849:

19. jul. ces. odl., **1.**

1850:

20. jun. min. sklep, **1.**

28. jun. ces. pat. dz. 255, **1.**

27. jul. trg. min. u. dz. 315, **24.**

16. nov. min. u. dz. 448, **1—43.**

1853:

26. jan. ces. pat. dz. 18, **103.**

3. jul. fin. m. rp. š. 23054, **108.**

1854:

2. febr. fin. m. u. š. 50843, **104.**

1855:

13. aprila, u. dz. 53, **7.**

12. jun. u. dz. 99, **5.**

1856:

13. maja fin. m. u. š. 92, § 2.
116.

1857:

7. sept. u. š. 14785, **24.**

1858:

21. marca, min. rp. dz. 45, **31.**

21. marca, fin. m. u. š. 22450,
42.

5. maja, u. dz. 55, **5.**

12. sept. ces. u. dz. 151, **115.**

23. sept. min. u. dz. 160, **37.**

1860:

26. jan. fin. m. u. dz. 26, **104.**

4. okt. min. u. dz. 217, **107.**

1862:

13. febr. fin. rp. dz. 13, **110,**
117.

3. dec. rp. š. 11946, **4.**

10. dec. rp. fin. m. š. 65804, **4.**

1863:3. febr. rp. fin. m. š. 65795, **42.****1864:**17. aprila rp. š. 3562, **26.****1865:**24. okt. rp. š. 9577, **5.****1866:**12. febr. rp. š. 15517, **26.****1867:**31. jan. min. u. dz. 27, **27.**27. sept. rp. fin. m. š. 31124, **107.****1868:**25. dec. rp. fin. m. š. 36542, **4.****1869:**19. jan. rp. š. 614, **4.****1870:**21. febr. min. u. dz. 17, **31.**4. marca, rp. š. 5222, **6.**12. jul. u. fin. m. š. 16243, **27.****1874:**4. avg. rp. š. 9608, **43.****1875:**8. dec. fin. m. rp. š. 30851, **42.****1878:**18. febr. z. dz. 30, § 45, **107.**1. nov. rp. š. 15098, **5.****1882:**24. febr. u. š. 19545, **39.**20. aprila fin. m. rp. š. 19045, **43.****1885:**16. jul. u. š. 5320, **4.****1886:**24. maja, min. u. dz. 82, **28, 36.****1888:**12. maja, u. uk. 21, **99.**20. nov. min. u. dz. 177, **55.**16. dec. u. uk. 52, **100.****1889:**28. marca, u. š. 3461, **36.**21. aprila, z. dz. 58, § 2, **107.****1890:**31. marca z. dz. 13, § 8/b, **112.****1891:**1. maja u. š. 4342, **4.****1893:**18. jan. u. š. 24639, **101.**28. maja, u., **35.****1894:**18. jan. u., **27.**20. febr. u., **35.**1. marca fin. m. u. dz. 47, **107.**16. nov. fin. m. u. š. 24438, **117.**20. dec. u. š. 26487, **118.****1895:**17. febr. u., **106, 110.**16. jun. u. š. 12290, **39.**31. jul. u. š. 14600, **26.****1896:**29. jan. u. š. 1984, **21, 40.**13. febr. fin. m. rp. š. 50788, **109.**16. april. fin. m. u. š. 9111, **103.**14. jul. fin. m. rp. š. 1369, **27.****1897:**2. jan. u., **26, 116.**26. nov. min. u. dz. 272, **18.****1898:**15. marca, min. u. dz. 55, **8.**

1899:

24. nov. fin. m. u., 35.
15. dec. u., 27.

1900:

10. jan. u., 33.
13. jan. min. u. dz. 6, 44.
20. febr. fin. m. rp. š. 44078,
110.
9. marca, min. u. dz. 48, 29.
25. jul. u., 35.
14. sept. fin. m. rp. š. 45453, 27.
12. nov. min. u. dz. 194, 38.

1901:

17. jan. u., 38.
14. febr. min. u. dz. 15, 36.
8. jul. u., 99.

1902:

4. marca, u., 50.
27. maja, u., 4, 5.
25. sept. fin. m. rp. š. 60057, 33.

1903:

22. jan. fin. m. u. š. 4150, 97.
1. maja, min. u. dz. 16, 18.
1. maja, min. u. dz. 104, 78.
28. avg. rp. š. 17309, 33.
1. nov. min. u. dz. 223, 76.
19. nov. u., 119.

1904:

4. febr. u., 16.

1905:

8. maja, min. u. dz. 74, 54.

1906:

23. maja, u., 15.
10. dec. fin. m. rp. š. 87351, 25.

1907:

25. jan. u., 43.
8. nov. u. odst. I. 44, 35,
odst. II. 44.
7. dec. fin. m. u. š. 41856, 97.
19. dec. min. u. dz. 271, 50.

1908:

13. jan. min. u. dz. 14, 52.
13. jan. u., 53.
25. febr. u. 97.
3. avg. fin. min. rp. š. 83797,
113.
10. avg. min. u. dz. 177, 53.

1909:

29. aprila, u. 97.
2. sept. u. 97.
19. okt. u. 97.

1910:

1. febr. min. u. dz. 20, 89.

Predpisi o hrambi in blagajniški upravi sirotinske, oskrbovanske in depozitne imovine.

I.

Za Avstrijo nad in pod Anižo, za Solnograško, Češko, Moravsko in Šlezijo, Štajersko, Koroško, Kranjsko, Primorje, Tirolsko in Predarlško.¹⁾

a) Ukaz pravosodnega in finančnega ministra od 16. nov. 1850, dz. 448.²⁾

I. oddelek.

Splošna določila.

§ 1. C. kr. davčni uradi imajo po c. kr. sodiščih jim izročeno depozitno, sirotinsko in zapuščinsko imovino prevzemati, hraniti in blagajniško zaračunjevati.

§ 2. Če ni za posamezna sodišča v večjih mestih posebnih depozitnih uradov,¹⁾ je c. kr. davčni urad, nahajajoč se na sedežu sodišča, obenem tega depozitni urad in nosi naslov: »C. kr. davčni in sodni depozitni urad v N. N.«

¹⁾ Posebna navodila so še: za Galicijo in Bukovino (min. u. 28. jul. 1856, dz. 137); za Dalmacijo (ministrski u. 26. febr. 1875, dz. 18).

²⁾ Izpustil se je uvod ukaza, ki navaja, da se ukaz naslanja na cesarsko odločilo od 19. jul. 1849, na ministrski sklep od 20. junija 1850 in vodila ces. patenta od 28. jun. 1850, dz. 255.

Vsled tega neha doslej v nekaterih kronovinah navadna označba: sirotinska blagajna, sirotinski in oskrbovanski urad in enako.

¹⁾ Posebni depozitni uradi so v Pragi od 1. 1849, na Dunaju od 1. jul. 1850, v Gradcu od 15. okt. 1881, v Trstu od 1. febr. 1889, v Brnu od 1. jul. 1903 in v Levovu od 1. jul. 1905.

§ 3. Davčni urad je, kolikor je sodni depozitni urad, podrejen sodišču in ima izvrševati njegove naloge.

Če sodišče ne da pismenega naloga, ne sme ničesar niti sprejeti niti izdati.

Kadar je davčni urad depozitni urad za več sodišč ob enem, sme naročila za posamezne sklade (mase) dajati samo tisto sodišče, za katero se je napravila glavna knjiga depozitov, (§ 15), kjer je sklad vpisan.

§ 4. C. kr. davčni urad ima kakor depozitni urad prevzete in položene imovine hraniti ločene od svojih drugih blagajniških predmetov v posebni blagajnici.

Blagajnica mora biti železna, zavarovana proti vlomu in ognju po navodilu, izdanem za davčne urade, ter mora imeti dvojni zaklep.

Predstojnik depozitnega urada mora imeti en ključ, nadziralni uradnik pa drugi ključ.

Ta dva ključa naj se kakor navadno ne hranita v uradnih prostorih, kadar bi davčni uradniki šli iz njih.

§ 3. Ni pravnega pota proti odreki depozitnega urada, da bi izvršil sodno dovoljeno izročitev. 4. febr. 1902, š. 12432, uzb. 532.

§ 5. Za vse blagajništvo in knjigovodstvo depozitnega urada brez izjeme sta nerazdelno odgovorna predstojnik in prigledni uradnik.

§ 6. Ti uradniki morajo ob zapriseganju za davčne uradnike tudi priseči: »da hočejo natanko in vestno paziti na predpise navodila za depozitni urad in izpolnjevati vse odredbe sodišča v depozitnih stvareh.«

§ 7. Veljaven je samo tisti odpravek depozitnega urada, ki ima podpis njegovega predstojnika in priglednika uradnika in pa uradni pečat. Uradnega pečata pa ni treba niti vpisom v vpisne knjižice niti potrdilom o sprejemu v sodnih knjigah za depozitna nakazila po §§ 27, 30, 42, 47, niti pismenim naznanilom in sicer vročilnim potrdilom depozitnih uradov.

II. oddelek.

Kako se ravna z ločeno depozitno imovino.

§ 8. Sodišča naj pri depozitnih uradih polagajo: denar, javne zadolžnice (obligacije), zasebne zadolžnice, druge važne listine, ki so v zvezi s kako denarno vrednostjo, in dragotine.

§ 9. Vsako sodišče mora voditi posebno knjigo za depozitna nakazila, ločeno za prijeme in izdatke, po obrazcih¹⁾ A in B, v katero se imajo vpisovati vse položbe in vsi izročilni nalogi na depozitni urad.

Depozitni urad ima v njej potrditi sprejem položbe, in pa izročilnega naloga in pri prvem pripisati svoj dnevniški članek (§ 27).²⁾

Sodišča imajo v 3 dneh³⁾ po sklepu vsakega meseca neposredno (državnemu knjigovodstvu kronovine) poslati uradni prepis svoje knjige za položbena nakazila ali pa zanikajoče naznanilo.

¹⁾ Z u. 27. maja 1902, uk. 24. sta se uvela nova obrazca za depozitni dnevnik in depozitno glavno knjigo ter izdale so se nove odredbe, kako naj se pišeta. (Obrazci se tu niso natisnili.)

²⁾ Z rp. prav. min. 19. jan. 1869, š. 614 in fin. min. 25. dec. 1868, š. 36542 uk. fin. 1 se je v depozitni dnevnik uvel nov razporedel z glavo „Druge listine kos . . .“ ter se je odredilo, da je sodno položena prisojila (prisojilne listine) v depozitni dnevnik vpisovati le po številu kosov in jih bližje označiti v predmetnem razporedu. — Fin. min. je z u. 16. jul. 1885, š. 5320, uk. fin. min. 21, odredilo enako za vse druge listine, ki niso niti javne niti zasebne zadolžnice (u. 4. avg. 1885, uk. 54).

Knjigo depozitnih nakazil za položbe (položna knjiga) imajo voditi tudi sodišča, ki imajo depozitna poslovanja sama, ker na njih sedežu ni davčnih uradov, toda oskrbovati jo mora drug sodni uradnik, kakor oni, ki ima depozitno uradne posle, torej tudi vodstvo depozitnega dnevnika. Pri vseh sodiščih pa naj odslej odpade pisanje knjige depozitnih nakazil za izročitve (u. 1. maja 1891, š. 4342, uk. 18).

³⁾ Po rp. prav. min. 3. dec. 1862, š. 11946 in fin. min. 10. dec. 1862, š. 65804 se imajo prepisi vposlati (sedaj računskim oddelkom viših deželnih sodišč) v 8. dneh po sklepu vsakega meseca.

§ 10. Depozitni urad vodi poslovni zapisnik, depozitni dnevnik in depozitne glavne knjige.

§ 11. V poslovni zapisnik po obrazcu C se vpisujejo vsi depozitnemu uradu dani nalogi ali sicer njemu došle vloge, ki jih ne dobi s sodno nakazilno knjigo.

§ 12. Depozitni dnevnik se vodi za vsa sodišča skupno, tudi kadar depozitni urad oskrbuje depozitne poslove več sodišč, vendar pa ločeno za gotovino, za javne zadolžnice (obligacije) in vrednostne listine, za dragotine in druge stvari po obrazcih ¹⁾ D, E, F, G.

¹⁾ Z u. 12. jun. 1855, dz. 99. en sam obrazec mesto štirih, sedaj obrazec, predpisan z u. 27. maja 1902, uk. 24. — Glej op. pri § 33.

§ 13. V te dnevnike ima predstojnik depozitnega urada svojeročno vpisovati vsak depozitnouradni sprejem in vsako depozitnouradno izročitev po redu, kakor so se dogodili.

§ 14. Depozitni uradi pošiljajo izvirne dnevnike, katerih prepise si pridrže, z vsemi prilogami mesečno (po nadrejenih jim finančnih oblastvih državnemu knjigovodstvu kronovine); ¹⁾ tedaj se ima prejemni in izdajni dnevnik o gotovini skleniti v obliki, kakoršna je za denarne dnevnike sploh navadna.

¹⁾ Dep. uradi vpošiljajo izvirne dnevnike potom nadrejenega sodišča računskemu oddelku višega deželnega sodišča (u. 5. maja 1858, dz. 77.). — Dep. uradom, ki so s priglednim oblastvom v istem kraju, se priloge dnevnika vrnejo v hrambo precej po pregledu mesečnih dnevnikov in storjenem parafovanju, pregledno oblastvo pa ima prost vpogled v te listine. Drugi depozitni uradi dobe priloge še le po končanem računskem poslovanju ob enem z rešilom (rp. 24. okt. 1865, št. 9577). — Priloge dep. dnevnikov se vračajo vselej tistim sodiščem, ki so jih predložili ter imajo ta presoditi, katere priloge naj se hranijo v sodni registraturi, katere pa v arhivu dep. urada (rp. 1. nov. 1878, š. 15098).

Depozitnim uradom ni več napravljati in pridržavati uradnih prepisov onih izvirnih dnevnikov, ki jih imajo po nadrejenih sodiščih vsak mesec pošiljati preglednim oblastvom (rp. 4. marca 1870, š. 5222). — O dobi vpošiljatve glej op. 3. pri § 9.

§ 15. Depozitno glavno knjigo vodi prigledni uradnik po obrazcu H. Ta knjiga je razdeljena po skladih, ki jih mora sodišče natanko označiti ob svojih hranilnih nalogih.

Če ima depozitni urad oskrbovati depozitne posle več sodišč, se morajo za vsako sodišče napraviti posebne depozitne glavne knjige.

§ 16. Vsak sklad dobi svoj list (folij), na katerega gorenji kraj pride natančna oznaka sklada, in v kateri je vpisati na gorenji polovici prejemke, na dolnji polovici izdatke.

Za en list (folij) veljata obe vsporedno ležeči stranici lista. Kadar je napisana stranica do kraja, naj se seštejejo prejemki in izdatki in vsoti preneseta na naslednji nepopisani stranici.

Vsak sklad dobi svojo hranilno številko, ki ostane nespremenjena skozi vse, isti sklad obsegajoče liste, dokler sklad ne poide.

Pri vsakem skladu imajo prejemni in razhodni postavki posebne zase zaporedno tekoče številke.

En stolpec glavne knjige ostani za sklicovanje na številko postavka v dnevniku.

§ 17. Če je imovina pri depozitnem uradu toliko, da je za njeno vknjiženje treba več depozitnih glavnih knjig, tedaj odloča sodišče, da se napravi več depozitnih glavnih knjig ali po abecednem redu skladov ali po občinah sodnega okraja.

§ 18. O vseh skladih, vpisanih v depozitnih glavnih knjigah, se ima voditi poseben abecedni spisek (indeks, register), v kateri se mora vpisovati vsak sklad s sklicem na liste dotične glavne knjige.

§ 19. Vsako depozitno glavno knjigo je prevleči z nitjo, ter nadrejeni deželnega sodišča predsednik ji mora pritisniti svoj uradni pečat in jo parafovati (podpisati).

Listi vsake glavne knjige imajo dobiti zaporedne številke od št. 1. dalje.

Število listov ene knjige naj ne presega 400 in povedati je je v parafovalni opomnji pri-
stavljeni na zadnji strani.¹⁾

¹⁾ Poverilo depozitne glavne knjige in računskih knjig ima napraviti predstojnik sodišča, kateremu je davčni urad podrejen (u. 13. aprila 1855, dz. 73).

§ 20. Depozitni urad ima v depozitne glavne knjige prenesti vse depozite, naj oni izhajajo iz bivše depozitne uprave ali iz uprave posebnega sirotinskega in oskrbovanskega urada, posamezno po skladih glasom izpravljenih izročilnih izkazov s pripisi in zabeležkami vred in s pristavkom prevzemnega dne.

§ 21. Stranka, ki hoče sodno položiti denar, javne zadolžnice, zasebne listine o dolgu ali druge važne na denarno vrednost sklicujoče se listine ali dragotine, mora položno objavo napraviti pri sodišču pismeno ali ustno.

Ukaz ministrstev za pravosodje, finance in trgovino v porazumu z višim računskim oblastvom od 15. marca 1898., dz. 55.,

s katerim se za sodišča in davčne urade (finančne blagajnice), v kolikor oskrbujejo ti hranilnouradno ali hranilnouradno in sirotinskouradno blagajnično upravo, ustanavlja ravnanje pri položbi civilnosodnih hranil in pri vplačilih v skupne sirotinske blagajnice ter se ureja postopek glede vrednostnih pošiljek, ki dojdejo zaprte ali so nakazane.

Oddelek I.

Ravnanje pri položbi civilnosodnih hranil (pokladov, položkov, depozitov), potem pri vplačilih v skupne sirotinske blagajnice.

§ 1. Civilnosodna hranila (pokladi, položki, depoziti) se polagajo tako-le:

1. s tem, da izroči položnik reč (predmet), ki jo polaga, pri davčnem uradu, podavši hkratu prošnjo za hrambo pri tem uradu. Prošnja mora biti naslovljena na sodišče in sestavljena in urejena po predpisu navodila za hranilne urade; — 2. s tem, da izroči položnik reč, ki jo polaga, pri davčnem uradu, vzklicevaje se na uradu hkratu dohajajoči sodni spis (zapisniški podatek o položbi, uradno poročilo, uradno opozorilo), ki je v podstavo položbi; — 3. s tem, da se vpošlje reč, ki se polaga, sodišču po pošti. Take poštnne pošiljke spadajo pod določila oddelka II.

Davčni urad ima dolžnost, vsako za civilnosodno hranilo izročeno mu reč, ki se sploh zdi po veljajočih predpisih pripravna za hranilnouradno hrambo, sprejeti s pridržkom sodišču pristoječe odločbe o dopustnosti položbe. — Položba hranila velja, če jo pozneje odobri sodišče, za opravljeno že s časom, ko dojde k davčnemu uradu.

§ 2. V primerih § 1., št. 1 mora stranka predložiti prošnjo za hrambo predstojniku davčnega urada, kateri jo preskusi glede na predmet namerjane položbe. — Ako ne

najde predstojnik davčnega urada nobenega pomisleka zoper sprejem hranila, pristavi na vnanji strani prošnje datum dneva položbe in svoje imensko znamenje (podpis), ter dá vpisati prošnjo v opravljeni zapisnik hranilnega urada, in to: opravično številko z rdečo, predmet pa s črno tinto. Opravično številko je tudi na vlogi pristaviti z rdečo tinto.

§ 3. Nato je predmet položbe v navzočnosti obeh viših uradnikov natančno primeriti z vsebino prošnje za hrambo. — Kadar bi se pokazala pri tem kaka neskladnost, tedaj je opraviti dotično izpravo s posebno opomnjo v dodatku k prošnji in jo dati podpisati prinesniku. Ako bi kazala prošnja za hrambo bistvene popravke, mora prinesnik tudi to potrditi posebej v dodanem pristavku na koncu prošnje. Nato se predmet položbe izroči davkarju v navzočnosti priglednega organa, kateri opravi vpis položbe v hranilni dnevnik.

§ 4. Prevzetbo hranila je na izvirniku prošnje za hrambo poodčititi s pristavkom dnevniškega člena, datuma in podpisa imen obeh prevzemajočih uradnikov pod opravično številko, nastavljeno prej pri prezentatu. Mimo tega je pri položbah v nove sklade pristaviti tudi hranilno številko mase, potem zvezek in list glavne knjige. Uradnega pečata ni treba naudarjati. — Prinesnik dobi o opravljeni položbi s podpisoma obeh prevzemajočih uradnikov opremljeno kolka prosto potrdilo, katero je izdati na tiskovini hranilnega urada ter mora obsegati ime, stan in stanovišče položnika, datum položbe, dnevniški člen in kratko oznamenilo položbenega predmeta, če pa je prinesnik različna oseba od položnika, tudi addresso prinesnika; potrdilu je pritisniti uradni pečat. — Štranka sme zahtevati, da se pozneje, proti odvzetbi te potrdilnice, pripiše prejemno potrdilo na odloku o položbi (§ 6., odst. 1.), ki se ji vroči.

§ 5. Še dve položbe mora davčnega urada priglednik (kontrolor) številko dnevniškega člena, pod katero je bilo hranilo sprejeto, vpisati v opravljeni zapisnik, in to v stolpec „Kratka vsebina rešila“ z rdečo tinto ter pristaviti tam svoje imensko znamenje.

§ 6. Prošnjo za položbo je poslati hitro, najpozneje pak nastopnega dne z zaznamkom izročbe na kratko vložnemu oddelku sodišča, katero izda o tem dodatni

hranilni nalog ali ukrene drugačno stvari primerno odredbo in obvesti o tem položnika. — Ako sodišče ne odobri položbe, mora hkratu ukazati položniku, da naj prevzame položeno stvar pri davčnem uradu v roku, ki ga je primerno določiti, ker bi se sicer vrnil predmet položniku ob njegovi nevarnosti in troških po pošti. — Sodno odločilo je vročiti davčnemu uradu vsakikrat najpozneje v treh dneh potem, ko dojde podatek o položbi k sodišču. Odlok, s katerim se, če se ne odobri položba, določa položniku rok za prevzetbo položenega predmeta, velja davčnemu uradu za nalog izročbe, vendar si mora za vrnitev predmeta po pošti izprositi davčni urad še posebno ukazilo sodišča. — Davčni urad mora zaznamiti dobljeni sodni odlok v hranilnouradnem opravilnem zapisniku v stolpcu „Kratka vsebina rešila“ pod tamkaj že stoječim vpisom (§ 5.), toda sedaj s črno tinto. — Podatek o položbi je pridržati pri sodišču, davčnemu uradu o tem došli odlok pa je priložiti hranilnemu dnevniku za dokazilo.

§ 7. Kadar bi davčnega urada predstojnik ob preskusu prošnje za hrambo (§ 2., odst. 1.) spoznal ponujeno položbo za nepripravno, da bi se sprejela, tedaj mora dati odreko sprejema stranki na znanje pismeno na hrbtu prošnje s kratko povedbo vzrokov. — Stranki je dopuščeno, pritožiti se takoj ustno pri predstojniku sodišča, kateri pristavi po preskusu ali nalog, da je hranilo prevzeti, ali pa potrditev zavrnitve. Z začasnim prevzemnim nalogom sodnega predstojnika se vendar ne posega v dokončno odločbo o prošnji za hrambo.

§ 8. V primerih § 1., št. 2 ravna davčni urad pri prevzemanju hranila enako, kakor je ustanovljeno v prednjem paragrafu, samo da pri tem ni v § 2., odst. 1. predpisanega preskusa položbe po predstojniku davčnega urada.

§ 9. V uradnih prostorih sodišča in davčnega urada je na očitnem mestu nabiti oznanilo, v katerem je opozoriti stranke, da se ne sme položba predmetov, določenih za hranilnouradno hrambo, nikdar opraviti v roke sodnim uradnikom samim, ter imenovati tistega blagajničnega uradnika, kateremu se smejo izročiti hranila za položbo, kakor tudi prigledujočega uradnika, ki mora biti pri tem

navzočen, in pa hkratu navesti za občevanje s strankami določene uradne ure, ob katerih se sprejemljejo v davčnem uradu položbe hranil.

§ 10. Vodstvo hranilnega dnevnika je naloženo pri-gledniku, kateremu pristoji tudi kontacija položeb in iz-ročeb v glavni knjigi. — Pri davčnih uradih z več kakor dvema uradnikoma pa se sme z dovolilom predpostavljene-ga finančnega deželnega oblastva poveriti vodstvo tega ali drugega zapisovanja pod skupno odgovornostjo viših uradnikov kakemu drugemu davčnemu uradniku.

§ 11. Tudi glede ravnanja pri vplačilih v skupno siro-tinsko blagajnico se uporabljajo sprednja določila o po-laganju civilnosodnih hranil slično v toliko, v kolikor ne gre za občasne oprave obrestnih ali glavninskih zneskov od hipotečnih posojil, za kar ohranijo veljavnost dose-danji predpisi. — Vodstvo dnevnika sirotinske blagajnice, potem za sirotinsko blagajnico obstoječih pasivnih in aktivnih računskih knjig pristoji pri-gledniku davčnega urada. Ta se sme pri večih uradih v vodstvu tega ali drugega zapisovanja dati z dovolilom predpostavljenega finančnega dež. oblastva stalno zastopati po kakem drugem pripravnem uradniku davčnega urada. — Sirotinskega urada letni račun vodi uradnik davčnega urada z odgo-govornostjo obeh odgovornih viših uradnikov davčnega urada.

Oddelek II.

Postopek glede vrednostnih pošiljek, ki dojdejo za sodišče zaprte ali so nakazane.

§ 12. Za sodišče po pošti dohajajoče zaprte vred-nostne pošiljke in pa naznanila (spremnice, priznanila, izročilnice) o takih na sodišče naslovljenih vrednostnih pošiljkah, ki so na pošti, mora oddati pošta naravnost davčnemu uradu. — Samo tedaj, kadar ima pošiljka ozna-menilo: „Denarna knjiga“ ali „V kazenskih stvareh“ ali nosi opomnjo: „Ni za hranilnouradno in sirotinskouradno upravo“, se priznani in vroči sodišču. — Sprednja določila veljajo tudi tedaj, kadar je za sodišče došla vrednostna pošiljka naslovljena „v roke sodnemu predstojniku sa-memu“.

§ 13. Kadar se davčnemu uradu donese na sodišče naslovljena zaprta vrednostna pošiljka, tedaj se morata oba za hranilnouradno upravo poklicana blagajnična uradnika najprej prepričati, ni li glede ovoja ali pečata pošiljke kakega pomisleka. Ako je opraviti z vrednostno pošiljko, ki je dana na pošto pod priglednim pečatom poštnega urada (odprto), jo je takoj vpričo vročujočega poštnega sluga odpreti in pregledati njeno vsebino. — Ako se pri teh preiskavah ne najde noben pomislek, morata oba zgoraj označena blagajnična uradnika potrditi prejem pošiljke na izročilnici ter ji pritišniti uradni pečat in vrniti izročilnico poštnemu slugi. — Če bi se pak našel kak pomislek, ga je, naznanivši stvar takoj sodnemu predstojniku, počititi na ovoju pošiljke, oziroma na nji priloženem spisu in vrniti pošiljko izročilni pošti, da se uvede poštournadni postopek. Pri komisijskem ovedovanju, ki se potem opravi pri poštnem uradu, mora biti navzočen eden izmed blagajničnih uradnikov.

§ 14. Naznanila (spremnice, priznanila in izročilnice) o vrednostnih pošiljkah, ki so pri poštnem uradu in so naslovljene na sodišče, morajo pri erarskih poštnih uradih vselej vročati poštni sluga. Oba blagajnična uradnika davčnega urada, katerima je poverjena hranilnouradna uprava, morata prejem za ta urad dohajajočih naznanil vpričo poštnega služabnika v knjigi o vročanju priznanil, ki jo mora prinesiti s sabo, potrjevati tako, kakor je povedano v § 13., odst. 2. — Pri neerarskih poštnih uradih pak hodi po naznanila, katera je izročiti davčnemu uradu, sluga davčnega urada. — V ta namen mora priskrbeti poštni urad poseben, samo za taka naznanila določen dnevnik (priznanilni dnevnik), kateri se hrani pri davčnem uradu in izroči slugi samo, kadar gre na pošto. V ta dnevnik mora poštni urad vpisati vsakikrat slugi izročena naznanila po njih številkah, po kraju predaje na pošto, in po vrednosti pošiljek. Davčnega urada sluga potrdi prejem dobljenih izročilnic s svojim podpisom v zaznamku, ki ga piše poštni urad. Ko se vrne sluga s poštnega urada, prevzameta blagajnična uradnika, katerima je poverjena hranilnouradna uprava, naznanila, jih primerita z zapisi v priznanilnem dnevniku in, ko ugotovita, da se vse sklada, potrdita prejem naznanil v omenjenem dnevniku ter pritisneta uradni pečat.

§ 15. V nadziranje, da se hodi v pravem času po priznanjene pošiljke in pa po denarne zneske, ki jih je potegniti na podstavi poštnih nakaznic, plačilnih nakaznic urada poštne hranilnice in telegrafskih poštnih nakaznic (§ 24., odst. 3., § 25. in § 26., odst. 4.), mora davčnega urada priglednik vpisati vsako pri davčnem uradu prevzeto naznanilo, oziroma nakaznico v poseben zaznamek (obrazec A).¹⁾ — Po priznanjene vrednostne pošiljke hodi na pošto po davčnega urada slugi spremljan uradnik davčnega urada, kateri je položil varščino. Ta mora spremnice, priznanilnice in izročilnice, podpisane po predpisu § 13., odst. 2. po obeh blagajničnih uradnikih, katerima je poverjena hranilna uprava, izročiti poštnemu uradu, ter tedaj, kadar hodi po naznanila davčnega urada sluga, pokazati pri poštnem uradu tudi dotični priznanilni dnevnik, preden pak prevzame priznanjene vrednostne pošiljke, jih preskusiti v navzočnosti poštnega uradnika, kakor je ukazano v § 13., odst. 1., ter ukreniti, če bi se pokazal kak pomislek, uvedbo poštournadnega postopka, vzemši naznanilo nazaj, in takoj naznaniti to sodnemu predstojniku.

§ 16. Preden prevzameta vrednostne pošiljke v hranilnouradno hrambo, morata blagajnična uradnika, katerima je poverjena ta uprava, vselej še preskusiti njih vsebino glede pravosti in pri tistih pošiljkah, po katere gre na pošto odposlanec davčnega urada, ugotoviti poprej tudi, da se s pošte doneseni kosi strinjajo z zapisi v priznanilnem dnevniku. — Kadar se ob preskusu odprtih pošiljek pokaže kaj nepravega, je naznaniti to takoj sodnemu predstojniku, da odredi, kar je nadalje potrebno, in je poodčititi na spisu, priloženem pošiljki.

§ 17. Kadar bi ne bila priložena pošiljki redna pismena vloga, tedaj je napraviti pri prevzetbi kratko uradno opozorilo, pripeti mu kak pošiljki priložen zapissek ali drugo pisanje in ravnati s tem uradnim opozorilom kakor s pismeno vlogo, v dvomnih primerih si pak takoj izprosi nadaljno odredbo sodnega predstojnika.

§ 18. Glede tistih po davčnem uradu prevzetih vrednostnih pošiljek, ki so pripravne za hranilnouradno ali

¹⁾ Obrazci se niso ponatisnili.

sirotinskouradno upravo, mora ravnati potem davčni urad po zmislu določil oddelka I. — Kadar se pak, ko se odpre davčnemu uradu vročena pošiljka, pokaže, da je ni privzeti v hranilnouradno ali sirotinskouradno upravo, tedaj je vpisati dotično vrednostno stvar pri davčnem uradu samo v posebni dnevnik o „sodnih pristojbinah, kazenskih denarjih in pravnih listinah“, predpisan s fin. ministrstva razpisom 11. jun. 1876. l., št. 425 (fin. min. ukazn. št. 2), ter jo poslati potem z dotično pismeno vlogo in ovojem vred hitro, najpozneje pak nastopni dan sodišču katero mora prejem v omenjenem dnevniku po tem, kakršen je primer, potrditi po voditelju denarne knjige ali po uradniku, kateremu je poverjena hramba in zaračun uradnih poprečin in kazenskih denarjev.

§ 19. Kadar je davčnemu uradu vročena zaprta vrednostna pošiljka naslovljena na sodnega predstojnika, tedaj mu mora davčni urad to na kratko naznaniti. Sodnemu predstojniku je pridržano, da je, ko se odpira tak opravični kos, navzočen ali sam ali pa da ga zastopa pri tem v to določen sodni uradnik, in da ukrene potrebno, da se ohrani uradna tajnost.

§ 20. Na prevzemanje zaprtih in drugih vrednostnih pošiljek, ki jih je po § 12., odst. 2. izročiti sodišču, se uporabljajo predpisi § 68 opravičnega reda 5. maja 1897. (dz. 112).

§ 21. Kadar se za sodišče določena zaprta vrednostna pošiljka, katere vsebina je povedana na ovoju, donese drugači kakor po pošti, na primer po zasebnem slu, tedaj je zmiseloma postopati po sprednjih (gornjih) določilih, ki se tičejo po pošti dohajajočih zaprtih vrednostnih pošiljek. — Prinesnika pošiljke je pozvati, da naj bo navzočen, ko se odpre pošiljka in pregleda njena vsebina, oziroma da naj gre zastran tega k davčnemu uradu, ako bi se prinesnik tega branil, je poočiti to na dotičnem spisu.

§ 22. Pri poštnem zavodu za sodišče došle poštné nakaznice in pa na sodišče naslovljene plačilne nakaznice urada poštné hranilnice in telegrafske poštné nakaznice je vročiti vselej sodišču.

§ 23. Kadar je iz podatkov na odrezku ali iz podrobnejših okoliščin, ki so morda znane sodišču, glede

namena poštne nakaznice posneti brezdvomno, da ni nakazanega denarnega zneska vzeti v hranilnouradno ali sirotinskouradno upravo, tedaj pristoji sodišču, potegniti nakazani znesek pri poštnem zavodu. Pri tem je ravnati po predpisu § 68. pravičnega reda 5. maja 1897. (dz. 112).

§ 24. Kadar je pak nakazani znesek predmet hranilnouradne ali sirotinskouradne uprave, tedaj prevzame poštno nakaznico vselej voditelj denarne knjige, kateri mora tudi potrditi nje prejem na izročilnici ter pritisniti uradni pečat. — Prevzeto poštno nakaznico je potem s kratkim o tem napravljenim uradnim opozorilom, kateremu je pripeti odstriženi odrezek, napotiti na davčni urad. — Davčni urad je dolžan, potegniti nakazani znesek pri poštnem zavodu (§ 15., odst. 2.). Pobotnico o nakazanem znesku izdajeta na zadnji strani poštne nakaznice oba blagajnična uradnika ter pritisneta uradni pečat. — Glede nadaljnjega ravnanja z uradnim opozorilom in glede prevzete denarne pošiljke se uporabljajo ustrezno določila oddelka I.

§ 25. S plačilnimi nakaznicami, ki jih na podstavi nakaznic vložnikov izda za sodišče urad poštne hranilnice na Dunaju, je ravnati slično kakor s poštnimi nakaznicami, naslovljenimi na sodišče (§§ 22. do 24).

§ 26. Telegrafske poštne nakaznice je vročiti sodnemu predstojniku, kateri potrdi prejem nakaznega telegrama na izročilnici. Kadar ni denarna pošiljka predmet hranilnouradne ali sirotinskouradne uprave, tedaj jo mora dati sodni predstojnik potegniti pri poštnem uradu proti vrnitvi telegrama, ko postavi nanj pobotnico ter mu pritisne sodni pečat. Telegramu priloženi odrezek je pridržati pri sodišču. — Na to je izročiti denarno pošiljko nemudoma po tem, kakršna je, voditelju denarne knjige ali pa uradniku, kateremu je poverjena hramba in zaračun uradnih poprečnin in kazenskih denarjev. — Kadar je pak po telegrafu nakazani denarni znesek predmet hranilnouradne ali sirotinskouradne uprave, tedaj je ravnati slično kakor pri navadnih poštne nakaznicah (§ 24). — Kar se tiče nadaljnjega ravnanja z odrezkom, oziroma z uradnim opozorilom in s prevzeto denarno pošiljko, o tem je ustrezno uporabljati dotična določila oddelka I. — Vročba telegrafskih poštne nakaznic sodišču ni omejena

na opravilne ure sodišča. Nakazani znesek je na podstavi nakaznice, vročene zunaj opravilne dobe, potegniti v prvih bližnjih (sledečih) opravilnih urah.

§ 27. Poslovalce sodišča in davčnega urada, ki so vsaki čas določeni za prevzemanje in hojo po pošne pošiljke in naznanila, dohajajoča za sodišče po pošti, mora sodišče, oziroma davčni urad vselej o pravem času imenovati izročevalnemu poštnemu uradu. Na dotičnih dopisih, katerim je pritisniti uradni pečat, morajo tisti poslovalci, ki so poklicani pravnomočno potrjevati prejem pošiljek (naznanil), pristaviti svojeročno podpis imena.

§ 28. Kadar bi se, ko se odpre na sodišče zaprt došli opravilni kos, našla v njem vrednostna stvar, ne da bi to bilo zabeleženo na ovoju, tedaj mora uradnik vložnega oddelka najprej opremiti vlogo z zaznamkom o dohodu. — Ako najdene vrednostne stvari ni vzeti v hranilnouradno ali sirotinskouradno upravo, jo mora uradnik vložnega oddelka proti prejemnemu potrdilu na dotičnem opravilnem kosu nemudoma izročiti po tem, kakršna je, ali voditelju denarne knjige ali pa uradniku, kateremu je poverjena hramba in zaračun takih vrednostnih stvari. V nasprotnem primeru je napotiti vrednostno stvar na davčni urad. — Ako nastane kak dvom, si mora uradnik vložnega oddelka izprositi ukazilo sodnega predstojnika.

Oddelek III.

Končna določila.

§ 29. Za vse od davčnega urada sodišču prihajajoče podatke o položbi, potem za vse z denarjem ali denarno vrednostjo obložene opravilne kose, katere napoti sodišče na davčni urad, in pa za vse davčnemu uradu priobčene pošne nakaznice, plačilne nakaznice urada pošne hranilnice in telegrafske pošne nakaznice mora pisati sodišče hranilno vložno knjigo po obrazcu B.¹⁾ — V ti knjigi mora davčni urad potrditi prejem sebi izročenih opravilnih kosov in hranil po obeh blagajničnih

¹⁾ V to knjigo se vpisujejo tudi administrativni depoziti (u. 4. febr. 1904, uk. 3).

uradnikih, pri čemer ni treba naudarjati pečata. — Kadar dojdejo podatki o položbi od davčnega urada, tedaj mora izpolniti sodišče razporedel 1. do 6. Ako se pak izročajo vrednostne stvari, oziroma nakaznice davčnemu uradu, mora izpolniti razporedel 1. do 4., davčni urad pa razporedel 7. do 9.; pri nakaznicah je v razporedelu 8. pri prvi bližnji priložnosti dodatno vpostaviti dnevniški člen hranilnega dnevnika (H. d.), oziroma sirotinske blagajnice dnevnika (S. d.). — V razporedelu 3. je navesti sodno opravilno število, če je ob vpisu znana. — Hkratu s predpisano mesečno predložbo hranilnega dnevnika z vsemi prilogami vred je vposlati tudi poverjen prepis sodne hranilne vložne knjige naravnost računskemu oddelku višega deželnega sodišča. — Hranilna nakazna knjiga za položbe (knjiga položnica), ki se je pisala pri sodišču dosedaj, se opusti.

§ 30. Predstojnik sodišča je dolžan, dati si vsaj dvakrat vsaki mesec v primernih presledkih časa predložiti v uradnem prostoru davčnega urada hranilni dnevnik in dnevnik sirotinske blagajnice, ju primeriti natančno s hranilno vložno knjigo (§ 29.) in poiskati, so-li v dotičnem dnevniku vpisana vsa sodišču podnevu zadnjega pregleda, oziroma po 1. dnevu tekočega meseca došla poročila o položbah in vsa sodna in sirotinsko uradna hranila, ki jih je napotilo sodišče na davčni urad. — Kadar bi se pokazala pri ti preskušnji kaka neskladnost, tedaj mora sodni predstojnik ukazati primerno izpravo, če treba po primerjavi s stvarjo položbe, opravljeni vpričo obeh viših uradnikov davčnega urada. — Ko najde, da je vse prav, mora sodni predstojnik pristaviti svoj „Videl“ dnevnikoma in pa hranilni vložni knjigi. — Z odobrilom predsednika višega deželnega sodišča se smejo naročiti ti pregledi namestu sodnemu predstojniku kakemu drugemu sodnemu uradniku dotičnega sodišča, katerega je imenovati (naznaniti) davčnemu uradu.

§ 31. Ta ukaz zadobi v vseh kraljevinah in deželah, zastopanih v drž. zboru, moč 1. maja 1898. l. Ž njim se razveljavljajo vsa določila doslej izdanih predpisov o hrambi in blagajničnem ravnanju s sirotinsko, oskrbovansko in hranilno imovino in pa o skupnih sirotinskih blagajnicah v toliko, v kolikor se ne skladajo z vsebino tega ukaza.

Na §§ 14. in 15. gornjega u. se poziva tudi kasneje natisnjen u. 19. dec. 1907, dz. 271.

**Ukaz ministrstev za pravosodje in finance v
porazumu z najvišim računiščem z dne 1. maja
1903. l. dz. 106.,**

o položbah civilnosodnih depozitov v gotovini in novcev sirotinskih blagajnic v nakaznem (čekovnem in klirinškem) prometu poštne hranilnice.

1. Vsled ukaza ministrstev za finance in za trgovino z dne 26. nov. 1897. (dz. 272) so vsi c. kr. davčni uradi (finančne blagajnice) kakor deležniki pridruženi nakaznemu (čekovnemu in klirinškemu) prometu poštnohranilničnega urada in se lahko opravljajo položbe civilnosodnih depozitov v gotovini in novcev sirotinskih blagajnic davčnim uradom (finančnim blagajnicam) v njih lastnosti kakor sodnim depozitnim uradom in kumulativnim sirotinskim blagajnicam v nakaznem prometu poštne hranilnice s posebnimi vplačnicami. Prav tako se lahko od 1. dne julija 1903. l. naprej polagajo v nakaznem prometu poštne hranilnice civilnosodni depoziti v gotovini civilnosodnim depozitnim uradom na Dunaju, v Pragi, Gradcu in Trstu (ministrski ukaz 1. maja 1903, dz. 104), civilnosodni depoziti v gotovini in novci sirotinskih blagajnic civilnosodnemu depozitnemu uradu v Brnu (Navodilo za depozitni urad z dne 1. maja 1903, dz. 105). Zaradi tega se dosedanja tiskovina za omenjene vplačilnice primerno dopolni. — Do časa, v katerem se da nova tiskovina v promet, se lahko tudi za položbe civilnosodnim depozitnim uradom rabijo dosedanje vplačilnice za vplačila c. kr. davčnim uradom (finančnim blagajnicam); ob izdaji je potem na mesto predtiska „davčni urad“ postaviti naslov dotičnega civilno-sodnega depozitnega urada.

2. Uporablja se vplačilnice za položbe depozitov v gotovini in novcev sirotinskih blagajnic, jih je treba izpolniti predtisku primerno natančno in prošnjo ako se navede vrsta in način namerjenega vplačila (na ozadnji strani „položnice“), je pristaviti tudi oznamenilo „sodni depozit“, oziroma „novci sirotinske blagajnice“ z imenom pristojnega sodišča (ako je na kraju depozitnega urada več sodišč) in z natančnejšo napovedjo vzroka in namena

vložka ter eventualno opozoriti na vlogo, glede tega morda poslano depozitnemu uradu.

3. Poleg vplačila gotovine mora stranka vposlati depozitnemu uradu tudi zadevno položno prošnjo po zakazu navodila za depozitni urad, razen ako bi bilo sodišče glede položbe že izdalo depozitnemu uradu prejemno nakaznico. — Ako bi depozitnemu uradu do časa prejemanega zaračuna položbe ne bila došla zadevna pismena položna prošnja, če je taka prošnja potrebna, naj sestavi depozitni urad o položbi kratko uradno pripomnjo in jo vzame v primerno nadaljnje poslovanje.

4. Položba civilnosodnih depozitov in novcev sirotinskih blagajnic velja v vseh primerih, ako se dodatno sodno odobri, za izvršeno še le, kadar pride v sodno depozitno, oziroma sirotinsko blagajnico.

5. [Ob položbah za civilnosodne depozitne urade na Dunaju, v Pragi, Gradcu, Trstu in Brnu je vlogo zvišati vedno za 10 h stroškov poštne hranilnice, ker velja samo po plačilu teh stroškov ostajajoči ostanek vplačane vsote za znesek, ki je določen za depozitnouradno upravo.]¹⁾

6. Depozitno- in sirotinskouradne izročitve potom poštne hranilnice so dopustne, dokler se drugače ne ukrene, samo pri civilnosodnih depozitnih uradih — v nasprotju k davčnim uradom.

§ 22. Pismene prijave o položbi treba tudi tedaj, kadar imajo sodne osebe vsled svoje službe napraviti kako položbo.

§ 23. V položbeni prijavi mora biti ime, poklic in bivališče položnika ter natančna označba predmeta, ki se polaga, in namen položbe.

V njej bodi tudi povedano, je-li položba spada v nov sklad, ali v kateri že obstoječih skladov.²⁾

¹⁾ Ta točka je odpravljena z niže v knjigi natisnjenim u. 13. jan. 1908, dz. 14. — ²⁾ Glej §§ 3—8 gorenjega u. od 15. marca 1898, dz. 55; depozitn. uradu ni treba na sodnem rešilu delati poročil.

§ 24. Označba depozita bodi taka:

Kadar je v denarju, treba navesti, ali se polaga zlato, srebro ali drobiž; ob prvih dveh je napraviti novčni (penezni) spisek, ob zadnjem treba navesti posamezne vrste.¹⁾

Blagajniška nakazila, državne zakladne liste in enake papirne novce, ki jih država daje z obrestovanjem v promet, treba navesti kakor gotov denar po njih skupni vrednosti (t. j. po imenski vrednosti in z obrestmi poračunanimi do vštetega dne položbe).

Pri javnih zadolžnicah treba navesti njih vrsto in obrestno mero, številko, serijo, datum, ime, na katero se morda glase, znesek, pri zadolžnicah, glasečih se na prinesca, število nahajajočih se kuponov z navedbo, kedaj zapade prvi kupon in pa talon.

Če spadajo priloge k njim, naj se navedejo kar najkrajše na enak način po številu in kakovosti.

Dragotine se morajo vpisati po številu, vrsti, obliki in važnih znakih ter se mora navesti njih vrednost.

¹⁾ Glej min. u. 8. maja 1905, dz. 74, niže v knjigi.

§ 25. Pismena položna prijava se mora sodnemu predstojniku predati v treh odpravkih. Predstojnik jo da vpisati v vložni zapisnik in, če se položba vidi dopustno, veli en odpravek opremiti s sodnim hranilnim nalogom na depozitni urad ter vpisati v svojo depozitno nakazno knjigo (§ 9).

Sodni odposlanec nese potem hranilni nalog z depozitno nakazno knjigo depozitnemu uradu in položniku se ob enem veli, da naj položbo tja prinese.

Ako se sodišču vidi, da položba ni dopustna, tedaj mora razloge zavrnitve stranki takoj javiti s pismenim odlokom.

§ 26. Kedor hoče položbeno prijavo napraviti ustno, naj se v to zglesi pri sodnem predstojniku, ki da o tem napraviti zapisnik, le-ta vpisati v vložnem zapisniku in, ako je položba dopustna, izgotoviti dve rubriki, ki morata obsegati vse za pismo prijavo o položbi predpisane bistvene navedbe.

Z zapisnikom in obema rubrikama se potem ravna kakor s pismo položbeno prijavo.¹⁾

¹⁾ Finančno ministrstvo je depoz. uradom velelo, da naj nedostatna položna nakazila, predno uradujejo o njih, kratkim potem vrnejo sodišču, z zaprosilom, da se dopolnijo oziroma izpravijo. -- Radi mogoče zamenjave depoz. skladov je umestno, da se ime sklada bližje opiše s takimi oznaki, s katerimi se loči od drugih enakih skladov (iz u. 29. jan. 1896, š. 1984, uk. 4).

§ 27. Depozitni urad naj predvsem sodnemu odposlancu v depozitni nakazni knjigi s pripisom svojega dnevniškega člana potrdi sprejem sodnega hranilnega naloga in došle mu položbe, potem naj od stranke prevzame depozit po natančnem preskusu in primerjanju z vsebino položne prijave in sodnega hranilnega naloga ter naj ga, ako je našel vse v popolnem redu, vpiše v dotični dnevnik med prejemke.

Depozitni urad naj na izvirnik pismene položbene prijave in, če se je položbena prijava napravila ustno, na izvirni zapisnik pripiše člen svojega dnevnika.

§ 28. Ako depozitni urad ob sprejemanju depozita dobi kak zadržek, ki ga položnik ne

more takoj odpraviti v zmislu hranilnega naloga, tedaj naj to takoj naznani sodišču in praša za okolnostim primerno napotilo, vsled katerega bo odrediti ali preklic hranilnega naloga in zavrnitev položbe ali primerno preuredbo hranilnega naloga.

§ 29. Depozitni urad si v svoje kritje pri-
drži pismeno položbeno prijavo oziroma rubriko
zapisnika, na katerih stoji hranilni nalog, ter
jo pošlje z dnevnikom, katerega priloga je, dr-
žavnemu knjigovodstvu kronovine (§ 14).

Izvirnik pismene položbene prijave ali po-
ložbenega zapisnika se vrne sodišču v nadaljno
odredbo in morebitno rešitev.

Tretji odpravek ali napis (rubrika), na ka-
teri je depozitni urad napisal popolno potrdilo,
pri zneskih v gotovini s črkami, vroči se takoj
stranki.

To potrdilo se mora izgotoviti posebno po
predpisu § 7.

§ 30. Kadar vrednostni predmeti dojdejo k
sodišču po pošti ali s seli, treba razločevati tako:

a) Če poštni uslužbenec sodišču prinese vlogo,
v kateri je ob predaji na pošto prešteti in
od pošte sprejeti predmet, tedaj uradnik, ki
vodi vložni zapisnik, postavi na ovitek v
pričo prinesca dotično številko vložnega za-
pisnika, provzroči vpis vloge po podatkih,
razvidnih na ovitku v depozitno nakazno
knjigo ter poskrbi, da se takoj in ne od-
prta izroči depozitnemu uradu.¹⁾

Depozitni urad naj odpre kos v navzoč-
nosti poštnega uslužbenca, primerja in pre-

skusi vsebino in napoved, vpiše položbeni predmet v dnevnik in med prejemke, potrdi prejem v poštnem receptisu in v depozitni nakazilni knjigi, ter naj dotično vlogo po pripisu svojega dnevniškega člana vrne sodišču v nadaljno uradno poslovanje.

Sodišče odredi sedaj popolni vpis vloge v vložni zapisnik pri prej vpisani številki ter da depozitnemu uradu ali naknadno sodni hranilni nalog ali pa stvari primerno odredbo in drugačno rešitev.

- b) Če poštni uslužbenec sodišču prinese položbeni predmet, ki se je bil pošti prepodal zaprt, tedaj ima uradnik, poslujoč z vložnim zapisnikom, kar se tiče pripisa številke vložnega zapisnika in vpisa v depozitno nakazilno knjigo ravnati tako, kakor je odrejeno pod a); sodni predstojnik pa ima k prepodaji paketa depozitnemu uradu priposlati sodnega odposlanca, ki naj ob odpretnju pregleda vsebino in sopodpiše izvid.²⁾

Depozitni urad ima predvsem dolžnost, da se prepriča, niso li poškodovani zunanji deli in pečati ovoja; dalje, če je poškodba razvidna, da zahteva pri oddajnem poštnem uradu pretehtanje pošiljatve in preštetje vsebine.

Kadar se razvidi, da je vsebina pravilna, naj se depozitni urad in sodišče ravnata, kakor je odrejeno pod a); kadar se dobi kaka nerednost, naj se ovedeni dejanski stan, ki ga ima sodni odposlanec potrditi s

sopodpisom, takoj javi sodišču, da stori nadaljne odredbe.

- c) Sodišče in depozitni urad naj postopata enako, kakor je predpisano pod b), kadar se sodišču kako drugače kakor s pošto prinese položbeni predmet, ki je imenovan na ovoju.
- d) Kadar sodišče od pošte dobi le naznanilo (aviso) o pošiljlatvi s položbenim predmetom, nahajajoči se pri njej ali pa naznanilo, da bo izplačala pri njej v gotovini položeni znesek, tedaj je z naznanilom ravnati ali po določilih pod a) ali pod b), kakor jih je moč uporabiti, ter depozitnemu uradu treba zaukazati, da vlogo pravilno preišče, vpiše in sodišču izroči ali sam ali ko se mu je pridral sodni odposlanec.³⁾
- e) Če bi se v kakem sodišču predanem kosu našel blagajniški predmet, ki se na ovoju ni opazil, naj vložni zapisnik vodeči uradnik takoj na ovoju napravi (pod a) predpisano oznako in sodnemu predstojniku javi, kaj je našel. Sodni predstojnik naj z depozitno nakazilno knjigo odredi predajo kosa depozitnemu uradu ter ukrene, kar nadalje treba v njegovo daljno hrambo ali drugačno rešitev.⁴⁾

¹⁾ ²⁾ ³⁾ Ti odstavki so prilagojeni ukazu trgovinskega ministrstva od 27. jul. 1850, dz. 315, in sicer oni pod 1) § 8., oni pod 2) §§ 5—7 in oni pod 3) §§ 1—4. rečenega ukaza. — Prav. min. je z rp. 7. septembra 1857, š. 14785, opozorilo na določbe pod b), ker se v zmislu § 7 navedenega u. trg. min. le pod temi pogoji od poštnega podjetja sme zahtevati jamčenje za morebitne primanjkljaje.

⁴⁾ Po § 12. navodila za čekovni promet s poštno hranilnico, izdanem z rp. fin. min. 10. dec. 1906, š. 87351, fin. uk. š. 22906, se smejo depoziti v gotovini polagati z zelenimi poštno-hranilničnimi položnicami, na katerih stoji kontovska številka davčnega urada.

§ 31. Vsak depozit treba pod razpredelom »predmet« po določenih § 24 natanko vpisati v dotičnem dnevniku in dotični depozitni glavni knjigi.

§ 32. V razpredelu »gotovina« treba v predpisane pododdelke vstaviti samo tiste novce in tiste vrste papirnega denarja, ki imajo v avstrijski državi zakoniti obtek.¹⁾

Osobito treba vpisati v poseben razpredel blagajniška nakazila, državne zakladne liste in enake papirne novce, ki jih država daje z obrestovanjem v promet, po njih skupni vrednosti (t. j. po imenski vrednosti in z obrestmi, preračunjenimi do vštetega dne položbe).

Ob zopetni izročitvi le-teh se ima morebitni obrestni prirastek po predpisih poračuniti v zmislu odredbe sodišča, ki se mora sprejeti v izročilni nalog.

Z novci, ki v avstrijski državi ne krožijo zakonito, treba ravnati kakor z dragotinami, ter vpisati se morajo z njih poizvedeno vrednostjo v zanje odmenjeni razpredel.

¹⁾ Poslovanje o gotovini glej v u. od 8. maja 1905, dz. 74. niže v knjigi.

§ 33. Javne zadolžnice, listine o zasebnih dolgeh, menice ter druge denarno vrednost namestujoče papirje in listine treba vstaviti v predpisane razpredele »obligacije in zasebne listine«.¹⁾

Pri zadolžnicah, ki imajo kupone, treba v razpredelu »predmet« po označilu zadolžnice (§ 24) navesti število poleg nahajajočih se kuponov z navedbo plačilnega dne za prvi kupon in pa talon.

Kadar se polože samo kuponi, jih je treba tudi na enak način navesti v razpredelu »predmet«, in, ako pripadajo k zadolžnici, ležeči že v tistem skladu, se je treba pozvati na številko, pod katero je vknjižen v depozitni glavni knjigi; sicer pa jih je treba po številu navesti v razpredelu »različni depoziti.«

(Depozitni urad pa mora o kuponih in talonih voditi posebni zaznamek po obrazcu J, sklicujoč se na glavno knjigo in tega list in številko postavka, da se morejo poočititi in potrditi njih občasne izročitve, ne da bi jih trebalo vsako posebej vpisati v glavno knjigo.)²⁾

¹⁾ Stolpec: zasebne zadolžnice ali listine o zasebnih dolgeh v depozitnih dnevnikih in depozitnih glavnih knjigah mora imeti dva podrazdelka, namreč: „hranilne knjižice“ in „druge listine o zasebnih dolgeh“ (rp. 27. aprila 1864, š. 3562). — Podrazdelek „hranilne knjižice“ mora dobiti pristavek: „in druge v denar spremenljive zasebne listine“, tako, da se imajo v ta podrazdel vstaviti in takoj po kosih skontrovati bančne in kreditne delnice, kreditne srečke, potem srečke zasebnih зайmov in sploh efekti, ki jih izdajajo državno poverjeni zavodi ali zasebniki, katerim je vlada dala pravico za izdajanje zajemnih zadolžnic, zajemnih žrebov, glasečih se na prinesca (rp. 12. febr. 1866, š. 15517).

Poslej se odreja, da je v stolpec „javne obligacije“ vstavljati vse tiste vrednostne papirje, ki so namenjeni javnemu prometu, ki pa ne spadajo med listine omenjene v navedenem (gorenjem) razpisu poleg hranilnih knjižic (iz u. 31. jul. 1895, š. 14600, uk. 16). — V stolpcu „druge listine o zas. dolgeh“ je vpisavati tudi rentne knjižice izdane po poštni hranilnici (u. 2. jan. 1897, uk. 1).

²⁾ Zaznamek *J* se je odpravil. Sprejemnik kuponov in talonov ima ob izročitvi dati samo potrdilnico, ki je za zastopnike oskrbovancev kolka prosta, če se izročitev opravi iz imovine iz skupne sirotinske blagajnice, sicer pa se ima kolkovati s 30 h od vsake pole, ako ni po lestvici II vzeti manjšo pristojbino. Dep. uradi morajo potrdilnico pridejati spisnemu zavezk, ki se tiče sklada, iz katerega je izročba (min. u. 31. jan. 1867, dz. 27).

Kadar ima dep. urad kupone izmenjati in zopet vzeti v dep. hrambo zanje dobljeno izkupilo, tedaj naj depozitno sodišče izda dep. uradu izročilni, oziroma menjalni nalog v dveh odpravkih. — Dep. urad naj v sodnem dep. dnevniku intra marginem stavi kupone med izdatke in jih po pravilni izmeni v sodnem dep. dnevniku v dotičnem računskem razpredelu zaračuni končno med prejemki. — Kadar treba kupone po rp. fin. min. 14. jul. 1896, š. 1369, uk. 30., predno se izmene, poslati blagajnici državnih dolgov v likvidacijo, se morajo isti kuponi ne da bi se napravil uradni receptis, vpisati v zaznamek položenih pa še ne plačanih kuponov, ki je predpisan z rp. fin. min. 12. jul. 1870, š. 16243. V tem slučaju naj se v sodnem dep. dnevniku pozove postavek tega zaznamka. — Izdatkovemu postavku v dep. dnevniku bodi v kritje en odpravek izročilnega odloka; drugi odpravek naj se po pristavku izročilnih oz. sprejemnih podatkov in pa zgoraj omenjene postavkove številke davčno uradnega zaznamka kuponov vloži v spisni zavezek dotičnega dep. sklada in sicer namesto potrdilnice, predpisane v min. u. 31. jan. 1867, dz. 27. Dep. urad mora vpise v dep. dnevnik poočititi i v dep. glavni knjigi i v podrobnih (detajlnih) zaznamkih (u. 15. dec. 1899, uk. 53).

Enako določa rp. fin. min. od 14. sept. 1900, š. 45453, objavljen v uk. 1900, s. 240, ter opozarja le na izjemo, kadar se izplačilo kuponov izroči strankam v zmislu §§ 1, 12, odst. 2 in 3 min. u. 13. jan. 1900, dz. 6. (ki je natisnjen niže doli). — Fin. ministrstvo tedaj opozarja tudi, kedaj sodišču ob naložitvi gotovine v hranilnicah ni treba za sprejem hranilne knjižice posebnega naročila dep. uradu v zmislu § 12. odst. 2 ravno pozvanega ukaza.

Z u. 18. jan. 1894, uk. 2 se je odredilo, da dep. uradi sami neposredno pri c. kr. blagajnici državnih dolgov na

Dunaju lahko dobe nove kuponske pole k združenemu državnemu dolgu po 2000 K.

§ 34. V razpredelu »različni depoziti« se po njih številu vpisujejo vsi tisti položbeni predmeti, ki niso za vpis v noben drugi razpredel, vendar se mora tudi pri teh njih natančnejša označba vpisati v razpredel »predmet«.

§ 35. Priloge zasebnih listin se morajo navesti po svoji številki in kakovosti v razpredelu »predmet« pri glavni listini.

§ 36. (Javne zadolžnice ter njih kupone in talone, potem zasebne zadolžnice, katerih znesek treba, ker so glavne listine, v izkazilih vstaviti v dotični razpredel, mora depozitni urad, predno jih vloži v blagajnici, označiti s položnim pečatilom modre barve. — To pečatilo imej besede: »Položeno pri depozitnem uradu v N. N.)¹⁾

¹⁾ Te predpise je odpravil ministrski u. 24. maja 1886, dz. 82.

§ 37. Javne zadolžnice, ki se glase na ime določenih oseb, se morajo ob položbi vpisati v zaznamek, sestavljen po obrazcu K, sodišče mora v razpredelu, določenem v to svrho, vstaviti ime tiste osebe, ki sme dvigati obresti in pristaviti uradni podpis, potem pa jih vposlati tisti blagajnici, ki ima izplačevati obresti.

Blagajnica dobi en izvod tega zaznamka za svoje blagajniškouradno delovanje in vrne drugi izvod depozitnemu uradu po izpolnjenem razpredelu za čas, od katerega obresti še niso dvignjene.

Če se kasneje zgode kake premembe v osebi, ki je bila upravičena dvigati obresti, tedaj mora

sodišče te premembe naznaniti depozitnemu uradu in pa dotični blagajnici.

§ 38. Dragotine, katerih vrednost ni napovedala niti stranka, niti se je ovedela drugače, treba najprej sodno ceniti po enem cenilcu, če moč, v navzočnosti stranke.

Ta ocenitev je le v olajšanje knjigovodstva in v podlago kaki prihodnji odmeritvi morebitnih hranilnin.

Vrhu tega naj se dragotine, če stranke zahtevajo in, ako moč, v njih prisotnosti zapečatijo i z njih i z uradnim pečatom, pa naj bi se dragotine hranile v posebnih paketih ali v lastnih posodah.

Ukaz ministrstev za pravosodje in finance v porazumu z najv. računiščem z dne 9. marca 1900, dz. 48,

o cenitvi dragocenosti, ki so se sodno položile v eksekutivnem in konkurznem postopku.

I. Deloma izpremenjuje v navodilu depozitnega urada obsežene predpise o popisu in cenitvi dragocenosti, ki se sodno položijo, se glede tistih dragocenosti, katere naj izvršilni organ sodno položi v eksekutivnem postopku za zastavljene stvari po § 259 ir. ali za ročne zastave za zadržljene terjatve po § 298 ir. in kojih vrednost ni znana morda že iz prejšnjih obravnav, izdajo nastopna ukazila:

1. Ako vrednost dragocenosti, ki jih je položiti, po mnenju izvršilnega organa, očitno ne presega 1000 kron, naj izvršilni organ v svojem položnem naznanilu posamezne vrednostne predmete natančno popiše po vrsti, obliki in bistvenih znakih in jih tudi sam ceni. Pri tem je poočititi okolnost, da je popis in cenitev opravil izvršilni organ. — Ako depozitni urad glede tega popisa in cenitve nima pomislekov ali ako se pomisleki, ki so se pokazali v tem ali onem oziru, odstranijo v porazumu med depozitnim uradom in izvršilnim organom, tedaj ostane pri

tej ustanovitvi, ko se je eventualno popravilo položno naznanilo. — Paket, v katerega se vložijo dragocenosti, da se shranijo, je zapečatiti tako s pečatom depozitnega urada kakor tudi s sodnim pečatom, ki ga je prinesel izvršilni organ. — Dolžniku je na voljo dano povedati svoje mnenje o vrednosti predmetov, ki se položijo, in ko se zapečatijo, pritisniti zraven svoj zasebni pečat. — Na gornji način ugotovljeno vrednost depozita je pridržati v sodnem hranilnem naročilu in jo dati za podstavo tudi odmeri hranilne pristojbine.

2. Ako pa dragocenosti, ki jih je položiti, po mnenju izvršilnega organa presegajo vrednost 1000 kron ali ako je glede tega kak dvom na strani izvršilnega organa ali depozitnega urada, in pa v primeru, da se, ako se je vzela vrednost pod gornjo vrednostno mejo, pokaže različno mnenje med izvršilnim organom in depozitnim uradom glede popisa ali vrednostnega zneska, ki ga je vpostaviti, je odvisno od tega, ali je položbo opraviti a) v kakem posebnem civilnosodnem depozitnem uradu (na Dunaju, v Pragi, Gradcu, Trstu),¹⁾ ali b) v kakem davčnem kakor sodnem depozitnem uradu.

Ad a). Izvršilni organ, oziroma privzemši njega depozitni urad naj popiše in ceni dragocenost po kakem sodno zapriseženem cenilcu dragocenosti in naj dá položno naznanilo v zmislu dotičnih določil v navodilu depozitnega urada podpisati in tako ovedeno cenilno vrednost je vpostaviti v račun.

Ad b). Izvršilni organ naj, ako ni moči takoj privzeti sodno zdpriseženega cenilca dragocenosti, vzprejme v položno naznanilo popis dragocenosti po številu, vrsti, obliki in bistvenih znakih, in paket, v katerega se vložijo dragocenosti, da se shranijo, je zapečatiti s pečatom depozitnega urada in s sodnim pečatom, ki ga prinese izvršilni organ; vrednostnega zneska pa začasno ni vpostaviti. — Sodišče je potem dolžno poskrbeti brez odloga za to, da depozit natančno popiše in ceni sodno zaprisežen izvedenec, in ovedeno cenilno vrednost je vzprejeti v sodno hranilno naročilo. — Ako ceni zlate in srebrne reči sodno zaprisežen izvedenec, povedati je vselej za namene kake dražbe tudi kovinsko vrednost (§§ 275 in 277 ir.).

¹⁾ Sedaj tudi v Brnu in Levovu.

II. Spredaj stoječa določila se primerno uporabljajo, kadar se dragocenost sodno položi v konkurznem postopku (§ 87, odst. 3, konk. r.).

§ 39. V depozitni blagajni se hranijo vsi depoziti, če so v to prikladni, v posebnih paketih, zadolžnice in listine pa v ovojih. Na oboje se napiše ime sklada, oznaka depozitne glavne knjige in lista, hranilna številka in letno število hrambe.¹⁾

¹⁾ Ta predpis je min. rp. 21. marca 1858, dz. 45 predrugačil tako, da naj se za oskrbovance v papirnem denarju ali drobižu došla gotovina hrani skupno z denarjem enake kakovosti drugih oskrbovancev, s čimer se razve-ljavlja hramba pravih sodnih depozitov v posebnih ovojih. — Isti paragraf in končni stavek gorenje odredbe je min. u. 21. febr. 1870, dz. 17. izpremenil tako, da treba v posebnih, skladih hraniti samo javne in zasebne zadolžnice, zlate in srebrne novce, dragotine in bisere, potem tiste depo-zite, ki jih sodišče odredi za posebno hrambo in vse ka-zenske depozite; gotovine v papirnem denarju ali dro-bižu, ki jih civilna sodišča pošljejo v depozitno uradno poslovanje, se imajo hraniti skupno tako, kakor je pred-pisano o gotovini, došli za posamezne oskrbovance.

§ 40. Ako sodišče pri kakem skladu odredi zaznambo ali predznambo, tedaj se morajo iz-dani nalogi dostaviti depozitnemu uradu. Depo-zitni urad naj le-te natanko in dobesedno vpiše v svoj poslovni zapisnik in v depozitno glavno knjigo pri dotičnem skladu.

§ 40. 1. Dopustna ni zaznamba:

da se ne priznava fidejkomisna kakovost. 21. jun. 1870, š. 7097, Zb. 3816. — sporne zastavne pravice na depo-zitu. 17. dec. 1884, š. 10644, Zb. 10169. — preklicane da-ritve o depozitu. 31. januarja 1871, š. 888, Zb. 4041. — Za-znamba spora v dep. glavni knjigi vsled lastninske tožbe. 24. nov. 1891, š. 13970, Zb. 13997; 28. jan. 1885, š. 513, Zb. 10404; vsled dedinske tožbe. 24. nov. 1864, š. 6262, Zb. 1964;

Sodišča morajo take naloge dati jasno in določno in, ako kak sklad sestoji iz več postavkov, treba določno izraziti se, naj li zaznamba in predznamba veljata za vse postavke ali za katere izmed njih. Depozitni urad mora sodišče vselej obvestiti s kratkim pismenim naznanilom, da je izpolnil dani nalog.

§ 41. Ob izročitvenih dovolitvah naj sodišče v dotičnem nalogu določno označi predvsem predmet, ki naj se izda, in osebo, kateri ga depozitni urad izroči.¹⁾ Gotovinske zneske, ki jih je izročiti, treba pisati s črkami. Ne smejo se izdajati nikakšne takšne izročitvene dovolitve, da bi depozitni urad odločal, če so se ob izdaji stavljeni pogoji popolno izpolnili; samo tedaj, kadar so se za sprejemno listino vzvidele potrebne posebne obličnosti, se jih lahko predpiše tako, da se obličnosti navedejo popolnoma določno in nedvomno.²⁾

ali vsled sploh kake tožbe. 19. dec. 1882, š. 14928, Zb. 9227; 5. jun. 1872, š. 5799, Zb. 4626; (7. novembra 1871, š. 12319, Zb. 5203).

2. Sodišče ne sme odreči zaznambe, ki jo je namestništvo odredilo pri skladu ustanove. 14. maja 1895, š. 5975, Not. Z. 1895/27.

3. Dopustna je zaznamba: prodaje. 24. marca 1885, š. 3348, Zb. 10994; zastavljenja po pogodbi. 23. marca 1870, š. 3133, Zb. 3759; ponovne cesije depozita. 11. jan. 1877, š. 147, Zb. 6349; vrstni red med cesijonarji odloča prioriteta prošnje za zaznambo. 14. jun. 1871, š. 6799, Zb. 4201.

§ 41. Le v rednem pravnem postopku se more odločiti o izročitvi depozita nasprotni stranki. 7. sept. 1875, š. 9633, Zb. 5846 (28. decembra 1871, š. 15181, Zb. 4377). — ravnotako o enostranskem predlogu, da naj se zopet izda znesek, položen za prepirajoče se druge osebe. 27. jan. 1891, š. 774, Now. § 61.

1) V vsakem izročilnem odloku treba razen imena upravičenca k prejemu navesti tudi njegov značaj (stan, posel) in natančen naslov (rp. 28. avg. 1903, š. 17309/3).

Pooblaščencu prejemnika se smejo sodni depoziti izročiti samo tedaj, če je dotični pooblaščenec po imenu naveden že v sodnem izročilnem nalogu (rp. fin. min. 25. sept. 1901, š. 60057, uk. s. 253).

2) Postopek, če izvrševalni organ dvigne sodno položene stvari, da opravi izvršbena dejanja, določa u. 10. jan. 1900, uk. 1.:

I. V izročitvenem nalogu sodišča, ki sme razpolagati z depozitom (depozitno sodišče), bodi to sodišče izvršbeno ali pa poslujoče kakor zaprošeno sodišče, se sme odrediti, da naj se izročitev opravi izvrševalnemu organu, ki se navede kasneje, ne da bi nalog sam navel izvrševalni organ, kateremu se je poveril sprejem depozita. — V takem primeru naj vodeči ali nadzirajoči uradnik vročilnega in izvršbenega oddelka izvrševalnemu organu, ki ima depozit sprejeti, izgotovi o dotičnem upravičenju izjavo, v kateri mora stati ime in priimek izvrševalnega organa, pozvanje sodnega izročilnega naloga in natančna oznaka dotičnega depozitnega sklada. Na to izjavo se mora vdariti po § 216, odst. 2. or. predpisani posebni sodni pečat. K spisom, tikajočim se hrambe depozitnega sklada naj se pridene odpravek sodnega izročilnega sklepa, ako že itak ne spada k njim.

II. V nujnih primerih more pa izvršbeno sodišče, tudi če ni ob enem depozitno sodišče, izročitev odrediti neposrednje. Tedaj treba paziti na le-ta določila: 1. Sodni sklep, s katerim se odreja, da ima izvrševalni organ depozit sprejeti, se mora dostaviti razen udeleženiim strankam tudi depozitnemu sodišču in depozitnemu uradu. Odpravek za depozitni urad naj se opečati s posebnim pečatom, predpisanim po § 216. odst. 2. or. Ta odpravek nadomešča izročilni nalog depozitnega sodišča. Ako v sodnem sklepu ni navedeno ime za sprejem depozita določenega izvršbenega organa, tedaj ima vročilni in izvršbeni oddelek zahtevajočega sodišča postopati po odredbi točke I. odstavka 2.

2. Čim se legitimovani izvrševalni organ zgласi pri depozitnem uradu, se mora likvidujoči uradnik najprej

po preskušnji predložene legitimacijske izjave prepričati, če se sodni sklep v rokah izvrševalnega organa strinja z izročilnim nalogom, došlim depozitnemu uradu in potem likvidovati sprejemni nalog, pri čemer je ob času tega uradovanja treba upoštevati stanje depozitnega sklada. Predstojnik depozitnega urada mora potem likvidacijo preskusiti in, ako proti izročitvi depozita ni zadržka, poslovnemu kosu pripisati svoj „videl“, na kar se izročitev opravi. — Ko bi se pa proti izročitvi pokazal kak pomislek ali, ko bi depozitno sodišče, še predno se je oglasil izvrševalni organ, izročitev ustavilo, tedaj mora depozitni urad o tem obvestiti izvrševalni organ, da to ustno naznani izvršenemu sodišču ter, da v prvonavedenem primeru brez odloga da o tem objavo tudi depozitnemu sodišču; izročitev se opusti, dokler ne pride nadaljni nalog depozitnega sodišča.

3. Depozitno sodišče naj, ako neče izročitve ustaviti, pošlje odpravek sklepa, ki ga je dobilo od izvršenega sodišča, depozitnemu uradu, ki naj opravljeno izročitev potrdi na odpravku sklepa in le-tega potem vrne depozitnemu sodišču. Depozitni urad naj, ako tak sklepni odpravek ne dobi v treh dneh po tistem dnevu ko je izročil depozit, izvršeno izročitev naznani s kratkim poročilom depozitnemu sodišču.

III. V vseh primerih veljajo še naslednja določila:

1. Izvrševalni organ, ki se zglašuje za sprejetje depozita, potrdi sprejem v kratki obliki na sklepnem odpravku, ki se je bil dostavil depozitnemu uradu. — 2. Izročitev depozita se izvrši s tem, da se izvrševalnemu organu odvzame izdana mu sprejemna legitimacija (t. I. odst. 2) in opravljena izročitev zabeleži na sklepnem odpravku, ki je v rokah izvrševalnega organa. — 3. Zaradi hranilnine se treba ravnati po veljavnih predpisih, ter sodišče od pogajajočega upnika lahko zahteva, naj da predujem zanjo. — 4. Izročitev je opraviti brez odloga, čim se je zglašil izvrševalni organ.

§ 42. Izročilni nalog, na katerem mora biti podpis sodnega predstojnika in sodni pečat, se depozitnemu uradu dostavlja neposredno z depozitno nakazno knjigo, stranka pa se o dovolitvi izročitve obvešča z enakoglasnim odlokom.¹⁾

Depozitni urad naj ta nalog, čim ga sprejme, vpiše v izročitveni razpredel glavne knjige pri dotičnem skladu; dan opravljene izročitve in znesek, ki ga je iznesti v dotični stolpec, pa sme izpolniti še le ob resnični izročitvi in ko se je izročitev vpisala v dnevnik.²⁾

¹⁾ Po § 79 su. ima izročilne naloge na davčne in sodne depozitne urade ter kumulativne sirotinske blagajne podpisovati posamezni sodnik, ki je sklenil izročilno dovolitev, teh nalogov torej ni treba sodnemu predstojniku ne podpisavati ne vidirati (u. fin. min. 24. nov. 1899, fin. uk. 1).

²⁾ Radi skontrovanja v prihodnje ni več izgotavljati in zbirati (u. 28. maja 1893, uk. 20; 20. febr. 1894, uk. 5; 25. jul. 1900, uk. 32. in 23. maja 1906, uk. 15) prepisov depozitnouradnih izročilnih nalogov. — Fin. ministrstvo je skontrujočim komisarjem velelo, da v bodoče ob kosovni ovedbi vrednostnih stvari sirotinske, oskrbovanske in depozitne imovine ugotove prirastke in odpade od zadnje skontracije le s posameznimi preskušnjami z uporabo glavne depozitne knjige in kratkim potem vpogledanih sodnih spisov. — Predsedstva viših dež. sodišč naj skrbе, da računski oddelki viših dež. sodišč opravljajo pregled sodnih depozitnih dnevnikov vedno sproti (II. odst. u. 8. nov. 1907, uk. 26. glej I. odst. pri § 55).

§ 43. Ako predstojnik depozitnega urada ne pozna osebe, kateri se je izročitev dovolila, naj se po dveh njemu znanih, zaupanja vrednih svedokih prepriča o istosti osebe, če treba, naj se ob kakršnemkoli pomisleku zaradi večje varnosti dogovori s sodnim predstojnikom in naj ravna po njegovih naredbah.

Ako se prepričanje za istost dobi na tak način, tedaj morajo privzeti svedoki v pričo predstojnika depozitnega urada dati svoj podpis na prejemno listino in pri tem izrecno potrditi, da poznajo prejemnika.

§ 44. Končno se sme izročitev opraviti le, če se donese in prevzame stranki izdani izvirni odlok in pa nakazana prejemna listina, kakor je predpisano (§ 41).¹⁾

¹⁾ Izgotovitev izročitve ima urad ali blagajnica za-beležiti na izvirnem izročilnem odloku, ki ga mora stranka donesti vselej. Kadar se depozit izroči, se mora pa izvirni odlok zopet vrniti stranki. — Depozitni urad, oziroma blagajnica naj torej za priloge dnevnika pridrži le sodni izročilni nalog in pobotnico stranke (min. u. 14. febr. 1901, dz. 15). — To velja tudi ob izročitvi gotovin iz skupnih sirotinskih blagajn (obj. v uk. 1902, s. 220).

§ 45. Ako depozitni urad ob izročevanju na-tanko izpolnjuje te predpise, tedaj niti uradniki depozitnega urada niti država ne jamčijo za škodo iz tega uradovanja.

§ 46. Na tiste listine, ki so se ob položbi označile s položnim pečatilom, naj se ob izročitvi pritisne izročilno pečatilo v črni barvi.

To pečatilo imej besede: »Izročil depozitni urad N. N.« Ta pristavek sicer ne nadomešča iz-kazil, ki so sicer potrebna za razpolaganje s to listino.¹⁾

Posebna dolžnost predstojnika depozitnemu uradu je, da i izročilno pečatilo i depozitnouradni pečat hrani vedno sam.

¹⁾ Pečatenje rečenih listin z izročilnim pečatilom se je omejilo le na vrednotnice in listine, ki so že opečatene s položbenim pečatilom (min. u. 24. maja 1886, dz. 82). Ta opust velja za vsakršne vrednotnice in listine, tudi za vložne knjižice hranilnic (u. 28. marca 1889, ž. 3461, uk. 17).

§ 47. Pošiljatev depozita po pošti, ki jo od-redi sodišče, ima oskrbeti depozitni urad. Depo-zitni urad dobi v to svrho po sodni depozitni

nakazni knjigi na to glaseči se sodni izročilni nalog, v čisto prepisani dopis s prilogami in njegov osnutek (koncept).

Depozitni urad potrdi v depozitni nakazni knjigi sprejem navedenih poslovnih kosov, opravi izročitev z vpisom v dnevnik in depozitno glavno knjigo ter napiše na koncept izdajalni člen svojega dnevnika, na kar naj se koncept kratkim potom zopet vrne sodišču.

Depozitni urad ima oddajo depozita na pošto kriti s poštnim oddajnim recepisom ter le-tega pridejati za prilogo svojemu dnevniku.¹⁾

¹⁾ Ako kako sodišče denarno ali vrednostno pošiljatev odpravi drugemu sodišču, tedaj obvesti odpošiljajoči depozitni urad oni depozitni urad, ki se nahaja v kraju tistega sodišča, kateremu se je pošiljka odposlala, obenem z odpravkom avize (na tiskanici). Depozitni urad sprejemnega kraja mora po sprejemu pošiljke postaviti na avizo člen dnevnika, pod katerim se je pošiljka dejala med prejeme in avizo vrniti prvoomenjenemu depozitnemu uradu ali pa ta urad obvestiti o morebitnih ovirah. Vrnjeni avizo je imeti za prilogo dnevnika. Kadar se pošiljke odpravijo sodnim oblastvom v inozemstvu, ali ob pošiljkah, ki se izredno odpravijo zasebnikom, občinam ali sploh ob primerih, v katerih ni mogoča inkontracija pri knjigovodstvu, morajo sodišča depozitnemu uradu v izkaz dnevnika dati vidimirane prepise došlih sprejemnih potrdilnic (min. u. 23. sept. 1858, dz. 160).

Kadar naj sodišče odredi odposlatev gotovine iz skupne sirotinske blagajne drugemu sodišču in če je gotovina namenjena, da jo sprejemno sodišče sprejme k denarni knjigi, k uradnemu pavšalu ali k računu kazenskih troškov, tedaj naj sodišče, ki je odredilo odposlatev, to okolnost izrecno opomni v izročilnem nalogu ter naj odredi, da pošiljka dobi katero v § 12, odst. 2. min. u. od 15. marca 1898, dz. 55. omenjenih oznak („denarne knjige“, „v kazenskih stvareh“, „Ne namenjeno depozitnouradnim ali sirotinskouradnim obračunom.“)

Pripalo hranilnino treba tedaj po zmislu določil § 11, odst. 3. min. u. 13. jan. 1900, dz. 6. odsneti ob odpisatvi gotovinskega depozita.

V takih primerih naj odpošiljajoči depozitni, oziroma sirotinski urad avizo, predpisan v št. 1. min. u. od 23. sept. 1858, dz. 160, adresuje neposredno sodišču, kateremu se pošiljka odpravi; sodišče pa naj po sprejeti pošiljki na avizi potrdi sprejem z navedbo poračunskih podatkov in uradnim pečatom ter avizo pošlje depozitnemu ozir. sirotinskemu uradu, ki je bil doposlal gotovino (u. 17. jan. 1901, uk. 5).

§ 48. Sodišče sme zakonitim zastopnikom oskrbovancev ali drugim upravičenim prejemnikom za prejemanje manjših obrestnih zneskov v gotovini ali zapalnih kuponov izdajati izkazne (legitimacijske) odloke (kakor se nazivajo), s katerimi dobe pooblaščenje za njih občasne sprejeme.

Ti odloki se jim smejo pustiti v rokah in izkazati se morajo z njimi v izvirniku le ob vsakokratnih prejemkih v depozitnem uradu s tem, da doneso potrebno sprejemno potrdilo. Depozitni urad mora ob takih primerih v sodnem nalogu, ki se izda v taki obliki, kakor izročitvena dovolitev (§ 42), za to potrebno napotilo dobiti s pristavkom, da ta nalog pravilno zabeleži pri dotičnem skladu.

Ta nalog velja tako dolgo, dokler ga sodišče ne prekliče ali ne predrugači.¹⁾

¹⁾ Ukaz ministrstev za pravosodje in finance v porazumu z najvišim računiščem 12. nov. 1900. dz. 194.

o obdobjem izročevanju kuponov depozitnega urada.

Deloma izpremenjujoč § 48 min. ukaza od 16. nov. 1850. l. (dz. 448) se ukazuje:

I. Obrestni in dividendni kuponi kake sodne depozitne mase se lahko na podstavi sodnega naloga obdobjem izročajo tako, da se poleg morda že dospelih izročijo

hkratu tudi tisti kuponi, kojih dospelost nastane vsakikrat v naslednjem letu. Za določitev teh letnih dob je mero dajen datum sodnega izročilnega naloga (izkaznega odloka). — Dodelitev takega izkaza pa se dopušča samo z naslednjimi uveti: 1. pri depozitnih masah nedoletnikov in oskrbovancev tedaj, kadar je po imovinskih razmerah oskrbovanca korist enkratnega vzdiga imenovanja vrednega pomena, kadar vsota kuponskih zneskov, ki jih je izplačati, ne presega posebno potrebovanih denarnih sredstev, kadar se ni bati nevarnosti dokazovanja pravice tretjih oseb, in kadar glede pravne shrambe kuponov in njih zakonite porabe po lastnostih in razmerah prevzemnika ni pomisleka; — 2. pri drugih depozitnih masah potem, kadar so vse udeležene ali za razpolaganje upravičene stranke z izkazom zadovoljne in se ni bati nevarnosti za dokazovanje pravice tretjih oseb.

II. Izročilni nalog je v depozitni glavni knjigi natančno zapisati. Stranka mora izdatek naročila, ki se ji je dostavil, ob vsakokratnem vzdigovanju v depozitnem uradu, izkazavši potrebno potrdilo prejema, predložiti in depozitni urad ga odvzame še le, ko mine veljavnost izkaza.

Spredaj stoječa določila veljajo tudi na davčnih kakor sodnih depozitnih uradih izven ozemlja, za katero velja ministrski ukaz z dne 16. novembra 1850, dz. 448 in pa na posebnih civilnih sodnih depozitnih uradih.

O dviganju obresti iz hranilničnih vlog pupilov in vinkulaciji dotičnih hranilniških knjižic glej u. 24. februarja 1882, š. 19545 in 16. junija 1895, š. 12290, uk. 13. pod opomnjo 4) § 194 zapuščinskega patenta v II. delu te knjige.

§ 49. Sodišče ima dolžnost, da ob vseh svojih rešitvah, ki zahtevajo popolno poznanje kakega depozitnega sklada, to znanje dobi z vpogledom v depozitno glavno knjigo, če ni pri roki ob podanem predlogu sestavljen izpis iz depozitne knjige.

Depozitni urad mora ta vpogled dopustiti voljno in brez odloga ali pa na zahtevanje do-

neseni izpisek depozitne knjige z vsebino depozitne glavne knjige primerjati in potrditi, koliko se še vjema s knjižnim stanjem sklada ali kolika sprememba je med tem nastala.¹⁾

Sodišča so posebno obvezana, da vložne številke vseh došlih predlogov za predznambo, prepoved, rubež, prisodbo, pripis, izročitev in enako, ki se tičejo kake sodne položbe, precej ko so se vpisale v vložnem zapisniku, naznanijo depozitnemu uradu z nalogom, da jih s pristavkom: »Predlog za prednambo, prepoved, rubež itd.« zaznamuje v depozitni glavni knjigi pri dotičnem skladu.

Te zaznambe se izbrišejo uradoma, ko so se dovolile in vpisale po § 40.

¹⁾ Sodišče se mora ob rešitvah natanko poučiti iz sodnih spisov in sirotinske knjige (u. 29. jan. 1896, š. 1984, uk. 4).

§ 50. Ko bi depozitni urad ob izvedbi sodnega naloga ali še pred njo dobil kak zadržek ali opazil kako napako, tedaj naj z izvedbo prestane, prijavi to ob enem in najkrajšim potom sodišču in počaka od tega nadaljnega napotila.

§ 51. Depozitni urad naj vsakomur na ustno ali pismeno zahtevo izroči o svojem uradnem odpravku depozitnoknjižni izpisek, v katerem pa je navadno treba navesti le ob njegovem odpravku obstoječe depozite ter še vpisane zaznambe in predznambe, kakor so v depozitni glavni knjigi.

Strankam pa je na voljo, da zahtevajo o kakem skladu tudi popolen izpisek iz depozitne glavne knjige, v kateri se morajo tedaj sprejeti vse zvršivše se položbe, izročbe, zaznambe in predznambe in izbrisbe.

Izpisi o posameznih postavkih kakega sklada se ne smejo izdajati.

O depozitnoknjižnih izpiskih, ki so jih stranke naročile in dobile in pa o kolkih, za to vloženih in porabljenih, vodi depozitni urad posebni zaznamek po obrazcu *L*.

§ 52. Stranka, ki želi prepis kake v depozitnem uradu ležeče listine, mora zanj prositi pri sodišču. Depozitni urad brez sodnega naloga ne sme dati prepisa in celo vpogled v listino sme razen sodišču, ki je za vpogled v depozitnem uradu upravičeno zmeraj, dovoliti le onemu, ki se izkaže, da je njen vložnik.

§ 53. Posebni zakon ¹⁾ določi, kedaj treba ob izročitvah državnemu zakladu plačati kako pristojbino in če depozitni urad izročbe ne sme opraviti, predno se ta pristojbina ni plačala ali založila.

¹⁾ Glej dotični ces. patent od 26. jan. 1853, dz. 18 v dodatku.

§ 54. Skontracije ¹⁾ in likvidacije depozitnih blagajn opravlja finančno oblastvo, toda tudi sodišče ima dolžnost, da ob podanih pomislekih finančno oblastvo opozori takoj, da potrebno ukrene, kar treba za neodložno skontracijo.

¹⁾ 1. Stanje sirotinske, varovanske in sodnodepozitne imovine treba ovedeti ob vsaki skontraciji s sklepom dnevnikov, ob prepodajah urada, ob skontracijah, vršecih se zaradi osumljenih neredov in vsaj enkrat v letu ob skontraciji iznenada, pa s sklepom dnevnikov in s sklepom posameznih kont glavne knjige. V zadnjenavedenih primerih treba to stanje izkazati v posebnem izvidu po predpisanem obrazcu *A*. — O skupnem uspehu teh sklepov se sestavi likvidacijski izkaz po obrazcu *B*. — Te posebne

ovedbe sme opraviti sicer vsak skonstrujoči komisar, nego posebno finančno okrajno oblastvo ima skrbeti, da se izvede tekom enega leta.

2. Pravilno naj se ob vsaki skonstraciji dobi prepričanje, da na mestu niso samo imovine, temuč tudi vse zadolžnice, zasebne zadolžnice itd. — Pregled na slepo naj se vrši le izredno. — Ob posebnem ovedovanju vpisanem pod 1. se mora vselej ugotoviti pravo blagajniško stanje s preštetjem gotovin, z ovedenjem stanja obligacij, zasebnih zadolžnic itd. po kosih, končno o pravih sodnih depozitih s tem, da se vsebina pregleda v vsakem posameznem paketu. — Končno se odreja, da naj skonstrujoči komisarji, predno izvedejo skonstracijo, vselej vpregledajo v izkazila posameznih strank (izkazilne sklepe, vpisne knjižice itd.) in morda tudi v posamezne sodne spise ter naj ob skonstraciji napravijo dotična primerjanja. V poročilu o skonstraciji naj se omenijo dotične odredbe (fin. min. u. 21. marca 1858, š. 22450, objavljen z u. 31. marca 1858, š. 6189.).

Zaradi ovedbe o stanju sodne depozitne imovine ob prepodajah uradov pri davčnih uradih je fin. min. v soglasju s prav. min. in najvišim računščem odredilo tako: Ker so se s tuk. razpisom od 8. dec. 1875, š. 30851 uvedli podrobni (detajlni) izkazi in ker mora davčni urad po gorenjem razpisu depozitno glavno knjigo skleniti koncem vsakega leta, skonstrujoči komisar pa vsako tretjo leto ob nenadni skonstraciji, zato z rp. fin. min. od 21. marca 1858, š. 22450 odrejeni sklep posameznih kont glavne knjige ob skonstraciji davčnih uradov prilikom uradnih prepodaj ni več potreben in naj se v prihodnje opusti. — Za skonstracijo zaradi osumljenega nereda pa v dosedanjih določilih ni nikake premembe. Olajšava, dovoljena z rp. fin. min. od 3. febr. 1863, š. 65795 in 8. dec. 1875, š. 30851, po katerih se ima ovedba in izkaz po kosih pri zasebnih zadolžnicah opustiti ob skonstracijah, ki se ne vrše zaradi prepodaj urada in zaradi osumljenih neredov in ker se ima tedaj vršiti pregled teh listin le na slepo, po kosih pa le ob ovedbah skonstrujočih komisarjev vsako tretje leto, se razteguje tudi na skonstracije zaradi takih prepodaj urada, ki se ne vrše ob stalni menji uradnikov, temuč le ob nastopu kratkega dopusta ali ob obolenju enega izmed obeh viših uradnikov. —

Davčni uradi imajo sicer v navedene svrhe o zasebnih zadolžnicah voditi slične podrobne izkaze kakor v drugih depozitnih stvareh (rp. fin. min. 21. nov. 1881 š. 24424, obj. z rp. 20. aprila 1882, š. 19045 ex 1881). — Glej op. 2) pri § 42.

§ 55. Dolžnost sodnega predstojnika je, da si da vsaj enkrat vsak teden predložiti dnevnik depozitnega urada,¹⁾ da jih primerja s svojo nakazilno knjigo depozitov, da ima medsobne pozvanice vedno v soglasju, tiste pa, ki se ne dajo vpisati takoj, da jih vpiše naknadno ter, da vidira dnevnik po izkazani pravilnosti.

Sodni predstojnik naj dalje nekolikrat v letu nenadno in natanko preskusi stanje posameznih skladov i v knjigovodstvu i v hrambi k skladom spadajočih predmetov ter naj izvid prijavi finančnemu oblastvu, ki je nadrejeno depozitnemu uradu.²⁾

¹⁾ Sodni predstojnik ima depozitne dnevnik pregledovati in pa posamezne depozitne sklade preskušati samo v davčnih prostorih (rp. 4. avg. 1874, š. 9608). — U. 25. jan. 1907, uk. 2.: Preminjajoč u. prav. min. od 2. sept. 1886, uk. 41. in od 22. okt. 1904, uk. 17. se odreja: V prihodnje naj se izvidi, ki jih sodni predstojniki sestavljajo ob občasnih revizijah davčnih kakor depozitnih uradov o preskušnji posameznih depozitnih skladov, hranijo pri dotičnih sodiščih kjer je sedež davčnega urada, da jih uporablja skonstrujoči komisar. Zato tudi odpade zaznamek o revizijskih izvidih, ki so ga vodili predsedniki zbornih sodišč. — Sodišče naj predloži revizijski izvid nadrejenemu predsedništvu deželnega ali okrožnega sodišča samo tedaj, kadar je opazilo nerednost v depozitnouradni hrambi. Po končanem dotičnem razpravljanju naj se izvid vrne sodišču. Revizijski izvidi naj se pri sodišču hranijo skupno v zavoju ter o njih naj se vodi zaznamek po obrazcu, pridejanem v dodatku. — Skonstrujočim komisarjem je finančno ministrstvo velelo, da naj za bodoče v revizijske izvide vpgledavajo samo takrat, kadar je to želeti v informacijo

(pouk). Skontrujoči komisarji morajo po gotovem vpogledu revizijske izvide vrniti sodišču (besedilo vsled u. 8. nov. 1897, uk. 26. odst. I.). — Vizitatorji (pregledniki) naj se ob pregledovanju sodišč prepričajo z vpogledom v revizijske izvide in zaznamkov o njih, da li so sodni predstojniki pravilno vršili svojo po navodilih predpisano dolžnost o občasnih revizijah davčnih kakor depozitnih uradov. Dotične opazke naj se opomnijo v vizitacijskem zapisniku pri t. št. 179.

²⁾ Tretji oddelek (§§ 56—73) tega ukaza obsega predpise, kako je upravljati imovino v skupnih sirotinskih blagajnicah.

a) Ukaz ministrstev za pravosodje in finance v porazumu z najvišim računiščem z dne 13. januarja 1900. dz. 6.,

o oskrbovanju depozitnouradnih denarnih prometov po davčnih uradih (finančnih blagajnicah).

§ 1. Davčni uradi kakor sodni depozitni uradi v Pelznju, Libercu, Zadru, Levovu, Krakovu, Tarnopolu, Lincu, Saleburgu, Celovcu, Ljubljani, Černoveih, Brnu, Opavi, Insbruku, Tridentu, Feldkirchu in Gorici so poklicani po naročilu sodišč svojega kraja, in pa tudi na zaprosilo drugih sodišč oskrbovati v svojem kraju naslednja opravila:

I. Nakup in prodajo, odkup in izmeno državnih zadolžnic, zastavnih listov, delnic in drugih vrednotnic, ki so v javnem prometu; odkup obrestnih in dividendnih kuponov, in pa nabavo novih kuponskih pol; vplačila na ne polno plačane vrednotnice; izvrševanje z vrednotnicami morda združene dobavne pravice do novih papirjev; predložbo vrednotnic v kolkovanje.

II. Denarne vloge, obrestne pripise, pobiranje denarja in s tem zvezane odpovedi, in pa zaveze (vinkulacije) v hranilnicah in drugih kreditnih zavodih.

§ 2. V § 1 pod I omenjene posle naj spredaj označeni davčni uradi opravljajo navadno po menjalnicah. — Pravosodno ministrstvo si pridržuje v ta namen skleniti posebne dogovore z menjalnicami. — Kolikor niso skle-

njeni taki dogovori, naj glede denarnih prometov, ki jih je opraviti v kaki menjalnici, velja za pravilo, da naj davčni urad odda kupno ceno, oziroma predmet prodaje ali izmene še-le, ko je prevzel protivrednost ali kako drugo varščino. Ako vrednotnice, ki jih potrebuje davčni urad, niso takoj pripravljene, je nakup samo naročiti, in še-le ko dojdejo zahtevane stvari, izvršiti denarni promet. — V § 1 pod II omenjena opravila pa naj omenjeni davčni uradi neposredno oskrbujejo.

§ 3. Druge nego v § 1 označene davčne kakor sodne depozitne urade, potem finančne in sodne depozitne blagajnice na Dunaju lahko k naslednjim pravilom v blagajnicah, ki so v njihovem kraju, privzamejo nadrejena sodišča kakor tudi druga sodišča:

za denarne vloge na hranilnične in druge vložne knjižice, ki naj se sodno položijo; — za dodatne vloge na že položene blagajnične ali druge vložne knjižice; — za vzdigovanje glavninskih zneskov ali obresti od takih vložnih knjižic in pa za odpovedi, ki so s tem v zvezi; — za oskrbovanje obrestnih pripisov v blagajničnih in drugih vložnih knjižicah, potem od zavez in razvez (vinikulacij in devinkulacij).

§ 4. Vsak denarni promet je, ko dojde naročilo ali zaprosilo sodišča davčnemu uradu, v beležni knjigi posebno zapisati in ves pri tem rabljeni postopek natančno imeti v razvidnosti. — Beležno knjigo o denarnem prometu, ki so ga davčnemu uradu naročila opraviti sodišča njegovega kraja, naj pišejo v § 1 imenovani davčni uradi po obrazcu 1, vsi drugi davčni uradi pa po obrazcu 2. — Za denarni promet, za čigar opravilo prosijo davčni urad sodišča izven njegovega kraja, naj v vseh davčnih uradih služi beležna knjiga po obrazcu 3. — V opombenem razpredelku teh beležnih knjig je poočiliti kake posebne prigodke, ki se pokažejo ob oskrbi denarnega prometa.

§ 5. Nabavo novih obrestnih ali dividendnih kuponov k vrednotnicam, položenim v uradu, naj tisti uradi, v kojih kraju so blagajnice, poklicane za izdajo novih kuponskih pol, oskrbujejo tudi brez sodnega naročila na zaprosilo stranke, ki je upravičena za prejem kuponov. Istotako so davčni uradi pooblaščen na zaprosilo

stranke, ali ako zapazijo, da je stranka to opustila, uradoma oskrbeti, da se vzdignejo nove kuponske pole k državnim zadolžnicam, ki so v njihovi depozitnouradni hranitvi, in pa od sodišča dovoljeni prepis, zavezo in razvezo položenih državnih kreditnih vrednotnic v neposrednem prometu z blagajnico državnih dolgov na Dunaju. — To nabavo kuponov je imeti s posebnim zapisom po obrazcu 4. v razvidnosti in izvršiti jo je v depozitnem dnevniku in v depozitni glavni knjigi, ne da bi bilo za to treba kakega sodnega naročila. V ta zapis je prevzeti tudi provzročene prepise, zaveze in razveze državnih vrednotnic.

§ 6. Za izvršilni organ za neposredno opravljanje prometnih poslov, ki jih je oskrbeti v kraju davčnega urada izven uradnega prostora, to je za prenos prodajnih stvari v kreditni zavod in za prenos protivrednosti nazaj, se postavi uradnik davčnega urada. Postavi ga načelnik davčnega urada z odobrilom deželnega finančnega oblastva, in postavljenega uradnika je po imenu naznaniti kreditnim zavodom, ki pridejo v poštev. — Ako vrednost prodajnega predmeta presega znesek 100 kron, naj izvršilnega organa po zunanjih opravilih spremlja kak sluga davčnega urada.

§ 7. V izvršitev prometnega opravila odposlanemu uradniku davčnega urada je dotični vrednostni predmet izročiti v navzočnosti dveh blagajničnih uradnikov, ali, kjer sta samo dva uradnika, v navzočnosti drugega blagajniškega uradnika proti potrdilu prejema v razpredelku dotičnega zapisa, določenem za to. — Odposlanec naj posel oskrbi brez odloga in naj se oddajaje nove vrednostne predmete izkaže z računi, zadevajočimi porabo njemu izročene vrednostne stvari, in z drugimi izkazi, katere naj poprej označena blagajnična uradnika preskusita po številkah in pa tudi glede vrednostnega postavka. — Da je pravilno opravljeno, naj izvršilnemu organu omenjena blagajniška uradnika posebno potrdita. Potem je izvršitev zapisati v dotičnem zapisu in eventualno dokončno zapisati v dnevnik po § 9, odstavku 2. — V tistih primerih, v katerih se izvršilnemu organu izročena prometna opravila ne morejo opraviti tisti dan, naj izvršilni organ potrdilo, (začasnico, povratnico, receptis i. e.), ki ga je dobil za vpoloženi prometni predmet od dotične blagajnične

likvidature, še tisti dan položi v depozitni blagajnici davčnega urada. — Ako je v namen prodajne uprave morda treba kake vrednosti pošiljati, naj se pošiljajo z varnostnimi naredbami, ukazanimi v občnih blagajničnih predpisih, in do končnega obračuna velja poštni sprejemni list za blagajnični izkaz. Vzdignjene novce in druge vrednotne stvari naj izvršilni organ vselej še tisti dan, ko jih je vzdignil, izroči depozitni blagajnici davčnega urada. — Ako se prodajno opravilo ne realizuje in ako se tudi ne more položiti prejemno potrdilo v zmislu četrtega odstavka, se mora prodajni predmet prinesiti nazaj v depozitno blagajnico in ta okolnost poočititi v depozitnem dnevniku ali, ako gre za prodajna opravila za kako tuje sodišče, v opombenem razpredelku beležne knjige po obrazcu 3.

§ 8. Oba višja uradnika davčnega urada sta dolžna ob svoji odgovornosti natančno nadzorovati pravočasno izvršitev uradu naročenih prodajnih opravil in nabav kuponov, ki naj jih opravi, in pa vnovično položbo iz prodajnih opravil.

§ 9. Za nadrejeno sodišče oskrbljena prodajna opravila je zapisati v depozitnem dnevniku in v glavni knjigi in pa v podrobnih izkazih. — Izvršilnemu organu izročeni vrednostni predmet je v depozitnem dnevniku najprej *intra marginem* zapisati med izdatke. Dokončno se ta izdatek obračuni, ko dojde protivrednost, hkratu se vpiše v dnevnik, da se je protivrednost prejela in priloži dotične blagajnične izkaze. — Ako pa naj davčni urad, da opravi prodajne posle, pošlje vrednostne predmete kakemu drugemu davčnemu uradu, ki ga je za to zaprosilo nadrejeno sodišče, se mora poslani vrednostni predmet v depozitnem dnevniku takoj dokončno zapisati med izdatke in ta izdatek izkazati s pošno prejemnico. Ako mora priti protivrednost, naj se, ko dojde, v depozitnem dnevniku zapiše med prejemke, sklicevaje se na prejšnjo številko izdatka. — Prodajna opravila, ki jih je oskrbeti na zaprosilo kakega ne nadrejenega sodišča, se vpišejo samo v beležno knjigo obrazec 3.

§ 10. Davčni urad naj o izvršilu vsakega prodajnega opravila sodišču, ki ga je zaprosilo za izvršitev, obsirno poroča, priloživši račune in drugačne izkaze. So-

dišče pa naj davčnemu uradu potrdi, da so došle iz prodajnega opravila izvirajoče protivrednosti nazaj, ako ni šlo za kako naročilo nadrejenega sodišča.

§ 11. Ako naj kak sodni depozit (ukaz finančnega ministrstva 16. nov. 1894. [uk. f. m. št. 46]; ukaz pravosodnega ministrstva 20. dec. 1894. [uk. pr. m. št. 1 l. 1895]) po komisiji izroči dotičnemu sodišču ne podrejen davčni kakor sodni depozitni urad, naj sodišče, ki dovoli izročitev, svoje zaprosilo, da se opravi ta izročitev, pošlje kakor pri kakem prodajnem opravilu neposredno davčnemu kakor sodnemu depozitnemu uradu, ne da bi se zahtevalo posredovanje sodišča, kateremu je podrejen davčni kakor sodni depozitni urad. Sodišče, ki odredi uradno opravilo, je dolžno obvestiti stranko, da je odredilo poslati depozit v izročitev. — Izvršitev izročitve po komisiji se v zaprosenem davčnem uradu zapiše razen v zapisu obrazec 3 tudi v depozitnem dnevniku, in davčni urad naj o izvršitvi poroča sodišču, ki ga je zaprosilo za izročitev. — Ako je depozit, ki ga je izročiti po komisiji, v gotovini, odbiti je od njega hranilno pristojbino, ko se pošlje depozit zaprosenemu davčnemu uradu. Izročitev depozita v gotovini, ki ne presega zneska 1000 kron, lahko davčni urad, bodisi da gre za komisijsko izročitev ali ne, provzroči s pošto nakaznico, ako stranka, ki ima pravico do prejema, v ta namen predloži izročilne izkaze (izročilno potrdilo, izročilni odlok).¹⁾

§ 12. V sodnih naročilih je prodajne posle, ki jih je opraviti, in kake posebne načine izvršitve določno povedati in dotične vrednostne predmete natančno označiti. — Z naročilom, da se opravijo prodajni posli, sme sodišče spojiti samo take odredbe, po katerih naj, ko se je opravilo izvršilo, nastopi sodna položba ali takojšnja izročitev prometnih predmetov ali doseženih protivrednosti. — Izdajo naročil za obdobjno opravljanje določenih prodajnih

¹⁾ V takih primerih ni treba posebnega sodnega naloga, glasečega se na izročitev po takem načinu; niti ni treba, da bi prejemnico v takih primerih sopedpisala 2 svedoka v zmislu § 43. (instrukcije od 16. nov. 1850, dz. 448) (obj. v uk. 1901 s. 80 in 81.). Določila tega § za zneske ne nad 40 K deloma izpreminja min. u. 10. avg. 1908, dz. 177., ki je natisnjen niže v knjigi.

poslov je kolikor moči omejiti, in taka naročila naj davčni uradi izvršujejo še-le na vsakokratno zglasilo udeležene stranke, ali ako ima izvršitev za pogoj, da se poprej položi kak vrednostni predmet, potem, ko se je položil.¹⁾

§ 13. Načelniku sodišča po § 30 ministr. ukaza 15. marca 1898. dz. št. 55 naložena nadzorovalna dolžnost se razširja tudi na prometna opravila, ki jih je opravljati za dotično sodišče. Zlasti naj načelnik sodišča s slučajnimi poskusi neposredno vpogledavši v blagajnične in drugačne vložne knjižice, ki pridejo v prodajno upravo, preskuša, ali njih stan natančno soglaša z zapisi depozitnega urada. Ako se ne najde nikak pogršek, naj načelnik sodišča podpiše zapise obrazec 1, oziroma 2 in 4 in pove dan in mesec. — Ko se pregledujejo davčni uradi, je vselej skrbno preskusiti tudi njihovo oskrbovanje prodajnih opravil depozitnega urada in pisanje zadevnih beležnih knjig.

§ 14. Ta ukaz stopi 1. dne februarja 1900 v veljavo.

Realizovanje sodno položenih hranilničnih in drugih vložnih knjiž. I... Ako treba v odpravo depotnega interesenta napraviti prometni posel, posebno, ako treba unovčiti (realizovati) položeno vložno knjižico, tedaj se morajo sodišča v zmislu min. u. od 13. jan. 1900, dz. 6 v to vedno posluževati davčnih in depozitnih uradov (finančnih in sodnih depozitnih blagajn), ki imajo po končanem prometu izročitev opraviti po sodnem nalogu. — Če je radi sedeža dotičnega kreditnega zavoda (hranilnice) za oskrbo takšnih prometnih poslov uporabiti kak drug kakor podrejeni davčni urad (finančno blagajno), je skrb sodišča, da dotično zaprosilo upravi na dotični davčni urad (finančno blagajno).

II. V zmislu § 12. odst. 2. min. uk. 13. jan. 1900 ni moči naloga za izročitev prometnega predmeta zediniti z nalogom za sprejem ali takojšnjo izročitev protivrednosti v enem sklepu samo ob naložitvi gotovin v hranilnici (obj. na s. 240, uk. 1900, zadnji odst.), temuč tudi v drugih primerih § 3. tega ukaza; posebnega prejemnega naloga ni treba niti tedaj, če se vložna knjižica, ki se ima zopet

¹⁾ Glej u. fin. min. od 14. sept. 1900, š. 45453 pri § 33 min. u. od 16. nov. 1850, dz. 448.

položiti, vsled opravljenega obrestnega pripisa glasi na viši znesek, kakor tisti, ki bi odgovarjal prejemnemu nalogu, prvotno zedinenemu z izročitvenim nalogom.

Da bi se računskim oddelkom viših dež. sodišč tudi v takih primerih omogočila preskušnja prejemnega postavka po visokosti zneska, so se davčni uradi (finančne blag.) napotili, da naj ob zopetni položitvi hranilnih knjižic poočitijo morebitni obrestni pripis v tekstnem razpredelu sodnega depozitnega dnevnika (iz u. 4. marca 1902, uk. 10).

b) Ukaz ministrov za prav., fin. in trg. v porazumu z najvišim računščem z dne 19. dec. 1907, dz. 271.,

o izročevanju vrednostnih pošiljatev, ki prihajajo za sodišča po pošti.

Kako se hodi po vrednostne pošiljatve in naznanila, ki jih je izročati sodiščem.

§ 1. Ako se zaradi velike oddaljenosti sodišča od poštnega urada ne ukaže za posamezne kraje vročevanje po pošti po občih poštne predpisih, morajo organi sodišča hoditi po zaprte vrednostne pošiljatve in naznanila (spremnice, obvestilnice in izročilnice) o vrednostnih pošiljativah, ki prihajajo po pošti za sodišče in ki jih je vsled njihovega oznamenila: „Denarna knjiga“ ali „V kazenskih stvareh“ ali „Ni določeno za upravo depozitnega ali sirotinskega urada“ izročati sodišču, ter po poštne in plačilne nakaznice, ki prihajajo za sodišče.

Pri tem se je držati nastopnega ravnanja:

Sodni sluga (§ 63 or.), kateremu je poverjeno hoditi na pošto in čigar ime je naznaniti poštne uradu, mora prevzeti naznanila (spremnice, obvestilnice in izročilnice) ter poštne in plačilne nakaznice s poštno izročilno knjigo (razpredelek 7) in jih oddati uradniku, ki je upravičen za kvitiranje pošiljatev (§ 68 or.), da jih podpiše.

Na podstavi podpisanih naznanil in nakaznic mora iti po pakete in vrednostne pošiljatve in po denarne zneske

k poštnim in plačilnim nakaznicam, ki jih dobi sodišče, do zneska 1000 K sodni sluga, po vrednostne pošiljatve in denarne zneske v višem znesku pa pisarniški uradnik sodišča, ki ga spremlja sodni sluga. Prevzemajoči sluga ali uradnik mora pri zaprtih vrednostnih pošiljativah skrbno preiskati stanje ovitka in pečatov in, če se opazi kaka poškodba, zahtevati od poštnege urada, da se pošiljatev, preden jo prevzame, še enkrat tehta ter da se odpre in vsebina presteje. Pod kontrolnim pečatom poštnege urada (odprto) oddano denarno pismo je treba takoj v navzočnosti izročujočega poštnege organa odpreti in preskusiti glede pravilnosti vsebine. Zaprto prevzete pošiljatve je treba nemudoma izročiti uradniku, ki je upravičen sprejemati jih. Ta uradnik mora pošiljatve odpreti, njihovo vsebino preskusiti glede njene pravilnosti, in ako se pokaže kak spodtikljaj, ga takoj naznaniti načelniku sodišča, da ukrene nadaljne odredbe.

Kako se hodi po vrednostne pošiljatve in naznanila, ki jih je izročati depozitnim uradom civilnih sodišč in davčnim uradom kakor sodnim depozitnim uradom in skupnim sirotinskim blagajnicam.

§ 2. Ako se zaradi velike oddaljenosti depozitnega urada civilnega sodišča ali davčnega kakor sodnega depozitnega urada od poštnege urada ne ukaže za posamezne kraje vročevanje po pošti po oblih poštних predpisih, morajo organi depozitnega urada ali davčnega urada hoditi po zaprte vrednostne pošiljatve in naznanila o vrednostnih pošiljativah (spremnice, obvestilnice in izročilnice), ki prihajajo za sodišče po pošti in ki jih je izročati depozitnemu uradu in skupni sirotinski blagajnici.

Po naznanila hodi sluga depozitnega urada ali davčnega urada, čigar ime je treba naznaniti poštneemu uradu. Pri tem treba ravnati po § 14, odst. 4 ministrstvenega ukaza z dne 15. marca 1898. dz. 55.

Prevzeta naznanila se vpisujejo v zabeležek, s katerim se hodi na pošto, in po avizirane vrednostne pošiljatve in denarne zneske k poštnim in plačilnim nakaznicam, ki jih pobere depozitni urad civilnega sodišča (davčni urad, finančna blagajnica), se hodi na pošto po obstoječih pred-

pisih za davčne urade (finančne blagajnice) kakor sodne depozitne urade ali sirotinske blagajnice, § 15 min. u. z dne 15. marca 1898. dz. 55 za depozitne urade civilnih sodišč Dunaj, Praga, Gradec, Trst § 4 min. u. z dne 1. maja 1903. dz. 104; za depozitni urad civilnega sodišča Brno § 41 min. u. z dne 1. maja 1903. dz. 105; za depozitni urad civilnega sodišča Levov § 41 min. u. z dne 8. maja 1905. dz. 75.

§ 3. Ta ukaz dobi moč 1. dne januarja 1908. l.

c) Ukaz prav. in fin. ministrstva v porazumu z najv. računiščem z dne 13. jan. 1908. dz. 14.,

o oprostitvi stranek od plačevanja manipulacijskih pristojbin in stroškov tiskovin, ki se podajajo v nakaznem prometu poštne hranilniškega urada s sodišči in depozitnimi uradi civilnih sodišč.

Zaradi dogovora, sklenjenega med ministrstvom za finance in pravosodje, niso stranke več dolžne plačevati manipulacijske pristojbine (vplačilne in izplačilne stroške in troške tiskovin v nakaznem (čekovnem in klirinškem) prometu poštne hranilniškega urada s pravosodnimi oblastvi (sodišči in depozitnimi uradi civilnih sodišč).

Vsi predpisi, ki nasprotujejo temu zaukazu, izgube torej moč z dnem razglasitve tega ukaza in sicer:

- a) v § 102 (z u. prav. min. z dne 5. maja 1897. dz. 112 izdanega) opravnega reda za sodišča prve in druge stopnje,
- b) v §§ 17, 19, 20, 26 in 27 za področje depozitnih uradov civ. sodišč na Dunaju, v Pragi, Gradcu in Trstu izdanega min. u. z dne 1. maja 1903. dz. 104,
- c) v §§ 12, 55, 56, 80, 81, 135 in 136 z min. u. z dne 1. maja 1903. dz. 105 razglašenega navodila za depozitni urad civilnega sodišča v Brnu,
- d) v točki 5 min. u. z dne 1. maja 1903. dz. 106 o položbah depozitov civilnih sodišč v gotovini in novcev sirotinskih blagajnic v nakaznem (čekovnem in klirinškem) prometu poštne hranilnice,

e) v §§ 12, 55, 56, 80, 81, 135 in 136 z min. u. z dne 8. maja 1905. dz. 75 razglašenega navodila za depozitni urad civilnega sodišča v Levovu

obsežena določila o izterjavanju manipulacijskih pristojbin (stroškov) in stroškov za tiskovine od strank, ki so dolžne plačevati ali upravičene prejemati.¹⁾

d) Ukaz ministrstev za prav. in za fin. v porazumu z najvišim računiščem z dne 10. avg. 1908. dz. 177.,

s katerim se deloma izpreminjajo določila o depozitno-uradnem izročevanju gotovin po pošti ali po poštnohranilničnem uradu.

Deloma izpreminjajoč § 11 min. ukaza z dne 13. jan. 1900 dz. 6 in pa §§ 23, 29 in 30 min. ukaza z dne 1. maja 1903 dz. 104 in §§ 77, 83 in 84 navodila za civilnosodne depozitne urade v Brnu in Levovu ministr. ukaza z dne 1. maja 1903 dz. 105 in z dne 8. maja 1905 dz. 75 se določa, da more 40 K ne presegajočo položnino (depozit) v gotovini depozitni urad s poštno nakaznico ali po poštnohranilničnem uradu (ako da stranka na razpolago položni list poštne hranilnice) izročiti tudi tedaj, če za prejem upravičena stranka ni predložila v navedenih min. ukazih predpisanega prejemnega potrdila (pobotnice).

Ta postopek je omejen na gotovine, katere je izročiti na podstavi posebnega sodnega izročilnega odloka. Depozitni urad naj poštno nakaznico vselej odpravi pod stanovanjsko addresso, povedano v sodnem izročilnem odloku in brez razlike, ali je poslatev iznosa po pošti ukrenilo sodišče, ali pa je za to stranka prosila naravnost pri depozitnem uradu, poslatev izvršiti po pošti. Ime računovodnika v prejemnici položnici, ki jo je prinesla

¹⁾ Vsled u. 13. jan. 1908, uk. 1. imajo predsedstvu viš. dež. sodišča vsakoletno poslati rač. sklep po ukazu pridejanem vzorcu: sodišča, ki so v zvezi s čekovnim prometom, o prometu denarne knjige, civilnosodni depozitni uradi pa o čekovnem prometu.

stranka, se mora natanko ujemati z oznamenilom stranke v sodnem izročilnem odloku. — Hranilno pristojbino, kar je gre, in poštno troške je odbiti odpošiljaje položnino. — Za depozitno-uradno obračunavanje izročitve zadošča v gorenjih primerih poleg sodnega izročilnega odloka za dnevnikov izkaz: po izročitvah s pošto nakaznico poštno-uradni oddajni list, pri izročitvah pri poštohranilničnem uradu „prejemni list“ nabiralnice.

e) Ukaz ministrstev za prav. in fin. v porazumu z najvišim računiščem z dne 8. maja 1905, dz. 74.,

o blagajniškem ravnanju in zaračunjevanju civilnosodnih depozitnih gotovin.

Vse civilnosodne depozite v gotovini je treba brez ozira na pripadnost k posameznim depozitnim masam hraniti v blagajnici skupno in v depozitnih knjigah in depozitnih dnevnikih zaračunjati pod skupnim nadpisom „gotovina“. — Izjema od tega zaukaza nastopi glede tistih deželni zlatih novcev, ki se v položnem zaprosilu označijo izrecno za efektivno položene. S takimi deželnimi zlatimi novci je treba depozitnouradno kot s sestavinami dotičnih mas ravnati kakor z dragocenostmi ter jih zaračunjati v razpredelku, določenem zanje. — Pisanje več razpredelkov za depozitne gotovine ločenih po različnih denarnih vrstah, se neha.

Ta ukaz stopi v moč z dnem razglasitve (16. maja 1905, leta).

II. Navodila za posamezne depozitne urade.

a) Ukaz ministrstev za pravosodje in finance in vrhovnega računskega dvora od 20. novembra 1888, dz. 177,

s katerim se uvaja navodilo za civilnosodni depozitni (hranilni) urad v Trstu.¹⁾

Vzvidelo se je ministrstvom za pravosodje in finance in vrhovnemu računskemu dvoru izdati priloženo navodilo (instrukcijo) za civilno-sodni depozitni urad v Trstu, ki naj stopi v moč 1. dne februarja 1889.

Navodilo za civilno-sodni hranilni urad v Trstu.

Prvi oddelek.

Splošna določila.

I. Področje c. kr. civilnosodnega depozitnega urada.

§ 1. Civilnosodni depozitni urad v Trstu sestavlja vkupen pomožen urad vseh c. kr. civilnih sodišč prve stopinje, kar jih je v njegovem stajališču (namreč: trgovinskega in pomorskega sodišča, mestnodelegovanega okrajnega sodišča,²⁾ malotnega sodišča v trgovinskih rečeh ter ima naslov: c. kr. civilno-sodni depozitni urad v Trstu.

§ 2. Civilnosodnemu depozitnemu uradu pristoji samo civilnosodno položene stvari prejemati, hraniti, pisati knjigo o njih in rokovati z njimi. — A zakonito razpolaganje s depozitnim imenjem spada v področje onega sodišča, v katerega glavni knjigi je propi-

¹⁾ Posebna navodila so še za depozitne urade 1. v Pragi (u. 15. nov. 1849, š. 7219); 2. na Dunaju (min. u. 7. julija 1859, dz. 144); 3. v Gradcu (m. u. 21. jul. 1881, dz. 84); 4. v Brnu (m. u. 1. maja 1903 dz. 105); 5. v Levovu (m. u. 8. maja 1905, dz. 75). — ²⁾ Sedaj: okrajnega sodišča, okrajnega sodišča za trgovinske in pomorske stvari.

sano. — Dolžnost civilnosodnega depozitnega urada je natanko izpolnjevati naloge pristojnih sodišč.

II. Podrednost civilnosodnega depozitnega urada sodiščem nasproti.

§ 3. V obče je civilnosodni depozitni urad podrejen deželnemu sodišču, ki biva ondukaj, ter podstoji v disciplinarnih rečeh prezidiju tega sodnega dvora, ki ima dolžnost, skontrojuoč ga od časa do časa uverjati se o rednem poslovanju civilnosodnega depozitnega urada. — Skontrovanje je treba najmanj trikrat na leto izvršiti po uradnikih računskega oddelka višega deželnega sodišča, privzemaje enega višega finančnega uradnika, ki ga določi prezidij finančnega deželnega ravnateljstva, in operat skontrovanja naj se predloži višemu deželnemu sodišču, da ga da pregledati po računskem oddelku višega deželnega sodišča, in kar ta najde, priobčiti je — vračaje operat skontrovanja — prezidiju sodnega dvora. — S koncem vsakega leta naj depozitni urad po obrazcu I poda predsedniku deželnega sodišča sumaren izkaz o stanju depozitov.

III. Dolžnosti uradnikov depozitnega urada.

§ 4. Da civilnosodni depozitni urad svoje poslove po navodilu vrši, na to naj v prvi vrsti pazi načelnik depozitnega urada, ki ima dolžnost, kakor se mu pozdi primerno, uveriti se o tem kakor je treba, ter če vidi kako napako, odstraniti jo. — Načelnik depozitnega urada bodi sploh za vsako škodo, ki na to stran nastane iz njegove krivnje, nerazdelno odgovoren z uradnikom krivcem, a sosebnost za popolnost položne knjige in dnevnikov (journalov). On odkazuje svojemu osebju posamna dela, kolikor taka dela niso že v tem navodilu odkazana določenim osobam kot poslovi ležeči v njihovem uradnem postavljenju, in on naj pazi na to, da se uradniki vljudno in pristojno vladajo do občinstva. Kadar bi glede osebe katerega njemu podstojnega uradnika prišli na dan kaki pomisleki, naj to naznani predsedniku deželnega sodišča. — Depozitnega urada načelnik ima dolžnost prizadevati si, da primerno odvrne vsako nevarnost od depozitnega urada.

§ 5. Depozitnega urada načelnik brani ključee od vnanjih vhodnih in notranjih zveznih vrat depozitnega

urada (izimši ključ v pravo blagajnično prostorino), in kadar se ta vrata odpirajo in zapirajo, bodi on sam pričujoč ali naj se pa da nadomeščati po uradniku, katerega on pod svojo odgovornostjo postavi. — Predno se zaklenejo vrata, treba se je skrbno uveriti, ni li kedo skrit v uradovih prostorih, in če so gorele luči, so li ugasnene, kakor je prav, in so li oknice dobro zaprte. Samo vpričo njega ali njegovega namestnika smejo se tudi snažiti uradovi prostori, od katerih ključe ima depozitnega urada načelnik.

§ 6. Prostorina uradova, namenjena, da se v nji neposrednje hranijo blagajnice, omare in knjige, ki je na svod (obok) zidana in varna glede tatinskega vloma in ognja, bodi pod dvojno zaporo: en ključ prejme blagajničar depozitnega urada, a drugega asistent¹⁾ depozitnega urada, katera imata vkupno dolžnost, depozite natanko in kakor je v redu, hraniti in kraje, kjer se hranijo, odpirati in zapirati, kadar sta oba istodobno pričujoča. Kadar se kaj izročuje, dolžna sta izdajati stranki vrednotne efekte. Kadar je nevarnost ognja, njijna je v prvi vrsti dolžnost, skrbeti, da se depoziti otmejo. — Glede zapiranja vrat v prostorino, kjer stoji blagajnica, in glede njene snažbe imata ta dva uradnika enako dolžnost, kakršno ima načelnik depozitnega urada v oziru na ostale prostore tega urada.

§ 7. Ako bi eden teh dveh uradnikov bil s čim zadržan, naj se načelnik depozitnega urada nemudoma obrne na predsednika deželnega sodišča, da določi uradnika, kateri bode zadrževanega nadomeščal. Ta je po tem z drugim uradnikom nerazdelno odgovoren. — Zadrževani uradnik pošlje ključ zapečaten predsedniku sodnega dvora. — Pri vsaki meni enega teh uradnikov, ki imata vsak po en ključ, dopuščeno je vstopajočemu, kakor tudi izstopajočemu uradniku, zahtevati likvidacijo.

§ 8. Ključa namenjena v sozaporo morata biti natanko zaznamenovana ter se v nobenem slučaju ne smeta puščati v uradovalnici. V obče je prepovedano, v sozaporo namenjen ključ dati uradniku, v katerega rokah biva v isto sozaporo določen ključ. — Ako se postavlja namestnik, naj ključ izstopajočega prejde vselej na namestnika, ki

¹⁾ Sedaj oficijal; glej min. ukaz niže pod b).

ima prevzeti sozaporu. Premenjati ključje je prepovedano. Tudi je gledati, da se ne prigodi, da bi sčasoma prišli vsi ključji enemu in istemu uradniku v roko. — Kadar je za eno zaporo več enakšnih ključjev, naj oni uradnik, ki mu je izročena zapora, v zmislu razpisa finančnega ministrstva od 28. avgusta 1871, št. 15182 (Uk. f. m. št. 31)¹⁾ skrbno v svojem stanišču hrani tudi k nji spadajoče dvoje in troje ključje.

§ 9. Ako je v civilno-sodnem depozitnem uradu nameščen poseben hranilno-uradni kancelist ali računski akcesist, ima ta dolžnost, odkazana mu dela prenatanko in hitro oskrbevati ter v nevarnosti požara sosebno pripomagati, da se knjige rešijo.

§ 10. Vsak hranilni uradnik odgovarja za uradne poslove, katere je prevzel, in vsako dotično dolžnosti nasprotujoče opuščenje. Kadar sta v tem odnošaju dva uradnika ali je krivih več, odgovarjajo oni nerazdelno.

IV. Propisi o pisanju depozitnih knjig.²⁾

§ 11. K pravrednemu poslovanju depozitnega urada potrebne knjige, zabeležke in spiske treba je vsegdar držati z največjo natančnostjo, ter se je v tem odnosu vladati natanko po naslednjih ukazilih.

§ 12. Poslovni zapisnik³⁾ civilno-sodnega depozitnega urada naj obseza naslednje razpredelke:

1. Dan, mesec in leto, — 2. poslovno število, — 3. ime pristojnega sodišča, po tem datum in številko ukaza, 4. vsebino poslovnega kosa, — 5. glavno knjigo, — 6. rešilo.

V poslovni zapisnik je kratkoma vpisovati vsako naznanilo pologe, ki dojde depozitnemu uradu, kakor tudi vsak nalog, ki ga nanj izdadó sodišča, in vsako drugo vlogo, ki mu se vpodá. Vsak dan ga je završiti in v vpogled predložiti načelniku depozitnega urada, ki nanj — natančno pregledavši ga — zapiše svoji Videl. — Vsak kos, ki pride, zaznamenati je z dnem, mesecem in letom vpo-

¹⁾ Pozvani rp., ki se nanaša na rp. fin. min. od 23. nov. 1863, š. 50549, uk. f. m. 56, izreka prav to, kar je v tem odstavku navodila za ta dep. urad. — ²⁾ O poračunjenju in izročbi gotovin glej rp. fin. min. 11. sept. št. 56046 v uk. 1899, s. 99.

daje in s tekočim številom. — Številski red se začneja 1. dne januarja in sklepa s poslednjim dnem decembra vsakega leta. — Poslovnemu zapisniku naj se pridá kazalo.

§ 13. Položna knjiga naj se vodi po obrazcu II. — Vanjo je vpisavati vse položke.

Neposrednje sam načelnik depozitnega urada ima dolžnost pisati jo in njegovo delo je tudi, vsak dan, primerjavši prejemni dnevnik s položno knjigo, v določenem stolpcu te knjige vpisati dnevnikov člen. — Število, katero prejme položek v položni knjigi, zove se položno število. Ono teče zaporedoma celo leto od I. dne januarja do poslednjega dne decembra, ter je najskrbneje ogibati se vsakega drobca, vsakega preskoka ali vsake ponove števil.

§ 14. Podrobni prejemni dnevnik naj piše asistent³⁾ depozitnega urada po obrazcu III, a podrobni izdajni dnevnik blagajničar depozitnega urada po obrazcu IV. — V prejemni dnevnik je treba vpisavati vse položke obširno, a vse pripise, stalne nakaze obresti in zabeležbe ob kratkem, v izdajni dnevnik vse izročitve obširno, ne navajaje vendar številke in podatkov javnih obligacij, a vse izbrise ob kratkem. — Oba ta dnevnika držati je v sešitkih, od katerih se po eden priredi za vsak teden. Predno pride v rabo, mora biti pretaknen z nitjo in opravljen z uradnim pečatom deželnega sodišča in depozitnega urada. — Vsaka popolnem popisana stran bodi podpisana po blagajničarju in depozitno-uradnem asistentu ter je treba precej glavne vsote na koncu vsake strani sešteti in na sledečo stran prenesti. — Razven obeh teh dnevnikov naj po istih obrazcih blagajničar piše sumaren prejemni dnevnik, a asistent sumaren izdajni dnevnik, v katerih je samo ob kratkem navajati v podrobnih prejemnih in izdajnih dnevnikih vpisane pologe in izročitve. — Te sumarne dnevnike je treba vsak dan primerjati s podrobnimi dnevniki in če se poistini soglasnost končnih vsot, s podrobnimi dnevniki in prilogami vred, ki naj se znamenavajo z dotičnimi dnevniskimi členi, to je z izvrinimi položnimi naznanili in izvrinimi nalogi sodišč, predložiti načelniku depozitnega urada, da jih primerja s položno

³⁾ Piše ga asistent, glej u. niže pod b). — ⁴⁾ Sedaj oficijal, glej § 1. š. 3. u. niže pod b).

knjigo. — Vsak teden završeni podrobni dnevnik naj se, po tem ko se vpišejo v knjigo, podpisani po blagajničarju in asistentu predlože načelniku depozitnega urada, kateri naj jih, pregledavši zapisane račune v zmislu § 17 navodila, tudi podpiše in hrani dotle, dokler se ne oddado računskemu oddelku višega deželnega sodišča. Dnevniški členi naj tudi celo leto zaporedoma tekó drug za drugim.

§ 15. Prejemne in izdajne dnevniks s priloženimi potrebnimi listinami je zadnji čas osem dni po izteku vsakega meseca v izvirniku vpošiljati neposrednje računskemu oddelku višega deželnega sodišča. — V slučajih, v katerih ni moči dnevniku priložiti vseh listin, naj se ta okolnost pri dotični številki dnevnika ob kratkem zabeleži, ter listina, katere nedostaja, čim je mogoče doprinese pozneje. Če se takšne listine pozneje pošljejo uradu, pridjati jih je tekočemu dnevniku, a vselej je na čelnem listu dnevnika zabeležiti, katere dodatne priloge so pridjane, in h katerim prejšnjim členom spadajo. — Dnevnik naj ostajajo pri računskem oddelku višega deželnega sodišča, a vse njih priloge — po tem ko so bile pregledane in parafirane — vračajo se — čim preje se dá — depozitnemu uradu v nadaljšnjo uradno porabo pod pridržkom, da sme računski oddelek višega dežel. sodišča vpogledati vanje, kadar bi mu bilo treba. — Depozitnemu uradu je dopuščeno, ako bi treba bilo, vpogledati v priloge dnevnikov in izvirne dnevniks, ki leže pri računskem oddelku. — Računski oddelek bode najdene pomisleke depozitnemu uradu po prezidiju deželnega sodišča od meseca do meseca dajal na znanje in rečeni prezidij bode nadalje storil, kar mu urad veleval. — Glede pomislekov v oziru na hranilne pristojbine, ki jih depozitni urad odmerja, pobira in dalje odpravlja, naj računski oddelek, kakor je v navadi, izvede z depozitnim uradom računski postopek.

§ 16. Razven izdajnih in prejemnih dnevnikov naj si blagajničar piše prostooblično novčni dnevnik (blagajnično strazzo) in vanj vsak dan vpisuje vse prejemke in izdatke gotovih novcev. Tako isto naj piše po obrazcu V zabeležnico o dopisih dohajajočih od vnanjih oblastey, kadar so jim pridejani novi ali vrednotni efekti. — Če se vrednotni predmeti po določilu § 33 oddado sodišču, vzklicovati se je v zabeležnici na knjigo, katero je treba po tem paragrafu voditi posebej.

§ 17. Glavne knjige voditi je po obrazcu VI in sicer v toliko razdelkih, kolikor je v stajališču depozitnega urada c. kr. civilnih sodišč, za katera je postavljen. — Predno se začne rabiti, mora se skozi vsako glavno knjigo potegniti nit, in treba je udariti na vsako uradni pečat, tudi jo mora podpisati predsednik deželnega sodišča ali njegov namestnik. Vsak zvezek glavne knjige treba je posebej paginovati in od zunaj na platnico in na hrbet zapisati ime pristojnega sodišča, kronologično zapored idoče število zvezkov, po tem leto, v katerem so se začeli vpisavati prejemki. — O vseh glavnih knjigah je narediti popis (inventar), ki se ima vzdržavati v popolnosti. — Za vsako maso naj se odpre poseben račun (*conto*) v razdelku glavne knjige, namenjenem onemu sodišču, na katero slove naznanilo o pologi. Ime mase treba je tanje zaznamenati z onimi znaki, s katerimi se razlikuje od podobnih mas, n. pr. stan, stanovanje, smrtni dan zapustnika ali očeta kakega varovanca itd. — Depozitnega urada asistent naj vsako pologo in izročitev zapiše (kontuje) in podpiše na podlagi izvirnih položnih naznanil in izvirnih nalogov sodišč. Pripise, stalne nakaze obresti in zabeležbe treba je propisavati v prejemnem razpredelku s polno vsebino po celi strani lista, vendar tako, da se seštevanje vsot ne moti. — Poznejši izbris naj se z rdečo tinto vpiše in propis z enako tinto prečrta tako, da navzlic temu ostane čiten. — Izročene predmete je na prejemni strani rudeče prečrtati.

Vsako polno popisano stran računa treba je sešteti in vsoto prenesti na novo stran. — Na koncu polno popisane strani naj se navede število zvezka in stran lista, kjer se nadaljuje, a na novo stran nasproti zapisati je ime mase in prejšnjo stran lista. — Depozitnega urada načelnik mora vsak vpis računa vsak teden na tanko pregledati, z dnevnikom primeriti ter pristavlja je dnevniške člene in svoj podpis potrditi najdeno soglasnost. — O vseh v glavne knjige vpisanih masah pisati je posebno abecedno kazalo (kazalo mas), v katerem mora biti vpisana vsaka masa, vzklicujoč se na število zvezka in na list (folium) glavne knjige. — Kadar pravica razpolaganja s kako maso prejde s sodišča na sodišče, treba je na sodni nalog maso v dozdanji glavni knjigi odpisati in na novo zapisati v glavno knjigo onega sodišča, na katero prehaja pravica

razpolaganja. Ako se je stranka v položnem naznanilu zmotila glede pristojnega sodišča, in se za to pravica, razpolagati z depozitom, odstopi drugemu sodišču, naj ta odstop depozitnemu uradu vedeti da ono sodišče, katero je smatralo samo sebe za nepristojno ter odstop ukrenilo.

§ 18. Vse propise in ukazila, ki se tičejo v obče rokovanja (manipulacije) depozitnega urada, vpisati ali vložiti je v knjigo pravil (normalij). Ti knjigi je pridodati abecedno kazalo.

V. Hranjenje spisov, vpogledovanje v depozitne listine in njih prepisovanje.

§ 19. Depozitnouradne spise (akte), ki ne služijo v priložo dnevnikom, treba je, v red djane po tvarinah (predmetih) in opravljene z iskalnikom, hraniti v depozitnem uradu, a izvirna položna knjiga s parafiranimi prilogami prejemnih in izdajnih dnevnikov naj se pod zaporo hrani. — Depozitni urad sme vpogled v shranjene listine in njihove priloge brez sodnega naloga dopustiti samo onemu, ki izkaže, da je on položnik ali da se je kaj položilo za njega, ali v vseh drugih slučajih treba je izrecnega dovoljenja pristojnega sodišča za to, in pa za prepis kake v hranilnem uradu ležeče listine. — Ove-rovljeni prepisi morajo biti podpisani po depozitnouradnem načelniku.

VI. Izročanje depozitnih izpisov.

§ 20. Depozitnega urada dolžnost je, podeliti vsakemu na ustno zaprosbo izpis iz računske knjige o vsaki masi. Izpisek naj podpiše uradnik, kateri ga je izdal in depozitno-uradni načelnik in opraviti ga je z uradnim pečatom. — V izpisku te vrste navajati je praviloma samo imenje mase, kolikor ga je še, in zabeležbe o njem, ki še veljajo, in pa izročitvene naloge, ki še niso zvršeni tako, kakor kaj stoji v glavni knjigi. — Ali strankam je na voljo, zahtevati o kaki masi tudi obširen izpis iz glavne knjige, v katerega se morajo tedaj vzprijeti vse opravljene pologe in izročbe, zabeležbe in vsi izbrisi. — Ti izpiski naj se eni stranki samo enkrat dajo, ali na njihov zahteve smejo se dopolniti, navrščaje poznejše pologe in izročbe, zabeležbe in izbrise. — Po vsakem takem dopolnjenju

poočititi je skupno stanje mase v vsoti in izpisek naj podpišeta omenjena uradnika, pristavivši datum in udarivši nanj uradni pečat. — Brezuvetno je prepovedano dajati delne izpiske o posamnih členih (številkah). — Zabeležbo o naročenih in vzdignenih hranilnih izpisih pisati je po obrazcu VII.

Drugi oddelek.

Vkupna določila o tem, kako je ravnati z imenjem depozitnim, sirotinskim in oskrbovanskim.

Kazenskosodna hranila.

§ 21. Glede kazenskosodnih depozitov veljajo določila §§ 113—125 navodila za kazenska sodišča od 16. jun. 1854, dz. 165, ter se je v oziru na hranjenje in ravnanje držati opreznosti, ukazanih v pričujočem navodilu.

I. O sodnih plogah.

§ 22. Pologe v civilnosodni depozitni urad smejo se storiti samo za civilna sodišča, kar jih biva tam, kjer ima ta urad svoj sedež.

§ 23. V hrambo civilnosodnega depozitnega urada moči je dati samo: novce, javne obligacije, knjižice kake hranilnice in druge zasebne dolžne listine, ki se dajo ponovčiti, naposled zlato in srebro, dragotine in drage kamene (juvele).

§ 24. Civilnosodni depozitni urad ima oblast, v hrambo jemati pologe v imenu onih sodišč, katerim je postavljen kot pomočni urad, ter je zategadelj dolžan, vzprejemati vsak položek o tistih dnevih in o tistih urah, kakor je s pribitim oglasom oznanjeno, če se z njim vpoda po propisu § 25. napisano položno naznanilo (položna prošnja) takemu sodišču, kateremu ta civilno-sodni depozitni urad služi kot pomožni urad. — V nujnih slučajih mora se položek tudi zunaj določenih dni vzprejeti. — Pismeno naznanilo o pologi potrebno je tudi tedaj, kadar je kaka sodna osoba po svojem uradu dolžna, kaj položiti v hrambo.¹⁾

¹⁾ Glej u. 1. maja 1903, dz. 106, o plogah po poštni hranilnici pri § 21. občn. navodila za dep. urade pod I.

§ 25. Položno naznanilo (položna prošnja) mora vpodati se v treh primerkih, biti namenjeno na sodišče, kateremu pristoji razpolagati s položkom, ter obsezati ime, stan in stanovišče položnika, natančno označbo predmeta, ki se hoče položiti, in namen, za katerega se polagaga. — Tudi naj se v njem pove, spada li položek v novo maso, ali v katero že obstoječih mas naj ide.

§ 26. Predmet, ki se polaga, naj se naznane nava tako:

Pri gotovih novcih je povedati, se li polaga zlato, srebro ali drobiž ali papirnati denar; o prvem je narediti penezni spis, a glede ostalih razkazati je posamezne vrste. — Pri javnih obligacijah navajati je vrsto in obrestno stopo (mero), številko, serijo, datum, ime, na katero slovó, pri obligacijah slovočih na prinesitelja, število kuponov, kolikor jih katera ima, dan, katerega dospe prvi kupon, in pa talon. — Obrestne nakaznice na blagajnice, ki jih je država izdala, naj se polagajo in prevzemajo ne kakor gotovi novci, nego kakor državne zadolžnice. Hranilni (depot-) listi, t. j. taki listi, ki se izdajo (po kaki banki ali menjarni) o imenu prevzetem v hrambo, naj se po imenski (nominalni) vrednosti shranjenega imenja zaračunajajo kot „zasobne dolžne listine“ — zastavna pisma o danih zajmih na shranjene vrednostne efekte (na primer zastavni lističi) po številu kosa kot „druge listine“. — Pri zasobnih listinah povedati je svojstvo listine, datum, imena izdateljev, iznos, obrestno mero in sploh one okolnosti, ki utegnejo služiti v to, da se listina natanko označi in od drugih podobnih loči. — Ako imajo kaj prilog, naj se te po njih številu in kakšnosti — kar je največ moči ob kratkem — po enakem načinu zaznamavajo. — Dragotine in drage kamene, druge zlate in srebrne reči, naposled peneze (kovane novce), ki po avstro-ogrski monarhiji nimajo zakonitega teka, treba je opisavati po številu, vrsti, obliki in bitnih obeležjih. V § 28 se določa, kedaj mora biti v položnem naznanilu povedana njihova cenilna vrednost.

§ 27. Položno naznanilo naj položnik odda pri poslovnem zapisniku depozitnega urada. — Zapisnikar vpiše pologo v poslovni zapisnik, zaznamena položno naznanilo, kakor piše § 12, dá — kjer gre za že obstoječe mase —

oznako mase pregledati iz hranilnih knjig, in preodda položno naznanilo načelniku depozitnega urada. — Načelnik depozitnega urada pregleda, jeli položno naznanilo popolno; ako najde, da je pologa vzprijetna, vpiše jo v položno knjigo, pristavi — dodavši svoje imensko znamenje (podpis) — položno število z rudečo tinto ter reče stranki položek blagajnici oddati. Ako najde, da položno naznanilo ni popolno, ali če meni, da položek ni vzprijeten, naj vzprijem ukrati in to na hrbtu enega izmed primerkov položnega naznanila — pristavivši razloge — pismeno naznani stranki in da zabeležiti v poslovnem zapisniku. Stranki je na voljo, precej ustno pritožiti se predsedniku deželnega sodišča, kateri — preudarivši stvar — pripiše ali nalog, položek vzprijeti, ali pa, da potrjuje nevzprijem.

§ 28. Položek se oddaje pri blagajnici. Pri tem je dragotine in drage kamene, zlatnino in srebrnino, naposled peneze, ki nimajo zakonitega hoda v avstro-ogrski monarhiji, če njih vrednost ni že znana iz prejšnjih razprav, ako je moči v pričo stranke, dati po priseženih veščakih preceniti, drage stvari za ukras še tanje opisati po dragotinskem sodno zapriseženem cenilcu, zaradi česar naj stranka — polagaje dragotine — s seboj vzame cenilca. — Cenilec naj ovedeno vrednost, ki jo najdejo, podpišejo v vseh treh položnih naznanilih. — Kadar dragotin ne polaga stranka, nego soden uradnik vsled sodnega naloga, naj to cenitev in tanji opis vsprejme v položno naznanilo in to naznanilo da sodno zapriseženemu cenilcu, katerega je v to uporabil, da tudi on podpiše. V tem slučaju naj depozitni urad ne napravlja vnovične cenitve. — Poštne poslatve z dragotinami sme hranilni urad samo vpričo sodno zapriseženega cenilca odpreti, a po tem je z njimi glede cenitve postopati tako, kakor z drugimi dragotinami, ki jih položi kaka stranka.⁶⁾

§ 29. Javne obligacije, ki slovó na ime nekih določenih osob, treba je kadar se dado v hrambo, vpisati v spisek, sestavljen po obrazcu VIII. Ta spisek naj depozitni urad po tem, ko je sodišče v to določeni razpre-

⁶⁾ O cenitvi dragotin, položenih v izvršb. in konkurznem post. glej u. 9. marca 1900, dz. 48 pri § 38 obč. navodila pod I.

delek pod svojim uradnim podpisom popisalo z imenom osobo, ki ima pravico vzdigovati obresti, v dveh primerkih pošlje računskemu oddelku finančnega ravnateljstva v Trstu. — Na podlogi likvidacijskih knjig, ki jih vodi, naj računski odderek popiše razpredelek o času, od katerega je vzdigniti obresti, dá en primerek depozitnemu uradu nazaj in drugi primerek po tem, ko dojde in se v čisto dene prva obrestna pobotnica, odpravi na finančno deželno blagajnico v Trstu v prilogo izdajnega dnevnika. — Ako se pozneje primeri mena v osobi onega, ki je upravičen vzdigovati obresti, naj jo sodišče na znanje dá depozitnemu uradu in računskemu oddelku finančnega ravnateljstva.

§ 30. Čim se položek prevzame, naj depozitni urad pristavi prejemno potrdilo na položno naznanilo in njegove istopise ali rubrike. — Prejem je potrjati na izvirniku položnega naznanila, ki dohaja sodišču, in na istopisu ali napisu (*rubrum*), ki se vrača stranki, obširno, to je z vsotami, pisanimi s črkami, ki so bile prevzete v javnih ali zasobnih obligacijah, dragotinah in gotovinah, a na drugi primerek, namenjen za prilogo prejemnemu dnevniku postaviti je samo besede: „Ta položek je bil vzprijet.“ — Vsako teh prejemnih potrdil naj podpišeta načelnik depozitnega urada in blagajničar, in uradni pečat naj se udari nanj. — Ako stranka ali urad naredi kako bistveno popravo položnega naznanila v zaznamenanju položenih predmetov, naj se to navede v prejemnem potrdilu in tedaj naj podpiše prejemno potrdilo tudi stranka, ki položek preoddaje. — Na izvirnem položnem naznanilu je zapisati dnevniški člen, dotično glavno knjigo s številko in folijem, ter je to s prejemnim potrdilom opravljeno izvirno položno naznanilo brez odloga po pripravnem potu poslati sodišču na njem imenovanemu s preoddajnim spiskom; en istopis položnega naznanila prejme stranka in drugi istopis ostaje kot priloga prejemnega potrdila, ter jo istotako zaznamenan kakor sodišču namenjeni primerek.

§ 31. Zaprtih poštnih poslatcev ali zavežajev (paketov), v katere so vloženi novci ali novčena vrednost, ne sme neposrednje vzprijeti nobeno sodišče, pri katerem je ustanovljen c. kr. civilnosodni depozitni urad, in tudi noben prezidij

teh sodišč, temuč naj jih, kadar адреса slove na sodišče ali njegovega predsednika, poštni služniki ali sli predložijo načelniku depozitnega urada.

§ 32. Depozitnega urada načelnik naj tedaj, kadar bi poslatev slula na prezidij sodišča, na znanje dá, da je poslatev došla, sodišča prezidiju, kateremu je pridržano, za ta čas, ko bode depozitni urad takšen poslovni kos odpiral, s svojim osebnim prisostvom ali odpošilja je sodnega uradnika narediti, kar je za ohrambo uradne skrivnosti potrebno, da depozitni urad vsebino poslovnega kosa izve samo toliko, kolikor je neogibno potrebno za depozitno-uradni vpis. — Na to naj depozitnega urada načelnik v pričo blagajničarja in prinesitelja, in — ako slučaj tako nanese — načelnika sodišča ali njegovega odposlanca pošto poslatev ali zavežaj preišče v oziru na to, kakšna je poslatev od zunaj in v kakem stanju so pečati in potem naj jo odpre. — Prejem poslanih gotovin in vrednotnih efektov naj depozitnega urada načelnik in blagajničar potrdita na poštni primki in na izvirnem pismu, a če kaj manjka ali je nepravilno, naj zabeležita na pismu. — V slučaju, ako se vidi, da so pokvarjeni pečati ali zavitek, naj depozitni urad zahteva od oddajnega poštnega urada, da poslatev prevaga in vsebino prešteje, sploh ravna po veljavnih poštnih propisih, kar je slučaju primerno, precej poskrbi in poizvedeni dejanski stan brez odloga naznani sodišču zaradi nadaljšnje naredbe. — Ako se na zavežaju (paketu), ki ga prinese kak zasobni človek, zapazi, da je vnanje zavijalo pokaženo ali pečat pokvarjen, naj depozitni urad to precej naznani načelniku sodišča ali njegovemu namestniku, da se zavežaj vpričo sodnega odposlanca odpre in preišče, ter naredi zapisnik o tem. — Kadar od pošte dojde samo priznanilo (aviso), da biva pri nji poslatev, v katero je vložen kak položni predmet, ali priznanilo, da je pošti izplačati kak v gotovih novcih vložen iznos, naj se pošto priznanilo, kakor tudi oddajna primka poslatve ležeče na poštnem uradu vroči v nadaljšnjo razpolago načelniku depozitnega urada. — V onih slučajih, kjer se ima poslatev po poštnih propisih vzdigniti na poštnem uradu, in pri poslatvah, podvrženih carinskemu obravnavanju, ali katerih teža preseza tri libre (poldrugí kilogram), naj depozitni urad dá poslatev vzdigniti po uradniku določenem od depozitnouradnega

načelnika, ki sme prejevši jo podpisati tudi oddajno primko. — V drugih slučajih naj se poslatev prejme vselej v prostoru depozitnega urada in tudi samo ondukaj naj depozitnega urada načelnik in blagajničar potrjujeta prejem na oddajni primki.

§ 33. Ako se zaprta poštna poslatev ali tak zavežaj odpre in vidi, da brez dvojbe nima novcev ali vrednotnih listin, namenjenih za sodno hrambo, nego da ima v sebi iznose za nabavo kolkovnih znamek v izdatbo sodnih razsodil, nagodeb in drugih rešil, nadomestila za ponapredščine dane iz pisarniške povprečnine (pavšala) sodišč, nadomestila za kamenotisek in tiskarne troške, pristojbine za kako uvrstitev v novine, in kolkovne prijemniške deleže, vročnine, miljnine in poštne, pristojbine sodnim odposlancem, pričam in veščakom, ali kazenske novce (globe), ki jih je odpraviti v državno blagajno ali v zavode ubožnih (siromakov), ali naposled listine, ki, ne bodoč priloge vlogi na kako sodišče, dohajajo o povodu kakega sodnega čina, n. pr. opravljenega vpisa zemljiško-knjižnega, zgolj za tega delj, da se vročijo stranki, naj depozitni urad ne opravlja ničesar, v poslovnem zapisniku in v depozitnih knjigah, nego vpiše zgolj v poseben dnevnik, pisan o „sodnih pristojbinah, globah in pravnih listinah“, a novce in listine s prejetim dopisom ali z vlogo vred brez odloga predloži dotičnemu sodišču, katero naj prevzete v razpredelku dnevnika namenjenem v to potrdi ter s prevzetim razpolaga po veljavnem propisu.

§ 34. A kadar ima poslatev v sebi novce ali vrednotne listine namenjene za depozitnouradno hrambo, treba je dopis opremiti s prejemnim potrdilom, vpisati ga v poslovni zapisnik in depozitni dnevnik, in po tem predložiti načelniku depozitnega urada, ki pri dotičnem položnem številu popiše ostale razpredelke položne knjige ter dá izvirni dopis — vpisavši ga kakor gre v knjige — brez odloga oddati sodišču, na katero je namerjen. Za prilogo prejemnega dnevnika pridrži naj se kratek posnetek dopisa, ki mora obsezati obeležja, v § 25 za položno naznaniło propisana ter imeti na sebi podpise, povedane v § 30.

§ 35. Prevzeto pologo je vpisati v prejemni dnevnik in — zapisavši kakor gre v glavno knjigo dotični račun — brez odloga dejati v shrambo, kjer se ima shraniti.

II. Hranjenje depozitov.

§ 36. Javna in zasobna dolžna pisma ali druge vrednotne listine (§ 23), ki spadajo k določenim civilnosodnim depozitnim masam, ali so posebna lastnina posamnih varstvu ali skrbstvu podvrženih osob, potem zlate in srebrne peneze, dragotine in drage kamne treba je v omarah imajočih po dve ključavnici, do katerih držita ključe blagajničar in asistent⁷⁾ depozitnega urada, vsekdar v posebnih zavitkih hraniti in vsak tak zavežaj je od zunaj zaznamenati z imenom mase, položnim dnem in hrambeno številko prve pologe, dalje s številko omare ter po tem, ko je pologa vpisana v glavno knjigo, zabeležiti na zavežaju tudi zvezek in stran glavne knjige. — Zavežaji naj se hranijo po številkah glavnih knjig in njih številu strani in sicer za vsako sodišče posebej. — Ostale novce, prejete za osebe pod varhom ali skrbnikom stoječe, kakor tudi civilnosodne iz papirnatih ali drobnih novcev sestoječe gotovine, ki dohajajo depozitnemu uradu v hrambo, treba je, ako sodišča zlasti ne ukažejo posebej hraniti jih, vkupno hraniti v glavni blagajnici z dvema ključanicama. — Ali za vsakdanjo porabo blagajničarju sme se primeren iznos pustiti v ročni (mali) blagajnici. Maksimalni iznos te vsote določa ministrstvo za pravosodje na predlog višega deželnega sodišča za vsak civilnosodni depozitni urad. — Ta iznos naj se drži tudi pod dvema ključema. Malo blagajnico naj depozitno-uradni načelnik skonstruje vsak dan.⁷⁾

III. O izročitvah.

§ 37. Izročitve (izročbe) sme depozitni urad izvršiti samo na pismeni ukaz pristojnega sodišča. — V izročitvenem dovoljenju mora biti natanko povedano, kateri predmet se ima izročiti, v kateri masi leži, in kateri osobi se ima izročiti. — Gotovine, ki se izročajo, treba je pisati s črkami (pismeni). — Ne smejo se izdajati nikaka izročitvena dovoljenja pod takim uvetom, da se prepušča hranilnemu uradu presoditi, so li postavljeni uveti bili

⁷⁾ Sedaj oficijal. O tej in drugih preuredbah tega § glej § 1 in 2. min. uk. 1. nov. 1903, dz. 223. niže pod b).

pri vzdigovanju po vsem izpolnjeni; samo za ta slučaj, kadar bi bilo propisati posebne formalnosti za prejemno potrdilo, sme se to zgoditi tako, da se one povedo popolnem določeno in brezdvojbeno.

§ 38. Nalog izročitve je neposrednje izročiti depozitnemu uradu z napisom, ki ga načelnik sodišča podpiše in dá nanj uradni pečat udariti, in stranki je to tudi napisoma priznati, a prošnja, ki je podloga izročitve, z onimi prikladami vred, za katere sodišče misli, da jih ni izdati stranki, naj se hrani v sodni registraturi.

§ 39. Predno kaj izroči, naj depozitni urad natanko pregleda listine, na katere se opira izročitev, v oziru na njih vsebino, potem v oziru na pristnost podpisov in uradnih pečatov, ter pazi na to, da v pobotnice ni postavljen nikakšen pridržek, katerega postaviti izdatnik nima oblasti. — Ako bi se torej našlo prejemno potrdilo s pristavkom, ki ni v redu, ne sme se izročitev zvršiti. — Ako se pri likvidaciji⁸⁾ pokaže, da izročitveno dovoljenje ima v sebi naredbo, ki ni v skladu s stanjem knjig depozitnega urada, ali če se depozita, katerega izročitev je dovoljena, drži kaka probeležba, glede katere izročitveni odlok nima določenega naročila, naj depozitni urad to brez odloga naznani sodišču. — Da je takšno naznanilo podano, treba je počititi na izročitvem odloku, in pa tudi v glavni knjigi in v poslovnem zapisniku. — Dokler depozitni urad o takšnem naznanilu ne dobi rešila od sodišča, naj čaka ter dovoljene izročitve ne zvrši.

§ 40. Izročitev se sme zvršiti samo na prejemno potrdilo stranke. Ako stranka ne more ali ne zna pisati, mora svoje ročno znamenje pristaviti in pristavljenje potrditi še po dveh poklicanih pričah, katerih ena naj zapiše izdatnikovo ime. — Ako osoba, kateri je bila kaka izročitev dovoljena, uradnikom hranilnega urada ni znana, naj se po dveh njim znanih doverja vrednih pričah zagotovijo o istovetnosti osebe, ako je treba, kjer bi se pokazal kak pomislek, zarad večje opreznosti, pomenijo o tem z načelnikom sodišča ali njegovim namestnikom, ter se ravna po tem, kar on zaukaže. Ako se tako prepričajo o istovetnosti, morata prizvani priči prejemno po-

⁸⁾ Likvidacijo oskrbuje oficijal; glej op. ⁷⁾.

trdilo v pričo načelnika depozitnega urada podpisati ter pri tem izrecno potrditi, da položnikovo osobo poznata. — Zvršujoč nalog izročitve naj si depozitni urad izimši slučajje povedane v § 45, pridržuje ta nalog in pa pobotnico kot prilogo dnevniku, a drugih spisov naj si ne pridržava.

IV. Določilo pristojbine od hranjenja.

§ 41. Odmerjaje pristojbino za hranjenje (hranilščino) naj se depozitni urad ravna po veljajočih propisih. Kadar nastane slučaj, da je opraviti kako hranilščino, sme se izročitev zvršiti stoprv po tem, ko je ta pristojbina opravljena. — Na koncu vsakega meseca odpraviti je vzete hranilščine na dotično državno blagajnico ter je zanje prejete pobotnice pridjati izdajnemu dnevniku za prilogo.

V. Odpošiljanje depozitov.

§ 42. Ako pristojno sodišče ukaže kak depozit po pošti kam poslati, naj depozitni urad to oskrbi. — Kadar se kak depozit tako pošilja, naj sodišče depozitnemu uradu poleg naloga o izročbi priobči tudi izdani dopis ali drug poslovni spis, kateremu se ima pridjati izročeni iznos, s konceptom dotičnega poslovnega kosa. — Delo odpošiljajočega depozitnega urada je, oskrbeti tudi pošto, zavarovati se s pošno-prejemno primko ter — vpisavši izdatbo v izdajni dnevnik — na konceptu sodnega poslovnega kosa zabeležiti številko, pod katero je dotična stvar vpisana v dnevniku. — Istodobno, ko kaj na pošto dá, naj to vedeti dá depozitnemu uradu, bivajočemu v kraju, kjer je sodišče, kateremu je namenjena poslatev, s poslanim priznanilom (na tiskanici). — Depozitni urad v kraju oddaje naj — prevzemši poslatev — pristavi na priznanilo dnevnika člen, pod katerim je vpostavljena med prejemke, ter priznanilo nazaj pošlje prvič omenjenemu depozitnemu uradu, ali pa, če bi bili kak pomisleki, jih da temu uradu na znanje. — Vrneno priznanilo naj se uporabi za prilogo dnevniku. — Pri poslatvah sodnim oblastvom v kako vnanjo deželo ali pri izimnih poslatvah zasobnikom, občinam in sploh v takih slučajih, v katerih ni moči napraviti inkontovanja po računskem oddelku depozitnega

deželnega sodišča, naj sodišča depozitnemu uradu preoddajó za priloge dnevniku nazaj prejeta prejemna potrdila. — O depozitih, pošiljanih drugim oblastvom, pisati je zabeležbo po obrazcu IX. — Ako bi v štirih tednih od dne, katerega je bila poslatev odpravljena, ne došlo prejemno potrdilo, naj se to naznani dotičnemu sodišču. Došla prejemna potrdila, bodi si, da sestoje iz dopisov dotičnih oblastev ali iz pobotnic, naj sodišča odpravljajo na depozitni urad, kateri potrdila — primerjavši jih izročitvenim ukazom — vpiše v dotični razpredelek zabeležne knjige ter jih rabi kot dodatno prilogo za izdajni dnevnik.

VI. Zabeležbe v depozitnih knjigah.

§ 43. Zabeležbe kake prepovedi, zastavne pravice, kakega prisodila ali kake druge naredbe ali izbris take naredbe pri depozitu naj depozitni urad vsled naloga, izdanega od pristojnega sodišča, zvrši in po propisu vpiše v glavno knjigo. — Ako torej takšni nalogi depozitnemu uradu dojdejo od kakega drugega oblastva, treba jih je sicer nemudoma probeležiti, ali depozitni urad ne sme takega naloga zvršiti pred, nego dobi dotični ukaz od pristojnega sodišča. Ako bi ta ne došel v primernem roku, naj se depozitni urad obrne na pristojno sodišče, da ga ono napoti.

VII. Postopek glede pripadlih mas.

§ 44. Depozitni urad naj o onih depozitih, ki so po veljavnih zakonih podvrženi postopku nazajnega pripada, sestavlja spiske in te spiske od petih do petih let v nadaljnje poslovanje predlaga sodišču, za katero je depozit propisan.

Tretji oddelek.

Posebna določila o postopku s sirotinskim imenjem in z imenjem takih, ki imajo skrbnika.

§ 45. Vsako pristojno sodišče sme depozitnemu uradu naročiti, da prejemlje zapored tekoče dohodke, sosebno da vzdiguje obresti od aktivnih glavnice, po tem da opravlja perijodne razhodke, n. pr. novce namenjene za vzdrževanje

takih, ki so pod varstvom ali skrbstvom. — Odloki, s katerimi je sodišče dovolilo strankam vzdigavati zapored tekoče prejemke, naj se jim torej puščajo v rokah do poslednjega vzdignjenja, ter jih je samo blagajnici pokazati, kadar se kaj vzdigne.

§ 46. O vseh nalogih, prejeti kake novce ali druge vrednotne predmete, ki se ne doneso precej, nego stoprv pozneje, ali ki se tičejo perijodno pričakovanih prejemkov, naj depozitni urad vodi posebno prejemno odkaznico (knjigo) po obrazcu X, v kateri je kolikor je moči zabeležiti ob enem čas, kedaj ima kaka stvar priti, ali rokove, o katerih se ima perijodno kaj položiti.

§ 47. Ako se pologe, odkazane depozitnemu uradu, da jih prevzame, ne opravijo o pravnem času, naj to naznani sodišču. V slučajih, kjer je to zaradi varnosti potrebno, mora se to naznanilo tudi mahoma dati načelstvu sodišča, katero naj ukrene o tem, kar je treba.

§ 48. Sodišče naj skrbi za to, da se tudi v onih slučajih, kjer se v resnici nič ne prejemlje ali izdaje, a se imenje sirotinsko ali pod skrbstvom stoječe osebe, hranjeno v depozitnem uradu pomnoži ali premeni, ta premena, naj nastane vsled sklenenih pogodb, po premeni novčne veljave ali pa kako drugače, zabeleži v dnevniku in v glavni knjigi. Sodišče naj torej v takih slučajih dá nalog depozitnemu uradu, da iznos, za kolikor se je iskovina (terjatev) povišala ali umanjšala, zapiše med prejemke ali izdatke, ali pa glavnico postavi v eni veljavi med prejemke, a v drugi med razhodke in depozitni urad naj se vlada po teh napotilih sodišča. — Kadar se iznosi samo oddado iz ene pupilarne mase v drugo, naj se to sicer zabeleži v dnevniku, a vsota naj se ne zapisuje v stolpcih dohodkov in razhodkov. — Te prenose je zabeleževati v dotičnih računih glavne knjige.

§ 49. Pri prejetih ali izročenih obrestih, rentah in vzdrževalnih novcih treba je v dnevniku zabeležiti tudi čas, za katerega se kaj plačuje ali kako plačilo vzdiguje, in pri obrestih tudi obrestno mero (stopo).

§ 50. Ako se civilnosodnemu depozitnemu uradu preizroči kumulativno nalaganje sirotinskega imenja v

vkupni sirotinski blagajnici, naj se v oziru na blagajniški postopek s tem imenjem ravna po dotičnih posebnih propisih.

Četrty oddelek.

Posebna določila o oskrbovanju prometnih poslov.

§ 51. Civilnosodni depozitni urad ima oblast, po nalogu civilnih sodišč svojega sedeža, potem na zapros ostalih sodišč iz okoliša Tržaškega višega deželnega sodišča, glede državnih zadolžnic, delnic, hranilniških knjižic in drugih vrednotnih papirjev izvrševati kupnje in prodaje, zamene, vzdigovanje obresti in druge prometne (prevodne) poslove, izimši one slučaje, kjer imajo itak davčni uradi pravico oskrbovati take prometne poslove. — A če ga kak davčni in depozitni urad neposrednje poprosi za kaj takega, naj temu civilnosodni depozitni urad samo tedaj stori po volji, če se mu dotični nalog, ki ga je sodišče dalo davčnemu in depozitnemu uradu, donese v izvirniku.

§ 52. Vsak prometni posel treba je, čim dotični nalog sodišča dojde depozitnemu uradu, posebej propisati v zabeležnici in ves postopek pri tem natanko imeti na razpregledu. — Zabeležnico o prometnih poslih, katere izvršiti depozitnemu uradu nalagajo sodišča njegovega stajališča, voditi je po obrazcu XI, a zabeležnico o prometnih poslih, za katerih izvršitev ga prosijo sodišča zunaj njegovega stajališča ali po njih nalogu davčni in depozitni uradi v okolišu višega deželnega sodišča, po obrazcu XII.

§ 53. Kupnje, prodaje in zamene državnih ali drugih vrednotnih papirjev, ki so v javnem prometu, naj depozitni urad praviloma oskrbuje po menjarnah, a manjše prevodne poslove, vzdigovanje obresti, vloge v hranilnice ali vzdigovanje novcev pri njih po kakem uradniku.

§ 54. Kadar se prevoden (prometen) posel oskrbi po menjarni, izročiti je depozit stoprv tedaj, kadar se kupljena stvar ali iztržilo iz prodanega predmeta položi pri depozitnem uradu, ter opraviti propisane vpise v prejemni in izdajni dnevnik. — Menjarno je odškodovati

potem, ko se vrednotni predmet preodda, na podlogi preglednega računa, pri čemer naj depozitnega urada načelnik pazi na srednjo ceno, zapisano v borznem cenovniku.

§ 55. A kadar se uradniku naloži, oskrbeti kak prometni posel, izročiti mu je vrednotne predmete, ne vpisavši jih v dnevniku med izdatke za prejemno potrdilo, katero napiše na izdajnem naročilu. — Uradnik naj prometni posel brez odloga oskrbi in oddajajoč nove vrednotne predmete, izkaže s kupnimi zabeležki (notami) ali drugimi listinami, ki jih je pretehtati, kako je uporabil izročeni mu depozit. Gori omenjeno prejemno potrdilo na izdajnem ukazilu, je po tem v pričo tega uradnika izbrišati, vrednotni predmet, ki ga je on položil, vpisati v prejemni dnevnik, a depozit, ki se mu je za nakup izročil, v izdajni dnevnik ter naj se odnosne listine pridenejo. — Pri prepisih javnih obligacij dolžan je uradnik tedaj, kadar se to ne more storiti isti dan, prepisano primko dotične kreditne blagajnice še isti dan položiti v blagajnico depozitnega urada. — Vzdigneni novci ne smejo se uradniku, ki jih je vzdignil, čez noč v rokah puščati; dati jih je v blagajnico depozitnega urada tisti dan, katerega so bili vzdigneni. — Kadar ni moči opraviti vzdignjenja isti dan, dolžan je uradnik še tisti dan blagajnici depozitnega urada dati v hrambo prejeto pobotnico ali interimalni list, prejet od dotične blagajnične likvidature za pobotnico.

§ 56. Depozitnega urada načelnik je pod svojo odgovornostjo dolžan, na tanko nadzirati vnovične pologe v uradnih prometnih poslih.

§ 57. Depozitni urad naj pri vsaki vnovični pologi sodišču, od katerega je neposrednje prejel nalog, o prometnem poslu glede depozita, v njegovih glavnih knjigah zapisanega, predloži izkaz o izvršitvi naloga, ter ravnati se mu je po ukazilu, kakršno izda sodišče, pretehtavši stvar.

Peti oddelek.

Prehodna določila.

§ 58. Civilnosodni depozitni urad ima od dne, ko začne svoje delovanje, od onih uradov, ki so doslej oskrbovali poslove z depoziti civilnih sodišč njegovega stajališča, za

prejemno potrdilo — kakor je v redu — prevzeti vse depozitne novce, spise, knjige, zabeležbe in spiske, če so v bitnem osnovani, kakor določuje to navodilo, dalje voditi, dokler se ne popišejo, a če ni tako, te knjige, zabeležbe in spiske na novo osnovati. Prevzete depozitne mase je po meri preoddajnih izkazov in kjer je treba po udeležbi pristojnega sodišča na ukaz deželnega sodišča propisovati.

**b) Ukaz ministrstev za pravosodje in finance
v porazumu z najvišim računiščem z dne 1. nov.
1903. l. dz. 223.,**

s katerim se izpreminja, oziroma dopolnjuje več določil navodila za civilnosodni depozitni urad v Trstu glede razdelitve opravil in se izdajajo določila za pažnjo na žrebanje vrednostnih papirjev na tem depozitnem uradu.

Z ozirom na novo ustanovitev mesta oficijala na civilnosodnem depozitnem uradu v Trstu se zaukazuje nastopno:

§ 1. Določila §§ 6, 12, 14, 36 in 39 navodila, uvedenega za civilnosodni depozitni urad v Trstu z ministrstvenim ukazom z dne 20. nov. 1888, (dz. 177), ter § 17 in 24 ministrstvenega ukaza z dne 1. maja 1903. l. (dz. 104) se deloma izpreminjajo, oziroma dopolnjujejo tako:

1. Po § 6 navodila z dne 20. nov. 1888. l. asistentu depozitnega urada naložena sozopora uradnega prostora, določenega za neposredno hrambo blagajnic, omar in knjig, in po § 36 navodila mu odkazana sozopora z ozirom na depozitne ostanke se izroča oficijalu depozitnega urada. — Njega zadenejo s tem tudi vse druge v §§ 6 in 36 navodila asistentu depozitnega urada naložene dolžnosti.

2. Pisati opravični zapisnik (§ 12 omenjenega navodila) je dolžen asistent.

3. Pisati podrobni prejemni in sumarni izdajni dnevnik (§ 14 omenjenega navodila) se izloča iz asistentovega opravičnega področja in se odkazuje oficijalu.

4. Likvidacijsko opravilo (§ 39 omenjenega navodila) se odkazuje oficijalu.

5. Podpisovati čeke v nakaznem prometu poštnega hranilničnega urada, potem pristavljati imensko šifro na poštni nakaznici ob izročitvah (§§ 17 in 24 ministrstvenega ukaza z dne 1. maja 1903. l. [drž. zak. št. 104]), za to je v bodoče namesto asistenta poklican oficijal.

§ 2. Civilnosodni depozitni urad v Trstu ima dolžnost, toda brez imovinskopravne odgovornosti uradnikov depozitnega urada in državnega zaklada in ne kratéč nadzorovalne dolžnosti in odgovornosti, naloženih zakonitim zastopnikom varovancev po predpisih državlanskega prava, paziti od 1. dne januarja 1904. l. naprej na vzdigovanje izžrebnih vrednostnih papirjev, nahajajočih se v njegovi depozitnouradni hrambi ter, ako se kak vrednostni papir izžreba, o tem takoj obvestiti pristojno sodišče, naznanivši znesek, ki se izplača. — Sodišče bo moralo v področju, ki mu gre po zakonu, zlasti z izdajo pripravnih nalogov osebam, poklicanim za upravo fidejkomisnih in varstvenih imovin, vplivati na to, da se hitro napravi red v dotičnih masah, ako ni že poprej izdalo splošnega naloga zaradi ravnanja z vrednostnimi papirji dotične mase, ki so se vsak čas izžrebali.

§ 3. Da se nadzorujejo žrebanja, naj sestavi civilnosodni depozitni urad listovni katalog dotičnih vrednostnih efektov vseh sodišč skupno. Vsak posamezni vrednostni efekt se zaznamuje na listku iz trdnega papirja v obliki čveterokota po obrazcu I. Po sodiščih, katerim gre pravica razpolaganja z efekti, je uporabljati liste različnih barv. Listi se potem razvrste po različnih vrstah vrednostnih efektov in v vsaki skupini uredi po aritmetičnem redu števil, oziroma serij in števil efektov. Na njih je kratko poočititi povelja, ki jih je sodišče morda naprej izdalo glede vrednostnega papirja, ako bi bil izžreban (§ 2, odstavek 2). — Listke je hraniti v trdnih ovojih pod zaporo. Za vsak izžrební vrednostni efekt, ki pride pozneje v hrambo, je izpolniti nov listek in ga vložiti na pravem mestu; listke vrednostnih efektov, ki so se izročili, pa je izložiti iz kataloga in hraniti ločeno pet let v zgoraj omenjenem redu, ko se je poočital datum izročitve. — Nadalje mora civilnosodni depozitni urad z žrebalnim

koledarjem po obrazcu II imeti rokove, v katerih se bodo žrebale različne vrste vrednostnih efektov, v pregledu v kronološkem redu.

§ 4. Po vsakikratnem žrebalnem roku je pregledati oddelek listovnega kataloga, v katerem se nahaja efektna vrsta, ki je bila žrebana, praviloma s pomočjo žrebalnih seznamkov, ki jih sporoči izdajno mesto vrednostnega efekta civilnosodnemu depozitnemu uradu, ako bi pa takih seznamkov ne bilo dobiti, s pomočjo žrebalnih seznamkov, ki se ponajveč rabijo v kupčijem prometu. — Opravo pregleda je vsakikrat potrditi v žrebalnem koledarju v zato določenem razpredelku s podpisami uradnikov depozitnega urada, ki so pregledovali, in s pristavkom datuma. — Da se je kak vrednostni papir izžrebal ter da je depozitni urad to naznanil sodišču, je zaznamovati na dotičnem katalogovem listku. Listek se pusti, ne glede na to, da je bil izžreban, v zbirki dotlej, da se izroči papir. — Tudi pred izročitvijo izžrebnih vrednostnih papirjev je vedno pogledati, ali so bili izžrebani ali ne (§ 7, lit. b cesarskega patenta z dne 26. januarja 1853. [dz. 18]).

c) Ukaz ministrstev za pravosodje in finance v porazumu z najvišim računiščem z dne 1. maja 1903. l., dz. 104,

s katerim se za področje civilnosodnih depozitnih uradov na Dunaju, v Pragi, Gradcu in Trstu ureja ravnanje z vrednostnimi pošiljkami, ki prihajajo za sodišča, se uvaja nakazni (čekovni) promet poštnohranilničnega urada in se dopolnjujejo predpisi navodil depozitnih uradov o izročitvah in obdobjih ravnanjih z blagajnico.

I. Ravnanje glede vrednostnih pošiljek, ki dohajajo za sodišča zaprte ali so nakazane.

§ 1. Za sodišča, za katera je postavljen civilnosodni depozitni urad kakor pomožni urad, po pošti dohajajoče zaprte vrednostne pošiljke in pa naznanila (spremnice, priznanila in izročilnice) o takih na so-

dišča naslovljenih vrednostnih pošilkah, ki so na pošti, mora oddati pošta naravnost civilnosodnemu depozitnemu uradu. — Samo tedaj, kadar ima pošiljka označeno: „Denarna knjiga“ ali nosijo opomnjo: „Ni določeno za depozitnouradno upravo“, se priznani in vroči sodišču. — Spredej stoječa določila veljajo tudi tedaj, kadar je za sodišče došla vrednostna pošiljka naslovljena „v roke sodnemu predstojniku“. — Ob depozitnouradnih položbah po pošti naj stranka na pošto danemu vrednostnemu predmetu priloži tudi dotično položno prošnjo v zmislu predpisov navodila depozitnega urada, ali pa jo pošlje ločeno civilnosodnemu depozitnemu uradu, razen ako je glede položbe sodišče že izdalo prejemno nakaznico depozitnemu uradu.

§ 2. Kadar se civilnosodnemu depozitnemu uradu donese na sodišče naslovljena zaprta vrednostna pošiljka, tedaj se mora ta urad najprej prepričati, ni li glede ovoja ali pečata pošiljke kakega pomisleka. Ako je opraviti z vrednostno pošiljko, ki je dana na pošto pod priglednim pečatom poštnega urada (odprto), jo je takoj vpričo vročujočega poštnega uslužbenca odpreti in pregledati njeno vsebino. — Prevzemati in preiskovati vrednostne pošiljke so skupno poklicani: na civilnosodnem depozitnem uradu na Dunaju podravnatelj in blagajnik; na civilnosodnem depozitnem uradu v Pragi ravnatelj in glavni blagajnik; na civilnosodnem depozitnem uradu v Gradcu ravnatelj in blagajnik; na civilnosodnem depozitnem uradu v Trstu predstojnik in blagajnik. — Ako se pri preiskavi ne najde noben pomislek, morata zgoraj označena uradnika depozitnega urada potrditi prejem pošiljke na izročilnici ter ji pritisniti uradni pečat in vrniti izročilnico poštному uslužbencu. — Če bi se pa našel kak pomislek, ga je, naznanivši stvar takoj sodnemu predstojniku, poočititi na ovoju pošiljke, oziroma na nji priloženem spisu in vrniti pošiljko izročilni pošti, da se uvede poštնouradni postopek. Pri komisijskem ovedovanju, ki se potem opravi na poštнем uradu, mora biti navzočen eden izmed zgoraj omenjenih uradnikov depozitnega urada.

§ 3. Naznanila (spremnice, priznanila in izročilnice) o vrednostnih pošilkah, ki so na poštнем uradu in so naslovljene na sodišče, morajo vselej vročati poštni uslužbenci. — Opravljeno vročitev morata oba v § 2, od-

stavku 2 določena uradnika depozitnega urada, vpričo poštnegega služabnika, potrjevati tako, kakor je povedano v § 2, odst. 3.

§ 4. Kakor prinesene zaprte vrednostne pošiljke je tudi vsako na civilnosodnem depozitnem uradu prevzeto naznanilo, poštno nakaznico, plačilno nakaznico urada poštne hranilnice in telegrafsko poštno nakaznico vpisati v beležno knjigo o denarjih in vrednostnih efekti, prihajajočih po pošti. — Da se hodi po vrednostne pošiljke na pošto, se nadzoruje s to beležno knjigo. Na pošto hodi odposlanec civilnosodnega depozitnega urada. Ako znaša vrednostna pošiljka več nego 3000 K, je poveriti, da gre na pošto, uradnika, ki ga spremlja sluga depozitnega urada. — Odposlanec mora spremnice, priznanilnice in izročilnice, podpisane po uradnikih, ki sta določena v § 2, odstavku 2, izročiti poštneemu uradu, ter preden prevzame priznanjene vrednostne pošiljke, jih preskusiti v navzočnosti poštnegega uradnika, kakor je ukazano v § 2, odst. 1, ter ukreniti, če bi se pokazal kak pomislek, uvedbo poštnegega postopka, vzemši naznanilo nazaj, in h kratu naznaniti to predstojniku dotičnega sodišča.¹⁾

§ 5. Preden prevzameta vrednostne pošiljke v uradno hrambo, morata v § 2, odstavku 2 oznamljena uradnika civilnosodnega depozitnega urada vselej ugotoviti, da se s pošte doneseni kosi strinjajo z zapisi v beležni knjigi (§ 4, odst. 1), in potem preskusiti vsebino pošiljk glede njihove pravosti. — Kadar se ob preskusu odprte pošiljke pokaže kaj nepravega, je naznaniti to takoj sodnemu predstojniku, da odredi, kar je nadalje potrebno, in je poočistiti na spisu, priloženem pošiljki. — Poštne pošiljke z dragocenostmi sme depozitni urad odpirati samo v navzočnosti sodno zapriseženega cenilca in potem je z njimi ravnati glede njih popisa in cenitve kakor z dragocenostmi, položenimi neposredno na civilnosodnem depozitnem uradu.

§ 6. Kadar bi pošiljki ne bila priložena redna pismena vloga, tedaj je napraviti ob prevzetju kratko uradno opozorilo, pripeti mu kak pošiljki priložen zapissek ali drugo pisanje in ravnati s tem uradnim opozorilom kakor

¹⁾ Glej § 2. min. u. 19. dec. 1907, dz. 271. na s. 51.

s pismeno vlogo, v dvomnih primerih si pa takoj izprosi nadaljno odredbo sodnega predstojnika.

§ 7. Glede tistih po depozitnem uradu prevzetih vrednostnih pošiljek, ki so pripravne za depozitnouradno upravo, mora ravnati potem depozitni urad po zmislu določil navodila, ki veljajo glede položeb, opravljenih neposredno na depozitnem uradu. — Kadar se pa, ko se odpre depozitnemu uradu vročena pošiljka, pokaže, da je ni privzeti v depozitnouradno upravo, tedaj je vpisati dotično vrednostno stvar na depozitnem uradu na Dunaju za prehodni postavek po § 28 navodila z dne 17. julija 1859. l. (dz. 144), na depozitnih uradih v Pragi, Gradcu in Trstu pa v posebni „dnevnik o sodnih pristojbinah, kazenskih denarjih in pravnih listinah“, ter jo poslati potem z dotično pismeno vlogo in ovojem vred hitro, najpozneje pa naslednji dan sodišču, ki mora prejem v omenjenem dnevniku po tem, kakršen je primer, potrditi po voditelju denarne knjige ali po uradniku, kateremu je poverjena hramba in zaračun uradnih poprečnin.

§ 8. Kadar je depozitnemu uradu vročena zaprta vrednostna pošiljka naslovljena v roke sodnega predstojnika, tedaj mu mora depozitni urad to na kratko naznati. Sodnemu predstojniku je pridržano, da je, ko se odpira tak opravični kos, ali sam navzočen ali pa da ga zastopa pri tem v to določen sodni uradnik, in da ukrene potrebno, da zve depozitni urad za vsebino opravičnega kosa samo toliko, kolikor je potrebno za ravnanje depozitnega urada.

§ 9. Na prevzemanje zaprtih denarnih in drugih vrednostnih pošiljek, ki jih je po § 1, odst. 2 izročiti sodišču, se uporabljajo predpisi § 68 or. z dne 5. maja 1897. dz. 112.

§ 10. Kadar se za sodišče določena zaprta vrednostna pošiljka, katere vsebina je povedana na ovoju, doneke drugače nego po pošti, na primer po zasebnem slu, tedaj je zmislu primerno ravnati po spredaj stoječih določilih, ki se tičejo po pošti dohajajočih zaprtih vrednostnih pošiljek. — Prinesnika pošiljke je pozvati, da naj bo navzočen, ko se odpre pošiljka in pregleda njena vsebina, oziroma da naj gre zastran tega k civilnosodnemu depo-

zitmemu uradu; ako bi se prinesnik tega branil, je po-
očiti to na dotičnem spisu.

§ 11. Na pošti za kako sodišče došle poštne na-
kaznice ter na sodišče naslovljene plačilne nakaznice urada
poštne hranilnice in telegrafske poštne nakaznice je vro-
čiti vselej sodišču.

§ 12. Kadar je iz podatkov na odrezku ali iz po-
drobnejših okolišnosti, ki so morda znane sodišču, glede
namena poštne nakaznice ali plačilne nakaznice urada
poštne hranilnice posneti brezdvomno, da nakazanega de-
narnega zneska ni vzeti v depozitnouradno upravo, tedaj
pristoji sodišču potegniti na pošti nakazani znesek. Pri
tem je ravnati po predpisu § 68 or. z dne 5. maja 1897.
dz. 112.

§ 13. Kadar pa bodi nakazani znesek predmet de-
pozitnouradne uprave, tedaj prevzame poštno nakaznico
ali plačilno nakaznico urada poštne hranilnice vselej vo-
ditelj denarne knjige, ki mora tudi potrditi nje prejem na
izročilnici ter pritisniti sodni pečat. — Prevzeto nakaz-
nico je potem s kratkim o tem napravljenim uradnim
opozorilom, kateremu je pripeti odstriženi odrezek, po-
slati civilnosodnemu depozitnemu uradu. — Depozitni
urad je dolžen, potegniti na pošti nakazani znesek (§ 4,
odst. 2). Pobotnico o nakazanem znesku izdajeta na zadnji
strani poštne nakaznice ali plačilne nakaznice urada po-
štne hranilnice oba v § 2, odst. 2 oznamenjena uradnika
depozitnega urada ter pritisneta uradni pečat. — Glede
nadaljnega ravnanja z uradnim opozorilom in glede pre-
vzete denarne pošiljke se primerno uporabljajo določila
navodil, ki veljajo glede položeb, opravljenih neposredno
na depozitnem uradu.

§ 14. Na sodišče naslovljene telegrafske poštne na-
kaznice je vročiti sodnemu predstojniku, ki potrdi prejem
nakaznega telegrama na izročilnici. Kadar denarna po-
šiljka ni predmet depozitnouradne uprave, tedaj naj jo
dati sodni predstojnik potegniti na pošttem uradu proti
vrnitvi telegrama, ko postavi nanj pobotnico ter mu pri-
tisne sodni pečat. Telegramu priloženi odrezek se pridrži
sodišču. — Na to je izročiti denarno pošiljko nemudoma
po tem, kakršna je, voditelju denarne knjige ali pa urad-
niku, kateremu je poverjena hramba in zaračun uradnih

poprečnin. — Kadar je pa po telegrafu nakazani denarni znesek predmet depozitnouradne uprave, tedaj je ravnati slično kakor pri navadnih poštnih nakaznicah (§ 13). — Kar se tiče nadaljnega ravnanja z odrezkom, eventualno z uradnim opozorilom in s prevzeto denarno pošiljko, o tem je primerno uporabljati dotična določila navodil, ki veljajo glede položeb, opravljenih neposredno na depozitnem uradu. — Vročba telegrafskih poštnih nakaznic sodišču ni omejena na opravilne ure sodišča. Nakazani znesek je na podstavi nakaznice, vročene izven opravilne dobe, potegniti v prvih bližnjih opravilnih urah.

§ 15. Opravitelji sodišč in civilnosodnega depozitnega urada, ki so vsak čas določeni za prevzemanje in hojo po vrednostne pošiljke in naznanila, dohajajoča za sodišče po pošti, mora predsednik deželnega sodišča vselej o pravem času imenovati izročevalnemu poštnemu uradu. Na dotičnih dopisih, katerim naj predsednik deželnega sodišča pritisne uradni pečat, morajo tisti opravitelji, ki so poklicani pravnomočno potrjevati prejem pošiljek (naznanil), pristaviti svojeročno podpis svojega imena in pritisniti je tudi pečat civilnosodnega depozitnega urada.

§ 16. Kadar bi se, ko se odpre na sodišče zaprto došli opravilni kos, našla v njem vrednostna stvar, ne da bi to bilo zabeleženo na ovoju, tedaj mora uradnik vložišča najprej opremiti vlogo z zaznamkom o dohodu. — Ako najdene vrednostne stvari ni vzeti v depozitnouradno upravo, jo mora uradnik vložišča proti prejemnemu potrdilu na dotičnem opravilnem kosu nemudoma izročiti po tem, kakršna je, ali voditelju denarne knjige ali pa uradniku, kateremu je poverjena hramba in zaračun takih vrednostnih stvari. V nasprotnem primeru je poslati vrednostno stvar civilnosodnemu depozitnemu uradu. — Ako nastane kak dvom, si mora uradnik vložišča izprositi ukaz sodnega predstojnika.

II. Sodne položbe v nakaznem prometu urada poštne hranilnice.

§ 17. Civilnosodni depozitni urad naj pristopi na kaznemu (čekovnemu) prometu urada poštne hranilnice kakor deležnik. — Podpisovati čeke so skupno poklicani: na civilnosodnem depozitnem uradu na Dunaju pod-

ravnatelj, blagajnik in eden izmed likvidatorjev, na civilnosodnem depozitnem uradu v Pragi ravnatelj, glavni blagajnik in likvidator; na civilnosodnem depozitnem uradu v Gradcu ravnatelj, blagajnik in likvidator; na civilnosodnem depozitnem uradu v Trstu predstojnik, blagajnik in asistent.²⁾ K dotičnim podpisom je pritisniti uradni pečat. — Glede izjave o pristopu, naročanju čekovne knjižice s čekovnimi ovitki in prejemnih položnic, nadalje glede priglasitve oseb, poklicanih podpisovati čeke, potem predsedništva višega deželnega sodišča, se zmislu primerno uporablja I. oddelek ukaza pravos. ministrstva z dne 19. okt. 1897. l. (uk. 41), glede obračuna stroškov in odkazovanja stroškov, ki ostanejo s koncem leta za prebitek v čekovnem računu depozitnega urada, na čekovni račun pravos. ministrstva „Novci stranek pravosodne uprave“, pa IV. oddelek omenjenega ukaza pravosodnega ministrstva. — Čekovne knjižice je skrbno hraniti v zaklenjeni blagajnici: tako z ozirom na še ne izpolnjene čekovne golice kakor tudi zaradi važnosti kuponskih odrezkov za kontrolo o izdanih čekih. — Pregledovanja civilnosodnega depozitnega urada se morajo vselej raztezati tudi na njegovo upravo v čekovnem prometu in zlasti preskusiti ravnanje ob zaračunu poštno-hranilničnih stroškov s poskusi, ki se store na slepo.³⁾

§ 18. Sodne položbe gotovinskih depozitov v nakaznem (čekovnem) prometu urada poštne hranilnice se lahko opravljajo tako, da stranka vplača gotovinsko vlogo ali pri blagajnici poštnohranilničnega urada na Dunaju ali na kakem poštenem uradu (nabiralnici) v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel na čekovni račun civilnosodnega depozitnega urada, ali ako je sama imetnica čekovnega računa pri poštnohranilničnem uradu, da odkáže denarni znesek od svojega računa na čekovni račun civilnosodnega depozitnega urada. — Za vsako tako vlogo ali vsak odkaz je porabljeni vplačilnico, ki je nalašč založena za plačila (položbe) davčnim uradom (finančnim blagajnicam) in civilnosodnim depozitnim uradom in se do-

²⁾ Sedaj oficijal (min. u. 1. novembra 1903, dz. 223 na s. 76).

³⁾ Vse dotične pristojbine so odpravljene z min. u. od 13. jan. 1908, dz. 14, pod c) s. 52 te knjige.

biva v vseh prodajališčih poštini vrednotnic za 7 h. — S tako vplačilnico se lahko vplača vsak poljubni znesek. Vplačilnica mora biti, da se more vzprejeti v efektuiranje, predtisku primerno izpolnjena tako, da je tako na prejemnici kakor tudi na vpisnici in na položnici (na sprednji strani) povedan znesek, ki se položi, s številkami in na prejemnici razen tega tudi z besedami, potem da je natančno postavljeno ime civilnosodnega depozitnega urada, na čigar čekovni račun naj se vplača vloga, ter kronovina, v kateri je depozitni urad — prečrtavši hkratu predtisek „(glavni) davčni urad“ — da je vrhu tega na „položnici“ popolnoma razločno navedeno ime in priimek položnika, njegov stan (obrt) in bivališče z natančnejšim oznamenilom stanovališča, nadalje da se (na ozadnji strani „položnice“) poodčiti vrsta vloge (depozita) poleg imena pristojnega sodišča in z natančnejšo napovedjo vzroka in namena vloge; zlasti je pristaviti, ako se nanaša položba na kako sodno odredbo, tudi dotično sodnoopravilno številko, eventualno je opozoriti na vlogo, poslano morda glede tega civilnosodnemu depozitnemu uradu. Položnik je tudi dolžen, na dopisnico, ki se drži vplačilnice, naprej napisati svoj natančni naslov. — Ako naj se opravi položba z odkazom zneska od čekovnega računa položnika na čekovni račun civilnosodnega depozitnega urada, mora stranka z vplačilnico, izpolnjeno po zaukazu spredaj stoječega odstavka hkratu poslati na isti znesek glaseč se, po predpisu izpolnjen ček, na katerega je na prazno puščenem prostoru med nakazanim zneskom in podpisom izdajnika zapisati zaznamek „za pripis na račun c. kr. civilnosodnega depozitnega urada v . . .“ (kraj depozitnega urada in kronovina, v kateri se nahaja), uradu poštne hranilnice na Dunaju z uporabo čekovnega ovitka. — Odkaznih čekov, ki niso opravljeni z redno izpolnjeno vplačilnico, ne vzprejema urad poštne hranilnice. Tudi se je moči na čeke imetnikov računa ozirati samo tedaj, kadar imovina odštevisi osnovno vlogo še zadošča za popolno založbo nakaznega zneska.

§ 19. O vsakem vplačilu v § 18 omenjene vrste pošlje urad poštne hranilnice takoj, ko se je vpisal na čekovni račun civilnosodnega depozitnega urada, temu uradu računski izpisek priloživši „položnico“. — Prejem civilnosodnemu depozitnemu uradu dohajajočih računskih

izpiskov in položnic naj potrdita v § 2, odst. 2 označena uradnika depozitnega urada na poštnouradni izročilnici ter pritisneta uradni pečat, izročilnico pa je vrniti poštному uslužbencu. — Računski izpisek je takoj preskusiti gledé njegove pravilnosti po številkah, primerjaje ga z zadnjim pripoznanim računskim izpiskom in s priloženo „položnico“. Ako bi se pri tem zapazil kak pomislek, naj se brez odloga eventualno telegrafsko začne občevati z uradom poštne hranilnice, da se poravna pomislek. — Po opravljeni preskušnji je pravilno najdene ali po reklamaciji popravljene napovedi računskega izpiska vpisati v „Dnevnik za nakazni promet“. — Ta dnevnik mora pisati depozitni urad po obrazcu A ukaza pravos. ministrstva z dne 19. okt. 1897. uk. 41 tako, kakor je tam predpisano. Ker pa med dnevnikom in med sodno denarno knjigo ni dotike, ni vpisovati v razporedku 2 dnevnika tekočih številke denarne knjige, temveč ta razporedlek je porabljati za sklicevanje tekočih številke dnevnika čekovnega računa, koneksnih s posameznimi položbami in odvzemki, tako da je ob vsaki položbi navesti tekočo številko pripadajočega „odvzemka“ in narobe. V razporedlek 2 je potemtakem zapisati nadpis „Sklicevanje koneksnih tekočih številke“. — Stroški poštne hranilnice (§§ 20 in 27) se zaračunajo: ako položi stranka, pri tisti številki, v kateri se zaznamuje po stranki opravljeno vplačilo (odst. 4 tega §), ob izročitvi depozitnega urada pri tisti številki, ki kaže izvršeni odvzemek iz čekovnega računa. — Ako je po stranki opravljeno vplačilo realizirano s prenosom v blagajnico depozitnega urada, je koneksni tekoči številki (položbo in odvzemek) začrtati z barvnim pisalom. Isto velja, kadar se realizira izročitev z odkazom po depozitnem uradu v poštno hranilnico vloženega zneska stranki.⁴⁾

§ 20. Po vpisu položbe v dnevnik čekovnega računa (§ 19, odst. 4) je nemudoma ukreniti, da se vloga izplača v gotovini civilnosodnemu depozitnemu uradu s tem, da izdajo zato poklicani uradniki depozitnega urada ček in ga pošljejo v čekovnem ovitku uradu poštne hranilnice na Dunaju. — Čekovno golico je po „poučilu“, ki ga pošlje urad poštne hranilnice depozitnemu uradu

⁴⁾ Troškov sedaj ni več, glej op.³⁾.

kakor imetniku čekovnega računa, predtisku primerno natančno in razločno izpolniti, tako da obsegaj ček: napoved kraja, dneva v mesecu in leta izdaje, napoved denarne vsote v kronski vrednoti, ki se izplača, s številkami in z besedami, podpise izdajnikov, nadalje v prazno puščenem prostoru med nakazanim zneskom in podpisi izdajnikov zaznamek: „Za izplačilo v gotovini civilnosodnemu depozitnemu uradu v (kraj)“.

O priliki vplačila in izročitve civilnosodnemu depozitnemu uradu temu uradu nastali stroški poštne hranilnice: stroški čeka 7 h, — manipulacijska pristojbina za pripis in odpis na čekovnem računu depozitnega urada po 4 h, — gredo na dolg položnika. — Samo po založbi teh stroškov ostajajoči ostanek vplačane vsote velja za znesek, ki je določen za depozitnouradno upravo. Depozitni urad naj torej ob izdaji čeka odbije stroške (10 h) od vplačanega denarnega postavka, tako da se naj ček glasi samo na ostanek. Da se odpravi določni znesek civilnosodnemu depozitnemu uradu, mora stranka vložiti, oziroma odkazati za toliko večjo vsoto, kolikor znašajo stroški poštne hranilnice.⁵⁾ — V čeku nakazano denarno vsoto je, uporablja se na čekovi golici nahajajoče se kontrolne številke, izraziti po predpisu. — V čekovnem kuponu, ki ostane, je primerno poodčititi podatke izdanega čeka tako, kakor je načrtano v predtisku, in vrhu tega namen nakaza, n. pr.: „za vplačilo v gotovini v depozitno maso N. N.“, da se naredi natančen pregled o odvzemkih, ukrenjenih iz imovine.

§ 21. Urad poštne hranilnice pošlje takoj, ko dobi ček, civilnosodnemu depozitnemu uradu plačilno nakaznico, na koje podstavi se mora nakazani znesek na poštnem uradu v gotovini izplačati depozitnemu uradu. — Glede vročevanja plačilnih nakaznic civilnosodnemu depozitnemu uradu in dviganja nakazanega zneska na pošti se kaže na določila §§ 19, odst. 2, in 13, odst. 3 glede nadaljnjega ravnanja na določila v navodilu, ki veljajo glede položeb, opravljenih neposredno na depozitnem uradu, s pristavkom, da je civilnosodnemu depozitnemu uradu vročeno plačilno nakaznico takoj preskusiti glede njene pravilnosti tudi s pomočjo kupona, ki spada k dotičnemu

⁵⁾ Vsi troški so odpali, glej op.³⁾

čeku in ostane v čekovni knjižici. — Po izvršenem depozitno-uradnem prejemnem zaračunu položbe je izdati na dopisnici, ki se drži „položnice“, uradno potrdilo o izvršenem zaračunu in tako izdano dopisnico izročiti, ako moči, še na dan zaračuna, najpozneje pa naslednjega dne pošti v odpravo.

§ 22. O opravljenem izplačilu v gotovini pošlje urad poštne hranilnice takoj po odpisu izplačanega zneska v čekovnem računu civilnosodnega depozitnega urada temu uradu izpisek čekovnega računa, ki ga je glede njegove pravilnosti preskusiti, primerjaje ga z zadnjim pripoznanim računskim izpiskom in s čekovim kuponom čekovne knjižice. — Pri tem je na čekovem kuponu opravljeno uresničbo poočititi tako, da bije v oči, na. pr.:

16
— 03“.

„realizovano $\frac{16}{9}$ “. — Na podstavi pravilno najdenega

ali po reklamaciji popravljenega računskega izpiska se vpiše odvzeti znesek novcev v dnevniku za nakazni promet. — Odpravljene izpiske čekovnega računa tako o položbi (§ 19) kakor tudi o odvzetju (odstavek 1 tega paragrafa) je hraniti skupno urejene v kronološkem redu pod sozaklepom. — Poleg položbe gotovega depozita v nakaznem prometu urada poštne hranilnice mora stranka poslati civilnosodnemu depozitnemu uradu tudi zadevno položno prošnjo v zmislu predpisov navodila depozitnega urada, razen ako bi bilo sodišče glede položbe depozitnemu uradu že izdalo prejemno nakaznico. — Položba velja, ako jo odobri sodišče, s prihodom gotovine na depozitnem uradu za opravljeno.

III. Depozitnouradne izročitve po pošti in v nakaznem prometu urada poštne hranilnice.

§ 23. Depozitni urad lahko izroča depozite po pošti s tem, da jih pošlje neposredno stranki, ako je depozit v gotovini ali v kuponih položenih vrednostnih papirjev in ako sodišče zaukaže to vrsto izročitve ali ako stranka, upravičena prejemnica, naznani civilnosodnemu depozitnemu uradu svojo zahtevo, naj se ji pošlje po pošti, če ni zaukaza sodišča o načinu izročitve. — V nakaznem prometu urada poštne hranilnice se depozit stranki izroča, samo kadar je depozit v gotovini in ako sodišče iz-

rečno zaukaže ta način izročitve.⁶⁾ — V obeh primerih (odst. 1 in 2) mora stranka poprej poslati prejemno potrdilo civilnosodnemu depozitnemu uradu. — Vročevaje zadevne za pošto in za urad poštne hranilnice določene pošiljatve, oziroma ob izdaji nakaznic (poštних nakaznic, čekov) je posebno gledati na to, da je naslov prejemnika in kraj namembe povedan natančno in razločno.

§ 24. V primerih § 23, odst. 1, se pošilja gotovina s poštno nakaznico. — Za njen dopustni največji znesek so merodajni poštni predpisi. Za sedaj je največji znesek za poštno nakaznico v tuzemstvu ustanovljen na 1000 K. — Civilnosodni depozitni urad naj izpolni poštno nakaznico poštним predpisom primerno in oziraje se na zaukaze § 27, odst. 1 in na predpise o odbitku hranilne pristojbine. V naslov je pri zneskih do všteti 100 K vzprejeti zaznamek: „v roke adresatu“ v očitvidni pisavi. Na kuponu nakaznice je navesti civilnosodni depozitni urad z imenom dotičnega sodišča v oklepaju za oddajnika ter oznameniti vzrok pošiljatve s sodno opravilno številko vred, vsled katere se pošilja. Da je poštna nakaznica v redu izpolnjena in zlasti da je pravilno in natančno povedan naslov prejemnika, naj potrde v § 17, odst. 2 ozna-menjeni trije uradniki⁷⁾ s podpisom svojega imena na tistem delu poštne nakaznice, ki je določen za prilepljenje znamek, na dolnjem robu.

§ 25. Kuponi se pošiljajo po pošti (§ 23, odst. 1) na stroške stranke upravičene prejemnice, čim predloži izročilna dokazila (prejemno potrdilo, izročilni odlok.) — Določilo § 24, odst. 3 o vzprejemu zaznamka: „v roke adresatu“ v naslov se primerno uporablja.

⁶⁾ Sedaj ni več treba izrecnega sodnega ukaza, temuč dep. urad sme take izročbe opraviti tudi, kadar upravičena prejemnica svoj zahtevek naznani neposredno dep. uradu, samo da kaka izrecna odredba nakazujočega sodišča že naprej ne izključuje takovšne izročbe. — Naslov na predkaznem čeku, ki ga izgotovi dep. urad in pa ime imetnika konte na položni prejemnici, ki jo donese stranka, morati natanko soglašati z označilom stranke v izročilnem sklepu (min. u. 1. februarja 1910., dz. 29). — Glej tudi u. 10. avg. 1908, dz. 177. na s. 53. te knjige.

⁷⁾ Glej op. 2)

§ 26. Za dosego izročitve v nakaznem prometu urada poštne hranilnice (§ 23, odst. 2) je treba, da je denarni znesek, ki ga je izročiti, vložen v gotovini s prejemno položnico v poštno hranilnico in da je vrhu tega znesek odkazan prejemniku s čekom. — V ta namen mora civilnosodni depozitni urad denarni znesek najprej odvzeti iz svoje gotovine, odbivši pripadajočo hranilno pristojbino, ter ga na poštnem uradu (nabiralnici) z navadno prejemno položnico vložiti na svoj čekovni račun. — Potem mora ček, da se znesek odkaže prejemniku, oziraje se na predpis § 27, odst. 1, v redu izpolniti in ga uporabljaše čekovni ovitek poslati uradu poštne hranilnice na Dunaju. — To se mora zgoditi v času, da se zabrani prihod čeka na uradu poštne hranilnice pred prihodom avisa o opravljenem vplačilu; depozitni urad se mora zaradi tega z oddajnim poštnim uradom potrebno dogovoriti. — Prejemnika je oznameniti na čeku v prazno puščenem prostoru med nakaznim zneskom in podpisu izdajnikov z imenom in priimkom, stanom (obrtom) in bivališčem z natančnejšo napovedjo stanovališča vred. V desnem gorenjem oglu spodnje strani čeka je razločno napisati sodno opravilno številko, na katero se nanaša ukaz, poleg navedbe nakaznega namena, in pri zneskih do všteti 100 K je vrhu tega na gornjem robu prilepiti rdeč listek z zaznamkom: „v roke adresatu“. Take listke daje depozitnemu uradu na zahtevanje urad poštne hranilnice na Dunaju brezplačno.⁸⁾

§ 27. Poštni in poštnohranilnični stroški, ki so združeni z izročanjem gotovih depozitov v primerih § 23 (golica poštne nakaznice 2 h, pristojbina poštne nakaznice po lestvici; položnica 2 h, čekovna golica 2 h, manipulacijska pristojbina za pripis in odpis na čekovnem računu civilnosodnega depozitnega urada po 4 h) gredo prejemniku na dolg. Samo po plačilu teh stroškov ostali ostanek je poslati prejemniku s pošto nakaznico, oziroma mu ga odkazati s čekom.⁸⁾ — Ako znaša znesek, ki ga je vplačati na poštnem uradu (nabiralnici) v gotovini, nad 3000 K, je njegovo oddajo poveriti uradniku depozitnega urada, katerega naj spremlja sluga depozitnega urada.

⁸⁾ Glej spremembe določil teh §§ v ukazu pod opombo 3).

§ 28. O vpisu po § 26 vloženega zneska ter o njegovem izplačilu prejemniku ali o pripisu zanj obvesti urad poštne hranilnice civilnosodni depozitni urad z izpiskom čekovnega računa, priloživši dotično „položnico“. — Glede vročevanja in nadaljnega ravnanja z računskim izpiskom in „položnico“, potem glede vpisa njihovih napovedi v dnevnik za nakazni promet veljajo zmislu primerno določila §§ 19 in 22.

§ 29. Za depozitnouradni zaračun izročitve je poleg sodnih izročilnih nalogov uporabljati za dnevnikove priloge: Ob izročitvah s pošno nakaznico in ob izročitvah kuponov (§ 23, odst. 1) oddajnico poštne urada in pobotnico prejemnika; ob izročitvah v nakaznem prometu urada poštne hranilnice (§ 23, odst. 2) „prejemnico“ poštne urada (nabiralnice) in prejemnikovo pobotnico. — V primerih § 23 naj likvidujoči uradnik način izročitve vsakikrat zapiše na pobotnici stranke, in uradnik, ki piše dnevnik, v depozitnem dnevniku. — Ako je stranka pismeno zaprosila na depozitnem uradu, naj se ji pošlje depozit v gotovini s pošno nakaznico ali kuponi po pošti (§ 23, odst. 1), naj likvidujoči uradnik dotični (kolka) prosti spis priloži pobotnici.⁹⁾

§ 30. Različno od določil §§ 26 do 29 se izroči v tistih primerih, v katerih je stranka, upravičena sprejemnica, sama imetnica čekovnega računa pri uradu poštne hranilnice in da na ta čekovni račun glasečo se prejemno položnico na razpolaganje ter hkratu predloži pobotnico, tako, da vloži civilnosodni depozitni urad denarni znesek z dobljeno prejemno položnico na pošten uradu (nabiralnici) na čekovni račun stranke. — Poleg izročilnega naloga sodišča je glede tega priložiti dnevniku „prejemnico“ poštne urada in pobotnico stranke.⁹⁾

§ 31. Strankam po pošti ali v nakaznem prometu urada poštne hranilnice izročeni depoziti se vpišejo v beležno knjigo o depozitih, poslanih po pošti; s tem je nadzorovati njihovo oddajo na pošto ter prihod izpiskov čekovnega računa. — V ti beležni knjigi je nadrobno razložiti tudi hranilne pristojbine, ki jih je odbil depozitni urad, in

⁹⁾ Premembo določil teh §§ glej v ukazu od 10. avg. 1908. dz. 177, navedenem v op. 6.

poštne stroške, ki so nastali ob izročanju po poštni nakaznici.

§ 32. Ako se naj depozit v gotovini izroči kakemu davčnemu in sodnemu depozitnemu uradu (finančni in sodni depozitni blagajnici) v nakaznem prometu urada poštne hranilnice, tedaj v ta namen najprej na čekovni račun civilnosodnega depozitnega urada vloženega zneska ni nikdar poslati na čekovni račun davčnega urada (finančne blagajnice), temveč ga vselej odkazati v neposredno izplačilo v gotovini.

IV. Obdobne položbe in izročitve, potem obdobjno se vračajoči denarni prometi.

§ 33. Sodišče lahko civilnosodnemu depozitnemu uradu glede določenih depozitnih mas enkrat za vselej zaukaže obdobjno prevzemati tekoče gotove položbe, na primer obresti aktivnih glavnice pokladovega lastnika, ali najemnine ali zakupnine od nepremičnin varovancev, ter obdobjno izročati določene zneske v gotovini ali nekoliko v javnem prometu stoječih vrednostnih papirjev kake določene vrste ali njihove kupone, ki dospelé vsak čas, na primer v založbo vzdrževanja kakega varovanja. — Sodni sklepi, s katerimi se dovoljuje strankam obdobjno pobirati tekoče prejeme (izkazni odloki), morajo razločno in jasno obsegati vse podatke, ki služijo za presojo višine zneskov in vrednostnih papirjev, ki jih je izročiti, in morajo določeno in brezdvomno oznameniti tudi opreznosti, na katere je morda paziti ob izročitvi. — S katerimi uveti se more obdobjno izročanje raztezati tudi na vsak čas še ne dospele kupone, je določeno v ministrskem ukazu od 12. nov. 1900. dz. 194. — Nakaze omenjene vrste je takoj zaznamovati v depozitni glavni knjigi, in ako zadevajo obdobjne izročitve gotovin, ki naj se opravijo s pošto nakaznico ali v nakaznem prometu urada poštne hranilnice, vpisati v „Zapis rokov za obdobjne uprave“ (§ 38). — V glavni knjigi je poočiliti tudi dotično tekočo številko zapiska rokov. — Depozitnemu uradu vročene sodne sklepe je ob prvem zadevnem prejemnem ali potrešnem postavku pridejati dnevniku za priloge.

§ 34. Ob položbah in izročitvah, opravljenih zaradi takih nakazov, je vpisati v dnevniku vselej tudi čas, za

katerega se položi ali izroči, ob položbi obresti tudi obrestno mero. — Izkazne odloke za obdobjno pobiranje (§ 33, odst. 2) je ob vsakočasnem pobiranju pokazati depozitnemu uradu, ako se izroča v prostoru depozitnega urada, da se zaznamuje izvršena izročitev; ob zadnji izročitvi naj jih depozitni urad prekriža z rdečo tinto. — Ob izročitvi kake hranilnične knjižice, h kateri je dobila stranka vpisno knjižico za obdobjno vzdigovanje obresti (obrestna knjižica), naj depozitni urad odvzame to obrestno knjižico in jo priloži dnevniku.

§ 35. Civilnosodnemu depozitnemu uradu se lahko naroče naslednji obdobjno se vračajoči denarni prometi:

1. Zamenja vsak čas dospevajočih kuponov shranjenih vrednostnih papirjev in takojšnjo izročanje izkupila stranki ali njegovo plodonosno nalaganje v kakem določenem kreditnem zavodu; — 2. nalaganje gotovih zneskov, ki jih je polagati obdobjno, na hranilnične in druge vložne knjižice, ki naj se sodno polože, ali na hranilnične in druge vložne knjižice, ki so že položene v hrambi depozitnega urada; — 3. obdobjno dviganje določenih glavničnih zneskov ali vsak čas dospevajočih obresti shranjenih hranilničnih in drugih vložnih knjižic in takojšnjo izročanje teh glavničnih ali obrestnih zneskov stranki.

V teh primerih se lahko združijo nalogi za izročitev prometnega predmeta in za takojšnjo izročitev ali naložbo predmeta, oziroma zopetni vzprejem vložne knjižice po efektuiranju v enem sodnem sklepu.

Posebna naloga tudi tedaj ni treba, kadar je po izvršenem denarnem prometu vložno knjižico kakega kreditnega zavoda zopet položiti in se knjižica vsled pripisa obresti glasi na viši znesek nego tisti, ki bi ustrezal prejemnemu nalogu, združenemu s prvotnim izročilnim zneskom. — Da se omogoči cenzi tudi v teh nazadnje omenjenih primerih popreskušnja prejemnega postavka po višini zneska, naj civilnosodni depozitni urad ob zopetni položbi vložne knjižice pokaže kak pripis obresti v predmetnem razpredelku depozitnega dnevnika. — V sodnih nalogih je denarne promete, ki jih je opraviti, in morebitne posebne načine njihove izvršitve povedati določno in natančno oznameniti dotične vrednostne predmete.

§ 36. Razen v § 35 navedenih primerov lahko združi sodišče z nalogom opraviti kak denarni promet samo take odredbe, vsled katerih mora po izvršitvi naročenega enega opravila nastopiti depežitnouradna položba ali takojšnja izročitev prometnih predmetov ali doseženih protivrednosti ter je kolikor moči omejiti izdajo nalogov za obdobjne oprave denarnih prometov.

§ 37. Ako je zavoljo denarnih prometov izročiti strankam gotove zneske v civilnosodnem depežitnem uradu, naj določi sodišče strankam, da jih dvignejo, rok 14 dni po dobljenem zadevnem obvestilu z opozorilom, da bi se gotovina, ki jo je izročiti, depežitnouradno shranila, ako se ne bi držale tega roka. — Po brezplodnem preteku roka naj potem sodišče nemudoma izda nalog za depežitnouradno hrambo gotovine.

§ 38. Sodne naloge, katerim so predmet obdobjne izročitve gotovine, ki jih je opraviti s pošto nakaznico ali v nakaznem prometu urada poštne hranilnice, ali obdobjna zamena obrestnih in dividendnih kuponov ali obdobjno dviganje glavničnih ali obrestnih zneskov na hranilnične in druge vlošne knjižice, naj ima civilnosodni depežitni urad v razvidnosti z beležno knjigo (zapis rokov za obdobjne uprave), ki jo je pisati za vsa sodišča skupno po obrazcu A in napraviti za večletno rabo. — Omenjena upravljanja blagajnice je vpisati v ta zapis vedno takoj, ko dojde sodni nalog, in rokove, v katerih se naj opravijo, je zabeležiti v zato določenih razpredelkih dotičnih mesecev. — S pregledovanjem zapisa od meseca do meseca je pravočasno opaziti prihod rokov za opravo posameznih opravil. — Denarne promete ki jih je izvršiti vsak čas, je posebej predpisati, kadar nastopi rok, v „beležni knjigi o denarnih prometih za predstojna sodišča“.

V. Izvršitveno določilo.

§ 39. Ta ukaz stopi v moč 1. dne julija 1903.

III. Predpisi o ravnanju s starimi depoziti.

Ona sodišča, pri katerih se nahajajo stari depoziti, imajo po preteku 30 let pozvati neznane lastnike takšnih depozitov z oklicem, določivši rok 1 leta 6 tednov in 3 dni, da predlože svoje izkaznice. Izkaznice, ki so se morebiti predložile, imajo presojsati po predpisih o nespornem postopku in če se pravice ne zde zadostne, imajo depozite po preteku oklicnega roka razglasiti za zapadle ter jih za fiskus izročiti državnim blagajni (dvd. 30. okt. 1802 zjz. 582 in dvd. 6. jan. 1842 zjz. 587.)¹⁾

1) a) Izreku zapadlosti ne nasprotuje dejstvo, da se je tekom 30 let postavil odsotnemu lastniku skrbnik. niti, da se je depozit nekaj časa izposodil na zemljišča, 25. okt. 1887, š. 12856, Zb. 12528.

b) Če ni mogoče, da bi lastniki zvedeli o položbi, ki se je zgodila za nje (neizvestnost ob času položbe) je zapadlostna pravica izključena. 19. maja 1897, š. 6081, Zb. 16043; 10. dec. 1895, š. 14439, Now. III 420, Zb. 15643.

c) Vloge vkupne sirotinske blagajnice se morejo izreči zapadlimi. 6. aprila 1893, š. 3770, Zb. 14664.

d) Če izvira poklad (depozit) iz največjega ponudka pri prisilni dražbi, ki se svojčas ni razdelil, se mora najprej razdelitev izvršiti (dodatno). 10. okt. 1899, š. 15034, Zb. 715; 22. febr. 1899, š. 1436, Zb. 525.

e) 30letni rok začne glede depozita, ki je položen za varovanja, teči šele od časa, ko je varovanec postal samosvoj. 24. maja 1899, š. 8039, Zb. 619, glede skupne imovine položene zaradi nedoletnosti enega udeleženca za vse še-le od časa, ko je postal prvi polnoleten. 19. aprila 1898, š. 5250, Zb. 121.

f) Napačno ali nepopolno zaznamovanje depozitne mase učini ničnost postopka. 19. jun. 1901, š. 8449, Zb. 1473.

g) Postavitev skrbnika za udeležence ni dopustna, 5. okt. 1892, š. 11653, GH. 1892/52; 29. nov. 1882, š. 13492, Zb. 9205.

Če so fizične ali moralične osebe, katere so položbo napravile ali za katere se je položba napravila, znane, se imajo posebej obvestiti, da se je poziv razglasil (dvd. 13. febr. 1837 zjz. 173).

Da se državni zaklad varuje škode, imajo sodišča izkazne listine, predložene po strankah, začasno naznaniti finančni prokuraturi, ki jih vrne sodišču s svojim mnenjem o pravnosti zahtevka. — Sodišča naj o tem izišle odločbe naznanijo tudi finančni prokuraturi, da more uveljaviti erarju pridržano zapadlostno pravico (dvd. 13. sept. 1820 zjz. 1701 in u. 20. dec. 1848 št. 4358.²⁾)

Zapadlostna pravica se ne razteza na privatne zadolžnice in privatne listine; sodiščem je pa na voljo dano, da z oklicem po preteku 30 let pozovejo tudi lastnike takih listin, da listine dvignejo, in da jih, če se nihče ne zglesi, dajo v registraturo (dvd. 1. maja 1837 zjz. 199).

h) Oklicni rok določen za prigrasitev in izkazilo lastnine do starih depozitov ni podaljšljiv, 21. nov. 1883, š. 9508, Zb. 9661; 9. jan. 1883, š. 142, Zb. 9250 (28. dec. 1881, š. 13450, Zb. 8600).

i) Postavitev v prejšnji stan zaradi preteklega oklicnega roka pa je dopustna, 10. junija 1896, š. 6655, Now. IV 689, Zb. 15803.

j) O priglasih pravicah treba odločiti oficijozno brez pravde. 19. junija 1901, š. 8449, Zb. 1473; 4. jan. 1901, š. 17398, Zb. 1253 (28. sept. 1898, š. 11101, Zb. 319).

²⁾ *a)* Lastninski zahtevek, ki se je stavil po preteku oklicnega roka pa pred izročitvijo depozita (prošnja finančne prokurate zanj), se ne sme zavrniti. 4. aprila 1894, š. 3128, GH. 1895/26; 29. dec. 1870, š. 13623, Zb. 4002.

b) Zapadlostni zahtevek glede zneska, ki se je položil v poplačilo konkurznih upnikov in se še ni dvignil, se ima vsled vgovora od strani pravnih naslednikov položnika zavrniti s povdarkom njihovih lastninskih zahtevkov. 11. marca 1890, š. 2800, Now. IV 258.

UVEDBA oklicnega postopka glede starih depozitov. Fin. min. je porazumno s prav. min. odredilo z u. 7. dec. 1907 š. 41858/6, da davčni in sodni depozitni uradi (finančne in sodne depozitne blagajne) v bodoče nimajo več na vsakih 5 let (od 5 do 5 let) predlagati natančnega izkaza o vrednostnih depozitih v njihovi shrambi se nahajajočih, ki so sposobni, da se izreko za zapadle, neposredno pristojnemu finančnemu deželnemu oblastvu (kakor je to bilo vsled rp. od 22. jan. 1903, š. 4150/00), temveč neposredno pristojnemu sodišču (u. 25. febr. 1908, uk. 3). — Prav. min. je z u. od 25. febr. 1908, uk. 4. objavilo gorenji u. od 7. dec. 1907, po katerem imajo fin. oblastva izkaz poslati v 2 izvodih pristojnemu sodišču po finančni prokuraturi, da se doseže zapadlostno izrecilo. — Prvič se mora to zgoditi mes. marca 1908. — Enako imajo sodiščem po fin. prokuraturi pošiljati izkaze ravnateljstva drž. železnic, prvič m. marca 1913 (u. 29. aprila 1909, uk. 7); politična dež. oblastva o starih dep. za bogočastne in naučne svrhe, prvič m. julija 1909 (rp. min. za bog. in nauk 2. jun. 1909 š. 52478 iz 1907, u. 2. sept. 1909, uk. 16; ravnateljstvo državnega dolga radi nedvig-njenih v kreditnih dnevnikih zaračunjenih gotovin in obligacij, prvič m. marca 1910 in 1913, (u. fin. min. 24. sept. 1909, š. 16118, fin. min. uk. 104, u. 19. okt. 1909, uk. 18). Prej omenjeni u. fin. min. od 22. jan. 1903. določa še: da morejo sodišča ob enem z oklicnim postopkom glede vrednostnih depozitov izvesti enak postopek o starih privatnih zadolžnicah, imajo davčni uradi (finančne blagajne) prvoimenovanemu izkazu dodati vedno tudi poseben zaznamek takih privatnih zadolžnic in privatnih listin, ki se nahajajo v hrambi depozitnega urada in so zrele, da se izrečejo za zapadle ter se ne morejo spečati v denar (eventuelno tozadevno zanikajoče naznanilo.) — Fin. prokuratura naj le-ta zaznamek potem — ne da bi fin. oblastva uradovala o njem — istočasno s predlogom, da se uvede sodni postopek glede vrednostnih depozitov, napoti na pristojno sodišče.

O tem so se obvestila sodišča s pristavkom, da sodišča v bodoče tudi tam, kjer je bilo dosedaj običajno, nimajo več pravice, zahtevati od davčnih in sodnih depozitnih uradov (finančnih in sodnih depozitnih blagajen) za uvedbo oklicnega postopka zaznamkov o depozitih, ki

so sposobni, da se izrečejo za zapadle (u. 1. febr. 1903 uk. 6 vsem sodiščem).

Postopek ob izročitvi zapadlosti izvira-
jočih iz sodnega postopka v nespornih pravnih
stvareh. Z u. 30. maja 1901, š. 1049 je fin. min. v spo-
razumu s pravos. min. in najvišim računiščem določilo:
Za izdajanje prejemnih naročil, tikajočih se zapadlosti iz
sodnega postopka v nespornih pravnih stvareh, to so za-
padli sodni depoziti in sodno položene brezdedične za-
puščine, ki se imajo izročiti državnemu zakladu, so pri-
stojna finančna deželna oblastva, dočim imajo finančne
prokurature le pravico, da zastopajo državno zapadlostno
pravico pred sodišči. — O vsaki izročitvi take zapadle
vrednosti *a)* po samostojnem ali *b)* po depozitnem uradu,
združenim z davčnim uradom (na Dunaju s finančno
blagajno), tedaj ne samostojnem depozitnem uradu je ob-
vestiti dotično finančno deželno oblastvo in sicer v slu-
čaju *a)* po finančni prokuraturi na podlagi došlega sod-
nega obvestila o izročitvi zapadlosti iz sodnih depozitov
in v slučaju *b)* po sodišču z doposlanjem izvirnega na-
loga za izročitev.

V obeh slučajih ima finančno deželno oblastvo
potem nemudoma izdati nalog na dotično blagajno, od-
nosno davčni urad (na Dunaju eventuelno na finančno
blagajno) za prejem in zaračunek v pomožnem dnev-
niku (subjournalu) za fiskalnosti in zapadlosti in v slu-
čaju *b)* s tem napotkom poslati tudi sodni izvirni izročilni
nalog na davčni in sodni depozitni urad. Ta urad se ima
sklicevati v slučaju *b)* pri vsakem dotičnem prejemnem
nastavku imenovanega pomožnega dnevnika na vzajemni
izdatni nastavek sodnega depozitnega dnevnika in vice
versa pri vsakem takem razhodnem postavku na odgo-
varjajoči prejemni nastavek. Omenjeni prejemni nalogi
finančnega deželnega oblastva morajo seve biti opremljeni
s predpisno klavzulo računskega oddelka finančnega de-
želnega oblastva in s pristavljenim podpisom predstojnika
tega računskega oddelka, sicer se ne smejo realizovati.

O tem ukazu se sodišča obveščajo z naročilom, da
dopošljejo izvirne izročilne naloge glede zgoraj označenih
zapadlosti depozitnemu uradu v slučaju *a)* neposredno, v
slučaju *b)* pa po pristojnem finančnem oblastvu. Finančna
prokuratura kakor zastopnica državne zapadlostne pra-

vice se ima o izročitvi zapadlosti iz sodnih depozitov obvestiti v vseh slučajih (U. 8. julija 1901 uk. 22).

Ministrstvo za notranje stvari je v sporazumu s pravosodnim ministrstvom dalo vsem deželnim načelnikom naročilo, da se imajo stari politični ali stavbeni depoziti, ki so pri okrajnih glavarstvih položeni že več kakor 30 let in katerih lastniki niso znani ali se ne morejo zaslediti, izročiti sodiščem, da se uredi oklicni in zapadlostni postopek (u. 12. maja 1888 uk. 21).

Na podlagi dogovora prizadetih c. kr. ministrstev se je vkrenilo, da naj pri razglaševanju sodnih oklicev v zapadlostnem postopku glede depozitov, ki so shranjeni več kakor 30 let po uradnem listu »Wiener Zeitung« (pisarnica tega časopisa) ne terja takojšnjega poplačila pristojbine za uvrstitev (insercije), ampak da naj se dotični znesek predpiše in pristojbina od sodišča poplača šele takrat, ko se je končal uvedení zapadlostni postopek. Kedor iz izvedenega postopka doseže kak imovinski dobiček, naj sorazmerno plača stroške za uvrstitev. Po izvedbi zapadlostnega postopka bo sodišču možno, pripadajočo pristojbino za uvrstitev izterjati od onih, ki so bili eventualno z uspehom zahtevali lastnino do razpisanih depozitov in od zapadlostnega erarja, kolikor imajo leti iz tega postopka kak dobiček na imovini, vsekakor z odbitkom od gotovine, ki se ima izplačati, ter pristojbino poslati pisarnici lista »Wiener Zeitung«. — Sodiščem se radi tega naroča, da takrat, kadar pride zapadlostna pravica državnega zaklada glede vseh razpisanih depozitov ali njih dela do veljave, pri odkazu zapadlih depozitov, kakor se dogaja vsakokrat po za-

znamkih, od zapadlostnega erarja zahtevajo pristojbino za uvrstitev, kar se je v izvedenem postopku nabralo, po tistem razmerju, v katerem je vrednost imovine za zapadlo izrečene z vrednostjo vse edikalno obravnavane skupne imovine, ki sestoji v gotovini ali javnih obveznicah, hranilničnih knjižicah in drugih privatnih listinah, ki se dajo v denar spraviti, kakor akcijah (delnice) in srečkah, dalje v dragotinah in biserih. Slično naj se tudi tiste zasebne stranke, katerim pripade vsled oklicnega postopka imovina iz razpisanih depozitov v primeri z imovino, ki jim je pripadla, pritegnejo k plačilu vseh oklicnih troškov ali njih dela. — Kolikor troški za uvrstitev v posameznem slučaju ne pridejo na označeni način do pokritja, kar se zgodi posebno takrat, če bi se izjemoma oklicni postopek uvedel izključno glede zasebnih listin in bi jih ne dvignil nihče, tako da bi se morale oddati sodni registraturi v nadaljno hrambo, imajo sodišča pristojbine za uvrstitev plačati iz svojega uradnega in pisarniškega pavšala. Pristojbina za uvrstitev ni pisarniška lista »Wiener Zeitung« pošiljati v delnih zneskih, ampak vedno na enkrat (u. 16. dec. 1888 uk. 52).

U. 16. dec. 1888 uk. š. 52, glede plačila pristojbin za uvrstitev zapadlostnih oklicev se je raztegnil tudi na pristojbine za uvrstitev takih oklicev v uradne liste »Prager Zeitung« in »Salzburger Zeitung« (u. 28. avg. 1889 š. 16480 uk. 48 in 24. marca 1894 š. 6227 vsem sodiščem uk. 10).

IV. Ukaz pravosodnega ministrstva od 18. januarja 1893, št. 24639,

vsem sodiščem o dražbenih ostankih, položenih pri
sodišču po imetnikih zastavarskega obrta, uk. 5.

Po zakonu od 23. marca 1885, dz. 48 o zastavarskem obrtu ima zastavnik zastave, ki jo je imetnik zastavarskega obrta prodal, v petih letih po prodaji pravico, da se mu izroči po poplačilu zastavne terjatve ostajajoči prebitek, nedvignjeni ostanki pa zapadejo po preteku tega roka na korist krajnih ubožcev. Z ozirom na to se je v § 13 izvršilnega ukaza k označenemu zakonu od 24. aprila 1885, uk. 49 pod točko 6 zastavarjem naložila dolžnost, da prebitek izkupila, ki ga zastavnik ne dvigne tekom roka 6 mesecev, določenega z ministrskim ukazom od 1. okt. 1892 dz. 176 polože pri sodišču. — Posamezni prebitki so po večini le nizki, kakor izhaja po njih nastanku ob sebi in so to potrdile tudi storjene poizvedbe. . . . Vzlic temu se vsako leto znameniti zneski na ta način položijo pri sodišču. Preračun, ki se je postavil, je pač le približno pokazal, da je bilo na Dunaju dosedaj letno na zastavnih prebitkih sodno položenih 16000 do 20000 K. — Zneski, ki so se od tega zastavnikom nazaj izročili, pa so nasprotno bili razmeroma malenkostni. Lahko se vzame, da niso v letu poprečno znašali nikakor več kot 1600 do 2000 K, torej kvečjemu 10 odstotkov storjenih pokladov. — Vzrok tega pojava je največ že povdarjena malenkost posameznih prebitkov in neprikladnost dvi-ganja sodnih pokladov. — Primerno in posnemanja vredno ravnajo pri tem okrajna sodišča na Dunaju.

Pri teh okrajnih sodiščih se postavi neznanim zastavnikom skrbnik, ki predlaga plodonosno naložitev primerne-ga dela položenega zneska, eventualno z nakupom državnih papirjev in pa izročitev ostanka njemu, poslednje zato, da more zastavnikom, ki se pri njem javijo in izkažejo z zastavnim listom, takoj kratkim potom izplačati prebitek, ki odpade na nje. — O uporabi izročenih zneskov polaga skrbnik sodišču poluletno račun, tako da izkaže zastavne liste. — Ker skrbnik, razun izjemoma

pač ne bo neposredno poizvedoval po zastavnikih, katerih imena so često le izmišljena, so skrbstveni troški le majhni in se pokrijejo tedaj večidel z obrestmi plodonosno naloženih pokladov. Vsled tega odpade tudi potreba pritegovati zastavnike v kritje skrbstvenih stroškov s tem, da bi se jim kaj odtegovalo od izročenih zneskov.

Postopek bi se dalje lahko uprostil in ocenil tako, da se imenuje skrbnik že v naprej tudi za take položbe, ki se imajo zgoditi šele v bodoče in da se njegovo ime naznani imetnikom zastavarskega obrta. — Skrbniku bi bilo potem mogoče, staviti predlog glede koristonosnega nalaganja ob enem tudi glede bodočih položeb, sodišče pa bi lahko skrbnika pooblastilo, da prejme znesek, ki se mu je dovolil kot zalog in proti zaračunjanju neposredno od zastavarja, tako da bi ta sodišču vselej predložil samo znesek, ki je določen za plodonosno naložitev in potrdilo skrbnika o prejemu razlike v znesku.

Dalje bi se priporočalo, skrbeti za to, da se en prepis sodišču predloženega zaznamka pribije v poslovalnici zastavarja, ker bi stranke na ta način najprej zvedele o obstoju svoje zahtevne pravice.

Prepuščati je razsoji sodišč, če je v korist zastavnikom, da se izključno odvetniki postavljajo za skrbnike ali če se more ta posel primerno izročiti tudi kaki drugi zaupljivi osebi. Če skrbnik ni večš prava, se ga lahko podpira s tem, da se predlogi, ki jih ima staviti sodišču in računi, ki jih ima dajati sodišču, sprejmo na zapisnik.

Za posel skrbnika bi bile posebno pripravne osebe, ki sodelujejo pri javni ali prostovoljni oskrbi siromakov.

V. Predpisi o sodni hranilnini.

Cesarski patent od dne 26. januarja 1853, dz. 18, veljaven za vse kronovine.

Da se državni zaklad olajša glede troškov, ki so združeni s hrambo sodnih depozitov, ukazujemo, doprašavši Naše ministre in povprašavši Naše državno svetovalstvo, na mesto dosedanjih predpisov o hranilnini, (števnini, depozitni taksi) pri Naših c. kr. civilnih in vojaških depozitnih uradih za vse kronovine razun Vojaške granice naslednje določbe s pristavkom, da ima ta zakon pri vseh vojaških sodiščih, razun onih v Vojaški granici, dalje pri vseh civilnih sodiščih v onih kronovinah, v katerih je država po Naših uradih in blagajnah upravo sodnih depozitov po ukazu Naših ministrov pravosodja in financ od 16. novembra 1850 dz. 448 (zgoraj s. 1), že prevzela, stopiti v veljavo dne 1. aprila 1853, v vseh drugih kronovinah pa še-le dne, katerega bo uprava prešla na državo.

I. Predmet pristojbine v obče.

§ 1. Hranilnino je plačevati od tistih predmetov, ki jih vsled sodnega naročila hranijo za to določeni uradi in blagajne.¹⁾

¹⁾ Z ukazom 16. aprila 1896 š. 9111/95 je fin. min. izreklo, da naj se pri izročitvi v sodnih depozitnih uradih shranjenih vrednosti pobira hranilnina samo tedaj, kadar so te vrednosti s sodnim naročilom, naj se sprejmo v hrambo, ali v katerih so te vrednosti v zmislu navodila s položnimi naznanili stranek prišle na depozitne urade in bile sprejete v hrambo (priloga k fin. min. uk. 1896/4.)

II. Vrste pristojbin.

a) Pravila.

§ 2. Ta pristojbina se ravna:

- a) ali po vrednosti hranjenega predmeta in ob enem po dobi hranbe (§ 9), ali
- b) samo po dobi hranbe (§ 10).

b) Predmeti

aa) prve pristojbinske vrste;

§ 3. Pristojbini po vrednosti hranjenega predmeta in ob enem po dobi hranbe so zavezani:

- a) denar in dragotine;
- b) papirji, s katerimi se kupčuje, kakor: družbene delnice, srečke (žrebi) blagovnih loterij, menična pisma in podobni.

bb) druge vrste pristojbine.

§ 4. Za vse v § 3 ne označene listine in predmete se odmerja pristojbina ne po vrednosti, ampak po dobi hranbe.¹⁾

¹⁾ Če se mesto predmeta, ki je zavezan manjši pristojbini, položi predmet, ki je zavezan viši pristojbini, potem je plačati pri izročitvi prvega nižjo pristojbino po dobi njegove hranbe in pri izročitvi zadnjega višjo hranilno pristojbino po dobi hranbe zadnjega (fin. min. u. 26. jan. 1860, dz. 26). Če se od kake pravne listine, ki ne spada med vrednostne papirje, označene v § 9 b, s katero pa se ustanovijo za več oseb pravice, pri odpravi ene teh oseb le-ti izda sodni prepis z odpravo obstoječe omejitve, da ta oseba ne sme s svojo pravico prosto razpolagati, tedaj ni terjati nobene hranilnine. Če se pa radi odprave kake osebe iz kake skupnosti ukrene, da ima oseba, ki se ima odpraviti, svoje pravice do kakega položenega predmeta odstopiti na ostale in se zadostiti s kako položbo teh oseb, potem se ima odračuniti ona pristojbina, katera bremeni na depozitu, ki se je odpravil (fin. min. u. 2. febr. 1854, š. 50843).

III. Oprostitve.

§ 5. Hranilnine ni plačati:

a) od predmetov, ki so bili položeni v kazenskosodnem postopku, če se njih hranba po končanem kazenskem postopku ne spremeni v ono po državljanškem pravu;

b) od takih, katerih položba se je zgodila izven kake pravde v zavarovanje državnega zaklada ali kakega iz le-tega oskrbovanega zaklada, ali

c) od takih, ki so se položili v zavarovanje ali v plačilo kake iz zemljiške odveze izvirajoče odškodnine;

d) od kuponov, če se nahaja zadolžnica ali delnica, od katere izvirajo, ali, kadar se polože samo s talonom, če se ta nahaja v hranbi;

e) od predmetov, ki so se vzeli vsled kakega sodnikovega poslovanja uradoma pomotoma v hranbo, če se zaprosi izročitev v treh mesecih, potem ko je stranka zvedela za pomotoma izvršivšo se položbo in če izročitev zahteva najpozneje v 14 dnevih, računano od časa, ko se je dovolilo dostavilo.

Ravnotako je v primeru, kadar se pri kaki zapuščini ali kaki drugi vkupni stvari snidejo polnoletniki in nedoletniki, in se mora zapuščina ali vkupna stvar položiti do razločitve vsakemu pristojnega deleža, polnoletnikom izročiti del, ki jim gre, ne da bi plačali števnino, če so za izročitev zaprosili v 3 mesecih, potem ko so zvedeli za izvršeno delitev vkupnosti in izročitev zahtevali najpozneje v zgoraj navedenem roku 14 dni, odkar se jim je dostavilo dovoljenje zanjo.

V izročilnem odloku ima sodišče izreči, če so podani pogoji te izjeme.¹⁾

f) od zneskov ali drugih predmetov, ki se izročijo za preživljanje, vzgojo ali pouk kakega oskrbovanca ali v poplačilo njegovih dolgov;

g) od depozitov, ki se izročijo državnemu zakladu ali kakemu iz njega dotiranemu zakladu, če bi pristojbina zadela državni zaklad ali fond.²⁾

¹⁾ Povodom posebnega slučaja je fin. min. v prilogi k svojemu ukazniku dogovorno s prav. min. naznanilo sledeče:

Če pri zapuščini, ki je hranjena pri sodišču ali pri kaki drugi vkupni stvari, nastopajo polnoletniki in nedoletniki, potem je pod v § 5, črka e, vrsta 2 in 3 ces. pat. 26. jan. 1853, dz. 18 navedenimi pogoji polnoletnikom pripadajoči delež brez plačila hranilnine izročiti, nasprotno pa je od nedoletnikov glede njim pripadajočega deleža, če ni podan kak drug razlog za oprostitev, tirjati hranilnino. — Pri tem je, če se izročitev vkupne stvari zgodi še pred odpravo vkupnosti vsled delitve razločevati med predmeti, kateri so po § 9 navedenega patenta pristojbini zavezani po njihovi vrednosti in ob enem po dobi hranbe, in med predmeti, pri katerih se pristojbina v zmislu § 10 patenta ravna samo po dobi hranbe. Pri predmetih prve vrste je namreč odmeri hranilnine vzeti za podlago samo vrednost nedoletnikom pripadajočega deleža, tako da znaša pristojbina le delni znesek one pristojbine, ki bi jo bilo plačati, če bi bil predmet do cela pristojbini zavezan. Pri predmetih druge vrste je pa po dobi hranbe izračunano pristojbino plačati v polnem znesku, ne ozirajoč se na velikost pristojbini zavezanega deleža, ki pristojna nedoletnikom (u. 17. febr. 1895, š. 2714, na vsa sodišča, uk. 3).

²⁾ Za take zaklade nastopi pristojbinska dolžnost v trenutku, v katerem ugasne zalaganje (dotacija) iz državnega zaklada, ter po §§ 9 in 10 za odmero pristojbine merodajno pristojbinsko dobo treba računati šele od časa, v katerem je nastopila pristojbinska dolžnost. Dobrodelni in ubožni zakladi, ki jih upravlja občina, so seve zave-

zani k pristojbinski dolžnosti, Zaklada zemljiške odveze ne dotira državni zaklad (fin. min. rp. 27. septembra 1867, š. 31124).

V sporazumu s c. kr. pravosodnim min. se izjavlja, da se v § 5, črka g, ces. pat. od 26. jan. 1853 dz. 18 izrečena oprostitev od hranilnine uporablja samo v tistih primerih, v katerih se depozit izroči državi ali po njej zalaganemu zakladu, in sicer kolikor ima pristojbina zadeti državni zaklad ali fond; da pa treba nasprotno v onih primerih, v katerih se izvrši izročitev zasebni stranki, ki ni hranilnine oproščena niti po kakem v gornjem § 5, črka a) do f) označenem, niti po kakem drugem zakonitem oprostilnem razlogu, — hranilnino vzeti brez izjeme torej tudi takrat, če se zgodi izročitev depozita zaradi poplačila davkov, pristojbin ali drugih dajatev državi ali kakemu po državi zalaganemu zakladu (fin. min. u. 1. marca 1894, dz. 47.)

Pogojne izročitve iz vkupnih sirotinskih blagajnic so pristojbin proste. Pristojbino je odračuniti šele pri nepogojni izročitvi (za hipotečne zadolžnice kakor za pravne listine), in sicer za vso hranilno dobo (min. u. 4. okt. 1860, dz. 217).

Izročitev sodnih položeb, opravljenih vsled odredb z. 18. febr. 1878, dz. 30, tikajoč se razlastitve v svrhu naprave in obrata železnic, je prosta hranilnine (z. 18. febr. 1878, dz. 30, § 45).

Zadolžnice in gotovine, ki so se položile v plačilo odškodnine, ki se ima plačati za samoprodajno (propinacijsko) pravico v Galiciji in Bukovini, so oproščene hranilnine (z. 21. aprila 1889, dz. 58, § 2).

Sodišča imajo potrditi samo one dejanske okoliščnosti, od katerih je po § 5 tega zakona odvisna prostost pristojbin, ker imajo pristojbino za hranbo od sodno položenih predmetov odmerjati le določeni uradi edino pod svojo odgovornostjo na podlagi depozitno-uradnih zapisov in zakonitih določeb o dolžnosti plačila hranilnine in odmeri le-teh. — Ti uradi imajo tedaj v osnutku pobotnice o hranilnini, ki se ima izročiti stranki, zapisati vse one podatke, po katerih se ravna višina pristojbine in morajo te podatke vpisati v popolnem soglasju s to pobotnico v dnevniku o depozitnih izdatkih, ki dokazujejo tudi prejem

hranilnine. — Omenjeni izročitveni nalog pa krije urad popolno glede onih dejanskih okolišnosti, ki jih sodišče potrjuje v njem, in ki po zakonu povzročajo oproščenje hranilnine, ker ima po zakonu sodišče soditi o teh okolišnostih. — Stranka, ki misli, da je s to odločbo okrivljena v svoji pravici, ima rekurz proti sodnemu izročilnemu nalogu na višega sodnika. Stranka pa, ki meni, da se ji godi krivica ali vsled visokosti pristojbine ali, ker se ni zakonito uporabilo, kar je sodišče potrdilo, ima rekurz samo na pristojbinsko oblastvo (fin. min. rp. 9. jul. 1853, š. 23054.). — Sodišče sme opomniti, da ima državni zaklad trpeti hranilnino. 28. avg. 1889, š. 9871, Zb. 12681.

Prav. min. je z u. 10. jan. 1896, š. 22747, uk. 3. opozorilo na določila gorenjega fin. razpisa in povdarjalo, da sodišča v izročitvenih odlokih nimajo razsojati o hranilnini depozitov, n. pr. s pripomnjo: „prosto števnine“, „proti plačilu števnine“.

IV. Določitev vrednosti.

a) Dragotin.

§ 6. Odmeri pristojbine pri dragotinah in novcih, ki niso v teku, ima biti v podlago cenilna vrednost, ki se je ovedela ob njih položbi.

b) Papirjev, s katerimi se kupčuje (prometnih papirjev).

§ 7. Glede določitve vrednosti:

- a) takih papirjev, s katerimi se kupčuje, se je ravnati po § 51 pristojbinskega zakona od 9. februarja 1850, z razliko, da je določitev vrednosti nanašati na dan izročilnega dovolila, in če bi kurzna vrednost tega dneva ne bila znana, na tisti prejšnji dan, katerega kurzi so depozitnemu uradu že pri rokah;¹⁾
- b) papirje, na katere je po žrebanju pripadel dobiček, je uceniti po vrednosti, ki jo je določil žreb;²⁾

- c) kupone, ki so se položili brez dolžnega pisma ali delnice, od katere izhajajo, je ceniti po znesku, na kateri se glasijo, če pa se ne glasijo na določen znesek, z 40. delom vrednosti osnovne listine (po odstavku a);
- d) vrednost talonov, ki so bili položeni brez osnovne listine, je določiti s polovico vrednosti te listine (po odstavku a);
- e) če je vrednost, po kateri se ima hranilnina ravnati, izražena v kaki drugi vrednoti kakor v konvencijskem denarju po dvajset goldinarski meri ali če je navedena z ozirom na drugo listino, potem je pristojbino določiti po § 19 pristojbinskega zakona od 9. februarja 1850.

¹⁾ Hranilnina od prometnih papirjev se ima odmeriti po manjšem (denarnem) kurzu onega dne, katerega se je izročba dovolila, oziroma po takem kurzu prejšnjega dne (rp. fin. min. 13. febr. 1896, š. 50788).

²⁾ Glej op. 2. pri § 8.

V. Izračun hranilnine.

§ 8. Doba hranbe se računi začnši s časom, s katerim se je depozitnouradna hranba, čeprav pri kakem drugem depozitnem uradu, začela, do dneva izročitve.

Če se je hranba prekinila s tem, da se je izročitev položenih predmetov dovolila s pogojem, da se zopet sodno položijo, ali isti predmeti ali mesto teh drugi, se doba hranbe računi od časa prvotne položbe prvih predmetov.

Dobo hranbe je praviloma izračuniti za vsak iz hranbe dospevajoči predmet posebej.¹⁾

Od prirastka na vrednosti, ki se je pri kakem depozitu zgodil vsled žreba, je pristojbino posebej izračunati od dneva izžrebanja do dneva izročitve depozita.²⁾

¹⁾ Ta predpis velja tudi ob izročbah зайmov iz depozitnih in pa oziroma sirotinskih in varstvenih skladov (fin. min. rp. 13. febr. 1862, dz. 13).

Kadar kak depozitni urad prepoda sodne depozite drugemu dep. uradu v nadaljno hranbo, — — — ob tem prehodu ni jemati hranilnine, ozirajoč se na § 8, alineja 1 in § 12. ces. pat. od 26. jan. 1853, dz. 18.

Po teh zakonskih točkah se ima ta pristojbina odmeriti in izterjati še le ob izročitvi za vso dobo hranitve. Depozitni urad, ki je dobil nalog, da depozit izroči drugemu dep. uradu, oziroma sodišču, ki je temu nadstojno, ima torej uradu, oziroma sodišču ob enem poslati izpisek z vsemi tistimi podatki, ki so odločilni za svoječasno odmero hranilnine (u. 17. febr. 1895, š. 2714, uk. 3).

Hranilnina ob izročitvah depozitnouradno položenih gotovin. Finan. min. rp. od 20. febr. 1900, š. 44078 l. 1899.: — — —

I. Kadar kaka stranka, kako oblastvo ali kak urad depozitnemu uradu da gotovino, za katero sodišče ne izda hranilnega naloga, temuč odredi, da naj se takoj vloži v kako hranilnico ali naj se z njo nabavijo prometni (kupčijski) papirji, dotična hranilnična knjižica ali prometni papirji pa naj se vzamejo v depozitnouradno shrambo, tedaj za začasni pridržek (detencijo) gotovine v zmislu § 1. ces. pat. 1853 ni jemati nikake hranilnine, dasi se je gotovina depozitnouradno sprejela in zopet izdala.

II. Če se depozitnouradno hranjene hranilne knjižice ali prometni papirji po sodnem nalogu vnovčijo, iz vsega izkupila ali njegovega dela pridobijo drugi vrednostni efekti in le-ti denejo zopet v hrambo, tedaj velja, če je povzeti že iz sklepa, ki odreja realizacijo, tudi nalog za zopetni nakup vrednostnih efektov in njih položbo, oziroma nalog na izročbo, da se del izkupila izroči stranki (glej niže št. 4. in 5.), naslednje:

1. Ako se vse izkupilo vnovčene hranilnične knjižice porabi v nakup prometnih papirjev, treba ob izročbi hranilne knjižice vzeti hranilnino po § 3, lit a ces. u. iz

l. 1858, v zmislu rp. fin. min. od 26. jan. 1860, dz. 26. Za kupljene in depozitnouradno hranjene prometne papirje se ima, kadar se končno izroče, računiti hranilnina po § 2, lit. b ces. u. iz l. 1858 za dobo od dneva, katerega so se sprejeli do dneva, katerega so se izročili.

2. Ako se vse izkupilo vnovčenih prometnih papirjev vloži v kaki hranilnici, tedaj se ob izročbi prometnih papirjev vzame hranilnina („diferencialna pristojbina“) v zmislu § 12. ces. pat. iz l. 1853.; za preskrbljeno in depozitnouradno hranjeno hranilnično knjižico vzame se hranilnina ob končni izročbi po § 3, lit. a ces. u. iz l. 1858 in tedaj računa hranilna doba od dne, katerega so se vnovčeni prometni papirji sprejeli.

3. Kadar se vse izkupilo vnovčenih prometnih papirjev porabi za nakup drugih prometnih papirjev ali vse izkupilo vnovčene hranilnične knjižice naloži v drugi hranilnici, tedaj velja, da hranba po § 8, odst. 2. ces. pat. iz l. 1853 ni pretrgana ter se hranilnina odmeri še le ob končni izročbi novih prometnih papirjev oziroma nove hranilnične knjižice, hranilna doba pa računa od časa, ko so se vnovčeni efekti položili prvič. Za depozitnouradni pridržek (detencija) gotovega izkupila v primerih 1, 2 in 3 tudi tedaj ni jemati hranilnine, kadar se to izkupilo depozitnouradno sprejme in potem zopet izda.

4. Kadar se izkupilo vnovčenih prometnih papirjev le deloma porabi v nakup drugih za položbo namenjenih prometnih papirjev, ostanek pa v gotovini izroči stranki, tedaj se ob izročbi za vnovčenje namenjenih prometnih papirjev hranilnina (diferencialna pristojbina v zmislu § 12 ces. pat. iz l. 1853) vzame po § 2, lit. b ces. u. iz l. 1858. od tolikega delnega zneska prometnih papirjev, kolikoršen se ima izročiti stranki ter se hranilnina računa do dneva, katerega se izroče vnovčeni vrednostni papirji. Za depozitnouradni pridržek izkupilnega, v izročbo stranki namenjega dela, ni jemati hranilnine niti takrat, kadar se ta delni znesek depozitnouradno sprejme in zopet izda. Ako se naknadno izda sodni nalog, da se ima gotovina, ki se je imela stranki izročiti, vzeti v hrambo, tedaj je smatrati, da se je ta gotovina v zmislu § 1. ces. pat. l. 1853. vzela v hrambo tistega dne, katerega je depozitnemu uradu došel dotični hranilni nalog.

5. Če se izkupilo vnovčene hranilnične knjižice le deloma porabi v nakup prometnih papirjev, ostanek izkupila pa v gotovini izroči stranki, tedaj se ob izročbi hranilnične knjižice, ki se ima vnovčiti, hranilnina zanjo računa po času njene hrambe (fin. min. rp. 26. jan. 1860. dz. 26.) O depozitnouradnem pridržku izkupilnega dela, ki se ima izročiti stranki, velja to, kar je povedano pod št. 4.

III. Ako se depozitnouradno hranjeni prometni papirji in hranilnične knjižice vsled sodnega naloga vnovčijo, da se vse izkupilo oziroma vsa vloga izroči stranki, tedaj se ima hranilnina računati od prometnih papirjev po § 2. lit. b, od hranilniških knjižic po § 3, lit. a ces. u. l. 1858, pri čemer se hranilna doba računi do izročilnega dne vnovčenih hranilničnih knjižic. O depozitnouradnem pridržku izkupila, namenjenega v izročbo stranki, oziroma dvigu vloge velja to, kakor pod II. št. 4 in 5, s pogojem, da je že iz sodnega sklepa, odredivšega vnovčenje (realizacijo), razviden nalog na izročbo izkupila, oziroma dvignjene vloge.

IV. Kadar se izmenjajo kuponi, da bi se izkupilo izročilo stranki, tedaj se glede depozitnouradnega pridržka dotičnega izkupila ravna tako, kakor pod III, ako so isti uveti.

V. Ravno tako se ravna ob izročbi hranilniške knjižice, provzročene zato, da se dvigne del vloge in izroči stranki proti temu da se hranilniška knjižica zopet položi z onim delom vloge, ki se je dvignil.

Pravosodno ministrstvo je z u. 5. marca 1900, uk. 12, objavilo gornji razpis z zaukazom, da naj se strankam v slučajih II, št. 4 in 5, potem v slučajih III, IV in V gorenjega razpisa v sklepu določi doba za dvignjenje gotovine 14 dni po sprejetem obvestilu dovoljene izročbe s poukom, da se bo nakazani znesek depozitnouradno shranil, ako bi se ta rok ne držal. Ko ta rok preteče, naj sodišča nemudno dajo nalog, da se dotična gotovina shrani depozitnouradno.

2) Ob izročbi izžrebanega žreba se ima hranilnina izračunati po kurzni vrednosti izročenežga žreba (§ 7b) in od vrednostnega prirastka (§ 8 zadnji stavek) po odšteti pristojbini vsled dobička § 8b z. od 31. marca 1890,

dz. 53). — Davčni in depozitni uradi se morajo ob izročbi žreba kakorkoli brez troškov prepričati, če je žreb že izžreban (rp. finan. min. od 3. avgusta 1908, š. 83797/7, uk. s. 262).

VI. Mera pristojbine

a) po vrednosti in dobi.

§ 9. Pristojbina po vrednosti predmeta in ob enem po dobi hranbe znaša od vsakega goldinarja vrednosti:

a) Od denarja in dragotin pri dobi hranbe	
do 1 leta	$\frac{1}{4}$ kr.
nad 1 do 5 let	$\frac{1}{2}$ »
» 5 » 10 »	$\frac{3}{4}$ »
» 10 » 15 »	1 »
» 15 »	$1\frac{1}{2}$ »

Varovancem in oskrbovancem se pa pristojbina ne odmerja nikedar nad 1 kr.

b) Od papirjev, s katerimi se kupčuje, polovico.

Oni del vrednostnega zneska, ki tvori ulomek goldinarja, pri odmeri pristojbine ni jemati v račun.¹⁾

Ulomki pristojbine pod $\frac{1}{4}$ kr. se ne terjajo.

¹⁾ Finan. ministrstvo je izjavilo, da velja določilo črke b § 9 ces. pat. od 26. jan. 1853. dz. 18, oziroma § 2. ces. u. od 12. sept. 1858, dz. 151 tudi v skupnosti zadnjega stavka črka a te zakonske točke. Zato naj se ob izročbi prometnih papirjev iz depozitnouradne hranbe varovancem in oskrbovancem, kadar hranba znaša nad 15 let, hranilnina računa le po 1 kr. od vsakega vrednostnega goldinarja (obj. uk. 1896, s. 18).

b) po dobi sami.

§ 10. Pristojbina, ki se ima plačevati samo po dobi hranbe, znaša:

I. Za pravne listine (§ 1 a, š. 3 zakona od 9. februarja 1850) pri dobi hranbe

do 5 let	15 kr.
nad 5 do 10 let	30 »
» 10 » 15 »	45 »
» 15 »	1 gl. — »

vendar z omejitvijo, da naj hranilnina, če je listina po zakonu od 9. februarja 1850 zavezana pristojbini, nikedar ne znaša večjega zneska, kakor v označenem zakonu določeni kolkovni in pristojbinski znesek.

To pristojbino je plačevati za vsako tako listino, čeprav je več listin položenih pod eno položno številko. Samo one listine ali priloge, ki tvorijo pritiklino takih pravnih listin, so celo tedaj pristojbine proste, če so bile položene pod različnimi položnimi številkami.

II. Za vse druge spise ali listine, katere ne spadajo med listine, označene pod I, znaša pristojbina pri dobi hranbe

do 5 let	6 kr.
nad 5 do 10 let	12 »
» 10 » 15 »	18 »
» 15 »	24 »

V tem primeru se pristojbina jemlje tudi takrat samo v enojnem znesku, če je bilo izročenih na enkrat več spisov ali listin, ki so bili pod eno položno številko. Če so bile listine ali spisi, ki se imajo izročiti, položeni pod različnimi

položnimi številkami, ali če se predmeti, ki so položeni pod eno položno številko, izročijo ob različnih časih, potem se pristojbina v prvem slučaju terja po številu položnih števílek, v drugem slučaju pa tolikokrat, kolikor se izvrši izročitev.¹⁾

¹⁾ Povodom uvedbe avstrijske veljave je ces. u. od 12. sept. 1858, dz. 151 določil o hranilnini tako:

1. Kadar je pristojbino plačati po vrednosti položenega predmeta in po dobi hrambe, treba vrednost preračunati na avstrijsko veljavo. Če v listini veljava ni navedena, se pri listinah, izdanih v inozemstvu po 31. okt. 1858, domneva avstrijska veljava.

2. Pristojbina po vrednosti predmeta in obenem po dobi hranbe znaša za vsak goldinar vrednosti:

a) od novcev in dragotin pri dobi hranbe			
do 1 leta	$\frac{1}{2}$	novega kr.	
nad 1 do 5 let	1	"	"
" 5 " 10 "	$1\frac{1}{2}$	"	"
" 10 " 15 "	2	"	"
" 15 " " "	3	"	"

Varovancem in oskrbovancem pa se pristojbina ne računa nikoli nad 2 nova kr.

b) od (prometnih) papirjev, ki se dajo vnovčiti, polovico.

Drobce, ki presegajo polovico novega krajcarja, je imeti za cel novi krajcar, — drobce pa, ki ne dosegajo polovico novega krajcarja, ki pa znašajo četrto novega krajcarja ali več, je imeti za polovične nove krajcarje, manjših drobcev pa ni vpoštevati.

3. Pristojbina, ki je računati samo po dobi hranbe, znaša:

a) za pravne listine za dobo hranbe			
do 5 let	30	novih kr.	
nad 5 do 10 let	60	"	"
" 10 " 15 "	90	"	"
" 15 " " " 1 gl. 20 "		"	"

b) za vse druge spise in listine pri dobi hranbe

do 5 let 12 novih kr.

nad 5 do 10 let 24 " "

" 10 " 15 " 36 " "

" 15 " 48 " "

Zaradi omejitve, navedene v § 10, odst. I. velja višina kolkovnih pristojbin, uravnanih z u. 8. jul. 1858, dz. 102.

Ob izročbi rentnih knjižic, izdanih po poštni hranilnici, je računiti hranilnino po § 3 a ces. u. od 12. sept. 1858, dz. 151. samo po dobi hranbe.

Če take rentne knjižice depozitni oziroma davčni uradi strankam na sodni nalog izroče zaradi dvignjenja delnega zneska vse vloge proti temu, da jih zopet polože tedaj se za prejemnico po tar. p. 47 c p. z. plača 50 kr., ako vsled višine izročbi namenjenega zneska po lestvici II ne pripade manjša pristojbina. Potrdilnice o zneskih pod 2 gold. so pristojbin proste po § 15. z. od 29. febr. 1864, dz. 20 (u. 2. jan. 1897, uk. 1.).

c) Če izročitev obsega predmete obeh pristojbinskih vrst.

§ 11. Če se predmeti, od katerih je pristojbina plačevati po § 9, izročijo ob enem z drugimi, ki so pristojbini zavezani le po dobi hranbe, tedaj se pristojbina za naposled označene listine odmeri posebej samo takrat, kadar se njih položba ni zgodila ob enem z drugimi izročeni predmeti.¹⁾

¹⁾ Ob sočasni izročbi takih ob enem položenih predmetov, od katerih je za nekatere računiti pristojbino po vrednosti in po dobi hranbe, za druge pa le po dobi hranbe, velja gorenja odredba le za take primere, za katere je pristojbina od prvoomenjenih predmetov enaka pristojbini za predmete drugoomenjene vrste ali pa viši. Če je pa pristojbina za predmete druge vrste viši, kakor ona za predmete prve vrste, tedaj je vzeti samo pristojbino, pripalo za predmete druge vrste (u. fin. min. 31. maja 1856, št. 92, § 2).

VII. Doba pristojbinske plačnosti.

§ 12. Hranilnina se plača še-le pri izročitvi položka (depozita). Če se pa hranjen predmet izroči s pogojem, da se mesto njega zopet položi drug, isti pristojbinski meri zavezan predmet, vendar v manjšem znesku, ali predmet manjše pristojbinske mere, potem je že pri pogojni izročitvi z ozirom na dobo hranbe plačati v 1. primeru pristojbino od zneska, za kolikoršni manj se je zopet položilo, v 2. primeru ona razlika pristojbin, ki se dobi, če se izračunijo in primerjajo pristojbine za izročeni in za zopet položeni predmet od začetka hranbe do izročitve prvega.¹⁾

VIII. Kedo ima plačati pristojbino.

§ 13. Dolžnost, da plača pristojbino, ima tista stranka, kateri se hranjeni predmet izroči, brez ozira če ji proti položniku ali komu drugemu pristoji pravica do povračila ali ne.²⁾

¹⁾ Ta predpis velja tudi ob izročitvi zajmov iz depozitnih, oziroma singularnih sirotinskih in varstvenih skladov (fin. min. rp. 13. febr. 1862, dz. 13).

²⁾ Iz u. fin. min. 16. nov. 1894 š. 24438.

Če treba depozite strankam izročiti pri drugih dep. uradih, kakor pri onih, kjer se hranijo, treba radi hranilnine razločevati, ali se izročba izvrši pri dep. uradu, ki je v upravnem okraju a) tistega deželnega finančnega oblastva ali b) drugega dež. fin. oblastva.

V prvem primeru ima dep. urad, ki stranki komisionelno izroča depozit in odvzame hranilnino, le-to zaračunati končno, kakor za svoje depozite in prenesti v etatni dnevnik za sodno upravo. Dotični računski podatki naj se takoj z avizo naznanijo dep. uradu, ki je depozit hranil, kateri ima podatke zabeležiti pri dotičnem izdajnem postavku in pridejati avizo. Ta avizo je imeti za

IX. Zaveznost za pristojbino.

§ 14. Hranilnina se drži hranjenega predmeta in ima na njem prednost pred vsemi terjatvami, ki izvirajo iz zasebnopravnih naslovov. Pred plačilom pristojbine se hranjeni predmet ne sme izročiti. Izjemo od tega sme dovoliti samo vodeče finančno okrajno oblastvo proti primernemu zavarovanju pristojbine.

X. Povračilo pristojbine radi nepravilne odmere.

§ 15. Če se je pristojbina komu odvzela proti predpisu, ali v večjem znesku, kakor je predpisano, se more povračilo nepristojno plačanega zneska zahtevati v dobi enega leta po plačilu.

dodatno prilogo, kadar bi se bil dotični depozitni dnevnik že poslal v pregled računskemu oddelku viš. dež. sodišča.

V primeru, navedenem pod b) pa se ima hranilnina poračunati v kontokorentnem dnevniku na račun dep. urada, ki je depozit izdal. Končni poračun se opravi po avizih med dotičnimi računskimi oddelki. Sodni depozitni uradi, ki nimajo kontokorentnih dnevnikov, ki so samostojni dep. uradi na Dunaju, v Pragi, Gradcu in Trstu, in pa okrajna sodišča, ki sama oskrbujejo depozitno poslovanje, se morajo zaradi kontokorentnega obračuna zateči k uradom in blagajnicam, določenim za to, ter imajo tem poslati hranilnine, sprejete na račun drugih depozit. uradov, v gotovini. Tako komisionelno poslovanje se sme seve opraviti le po nalogu pristojnih sodišč. Hranilnino odmeri vselej dep. urad oziroma sodišče, ki je depozit hranilo. Hranilnina se računi, kadar ide po dobi hranbe, do dne odposlatve uradu, ki ima poskrbeti izročbo.

Strankam je določiti kratek rok za sprejem depozita, ki bi se sicer vrnilo oblastvu, ki je je poslalo. O tem se imajo tudi stranke obvestiti (u. 20. dec. 1894, š. 26487, uk. 1895/1).

XI. Kako se je pritoževati.

§ 16. Kedor se po odmeri hranilnine čuti okrivljenega, sme proti odmeri vložiti pritožbo pri finančnem okrajnem oblastvu, in na daljni stopinji rekurza pri finančnem deželnem oblastvu in pri finančnem ministrstvu. Rekurz zoper odločbo finančnega okrajnega ali deželnega oblastva se ima vložiti tekom 14 dni od dneva objave. Sodni postopek se ne vrši niti o vprašanju, če je plačati pristojbino ali ne, niti o visokosti pristojbine.

XII. Prehodna določila.

§ 17. Kakor začetek hranilne dobe, ki se ima po zakonu izračunati, ima veljati pri onih depozitih, ki so se prej nahajali v hranbi takih ne cesarskih sodnih uprav, ki niso imele pravice pobirati hranilnine, čas, v katerem so depozite prevzeli za to določeni c. kr. uradi ali blagajne, ali kateri se bodo še prevzeli.

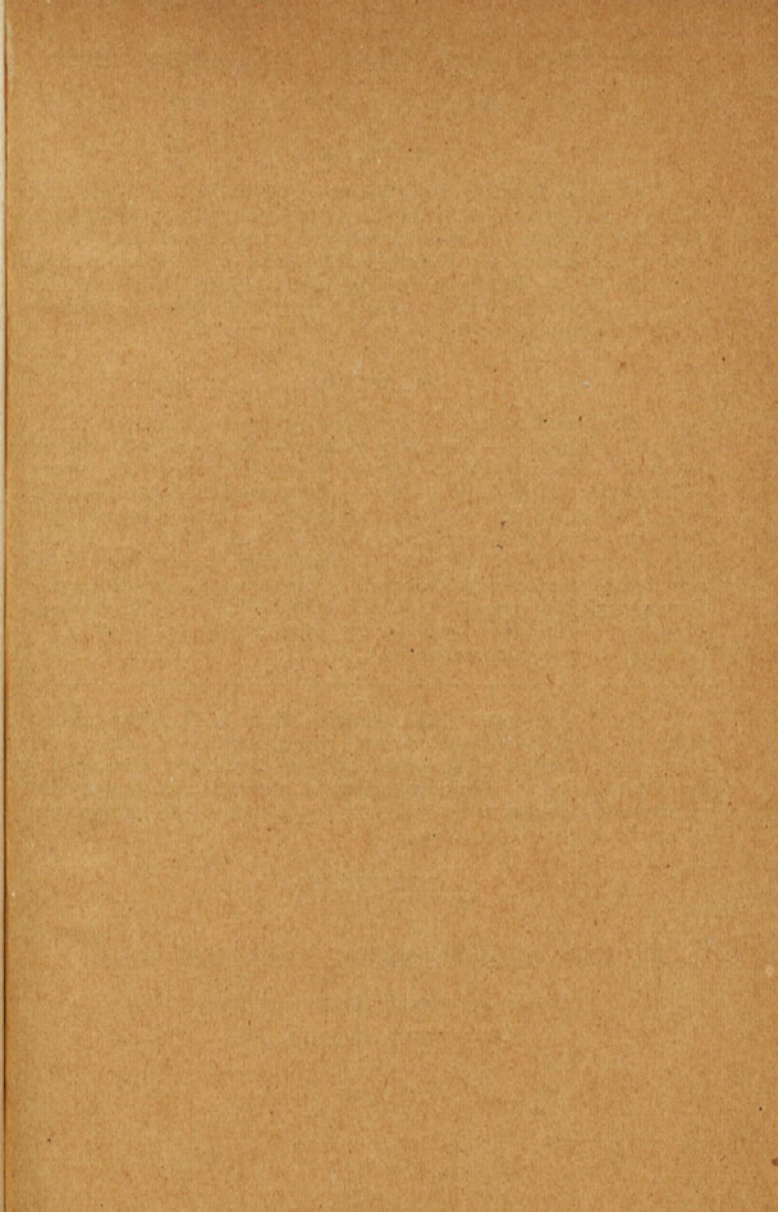
Kadar se z enim sodnim sklepom nakaže položno volilo dotičnim zakladom, ostanek depozita pa dedičem, tedaj treba v izročilnem sklepu izreči, da se dedičem izroči po številkah določeni ostanek po odšteti hranilnini, ki odpade od vsega izdanega depozita. Dotična hranilnina se zaračuni z zabeležbo v dep. dnevniku in v glavni knjigi v predelkih „sprejem hranilnin“ tako, da se vsi dotični izdatki seštejejo.

Kadar se pa nakaže le del depozita v poravnavo pobožnih volil, tedaj se sodno nakažejo le-ta in pa poseben znesek za dotično hranilnino. Ta hranilnina se poračuni po navadi pri dotičnem izdajnem postavku. Od zneska za hranilnino ni računati posebne hranilnine.

Kadar se iz depozita izroče pobožne pristojbine od kake zapadlostne (kadukne) zapuščine, ni plačati hranilnine (u. 19. nov. 1903, uk. 32).

00000429103

== Vsebina knjige „Zakoni o javnih knjigah“ ==

(V. zvezek Pravnikove zbirke).

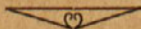
I. del (A).

Stvarno kazalo v slovenskem in hrvatskem jeziku. — Zaznamek zak. predpisov. — Občni zakon o zemljiških knjigah. — Navodilo (instrukcija) k temu zakonu. — Pristavek v knjigi pozvanih zak. določil. — Zakona 6. febr. 1869, dz. 18 in od 11. maja 1894, dz. 16. — Zakon o izpravi javnih knjig. — Predpisi o osnovi novih zemljiških knjig za: Koroško, Goriško in Gradiško Istro, Kranjsko in Štajersko.

II. del (B).

Stvarno kazalo. — Zaznamek zakonov, razpisov itd. — Železniške knjige. — Rudniške knjige. — Konverzija hipotečnih terjatev. — Pristojbinske olajšave ob konverziji novčanih dolgov. — Predpisi o zastavnih listih. — Melioracijski zajmi. — Olajšila ob vpisu ali izbrisu knjižnih pravic. — Radicirane obrti. — Predpisi o cerkvenih posestvih glede javnih knjig. — Delitev dedine pri srednjih kmetijah. — Razdelba in uredba skupnih zemljišč. — Komasacija zemljišč. — Arondacija gozdnih mej. — Zemljiškoknjižni predlogi, sklepi, vpisi. — Njih kolkovna in vpisna. — Različni predpisi za javne knjige in hipoteke. — Dodatek k agrarnim zakonom.

Ker so popolno pošli posebni odtisi iz II. dela: „Železniške in rudniške knjige. Vzorci zemlj. predlogov, sklepov in vpisov“ in ker je le še malo odtisov „Predpisi o konverziji hipot. terjatev“, se oddaje **označeni II. del (B), ki je popolno samostalen, sedaj tudi sam.** To velja tudi o I. (A) delu; cene so razvidne na drugi strani.

VII. zvezek avstrijskih zakonov v slovenskem prevodu.

Izdalo in založilo društvo „Pravnik“.

Cena vezani knjigi K 6.—.

